L. & M. ANNÆI

SENECÆ TRAGOEDIÆ:

Post omnes omnium editiones recenſioneſque editæ denuò & notis THO. FARNABII illuſtratæ.

David Emerdale — 1853

LONDINI
Excudebat THOM. SNODHAM.
1624.

VIRO LITERARVM HVMANIORVM STVDIIS CLARISSIMO D. THOMAE ROLANDO.

QVod antiquis, apud quos nihil nisi auspicio priùs sumpto gerebatur, factitatum, vt, ex more, nuptijs Auspices interponerentur, quamvis auspicia desijssent, ipso tamen nomine veteris consuetudinis vestigia vsurparent: hoc plerisque nostrûm, quos vexat insanabile hoc scribendi cacoëthes, vsu venit, vt quamvis patronorum exoleverit cùm autoritas, tum benignitas; non citra ambitionem tamen summis & grauibus viris perituræ chartæ tutelam obtrudamus. Mihi verò illud hîc necessariò aduenit. [b] *Epistolam namque accipiebant olim tragœdi, quibus pro se* (ex sua sc. persona, in poëmate Dramatico) *loqui non licuit.* [c] *Quam vocalissimus aliquis è Curionibus eligebatur qui legeret*, si quid esset, quod vel à principe petitum, vel populo commendatum vellent. Quidnam igitur id est quod tragicorum nomine per epistolam ego quasi theatralis præco exequi velim? Ipsorum equidem tragicorum dignitati parum consulere, politioris literaturæ virorum iudicijs & quantum vbique est venustiorum hominum ingenijs diffidere viderer, si in tragœdiæ laudes disertè patentes laudes discurrerem. De harum tamen autoribus & ordine sunt quę lectorem monitum velim; sed, pro more, seorsim. Cùm verò eò sit malignitatis ventum, vt bonas literas (quæ sibi olim insularum loco) non aliud maneat præmium quàm conuicium, neque id à Momis modò, sed & Archilochis, dum τί πεξ μοὶ τέθνιγ' ἐχθρὸς, μύρμακι δὴ μύρμαξ, Tutani vel ἀλεξικωπάτης patrocinium frustra invocem. Si tamen laruas & Romanæ Orchestræ sipartia mnùs intelligiter sublata viderit delicata huius ætatis iuventus, cui cum [d] Grammatico illi τὸ μέγα

[a] *Val. Max. 2. l. 1. c.*

[b] *Martialis epist. ad 2. lib. epigr.*

[c] *Plinius epist. 4. lib. 7.*

[d] *Callimacho apud Athenæum 3. l. 1. c.*

μέγα βιβλίον τοῦ μεγάλου κακοῦ, & quæ librum (qualem ille puellam, *Nolo*, inquit, *nimis facilem difficilemue nimis: Nec volo quæ satiet nec volo quæ cruciet*) librum, inquam, probet, qui ingenium acuat, non torqueat, non obtundat: Si hîc reperiat æquanimus spectator unde nec queratur *lumbos sedendo, oculos spectando dolere*, neque sibi opus esse Thespidis plaustris quæ tricubitales commentarios, otiosa scholia, voluminosas criticorum animadversiones, varias lectiones, adversaria, adnotationes, &c vehant; cum illi rusticanti vel etiam peregrinanti, ad manum, imo in manu sit tragœdiarum Lat. decas expeditiori elucidata operâ: habebit, de quo illi gratias agat, cuius auspicijs publicum indipiscuntur admarginales isti ignarij & ocliferia, quæ lectoris, non omnino ab his studijs feriati, aurem vellant. Tu autem (vir humanissime) cui gratissimam semper fuisse nõrum ipsam cothurnatam philosophiam; nec apparatum hunc utcunque rudem, fæces, cespiteſq; aspernare; & hoc qualecunque cape eo quo offertur animo, simplici, candido, facili. quod autem ab ingenio meo habet leve, genio tuo pensa, & feliciter vale.

Officioso amore tibi devinctissimus

THOMAS FARNABY.

AD

AD LECTORES.

Introite ſúltis, conſidite, aures atque animos aduortite. Hùc vel ipſe Cato intret, expectet, ſpectétq. Neq. enim hîc prodeunt veſte exutæ Mimæ aut nudatæ axores Summæmiæ; ſed graues matronæ, cothurnatæ Deæ. Namque hîc philoſophia dominatur cothurnata, perſonata regnat Stoa. vbi verus ille antiſtes Stoæ Seneca biſtrioniam facit, imò in ſcenam ipſe venit. Quidni enim credamus opt. fidei hiſtorico, Senecam carmina crebriùs factitaſſe, poſtquam Neroni amor eorum veniſſet? *aut cur non animis iuxta ac pedibus eamus in ſententiam Doctiſſimorum hominum, quotquot eruditum hunc humaniorum ſtudiorum attigerunt pulverem, & penitioris huius literaturæ Criticæ ſacris ſint operati? Qui omnes anxiâ iampridem habitâ diſquiſitione, pro variâ autorum mente, è temporum, occaſionum, prologorum & argumentorum diſcrimine, diſſimili characterè & ſtylo, modulamine in choris impari, ὀικονομίᾳ, artificio in repræſentationibus & narrationibus, diuersâ denique placitorum & ſententiarum diſciplinâ, non agnoſcunt modò Marcum illum ſeu patrem Senecã qui* Orcheſtram quatit Euripidis, *ſed & admittunt illum alterum qui* colit hiſpidum Platona, Incaſſùmq; ſuum monet Neronem. *Quamuis & eorum utriq. quaſdam ex iſtis tragœdijs, abdicent, meritò relegatas ad Rhetorum ſcholas, quas olent leuiculæ ingenij ſtrictiuræ, vitreæ acuminis ſcintillationes, atque ex ſubtili argutiarum, quem vibrant, fulgore, ignes fatui & fumus. Fretus itaque iudicio Illuſtrium virorum Ant. Del-Rÿ, Iuſti Lipſÿ, Ioſ. Scaligeri, maximè verò Cl. Dan. Heinſÿ, à quibus* Diſpertiti viri, diſpertiti ordines, *altã Medeam, floridum Hippolytum, diuinam tragœdiam Troadas L. Annæo Senecæ philoſopho adſcribo, nec non eidem (ſi ab Heinſÿ iudicio diſcedere liceat) κολυμπίστυτον Oedipoda: Senecæ Tragico Agamemnona, Herculem Furentem, Thyeſten, & eiuſdem ferme cum Thyeſte com-*

commatis, accersitarum ambitiosè sententiarum, affectat, acumina ambigue et ab re exspectato respondentia, Thebaida, ni potius autorem habeat proprium, poetastro cuipiam e Declamatorculorum schola ocusum Herculem in Oeta; nec feliciori artifici languidam Octaviam. Atq; hic mihi ab autoribus & tragœdiarum dignitate ordo neque is sine exemplo, sine autoritate. Post alios iudicavit hoc I. Lipsius, expressit Delrius, et, nisi hoc illius consilium præcurrisset typographi festinatio, expressurus erat vir Literis iuxtà ac Humanitate Clariss. D. Heinsius in editione suâ, quam prius secutus sum, ut & in hac editione nuperam illam è recensione Consummatissimi Exactissimiq; Viri P. Scriverij, è cuius Musèo secundas in Senecam curas sperare possumus, adeò multa humanitèr ostendebat mihi a se adnotata, præter censuras, varias lectiones, coniecturasq; insignes Cl. V. Hugonis Grotij, & Chirographos insuper codices, quibus est instructissimus. Et quoniam, ut citat illud Antiphanis Deipnosophista,

μακρὸν ἔργον ἡ τραγῳδία

Ποίημα κἀξ ἁπαντὸς ἐστὶν ὀρθῶν ὀλόγων

Τὰ δὲ τῶν διαπτῶν ἐστὶν ἐγνωρισμένοις,

Argumentum cùm tragœdijs tum scenis singulis præfixi, locos obscuriores notis ad marginem illustravi, levibus illis quidem & quarum propè pudet, sed κατὰ τὸ ὕλην ὑπομιμνῆσαι. Quis enim non videt τὸν μῦθον ἔντεχνον ἀρχὴν καὶ οἷον ψυχὴν τραγῳδίας; intumescere ista monstris fabulosis & Palæphatiâ farcirì papyro? Verùm & hæc & errata, si qua, me absente & apud Belgas degente, parùm cavêrunt operæ Typographicæ, vos candore vestro sublevate atque adiuvate, ut vos seruet Salus.

THO. FARNABY.

In Senecam Tragicum brevibus Notis à Præstantiss. viro D. THOMA FARNABIO *illustratum.*

ORcheſtram Senecæ, denſamque evolvere nubem,
Molita eſt vaſto ducta labore manus.
Reſtabat brevitas. FARNABIVS attulit iſtam:
Et lucem brevitas ingenioſa dedit.

Daniel Heinſius.

In Senecæ Tragœdias, a viro digniſſimo eruditiſſimoq; THOMA FARNABIO *recenſitas, & notis illuſtratas.*

ARmare Muſam Senecæ dum Latiam ſtudet
Cothurno; honeſtum, ſplendidum, auguſtum ſatis,
At arctiorem Diva quàm ferret, dedit;
Nodiſque fixit, nulla quos acies ſecet.
Hinc præpedito Muſa ſubſiſtit pede,
Et ne Tragœdi claudicent, oritur metus.
FARNABIVS iſtud ſeduli mente intuens;
Muſæ labores, difficultates, moras,
Vmbras Theatri, nubilas ſcenæ fores;
Et dura Tragicæ vincla Melpomenes videns,
Opus ut vel ipſo, ad Oedipum, Oedipo foret:
Exurgit, Erebum luſtrat, expurgat Stygem
Nigram; Tragœdis lampadem accendit novam,
Solvitque preſſæ compedes duras Deæ.
Splendor cothurno iam redit, nitet chorus,
Spectator alacris cernit ardentes faces,
Æquoque Iambus integer conſtat pede;
Offenſa reſtat nulla, non griphus manet.
Hem macte, Tragicum nil tibi accidat aut tuis;
Qui de Tragœdo tam benè es meritus tuo!

Richardus Andrea. M.D.

Literatissimo, amicissimo, candidissimoque pectori THOMÆ FARNABIO, Sonum Hendecasyllabicum sacro---

VItæ Scena magistra singularis,
Scenæ vita Tragædus; in tragœdis
Lux primæ Seneca est suprema sedis;
Quâ TV lux Senecæ simul locaris.
Das Stellis supereminere claris,
Tanquàm ardentibus undecunque tedis,
Et mendis Tragici medere fœdis;
Nostris unde nepotibus canaris.
Lugdunum neq; te modò Batavis,
Londinumve suis legat Britannis,
Vrbem Æternus utram tenere mavis:
Cunctis quin legitor locis & annis;
Nec linguis hominum ferire pravis,
Et cedat tibi temporum tyrannis.

Hugo Hollandius.

De opere, operis Autore, autoris interprete, Interpretis Amicus;

Laur. Whitakerus.

DRamata si spectes, est alta Tragœdia princeps;
Si Tragicos, Senecæ prima corona datur.
Sic tu, FARNABI, tractas Drama atque Poëtam:
Vt sint Interpres, Drama, Poëta, pares.

Viro de re literaria optimè merito; THOMÆ FARNABIO.

ERipuit Senecæ vitam Nero pessimus: at tu
(Quod maius) vitam restituis Senecæ.
Lucius Anneus nunc rite vocetur: & *annos*
Lustratus per te *luceat* innumeros.

Na. Tomkins.

MEDEA.

Perſonæ.

MEDEA. CREON. CHORVS.
IASON. NVTRIX. NVNCIVS.

ARGVMENTVM.

Medeam, cujus ope vellere aureo potitus fuerat, Iaſon ob maleficia repudiarat. thalamis exturbatam; & Corintho (quo iam profugerat Iaſon) eijci oportebat. Illa vnius diei impetratâ morâ Creuſæ Creontis regis Corinthiorum natæ Iaſoni deſponſatæ pallam aliáq; munera magicis infecta venenis mittit: quibus indutis ignem corripuit palla, miſeréq; exarſit noua nupta vna cum patre in natæ auxilium accurrente. Medea deniq; filijs, quos Iaſoni pepererat, in patris conſpectu trucidatis per aëra aufugit.

ACTVS PRIMVS.

MEDEA.

Medea deſerta ſuperos inferoſque Iaſonis vltores invocat.

[a] *Dij coniugales*; *tuque* [b] *genialis tori*
[c] *Lucina cuſtos*; [d] *quæque* [e] *domitorem freti*
[f] *Tiphyn* [g] *nouam* [h] *frenare docuiſti ratem*;
Et [i] *tu profundi ſæue dominator maris*;

[a] *Iupiter & Iuno* γαμήλιοι, ſeu τέλειοι: Pertæ *ceu Suada* nuptiarum conciliatrix, pronuba. *Diana*: operis domeſtici & familiæ adminiſtrandæ præſes: *Lucina* de qua mox, nota. C. *Venus* γαμηλὶ genituræ domina: *Genie* (qui quòd vnâ natus ſit natoſque tueatur, vel quod vt generemur curet, à gignendo nomen habet) & *Hymenæe*. de quo Theb. ſtd. v. 262.
[b] Qui in Genij honorem nuptijs ſternitur.
[c] Εἰλείθυια, puerperij præſes *Diana*, parturientibus à Parcis præfecta, quòd ipſam ſine dolore in vtero geſtaſſet mater, & abſque ſenſu in lucem edidiſſet. *Callimach.* Lucina dicta, Ouid. *dedit hoc tibi nomina lucus, Aut quia principium tu dea lucis habes.* ad pariendum a. conferet Luna.
[d] Minerua. [e] Vide Troad. 817. & inf. v. 318. & 617. [f] Gubernatorem nauis in Argonautica expeditione. [g] Primam. infra v. 318.
[h] Metaph. audacior. [i] Neptune.

A *Clarumque*

Clarumque k *Titan* l *diuidens orbi diem;*
m *Tacitusque præbens conscium sacris iubar*
n *Hecate triformis;* o *quosque iuranit mihi*
Deos Iason; quosque p *Medeæ magis*
Fas est precari; q *noctis æternę chaos*
r *Aduersa superis regna,* s *manesque impios,*
t *Dominumque regni tristis,* & u *dominam fide*
x *Meliore raptam, voce non fausta precor:*
Adeste, adeste sceleris y *vltrices deæ,*
z *Crinem solutis squallidæ serpentibus,*
Atram cruentis manibus amplexę facem,
Adeste: a *thalamis horridæ quondam meis*
Quales stetistis: b *coniugi letum nouæ,*
Letumque c *socero* & d *regiæ stirpi date.*
e *Mihi peius aliquid, quod precer sponso malum;*
Viuat; per vrbes eiret f *ignotas egens,*
Exul, pauens, inuisus, incerti g *laris:*
Me coniugem optet; limen alienum expetat,
h *Iam notus hospes: quòque non aliud queam*
Peius precari, liberos i *similes patri,*
k *Similesque matri parta, iam parta vltio est.*
l *Peperi, quid egi? uerbaque incassum fero.*
Non ibo in m *hostes? o manibus excutiam faces,*
n *Cœloque lucem. spectat hoc* o *nostri sator*
Sol generis? & p *spectatur, & curru insidens*
Per solita q *puri spatia decurrit poli?*

k Sol fili Hyperionis, qui vnus è Titanibus. *vi. Herc. Fu.* 966.

l Alternam præbens vtrique Hemisphærio lucem.

m Noctu & in locis secretis fieri solitis, magicis, necromanticis, *alij*, Eleusinis. *vi. Herc. Fu. v.* 300. & v. 844.

n Vide Hippolyt. v. 411.

o Vel generaliter, deos, pro more, in contrahendis nuptijs iureiurando testes adhibitos: *vel* Sidera & Horas. infr. v. 481.

p Infernis, sacris, magicis initiatæ.

q Hiatum & cœcam voraginem æternę noctis, *i.* mortis & inferorum. Vid. Herc. Fu. 609. & Thyest. 830.

r Infera, tristia, obscura, letalia, mala, opposita superis, lætis, lucidis, vitalibus, bonis. s Vmbras, seu animas impiorum corpore exutas. t Plutonem. u Proserpinam. x Neque enim eâ mente rapuit eam Pluto vt repudiaret, quod fecit in me Iason. y Eumenides. Pœnæ. Furiæ. Herc. Fu. v. 100. z Erinnys, Furiæ excutite *pronam flagranti vertice pinum, Stridentesque comas.* a Nuptijs infausti exitus furias statuunt auspices & pronubas. *Nam mihi nec Iuno nec Hymen, sed tristis Erinnys Prætulit infaustas sanguinolenta comas.* Hypsipile Ouidiana, vide *Octau.* 23. & 158. b Creusæ. *al.* Glauce. c Creonti. d Liberis Iasonis meisque. e Suggerite mihi peius aliquod letho malum quod Iasoni imprecer. *Et hoc est,* Viuat. Gruterus subintelligit *est*, hoc sensu: Quod ad Iasonem spectat, non mihi opus Furiarum operâ: est enim ad manum quod ei imprecer omni morte peius; vitam exulem atque inopem. f Inimicas. g Domus, loci habitandi. h Namque & hic apud Creontem hospes est. i Perfidos. k Veneficos, crudeles. l Liberos tales futuros. *vel*, quos in patris vltionem trucidem, peperi. m Creontem, Creusam, Iasonem & liberos? n Ex manibus ἀπὸ κοινοῦ illas Creusæ nuptijs præferentium. de facibus, vide quæ ad v. 263. & v. 507. Theb. & infr. v. 212. o Inducamque exunctis facibus tenebras. p Æthes enim Medeæ pater fuit, Solis ex Persa Neptuni filia natus. q Annon horrens refugit, vultusq; suos tegit? r Non mutati, nulla nube maculati, nec in ortum redeuntis, vt in scelere Thyestæo? vid. Act. 4. cum choro, & act. 5. Thyest.

Non

Non redit in ortus, & remetitur diem?
Da, da per auras curribus t *patrijs vehi.*
Committe habenas, genitor, & flagrantibus
Igniferaloris tribue moderari u *iuga.*
Gemino Corinthus litori opponens moras,
Cremata flammis maria committat duo.
Hoc restat unum: pronubam thalamo feram
Vt ipsa y *pinum; posti q* z *sacrificas preces*
Cædam dicatis z *victimas altaribus.*
Per z *viscera ipsa quære supplicio viam,*
Si vius, anime: si quid antiqui tibi
Remanet vigoris, pelle femineos metus;
Et inhospitalem a *Caucasum mente indue.*
Quodcunq; vidit Phasis aut Pontus nefas,
Videbit Isthmos. effera, ignota, horrida,
Tremenda cœlo pariter ac terris mala,
Mens intus agitat; vulnera, & cædem, & vagum
Funus per artus. leuia memoraui nimis:
Hæc virgo feci. grauior exsurgat dolor.
Maiora iam me scelera post partus decent.
Accingere ira, teque in exitium para
Furore toto: c *paria narrentur tua*
Repudia thalamis. quo virum linquis modo?
Hoc quo secuta es. rumpe iam segnes moras:
Quæ scelere pacta est, scelere rumpetur fides.

t Me aufus, vt Phaëtonta quondam paterno curru.
u Equos ignipedes, flammiuomos.
a Et comburam Corinthiacum Isthmon, cum vrbe in quâ Creon, Iasonis Creusa. Sic *Qui secat & geminum gracilis mare separat Isthmos, Nec patitur sentire fretum* 3 *si terra recedat, Ionium Ægæo frangens mare.*
y Facem è pinu. vid. inf. v. 111. & Thebaid. v. 263. Sunt qui *Spinum* legunt: nam & è Spina alba faces nuptiales fieri solitæ. innuit autem ignem illum venenatum quo Creusam perdicura sit cum patre suo.
z In nuptijs quidem adhibitæ preces & sacrificia. Medea autem incantationes suas intelligit. a Liberos suos ex Iasone innuit, quos iugulare instituit. 3 Se ad vindictam incitat. a Feritatem & crudelitatem Heniochorum & Scytharum qui ad Caucasum. Thyest. v. 1046. vel etiam meam quæ è Colchide. b Tale hic in Corintho patrabo facinus quale olim in Colchis cuius Phasis fluuius est, quæque Ponto contermina vbi sc. fratrem Absyrtum discerpsi dispersique vt patri me insequenti moram injicerem dum artus dissipatos colligeret. c Diis & hominibus abominanda. d Hęc in fratre Absyrto feci virgo vt Iasoni nuberem, cui nuptæ & ex eo matri factæ, ne dimittar, vel etiam in repudij vindictam, maiora sunt scelera excogitanda. e Nuptias proditione patris & cæde fratris conciliaui, repudium cæde superinductæ Creusæ & propriorum liberûm vlciscar.

CHORVS.

Chorus è mulieribus Corinthijs Iasonis & Creusæ nuptijs Epithalamium præcinit.

f AD regum thalamos numine prospero,
Qui cultum, superi, quique regunt fretum,

f Ad Iasonis & Creusæ nuptias.

Adsint, eum populis g *vrite fauentibus.*
Primus sceptriferis colla h *Tonantibus*
i Taurus celsa ferat tergore candido.
k Lucinam niues femina corporis
Intentata iugo placet: & asperi
Martis sanguineas l *quæ cohibet manus,*
Quæ dat belligeris fœdera gentibus,
Et 2 *cornu retinet diuite copiam,*
3 *Donetur tenera mitior hostia.*
Et m *tu qui* n *facibus legitimis ades,*
Noctem o *discutiens* p *auspice dextera,*
Hus incede gradu q *marcidus ebrio,*
Præcingens roseo tempora vinculo.
Et b *tu, quæ gemini præuia temporis*
c Tardè stella redis semper amantibus:
Te matres auidæ, te cupiunt nurus,
Quàm primùm radios spargere lucidos.
Vincit d *virgineus decor*
Longè e *Cecropias nurus:*
f Et quas g *Taygeti iugis*
h *Muris quod caret oppidum:*
Exercet iuuenum modo,

g In sacris principum inauguratio-nibus, adoptionibus, nuptijs, adstantes fauebant linguâ, id est, malis verbis abstinebãt, bona dicebant εὐφήμως: votis & acclamationibus fausta lætaque ominati. vid. Ostan. 697.

h Ioui & Plutoni. Dio quidem tribuunt manubias, easque interdiù missas: Summano albas vel nigras, easque noctu, Sed & Iuno, Pallas, alijque è dijs fulmen iaculari dicuntur, sed quod à Ioue acceperint.

i Neptuno, Apollini, Marti taurum immolari, Ioui nequaquam vult Seruius. Has itaque infaustas fore nuptias ominatur. Sed ταῦροι δὲ ἱερεῖον τοῦ θεοῦ πάγκαλοι οἷς τίθεσθε. Xenoph. Cyripæd. Et, ἱδοὺ τοὶ δὲ βασιλικοὶ ταῦροι λευκοὶ. Iulian. ad Libanium. k *Iunonem ante omnes, cui vincla iugalia curæ, Candida & intacta placet cernice iuuenca.* l *Vel* Venus, quæ *Pace frius Martem cogere sola potest.* Et huc respicit quod subiungitur. 3 *Donetur tenera mitior hostia.* sic Flaccus, *Mactata veniet lenior hostia:* quæ meri patera cum thure. quandoque tamen sus illi mactabatur, & hinc festum ὑστρία. *vel* Pax ceu Concordia, *vnde fluit* 2. *pleno cunctorum copia cornu.* alluditq; ad χοῖρος Α μαλθακίας ceu Acheloi. Sed & Paci bos cædebatur, verùm seorsim extra Deæ conspectum. m Hymenæe, Deus nuptialis, Bacchi filij, &c. mox, nota. a. n Legitimis nuptijs. inf. v. 114. o Face quam præfers nuptijs. p Vide Troad. 861. q Namque *marcentes gaudet vibrare coronas, Et quassare faces & noctem ducere ludo,* vt decet Bacchi filium Veneriſque patrem: *alijs* Apollinis & Calliopes filium. b Veneris stella, noctis præuie Hesperе, dici prænuncie Phosphore. Hippol. v. 748. c *Vt nox longa quibus mentitur amica,* &c. Ita sponsorum, nouæque nuptarum desiderio tardè procedere videtur dies nuptijs dictus. d Virginis sponsæ, Creusæ seu Glauces. e Atticas puellas nubiles. Cecrops autem primus erat Athenienſium rex. f Et Lacenas virgines quæ patrio more exercentur virilibus officijs: cursu, venatione, palæstrâ, idque nudæ. g Laconiæ montis, Spartæ imminentis. *Virginibus Bacchata Lacænis Taygeta.* h Quod tamen postea muris cingi cœpit. prius αὐθρόοι καὶ ἄτειχοι πλήθους συφαν' μυριοι.

Et quas k Aonius latex,
* Alpheusque sacer lauat.
Cedent l Æsonio duci,
Si forma velit aspici,
m Proles fulminis improbi,
n Aprat qui iuga tigribus:
Nec non o qui tripodas mouet,
Frater p virginis asperæ.
Cedet q Castore cum suo
Pollux cæstibus aptior.
Sic, sic, Cœlicolæ precor,
Vincat r femina coniuges,
Vir longè superet viros.
Hæc cum virgineo constitit in choro,
Vnius facies præmitet omnibus.
s Sic cum sole perit sideribus decor;
Et t densi latitant Pleiadum t greges;
Cum Phœbe solitum lumine u non suo
b Orbem circuitis cornibus alligat.
c Ostro sic niueus d phœniceo color
Perfusus rubuit: e sic nitidum iubar
Pastor luce noua f roscidus aspicit.
Ereptus thalamis g Phasidos horridis,
Effrenæ solitus pectora coniugis
Inuita trepidus prendere dextera,
Felix h Aoniam prendito virginem

i Vincitque Thebanas virgines. Bœotia autem prius Aonia dicta est ab Aone Neptuni filio.

k Dircæ fons Bœotiæ prope Thebas Musis sacer. adeòque tacitè ipsis Musis Creusam confert.

* v. 116. *Thyest.* cur item sacer sit, vide *ibid.*

l Iasoni filio Æsonis, qui filius Cretæi. Cretæus Æoli.

m Bacchus vid. Herc. Fu. 455. v. pulcher, Hippol. v. 751.

n Oedip. v. 425. & Hippol. v. 753.

o Apollo cuius responsa reddit vates in tripode stans. vid. Oed. 227. v.

p Dianæ venatricis, montiuagæ, perpetuæ virginis.

q Καίτωρ σ' ἱππόδαμος ἠδὲ πύξ ἀγαθὸς Πολυδεύκης, pulcherrimi, Ioue quippe cygno geniti: Hippol. v. 807.

r Creusa.

s Sicubi soli orienti velut lumini maiori suam cedunt lucem stellæ.

t Alludit ad etymon sideris septistellij ἀπὸ τοῦ πλέειν, id est, à pluralitate & vicinitate stellarum. *alijs* autè ἀπὸ τοῦ πλεῖν quòd ortæ nauigandi tempus designent Atlantides, Vergiliæ.

u Lumine notho & mutuato à sole lucens. vide Hippol. v. 741.

b In plenilunio Hippol. v. 742.

c ὡς δ' ὅτι τὶς ἐ' ἐλέφαντα γυνὴ φοίνικι μίηνῃ, &c. *Fulget ebur veluti, Tyrio quod tinxerit ostro Maionu, aut Paphijs lilia mista rosis.*

d Thyest. v. 344.

e Hæc ad Endymionem sunt qui referunt, rectiùs ad solem orientem, *Quale nouo Phœbo aut Tithoni coniuge cælum Subrubet.*

f Vigil, rore nocturno madens, vel luce nouâ, id est, Auroræ roscidæ, *Hypallage.*

g Medeæ ad Phasim natæ. sup. v. 44. barbaræ, crudelis, veneficæ. cuius se. thalamos Iason meritò horreat.

h ἀντίθετον Phasidi, id est, barbaræ. *Græcam* sup. v. 80. vel lege *Æoliam.* Creonti enim patri Creusæ Sisyphus pater qui filius Æoli. infr. v. 746. commendaturque sponsa à Deo generis authore.

i Namque in priores non consenserat Æson, Æthâ certè inuito.

k Æsone & Creonte, *al. sponte volent.*

l In nuptijs enim dicteria in sponsum sponsamque iacere licuit.

m Epithalamium à virginibus & adolescentibus alternè cantatum, ante thalamum: ne compressæ à viro puellæ audiretur vox. n Lege *ista licentia.* sc. libertas loquendi quidlibet apud dominos rarò permissa est, in Mercurialibus apud Cretenses, Saceæ festo apud Babylonios, Pelorijs apud Thessalos, Saturnalibus apud Romanos, vt & nuptialibus. o Hymenæe fili Bacchi, qui *Quòd soluit curis corda, Lyæus erit* ἀ λύω, thyrsi autem hastæ quas pampinis intextas Bacchides in Orgijs gestabant. sup. v. 67. p In modum spicarum incisam, quò facilius flammam concipiat. q Sup. v. 38. r Concute, iacta, *inquis Delrius.* credo ego in nuptijs felicibus Hymenei partes fuisse ignem nuptialem extinguere, sponsumque & sponsam in thalamos vocare. & ad hanc coniecturam facit quod Medea sup. v. 27. minata est velle se faces excutere, infelici omine. & sup. 67. * Supra v. 69. s Fax in nuptijs prælata in honorem Cereris. ignis & aqua adhibita, quòd fœtus animantium calore & humore corporentur atque animentur ad vitam. t Dicta iocularia. ῥήματα αἰσχρὰ ἐγχωμιαστυνικὰ γάμου λα, Chrysostom. & Lucan. 2. *nec more Sabino Excepit tristis conuicia festa mariti.* u Pueri versus Fescenninos omni verborum lasciuiâ imo obscœnitate refertos canebant vt nouæ nuptæ aures reuerarent, sed positâ prius prætextâ, cuius purpura verecundiæ symbolum dict. a. Fescennio Hetruriæ oppido. alijs à *fascino.* quòd ad nimias laudes (quæ in Epithalamio occinebantur) à Nemesi vindicandas et arcendum fascinum, à præfiscinis adijciebantur Fescennini. x Deducatur ad maritum illa absque facibus, Epithalamio, Fescennino, quę domo patris profuga peregrinum secuta, raptori clàm & inconcessò nupsit. quod fecerat Medea, in quam hoc obiter iactum est conuicium.

i *Nunc primùm* k *soceris,* sponse, volentibus:*
l *Concessa, iuuenes, ludite* l *iurgia,*
m *Hinc illinc, iuuenes, mittite carmina:*
Rara est in dominos n *iusta licentia.*
Candida thyrsigeri o *proles generosa Lyæi,*
p *Multi fidam iam tempus erat succendere* q *pinum.*
r *Excute solennem digitis * marcentibus* r *ignem.*
Festa dicax fundat t *conuicia* u *Fescenninus.*
Soluat turba iocos. x *tacitis eat illa tenebris,*
Si qua peregrino nubit fugitiua marito.

ACTVS SECVNDVS.

MEDEA. NVTRIX.

Audito Hymenæo furit Medea, quam sedare nutrix laborat, sed frustra.

y Epithalamium, carmen nuptiale chori sc. præcedentis. de Hymenæo vide quæ ad v. 262. Theb. z Postquam eripuit me patri, patriæ, regno.

y *Occidimus. aures pepulit* y *Hymenæus meas.*
Vix ipsa tantum, vix adhuc, credo malum.
Hæc fecere Iason potuit? z *erepto patre,*

Patriæ

Patria atq; regno, ſedibus ſolam exteris
Deſerere [x] *duris merita contempſit mea,*
Qui ſcelere [y] *flammas viderat vinci &* [z] *mare?*
[a] *Adeone credit omne conſumptum nefas?*
Incerta, vecors, mente non ſana feror
Partes in omnes, vnde me vlciſci queam.
Vtinam eſſet [b] *illi frater! eſt coniux; in hanc*
Ferrum exigatur: hoc meis ſatis eſt malis.
Si quid Pelaſgæ, ſi quod vrbes barbaræ
Nouere fucinus, quod [c] *tuę ignorant manus,*
Nunc eſt parandum. [d] *ſcelera te vertentur tua;*
[d] *Et cuncta redeant;* [e] *inclytum regni decus*
[f] *Raptum; & nefandæ virginis* [g] *parvus comes*
Diuiſus enſe, ſiuus [h] *incertum patri;*
Sparſumq; [i] *ponto corpus; &* [k] *Peliæ ſenis*
Decocta aheno membra. funeſtum impiè
Quam ſæpe ſudi ſanguinem? [l] *at nullum ſcelus*
Irata feci. ſæuit infelix amor.
Quid tamen Iaſon potuit [m] *alieni arbitrij,*
Iuriſq; factus? [n] *debuit ferro obuium*
Offerre pectus. [o] *melius, ah melius dolor*
Furioſe, loquere. ſi poteſt, viuat meus,
Vt fuit, Iaſon; ſin minus, viuat tamen,
Memorque noſtri, muneri [p] *parcat meo.*
Culpa eſt Creontis tota, qui [q] *sceptro impotens*
[r] *Coniugia ſoluit; quique* [s] *genitricem abſtrahit*
Natis; & [t] *arcto pignore adſtrictam fidem*
Dirimit: petatur ſolus hic, pœnas luat
Quas debet. alto cinere cumulabo domum.
Videbit [u] *atrum verticem flammis agi*
[u] *Malea, longas nauibus flebilis moras.*

[x] Ingratus, immemor.
[y] Herbis & incantamentis illi à me datis vicit æripedes & igniuomos tauros.
[z] Mare pacatum artub. lacerati fratris.
[a] Itane exhauſtam mihi credit omnem malarum herbarum ſcientiam, & magicas artes ad ſcelera potentes, vt nihil reliqui ſit in ipſius vindictam?
[b] Quem diſcerperem, vt meum olim ſup. v 44.
[c] O Medea. *ſuas innuit.*
[d] Ad animum reuoces priora ſcelera, atque ab ijs exempla capias & conſilia de futuris.
[e] Vellus aureum arietis quo vectus Phrixus è Bœotia in Colchos tranſfretauit. vid. Troad. v. 1032.
[f] Ab Iaſone, mea arte, conſilio, auxilio.
[g] Abſyrtus frater, ex eodem patre, matre autem Afteri alijs, Ipſea, à me diſcerptus. ſup. v. 44.
[h] Sparſit enim artus, vt patrem inſequentem tardaret. v. 44. ſupra. al. *inceſtum.*
[i] Mari, vt modò v. 121. vel regione Ponti, *Vnde Tomos dictus locus eſt, quia fertur in illo Membra ſoror fratris conſecuiſſe ſui.*
[k] Patrui Iaſonis inf. v. 257.
[l] Emphaticè. Iam autem irata in ſcelus accingor.
[m] Hùc à Creonte coactus.
[n] Potiùs quàm me deſerere.
[o] Epanorthoſis.
[p] Magis appoſitè tamen legas *pareat.* q. d. permitte illum, ô dolor, vitâ quam illi dederim frui.
[q] Imperio ſuo.
[r] Mei & Iaſonis.
[s] Me.
[t] Nigrum regię vel Corinthi ſumum ſinuoſo flexu aſcendentem.
[u] Promontorium Laconiæ prope Corinthum hodiè *Capo Melio*, quod per quinque millia paſſuum in mare protenſum ventiſque expoſitum procelloſum ſinuumque ſequacibus vndis inquietum reddit mare, nauigantibus moras inhibet. *Et ratibus longè flexum donare Malęe.* Lucan. 6.

i Namque in priores non consenserat Æson, Æthâ certè inuito.

k Æsone & Creonte, *al. sponte volent.

l In nuptijs enim dicteria in sponsum sponsamque iacere licuit.

m Epithalamium à virginibus & adolescentibus alternè cantatum, ante thalamum: ne compressæ à viro puellæ audiretur vox. n Lege *ista licentia*: sc. libertas loquendi quidlibet apud dominos rarò permissa est, in Mercurialibus apud Cretenses, Saceæ festo apud Babylonios, Pelorijs apud Thessalos, Saturnalibus apud Romanos, vt & nuptialibus. o Hymenæe fili Bacchi, qui *Quòd soluit curis corda, Lyæus erit* ἀ λύειν, thyrsi autem hastæ quas pampinis intextas Bacchides in Orgijs gestabant. sup. v. 67. p In modum spicarum incisam, quò facilius flammam concipiat. q Sup. v. 38. r Concute, iacta, *inquis Delrius*. credo ego in nuptijs felicibus Hymenei partes fuisse ignem nuptialem extinguere, sponsumque & sponsam in thalamos vocare. & ad hanc coniecturam facit quod Medea sup. v. 27. minata est velle se faces excutere, infelici omine. & sup. 67. * Supra v. 69. f Fax in nuptijs prælata in honorem Cereris. ignis & aqua adhibita, quòd fœtus animantium calore & humore corporentur atque animentur ad vitam. t Dicta iocularia. ῥήματα αἰσχρὰ καὶ ἀκόλαστα γέλωτος. Chrysostom. & Lucan. 2. *nec more Sabino Excepit tristi conuicia festa marito*. u Pueri versus Fescenninos omni verborum lasciuiâ imo obscœnitate refertos canebant vt nouæ nuptæ aures reterurent, sed positâ prius prætextâ, cuius purpura verecundiæ symbolum dict. a. Fescennio Hetruriæ oppido. alijs à *fascino*. quòd ad nimias laudes (quæ in Epithalamio occinebantur) à Nemesi vindicandas et arcendum fascinum, à præsicinis adijciebantur Fescennini. x Deducatur ad maritum illa absque facibus, Epithalamio, Fescennino, quę domo patris profuga peregrinum secuta, raptori clàm & inconcessò nupsit. quod fecerat Medea, in quam hoc obiter iactum est conuicium.

i *Nunc primùm* k *soceris*, * *sponse, volentibus:*
l *Concessa, iuuenes, ludite* l *iurgia,*
m *Hinc illinc, iuuenes, mittite carmina:*
Rara est in dominos n *iusta licentia.*
Candida thyrsigeri o *proles generosa Lyæi,*
p *Multi fidam iam tempus erat succendere* q *pinum.*
r *Excute solennem digitis* * *marcentibus* f *ignem.*
Festa dicax fundat t *conuicia* u *Fescennus.*
Soluat turba iocos. x *tacitis eat illa tenebris,*
Si qua peregrino nubit fugitiua marito.

ACTVS SECVNDVS.

MEDEA. NVTRIX.

Audito Hymenæo furit Medea, quam sedare nutrix laborat, sed frustra.

y Epithalamium, carmen nuptiale chori sc. præcedentis. de Hymenæo vide quæ ad v. 262. Theb.

O *Occidimus. aures pepulit* y *Hymenæus meas.*
Vix ipsa tantum, vix adhuc, credo malum.
Hæc facere Iason potuit? z *erepto patre,*

z Postquam eripuit me patri, patriæ, regno.

Patriq

Patria atq; regno, sedibus solam exteris
Deserere x *durus merita contempsit mea,*
Qui scelere y *flammas viderat vinci &* z *mare?*
a *Adeone credit omne consumptum nefas?*
Incerta, vecors, mente non sana feror
Partes in omnes, unde me ulciscì queam.
Vtinam esset b *illi frater! est coniux; in hanc*
Ferum exigatur: hoc meis satis est malis.
Si quid Pelasgæ, si quod vrbes barbarę
Nouere facinus, quod c *tuę ignorant manus,*
Nunc est parandum. d *scelera te hortentur tua;*
d *Et cuncta redeant;* e *inclytum regni decus*
f *Raptum; & nefandæ virginis* g *parvus comes*
Diuisus ense, fiunt h *incertum patri;*
Sparsumq; i *ponto corpus; &* k *Peliæ senis*
Decocta aheno membra. funestum impiè
Quam sæpe fudi sanguinem? at l *nullum scelus*
Irata feci. sæuit infelix amor.
Quid tamen Iason potuit m *alieni arbitrij,*
Iurisq; factus? n *debuit ferro obuium*
Offerre pectus. o *melius, ah melius dolor*
Furiose, loquere. si potest, viuat meus,
Vt fuit, Iason; sin minus, viuat tamen,
Memorque nostri, muneri p *parcat meo.*
Culpa est Creontis tota, qui q *sceptro impotens*
r *Coniugia soluit; quique* r *genitricem abstrahit*
Natis; & arcto pignore adstrictam fidem
Dirimit: petatur solus hic, pœnas luat
Quas debet. alto cinere cumulato domum.
Videbit t *atrum verticem flammis agi*
u *Malea, longas nauibus flebtens moras.*

x Ingratus, immemor.
y Herbis & incantamentis illi à me datis vicit æripedes & igniuomos tauros.
z Mare pacatum artub. lacerati fratris.
a Itane exhaustam mihi credit omnem malarum herbarum scientiam, & magicas artes ad scelera potentes, vt nihil reliqui sit in ipsius vindictam?
b Quem discerperem, vt meum olim sup. v 44.
c O Medea. *suas innuit.*
d Ad animum reuoces priora scelera, atque ab ijs exempla capias & consilia de futuris.
e Vellus aureum arietis quo vectus Phrixus è Bœotia in Colchos transfretauit. vid. Troad. v. 1032.
f Ab Iasone, mea arte, consilio, auxilio.
g Absyrtus frater, ex eodem patre, matre autem Asteri alijs, Ipsea, à me discerptus. sup. v. 44.
h Sparsit enim artus, vt patrem insequentem tardaret. v. 44. supra. al. *incestum.*
i Mari, vt modò v. 221. vel regione Ponti, *Vnde Tomos dictus locus est, quia fertur in illo Membra soror fratris consecuisse sui.*
k Patrui Iasonis inf. v. 257.
l Emphaticè. Iam autem irata in scelus accingor.
m Hùc à Creonte coactus.
n Potiùs quàm me deserere.
o Epanorthosis.
p Magis appositè tamen legas *pareat.* q. d. permitte illum, ô dolor, vitâ quam illi dederim frui.
q Imperio suo.
r Mei & Iasonis.
s Me.
t Nigrum regię vel Corinthi fumum sinuoso flexu ascendentem.
u Promontorium Laconiæ prope Corinthum hodiè *Capo Melio*, quod per quinque millia passuum in mare protensum ventisque expositum procellosum sinuumque sequacibus vndis inquietum reddit mare, nauigantibus moras inhibet. *Et ratibus longè flexum donare Malea.* Lucan. 6.

NV. *Sile obſecro, queſtuſq; ſecreto abditos* 150
Manda dolori, grauia quiſquis vulnera
Patiente & æquo a *immotus animo pertulit,*
b *Referre patuit ira, quæ tegitur, nocet.*
Profeſſa produnt odia vindictæ locum.
ME. Leuis eſt dolor, qui capere conſiliũ poteſt. 155
Et c clepere ſeſe; magna non latitant mala.
Libet d *ire contra.* NV. *ſiſte furialem impetum*
Alumna: e vix te tacita defendit quies.
ME. Fortuna fortes metuit, ignauos premit.
NV. f *Tunc eſt probanda, ſi locum virtus habet.* 160
ME. Nunquam poteſt non eſſe virtuti locus.
NV. Spes nulla monſtrat rebus afflictis viam.
ME. Qui nil poteſt ſperare, deſperet nihil.
NV. g *Abiere Colchi;* h *coniugis nulla eſt fides;*
Nihilq; ſupereſt opibus è tantis tibi. 165
ME. *Medea ſupereſt:* i *hæc mare & terras vides,*
Ferrumq; & ignes, & deos, & fulmina.
NV. *Rex eſt timendus.* ME. k *rex meus fuerat pater.*
NV. *Non metuis arma?* ME. l *ſint licet terrâ edita.*
N. *Moriere.* M. *cupio.* N. *profugo.* M *pœnituit* m *fugæ.* 170
n *Medea fugiam?* NV. o *mater es.* ME. p *cui ſim, vides.*
NV. *Profugere dubitas?* M. *fugiamne vltiſcar prius.*
NV. *Vindex ſequetur.* M. *forſan inueniam* q *moras.*
NV. *Compeſce verba; parce iam demens minis,* 175
r *Animoſq; minue,* tempori aptari decet.
ME. Fortuna opes auferre, non animum poteſt.
ſ *Sed cuius ictu regius cardo ſtrepit?*
Ipſe eſt Pelaſgo tumidus imperio Creon.

a Alij leg. *Mutus.* id eſt, tacitè & diſſimulanter.
b Par pari reddere, vlciſci.
c Tegere, celare. κλεπτεῖν, vid. Herc. Fu. 798. v.
d Apertè occurrere.
e Etiamſi tacita quieſcas, vix tuta eris; multò minus ſi quid moueas.
f Tunc quidem fortitudo eſt probanda vbi te aliquid per virtutem conſequuturum ſperes, alioqui furor eſt, ſtupor, deſperatio, &c. vltra ſpem & vires niti.
g A te alienati, tibi infeſti ſunt Colchi.
h Iaſonis.
i Quæ omnia hæc arte ſuâ poteſt perturbare inque ſuam opem vocare. *vel quid ſi interrogatiuè legamus hoc modo?* An verò hîc vides maria, terræ motus, ferrum, ignes, deos, fulmina, quæ etiam fortis timeat? cum ex præceptionibus Ethicis, εἰ δ' ἄρα τι μαινόμεθα καὶ παλαίομεν, εἰ μηδὲν φοβοῖτο, μήτε σεισμὸν, μήτε κύματα, &c. atque ad hanc coniecturã meam faciunt quæ præcedebant v. 160 quæque ſequuntur *& tamen rex eſt timendus, arma,* &c.
k Neque tamen eum timui, verum Iaſoni contra eum ſteti.
l Non etiam Gigantea & terrâ è dentibus ſerpentinis edita. Namque & hęc mea arte fretus debellauit Iaſon.
m Qua patrem deſerui Iaſonem ſecuta.
n *Emphaticè.* Egóne tam magicis potens? tàm prius pertinax & pericula contemnens?
o In liberorum tamen gratiam fuge, vel reſpicit ad v. 25. ſup.
p Ex quo tamen ſim vides, Iaſone. ſc.
q Vt cùm me ſequeretur pater. ſup. v. 44. et 133.
r Animi pertinaciam et ferociam.
ſ Sed, crepuêre fores regiæ, quis egreditur?

CREON.

CREON. MEDEA.

Creon Medeam in exilium properè abire imperio vrget: illa diei vnius moram vix impetrat.

Medea, [a] *Colchi noxium* [a] *Æëtæ genus,*
Nondum mais exportat è regnis pedem?
Molitur aliquid, nota fraus; nota est manus.
[b] *Cui parcit illa? quemue securum sinit?*
[c] *Abolere properè pessimam seruo luem*
Equidem parabam, precibus eruit [d] *gener.*
Concessa vita est: liberet fines metu;
Abeatque tuta. fert gradum contrà ferox,
Minaxq́, nostros propiùs affatus petit.
Arcete, famuli, tactu & accessu procul,
Iubete fileat. regium imperium pati
Aliquando discat. [e] *vade veloci via,*
Monstruumq́, sæuum, horribile, iam dudum aufer.
ME. *Quod crimen aut quæ culpa multatur fugâ?*
CR. *Quæ causſa pellat,* [f] *innocens mulier rogat.*
ME. [g] *Si iudicas, cognosce: si regnas, iube.*
CR. [h] *Æquum atq́, iniquum regis imperium feras.*
ME. *Iniqua numquam regna perpetuò manent.*
CR. *Ji, querere Colchis.* M. *redeo; qui aduexit, ferat.*
CR. [i] *Vox constituto sera decreto venit.*
ME. Qui statuit aliquid parte inaudita alterâ,
Æquum licet statuerit, haud æquus fuit.
CR. *Auditus à te* [k] *Pelia supplicium tulit,*
Sed fare: causę detur egregię locus.
ME. [l] *Difficile quàm sit animum ab ira flectere*
Iam concitatum; quamq́, regale [m] *hoc putet,*
Sceptris superbus quisquis admouit manus,
Qua cepit, ire; regiâ didici meâ.
Quamuis enim sim clade miseranda obruta,
Expulsa, supplex, sola, deserta, vndique
Afflicta; quondam [a] *nobili fulsi* [a] *patre,*
Auoque clarum Sole deduxi genus:
Quodcumque placidis flexibus [b] *Phasis rigat;*
[c] *Pontusq́, quidquid Scythicus à tergo videt;*
Paluſtribus quà maria dulcescunt aquis;
Armata [d] *peltis quidquid exercet* [e] *cohors*

[a] Colchorum regis.
[b] Qui non patri pepercit, non fratri.
[c] Medeam de medio tollere statuerant.
[d] Iason.
[e] Satellitum aliquis vadat & auehat.
[f] Ironicè. q. d. nocentissima.
[g] Si rex iustus es, de causâ meâ, prius cognosce; si tyrannicè pro lubidine imperas, inauditâ causâ eijce.
[h] Regiæ subiectæ potestati ne disputes de imperio æquo aut iniquo, sed quod regi iubet feras.
[i] Cognitâ causâ latâq́; sententiâ, sera venit expostulatio.
[k] Pelias, voc. pro Nomin. inf. v. 259.
[l] Quàm pertinaciter reges iram de leui qualicumq́; iniustâue causâ conceptam foueant vrgeâtque, & ipsa rege orta noui.
[m] al. occupet.
[a] Æta Solis filio.
[b] Colchorum fluv. max.
[c] Mare Euxinum ab Occidente Colchida claudit. dulcius quàm cætera maria, vt quod Mœotidi commiscetur atque in quod Tanais innumerique alij fluuij influunt.
[d] Scutis breuibus quorum extrema lunantur in cornua.
[e] Amazonidum lunatis agmina pelcis, &c. vide Agam. 227.

Inclusa

Inclusa ripis f *vidua* g *Thermodontijs:*
Hoc omne noster genitor imperio regit.
Generosa, felix, decore regali potens
Fulsi petebant tunc meos thalamos h *viri,*
Qui nunc petuntur. rapida Fortuna ac leuis,
Præcepsque regno eripuit, exilio dedit.
Confide regnis, cùm leuis magnas opes
Huc ferat & illuc casus. hoc reges habent
Magnificum & ingens, nulla quod rapiat dies;
Prodesse miseris, supplices fido lare
Protegere: solum hoc Colchico regno extuli;
Decus illud ingens, i *Græciæ florem inclytum,*
Præsidia Achiuæ gentis, & k *prolem deûm*
Seruasse meunt: l *munus est Orpheus meum,*
Qui saxa cantu mulcet, & syluas trahit;
Geminumq; munus m *Castor & Pollux, meum est;*
n *Satique Borea;* o *quique trans Pontum quoque*
Summota o *Lynceus lumine immisso videt;*
Omnesque a *Minyæ: nam ducum taceo* b *ducem:*
Pro qua nihil debetur, hunc nulli imputo.
Vobis reuexi cæteros; vnum mihi.
Incesse nunc, & cuncta flagitia ingere;
Fatebor: obici crimen hoc solum potest,
c *Argo reuersa.* d *virgini placeat pudor,*
Patriq; placeat; tota cum ducibus ruet
Pelasga tellus: hic tuus primus gener
* *Tauri ferocis ore flagranti occidit.*
c *Fortuna causam, qua volet, nostram premat:*
Non pœnitet seruasse tot regum decus.
Quodcunque culpæ f *præmium ex omni tuli,*
Hoc est penes te. si placet, damna ream:

f Vid. Hippol. 620.
g Vid. Herc. Fu. 245.
h Proci alij. *vel* per indignationem Synecdochicè, Iasonis.
i ἄνθος Ἀχαιῶν iuuenum nobilium, Heroum florem.
k Argonautas, Heroas, dijs genitos. *quorum pleroſque enumerat.*
l Mei muneris est quod viuit Orpheus.
ἔστι μέν ἠπειρίας ὑπερπόντιος αἶσα νάσσασθαι Θίλξιν ἀοιδῇσιν ἀνορμῇ, ποταμοῖό τε ῥεῖθρα Φόλης τ' ἀχλαΐδας, &c. *Mulcens lapides & agens carmine quercus.*
m Sup. v. 88.
n Calais & Zetes
ὡς πρὶν Ἐρεχθεὶς Βορέη τέκεν Ὠρείθυια.
o πάντων ἀνθρώπων ὀξύτατον βλέψαι, qui ex Taygeti cacumine totam Peloponnesum fertur prospexisse; Castorem & Pollucem in cauâ quercu latitantes vidisse; è Sicilia classem Punicam è Carthaginis portu soluentem oculis lustrasse, numerumque notasse, &c. Non tamen credibile id fieri vel à perspicacissimo Lynceo, vel à Varronis illo Strabone, vt 1500. stadiorum (tot enim à Lilybæo in Africam sunt) spatium prospiceret, cùm intentam ab oculis aciem per planum pergere vltra 180. stadia negent Mathematici. multo minus mari in orbem per tantam distantiam vergente.
a Thessali comites Iasonis in expeditione Colchica, ab Orchomeno Thessaliæ fluuio, qui prius Minyeus, dicti.
b Iasonem.
* Quòd ἀργὸς velox. *vel* ab Argo fabricatore, *vel*, quod ea vecti *Argiui delecti viri.*
d Quòd si mihi magis pudor pateretque placuisset quam Iason, perijssent Thessali, Argiui, vniuersæ denique Græciæ flos. nec Iason igniuomos Tauros. (* Duos namque fuisse refert Apollonius ταύρω χαλκόποδε στόματι φλόγα φυσιόωντε) effugisset, tibi gener futurus. vide inf. v. 466.
e Vtcunque mea causa iniqua sit.
f Iasonem.

Sed redde [f] *crimen. sum nocens, fateor, credo;*
[g] *Talem sciebas esse, cum* [h] *genua attigi,*
Fidemq́, supplex præsidis [h] *dextræ petij.*
Terrâ hac miseriis angulum & sedem rogo,
Latebrasque viles. vrbe si pelli placet,
Detur remotus aliquis in regnis locus.
CR. *Non esse me, qui sceptra violenter geram,*
Nec qui superbo miserias calcem pede,
Testatus equidem videor haud clarè parum,
Generum [i] *exulem legendo, & afflictum, & graui*
Terrore pauidum. quippe te pœnæ expetit
Letoq́, Acastus, regna Thessalica obtinens:
Senio trementem debili atque æuo grauem,
Patrem peremptum quæritur, & cæsi senis
Discissa membra; cum dolo captæ tuo
[a] *Piæ sorores impium audeuent nefas.*
Potest Iason, si tuam caussam amoues,
Suam tueri: nullus innocuum cruor
Contaminauit: abstinet ferro manus,
Procul q́, vestro parcus a cœtu stetit.
Sed tu malorum machinatrix facinorum,
Cui feminea nequitia ad audendum omnia,
Virile robur, nulla famæ memoria est,
Egredere, [b] *purga regna; letales simul*
Tecum auser [c] *herbas, libera ciues metu.*
Alia sedens tellure [d] *solicita Deos.*
ME. *Profugere cogis? redde fugienti ratem,*
Vel redde comitem. fugere cur solam iubes?
Non sola veni, [e] *bella si metuis pati,*
Vtrumque regno pelle. cur fontes duos
Distinguis? [f] *illi Pelia, non nobis iacet.*
[g] *Fugam,* [h] *rapinas q́, adice; desertum patrem,*
[i] *Lacerum q́, fratrem:* [k] *quidquid etiam num nouas*
Docet maritus coniuges, non est meum.
Totiis nocens sum facta, sed nunquam mihi.
CR. *Iam exisse decuit. quid seris fando moras?*
ME. *Supplex recedens illud extremum precor,*
Ne culpa natos matris insontes trahat.
CR. *Vade, hos paterno, vt genitor, excipiam sinu.*

f Cùm tuum præsidium supplex implorarui, fugiens Acastum Peliæ filiũ, qui me persequitur, sibique in patriæ necis vltionem dedi poscit.
h Troad. v. 689.
i In exilium fugientem propter tuum facinus. ea enim præ te ferens velle te medicamine Peliam iuuentuti restituere (quod prius in Æsone fecerias) Peliæ iniurias in Iasonem vlta, feciſti piè impias Peliadas patrem suum iugulare non reuisturum vti promiseras, vtque illæ expectauerunt.
a Pisidice, Pelopœa, Hippote, & Alcestis filiæ Peliæ quarum *vt quæque pia est Medeæ hortatibus impia prima est. Et me sui scelerata facti scelus.* &c. Ouid. 7. Metam.
b Purga mea regna tam lethali monstro.
c Veneficia per herbas. *Medeam autem noxias plurimas inuenisse herbas ferunt & inter cæteras Ephemeron, præsentanei lethi herbam.*
d Carminibus, imprecationibus, veneficijs, sceleribus molesta, incanta sidera, infra v. 424. & 672.
e Namque Acastus bellum Corinthijs indixit si Medeam receptam fouerent.
f In Iasonis gratiam & vltionem. cui autem scelus est bono, nocens ille est. inf. 500.
g A patre.
h Aurei velleris.
i Sup. v. 44.
k Et si quod aliud malum est quod nunc Creusam docet, vt me olim.

ME. *Per ego*[l] *auſpicatos regij thalami thoros,*
Per ſpes futuras, perq́ regnorum ſtatus,
Fortuna variâ dubia quos agitat vice,
Precor, breuem largire fugienti moram;
Dum extrema gnatis mater infigo oſcula,
Fortaſſe moriens. CR. *fraudibus tempus petis.*
ME. *Quæ fraus timeri tempore exiguo poteſt?*
CR. Nullum ad nocendum tempus anguſtum eſt malis.
ME. *Parumne miſeræ temporis lacrymis negas?*
CR. *Et ſi repugnat precibus infelix timor,*
Vnus parando dabitur exilio dies.
ME. [a] *Nimis eſt; & ex hoc aliquid abſtindas licet;*
Et ipſa propero. CR. [b] *capite ſupplicium luas;*
Clarus priuſquam Phœbus attollat diem;
Niſi cedis [c] *Iſthmo.* [d] *ſacra me* [l] *thalami vocant,*
[e] *Vocat precari feſtus Hymenæo dies.*

[l] Bono auſpicio cœptas Iaſonis & filiæ tuæ nuptias, non inauſpicatas vt meas ſup. v. 214.
[a] Vltra votum mihi moram indulſiſti, namque in rem meam eſt fugam accelerare, ac proinde & ipſa propero.
[b] Εἰ σ' ἐν' ὀμοτ λαμβανω δόλιος θεὸς, &c. Θανῆ. Euripid
[c] Corinthiaco.
[d] Nuptiarum ſacra.
[e] Dies Hymenæo ſacra vocat me ad preces & vota.

CHORVS.

Chorus in audaciam nauigantium inuectus primos nauium dignum audaciâ ſuâ retuliſſe præmium canit. Scilicet Medeam.

[f] AVdax nimium, *qui freta primus*
Rate tam fragili perfidâ rupit;
[g] *Terraſq́ ſuas poſt terga videns,*
[h] *Animam leuibus credidit auris;*
Dubioq́ ſecans æquora curſu,
Potuit [i] *tenui fidere ligno,*
[k] *Inter vitæ mortiſque vias*
Nimium gracili limite ductо.
Nondum quiſquam ſidera norat;
Stelliſque, quibus pingitur æther,
Non erat vſus: [l] *nondum pluuias*
Hyadas poterant vitare vates;
[m] *Non Oleniæ ſidera capræ:*
Non quæ ſequitur flectitq́ ſenex

[f] Locus in Naulgationem, concinens Horatiano: *Illi robur & æs triplex circa pectus erat qui fragilem truci Commiſit pelago ratem.*
[g] E portu ſoluens in altum, videt terras recedere, Troad. verſ. 1046.
[h] Vitam credit fallacibus Auſtris.
[i] *Inuncq́ ventis animam committe, dolato Conſſus ligno, digitis à morte remotis.* Quatuor, aut ſeptem ſi ſit latiſſima tæda.
[k] Anacharſis vbi didiciſſet nauis craſſitudinem eſſe, quatuor digitos, τοσὸν τὸν (inquit) τῆς θανάτου οἱ πλόοντες ἀπέχουσι. [l] Hyades ortu & occaſu ſuo pluuias tempeſtatesque excitant vid. Theſt. 852. [m] *Non Olenia ſidus pluuiale capellæ.* id eſt, Amaltheæ inter ſidera relatæ quod Ioui lac præbuiſſet prope Olenum Achaiæ oppidum.

[a] *Arctica*

Arctica tardus plaustra Bootes?
Nondum Boreas, nondum Zephyrus
Nomen habebant.
Ausus Typhis pandere vasto
Carbasa ponto, legesque & nomas
Scribere ventis, nunc lina sinu
Tendere toto: nunc prolato
Pede transuersos captare notos:
Nunc antennas medio tutas
Ponere malo: nunc in summo
Relegas e loco, cum iam totes
Auidus nimium nauita flatus
Optat, & altos ribicunda tremunt
Suppara velo.
Candida nostri secula patres
Videre, procul fraude remota;
Sua quisque metiger litora tangens,
Patrioque senex factus in aruo,
Paruo diues, nisi quas tulerat
Natale solum, non norat opes.
Bene dissepti fœdera mundi
Traxit in vnum Thessala pinus,
Iussitque pati verbera pontum;
Partemque metus fieri nostri
Mare sepositum. dedit illa graues
Improba pœnas, per tam longos
Ducta timores: cum duo montes,
Claustra profundi, hinc atque illinc
Subito impulsu, velut ætherio
Gemerent sonitu; spargeret astra
Nubesque ipsas mare deprensum.
Palluit audax Typhys, & omnes
Labente manu miser habenas:

a Her Fu. v. 7 & 129.
b Quia polo vicinior
c Bubulcus, Arctophylax, quod vrsæ minori adiunctus plaustrũ insequi videtur, ὄπιν' ἁμαξ. ξυνὸς ἐπιτροχάων & ἰδέτην Ἀρκτῖνον.
d Argonautas primũm nauigasse canunt poetæ, Typhin primum velis & stellis in nauigando vsum fuisse.
e Vela carbasina.
f Ventis, sc. a latere flantibus in rectum nauigare.
g Secundo vsos vento. Hisp. *Viento à la popa, largar la velas*
h Obliquatis ad captandum flantem a latere ventum velis, πλάγια, id est, imum veli angulum, producto altero, reducere. To bring the tacke a bord.
i Vento impulsa.
k Linea annexa supra accatium & antennam. *Summaque pandens Suppara velorum periturus colligit auras.*
l Nullã auaritiæ liuorisque labe polluta. m Otio & pace fretus. n Confudit hæc bene distincti mundi fœdera, & mari commiscuit terras quas *Deus abscidit Prudens Oceano dissociabili.* o Thessalę siluę filia nobilis. nauis è pinu Ponticâ. p Remorum ictus. Respicit poeta ad notam Xerxis amentiam, qui Hellesponto 300. infligi verbera iussit propter pontem è ratibus disruptum. q *Terra parum fuerat fatis, adiecimus vndas, Fortuna miseras auximus arte vias.* r Argo. s Cyaneę, Symplegades, Syndromides. Herc. Fu. 1210. quas transmisere Argonautę, Phinei monitu præmissâ vię duce columbâ, non sine periculo, mutilatâ summâ puppis parte. t Maris enim Pontici adicus claudere videntur. u Collisione, vnde & nomen habent, ἀπὸ τῦ συμπλήτειν, dicto vers. Herc. Fu. b Velut tonitru. c Concurrentibus scopulis interceptum expressumque in cœlum. d Clauum.

e *Orpheus*

[e] Orpheus tacuit [e] torpente lyra;
[f] Ipsaq; vocem perdidit Argo.
Quid! cum Siculi [g] virgo Pelori,
Rabidos vtero succincta canes,
Omnes pariter soluit hiatus,
Quis non totos horruit artus,
Toties vno latrante malo,
Quid! cum [h] Ausonium [i] diræ pestes
Voce canora mare mulcerent,
Cum [k] Pieria resonans cithara
Thracius Orpheus, solitam cantu
Retinere rates, [l] pene coegit
Sirena sequi? quod fuit huius
Precium cursus? aurea pellis;
[m] Maiusque mari Medea malum,
[n] Merces primâ digna carinâ.
Nunc iam cessit pontus, & omnes
Patitur leges: [o] non Palladia
Compacta manu regum referens
Inclyta remos quæritur Argo.
Qualibet altum cymba pererrat:
[p] Terminus omnis motus. & [q] vrbes
Muros terra posuere nouos.
Nil, qua fuerat sede, reliquit
Peruius orbis. Indus gelidum
Potat [a] Araxem: [b] Albim Perse,
[b] Rhenumq; bibunt: venient annis
Secula seris, quibus Oceanus
[c] Vincula rerum laxet, & [d] ingens
Pateat tellus, Tiphysq; nouos
Detegat orbes; nec sit terris Vltima [e] Thule.

[e] Metu stupefactus ipse tacuit Orpheus, & lyra prius vocalis
[f] Cuius carina prægaga, garrula, fatidica dicitur, vt quę ex Dodonæa quercu, πολυγλάσσῳ, λαλιστάτῃ εἴχετο πρύμνη ἐκ τῆς Δωδώνης δρυός, in qua duę columbę seu mulieres Columbę vocatę responsa reddebant.
[g] Scylla Phorci filia, quam cum Glaucus Circe spretâ amaret, illa veneficijs dum se in fonte lauaret in monstrum canibus inguina succinctũ mutauit, estq; in mari Siculo ad promontoriũ Pelorũ humanâ figurâ saxũ cauernosũ ad quod maris æstuosi fluctus refracti latratũ canum repræsentant. *Argonauta verò, à Ioue propter disceptũ Absyrtum irato immissâ tempestate, errantes hęc loca appulerunt.*
[h] Italiã ab Ausone Vlyssis & Calypsus fil. [i] Sirenes Acheloi & Terpsichores filię tres, Parthenope, Ligia, Leucosia, supernè virgines, in pisces cauã desinentes, quę à Musis victę cantus suos in pernicię hominũ conuerterunt. Nautas itaq; cantu ad se allectos sopiebant interfectosq; vorabant. [k] Quã à Calliope matre acceperat. [l] Παρθενικλῶ ἠ' ἀοιδῶ ἐβιήσατο φόρμιγξ. Apollon. [m] Ignis, mare, mulier, tria mala, maximũ innuit mulierẽ essenẽ. [n] Effera, audax, temeraria mulier, merces digna primâ illa temerariâ naue. [o] Neq; tantum Argo Minerue operâ consecta heroum principumq; remigio impulsa quæritur ad nauigandũ, sed, &c. [p] Non amplius terminant terras sua maria, quin iam amouit terminos illos maris inuẽta nauigatio. [q] Vrbes nouę ædificari cœptę in terris alijs, nouæq; deductę colonię. [a] Armenię fl. [b] Germaniæ fl. *Elbe.* [c] Terminos suos quibus terras cingit. [d] Non tàm accessum hoc Platoni in Phædone de orbe incognito differenti refert Abrahamus Ortelius, quã poetæ Hispani de America à suis inuentã vaticinio. [e] Oceani Septentrionalis insula. Tiphys marte, Virg. *tibi seruiat vltima Thule.*

ACTVS TERTIVS.

NVTRIX. MEDEA.

In vindictam præceps fertur Medea, nutrice incassum eam deterrante.

A Lumna, celerem quo rapis tectis pedem?
Reſiſte, & iras comprime, ac retine impetum.
Incerta qualis [f] *entheos curſus tulit,*
Cùm iam recepto [g] *Menas inſanit Deo,*
[h] *Pindi nivalis vertice, aut* [i] *Nyſæ iugis:*
Talis recurſat huc & huc motu effero,
Furoris ore ſigna [k] *lymphati gerens.*
[l] *Flammata facies ſpiritum ex alto citat.*
Proclamat: [m] *oculos vberi fletu rigat;*
[n] *Renidet.* [o] *omnis ſpecimen affectus capit;*
[p] *Hæret,* [q] *minatur,* [r] *æſtuat, quæritur, gemit.*
Quo [ſ] *pondus iſtud verget? vbi ponet* [t] *minas?*
Vbi ſe iſte [u] *fluctus franget? exundat furor.*
[x] *Non facile ſecum verſat aut medium ſcelus.*
[y] *Se vincet: iræ nouimus veteres notas.*
Magnum aliquid inſtat, efferum, immane, impium.
Vultum furoris cerno. [a] *Dij fallant metum!*
ME. [b] *Si quæris odio, miſera, quem ſtatuas modum,*
[c] *Imitare amorem.* [d] *regias egon' vt* [d] *faces*
Inulta patiar? ſegnis hic ibit dies,
Tanto [e] *petitus ambitu, tanto datus?*
[f] *Dum terra cœlum media libratum ferat,*
[g] *Nitidiſque certas* [h] *mundus euoluet* [h] *vices,*
Numeruſque auenis [i] *deerit; & ſolem dies,*

[f] Oedip. 628.
[g] Baccha. Oed. 436. *qualis vertice Pindi Edonis Oygi* [h] *decurrit plena Lyæo.*
[h] Here. Fu. 785.
[i] Oedip. 404.
[k] Mente alienati propter viſum ſortè in fonte Nympham. Nymphę itaque iratę ſpiritu correpti, νυμφολήπτους. Sic Ceritos & Larvatos dicebant, qui Cereris aut Larvę incurſione animo vexarentur, vti rectiùs Lymphatos dicamus qui ab humentis cerebri ἐξυπερτία inſaniunt, ὑγροκεφάλους, & cùm humoribus Luna præſit, Lunaticos.
[l] Spiritus è corde excitus & per faciem diffuſus turbulentos ipſius motus arguit. [m] E dolore. [n] Vindictæ ſpem ſibi gratulata ridet. [o] Signa & argumenta omnium cogitationum. [p] Cogitabunda & dubia. [q] Vultu truci, quaſſato capite. [r] Irata. [ſ] Curarum, cogitationum. *referturque ad* Hęret. [t] *Refer. ad* Minatur *in præced. verſu.* [u] Irarum *& reſpicit ad* Æſtuat. [x] Non leue meditatur & vulgare ſcelus. [y] *Emphaticè.* priora facinora. [a] Dij faxint vt falſum ſit quod metuo. [b] *Medea nutrici non attenderat, atque hæc ſecum.* [c] *Vel generaliter:* qui, cum ſit ex ijs affectionibus, quarum virtus regula eſſe non poteſt, nullum nouit habere modum *vel* odio imitare amorem illum quo Iaſonẽ ſecuta nulli pepercíſti ſceleri: patre prodito, fratre cęſo. [d] Tædas in Iaſonis cum regis filia nuptijs accenſas. vi. Thebaid. 263. & 507. [e] Vix à Creonte impetratus. ſupra v. 295. alij de die nuptiali exponunt quem Creon ambiuit. [f] *Dum circumfuſo pendebit in aëre tellus Ponderibus librata ſuis.* [g] Cœlum ſtellatum. [h] Anni tempeſtates. [i] Noſtrâ quidem ignoratione, in ſe autem finita eſt & numero circumſcripta, cum ipſo mundus neutrâ quantitate ſit infinitus.

Noctem

Noctem sequentur astra; dum [k] *sictas polus*
Versabit Arctos; flumina in pontum cadent; 405
Nunquam meus cessabit in pœnas [l] *furor,*
Gręscetque semper. quæ ferarum immanitas,
Quę [m] *Scylla, quę* [n] *Charybdis Ionium mare*
Suulumq́ sorbens, queque anhelantem premens
Titana, tantis Ætna fervebit minis? 410
Non rapidus amnis, non procellosum mare,
Pontusque Coro sęvus, aut vis ignium
Adiuta flatu, possit inhibere impetum
Iraque nostras. sternam & everiam omnia.
Timuit Creontem, ac bella [q] *Thessalici ducis:* 415
Amor timere neminem verus potest.
[r] *Sed cesserit conuictus & dederit manus;*
Adire certè, & coniugem extremo alloqui
Sermone potuit: [s] *hoc quoque extimuit ferox.*
Laxare certè tempus immitis fugæ 420
[t] *Genero licebat.* [u] *liberis vnus dies*
Datus duobus. [x] *non queror tempus breue:*
Multum patebit. fugiet, hic faciet dies,
Quod nullus vnquam audeat. invadam deos,
Et [b] *cuncta quatiam.* N V. *recipe turbatum malis,* 425
Hera, pectus; animum mitiga. ME. Sola est quies,
[c] Mecum ruina cuncta si video obruta. (bet.
[d] Mecum omnia abeant. trahere, cum pereas, li-
N V. *Quam multa sint timenda, si perstas, vide.*
Nemo [d] potentes aggredi tutus potest. 430

[k] Thyest. 476.
[l] In vindictam ira.
[m] Sup. v. 350. & Thyest. 507.
[n] Thyest. 579.
[o] Typhoeum *vt voluni plerique.* vid. Thyest. 809. *secundum alios inter quos Hoster, Herc. Fu.* v. 801. Enceladum.
[p] Euxinus, in quo procellas excitat Corus. de quo Thyest. 576.
[q] Acasti. sup. v. 257. & 274.
[r] Sed fac eum cessisse, hûc coactum.
[s] Et me alloqui forte timuit, alias ferox
[t] Cum Creonti gener sit.
[u] Quò liberis valedicam.
[x] Inf. 561. *Excidimus tibi? nunquam excidemus.*
[b] Imprecationibus. sup. v. 271. & inf. 672.
[c] Omnia mouebo, & *flectere si nequeo superos, Acheronta mouebo.* [c] ἰμὲ δ' οὐρανὸν & γαῖα μιχθήτω πυρί. [d] Latè n. patens est ira, longæ manus regum.

IASON. MEDEA.

Jasonem gratiatim Medeam deserentem sequę excusantem aggreditur Medea, opprobrijs, precibus, simulatâ conciliatione.

O *Dura fata semper, & sortem asperam,*
Cum sęvit & cum parcit, ex æquo malam!
[e] *Remedia toties invenit nobis Deus*
Periculis peiora. si vellem fidem
Præstare meritis coniugis, leto fuit 435
Caput offerendum: si mori nolim, fide

[e] In expeditione Colchicâ vt effugerem tauros, draconem, serpenti genas, iuramenti reus duxi Medeam: hic, ne ab Acasto petitus, Creontis insidijs peream, violatâ priore fide ducenda est Creusa.

Misero

Misero carendum est. f *non timor vincit virum,*
g *Sed trepida pietas: quippe sequeretur necem*
Proles parentum. ô h *sancta, si cœlum incolis,*
Iustitia, numen inuoco ac testor tuum;
Nati patiar vicere. quin k *ipsam quoque,*
Etsi ferox est corde, nec patiens iugi,
l *Consulere natis malle, quàm thalamis, reor.*
Constituit animus precibus iratam agredi.
Atque ecce, viso memet, exsiluit, furit.
Fert odia præ se, totus in vultu est dolor.
M E. m *Fugimus Iasou, fugimus.* n *hoc non est nouum*
Mutare sedes: causa fugiendi noua est.
Pro te solebam fugere. discedo, exeo.
Penatibus pro fugere quam cogis tuis,
Ad quos remittis? o *Phasin & Colchos petam,*
Patriumq; regnum; p *quæq; frater eius cruor*
Perfudit arva? quas peti terras iubes?
Quæ maria monstras? Pontici fauces freti?
Per quas reuexi b *nobiles regum manus,*
c *Adulterum secuta per* d *Symplegadas?*
Paruamne e *Iolcon, Thessala an* f *Tempe petam?*
g *Quascunque aperui tibi vias, cluси mihi.*
Quo me remittis? exuli exilium imperas,
Nec das, eatur: h *regius iussit* h *gener;*
Nihil recuso: i *diras supplicia ingere;*
Meruі. cruentis k *pellicem pœnis premat*
l *Regalis ira. vincula* m *oneret manus,*
Cluсamq; saxo noctis æternæ obruat;
Minora n *meritus patiar, ingratum caput!*
o *Reuoluat animus* 2 *ignеos tauri halitus,*
Interque seuos 3 *gentis indomitæ metus,*
Armifero in aruo 2 *flammeum Æetæ pecus,*
3 *Hostisque subiti tela: cum iussu meo*
3 *Torvigena miles mutua cæde occidit.*
Adice expetitæ spolia Phrixei arietis,

f Nec tamen mori refugio, animo parum virili de me solicitus.
g Sed pietas in filios me trepidum facit, ne & illi meam necem comitentur.
h Astræa. Thyest. 855.
i Amor natorum coëgit me viuere.
k Medeam. *Emphasis.*
l Malle vitam natorum seruare, quàm meis thalamis frui.
m In exilium mittor, ô Iason, in exilium mittor. *Iron.*
n Fugi enim è Colchide patris mei iram verita: rursus è Thessalia, Acasti Peliam patrem interfectum vlturi. Sed hæc propter te.
o Sup. v. 44. & 133.
b Lege *nobilem regum manum*, id est, Argonautas.
c Te, tum raptorem, iam desertorem.
d Sup. v. 342.
e Troad. v. 827.
f Herc. Fu. 284.
g Namque & patriam & Thessaliam mihi infesta atque inimica reddidi, tibi vt placerem.
h Iason. *Sceptice*

Creontis iam gener. i Quæ bene de te merendo, perfide, meruerim. k Me velut filiæ suæ pellicem. l Creontis. m Specu tenebroso, saxeo. Sisyphius ipse. infr. vers. 512. n Malis meritis in patrem, fratrem meum & Peliam: bonis erga te. o Recordare, te, cum non liceret aureum vellus auferre nisi 2 Tauris igniuomis domitis iugoque iunctis campum sulcasses Martium & dentes serpentis (Bœotij illius, *Iuxta nonnullos*, Cadmo & Æthæ diuisos, *secundum alios* Draconis Colchici ab Iasone occisi) temasses, è qua sementè 3 Armatorum messis; nisi-

Somnoq́, iussum lumina ignoto dare
Insomne monstrum: P traditum fratrem neci;
Et scelere in uno non semel factum scelus;
Iussasq́, q natas fraude deceptas meâ
Secare membra non reuicturi senis.
a Aliena sequens regna, deserui mea.
Per spes tuorum liberûm, & certum larem,
Per uicta monstra, per manus, pro te quibus
Nunquam peperci, perq́, præteritos metus;
Per b cœlum, & c undas, coniugij testes mei,
Miserere: redde supplici felix vicem.
Ex opibus illis, quas procul raptas d Scythæ
Vsque à d pruſtis Indię populis petunt,
e Referta quasque vix domus gazas capit,
Ornamus auro nemora, nil exul tuli
Nisi fratris artus. hos quoque impendi tibi.
Tibi patria cessit, tibi pater, frater, pudor.
f Hac dote nupsi; redde fugienti sua.
I A. *g Perimere cum te uel et infestus Creo,*
Lacrymis meis euictus, exilium dedit.
M E. *Pœnam putabam; munus, vt video, est fuga.*
I A. *Dum licet abire, profuge, teque hinc eripe:*
Grauis ira regum est semper. ME. *hoc suadeo mihi,*
h Prestas Creusæ; pellicem inuisam amoues.
I A. *i Medea amores obicit? M. & cędem, & dolos.*
I A. *Obijcere crimen quod potes tandem mihi?*
M E. *Quodcunq́, feci.* I A. *k restat hoc vnum insuper;*
Tuis vt etiam sceleribus fiam nocens.
M E. *Tua illa, tua sunt illa.* l *cui prodest scelus,*
Is fecit. m *omnes coniugem infamem arguant;*
Solus tuere, solus insontem voca.

4 Draconem pellis aureæ custodem fefelliſses: te, inquam, Promethcio, confectione venenatâ inf. 707. à me donatum taurorum flammis restitisse, lapidé à me acceptum in medios terrigenas iecisse, quo facto seges illa armata mutuis vulneribus cecidit; succo denique Lethæo tibi à me dato vigilem draconem sopiuisse. P Sup. v. 44. & 133. q Peliæ filias. sup. v. 256.

a Lipſ. legit *Aliena sequerùs regna? deserui mea.* Ioſ. Scal. subaudit *quod* & refert ad *Reuoluat animus* &c. q. d. *Quodquòd aliena regna sequens deserui mea.* Delrius censet transijciendum, posiq́; versum 487. statuendum. & tibicine addito modulatur emendat *Sedens.*

b Cœli sidera. sic enim apud Valerium Flaccum. 7. *Per te qu e superûs diuisque potentior vnus: Perque hęc, virgo, tuo redeuntia sidera nutu, Atque per has nostri iuro discrimina horas: vnquam ego si meriti noctisque sim immemor huius,* &c. Nocturnus autem Medeæ contractus obiectus supra in Epithalamio, v. 114. c Celebratas Iasonis & Medeę nuptias alij in mari scribunt, in Peuce insula alij, alij in Corcyra. d Thyest. 600. & Oed. 122. Indo-Scythas loquitur. e Propter vellus aureum in luco Martis quercui appensũ. vel Ioſ. Scal. monente lege. *Quas quod referta vix domus gazas capit Ornamus auro nemora.* h. e ex superfluo auro & gazis, quas domus capere non posſunt, nemora solemus ornare. f Horũ impendij & damni dote, quæ omnia tu mihi restitue, quoniam tuâ culpâ interuenit diuortium. *Anachronism. legẽ Roman. respiciens.* g Sup. v. 184. h Pulchrè sane consulis superinductæ nouæ nuptæ, me tanquam pellice amotâ. i Objciſne mihi nouos Creuſæ amores? k Quasi dicas hæc meis consilijs facta, culpamque in me reijcias. l Sup. 276. m *Vt culpent alij, tibi me laudare necesse est. Pro quo fum tolies esse conscia nocens.*

Tibi

Tibi innocens sit, quisquis est pro te nocens.
IA. [n] Ingrata vita est, cuius acceptæ pudet.
ME. [o] *Retinenda non est, cuius acceptæ pudet,*
IA. *Quin potius irâ concitum pectus doma:*
Placare [p] *natis.* ME. *abdico, eiuro, abnuo.*
Meis Creusa liberis fratres dabit?
IA. [a] *Regina gnatis exulum, afflictis potens.*
M. *Non veniat unquam tam malus miseris dies,*
Qui prole fœda misceat prolem inclytam;
[b] *Phœbi nepotes* [c] *Sisyphi nepotibus.*
IA. *Quid misera mecum teque in exilium trahis?*
Abscede queso. ME. *supplicem audiuit* [d] *Creo.*
M. *Quid facere possim eloquere.* [e] *pro me? vel scel'.*
IA. [f] *Hinc rex, & illinc.* ME. [g] *est & his maior metus,*
Medea. [h] *nos confligere, certemus, sine,*
Sit precium Iason. IA. *cedo defessus malis,*
Et ipsa casus sæpe iam expertos time.
ME. [i] *Fortuna semper omnis intra me stetit.*
IA. *Acastus instat, propior est hostis Creo.*
ME. *Vtrumque profuge, nolo vt in* [k] *socerum manus*
Armes; nec vt te cæde [l] *cognata inquines,*
Medea cogit: innocens mecum fuge.
IA. *Et quis resistet, gemina si bella ingruant?*
Creo atque Acastus arma si iungant sua?
ME. *His adice* [m] *Colchos, adijce Æëtem ducem,*
Scythas Pelasgis iunge; demersos dabo.
IA. [n] *Alta extimesco sceptra.* ME. [o] *ne cupias, vide.*
IA. *Suspecta ne sint, longa colloquia amputa.*
ME. *Nunc summe toto Iuppiter cœlo tona,*
Intende dextram, vindices flammas para,
Omnemque [p] *ruptis nubibus mundum quate;*

[n] Quod à te tam effera & crudeli vita acceperim, idque veneficijs malisque artibus obnoxius, pudet me pigetque.
[o] Est itaque in tua manu simul te vita ac pudore exsolvere.
[p] Propter natos amoris pignora & spes.
[a] Imò decori erit ijs afflictis & matris exulis filijs habere ὁμοτεχνους ἀμφιμήνεως κάκους.
[b] Filios meos, quæ Phœbi neptis sim.
[c] Creusæ natis, cui pater Creon filius Sisyphi.
[d] Etiam mihi infensus. sup. v. 395.
[e] Namque te mihi obstrinxi sceleribus
[f] Creon & Acastus,
[g] Vtroque tamen maior ego, quam vel propter merita verearis, vel propter magicas artes metuas.
[h] Nemo qui hîc non criticam distringat crenam. Vnus emendat: *confligere* Ἐπιμηθικῶς pro *committe*, ne sit Anapæstus in quarto loco, quem tamen pedem & alibi etiam apud hunc admittit sedes illa. Alius: *nos confligere certamen sine*, vt sit Atticissimus μαχέσω μαχέσεται, alius: *confligere*. q. d. permitte me animum colligere. credo ego nil opus esse his coniecturis cùm simpliciter legi intelligique possit. *Sine nos confligere, certemus ego regesque de te pugnæ precio, & contingat victori præmium Iason.*
[i] Meam ego semper fabricaui fortunam, fortunæ victrix fuit semper mea sapientia. alij leg. *insta.* de quo vid. Thyest. 365.
[k] Creonta.
[l] Patruelis tui, Acasti, cuius pater Pelias Æsonis frater.
[m] Quibus imperat pater meus, id est, veniant aduersus nos cum Græcis Colchici, arte tamen mea euincam.
[n] Attamen regum potentiam metuo.
[o] Vide potius ne perfidè me repudies vt regnum obtineas dotale cum Creusa.
[p] Tonitru. quod efficitur ab exhalatione siccâ & calidâ in nube inclusâ quam per Antiperistasin accensa illa exhal. vehementer consutit disrumpitque.

¶ Nec refert verum è nobis ferias, verque nocens est.

[a] E nouâ coninge.

[b] Creon.

[c] Vt sup. vers. 438.

[d] Hinc *curæ* Etymon ãng erunt, quasi quæ *cor vrat*. quod alij à ἀνεχίνω κηδος, id est, animo anxiè verso.

[e] *Hæc secum*, itane ¶ siccine gnatos amat ¶ habeo quo eum vram, quo vlciscar.

[f] *Metaph.* à venatoribus.

[g] *Metaph.* à gladiatoribus sumpta, qui detegunt aliquod membrum aduersarij ictui.

[h] *Hæc ad Iasonem conuersa.*

[i] Placetne ¶ Lips. *Ratum est?* id est, annuis ¶ Delrius Iasoni tribuit *Gratum est*, M E. *& illud voce.*

[k] ¶ simulat se ad placidiorem redijsse mentem, quo melior sit fraudi locus: sic apud Eurípidem: ἐπῶμαι σε τὸν ὑμέναιον Συγγνώμον' ἔσεσθαι.

[l] Quæ mihi iratæ exciderint.

[m] Id agam, vt semper memineris mei. sup. vers. 423.

[n] Rituale verbum. vide Thyest. 693.

¶ *Nes diligenti tela librentur manu;*
In me, vel istum: quisquis è nobis cadet,
Nocens peribit. non potest in nos tuum
Errare fulmen. I A. *sana meditari incipe,*
Et placida fare. si quid ex socero domo
Potest fugam leuare, solamen pete.
M E. *Contemnere animus regias, vt scis, opes*
Potest, soletque: liberos tantum fugæ
Habere comites licuit, in quorum sinu
Lacrymas profundam. te[a] noui gnati manent.
I A. *Parere precibus cupere me, fateor, tuis;*
Pietas vetat. namq; istud haud possim pati;
Non si ipse memet cogat [b] & rex, & socer.
[c] Hæc causa vitæ est, hoc [d] perusti pectoris
Curis leuamen, spiritu citius queam
Carere, membris, luce. M E. *[e] sic gnatos amat?*
Bene est; [f] tenetur: [g] vulneri patuit locus.
[h] Suprema certè licuit abeuntem loqui
Mandata, licuit vltimum amplexum dare.
[i] Gratum est? [k] & illud voce iam extremâ peto,
Ne si qua noster dubius effudit dolor,
Maneant in animo verba; sed melior tibi
Memoria nostri subeat: hæc [l] iræ data
Obliterentur. I A. *omnia ex animo expuli.*
Precorq; & ipsa feruidam vt mentem regas,
Placideque tractes. miserias lenit quies.
M E. *Discessit itan' est? vadis oblitus mei,*
Et tot meorum facinorum? excidimus tibi?
[m] Nunquam excidemus. [n] hoc age, omnes aduoca
Vires & artes. fructus est scelerum tibi,
Nullum scelus putare. vix fraudi est locus:
Timemur, hac aggredere, qua nemo potest
Quicquam timere. porge, nunc aude, incipe
Quidquid potes, Medea, [a] quidquid non potes.
Tu fida nutrix, socia mœroris mei,
Variique casus, misera consilia adiuua.
Est palla nobis, [b] munus ætheriæ domus,
Decussit regni, [b] pignus Æetæ datum

[a] Proni enim studij certius indicium est supra vires niti quàm viribus ex facili vti, & Cic. non solum debeo quæ possum, sed ea quoq; quæ non possum.

[b] ὃν ποθ' Ἥλιος Πατὴρ πατρὸς δίδωσιν ἐκγόνοισιν ἕδρας. Pignus scilicet quo testetur se illum genuisse.

A Sole

A Sole. gemmis est & auro [c] textili
Monile fulgens; quodque gemmarum nitor
Distinguit [d] aurum, quo solent cingi coma.
Hæc nostra nati dona [e] nubenti ferant
Sed ante [f] diris illita ac tincta artibus.
Vocetur [g] Hecate [h] sacra luctifica apparo
Struantur aræ, flamma iam tectis sonet.

[c] Intertexto.
[d] Aureum crinale gemmis distinctum.
[e] Creusæ.
[f] Veneficis.
[g] Vid. Hippol. v. 411.
[h] Magica.

CHORVS.

Canit Chorus Reiectæ vxori quot amore dolores Polluto, notumque furens quid fœmina possit, & cùm cæteri Argonautæ pœnas dederint violati maris, *Iasoni* bene precatur.

* NVlla vis flammæ, tumidique venti
Tanta, nec teli metuenda torti:
Quanta cum coniux [h] viduata tedis
[i] Ardet & [k] odit.
Non vbi hibernos nebulosus imbres
Auster aduexit; properatque torrens
[l] *Ister & [m] iunctos vetat esse pontes,*
Ac [n] vagus errat.
Non vbi impellit [o] Rhodanus [p] profundum;
Aut vbi in riuos niuibus soluta
Sole iam forti, medioque vere
[q] *Tabuit Hæmus.*
Cæcus est [a] ignis stimulatus ira,
Nec regi curat, patituræ frænos:
Haud timet mortem; cupit ire in ipsos
Obuius enses.
Parcite ô diui; veniam precamur,
Viuat vt tutus [b] mare qui subegit.
[c] *Sed fuit vinci dominus profundi*
Regna secunda.
Ausus æternos agitare [d] currus
Immemor metæ [e] iuuenis [f] paternæ,
[g] *Quos polo sparsit furiosus ignes*
Ipse recepit.
[h] *Constitit nulli via nota magno.*
Vade, qua tutum populo priori:
Rumpe nec sancti, violente, mundi
[i] *Fœdera sancta.*

[a] *Mare, mulier, dua mala.*
[h] Desserta, repudiata
[i] Amore.
[k] Ob repudium.
[l] Danubius, Germaniæ fl.
[m] Compages pontium rumpit *pontem indignatus,*
[n] Exundat ripas.
[o] Galliæ flu.
[p] Mare Massilioticum, dum inter se maris fluctus & rapidissimi amnis fluenta decertant.
[q] Liquefacta, dissoluta est nix è monte Thracio.
[a] Amor.
[b] Iason, quem primùm cum Argonautis nauigasse cecinunt poëtæ. vid. sup. 318. v.
[c] Sed iniquè fert Neptunus maria quæ sibi obtigerant secundâ sorte (Here. Fu. v. 598) vinci. iam, nauibusque peruia fieri,
[d] Solis currus.
[e] Phaëton.
[f] A Phœbo obseruate filioq; præscriptæ.
[g] Quòd igneos Phœbi currus expatiari passus est, fulminatus est igne Iouis, qui *ferus compescuit ignibus ignes.*
[h] Nemini nocuit per viam notam iuisse. [i] Sup. v. 335.

Quisquis [k] *audacis tetigit* [k] *carinæ*
Nobiles ramos, memorisq́ue [l] *sacri*
[m] *Pelion densa spoliauit umbra:*
Quisquis intrauit [n] *scopulos vagantes,* 610
Et tot emensus pelagi labores,
[o] *Barbara funem religauit orâ,*
Raptor externi rediturus [p] *auri;*
Exitu diro [q] *temerata ponti*
Iura piauit. 615
Exigit pœnas mare prouocatum.
[r] *Tiphys in primis domitor profundi,*
Liquit [s] *indocto regimen* [t] *magistro;*
[a] *Litore externo procul à paternis*
Occidens regnis, tumuloq́ue vili 620
Tellus, ignotas iacet inter vmbras.
[b] *Aulis amissi memor inde regis*
Portubus lentis retinet carinas
Stare quærentes.
[c] *Ille vocali genitus Camœna,* 625
[d] *Cuius ad Chordas modulante plectro*
Restitit torrens, siluere venti,
Cui suo cantu volucris relicto
Adsuit totâ comitante sylvâ;
[e] *Thracios sparsus iacuit per agros:* 630
Ad caput tractus fluuialis Hebri:
Contigit [f] *notam Styga, Tartarumq́ue*
Non rediturus.
Strauit Alcides [g] *Aquilone natos*
[h] *Patre Neptuno genitum necauit,* 635
Sumere innumeras solitum figuras.
Ipse post terræ pelagiq́ue pacem,
Post i feri Ditis patefacta regna,
[k] *Viuus ardenti recubans in Oeta,*
Præbuit sæuis sua membra flammis, 640
Tabe consumptus [l] *gemini cruoris*
Munere [m] *nuptæ.*

[k] Argus temeratiæ trabes, *al. leg.* remos. [l] Ioui Dodonæo. [m] Montem Thessaliæ è quo excisa materia ad fabricandam Argo. [n] Cyaneos. sup. v. 341. & Herc. Fu. 1210. [o] Rediturus funem soluit, vel anchoram barbarâ Colchidos orâ. [p] Velleris aurei. [q] Dedit pœnas violati fœderis ponti. [r] Sup. v. 2. & 318. [s] Non à Minerua docto, vt Tiphys fuerat v. 2. supra. [t] *Anceo* vt nonnullis placet, alijs *Euphemo*; sed Apollonio & Val. Flacco, *Erguno*. [a] Tiphys clauum tenens dum Mariandynum in Bythinia Acherusia speu famosum appelleret, mortuus est, ibidemque sepultus. [b] Bœotiæ portus, in quo bis remorati sunt Achiui. hoc autem non potuit iste Chorus scire. propter absurdum itaque Anachronismum D. Heinsius meritò tres hosce versus velut νοθ. θεσ. relegat ad

poetastrum adulterum, qui & alios eiusdem farinæ huius chori calci adiecit. [c] Musâ Calliope natus Orpheus. [d] Sup. v. 329. & Herc. Oet. 1036. [e] A Thracijs mulieribus, quòd cœlibem ageret vitam discerptus. caput autem proiectum in fluu. Oeagrium. *al.* in Hebrum. [f] Quam priùs in viuis adierat repetendæ Euridices gratiâ. Herc. Fu. 570. [g] Zethem & Calaim. Sup. 231. [h] Periclimenum: qui Neptuni patris dono in varias formas versus ab Hercule tandem occisus est cum in aquilam se mutaret, vt alij, in apem vel muscam. *Sunt qui hic Achelousm intelligant, sed falluntur.* [i] Herc. Fu. v. 885. [k] Her. Oet. act. 4. [l] Hydræ & Nessi centauri. [m] Deianiræ. Herc. Oet. v. 570.

Strauit Ancæum violentus ictu
n *Seiger.* o *fratres, Meleagre, matris*
Impius maclas; p *moreríque dextra*
Matris iratæ, q *meruere cuncti.*
Morte quod crimen tener expiauit
Herculi magno b *puer irrepertus?*
Raptus est tutas puer inter vndas.
c *Ite nunc fortes;* d *peragrate pontum*
Sorte timenda.
e *Idmonem, quamuis bene* f *fata nosset,*
Condidit serpens Libycis arenis.
g *Omnibus verax, sibi falsus vni*
Concidit Mopsus, caruitque Thebis,
Ille qui verè cecinit futura.
h *Exul errauit Thetidis maritus.*
i *Igne fallaci nocituras Argis*
i *Nauplius præceps cadit in profundum.*
Crimini pœnas patrio pependit,
Fulmine & k *ponto moriens* k *Oileus.*

n Aper vineam ingressus, Ancæo & poculo iam labris admoto neçe interueniens notum est tritum illud Ancæo à seruo obiectum, Πολλὰ μεταξὺ πέλει κύλικος καὶ χείλεος ἄκρου.

o Plexippum & Toxea auunculos tuos ô Meleagre quòd Atalantæ inuidi malè volebant.

p Quòd vbi audiuisset mater eius Althea, stipitem filij æuo fatalem in ignē coniecit, natumque simul extinxit.

q Delrius ex ver. lib. legit *meruere cuncti,*

Raptus, at tutas puer inter vndas, Morte quod crimen puer expiauit Herculi magno puer irrepertus? Ite nunc, &c. b Hylas Theodomantis fil. Herculi dilectus puer, quem, cùm aquatum missus in Mysia in Ascanium fluu. decidisset, Hercules quæsiuit clamans, vt *litus Hyla Hyla omne sonaret.* c Epitrope Ironica. d Al. *peragrate.* e Quæ sequuntur in hoc Choro non esse Senecæ contendit Heinsius, vt quæ audaciùs imò impudentiùs τὰ ἀγνῶτα ἀναγνῶσι, Mopsi & Idmonis historiam confundant, Latinitatem deniq; vix sapiant. f Sic enim apud Apollonium. ἀνέρα μὲν Θαλῆος ἐγγεγάμεν ἔνι δαίμων ἀθάνατος πέπρωται ἐπ' Ἀφέτῃ ἱκέσθαι. g Apollonius refert ab apro interemptum atque apud Maryandinos (lib. v. 619. sepultum. Cœlium autem sequutus Delrius legit hunc locum sic: *Idmonem quamuis bene fata nosset Condidit. Serpens Libycis arenis, Omnibus verax, sibi falsus vni, Concidit* 3. *Mopsus.* 4 *caruitque Thebis ille qui verè cecinit futura,* h. e. 2 Sors ista timenda mortuũ condi fecit Idmonem: 3 Mopsus Ampyci & Chloridis fil. 4 mortem, quam ipse vates præscierat cauere, serpens, id est, vagus errabat in Africa atque ibi mortuus est (quem tamen in reditu expeditionis Argonauticæ perijsse scribit Apollonius 4.) 4 Amphiaraus qui verè nimis fatum suum vaticinatus est, perijt ante Thebas quas Adrasti comes petebat. sed quid Amphiarao cum Argonautis? quid Senecæ cum his ineptijs & mendacijs? ad authorem suprà dictum recte as. h Peleus in exilium missus à patre Æaco ob interfectum fratrem Phocum. i Euboiæ rex vlturus indignam filij sui Palamedis falsâ Vlyssis criminatione oppressi mortem, redeunti Græcæ classi atque tempestate actæ in Caphareo promontorio ignes accendit, quo Græci velut in portum cursum suum dirigentes perirent naufragi, ipse verò postquam Vlyssem & Diomedem euasisse intellexit, se ex ijsdem saxis præcipitē dedit. k Oilei filius Aiax, quem patris temerariæ nauigationis pœnas luisse vult. Nemo autem non nouit Aiacem Locrum propter Cassandram in Palladis æde stupratam à Pallade Iouis igne fulminatum & à Neptuno scopulo infixum acuto.

[l] Alceſtis Peliæ filia impium patris imperium luens ſuâ morte Admetum Theſſaliæ (in qua Pheræ oppidum) regem redemit. [m] Supr. v. 256. [n] Aheni oris terminatas. [o] In fruſta diſſectus; filiabus. [p] A primis iſtis nauigantibus violatũ. [q] Iaſoni, qui non niſi iuſſus ὑβρίσειν Παλλὰς ἐτίλεε χαλκοπάρῃος ἀείδελον.

[l] *Coniugis fatum redimens Pheræi*
Vxor impendit animam marito.
Ipſe, qui prædam ſpoliumque iuſſit
Aureum prima reuehi carina,
[m] *Vſtus accenſo Pelias aheno*
Arſit [n] *anguſtas* [o] *vagus inter undas.*
Iam ſatis, diui, [p] *mare vindicaſtis.*
Parcite [q] *iuſſo.*

ACTVS QVARTVS.

NVTRIX.

Quid agat Medea, quid paret, narrat Nutrix.

[r] Quantum immanitas & feritas augeſcit; *vel*, mirum quàm augeſcat dolor. Sic. Horat. *Immane quantum diſcrepat.*

[f] Ex diutinâ intermiſſione acriorem ad veneficas artes impellit.

[a] Lunam & cetera ſidera quæ antiquis ex ſententia Stoicorum dij. vide Thveſt. 890.

[b] Incantationibus deuocantem, ſolicitantem. Sup. verſ. 371 & 424.

[c] Conclaue ſuum, vbi magicas artes exercet.

[d] Vires magicas, veneficas copias.

[e] Supra 577.

[f] Quæ, triſtibus infauſtis, *δυσπαλέσιν* conuenit. [g] Venena pernicioſa. [h] Herbarum autem & animantiũ venenatorũ feracissimæ sunt terræ vel æstu torridæ, vel frigore rigidæ. [i] Mons Aſiæ. verſ. 167. Hippol. [k] Serpentes latebris incantatione euocati, vt iuſ verſ. 704. [l] Quia magna: *vel* frigore pigra, alij leg. *ſæua*, al. *effera*. [m] Ita viſum ob celerem motum. [n] Et quærens quibus noceat, demum Incantata à Medea ſopitur. [o] *Corpus tumet omne veneno.* [p] Inquit Medea.

[r] *Pauet animus, horret; magna pernicies adeſt.*
[r] *Immane quantum augeſcit, &* [f] *ſemet dolor*
Accendit ipſe, [f] *vimq; præteritam integrat!*
Vidi furentem ſæpe & aggreſſam [a] *Deos,*
[a] *Cœlum* [b] *trahentem: maius his, maius parat*
Medea monſtrum. namq; vt attonito gradu
Euaſit, & [c] *penetrale funeſtum attigit;*
[d] *Totas opes effudit, & quidquid diu*
Etiam ipſa timuit, promit; atq; omnem explicat
Turbam malorum; [c] *arcana, ſecreta, abdita.*
Et triſte [f] *læua complicans ſacrum manu,*
[g] *Peſtes vocat, quaſcunque ſeruentis creat*
[h] *Arena Libyæ, quaſq;* [h] *perpetua nine*
[i] *Taurus coercet frigore Arctoo rigens;*
Et omne monſtrum. [k] *tracta magicis cantibus*
Squammea latebris turba deſertis adeſt.
Hebe [l] *ſera ſerpens corpus immenſum trahit,*
[m] *Triſidumq; linguam exertat,* [n] *& quærens quibus*
Mortifera veniat, carmine audito ſtupet,
[o] *Tumidumq; nodis corpus aggeſtis plicat,*
Cogitque in orbes. parua ſunt, inquit, mala,
Et vile telum eſt, ima quod tellus creat:

q Cœlo petam venena. iam nunc tempus eſt
Aliquid mouere fraude vulgari altius.
Huc ille, r vaſti more torrentis iacens
Deſcendat anguis; cùius immenſos f duę
Maior minorque ſentiunt nodos ferę;
f Maior Pelasgis, apta Sidonijs minor.
t Preſſaſque tandem ſoluat Ophiuchus manus,
Viruſque fundat. adſit ad cantus meos
a Laceſſere auſus gemina Pythonis numina.
Et b Hydra, & c omnis redeat Herculeâ manu
Succiſa c ſerpens, cæde ſe reparans ſuâ.
Tu quoque relictis d peruigil Colchis ades,
d Sopite primum cantibus ſerpens meis.
Poſtquam euocauit omne ſerpentum genus,
Congerit in vnum e frugis infauſtæ mala;
Quæcunq; generat f inuius ſaxis t Erix;
h Quæ fert opertis hyeme perpetua iugis
Sparſus cruore Caucaſius Prometheï;
i Pharetratæ pugnax Medus, aut k Parthus leuis;
Et l queis ſagittas m diuites Arabes linunt;
Aut quos ſub axe n frigido ſuccos legunt
p Lucis o Sueui nobiles p Hercynijs.
Quodcunque tellus vere o nidifico creat;
Aut rigida cum iam bruma diſcuſſit decus
Nemorum & niuali cuncta conſtrinxit gelu;
Quodcunque r gramen flore mortifero viret,
Diriſue tortis ſuccus in radicibus
Cauſſas nocendi gignit, attrectat manu.
t Æmonius illas contulit u peſtes t Athos;

q Serpentes deuocabo cœleſtes.
r Qui ſinuoſus inſtar fluminis flexuoſi vtramque Arctonam plectitur, minorem collo & capite, maiorem caudâ.
f ἐλίκῃ μὲν ἔνθεν Ἀχαιοὶ Εὐαίας τανυσίπτερον ἵππον ἄγουσι, τῇ δ' ἔξω (Κυνόσουρά) φέρεται πόσιος πεῖσαι Διλλάδας. Namque Helicen Graios, Tyrias Cynoſuram per altum Dirigit.
t Quibus anguem premere videtur ſidus illud quod Æſculapium, Carnabantas, Phorbas, Triopas, Hercules, Prometheus, &c. fuiſſe fingitur.
a Inſequi Latonam, Phœbo & Dianâ grauidam. vel ipſos Deos recens editos. Herc. Fu. 454.

b Herc. Fu. 240. v. c Heſperidum cuſtos, quoſque in eunis ipſe eliſit. Herc. Fu. 239. & 215. d Sup. v. 472. e Herbarum, fructuum, ſeminum. f Propter rupes inacceſſas. g Mons Siciliæ ab Eryce dictus, de quo vide Herc. Fu. 482. h Quibuſdam aconitum, aliis herba Prometheis, quam ex ſanie & cruore in terram ſtillante naſci ferunt dum Prometheï iecur aquila ſeu vultur lancinans in Caucaſo depaſceretur. i Τοξοφόρων Μήδων. ſunt a. qui ἀναχρονισμὸν non leuem poëtæ obijciant, quod Medeæ nutricem de Mediâ locutam induxerit, quam à Medio Medeæ & Ægei filio nominatam volunt. Sed antiquior Mediæ appellatio à *Madai* Iapheti filio. k Fidens fugâ Parthus. Thyeſt. 383. l A quo barbarorum more qui ſoleant *vngere iela manu, ferramq; armare veneno*, toxicũ diduci videtur παρὰ τὸ τόξον arcus, telum. m Ex Arabia Felici. n Ad ſeptentrionem vergente. o Germaniæ populi Danubij accolæ. *Alemanni*. p Hercyniâ Sylvâ Germaniæ nobiliſſimâ. q Quo nidos ponunt volucres. r Frondes. ſ Herba. t Theſſaliæ mons editiſſimus Athos. u Has herbas venenoſas.

Has

x Here Fu.1285.v. y Oed.435. z Cœdis instrumento, vel cruore tincta, sed ærea. ærei enim supra alia metalla medicatam vim tribuunt. *Falcibus & messa ad lunam quaruntur abenis Pubentes herbæ.* a Herc.Fu.1323.v. b Thyest. 375. v. c Herc.Oct.v.638. d Fl. à quo regio Ilia Hispaniæ Bætica dicta, *Granata.* e Per ampla spatia lacui similis in Oceanum Occidentalem labitur. f Incisa est falce ferreâ, vel ahenâ. *Sæcd.*

Has x *Pindus ingens; illa* y *Pangæi iuga*
Teneram z *cruenta falce deposuit comam;*
Has aluit altum gurgitem a *Tigris premens;*
b *Danubius illas; hoc per arentes plagas*
Tepidis c *Hydaspes gemmifer currens aquis,*
Nomenq; terris qui dedit d *Bætis suis,*
e *Hesperia pulsans maria, languenti vado;*
Hęc f *passa ferrum est,* g *dum parat Phœbus diem;*
Illius alta nocte succisus frutex:
At huius vngue sęcta cantato seges.
Mortifera carpit gramina, at serpentium
Saniem exprimit; miscetq; & h *obscœnas aues,*
Mœstique cor bubonis; & raucæ strigis
i *Exsecta viuę viscera. hæc scelerum artifex*
Discreta ponit k *his rapax vis ignium;*
His gelida pigri frigoris glacies inest.
Addit venenis verba, non l *istis minus*
Metuenda. sonuit ecce vesano gradu,
m *Canitq; mundus vocibus primis tremit.*

720 725 730 735 740 745 750 755 760 765 770 775

g Sub ortu solis. namq; & tempore suo lectis herbis plus efficacię inesse credebant, maximè autem lucente Lunâ, vt quæ veneficiorum præses plena aut *propior desumet in herbas.* Lucan. 6. q. à de causâ subijcitur *Illius altâ nocte succisus frutex.* h Ferales, inauspicatas, Herc.Fu. 686. i Quod in magicis rituale. Thyest. 763. k Quàm ista venena. l Incantationes concipit.

MEDEA.

Innocatis manibus & ritè conceptis incantationibus, Medea veneficijs illitam pallam cum monili, austoque crinali, dono mittit ad Creusam per filios suos.

m Animas, manes. n Plutonem & Proserpinam. *Dij quibus imperium est animarum, umbræque silentes, & Chaos, &c.* o Supra v. 9. p Hippol. v. 841. q Iasonis & Creusæ. r Herc. Fu. v. 749. s Herc. Fu. v. 751. Thyest. vers. 152. Non deceptus, non frustrà captatus. t Pirenes fontis prope Corinthum è Pirenes Nymphæ lacrymis propter obitū filij Cenchriæ. u Creonti. x Premat verò Sisyphum assiduus labor imò opprimat. Hippol. 1226. Cui quod pater Creontis fuerit, cum cæteras animas pœnis eximendas velit, continuationem supplicij imprecatur.

VOs precor * vulgus silentum, vosq; m feroles deos,
Et n Chaos cæcū, atq; opacam Ditis umbrosi domū,
o Tartari ripis ligatos, squallidæ mortis specus,
Supplicijs animę remissis currite ad q thalamos nouos.
r Rota resistat membra torquens; tangat s Ixion humum.
Tantalus t securus undas hauriat u Pirenidas.
Grauior pœna sedeat coniugis x socero meæ:
y Lubricus per saxa retro Sisyphum voluat lapis.

y Vu

r Vos quoq; vrnis quas foratis irritus ludit labor,
Danaides, s ceite; t vestras hic dies quærit manus.
Nunc meis vocata sacris u noctium sidus veni,
x Pessimos induta vultus; x fronte non vna minax.
y Tibi more gentis vinculo soluens comam,
Secreta nudo nemora lustraui pede.
z Et euocaui nubibus siccis aquas;
Egique ad imum maria, & Oceanus graues
Interius vndas æstibus vitiis dedit.
b Pariterq; mundus c lege confusa ætheris
Et solem & astra vidit; & d vetitum mare
Tetigistis Vrsæ. temporum flexi vices
e Æstiua tellus floruit cantu meo,
Messem coacta vidit hibernam Ceres.
f Violenta Phasis vertit in fontem vada;
f Et Ister in g tot ora diuisus, truces
Compressit vndas, omnibus ripis piger.
Sonuere fluctus, tumuit insanum mare
Tacente vento. memoris antiqui domus
h Amisit vmbram vocis imperio meæ.
Die relicto Phœbus in medio stetit.
i Hyadesque nostris cantibus motæ labant.
Adesse sacris tempus est, k Phœbe, tuis.
Tibi hæc cruenta serta texuntur manu,
l Nouena quæ serpens ligat:
Tibi hæc m Typhœus, n membra qui discors tulit,
Qui regna concussit Iouis.
o Vectoris istic perfidi p sanguis inest,
Quem Nessus expirans dedit.

r Belides Herc. Fu. v. 494. & 756.
s Ad nuptias hasce conuenite.
t Vt vestro exemplo nupta maritum primâ nocte interficiat.
u Luna. νυχία dicta Dea, cui quod nocte luceat, nocti litatur; aut quòd inferis maximè & proximè dominetur.
x Hyppol. 412. v. & inf. v. 787.
y Tibi ritu nocturnia magicisque sacris operantium peragrauí secreta loca. veste recincta, Nuda pedem, nudas humeros, diffusa capillos.
z Quid possit, quid effecerit pectis vim magicam enumerat. in quibus plerasque falsa. Quæ enim vel per motum localem, vel res naturales accelerando vel impediendo, vel sensibus illudendo fieri possunt. operatur Dæmon per magos suos: Vniuersi autem ordinem à Deo constitutum mouere non valet: Non itaque solem aut Lunam deducere, non orbium cœlestium cursum mutare. b Vno eodemque tempore. c Cœli cursu. d Thyest. 476. e In æstate, siccâ aliàs & aridâ. f Fluuios alios retro egi versus fontes. alios sistere feci. g Quinque, alijs septem. vid. Troad v. 5. h Vel frondibus excussis, vel translatis in alium locum syluis, hunc nudaui. i Sidera Synecd. de Hyadibus vid. Thyest. 851. v. k Luna. l Serta, quæ serpens nouena numero, vel nouies circundata ligat. Numerus autem nouenarius Pythagoreis sacer & perfectissimus quia ab impari vnitate est primo quadratus, tribusque constat ternarijs. è quibus trias singula in tres diuiditur vnitates. In sacris a. ex superstitiosâ veterú cerémoniâ, numero Deus impare gaudet. m Thyest. 807. v. n Vel quia vt cæteri Gigantes θεομάχοι anguineos habuit pedes vel quod ἐκ ὠῶν ἓν ἕκατον κεφαλαὶ δρακόντων, δ' ὄφεις ἐκ κεφαλῶν, &c. o Nessi Centauri quæ præstitâ Herculi operâ in traijciendâ per Euenum flu Deianirâ vim illi intulit, propter quod sagittis ab Hercule confossus est, &c Herc. Oet. v. 500. p Al. Sanies. q Oeteus

q Cinis hîc est è rogo quo Hercul. in Oeteo monte combustus est, imbibitque virus quo infectus est.

r Supra vers. 544. *Malor germana parente, Et consanguineas vt sanguine deuias vmbras Impietate pia est.*

a Thvest. v. 153.

b Harpyias Zetes & Calais Boreæ filij alati in Plotas insis. fugarunt, quòd Phineus benignè Argonautas excepisset.

c Hero. Fu. v. 243.

d Herculis sagittas Hydræ felle tinctas.

e Ex arâ cum crepitu motâ. vel ex latratu Hecates turbæ, de qua vide Oed. v. 569. aduentasse deam sentio.

f Oracula mihi non minùs certa quàm tripodas Delphicos vnde vaticinantur Phœbades. Oedip. 230.

q *OEteus istô cinere defecit rogus,*
Qui virus Herculeum bibit.
r *Pie sororis, impie matris facem,*
Vltricis Althææ vides.
Reliquit istas imitò plumas specu
a *Harpyia, dum* b *Zetem fugit,*
His adice pinnas sauciæ c *Stymphalidos,*
d *Lernea passæ spicula.*
e *Sonuisti ara.* f *tripodas agnosco meas,*
Fauente commotos Deâ.
Video g *Triuiæ currus* h *agiles.*
Non quos pleno lucida vultu
Pernox agitat: sed quos facie
Lucida mæstâ, cum Thessalicis
i *Vexata minis, cœlum freno*
k *Propiore legit. sic face tristem*
Pallida lucem funde per auras;
Horrore nouo terre populos;
l *Fnſi auxilium,* m *Dictynna, tuum*
n *Preciosa* o *sonuit* n *æra Corinthi,*
Tibi p *sanguineo cespite sacrum*
Solenne damus. tibi de medio
q *Rapta sepulchro fax nocturnas*
Sustulit ignes. tibi r *mota caput*
Flexa voces ceruice dedi:
Tibi s *funereo de more iacens*

g Dianæ, Lunæ. Hippol. 411. h Veloces, propter minorem orbem. Thyest. vers. 837. i Incantata. Hippol. vers. 420. k Quasi cœlo deducta aut præ motu arctiùs constricta esset Luna, ex opinione vulgi. *vel* in hypogæo *vel* Menoides, nec totâ lucens nocte: vt opponatur illi quod priùs dixerat *Pleno lucida vultu Pernox.* l Hippol. ver. 789. m Quod nomen sibi assumere dignata est Diana in memoriam comitis suæ Britomartys, quæ cum amatorem suum Minoen fugiens in mare se præcipitaret, incidit in piscatoria *δίκτυα*, id est, retia, vnde Dictynnæ nomine culta, à Diana in deorum numerum relata. *alijs* Dictynna dicitur Luna. *ἀπὸ τῶ δίκτυον καὶ ἀκτίνας.* n Anachronismus quo poëta Romanam scenam suumque tempus respicit. etenim A. V. D. C. V. I. I. conflatis statuis & simulachris in Corinthij incendio, confluxere æris, auri, argentique venæ: vnde æs Corinthium mistum generosius, & laudabilius. o Ne scilicet Luna, incantatione audità, cœlo detraheretur. p Ex foueâ perfusâ nigræ agnæ sanguine, egesto cespite in morem aræ quadrato, atque ipso sanguineo. vide Oedip. vers. 555. *Scalpere terram, vnguibus & pullam diducere morsibus agnam.* Horat. q In maleficis magicisque sacris adhibuerunt faces bustis ereptas. vide Oed. vers. 550. r Rotans caput more Corybantum *vel* supplex.

s Troad. vers. 82.

Passus

Passos vincit vitta capillos.
Tibi iaciatur t *tristis Stygiâ*
t *Ramus ab vnda, tibi* u *nudato*
Pectore Maenas sacro feriam
Brachia cultro.
Manet noster sanguis ad aras.
a *Assuescè, manus, stringere ferrum,*
a *Caroso que pati posse cruores.*
b *Sacrum laticem percussa dedi.*
Quod si nimium sæpe vocari
Quereris, votis ignosce, precor.
Caussa vocandi, c *Persei, tuos*
Sæpius d *arcus, vna atque eadem*
Semper, Iason, tu nunc vestes
Tingue Creusæ, quas cum primùm
Sumpserit, imas vrat serpens
Flamma medullas. ignis e *fulua*
Clusus in e *auro latet obscurus;*
Quem mihi, f *cœli qui fiarta luit,*
g *Viscere sæto, dedit, & docuit*
Condere h *vires arte Promethea.*
i *Dedit & tenui sulphure tectos*
Mulciber ignes. & viuacis
Fulgura k *flammæ de*l *cognato*
Phaëthonte tuli. habeo mediæ
m *Dona Chimæræ. habeo flammas*
Vsto n tauri gutture raptas;
Quas permisto felle o *Medusæ,*
p *Tacitum iussi seruare malum.*
Adde venenis q *stimulos, Hecate,*
Donisque meis semina flammæ
Condita serua. r *fallant visus,*
Tactusque ferant, meet in pectus
Venasque calor. stillent artus,

t Taxus, cupressus & arbores ad Stygem natæ venefici jis idoneæ habitæ.

u More sacerdotum *quos Bellona potens quos Dea magna monet. Ipse lupatus mi- os cædo violenta la- certos.* namque in sacris Cibeles & Bellonæ, sacerdotes cultris sibi lacertos, humeros, pectusque saucia- bant. Lucan. 1. *Quos sectis Bellona lacertis sæua monet.* &c.

a Nunc quidem e- mittere meum cruo- rem, vt mox valeam effundere sanguinem filiorum meorum.

b Sanguinem, libamen Dianæ Tauricæ sacrum.

c Hecate filia Persei regis, Iouis nepotis. *alij*, autem Antiſiei, *alij*, Iouis & Asteriæ f.

d Radios, influentiam, opem in magicis.

e Monili seu crinali aureo. su. v. 374.

f Ignis cœlestis à Ioue surrepti. Here. Fu. 1206.

g Iecore in pœnas assiduè renascenti: vbi aquila illud depasta fuerit. Here. Fu. ibid. h Vires igois. Heinsius legit, *virus*. i Vulcanus dedit suos ignes insopibiles. k Qua fulminatus in Eridanum decidit. l Soli enim Phaëton filius: Medea neptis. m Ignem: namque πρόσθε λέων, ὄπιθε δράκων, μέσση δὲ χίμαιρα δεινὸν ἀποπνείουσα πυρὸς μένος αἰθομένοιο, *flammisque armata Chimæra.* n Colchici sup. vers. 240. & 465. o Gorgonis; cui aliæ duæ sorores Sthenyo & Euryale; quibus vnicus oculus, quo per vices vtebantur; crines ex anguibus; alæ; vngues ærei. hanc Perseus occidit. p Occultum. q Vires. r Ne qua videntibus tangentibusue oriatur suspicio.

Ossaque

Ossaque fument, [f] vincatque suas
Flagrante comâ nona nupta faces.
[a] Vota tenentur; ter latratus
Audax Hecate dedit, & sacros
Ediditignes face lustifera.
Peracta vis est omnis. [b] huc gnatos voca,
Pretiosa per quos dona nubenti feras.
Ite, ite nati, matris [c] infaustæ genus,
Placate vobis munere & multâ prece
Dominam & novercam. vadite, & celeres domum
Referte gressus, ultimo amplexu ut fruar.

f Ardens ex venenato crinali coma nouæ nuptæ exuperet flammas tædarum nuptialium.
a Exaudior, annuit, votaque rata fecit Hecate, meque audere iubet, nam τὸ πιθοῦς' ἀπειρίαν ἔχει σιλας, χώρα δὲ Κόλχων ὀξεῖν ὑλακῇ χθόνιοι κύνες ἐφθέγξαντο. vers. 569. Oedip.
b Siste mihi hùc ô nutrix natos meos.
c Repudiatæ, & in exilium missæ.

CHORVS.

Furorem Medeæ Chorus timet, malitiam eius execratur.

QVonam cruenta [d] Mænas
Præceps amore sæuo
Rapitur? quod [e] impotenti
Facinus parat furore?
[f] Vultus citatus irâ
Riget; & caput feroci
Quatiens superba motu
Regi minatur vltrò.
[g] Quis credat exulantem?
Flagrant genæ rubentes,
Pallor fugat ruborem.
Nullum vagante forma
Seruat diu colorem.
Huc fert pedes, & illuc,
Vt [h] tigris orba gnatis,
Cursu furente lustrat
[i] Gangeticum nemus: sic
Frenare nescit iras
Medea, non amores.
Nunc ira amorque causam
Junxere: [k] quid sequetur?
Quando efferet Pelasgis
Nefanda [l] Colchis [m] arma:
Gressum: metuque soluet
Regnum, simulque [n] reges?

d Furens Bacchæ. Oed. 436.
e Effreni.
f Sic sup. v. 384. & deinceps.
g Ex minaci vultu gestuque superbo quis credat illam in exilium ire iussam?
h Qua catulis à venatore surreptis nullum animal truculentius, nullum vélocius. vide quæ nos ad Martial. epig. xviij. lib. spect.
i Indiæ nemora, quam secat Ganges fl. max.
k Vtri succumbat locumue dabit? iræ-ne, an amori?
l Medea à Colchide patria.
m Ex imperio Creontis. sup. v. 269.
n Creonta & Iasonem.

Nunc,

Nunc, Phœbe, o mitte currus
Nullo morante loro;
o Nox condat alma lucem.
Mergat diem timendum
Dux noctis p Hesperugo.

o Vt ex præscripto illi diei termino in exilium proficiscatur. sup. v. 395.
p Hippol. v. 748. & sup. v. 71.

ACTVS QVINTVS.

NVNCIVS. CHORVS. NVTRIX. MEDEA. IASON.

Narrat nuncius Creusam cum patre regique totâ flagrasse pernicioso Medeæ munere; Medeam filios suos trucidat & aufugit.

PEriere cuncta. concidit regni status.
Gnata atque genitor cinere permisto iacent.
CH. Qua fraude capti? NV. qua solent q reges
Donis. CH. *in illis esse quis potuit dolus?* (capi;
NVN. *Et ipse miror; vixque iam facto malo*
Potuisse fieri credo. CHO. *quis cladis modus?*
NVN. *Auidus per omnem regiæ partem furit,*
r *Vt iussus, ignis: iam domus tota occidit;*
Vrbi timetur. CHO. *vnda flammas opprimat.*
NVN. *Et hoc in ista clade mirandum accidit;*
a Alit vnda flammas, quóque prohibetur magis,
Magis ardet ignis: ipsa præsidia occupat.
NVT. *Effer citatum* b *sede Pelopeiâ gradum,*
c *Medea. præceps quaslibet terras pete.*
ME. *Egon' vt recedam? si profugissem prius,*
d *Ad hoc redirem.* e *nuptias specto nouas.*
Quid, anime, cessas? sequere felicem impetum.
Pars vltionis ista, quâ gaudes, quota est?
Amas adhuc furiosa? sic satis est tibi
f *Cœlebs Iason? quære pœnarum genus*
Haud vsitatum: iamque sic temet para.
Fas omne cedat, abeat expulsus pudor.
Vindicta leuis est, quam ferunt g paruæ manus.
Incumbe in iras, teque languentem excita,
Penitusque veteres pectore ex imo impetus,
Violentiùs hauri. quidquid admissum est adhuc,
h *Pietas vocetur. i hoc age: & faxo, sciant*
Quàm-leuia fuerint quámque vulgaris notæ,

q Δωροφάγοι & δωροβόροι, quandoque δωρολήπτοι: vt pisces hamo, quem captantes capiuntur.
r A Medea quæ misit.
a Augetur ignis superiectâ aquâ, φάρμακον ἐφελκόμενος, incanti. sup. v. 820.
b Corintho in faucibus Peloponnesi, Pelopi quondam regnatâ. Herc. Fu. 1164.
c Μήδεια, φεῦγε, φεῦγε μήτε ναῦς Ἀργοῦς σ' ἀπωλέσῃ μήτ' ὄχοι πηδήσαντε. Eurip.
d Ad hoc facinus vel spectaculum.
e Ironicè.
f Quod Creusâ vxore excidit.
g Munera à liberis meis Creusę allata. vel leues manus, non in vindictæ modo graues, addit ita, Incumbe in iras, &c. h Prę ijs quæ admittenda restant. i Rituale verbum, attende.

k Quæ priùs admisi in Iasonis gratiam. sup. v. 276.

l Hæc virgo fecisup. v. 49. Herc. Fu. 221. & infr. v. 908. mox nota n.

m *Emphas.* nunc tandem in magicis videor aliquid profeciſſe.

n Quùm fuerint illa proludia & præexercitationes ad nobile hoc ſcelus.

o Vellere aureo, Marti ſacrato.

p Peliæ sup. 256.

q Nec diſtuli iras donec mater ex Iaſone facta Creuſa ſuppeditaſſet vlterioris materiam vindictæ. Sed puta tuos (ô Medea) quoniam Iaſonis ſunt, etiam Creuſæ eſſe.

r Deliberantem inducit Poëta Medeam poſt Apollonium, Ouidium, Valerium, *dumque vinci affectus ratione laborant*, appetitui tandem ſuccumbentem.

s Locum dedit amori materno.

t Maternuſque affectus redit expulsâ animo vindictæ cupiditate ob repudiatam me ab Iaſone coniugem.

u *Emphas.* etiam à me eſſreni & vindictæ cupidiſſimâ.

x Scelus eſt Iaſonis patris eorum qui me perfidè & ingratè reliquit.

k *Quæ commodauis ſcelera.* l *proluſit dolor* 905
Per iſta noſter. quid manus poterant rudes
Audere magnum? quid puellaris furor?
m *Medea nunc ſum;* n *creuit ingenium malis.*
Iuuat, iuuat rapuiſſe fraternum caput;
Artus iuuat ſecuiſſe. & o arcano patrem 910
Spoliaſſe o ſacro. iuuat in exitium p *ſenis*
Armaſſe natas. quære materiam, dolor,
Ad omnè facinus non rudem dextram aſſerens.
Quò te, igitur, ira mittis? aut quæ perfido
Intendis hoſti tela? neſcio quid ferox 915
Decreuit animus intus, & nondum ſibi
Audet fateri ſtulta q *properaui nimis.*
Ex pellice vtinam liberos hoſtis meus
Aliquos haberet! quidquid ex illo tuum eſt,
Creuſa peperit. placuit hoc pœne genus, 920
Meritòque placuit. vltimum magno ſcelus
Animo parandum eſt. liberi quondam mei,
Vos pro paternis ſceleribus pœnas date.
r *Cor pepulit horror, membra torpeſcunt gelu,*
Pectuſque tremuit; ira diſceſſit loco, 925
t *Materque tota coniuge expulsâ redit.*
Egon' vt meorum liberûm ac prolis meæ
Fundam cruorem? melius, ab demens furor.
Incognitum iſtud facinus, ac dirum nefas
u *A me quoque abſit. quod ſcelus miſeri luent?* 930
x *Scelus eſt Iaſon genitor, &* y *maius ſcelus*
y *Medea mater. occidant: non ſunt mei.*
Pereant: mei ſunt. crimine & culpa carent,
Sunt innocentes. fateor: z *& frater fuit.*
Quid, anime, titubas? ora quid lacrymæ rigant? 935
Varium que nunc huc ira, nunc illuc amor
Diducit? anceps a *æſtus incertam rapit.*
Vt ſæua rapidi bella cum venti gerunt;
Vtrinque fluctus maria diſcordes agunt,
Dubiumque pelagus feruet: haud aliter meum 940
Cor fluctuatur. ira pietatem fugat,
Iramque pietas. cede pietati dolor.
Huc cara prolēs, vnicum afflictæ domus
Solamen, huc vos ferte, & infuſos mihi
Coniungite artus. habeat incolumes pater, 945

y Quæ in perfidi gratiam toties ſceleſta fui. z Nec tamē illi peperci vt Iaſoni prodeſſem. a Tanquam maris, vbi ſæua rapidi bella, &c.

Dum

Dum & mater habeat. [a] *vrget exilium, at fuga.*
Iam iam meo rapientur anulsi sinu,
Flentes, gementes. [b] *oculis pereant patris;*
Periere matris. rursus increscit dolor,
Et ferues odium, repetit inuisam manum
Antiqua mentis ira. quid ducis, sequor.
[c] *Vtinam superbę turba Tantalidas meos*
Exisset vtero, bisq; septenos parens
Natos tulissem! sterilis in pœnas fui.
Fratri patrique quod sat est, peperi duos.
[d] *Quonam ista tendit* [e] *turba Furiarum impotens?*
Quem quęrit? aut quò flammeos ictibus parat?
Aut cui cruentas [e] *agmen infernum faces*
Intentat. [f] *ingens anguis excusso sonat*
Tortus flagello. quem trahe infestâ petit
[g] *Megera? cuius vmbra* [h] *dispersis venit*
[i] *Incerta*[h] *membris? frater est, pœnas petit.*
Dabimus. sed [k] *omnes fige luminibus* [k] *faces:*
Lania, perure. pectus en furijs patet.
Discedere à me, frater, vltrices Deas,
Manesque ad imos ire [l] *securas iube:*
Mihi me relinque, & vtere hac, frater, manu;
Quę [m] *strinxit ensem:* [n] *victimâ manes tuos*
Placamus istâ. quid repens affert sonus?
Parantur arma, meque in exitium petunt.
Excelsa nostrę tecta conscendam domus
Cæde inchoatâ. [o] *pergetu mecum comes.*
Tuum quoque ipse corpus hinc mecum auehan.
Nunq; hoc age anime: [p] *non in occulto tibi est*
Perdenda virtus, approba populo manum.
IA. *Quicunque regum es cladibus fidus, dolens,*
Concurre, vt ipsam celeris auctorem horridi

[a] Veget tamen in iras cædesque instans exilium.
[b] Et quoniam non possunt superesse matri, nec patri supererunt. Refert tamen Euripidis Scholiastes corruptum à Corinthijs Euripidem 5. talentis transtulisse in Medeam filiorum suorum cædem, quos ipsi Corinthij in matris odium interfecerant.
[c] Vtinam peperissem tot filios quot Niobe Tantali filia *Herc. Fu.* 389. quæ mihi ampla foret vindictæ seges. & tamen duos habeo Mormorum & Pheretem, quos patri meo prodito fratrique ejso quasi inferias offeram. inf. v. 968.
[d] Sibi per phantasiam videtur Furias videre, mox fratris vmbras.
[e] Herc. Fu v. 102. Thyest. 78.
[f] Thyest. 69. Herc. Fu. 88. & 103.
[g] μεγαλωίεις, ἢ μεγαίρουσι. [h] Vt curas affectusque animi, ita corporis vulnerum indicia post mortem manere fingunt poëtæ. [i] Quam primâ facie vix agnoscit. [k] Furoris mei incitamenta, & quæ in me pietatis maternæ lumina extinguant. [l] Nec dubitent quin scelus factura sim. [m] In te. [n] *Atque hoc dicto vnum è filijs interficit.* [o] *Ferunt Iasonem cum armatis.* [a] dum hæc dicit, in altum rapit filios tum ejsum tum superstitem; quod vt celerius fiat, sciendum varijs machinis vsos fuisse tragicos, de quibus vide Vitruuium & Iu. Scal. Poet. l. 1. c. 22. hic. 2. vel pegmatis ἀνωτικήτου, vel μηχανῆς operâ in domus fastigium subitò sublatam Medeam, vt & sub fine huius tragœdiæ eodem machinamento per aërem à draconibus auectam. [b] Non vt priùs magicis & veneficijs idque clam, sed spectanti Iasoni cum Corinthijs ede specimen virtutum tuarum, in interficiendis tuis filijs.

Capiamus: huc, huc, fortis armigeri cohors
Conferte tela; vertite ex imo domum.
ME. *Iam iam recepi sceptra,* [c] *germanum, patrem;* 980
Spoliumque Colchi pecudis auratæ [f] *tenent,*
Rediere regna; rapta virginitas redit.
O placida tandem numina! O festum diem!
O nuptialem! vade. [g] *perfectum est scelus;*
IA. *Vindicta nondum:* [i] *perage dum facinus manu.* 985
Quid nunc moraris, anime? quid dubitas? potes.
Iam cecidit ira: pœnitet, facti pudet.
Quid misera, feci? [l] *misera, pœniteat, licet;*
Feci. [m] *voluptas magna me invitam subit:*
Et ecce crescit. [n] *decerat hoc unum mihi,* 990
Spectator ipse. nil adhuc factum reor.
Quidquid sine [o] *isto fecimus sceleris, periit.*
IA. *En ipsa tecti parte præcipiti imminet.*
Huc rapiat ignes aliquis, vt flammis cadat
[p] *Suis perusta.* ME. [q] *congere extremum tuis* 995
Natis, Iason, funus, ac tumulum strue.
Coniux socerque [r] *iusta iam funeris habent*
A me sepulti: natus hic fatum tulit.
Hic te vidente dabitur exitio pari.
IA. *Per numen omne, perque* [a] *communes fugas,* 1000
Torosque, quos [b] *non nostra violauit fides,*
Iam parce nato: si quod est crimen, meum est:
Me dede morti; noxium mactа caput.
ME. [c] *Hac, qua recusas, qua doles, ferrum exigam.*
I nunc superbe, [d] *virginum thalamos pete;* 1005
Relinque matres. IA. *vnus est pœnæ satis.*
ME. [e] *Si posset vnâ cæde satiari manus,*
Nullam petisset. vt duos perimam tamen,
Nimium est dolori numerus angustus meo.
In matre si quod pignus etiamnum latet, 1010

[a] O armigeri, *appositiuè* fortis manus. vel lege *armigerûm.*
[d] Iam postquam iniurias vlta sim, videor mihi abundè omnia prioris damna recuperasse.
[e] Vterinum: neque enim ex eadem matre frater erat Absyrtus.
[f] Recepisse videri possunt in mea vindicta.
[g] In vno interfecto.
[h] Restat enim alter interficiēd⁹ ne quid Iasoni supersit quo se oblectet.
[i] Legitur &, *perage, dum faciunt manu.*
[k] Al. *Quid dubitas? potens Iam cecidit ira,* id est, quæ vindictam habes in manu & potestate tuâ.
[l] Serò miseram me agnosco, serò pœnitet, postquam fecerim.
[m] Vindictæ voluptas me etiam reluctantem vrget.
[n] Vt Iason filij priùs cæsi spectaret necem.
[o] Spectatore.
[p] Quibus ipsa in alijs vsa est.

[q] Imò piè & pro tuo officio feceris, si rogum tuis natis à me cæsis constru-xeris, namq; ego coniugi tuæ ac socero pyram accendi. *Sarcastic.* [r] Al. leg. *iusta iam functu.* i. rogum. [a] E Colchide fugientes Actam ex Thessalia patrem tuum. [b] Non fides mea erga te imminuta sed hùc coactus vt liberorū saluti consulerem. sup. v. 438. è quibus tamen tu alterum extinxti, O parce superstiti. [c] Summam de te pœnas hac qua te magis vrit parte, id est, in filio. [d] Creusæ nuptias pete, me coniugem factamq; ex te matrem desere, *Sarcastic.* [e] vt quæ filios habeam quorum cæde patris iniurias mater vlcisci possim. Pluralia autem sæpe per indignationem pro singularibus posita v. 1285. Herc. Fu. [e] Si tantū mihi superesset pietatis vt vni⁹ cæde me satiarē, alteri parcerē; etiam neutrū interficere sustinuissem: sed omnem exui pietatem, itaq; vix dolori meo sufficiunt isti duo, imo si me grauidā sentirem etiam dissecto vtero fœtum extraherem.

IA. [f] *Iam*

Scrutabor enſe viſcera, & ferro extrahã.
I A. [f] *Iam perage cœptum facinus, haud vltra preces;*
Moramque ſaltem ſuppliciis dona meis.
M E. *Perfruere lento ſcelere, ne propera dolor.*
Meus dies eſt: tempore accepto vtimur.
I A. *Infeſta memet perime.* M E. [h] *miſereri iubes.*
[i] *Bene eſt, peractum eſt, plura non habui, dolor,*
Quæ tibi litarem. [k] *lumina huc tumida alleua*
Ingrate Iaſon, coniugem agnoſcis tuam?
[l] *Sic fugere ſolco, patuit in cælum via,*
Squammoſa gemini colla ſerpentes iugo
Summiſſa præbent. recipe iam natos parens,
[m] *Ego inter auras alitis curru vehar.*
I A. *Per alta vade ſpacia ſublimis æthere:*
[n] *Teſtare nullos eſſe, qua veheris, deos.*

[f] Non parum hic locus omnes torquet. I. Lipſius verſus locatos prepoſterè ſuſpicatur, tranſponendo tamen non multùm conſequitur. ſimile quid facit Delrius pluribus quidem verbis, nihil tamen feliciùs. Ioſ. Scaliger omnia hæc Medeæ tribuit. D. Heinſius, & Grotio monitus nodum ſoluiſſe videtur, exponendo: *donare moram* dictum eſſe, vt *donare iram* aut *donare offenſa*: quod ille facit qui amplius offenſus non eſt. quaſi diceret Iaſon: Quoniam apud te nihil poſſunt preces meæ, perage cœptum facinus, rogata ſaltem à me, moram remittas, nec me crudelitate iſta torqueas; illa autem quò grauius vrat, reſpondet, *Perfru.* &c. [g] A Creonte mihi datus. ſup. v. 295. [h] Miſeris enim mors grata, vid. Herc. Fu. 512. [i] *Cæſo iam altero filio.* [k] Attolle oculos tuos meque vide. annon agnoſcis me ex ſolita cæde? prius quidem tibi, iam mihi vindictam poſcentem. [l] Per cædes patrem fugi occiſo fratre, Acaſtum mariti mei patruelem occiſo patre ſuo, te iam coningem occiſis filijs. [m] Et his dictis vecta curru iunctis draconibus auolat Athenas, vbi Theſeo nupta. ſup. v. 973. [n] Teſtimonium dicas contra deorum iuſtitiam. vel argumento ſis nullos eſſe in cælo deos, ſi tibi inſigniter ſceleſtæ per æthera pateat impunè via.

HIPPOLYTVS.

INTERLOCVTORES.

HIPPOLYTVS. CHORVS.
PHAEDRA. THESEVS.
NVNCIVS. NVTRIX.

ARGVMENTVM.

Hippolyti Theſei ex Antiope Amazone filij Dianam virginem ac venatricem colentis, abſente apud inferos Theſeo, nouerca Phædra caſtitatem oppugnat, nec expugnat. Repulſa impudica mulier Theſeo reduci priuignum obſtati per vim ſtupri inſimulat. Ille credulus, filio, qui iam domum impudicam fugerat, è votis quod reſtabat tertio fretus, abſenti mortem imprecatur; ratum facit votum Neptunus, emiſſo tauro marino qui equos Hippolyti conſternat, vnde per vepres & ſaxa diſtractus auriga dilaniatur. Quod vbi reſciuit malè ſibi conſcia mulier, ſcelus ſuum falſumque crimen apud maritum confeſſa gladio ſe transfigit. Theſeus innoxij filij caſum lugens, iramque ſuam deteſtatus collectos paſſim artus componit.

ACTVS PRIMVS.

HIPPOLYTVS.

Hippolytus varia loca & munera miniſtrò & venationis comitibus diſpertit; Dianamq́ venationis Deam inuocat.

ITE, umbroſæ [a] cingite ſiluæ,
Summaque montis iuga [b] Cecropij,
Celeri plantâ luſtrate vagi
Quæ ſaxoſa [c] loca Parnethi
Subiecta iacent; & quæ [d] Thriaſijs

a Indagine, odoratum vi, retibus. b Attici à Cecrope qui oppidum Cecropiam condidit. quod poſtea in arcem Athenarum mutatum eſt, vnde regio & mons vicinus nomen habent. c Parnes a. mons Atticæ prope Hymettum. d Thriaſijs vallib. Thria enim vicus Atticus in tribu Oeneide.

Vallibus

Vallibus amnis rapidâ currens
Verberat vndâ: scandite colles
Semper canos c *niue Riphæi.*
Hac hac alij, quà nemus alta
Texitur alno; quà prata iacent,
Quæ vorifera mulcens aura
f *Zephirus vernas euocat herbas.*
g *Vbi per glacies lenis Iliſſus,*
Vbi h *Meander ſuper æquales*
Labitur agros piger, & ſteriles
Amne i *maligno radit arenas.*
Vos, qua k *Marathon tramite læuo*
Saltus aperit; qua l *comitatæ*
Gregibus paruis nocturna petunt
Pabula fœtæ. vos, d *qua tepidis*
Subditus auſtris, frigora mollit
Durus Acharnan. alius rupem
Dulcis e *Hymetti: paruas alius*
Calcet f *Aphidnas. pars illa diu*
Vacat g *immunis, qua* h *curuati*
Litora ponti i *Sunion vrget.*
Si quem tangit gloria ſyluæ,
Vocat hunc k *Philipis. hic verſatur*
l *Metus agricolis, vulnere multo*
Iam notus aper. at vos laxas
Canibus m *tacitis mittite* n *habenas;*
Tentant aeres lora o *Moloſſos.*
Et pugnaces tendant p *Cretæ*
Fortia trito vincula collo.
q *At Spartanos, (genus eſt audax*
Auidumque feræ,) nodo cantus
Propiore liga. r *veniet tempus,*

c Indurat. d Boreâ flante à Riphæis montibus Scythiæ.
f Fauonius veris comes & parer. genitalis mundi ſpiritus.
g Plurimi libb. hunc verſum non admittunt & merito. quid enim eſt *per glacies labi?* eaſque in Atticâ? Lips. emendat *glarea* in diſſyllabon contractum: vt per ſcrupos & faxa voluatur Iliſſos Atticæ amnis.
h De quo in Here. Fu. 613. Sed ille Phrygiæ fl. hic de Atticis ſermo eſt. niſi forte ad illud reſpicit quod refert Pauſan. in Corinthiaſis, Mæandrum in mare ad Miletum delapſum mare ſubire, & in Peloponneſo emergere atque illic Aſopum fieri. Alij leg. *Melæus.*
i Parco non irriganti terras *vel* alluenti agros Phrygum & Carum *vel* doloſo, flexuoſo.
k Ex vrbibus Tetrapoleos Atticæ vna, Miltiadis victoriâ de Perſis inſignis. l Feræ comitatæ fœtibus noctu paſcuntur. d Quâ ſtrenui bellatores Acarnenſes meridionalem Atticæ partẽ incolunt. *Vel* quâ mons ſaxoſus propè Acarnas vicum Atticæ frigora mollit. e Montis Atticæ marmore clari, ut & thymo ac melle celebris. f Vicum Athenienſium, vbi Theſeus Helenam raptam occultauit. g A venatione noſtra & præda. h Sinuati. i Promontorium Atticæ. k Lege *Phibalis*, qui Atticæ locus, caricis commendatus, Ariſtoph. l Terror, metuendus agricolis, quos multoties vulnerauit, *vel* notus multo venatorum vulnere, quos tamen effugit. m Non argutis, vocalibus, clamoſis-ue. n Quas copulas vocant. *vel* lora. Couples, or Leaſhes. o Epiroticos canes, qui fortitudine laudantur: vt Spartani, ceu Lacones velocitate. p Canes Cretenſes fœmellæ aeres loris extenſis indagent. q Sed Laconas arctiori nodo coërcete. r Feris ſc. excitatis.

Cum latratu causa saxa sonent:
Nunc [f] *demissi nare sagaci*
Captent auras, lustraque presso
Quærant rostro; dum [t] *lux dubia est;*
Dum signa pedum rosida tellus
Impressa tenet; alius raras
Ceruice [a] *grauis portare plagas,*
Alius teretes properet laqueos.
Picta rubenti [b] *linea pinnâ*
Vano cludat terrore feras.
Tibi libretur missile telum.
Tu graue, dextrâ læuâque simul,
Robur [c] *lato dirige* [c] *ferro.*
Tu præcipites clamore feras
[d] *Subsessor ages: tu iam victor*
Curuo solues vistera cultro.
[e] *Ades ex comiti Dina virago,*
Cuius regno [f] *pars terrarum*
Secreta vagat: cuius certis
Petitur telis fera, [g] *quæ gelidum.*
Potat Araxen, & [h] *quæ stantis*
Ludit in Istro: tua [i] *Getulos*
Dextra leones, tua [k] *Cretæas*
Sequitur ceruas: nunc veloces
Figis damas leuiore manu.
Tibi [l] *dant* [m] *variæ* [l] *pectora* [n] *tigres,*
Tibi villosi terga [*] *bisontes,*
Latisque feri cornibus [o] *vri.*
Quidquid [p] *solis pascitur aruis,*
Siue illud [q] *inops novit* [q] *Garamas,*
Siue illud Arabs [r] *diuite sylua,*
Siue ferosis [s] *iuga Pyrenes,*
Siue [t] *Hyrcani celant saltus,*
Vacuisque [a] *vagus Sarmata campis,*
Arcus metuit, Diana, tuos.
[b] *Tua si gratus numina cultor*

[f] Vide Thyest. v. 497.
[t] Primum dilucu. lum.
[a] Grauatâ.
[b] Formido, genus retis plumis versicoloribus; issdemq; vstulatis interexti, quod visu & odore feras terrens in veras plagas impelleret.
[c] Venabulo.
[d] In insidijs latens vnde occasione captâ repentè exiliens territas feras in laqueos agat.
[e] Fauc mihi O Diana venationis Dea virilis.
[f] Inferi. eadem enim quæ Proserpina. *vel ad rem præsentem*, nemora, syluæ, ferarum lustra.
[g] *Vbiuis terrarum.* & quæ bibit Araxē fl. Armeniæ---
[h] --Et quæ ludibunda percurrit Danubium in Germaniâ ortum fl. congelatum.
[i] Libycos. Getuli enim antiquissimi incolæ Africæ, *quæ Leonum arida nutrix.*
[k] Creta enim cervis nobilis & dictamno cuius vsum docuerunt ceruę.

[l] Resistentes figuntur. [m] Maculosæ. [n] Herc. Fu. 1128. [*] Boues syluestres. [o] Feri boues in Germania vi & velocitate excellentes. [p] Desertis. [q] Interioris Africæ pop. egenus & vagus. [r] Aromatum feraci. [s] Montes Pyrenæi. a Pyrene filia Bebricis ibi compressa ab Hercule; ut volunt fabulæ. vel ἀπὸ τῦ πυρός, propter incendium, quo flagrauit illorum montium sylua, iniecto à pastoribus igne. [t] Hyrcania Scythiæ contermina hod. *Hyrach.* [a] Herc. Fu. v. 538. [b] Si numen tuũ inuocanti, partem prędæ vouenti, venationem ritè aggresso adfueris prædam largita.

Iulis

Tulit in ſaltus; retia vimẽtaa
Tenuero feras; nulli laqueum
Rupere pedes; fertur plauſtro
Prꝛda [c] *gemẽtẽ. tum roſtrꝛ canes*
Sanguine multo rubicunda gerunt;
Repetitque caſas ruſtica longo
[d] *Turba triumpho. en Diua* [e] *fauę.*
Signum agnoti miſere canes.
Vocor in ſyluas. hac, hac, pergam,
[f] *Qua via longum compenſat iter.*

[c] Al. *trémunt.* ſc. præ pondere prædę. [d] In morem triumphi à venatione redlens prædâ onuſta: ſed & venatores Idib. Aug. ſolenniter feriſti ſpicatas faces accẽſas in nemora Dianæ ſacra ferebant canesque inſulis ornatos cum ceteris inſtrumentis venatorijs Deæ ſiſtebant. [e] Scribendum opinor *fauæ*, nam fauentis ſignum agnoſcit eanum vocem. [f] Per iter mage compendioſum.

PHAEDRA. NVTRIX.

Phædra amore Hippolyti ardere ſe fatetur apud nutricem fruſtra eam à tam nefando amore dehortantem.

[g] *O Magna vaſti Creta dominatrix freti,*
Cuius per omne littus innumerꝛ rates
Tenuere pontum, [h] *quidquid Aſſyriâ tenus*
Telluꝛ Nereus peruium roſtris ſecat;
Cur me in [k] *penates* [i] *obſidem* [k] *inuiſos datam,*
[l] *Hoſtique nuptꝛm, degere ætatem in malis*
Lacrymiſque cogis? profugus en coniux abeſt,
Præſtatque nuptꝛ, [m] *quam ſolet, Theſeus fidem.*
Fortis per altas [n] *inuy retro lacus*
Vadit tenebras [o] *miles audacis proci;*
Soliꝰ ut revulſam regis inferni abſtrahat,
Pergit [p] *furoris ſocius. haud* [q] *illum timor,*
Pudorque tenuit. ſtupra & illicitos toros
Acheronte in imo quꝛrit Hippolyti pater.
Sed maior alius incubat maſtꝛ dolor.
Non me quies nocturna, non altus ſopor
Soluêre curis: alitur & creſcit malum,
Et ardet intus; qualis [a] *Ætnęo vapor*
Exundat antro. [b] *Palladis telꝛ vacant,*
Et inter ipſas penſa labuntur manus.

[g] O patria mea Creta inſula ad dominatum Græciꝛ ſita. Nam & Minos ſibi vicinas inſulas & maximam Græciꝛ partem ſubdidit. [h] Heinſius legit. *Quiſquis Aſſyriâ tenus Telluꝛe Nereꝛ pernium roſtris ſecat.* ait Lipſij atque aliorum non leuis cenſor ſe non capere quid ſecet Nereus qui & ipſe nauium roſtris ſecatur. ſed & rectè dici poteſt *ſecat* de mari Mediterran. Herc. Fu. v. 233. h. e. quâ patet mare nauibus perviam ad Aſſyriam vſque. [i] Neque enim filiarum raptum vlciſcebatur Minos. Inf. v. 344. [k] Eorum qui fratrem meum Androgeon interfecerunt. [l] Theſeo qui Athenienſis Minotaurum occidit, ſororem deſeruit meq; adeò. [m] Helenę, Hippolyte ceu Antiopæ, Melibœæ, Atiadnæ. [n] Stygis irremeabilis. [o] Secutus Pirithoum. Herc. Fu. 805. [p] Inſani amoris. [q] Hinc & ſibi illiciti amoris licentiam caprat non ſedatę libidinis mulier. [a] Herc. Fu. v. 105. [b] A Pallade inuentæ artes textoriæ & lanificę, id eſt, non nere non texere iuuat. πολυδαίδαλον ἰσὸν ὑφαίνειν.

[f] Pro mariti reditu.
[g] Matronarum Atticarum. vid. Herc. Fu. v. 300. & 844. & 1163.
[h] Pathos, facibus sensum dat tanquam mysticis.
[i] Minervam cui Deorum judicio & populi suffragio adjudicatum præsidium & nomen Athenarum, cum olivam pacis symbolum eduxisset, donum præstantius Neptuni bellatore equo. vid. Herc. Fu. 912.
[k] Me Hippolyti comitem.
[l] Tela Romanis usurpata ab Hispanis, ut alij; à Gallis, Virg. Gæsa Alpina.
[m] Mater enim Pasiphae taurum in sylvis pascentem, ego Hippolytum venatorem sylvis gaudentem amo.
[n] Vaccam, quam in magno sequitur grege vnde spes aliqua matri fruendi amoris; mihi autem nulla, Hippolytus enim nihil amat.

Non colere donis templa, votiuis libet;
Non inter aras, [d] altibidum mistam choris,
Iactare tacitis conscias sacris faces;
Nec adire castis precibus aut ritu pio
Adiudicatæ [e] præsidem terræ deam.
[f] Iuvat excitatas consequi cursu feras,
Et rigida molli [h] gæsa iaculari manu.
Quo tendis, anime? quid furens saltus amas?
[i] Fatale miseræ matri agnosco malum.
Peccare noster novit in sylvis amor.
Genitrix, tui me miseret, infando malo
Correpta, pecoris efferi sævum ducem
Audax amasti, torvus, impatiens iugi,
Adulter ille, ductor indomiti gregis.
Sed amabat [k] aliquid: quis meas miserę deus,
Aut quis iuvare [l] Dædalus flammas queat?
Non, si ille remeet arte [m] Mopsopia potens
[n] Qui nostra cæca monstra conclusit domo,
Promittat ullam casibus nostris opem.
[o] Stirpem perosa Solis invisi Venus,
Per nos catenas vindicat Martis sui,
Suasque probris omne Phœbeum genus
Onerat nefandis. nulla [a] Minois levi
Defuncta amore est, iungitur semper mefas.
NVT. Thesei coniux, [b] clara progenies Iouis,
Nefanda casto pectore exturba ocyus:
Extingue flammas; neve te dire spei
Præbe obsequentem. quisquis in primo obstitit
Repulitque amorem, tutus ac victor fuit.
[c] Qui blandiendo dulce nutriuit malum,
Serò recusat ferre, quod subijt, jugum.
[d] Nec me fugit, quam durus, & veri insolens,

[a] vel is est &c.

nihil amat. [l] Ingeniosus artifex, qui amati tauri copiam fecit matri meæ ligneæ vaccæ incluſæ. [m] Atticâ, à Mopso rege, vel Mopsopiâ Oceani filia. h. e. ab arte Dædali Athenensis. [n] Qui conclusit Minotaurum matre mea natum in Labyrintho. [o] Venus odio & vindictâ nostram prosequitur familiam (Pasiphaë enim filia Solis) cujus adulterium cum Marte detexit Sol detulitque ad Vulcanum, qui ipsos ferreis reticulis irretitos Dijs deridendos exhibuit. [a] Patronymicum, fœmina è familia Minois. [b] Filia Minois qui Ioue natus. [c] Vicare enim plagas facilius quàm retibus se expedire aut Validos Veneris perrumpere nodos. [d] Noui ego regum & nobilium superbum ingenium, quàm non libenter verum audiant aut ad rectum flecti velint. vers. 574. Octau.

Ad recta flecti regius nolit tumor.

PH. [c] *Quemcumque dederit exitum casus, feram:*
Fortem facit vicina libertas senem.

NV. Obstare primum est velle, nec labi viâ:
Pudor est secundus, nosse peccandi modum.
Quò misera pergis? quid domum infamem gravas,
Superasque matrem? [f] maius est monstro nefas.
Nam monstra [g] fato, moribus scelera imputes.
Si, quòd maritus supera non cernit loca,
Tutum esse fucipus credis, & vacuum metu;
Erras. [h] *teneri crede* [i] *Lethæo abditum*
Theseа profundo; ferre perpetuam [i] *Stygem.*
Quid ille, [k] *lato maria qui regno premit,*
[l] *Populisq; reddit iura* [l] *centenis pater,*
Latere tantum facinus occultum sinet?
Sagax parentum est cura. credamus tamen
Astu doloque tegere nos tantum nefas:
Quid [a] *ille rebus lumen infundens suum*
Matris parens? quid [b] *ille, qui mundum quatit;*
Vibrans coruscâ fulmen [c] *Ætneum manu*
Sator deorum? credis hoc posse effici
Inter [d] *videntes omnia ut lateas* [a b] *avos?*
[c] *Sed, ut secundus numinum abscondat favor*
Coitus nefandos, utque contingat stupro
Negata magnis sceleribus semper fides:
Quid pœna præseas, conscіæ mentis pavor;
Animusque culpa plenus, & semet timens?
Scelus [f] aliquas tutum, nulla securum tulit.
Compesce amoris impii flammas, precor,
Nefasque, quod non nulla tellus barbara
Commisit unquam, non [h] *vagus campis Geta,*
Nec inhospitalis [i] *Taurus, aut* [h] *sparsus Scythes.*
Expelle facinus mente castificâ horridum;
Memorque [k] *matris, metue concubitus novos.*
Miscere thalamos patris & gnati apparas,
Vteroque [l] *prolem capere confusam impio?*

[c] Quidam continuant nutricis orationem quæ iam vetula libertatis reginam moneat senectute suâ freta. *Alij* Phædræ duos hosce versus tribuunt, sed posteriorem legunt *Sortem sicut vicina libertas levem.* quæ. vel amoris fruitio vel mors destinata.

[f] Incestus hic amor tuus major est belluino illo matris tuę, vnde Minotaurus.

[g] Stoicè. nam Peripatetici monstra peccato naturæ tribuunt.

[h] Puta Theseum non rediturum ab inferis; quid Minos pater tuus?

[i] Infern. vide Herc. Fu. v. 291. 679. 711.

[k] Sup. v. 85.

[l] Cretæ quæ C. habet urbes.

[a] Sol avus tuus maternus.

[b] Iupiter avus paternus.

[c] Quod in Ætna fabricant Cyclopes Vulcani ministri.

[d] Phœbum cuncta lustrantem, Iouem omnia implentem.

[e] Verùm puta nefas hoc tuum posse latere Deos conniventes, &c. quid conscientia tua? annon illa occulto flagello & surdo verbere te excarnificabit? [f] Mulier aut mens. [g] Ab externa pœna aliqua; nulla absque interna anxietate. *Nocens habuit aliquando latendi fortunam, nunquam fiduciam.* [h] Pop. Scythię Europeæ. vid. Thyest. 369. & Herc. Fu. 532. [i] Nec Tauri Asiæ montis incolæ. [k] Sup. ver. 112. [l] Qualem mater concepit ex Minoe & tauro.

m Perge, & nefandis verte naturam n ignibus
Cur monstra cessant? o aula cur fratris vacat?
P Prodigia toties orbis insueta audiet,
Natura toties legibus cedet suis,
Quoties amabit Creßa? P H. Quæ memoras scio,
Vera esse, nutrix: sed r furor cogit sequi
Peiora. vadit animus in præceps sciens,
Remeatque, frustra sana consilia appetens.
r Sic cum grauatam nauita aduersâ ratem
Propellit undâ, cedit in vanum labor,
Et victa prono puppis aufertur vado.
Quod ratio poscit, vincit ac regnat r furor,
Potensque tota mente dominatur Deus.
Hic s volucer omni regnat in terra potens,
t Ipsumque flammis torret indomitis Iouem.
u Gradiuus ipsas belliger fensit faces;
x Opifex y trisulci fulminis sensit Deus;
Et qui furentes semper Ætneis iugis
Versat caminos, z igne tam paruo calet.
a Ipsumque Phœbum, tela qui neruo regit,
Figit sagitta b certior missa puer:
Volitatque cœlo pariter & terræ grauis.
VVT. Deum esse amorem, c turpiter vitio fauens
Finxit libido: quòque liberior foret,
Titulum furori numinis falsi addidit.
Natum per omnes scilicet terras vagum
d Erycina mittit. ille per cœlum volans
Proterua tenerâ tela molitur manu;
e Regnumq; tantum minimus in superis habet.
f Vana ista demens animus asciuit sibi,
Veneris que numen finxit, atque arcus Dei.
Quisquis secundis rebus exultat nimis,
Fluitque luxu, semper g insolita appetens;
h Hunc illa magnæ dira fortunæ comes
Subit libido: non placent suetæ dapes,
Non tecta sani moris, aut vilis cibus.
P Cur in penates ratius tenues subit
Hæc delicatas eligens pestis domos?

a Epitrope. concessio Ironica.
n Amoribus.
o Ex teralterum mōstrum supplebat Labyrinthum, locum Minotauri, qui è matre fratris, quem Theseus sustulit.
P Toties generabitur monstra quoties mulier Cretensis (maximè Minois) amabit.
q *Video meliora proboque, Deteriora sequor*, affectibus rationi reluctantibus *Dum premitur ratione animus vincique laborat.*
r Insanus amor.
s *Non alter quàm qui aduersos vix flumine lembum Remigijs subigit*, &c.
t Cupido amoris Deus alatus.
u Vide Chorum sequentem.
x Mars. vide Herc. Oet. 1312.
y Vulcanus sup. v. 155.
z Thyest. v. 1086. Herc. Oet. 1993.
a Vnâ Cupidinis faculâ.
b *Emph.* ἀναβόλον.
c *Nostrâ tamen una sagitta Certior*, &c. Phœbus apud Ouid.
d Legitur *turpis & vitio fauens*, Et, *turpe seruitio fauens.*
e Venus ab Eryce Siciliæ monte vbi colitur. f *Regnat & in superos ius habet ille Deos.* g In prætextum & defensionem culpæ. vide. Octau. v. 548. h Non assueta, id est novitatem dapum & amorum. o Ex copia & affluentia ad fastidium vsque Venus & luxus in cibis ac ædificijs, ὁ πλουτος ἀπληστος κακον. P—ὁ πενης δ' ου. *Casta pudicitiam seruat domus.*

Cur

Cur sancta paruis habitat in tectis Venus,
Mediumque sanos vulgus affectus tenet,
Et se coercent [a] modica? contrà diuites,
Regnoque fulti, plura, quàm fas est, petunt?
Quod non potest, vult posse, qui nimiũ potest.
Quid deceat alto præditum solio, vide.
Metue ac verere sceptra remeantis viri.
PH. Amoris in me maximum regnum fero,
Reditusque nullos metuo. [b] non vnquam amplius
Conuexa tetigit supera, qui mersus semel
Adiit silentem nocte perpetuâ domum.
NV. Ne crede. Ditis cluserit regnum licet,
[c] Cerberusque diras Stygius obseruet fores:
Solus negatas inuenit Theseus vias.
PH. Veniam ille amori forsitan nostro dabit.
NV. Immitis etiam coniugi castę fuit:
Experta sæuam est barbara [d] Antiope manum.
Sed posse flecti coniugem iratum puta:
Quis [e] huius animum flectet intractabilem?
Exosus omne fœminæ nomen fugit;
Immitis annos [f] cœlibi vitę dicat;
Connubia vitat; [g] genus Amazonium scias.
PH. Hunc in niuosi collis [h] hærentem iugis,
Et aspera agilis saxa calcantem pede,
Sequi per alta nemorà, per montes, placet.
NV. Resistet ille, sęque mulcendum dabit,
Castosque vitus Venere non castâ exuet?
[a] Tibi ponet odium, cuius odio forsitan
Persequitur omnes. PH. precibus haud vinci potest?
NV. Ferus est. PH. amore didicimus vinci feros.
NV. Fugiet. PH. per ipsa maria, si fugiat, sequar.
NV. [b] Patris memento. PH. meminimus [c] matris simul.
NV. [d] Genus omne profugit. PH. [e] pellicis caueo metu.
NV. Aderit maritus. PH. [f] nempe Pirithoi comes.
NV. Aderitq; genitor. PH. [g] mitis Ariadnæ pater.
NV. Per has senectæ [h] splendidas supplex comas,
Fessumque curis pectus, & cara vbera
Precor, furorem siste, teque ipsam adiuua,
Pars sanitatis, velle sanari, fuit.
PH. Non omnis animo cessit ingenuo [i] pudor.

Paremus,

[a] Mediocria, mediæ sortis homines.
[b] Non patet reditus ad superas auras ei qui ad inferos descenderit.
[c] Cerberus.
[d] Antiopæ Amazoni (*vt alij*) Hippolytæ) matri Hippolyti propter iurgium mortem intulit, multo minùs tibi impudicę parcet. inf. v. 396.
[e] Hippolyti.
[f] Coniugij experti à κοίτη & κτίσις.
[g] Vt enim Amazones viros auersantur, ita hîc fœminas
[h] Venandi studio.
[a] Lege Interrogatoriè, vel Iron. In tuam gratiam procul dubio deponet odium, cuius superinductę nouercæ veluti matris suæ necis causæ ratione fortassis & alias omnes execratur mulieres.
[b] Maris domini, sup. v. 48. si per maria sequaris, & iusti scelerum vindicis, vt in Scylla Nisi filia.
[c] Quæ nefario amore peccauit.
[d] Fœminas omnes auersatur.
[e] Non itaque de pellice solicita ero.
[f] Adulteri, atque hîc in me facilliori futurus est.
[g] Filiam amatorem insecutâ non vltus.
[h] Canas. Herc. Oet. 925.
[i] Emendari volent.

Payemus,altrix: [b] qui regi non vult,amor
Vincatur.haud te,fama,maculari fmam.
Hæc ſola ratio eſt,[l] vnicum effugium mali:
[m] Virum ſequamur.morte præuertam nefas.
NV. Moderare,alumna,mentis effrenæ impetus;
Animos coerce.dignam ob hæc vita reor,
Quod eſſe temet autumas dignam nece.
PH. Decreta mors eſt: quæritur fati genus:
Laqueone vitam finiam,an ferro incubem:
Anmiſſa præceps [n] arce Palladia cadam.
[o] Prô,caſtitatis vindicem armemus manum.
NV. Sic te ſenectus noſtra præcipiti ſinat
Perire leto? ſiſte furibundum impetum.
PH. [p] Haud facilè quiſquam ad vitam reuocari poteſt.
Prohibere ratio nulla peritum poteſt,
Vbi quis mori conſtituit,& debet mori.
NV. Solamen annis vnicum feſſis,hera,
[a] Si tam proteruus incubat menti furor,
Contemne famam.[b] fama vix vero ſauet,
Peius merenti melior,& prior bono.
Tentemus animum triſtem & intractabilem.
Meus iſte labor eſt,aggredi iuuenem ferum,
Mentemque ſæuam flectere immitis viri.

[a] Qui flecti non vult amor,frangatur.
[l] Primum enim amoris remedium fames,ſecundum tempus,tertium reſtis,inquit Crates.
[m] Qui apud inferos eſt,mortem ſc. mihi inferendo.
[n] Acropoli,arce Athenienſi quæ Palladi arcium præſidi ſacra.
[o] Proh pudor! violatam caſtitatem morte præuertamus. Lipſius emendat *Procaſtitate.* Heinſius *Procaſtitatis.* τ' ἀσιλγείας.
[p] Et hic verſus ægrè admitti poteſt.
[a] Victa anus ſe ad lenonia cõuertit, ut alumnæ vitę parcat.
[b] Sæpius enim *ficti prauique* vnax.

CHORVS.

Omnia amori cedere,homines omnis loci, ætatis, conditionis,ipſos Deos ſuperos ac inferos,quin & bruta animalia terreſtria,aquatilia,aërea.

*Dlua[c] non miti generata ponto,
Quam vocat matrem [d] geminus Cupido;
[e] Impotens flammis ſimul & ſagittis,
Iſte laſciuus puer ac renidens
Tela quàm certo moderatur arcu!
Labitur totas furor in medullas,
Igne furtiuo[f] populante venas.
Non habet latam data plaga frontem,
Sed vorat tectas penitus medullas.
Nulla pax iſti puero,per orbem
Spargit effuſas agilis ſagittas.
[g] Quæque naſcentem videt ora ſolem,*

[b] *Omnia vincit amor.*
[c] Venus nata è ſpumâ mris,orta ex teſticulis Cœli à Saturno exectis & in mare proiectis vnde ἀφρογένεια ab ἀφρὸς. ob ſimilitudinem ſeminis *vel*,propter humoris ſalſi vim animalem & fœcundam.
[d] ἔρως & ἄνταρκτος. hic diuinus,ille vulgaris mortaliſque amor.
[e] Valdè potens,*vel* non temperans. [f] Conſumente. [g] Qui ad ortum, occaſum,meridiem,ſeptentrionem,vide Herc.Fu.verſ.37.125.884.& 532.

[h] Quæque

Quæque ad occasus iacet ora feros,
Si qua feruenti subiecta Cancro est,
Si qua [i] maioris glacialis Vrsæ
Semper errantes patitur colonos,
Nouit hos æstus iuuenum froces
Concitat flammas: [z] lenibusque fessis
Rursus extinctos renouat calores.
Virginum [a] ignoto ferit igne pectus:
Et iubet cœlo superos relicto
[b] Vultibus falsis habitare terras.
Thessali [c] Phœbus pecoris magister
Egit armentum, positoq; plectro
[d] Impari taurus calamo vocauit.
Induit formas quoties [e] minores,
Ipse qui cœlum nebulasque ducit?
[f] Candidas ales modò mouit alas,
[g] Dulcior vocem moriente cygno.
[h] Fronte nunc torua petulans iuuencus
Virginum [i] strauit sua terga ludo,
Perque [k] fraternos [l] noua regna [k] fluctus,
Vngulâ lentos imitante remos,
Pectore aduerso domuit profundum;
Prosuâ vector timidus [m] rapinâ.
Arsit [n] obscuri dea clara mundi
Nocte desertâ, nitidosque fratri
Tradidit currus aliter regendos.
Ille nocturnas agitare [o] bigas
Discit, & [p] gyro breuiore flecti.
Nec suum tempus tenuere noctes,
Et dies tardo remeauit ortu,
Dum [q] tremunt axes [q] grauiore curru.
[r] Natus Alcmenâ posuit pharetram,
Et minax vasti spolium leonis;
Passus aptari digitis [s] smaragdos,
[t] Et dari legem rudibus capillis.
[b] Crura distincto religauit auro,

[h] Al. Quæ, ad Hesperias iacet ora feros.
[i] Al. Parbasia gla.
[z] Nouo, quem priùs non senserunt.
[a] Assumptis alijs imaginibus.
[c] Apollo diuinitate
[d] Ioue exutus propter interfectos Cyclopas, vel quod alij ferunt & hîc innuit Poëta, ut filiâ regis frui posset per nouem annos Admeti regis Thessaliæ armenta pauit.
[e] Disparibus cõpactâ calamis fistulâ.
[f] Etiam vilium animalium.
[g] Iupiter specie Cygni adiuit Ledâ vxorem Tyndari regis Laconiæ.
[h] Cygnos tamen cum voluptate & cantu mori negant sanioris iudicij auctores.
[i] Iupiter in taurũ mutatus Europam filiam Agenoris è Phœnicia in Cretã transfretauit.
[k] Tangenda & ascendenda præ bnit.
[l] Neptuno imperatum mare.
[m] Ceu Iouem respicias ceu taurum; vtrique nota.
[n] Europâ quâ rapuit; ne mergeretur.
[o] Luna nocti præfecta, dum amasio suo Endymioni in montibus Aselenis Latmijsque saxis in Caria consopito vacat, Soli currus suos regendos tradit, & hoc propter Lunæ coitum fingitur.
[p] Lunæ, ipse Sol quadrigis assuetus.
[q] Circulo terræ propiori. Thesi. v. 838.
[r] Mutato auriga Sole sc. maiori lumine.
[s] Vid. Herc. Fu. v. 465.
[t] Annulos in quibus smaragdi.
[a] Incomptos capillos concinnari & reticulo implicari.
[b] Suras altè vinxit cothurnis auro distinctis.

Lutea

Luteo plantas cohibente socco:
Et manu, clauam modò qua gerebat,
Fila deduxit c *properante fuso.*
Vidit d *Perses, ditisque ferax*
Lydia regni, deiecta feri
Terga leonis; humerisque, e *quibus*
Sederat alti regia cæli,
Tenuem Tyrio stamine pallam.
f *Sacer est ignis, (credite* g *læsi)*
Nimiumque potens. qua h *terra* h *salo*
Cingitur alto, quaque h *æthereo*
Candida h *mundo sidera currunt;*
Hæc regna tenet puer immittis:
Spicula cuius sentit in imis
Cærulus undis grex i *Nereidum.*
Flammamque nequit reluare mari.
k *Ignes sentit genus aligerum.*
Venere instincti quàm magna gerunt
Grege pro toto bella iuvenci!
Si l *coniugio timuere suo,*
Poscunt m *timidi prælia ceruâ;*
Et mugitu dant concepti
Signa furoris. tunc n *virgatas*
o *India tigres* o *decolor horret.*
Tunc vulnifices acuit dentes
Aper, & toto est spumeus ore.
p *Pœni quatiunt colla leones,*
Cùm mouit amor. tum sylua gemit
a *Murmure sæuo. amat insani*
b *Bellua ponti, & Lucæque boues.*
d *Vindicat omnes Natura sibi.*
Nihil immune est; odiumque perit,
Cum iussit amor: veteres cedunt
Ignibus iræ. quid plura canam?
Vicit e *sæuas cura nouercas.*
f *Altrix profare, quid feras? quoniam in loco es?*

a Celeriter agitato.
d Alij leg. *Persis.*
e Here. Fu. v. 68.
f Ignis amoris est sacer, vel execrandus.
g Eius vim expertis.
h In mari, terra, cælo.
i Nympharum maris quæ Nerei & Doridis filiæ.
k *Omne adeo genus in terris hominumque ferarumque, Et genus aquorum, pecudes, pictæque volucres In furias Veneremque ruunt, Amor omnibus idem.*
l Ceruæ consorti fœminæ fuæ.
m Aliàs timidi, hic feroces.
n Variegatas, maculosas.
o Indi nigri, fusci, nigredinem coloris priuationem ponunt Poetæ. vide Herc. Fu. 861.
p Libyci, sup. v. 59. Pœni propriè sunt Carthaginenses Phœnicibus oriundi, qui Didone duce Africam è Phœnicia aduenerunt.
a Ferarum in sylua degentium.
b Cetus, balæna.
c Elephantes, quòd in Lucanis Pyrrhi bello primùm visos Elephantos voce notâ & obviâ boves appellârunt Romani: ut & Leones dixerunt vrsos. d Sup. v. 337. e *Emphatice*. diras, iniustas, terribiles, sæuas vincit tamen cura, id est, amor. *effectu*. ut & hic Phœdram. f Versum hunc aliò transferunt nonnulli. alij hinc seq. actum auspicati Phædræ tribuunt. Cæterùm hic rectissimè collocatur, sub fine enim Chorus cum apud Græcos tùm in his Tragicis sæpè mutat iambo cantum, vbi ad alias personas sermonem conuertit,

ACTVS

ACTVS SECVNDVS.

NVTRIX. PHAEDRA.

Amoris morbum, impatientiam & æstum conqueritur nutrix, mox ipsa prodit Phædra mutatis vestibus in cinctã Amazonii ceu venatricis, ut Hippolyto placeat.

SPes nulla tantum posse leniri malum;
Finisque flammis nullus insanis erit:
Torretur æstu tacito, & incluſus quoque,
Quamvis tegatur, proditur vultu furor.
Erumpit oculis [z] ignis, [h] & lapsæ genæ
Lucem recusant. nil idem dubię placet;
Artusque variè iactat incertus [i] dolor.
Nunc ut solutolabitur moriens gradu,
Et vix labante sustinet collo caput:
[k] Nunc se quieti reddit; & somni immemor
Noctem querelis ducit; [l] attolli iubet,
Iterumque [l] poni corpus; & solvi comas;
Rursusque [m] fingi. semper impatiens sui
Mutatur habitus. nulla iam [n] Cererisubit
Cura, aut salutis. vadit incerto pede,
Iam viribus defecta. non idem vigor,
Non ora tingens nitida purpureus rubor.
[a] Populatur artus cura: iam gressus tremunt;
Teneræque nitidi corporis cecidit decor.
Et, [b] qui tenebant signa Phœbeæ facis,
Oculi, nihil gentile nec patrium micant.
Lacrymę cadunt per ora, & assiduo genæ
Rore irrigantur: qualiter Tauri iugis
Tepido madescunt imbre perfusæ nives.
Sed, en, patescunt regiæ fastigia.
Reclinis ipsa sedis auratæ toro,
Solitos amictus mente non sanâ abnuit.
P H. Removete, famulæ, purpurâ atque auro illitas
Vestes; procul sit [c] muricis Tyrij rubor,
[d] Quæ fila ramis vltimi Seres legunt.
Brevis [e] expeditos zona constringat sinus,
Cervix monili vacua; [f] nec niveus lapis
Deducat aures, Indici donum maris.
[g] Odore crinis sparsus Assyrio vacet.
Sic temere iactę colla perfundant comæ

[z] Ardentis concupiſcentiæ ſcintillæ quæ & in iranis eſt lucent.
[h] Leg. &, *Laſſa.*
[i] Amor, quem & ſupra furorem, curam, inſaniam dixit.
[k] Alij, *Nec ſe quieti.*
[l] In lecto.
[m] Componi.
[n] Cibi.
[a] Conſumit, diſtruit.
[b] Qui fulgore & radijs eam ſole ortam indicabant, amiſerunt iam generis ſui proprium ſplendorem.
[c] Purpura è muricis ſucco. vide Thyeſt. 334.
[d] Thyeſt. 378.
[e] Breves, ſuccinctos & à latere apertos, quo ad curſum expeditior fiem.
[f] Nec aures onerent elenchi, & appenſæ margaritæ quæ naſcuntur conchilijs in mari Indico.
[g] Nardo ceu amomo.

Humeroſque

Humerosque summos; cursitus motæ citis
h Ventes sequantur: læva se pharetra dabit;
i Hastile vibret dextra Thessalicum manus. 395
Talis seueri k mater Hippolyti fuit.
Qualis, relictis frigidi ponti plagis,
Egit l eatervas, Atticum pulsans solum,
Aut Tanais aut Mæotis, & m uodo comas
Coegit emisitque, n lunatâ latus 400
Protecta peltâ; talis in sylvas ferar.
NVT. *Sepone questus: non levat miseros dolor,*
Regina. sæuis ecquis est flammis modus?
a Agreste placa virginis numen deæ.
b Regina nemorum, sola quæ montes colis, 405
Et una c solis montibus coleris Dea,
Conuerte tristes d ominum in melius d minas,
O magna sylvas inter & lucos Dea,
Clarumque cœli sidus, & noctis decus,
Cuius relucet mundus e alterna fide, 410
f Hecate g triformis; en ades cœptis fauens,
Animum rigentem tristis Hippolyti doma.
Amare discat, mutuos ignes ferat,
Det facilis aures, mitiga pectus ferum;
Inrecte mentem: torvus, auersus, ferox, 415
In iura Veneris redeat: huc vires tuas
Intende. h sic te lucidi vultus ferant,
Et nube ruptâ i cornibus puris eas:
Sic te regentem frena nocturni æthers,
Detrahere nunquam k Thessali cantus queant; 420
l Nullusque de te gloriam pastor ferat.

h Ventis diffluant.
i Sarissam, venabulum.
k Antiope, *ut alij* Hippolyte Amazonum Regina Bosphorum Thracium gelu constrictum trajecit, copijsque suis Græciam aggressa in Attică tandem deuicta est à Theleo cui nupta Hippolytum peperit.
l Amazonum, quæ ad Tanaim fluvium Scythiæ & Mæotin paludem accolunt.
m In nodum collegit, & à tergo demisit.
n Scuto brevi mediam Lunam referente. *vide* 314.
a Ἀγρότειρα Ἀγροτέρα venatio, num Deam. sibi itaque patrium numen, ut cui Creta propter copiosum venatum sacra. *vel* ab Agre loco trans Ilissum vbi Dianæ venatricis ædes. *vel* in gratiam Hippolyti eius comitis placandum, ne obstet, non, ut faveat, Quid enim Deæ semper virgini cum nuptijs & amoribus? amantes tamen fœminæ Lunæ vota concipiebant; ut soli viri. ita Simætha apud Theocr. ἀλλὰ σελάνα φῶς ἐσι καλόν. b *Vota hæc concipit nutrix Phædræ nomine aram tangens.* c Deseruis. d Exitij quod Phædræ imminere ominor. e Cum sole altern. f Quod eentum victimis placaretur ex instituto Menelai. *vel* quòd inhumatos C. annos errare faciat, *alijs* à centuplicato frugum fœnore quod à matre acceptum docuit, aut propter plurimas virtutes. g Est n. in cœlo Luna, in terris Diana, apud inferos Proserpina. *vel* τριμορφος & τριπρόσωπος à trina facie, cum surgit aut desinit in cornua, cum dividua est, cum plena. *vel* Trivia à triplici cursu sub Zodiaco secundum longitudinem, latitudinem, & altitudinem: Trivijs etiã præesse fertur. referunt alij ad tres decades mensis, νεομηνίαν, μεσομηνίαν, φθίνομένν. h Sic, lucida fulgeas precor, nullam patiaris Eclipsim. Lunam enim deficientẽ è cœlo carminibus devocari vulgo creditum infr. v. 788. i Alinoides enim cornuta apparet, vnde Ægyptijs Isis ex Io, bosq; illi sacra. k Thessalia incantamentis famosa. l Quemadmodum Endymion sup. versi 308.

Ades invocata. [m] *Iam faves votis, dea.*
Ipsum intuor solenne venerantem sacrum,
Nullo latus comitante. quid dubitas? dedit
Tempus locumque casus; utendum artibus.
Trepidamus? haud est facile mandatum scelus
Audere. verùm iusta, [n] *qui reges timet,*
Deponat; omne pellat ex animo [o] *decus.*
Malus est minister regij imperij pudor.

[m] *Hæc enim dicenti supervenit Hippolytus agreste Dianæ operaturus.*
[n] Qui principibus morem gerere vult, uti ego Phædræ.
[o] Honesti rationem.

HIPPOLYTVS. NVTRIX.

Nutrix Hippolyti animum mollire & ad nuptias & delicias urbanas flectere callidè tentat. Ille vitæ cultibus & rusticæ (quam urbanæ collatam præfert) institutum immotus tenet.

Quid hue seniles fessa moliris gradus,
O fida nutrix, turbidam frontem gerens,
Et mœsta vultus? suspes est certè parens,
Sospesque Phædra, [a] *sirpis & geminæ iugum.*
NV. *Metus remitte: prospero regnum in statu est,*
Domusque florens sorte felici viget.
Sed tu beatis mitior rebus veni:
Nam quid anxiam me cura sollicitat tui;
Quod te [b] *ipse pœnis gravibus infestus gravas.*
[c] Quem fata cogunt, ille cum venia est miser:
At si quis vltrò se malis offert volens,
Seque ipse torquet, perdere est dignus bona
Queis nescit vti. *potius annorum memor,*
Mentem relaxa; [d] *motibus festis facem*
Attolle; [e] *curas Bacchus exoneret graves.*
Ætate fruere: mobili cursu fugit.
Nunc facile pectus, grata nunc iuveni Venus
Exuberet animus. [f] *cur toro viduo iaces?*
Tristem iuventam [g] *solve: nunc luxus rape;*
Effunde habenas; [h] *optimos vitæ dies*
Effluere prohibe. propria destitipsit Deus
Officia, & suum per suos ducit gradus.
Lætitiâ juvenem, frons decet tristis senem.
Quid te coercet, & vetas rectam indolem?
Seges illa magnum fœnus agricolæ dabit,
Quæcumque lætis tenera luxuriat satis:
Arborque celso vertice evincit nemus,
Quam non maligna cædit aut resecat manus.

[a] Demophoon & Antigonus germani mei, quos peperit Thesco Phædra. *vel* ego & illi utriusque matrimonij liberi.
[b] Sponte tuâ, ultro. sed & hunc versum ut nothum reijcit Iosc. Scal. malè enim pœnas pro laboribus dici.
[c] Qui ad miserias natus est neque ex ijs emergere volet.
[d] Choreis. sed & *noctibus* legitur. quod de Eleusinijs potest intelligi, de quibus vide quæ ad Herc. Fu. v. 300. & v. 844.
[e] *Dissipet curas & vinu edaces.*
[f] *Solus perpetuâ mœrens carpere iuventâ?*
[g] Delicijs, & voluptatibus.
[h] Auroram, ver, florem ætatis.

Ingenia meliùs [a] recta ſe in laudes ferunt,
Si nobilem animum vegeta libertas alit.
Truculentus, & ſilveſter, & [b] *vitæ inſcius,*
Triſtem iuventam Venere deſerta colis.
Hoc eſſe munus credis inditum viris,
Vt dura tolerent? curſibus domitent equos,
Et ſæva bella Marte ſanguineo gerant?
Providit ille maximus mundi parens,
Cùm tam rapaces cerneret fati minas;
Vt damna ſemper ſobole repararet nova.
Excedat, agedum, rebus humanis [c] *Venus,*
Quę ſupplet ac reſtituit exhauſtum genus;
Orbis iacebit ſqualido turpis ſitu;
Vacuum ſine vllis claſſibus ſtabit mare;
Aleſque cœlo deerit, & ſyluis fera;
[d] *Solis & aër pervius ventis erit.*
Quàm varia leti genera mortalem trahunt,
Carpuntque turbam; pontus & ferrum, & doli!
[e] *Sed fata credas deeſſe; ſic atram Styga*
Iam petimus ultro. cœlibem vitam probet
Sterilis iuventus, hoc erit, quidquid vides,
[f] *Vnius ævi turba, & in ſemet ruet.*
Proinde vitę ſequere naturam ducem:
Vrbem frequenta, ciuium cœtus cole.
HIP. *Non alia magis eſt libera, &* [g] *vitio carens,*
Rituſque melius vita quę [h] *priſcos colat,*
Quam quæ relictis mœnibus ſylvas amat.
Non illum avaræ mentis inflammat furor,
Qui ſe dicavit montium inſontem iugis:
Non aura populi, & vulgus [a] *infidum bonis,*
Non peſtilens invidia, non fragilis favor.
Non ille regno ſervit; aut regno imminens,
Vanos honores ſequitur, aut fluxas opes;
Spei metuſque liber, haud illum [b] *niger,*
Edaxque livor dente degeneri petit.
Nec ſcelera populos inter atque vrbes ſita
Novit; nec omnes conſcius ſirepitus pavet.
Haud verba fingit. mille non quærit tegi
Dives [c] *columnis; nec* [c] *trabes multo inſolent*
Suffigit [d] *auro. non cruor largus pias*
Inundat aras; [e] *fruge nec ſparſa ſacra*
[f] *Contena nivei colla* [g] *ſubmittunt boves:*

[a] Non coacta, non depreſſa, quemadmodum tu indolem rectam coercs & enecas. modò v. 453.
[b] Vitâ frui neſcius.
[c] Alma omnium genitrix.
[d] Vbi defecerit alitum genus in aëre volitantium.
[e] Fac autem nos hic fatorum caſibus non eſſe obnoxios, tendimus tamen omnes naturæ lege ad finem. *vel*, ſic, it: cœlibem agentes vitam non propagamus humanum genus, adeoque totum interit.
[f] Vnius ætatis humanæ.
[g] *Vitę ruſticæ & ſimplicis laus.*
[h] Non inſerviens curis, avaritiæ, ambitioni, invidiæ, &c. ut in ſequentibus.
[a] Sanctos primorum hominum mores, & Heroum vitam.
[a] Non meritis præmijs & honore remunerans bonos.
[b] Malus: Herc. Fu. 860.
[c] *Non trabes Hymettia Premit columnas vltimâ recifas Africâ*
[d] *Non aureum renidet in domo lacunar.* vide Thyeſt. v. 455.
[e] Molâ ex hordeo & ſale confecta: qua frontem victimæ, focum, & cultros aſpergere moris erat, hinc *Immolare.*
[f] Hecatombe, centum boum ſacrificium. [g] Vid. quæ ad v. 802. Thyeſt.

Sed

Sed rure vacuo potitus, & aperto æthere
Innocuas errat callidus tantum feris
Struxisse fraudes nouit; & fessus graui
Labore, niueo corpus [h] *Iliso fouet.*
Nunc ille ripam celeris [i] *Alphei legit:*
Nunc nemoris alti [k] *densa metatur loca,*
Vbi [l] *Lerna puro gelida pellucet vado;*
Sedemque mutat. huic aues querulæ fremunt,
Ramique ventis lene percussi tremunt,
Vetereſque fagi. nunc aut amnis vagi
Preſſisse ripas, ceſpite aut [m] *nudo* [n] *leues*
Duxisse somnos; sine sons largus citas
Diffundit vndas, sine per flores nouos
Fugiente duleis mi murat riuo somus.
Excussa syluis poma compescunt famem,
Et fraga parus vulsa dumetis cibos
Faciles ministrant. regios luxus procul
[a] *Est impetus fugisse.* [b] *solicito bibant*
Auro [c] *superbi. quam iuuat* [d] *nuda manu*
Captasse fontem? certior somnus premit
Secura duro membra versantem toro.
Non in recessu sorta & [e] *obscuro improbus*
Quærit cubile. sed, multiplici timens
Domo recondit: æthera ac lucem petit,
Et [f] *teste cœlo viuit. hoc equidem reor*
Vixisse ritu prima [g] *quos mistos deis*
Profudit ætas. nullus his auri fuit
Cæcus cupido; nullus in campo [i] *sacer*
Diuisit agros arbiter populis [k] *lapis.*
Nondum secabant credulæ pontum rates:
Sua quisque norat maria. non vasto aggere
Crebraque [l] *turre cinxerant vrbes latus.*
Non arma sæua miles aptabat manu,
Nec torta clusas fregerat saxo grauis
[m] *Balista portas.* [n] *iussa nec dominum pati*
Iunctis ferebat terra seruitium bouis.
Sed arua per se sponte poscentes nihil
Pauere gentes. syluæ [o] *natiuas opes,*
Et opaca dederant antra natiuas domos.
[p] *Rupere fœdus impius lucri furor,*
Et ira præceps: quæque succensas agit

[h] Sup. v. 13.
[i] Vid. Thyest. vers. 316.
[k] Ad retia ponenda.
[l] Fons prope Corinthum gelidus & limpidus. non palus illa in agro Argiuo.
[m] Nulla stragula aut puluinari supposito.
[n] Molles faciles, quos *suades inire susurrus* foliorum vento agitatorum *vel murmur lene fluentis agitat.*
[a] Libenter fugio.
[b] Ipsi soliciti, vid. Thyest. v. 451.
[c] Diuites, potentes, reges.
[d] Cotyla.
[e] Multa habenti conclauia & recessus.
[f] In aperto, sub dio.
[g] Heroas.
[h] Ab effectu officij enim ignaros & immemores abducit auaritia.
[i] Quem transferre aut violare nefas. *vel*, super quem quotannis Deo Termino vel Ioui terminali fiebant sacra ab agrorum dominis inter quos fines dirimebantur.
[k] Terminus.
[l] Turritis mœnibus
[m] Machina lapidum libratoria muros vrbium concutiens.
[n] Terra adhuc immunis & libera.
[o] Herbas, fraga, glandes poma, &c. [p] Simplicem hanc vitam violauere auaritia, ira, libido, dominandi cupido, violentia, &c.

Libido mentes. venit imperij sitis
Cruenta: factus præda maiori minor;
Pro iure vires esse. tum primùm manu
Bellare nudâ: saxaque & ramos rudes
Vertêre in arma. non erat gravioli levis
Armata ferro cornus; aut longo latus
Mucrone cingens ensis; aut cristâ caput
Galeæ comantes. tela faciebat dolor.
Fuvenit artes bellicus Mauors novas,
Et mille formas mortis, hinc turvas cruor
Infecit omnes fusus, & rubuit mare.
Tum scelera, dempto fine, per cunctas domos
Iêre: nullum caruit exemplo nefas.
A fratre frater, dexterâ nati parens
Cecidit, marituş coniugis ferro iacet,
Perimuntque fœtus impiæ matres suos.
Taceo nouercas. mitius nil est feris.
Sed dux malorum fœmina & scelerum artifex
Obsedit animos, cuius inceptæ stupris
Fumant tot vrbes, bella tot gentes gerunt,
Et versa ab imo regna tot populos premunt.
Sileantur aliæ: sola coniux Ægei
Medea reddit fœminas dirum genus.
NVT. *Cur omnium sit culpa, paucarum scelus?*
HIP. *Detester omnes, horreo, fugio, execror.*
Sit ratio, sit natura, sit dirus furor:
Odisse placuit. ignibus iunges aquas;
Et amica ratibus ante promittet vada
Inserta Syrtis; ante ab extremo sinu
Hesperia Tethys lucidum attollet diem;
Et ora damis blanda præbebunt lupi;
Quàm victus animum fœminæ mitem geram.
NVT. *Sæpe obstinatis induit frenos amor,*
Et odia mutat. regna materna aspice.

a Ius erat in armis.
b Inermi.
c Sudes, nec eas præustas.
d *Bona bello Cornus*, hastis sc. & iaculis vtilis.
e Pinnâ, iubâ, caudâ equinâ solebant cassides coronare, similitudine ductâ á gallorum gallinaceorum (qui Martis alites) cristis: necnon cornibus, ut Pyrrhus Epirotarum rex in hostium terrorem: *alij* a formâ capitis canini, vulpini, lupini, felini, vnde ἀλωπηκίαι, λυκίαι, γαλίαι. Quæ tamen alijs dicuntur quod ex hisce pellibus confici solitæ galeæ.
f Prælijs nauallibus.
g Hæc ut alia multa ab Ouidio post Hesiodum.
h Neque enim ferarum animos ad bella, cædes, scelera inflammant inceptæ fœminæ, quemadmodum virorum. sequitur enim *Sed dux malorum fœmina.*
i Quæ patrem Æetam prodidit, fratrem Absyrtum discerpsit, Peliam à suis filiabus iugulari fecit, Creontem cum filia Glaucâ *ut alij Creusâ* medicatis ignibus absumpsit, liberos suos Mormorum, ac Pheretem in odium Iasonis coram patre occidit; Fugiens autem Athenas Ægeo nupta Medum peperit, in cuius gratiam Theseo insidiata est.
k *Parcsto pœnarum crimen diffundere in omnes.* l Auxesis pathetica. a Herc. Fu. v. 322. b Orietur prius Sol è mari Hispanico vid. Her. Fu. 373 & Oct. 335 c Herc Fu. 886. d Calcitrones sæpe vlciscitur amor non secus ac matrem tuam, quam connubium auersatam Thesei tamen imperio subiecit, vnde tu natus. e Amazones quæ vtut connubia aspernentur, quotannis tamen ad sobolem propagandam viros admittunt.

Illæ feroces sentiunt Veneris iugum.

Testaris istud vnicus genitus puer.
HIP. *Solamen vnum matris amissæ fero,*
Odisse quod iam fœminas omnes liceat.
NVT. *Vt dura cautes vndique intractabilis*
Resistit vndis, & lacessentes aquas
Longè remittit; verba sic spernit mea.
Sed Phædra præceps graditur, impatiens moræ.
Quò se dabit fortuna? quò verget furor?
Repentè terræ corpus exanimum cadit;
Et ora morti similis obduxit color.
Attolle vultus, dimoue vocis moras:
Tuus en, alumna, temet Hippolytus tenet.

f Quam amaui vnicam. nunc omnes odio habeo.
g Nec magu incepta vultum sermone mouetur, quam si dura silex aut stet Marpesia cautes.
h Me non expectans.
i Iu terram exanimata cadit Phædra, alienans eam nutrix & Hyppolytus.

PHAEDRA. HIPPOLYTVS. NVTRIX.

Iuuenis pudicitiam omni arte oppugnant nec expugnant: ad fraudem itaque confugiunt & calumnias.

Quis me doleri reddit, atque æstus graues
Reponit animo? quàm bene excidera mihi?
Cur dulce munus redditæ lucis fugis?
Aude anime; tenta; perage mandatum tuum?
Intrepida constent verba. quis timidè rogat,
Docet negare. *magna pars sceleris mei*
Olim peracta est: serus est nobis pudor.
Amauimus nefanda. si cœpta exequor,
Forsan iugali crimen abscondam face.
Honesta quædam scelera successus facit.
Age, incipe anime. commodes paulum, precor,
Secretus aures: si quis est, abeat, comes.
HIP. *En, locus ab omni liber arbitrio vacat.*
PH. *Sed ora cœptis transitum verbis negant.*
Vis magna vocem emittit, at maior tenet.
Vos testor omnes cœlites, hoc, quod volo.
HIP. *Animus ne cupiens aliquid, effari nequit?*

k Reuocatam ad vitam.
l *Placidè*, si amorem *honestè*, si castitatem respicias.
m Vilo tamen propè Hippolyto, vitere vult.
n Quod nutrici mandasti ipsa perage.
a Vbi primùm nefariè amare cœpi:
b Si amori meo responderit, forsan erit ut, non redeunte ab inferis Theseo, Hippolyto nubam. *sed interpretes omnes ita exponunt*: quod si liberiùs cum Hippolyto egero, Thesei amori hoc tribuent omnes: etiam si uterum ferre cœpero, me grauidam ex Theseo putabunt.
c *Hac lectio* vos. test. om. cœl. h. q. uo. Me nolle *placet Lipsio ut sit interruptus versus ex perturbatione Phædræ. Fos. Scal. legit.* Vos, test. o. c. h. q. v. Me nolle. Hip. cupieas aliquid effari nequit.

PH. Curæ leues loquuntur, ingentes stupent.
HIP. *Committe curas auribus mater meis.* 605
PH. *Matris superbum est nomen, & nimium potens:*
Nostros humilius nomen affectus decet.
Me vel sororem, Hippolyte, vel famulam voca:
Famulamq́; potius omne seruitium feram.
Non me, per altas ire si iubeas niues, 610
Pigeat gelatis ingredi c Pindi iugis:
Non si per ignes ire & infesta agmina,
Cunctis paratis ensibus pectus dare.
f Mandata recipe sceptra, me famulam accipe.
Te imperia regere, me decet iussa exequi. 615
Mulieb're non est regna tutari patris.
Tu, qui iuuentæ flore primæuo viges,
Ciues paterno fortis imperio rege.
g Sinu receptam, supplicem, ac seruam tege.
Miserere a viduæ. HIP. *Summus hoc omen deus* 620
Auertat: aderit sospes actutum parens.
PH. *Regni b tenacis dominus, & tacitæ Stygis,*
Nullam relictos fecit c ad superos viam.
d Thalami remittet ille raptorem sui?
e Nisi forte amori placidus & Pluto sedet. 625
HIP. *Illam quidem g æqui cœlites reducem dabunt:*
Sed, dum tenebit vota in incerto deus,
Pietate caros debita fratres colam.
Et te tuebor; esse ne viduam putes:
Ac tibi parentis ipse supplebo locum. 630
PH. *O spes amantum credula! ô fallax amor!*
h Satisne dixit? precibus admotis agam.
Miserere; tacitæ mentis exaudi preces.
Libet loqui, pigetq́;. HIP. *quodnam istud malum est?*
PH. *i Quòd in nouercam cadere vix credas malum.* 635
HIP. *Ambigua voce verba perplexa iacis;*
Effare aperte. PH. *pectus insanum vapor*
Amorque torret. intimas sæuus vorat
Penitus medullas, atque per venas meat
Visceribus ignis mersus k & venis latens, 640
Vt agilis altas flamma percurrit trabes.
HIP. *l Amore nempe Thesei casto fieris.*
PH. *Hippolyte, sic est: Thesei vultus amo*
Illos priores, quos tulit quondam puer;

d Sororis a nomine amicæ quandoque vocabantur; ut & amatores, fratris.
e Herc. Fu. 1285.
f Mihi à patre tuo.
g *Ambigue* illo de causa & protectione, hæc de amore intelligit.
a *Et hoc ambigui* Phædra enim viduam se absente marito dicit. vi. Herc. Fu. v. 245. & *Agamem.* 154. ille patris tanquam mortui omen deprecatur.
b Herc. Fu. v. 678.
c Tacitè fluentis ut Herc. Fu. v. 712. vel propter silentes vmbras.
d Ad nos.
e Coniugis suæ raptores dimittet Pluto ſ supra v. 93. & Herc. Fu. 807.
f *Vel Ironicè vel* Emphaticè innuens amori ipsam parcere Plutonem immitem.
g Fidæ illius erga Pirithoum amicitiæ fauentes.
h Piè ille & simpliciter dixerat, *parentis supplebo locum*, illa accipit ac si amori suo cessisset.
i Se vt priuignum amet.
k Quæ à iecore amoris sede. *vultus alit venis, & cæco carpitur igni.*
l *Simpliciter ille hæc vel simulanter.*

m Cum

Cùm prima puras barba signaret genas,
Monstriq; cæcam Gnosÿ vidit domum,
Et longa curvâ fila collegit viâ.
Quis tum ille fulsit? præferant vittæ comam,
Et ora flavus tenera tingebat rubor.
Inerant lacertis mollibus fortes tori:
Tuæve Phœbes vultus, aut Phœbi mei;
Tuusque potius: talis, en, talis fuit
Cum placuit hosti; sic tulit celsum caput.
In te magis refulget incomptus decor;
Et genitor in te totus; & torvæ tamen
Pars aliqua matris miscet ex æquo decus:
In ore Graio Scythicus apparet rigor.
Si cum parente Creticum intrasses fretum,
Tibi fila potius nostra nevisset soror.
Te, te, soror, quacunque sidereis poli
In parte fulges, invoco ad causam parem.
Domus sorores una corripuit duas;
Te genitor, at me natus. en, supplex iacet
Allapsa genubus regiæ prolis domus.
Respersa labe nullâ, & intacta, innocens;
Tibi mutor uni; certa descendi ad preces:
Finem hic dolori faciet, aut vitæ, dies.
Miserere amantis. HIP. *magne regnator Deûm,*
Tam lentus audis scelera? tam lentus vides?
Ecquando sæva fulmen emittes manu,
Si nunc serenum est? omnis impulsus ruat
Æther, & atris nubibus condat diem;
Ac versa retro sidera obliquos agant
Retorta cursus, tuque sidereum caput,
Radiate Titan, tu nefas stirpis tuæ
Speculare? lucem merge, & in tenebras fuge.
Cur dextra, Diûm rector atque hominum, vacat
Tua; nec trisulcâ mundus ardescit face?
In me tona; me fige; me velox cremet
Transactus ignis. sum nocens; merui mori;
Placui novercæ. dignus an stupris ego?
Scelerique tanto visus ego solus tibi
Materia facilis? hoc meus meruit rigor?

m Cum prima lanugo vestiret genas leves.
n Minotauri. sup. v. 121.
o Cretensis à Gnosso Cretæ vrbe.
p Labyrinthum.
q Athenienses cùm per invidiam interfecissent Androgeum fil. Minois quod palæstrâ omnes vicisset, à Minoë devicti cogebantur quotannis pendere septena natorum corpora Minotauro voranda. Hûc sorte missus Theseus ab Ariadne adamatus accepit filum quo se Labyrintho explicaret, interfecto monstro.
a Quam tu colis Hippolyte.
b Avi mei, qui semper iuvenis, pulcher, intonsus. inf. v. 751.
c Aut potius vultus instar tui ô Hippolyte.
d Ariadnæ, vel Antiopæ. sup. v. 396.
e Nativus non fucatus.
f A Græco patre.
g A matre Amazone quæ è Scythiâ.
h Ariadne à Baccho in cœlum relata.
i *Placuit domui una duabus, Me tua forma capit, capta parente soror, Thesides Theseïdesque duas rapuêre sorores.*
k Hastendo casta, intacta alijs, tuâ primùm causâ impudica facta sum.
l Si non nunc fulminas.
m Ne videas scelus neptis tuæ Phædræ.
a *Cur agunt superi tanta otia cœlo? Fulmina cur cessant?*
b Si non in illam
c Emphaticè. ficta. Austeritas mea & asperitas.

O scelere vincens omne fœmineum genus!
O maius ausa matre monstrifera malum,
Genitrice peior! illa se tantum stupro
Contaminavit, & tamen tacitum diu
Crimen biformis partus exhibuit notâ,
Sceluſque matris arguit vultu truci
Ambiguus infans. ille te venter tulit.
O ter quaterque proſpero fato dati,
Quos hauſit, & peremit, & leto dedit
Odium, doluſque! genitor, invideo tibi.
Colchide noverca maius hoc, maius malum eſt.
PH. *Et ipſa noſtræ fata cognoſco domus:*
Fugienda petimus, *ſed mei non ſum potens.*
Te vel per ignes, per mare insanum ſequar,
Rupeſque, & amnes, unda quos torrens rapit.
Quacumque greſſus tuleris, hac amens ferar.
Iterum, ſuperbe, genubus advolvor tuis.
HIP. *Procul impudicos corpore à caſto amove*
Tactus, quid hoc eſt? etiam in amplexus ruit?
Stringatur enſis, merita ſupplicia exigat.
En, impudicum crine contorto caput
Lequâ reflexi iuſtior numquam à focis
Datus tuis eſt ſanguis, arcitenens Dea.
PH. *Hippolyte, nunc me compotem voti facis:*
Sanas furentem; maius hoc voto meo eſt,
Saluo ut pudore manibus immoriar tuis.
HIP. *Abſcede, vive; nequid exores. & hic*
Contactus enſis deſerat caſtum latus.
Quis elvet me Tanais? aut quę barbaris
Mæotis undis Pontico incumbens mari?
Non ipſe toto magnus Oceano pater
Tantum expiarit ſceleris. ô ſylvæ! ô ferę!
NVT. *Deprehenſa culpa eſt, anime, quid ſegnis ſtupes?*
Regeramus ipſæ crimen, atque ultro impiam
Venerem arguamus. ſcelere velandum eſt ſcelus.
Tutiſſimum eſt inferre, cum timeas, gradum:
Auſę priores ſimus an paſſę nefas,
Secreta cum ſit culpa, quis teſtis ſciet?

685 690 695 700 705 710 715 720

a Paſiphaë quæ ex promiſcuo concubitu Minois & tauri peperit Minotaurum.
f Taurino.
g Qui Minotaurum. inceſtus ſc. & monſtroſus.
h Perfectè. ſeptenarius enim numerus perfectus, πεπερασμένος ἀριθμὸς καὶ τέλειος.
O terque quaterque beati quos peremerunt odia & doli novercarum.
i Tibi enim Medea Cholcis nupta patri tuo (ut ſup. v. 562) vitæ inſidias miſto veneno ſtruxit, mihi noverca mea amorem inceſtum.
k Mater, taurum, ſoror, hoſtem: ego, privignum.
l Novercæ impudicæ.
a Strabant n. ad aram Dianę. ſup. v. 404. & 423.
b ἰοχέαιρα.
c Nequid tibi gratum faciam.
d Gladium veluti Phædræ contactu pollutum à ſe caſto abijcit. inf. v. 726.
e Vide Herc. Fu. v. 1322.
f Palus influens in Pontum.
g Non ipſe Neptunus, vniverſo mari ſuo. Herc. Fu. v. 1327.

h Ad vos propero. *atque hoc dicto excedit.* i Deprehendit iam Hippolytus culpam alumnæ mę, quam ad patrẽ, ſi quando reverſus fuerit, deferet. Excogita itaque ô anime aliquam techna qua præveniamus eum, atque hæc eſt. k. Priùs arguamus cum novercæ ſtuprum inferre voluiſſe,

Adeſto

Adeſte [1] *Athenæ: fida famulorum manus*
Fer opem: nefandi raptor Hippolytus ſtupri
Inſtat, premitque; mortis intentans metum,
Ferro pudicam terret. en, præceps abit,
Enſemque trepidâ liquit attonitus fugâ.
Pignus tenemus ſceleris. hanc meſtam priùs
Recreate: [m] *crinis tractus, & laceræ comæ,*
Vt ſunt, remanent. facinoris tanti notas
Referte in urbem. Recipe iam ſenſus, hera.
Quid te ipſa lacerans omnium aſpectum fugis?
Mens impudicam facere, non caſus, ſolet.

[1] O Athenienſes, *invocat atque quaſi in auxilium cives & famulos uxorix, lanæ, proditrix.*

[m] Sup. v. 704.

CHORVS.

Precatur Chorus ut benè cedat Hippolyto forma, quæ pleriſque fiat exitio. Theſei reditum proſpicit.

[a] FVgit inſanæ ſimilis procellæ,
Ocyor nubes glomerante [b] *Coro,*
Ocyor curſum rapiente flammâ,
[c] *Stella cum ventis agitata* [d] *longos*
[e] *Corripit ignes.*
Conferat tecum decus omne priſcum
Fama miratrix [f] *ſenioris ævi:*
[g] *Pulchrior tanto tua forma lucet,*
Clarior quanto micat [h] *orbe pleno,*
Cùm ſuos ignes coëunte cornu
Iunxit, & curru properante pernox
Exerit vultus rubicunda Phœbe;
Nec tenent ſtellæ faciem minores:
Qualis eſt primas referens tenebras
Nuncius noctis, [i] *modò lotus undis*
[k] *Heſperus, pulſis iterum tenebris*
[k] *Lucifer idem.*
Et tu [l] *thyrſigerâ Liber ab Indiâ,*
[m] *Intonſa iuvenis perpetuum comâ,*
[n] *Tigres* [o] *pampineâ cuſpide territans,*

[a] Hippolytus fugit in ſylvas non ſegnior pluviâ è nube ſolutâ erumpente.
[b] Thyeſt. v. 576.
[c] Theb. v. 431.
[d] Diffuſos per longum tractum.
[e] *Coccipit ignes.* prius enim dixerat *rapiente*, huiuſmodi a. meteora ventorum impulſu & aëris attritu concipiunt ignem. Theb. 431.
[f] Priſci veteris.
[g] *Ignes pleua videt quantum iuter Luna minores; tantum formoſis formoſior omnibus hic eſt.*
[h] Pleno jam orbe & Soli oppoſita, per totam lucet noctem *cùm ſtellis*

uetes obtuſa videtur. [i] Exire enim Oceano videtur. vid. Herc. Fu. verſ. 25. cuius humore irrigata ſidera paſci magiſque ſplendere credebantur. [k] Idem autem Lucifer & Heſperus. [l] A Bacchо thyrſigero devicta. [m] Idem enim cum ſole. uterque itaque intonſus & juvenis fingitur propter radios. Oed. 405. [n] Currum Bacchi trahentes. [o] Vitium frondibus involuto thyrſo. [p] Herc. Fu. verſ. 470.

Ac q *mitrâ cohibens* q *cornigerum caput,*
Non vinces r *rigidas Hippolyti comas.*
f *Nec vultus nimium ſuſpicias tuos.*
Omnes per populos fabula diſtulit,
Phædræ quem Bromio prætulerit ſoror.
Anceps, forma, bonum mortalibus,
Exigui donum breue temporis,
Vt velox celeri pede laberis!
Non ſic prata novo vere decentia
Æſtatis calidæ diſſoluit vapor;
Sævit ſolſtitio cùm medius dies,
Et noctem brevibus præcipitat votis;
a *Langueſcunt folio lilia pallido,*
Et b *gratæ* b *capiti deficiunt roſæ:*
Vt fulgor teneris qui radiat genis
Momento rapitur; nullaque non dies
c Formoſi ſpolium corporis abſtulit.
Res eſt forma fugax. quis ſapiens bono
Confidat fragili? dum licet, utere.
Tempus ſed tacitum ſubruit, d horaque
Semper præterita deterior ſubit.
Quid deſerta petis? tutior avijs
Non eſt forma locis. te c *nemore abditum,*
Cùm Titan medium conſtituit diem,
Cinget turba licens, f *Naiades improbæ,*
g *Formoſos ſolitæ claudere fontibus:*
h *Et ſomnis facient inſidias tuis*
i *Laſcivæ nemorum Deæ,*

q An à truculentia ebriorum? An quòd cornua veteribus in vſum poculorum? An quòd boves primus junxit Bacchus, unde & Oſyris eſt Ægyptijs? An à robore? qua de cauſa Seleuci faciem in ſtatuis cornigerâ fuiſſe ſcribit Appianus in Syriacis, quòd taurum ferocem, ſacrificante Alexandro, vinculis ruptis profugum ſolus cornibus arreptum detinuerit.

An κεχοφόρος dictus ob galeam capitis arietini formâ (quali Pyrrhum Epirotarum regem vſum fuiſſe refert Plutarchus, nec non Turno *rubra cornua criſtæ* tribuit Virgilius) inſignem, in honorem patris ſui Iovis Ammonis, cui & ipſe aram & templum ſub arietis ſpecie erexit? An denique à cincinnis

r Incomptas. f Neque admirere præ huius vultu tuum, ò Theſeu, quem ut fama eſt, Ariadne Baccho prætulit, cui tamen à Theſeo in inſ. Naxo relicta ab Indis revertendi nupſit. a *Ellipſis cùm* langueſcunt. vel lege *Lang. fol. ut lil. pal.* b Cuius dolori à calore proficiſcenti medentur. Thyeſt. v. 944. c Aliquid de forma demit, minuit. d *Optima quæque dies miſeris mortalibus ævi Prima fugit.* e Meridianos æſtus umbrâ ſevantem nemoris. f Fontium Nymphæ, à *νάειν* fluere. g Vt Hylam. Med. v. 649. & Narciſſum umbram ſuam in fonte conſpectam amplexatum. h Et te dormientem rapient Dryades, Fauni, Satyri. i Variant hîc lectiones, alij ſupplent hos verſus ut ſint Aſclepiadæi, leguntq; *laſcivæ nemorum multivagæ dea Panas quę Dryades montivagos petunt.* Verùm nil tanti eſt. quoties enim reperias Choriambicos Dimetros, Acatalecticos ſtatis metris Chori interſeri?

ceu crobylis crinium utrinque in cornuum formam acuminatis atque retortis? cuiuſmodi comis ſpectabiles incedebant ſacerdotes Lydij & Armenij. Neque alia creduntur Moſis fuiſſe cornua; quæ tamen alij de facie eius intelligunt quæ קרן id eſt, radiabat, ſplendorem emittebat radiorum qui cornua referrent à קרם incuruare, vel קרן cornu.

Montivagæ

Montiuagiq́, Panes.
k Aut te ſtellifero deſpiciens polo
Sidus, l poſt veteres Arcadas editum,
Curruſ non poterit flectere candidos.
Et nuper rubuit; nullaque lucidis
Nubes ſord dior vultibus obſtitit.
At m nos ſoliciti lumine turbido,
Tractam Theſſalicis carminibus rati,
Tinnitus dedimus: tu ſuaras labor,
Et tu cauſa morę, te dea noctium
Dum ſpectat, celeres ſuſtinuit vias.
Vexent hanc faciem frigora parcius,
Hęc ſolem facies rarius appetat,
Lucebit a Pario marmore clarius.
Quàm grata eſt facies torua viriliter,
Et b pondus veteris triſte ſupercilij!
Phœbo colla licèt ſplendida compares:
Illum cæſaries c neſcia colligi
Perfundens humeros, ornat & integit:
Te frons hirtæ decet, te breuior coma
Nulla lege iacens. tu licet aſperos
Pugnaceſq́, Deos viribus arceas,
d Et vaſti ſpacio vincere corporis:
Æquas Herculeos iam iuuenis toros,
Martis belligeri pectore latior.
e Si dorſo libeat cornipedis vehi;
Frenis Caſtorea mobilior manu
Spartanum poteris flectere f Cyllarum.
Amentum digitis tende prioribus,
Et totis iaculum dirige viribus;
Tam longè, dociles ſpicula figere,
g Non mittent gracilem Cretes arundinem.
Aut ſi tela modo ſpargere Parthico
Incœlum placeat; h nulla ſine alite
Deſcendent, tepido viſcere condita;

k Aut Luna vacabit tuâ formâ capta, ut quondam Endymionis. ſup. v. 308.
l Πεγασίλωοι dicuntur Arcades, ſiue quòd idem ſemper incoluerint ſolũ, ἀυτοχθονες vtĩ Athenienſes. vel quod Lunæ curſum Endymion Arcas primus inuenerit. vnde & fabulæ locus.
m Nos ruboris Lunæ cauſam magicis carminibus imputantes, illi laboranti peluium tinnitu ſuccurrere voluimus (ſic enim & tubarum clangore Lunæ Eclipſim patienti auxiliari ſe credebat vulgi ſuperſtitio) Tu autem ô Hyppolyte cauſa illi eras ruboris & morę vid. ſup. v. 420. & Med. 794.
a Purè candido marmore ex inſ. Paro Cycladum vnâ.
b Grauitas & maieſtas quæ in ſupercilijs.
c Inornata & incompta.
d Heinſ. legit *Nec vaſti ſpatio.*

ut ſit ſenſus. Tũ alter Diomedes in certamen Martis deſcendere audeas cum ſpe victoriæ, nam & iuuenis iàm æquas, &c. Sed & hunc verſum cum duobus antecedentibus reijcit Ioſ. Scal. e Si equitare libeat, ſuperas Caſtorem qui bonus equis & peritus equũm domitor. f Equum Caſtori à Iunone datum quem à Neptuno acceperat. hunc Pollucis fuiſſe refert Virg. 3. Georg. ſed fratrem pro fratre poni exponit Seruius. g Nec Cretes peritiſſimi ſagittarij longiùs emittent ſagittam quam tu iaculum. h Quemadmodũ ab Eurytione ſixa. 5. Æneid. *Sub nube columba Decidit examinis vitamque reliquit in aſtris Aëriju, ſixamque refert delapſa ſagittam.*

Prædam

Prædam de medijs nubibus afferes.
a Raris forma viris (secula prospice)
Impunita fuit. *te melior deus*
Tutum prætereat, formaque nobilis
b *Deformis senij limina transeat.*
Quid sinat inausum fœminæ præceps furor?
Nefanda iuueni crimina insonti parat;
c *In scelere quærit crine lacerato fidem.*
Decus omne turbat capitis; humectat genas.
Instruitur omnis [a] *arte fœminea dolus.*
Sed iste quisnam est, regium vultu decus
Gerens, & alto vertice attolleas caput?
Vt ora iuueni paria [d] *Pirithoo gerit!*
Ni languido candore pallerent genæ,
Staretque recta squallor incultus coma.
c *En, ipse Theseus redditus terris adest.*

a Formosis ut plurimùm nocuit sua forma.
b Vetus Lipsij codex habuit *Deformis senij monstret imaginem*, quam lectionem exoscultatur Ios. Scal. atque ita exponit hunc locum: ne fortè vindicta fastus te perstringat; quoties formæ tuæ in mentem venit, toties repræsenta tibi & deformis senij imaginem, ne insolescas *acutum nimiùm & longè petitum.* (quod tanti viri pace dixerim) sed viderit lector. c Vnus Lipsij liber habet, *In scelera*, alter *En scelus*. [a] Al. *Fraude.* d Meritò suspicatur Delrius legendum *Hippolyto*: ut cui hæc conueniunt omnia, Pirithoo nequaquam, qui neque redijit, neque iuuenis, nec si redijsset minùs palleret quam Theseus, uterque ab inferis rediens. e Agnoscit tandem ipsum esse Thesæum.

ACTVS TERTIVS.

THESEVS. NVTRIX.

Reuersus ab inferis Theseus domestici luctus causam à nutrice obuiâ sisti statuit, illa se hoc tantum scire respondet, Phædram necis consilium iniisse.

TAndem profugi noctis æternæ plagam,
Vastoq́; manes carcere [f] *vmbrantem polum,*
Vt vix cupitum sustulerunt oculi diem!
g *Jam quarta* g *Eleusis dona Triptolemi secat,*
h *Paremq́; toties Libra composuit diem;*
Ambiguus ut me sortis ignotæ labor
Detinuit inter mortis & vitæ mala.
Pars vna vitæ mansit extincto mihi
Sensus, malorum finis Alcides fuit.

f Nigrantem, deteriorem, Antarcticum, vid. Herc. Fu. 606. & 1103. Ag. 750.
g Vrbs illa Attica (cuius regis filium Triptolemum Ceres agri colendi rationem docuit alijsque tradere iussit) quartò iam messem collegit. h Et Libra signum æquinoctiale quater æquauit diem noctibus, c. *quatuor iam annos apud inferos fui.*

a Qui

[a] Qui cum revulsum [b] Tartaro extraberet canem,
Me quoque supernas pariter ad sedes tulit.
Sed fessa virtus robore antiquo caret,
Trepidantque gressus. heu, labor quantus fuit
[c] Phlegethonte ab imo petere longinquum æthera,
Pariterq; mortem fugere, & [d] Alcidem sequi!
[e] Quis fremitus aures flebilis pepulit meas?
Expromat aliquis. luctus, & lacryme, & dolor,
Et limine ipso mista lamentatio;
Hospita digna prorsus [f] inferno hospite.
NV. Tenet obstinatum Phædra consilium necis,
Fletusque nostros spernit, ac morti imminet.
TH. Quæ causa leti? reduce cur moritur viro?
NV. [g] Hæc ipsa letum causa maturum attulit.
TH. Perplexa magnum verba nescio quid tegunt.
Effare aperte, quis grauet mentem dolor.
NV. Haud pandit vlli, mœsta secretum occulit,
Statuitque secum ferre, quo moritur, malum.
Iam perge quæso, perge: properato est opus.
TH. Reserate clusos regy postes laris:

a Herc. Fu. vers. 805.
b Profundissimo inferorum loco.
ἐκ τοῦ τατάρου ἀνέλκει κύνα. ideo Homero dicitur Hercules & βαθύδοξον δόμον ἀϊδος βίβηκεν.
c Thyest. vers. 73.
d Magnis passibus incedentem quod ex ratiocinatione Pythagoræ liquet de Herculis statura. vide Thyest. vers. 830.
e Excudit Phædra eiulatu.
f Ab inferis veniente.
g Ne tibi reuerso detegat factum.

THESEVS. PHAEDRA.

Primùm simulat Phædra mori se malle quàm vim sibi illatam reuelare Theseo, cui deinde nutrici cruciatum minitanti ostendit gladium quem Hippolytus abiectum reliquisse.

O Socia thalami, fictine aduentum viri,
Et [h] expetiti coniugis vultum excipis?
Quin ense vidua dexteram? atque animum mihi
Rapitis? & te quidquid è vita fugat
Expromis? PH. heu, per tui sceptrum imperi,
Magnumque Theseu, per tuum natorum indolem,
Tuosque reditus perque [i] tam cineres meos,
Permitte mortem. TH. causa quæ cogit mori?
PH. [a] Si causa leti dicitur, fructus perit.
TH. Nemo istud alius, me quidem excepto, audiet.
Aures pudicas coniugis solus times?
Effare; fido pectore arcana occultam.
PH. [b] Alium silete quod voles, primus sile.
TH. Leti facultas nulla contingit tibi.
PH. [c] Mori volenti deesse nunquam mors potest.

h Expetendi certè.
i Me morti iam destinatam.
a Mori se velle fingit ne Hippolytum tanquam dedecoris sui reum apud patrem agat: neue quis sciat.
b Quod tacitum esse velis, nemini dixeris.
c Theb. vers. 151.

TH. Quod

TH. *Quod sit lucendum morte delictum, indica.*
PH. *Quod vito.* TH. *lacrymæ nonne te nostræ mouent?*
PH. [d] *Mors optima est perire, dum lacrymant sui.*
TH. *Silere pergit. verbere ac vinclis anus*
Altrixque prodet quidquid hæc fari abnuit.
Vincite ferro; verberum vis extrabat
Secreta mentis. PH. *ipsa iam fabor, mane.*
TH. *Quidnam ora mœsta auertis, & lacrymas genis*
Subitò coortas veste prætenta obtegis?
PH. *Te, te, creator cœlitum, testem invoco,*
[e] *Et te coruscum lucis æthereæ iubar,*
Ex cuius ortæ nostra dependet domus;
Tentata precibus restiti: [f] ferro ac minis
Non cessit animus; vim tamen corpus tulit.
Labem hanc pudoris eluet noster cruor.
TH. *Quis, ede, nostri decoris euersor fuit?*
PH. *Quem reor minimè.* TH. *quis sit, audire expeto.*
PH. *Hic dicet ensis, quem tumultu territus*
Liquit stuprator, ciuium accursum timens.
T. *Quod facinus, heu me, cerno? quod monstrum intuor?*
Regale [a] pauuis asperum signis [b] ebur,
Capulo resilget gentis [d] Actææ [c] decus.
Sed ipse quonam euasit? PH. *hi trepidum fugâ*
Videre famuli concitum celeri pede.

[d] Hoc enim charitatis argumentum: Sicci autem oculi in funere odium arguunt.

[e] Et te O Phœbe domus nostræ author, matris meæ ex Crete Nymphâ genitor.

[f] Stupratoris.

[a] D. Heinsius legi vult *Parijs* ad *Atlæ* nimirum referens: sed & vulgatam lectionem astruet sequens expositio de cicadis.

[b] Manubrium ensis ex ebore cœlato.

[c] Aurea cicada quo insigni ac symbolo se αὐτόχθονας esse volebant Athenienses ostendere, vertice vel fronte aureas cicadas gestantes. [d] Herc. Fu. ver. 1163.

THESEVS.

Agnito ense deceptus pater & fratus filio immerito exitium imprecatur.

PRo sancta pietas! pro gubernator poli,
Et [e] qui secundum in fluctibus regnum tenes,
Vnde ista venit generis infandi lues?
[f] *Hunc Graia tellus aluit, an [g] Taurus Scythes,*
Colchusue [h] Phasis? redit ad [i] auctores genus;
[i] *Stirpemque primam degener sanguis refert.*
Est prorsus iste [k] gentis armigeræ furor,
Odisse [l] Veneris fœdera, & castum diu

[e] Herc. Fu. v. 598.

[f] Græcamne educationem sapiunt isti mores, an Barbaram?

[g] Sup. vers. 1167.

[h] Max. Colchorum fluuius.

[i] *Hoc imputat matri Antiopæ seu Hippolytæ.* [k] Amazonum: sup. 574. [l] Connubia.

Vulgare

Vulgare populis corpus. ô tetrum genus,
[m] *Nullâque victum lege melioris soli!*
Feræ quoque ipsæ [n] *Veneris evitant* [n] *nefas,*
Generisque leges [o] *inscius servat pudor.*
Vbi vultus ille, & [p] *ficta maiestas viri,*
Atque habitus horrens, prisca & antiqua appetens,
Morumque senium triste, & aspectu grave?
[q] O vita fallax! abditos sensus geris,
Animisque pulchram turpibus faciem induis.
Pudor impudentem celat, audacem quies,
Pietas nefandum, vera fallaces probant,
Simulantque molles dura. *sylvarum incola*
Ille efferatus, castus, intactus, rudis,
[a] *Mihi te reservas? à meo primum toro*
Et scelere tanto placuit [b] *orduri virum?*
Iam iam superno numini grates ago,
Quòd [c] *icta nostrâ cecidit Antiope manu:*
Quòd non ad antra Stygia descendens [d] *tibi*
Matrem reliqui. profugus ignotas procul
Percurre gentes; [e] *te licèt terra ultimo*
Summota mundo dirimat Oceani plagis;
Orbemq́, nostris pedibus obversum colas:
Licet in recessu penitus extremo abditus
Horrifera [f] *celsi regna transieris poli;*
[g] *Hyemesq́, supra positus & canas nives,*
Gelidi frementes liqueris Boreæ minas
Post te furentes; sceleribus pœnas dabis.
Profugum per omnes pertinax latebras premam:
Longinqua, clausa, abstrusa, diversa, invia
Emetiemur; nullus obstabit locus.
Huc vota mittam, tela quò mitti haud queunt.
Scis [h] *unde redeam?* [i] *genitor æquoreus dedit,*
Ut vota [k] *prono trina concipiam Deo,*
Et [l] *invocatâ munus hoc sanxit Styge.*
Eu perage donum [m] *triste, regnator freti.*
Non cernat ultrà lucidum Hippolytus diem,
Adeatq́, Manes invenis irato patre.
Fer [m] *abominandam nunc opem nato parens.*
Nunquam [a] *supremum numinis munus tui*
Consumeremus, magna ni premerent mala.

[m] *Metaph.* quod in melius solum translatum non mitescit, feritatem non amittit.
[n] Illicitam Venerem, incestum matrum coitum.
[o] In feris etiam vel barbaris.
[p] Gravitas, tristitia.
[q] O quàm fronti nulla fides! omnes simulant ac dissimulant, alij videri volunt quàm sunt.
[a] *Emphaticè.* an in patris tui solius dedecus?
[b] Virilitatis tuę primum specimen edere.
[c] Sup. vers. 225.
[d] Ne & propriam matrem violasses.
[e] Fugias licèt ad nobis oppositos Antipodas.
[f] Arctici, *qui nobis semper sublimis.*
[g] Vlteriùs quàm unde ad nos veniunt hyemes.
[h] Ab inferno scilicet, quò descensu ac reditu erit facilius te persequi, *vel* ut inf. vers. 949.
[i] Neptunus dedit mihi optionem 3. votorum. inf. 950.
[k] Pavente, exaudiente.
[l] Herc. Fur. 771.
[m] Cùm pater filij necem exoptet.
[a] Ex tribus enim optatis hoc erat ultimum quod de Hippolyti interitu optavit. primum quidem fecerat in latrones dum Athenas proficisceretur à Troezene ubi natus est: secundum [n] tè Labyrintho redire posset.

Inter profunda Tartara, & Ditem horridum,
Et imminentes regis inferni minas,
Voto peperci. redde nunc pactam fidem,
Genitor. moraris? cur adhuc undæ silent?
Nunc atra ventis nubila impellentibus
Subtexe noctem; sidera & cœlum eripe.
Effunde pontum. vulgus æquum eum cie,
Fluctusq; ab ipso tumidus Oceano voca.

b Non consumpsi votum hoc tertium.
c Tenebras, caliginem.
d Monstra marina.
e In terram. inf. v. 1030.

CHORVS.

Queritur Chorus, eâdem cæli ceterarumq; rerum cursus certo regantur consilio, non tamen res humanas iustè ac rectè cedere, eòm boni male sit, malis bene.

O Magna parens natura deûm,
Tuque igniferi rector Olympi,
Qui sparsa cito sidera mundo
Cursusque vagos rapis astrorum,
Celerique polos cardine versas;
Cur tibi tanta est cura perennes
Agitare vias ætheris alti?
Ut nunc canæ frigora brumæ
Nudent silvas; nunc arbustis
Redeant umbræ; nunc æstivi
Colla Leonis Ceverem magno
Fervore coquant; vires q; suas
Temperet annus? sed cur idem,
Qui tanta regis, sub quo vasti
Pondera mundi librata suos
Ducunt orbes; hominum nimium
Securus abes; non solicitus
Prodesse bonis, nocuisse malis.
Res humanas ordine nullo
Fortuna regit, spargitque manu
Munera cæcâ, peiora fovens.
Vincit sanctos dira libido.
Fraus sublimi regnat in aula.
Tradere turpi fasces populus
Gaudet; eosdem colit, atque odit.
Tristis virtus perversa tulit
Præmia recti. castos sequitur

* Cur bonis viris accidant mala. Sen. phil.
f Moventur enim poli cum vniverso, utcumque Mathematicis dicantur immoti.
g Hyeme, spolientur folijs syluæ.
h Vere, redeant arboribus comæ umbrosæ.
i Æstate, Sol in Leone fruges torreat.
k Autumnus calolorem frigore temperans fructus maturet.
a *Non curans, negligens.*
b Vitam regit Fortuna non Sapientia. *ex Epicuri Schola.*
c Violenti & libidinosi opprimunt innocentes & castos.
d Honores, honorum insignia. à Romanis tractum, quorum magistratibus præferebantur à lictoribus secures fascibus virgarum insertæ; consulibus 12. Dictatori 24. Prætori 6. &c.
e Fluctuans, mobilis, inconstans populus. f Boni pœnas ferunt iniquas virtuti suæ mercedem.

Mala

Mala paupertas: vitioque potens
Regnat adulter.
O vane pudor, falsumque decus! [z]
Sed quid citato nuncius portat gradu,
[x] Restatque mœstus lugubrem vultum gerens?

[z] Apologesis exitiosi eventu nuncij.

[x] Al. *Rigatq; mœstis lugubrem vultum genis?*

ACTVS QVARTVS.

NVNCIVS. THESEVS.

Narrat Theseo nuncius ut perierit Hippolytus discerptus ab equis suis quos terruerat taurus marinus à Neptuno ex Theseï voto immissus.

O [b] Sors acerba & dura famulatus gravis,
Cur me ad nefandos nuncium casus vocas?
TH. Ne metue clades fortiter fari asperas;
[i] Non imparatum pectus erumnis gero.
NVN. Vocem dolori lingua lucifico negat.
TH. Proloquere, quæ sors aut gravet quassam domum.
NVN. Hippolytus (heu me) flebili leto occubat.
TH. [k] Gnatum parens obysse iam pridem scio;
Nunc raptor obyt, mortis effare ordinem.
NVN. Ut profugus urbem liquit infesto gradu,
Celerem citatis passibus cursum explicans,
Celsos sonipedes ocyus subigit iugo.
Et ora frenis domita substrictis ligat.
Tum [a] multa secum effatus, & patrium solum
Abominatus, sæpe genitorem ciet,
Acerque habenis lora permissis quatit;
Cum subitò vastum tumuit ex altomare,
Crevitque in astra; nullus insperat salo
Ventus; quieti nulla pars cœli strepit,
Placidumque pelagus propria tempestas agit.
Non tantus auster Sicula disturbat freta;
Nec tam furenti pontus exurgit sinu
Regnante [b] Coro, saxa cum fluctu tremunt,
Et cana summum spuma [c] Leucatem ferit.
Consurgit ingens pontus in vastum aggerem,
Tumidumque monstro pelagus in terram ruit.
[d] Nec ista ratibus tanta construitur lues;
Terris minatur. fluctus haud cursu levi
cumina movit.

[b] Seruitutis, quæ adigis servos ad tristia non raro ministeria.

[i] Assuetum erumnis & præparatum: aut qui *Omnia præcepi atque animo mecum ante peregi.*

[k] Iamdudum perijsse mihi filius, ubi primùm officij & pietatis immemor uxori patris stuprum inferre conatus est. Illo die noceus moritur quo peccat: jam tandem raptorem perijsse audio.

[a] Apud Eurip. enim unde totus hic desumptus, est actus, ait,

Ζεῦ μακάρτ' εἶεν, εἰ
κἀμοὶ πίφυκ' ἀνὴρ
Αἰδοῖος δ' ἁμῶς
εἰς ἀσφαλῶς,
σωτὴρ, &c.

[b] Thyest. v. 576.

[c] Promontorium Acarnaniæ. *Leucata nimbosa cacumina.*

[d] Nec tamen nauigantibus exitium ab hoc monstro paratur, sed certis.

Provolvitur; [c] *nescio quid onerato sinu*
Gravis unda portat; [*] *quæ novum tellus caput*
Ostendit astris. Cyclas exoritur nova.
[f] *Latuere nube numen Epidauri Dei,*
Et scelere petræ nobiles Scironides,
Et quæ duobus terra comprimitur freti.
Hæc dum stupentes querimur, en totum mare
Immugit, omnes undique scopuli adstrepunt:
[a] *Summum cacumen rorat expulso salo.*
Spumat, vomitque vicibus alternis aquas.
Qualis per alta vehitur Oceani freta,
Fluctus refundens orbe [b] *Physeter capax.*
Inhorruit concussus undarum globus,
Solvitque sese, & [c] *Istori invexit malum*
Maius timore. pontus in terras ruit,
Suumque monstrum sequitur. os quassat tremor.
TH. *Quis habitus ille corporis vasti fuit?*
NVN. *Cærulea taurus colla sublimis gerens,*
Erexit altam fronte viridanti iubam:
Stans hispidæ aures: cornibus varius color:
Et quem feri [d] *dominator habuisset gregis,*
Et quem [e] *sub undis natus: hinc flammam vomit;*
Oculi hinc relucent: cærulâ insignis notâ
Opima cervix, arduos tollit toros:
Nares que hiulcis haustibus patulæ fremunt:
Musco tenaci pectus ac palear viret;
Longum rubenti spargitur [f] *succo latus.*
Tum pone tergus, [g] *ultima in monstrum coit*
[g] *Facies, & ingens bellua immensam trahit*
Squammosa partem, talis extremo mari
[h] *Pistrix citatas sorbet aut reddit rates.*
[i] *Tremuere terræ: fugit attonitum pecus*

[c] Non sine stupore expectabamus si qua nova insulâ è mari exurgens augeret numerum Cycladum.

[*] Nescio quæ novum tellus, &c.

[f] Lips. legit *Latuere rupes numen.*

Ios. scal. legendum vult, *nomen*; ut sit Hellenismus pro nomine πάτρας τ' ὀνόματος Ἐπιδαύριοι. Heinsius *Latuere rupes nomine Epidauri Dei*; habet certè Euripides, ἀνάκτορόν θ' Ἁγνὸν ἐφορῶν Ἐπιδαύριον, τὸν ἱερὸν Ἐπιδαύριον θεόν. Ἐρυμνὰ δ' ἐν ἰσθμοῦ πρόσχωρα Λοξὰ κλύουσι.

[a] *Heinsius legit* Summ. cac. ror exp. salo Spumas, vomitque vicibus alternis aquas. *Sed quid si transponatur cum versu sequente. est enim--*[b] φυσητὴρ piscis è balænarum genere, qui è fistulis quibusdam in vertice fluctus efflat (unde & nomen illi inditum à φυσάω) qui in formam columnæ sublati ac deinde rarefacti nubis speciem præ se ferunt; *atque hoc astruit vulgatam lectionem* ex Nube *sup.* v. 1019. [c] Venilia monstrum in terram eiecit, [d] Taurus. [e] Vitulus marinus. [f] Legitur & *Fuco.* [g] Vltima forma id est posterior pars desinit in piscem, sic Virg. de Scylla, *pectore virgo Pube tenus postrema immani corpore pistrix*, & de Tritone *Frons hominum præfert, in pistrim desinit alvus.* nam & Pistris & Pistrix dicitur. [h] Monstrum marinum tantæ magnitudinis ut absorbeat naves. Plin. 26. [i] Vide Virbium hæc de se narrantem. 15. *Metamorph. Ovid.*

Passim

Passim per agros; nec suos pastor sequi
Meminit iumentos: omnis è saltu fera
Diffugit; omnis frigido exanguis metu
Venator horret. solus immunis metu
Hippolytus arctis continet frenis equos,
Pauidosque nota vocis hortatu ciet.
Est alta ad Argos collibus ruptis via,
[a] Vicina tangens spatia suppositi maris:
Heic se [b] illa moles attulit, atque iras parat.
Vt cepit animos, seque prætentans satis
Prolusit [c] ira; præpetis cursu uolat,
Summam citato vix gradu tangens humum,
Et torva currus ante trepidantes stetit.
Contrà ferocis [d] gnatus insurgens minax
Vultu, nec ora mutat, & magnum intonat;
Haud frangit animum vanus hic terror meum;
[e] Nam mihi paternus vincere est tauros labor.
Inobsequentes protinus frenis equi
Rapuere currum: iamq; deerrantes via,
Quacunque pauidos rapidus euexit furor,
Hac ire pergunt, seque per scopulos agunt.
At ille, qualis turbido rector mari
Ratem retentat, ne det obliquum latus,
Et arte fluctus fallit; haud aliter citus
Currus gubernat: ora nunc pressis trahit
Constricta frenis, terga nunc torto frequens
Verbere coercet. sequitur [g] assiduus comes
Nunc æqua carpens spatia, nunc contra obvius
Obverrat, omni parte terrorem mouens.
Non licuit vltrà fugere; nam toruo obvium
Incurrit ore corniger ponti horrida.
Tum verò pauida [h] sonipedes mente exciti
Imperia [i] soluunt, seque luctantur iugo
Extrahere, relictis in pedes iactans onus.
[a] Præceps in ora gnatus, implicuit cadens
[b] Laqueo tenaci corpus: & quanto magis
Pugnat; sequaces hoc magis nodos ligat.
Sensere pecudes facinus, & [c] curru leui,
Dominante nullo, quà timor iussit, ruunt.
Talis per auras non suum agnoscens onus,
[d] Solisque falso creditum usurpans diem,
Phaëthonta currus [e] deuio excussit polo.
Latè [f] cruentat arua, & illisum caput

[a] Prope litus.
[b] Monstrum marinum.
[c] Al. ira.
[d] Tuus O Theseu.
[e] Hereditario iure mihi debetur hic labor, nam & pater taurum Marathonium superauit, Minotaurum interfecit.
[g] Equos.
[g] Taurus marinus.
[h] Hinc ἱππόλυτος dictus qui prius Demophoon sed à Diana, ceu Æsculapio vitæ redditus, Virbius.
[i] Al In lora præceps fasus impl.
[b] Loris equorum.
[c] Sed leue pondus erat nec quod cognoscere possent Solis equi, solitâque iugum grauitate carebat.
[d] Phaëtonti Solis currum occupanti.
[e] Quo ipse Phaëton deuius errauit.
[f] Hippolytus.

Scopulis resultat. auferunt dumi comas :
Et ora durus pulchra a populatur lapis :
Perit que multo vulnere infelix decor.
Moribunda celeres membra provoluunt rotæ.
Tandemque raptum b truncus ambusta fude 1095
Medium per inguen stipite electo tenet ;
Paulumque domino currus affixo stetit.
Hæsere bijuges vulnere, & pariter moram
Dominumq; rumpunt. unde semianimem secant
Virgulta : acutis asperi uepres rubis, 1100
Omnisque truncus corporis partem tulit.
Errant per agros sine bris, c famuli, manus,
Per illa, qua distractus Hippolytus, loca
Longum cruentâ tramitem signat notâ :
Mœstæque domini membra vestigant canes. 1105
Necdum dolentum sedulus potuit labor
Explere corpus. boccine est forma decus ?
Qui modò paterni clarus imperij comes
Et certus hæres, sidera fulsit modo ;
d Passim ad supremos ille colligitur rogos, 1110
Et funeri confertur. TH. *e* nimium potens,
b Quanto parentes sanguinis vinclo tenes
Natura ! quàm te colimus inviti quoque !
Occidere volui noxium ; amissum fleo.
NV. *c* Haud quisquam honestè flere, quod voluit, 1115
potest.
TH. *Equidem malorum maximũ hunc cumulũ reor,*
d Si abominanda casus optata efficit.
NV. *Et si odia seruas, cur madent fletu genæ ?*
TH. *c Quod interemi, non quod amisi, fleo.*

CHORVS.

Sublimis fortuna instabilitatem & pericula, humilis securitatem canit, Hippolyti mortem deflet.

QVanti casus humana f rotant ! 1120
Minùs in paruis Fortuna furit,
Leviùsque ferit leuiora Deus.
Seruat placidos obscura quies ;
Præbet somnos casa securos.
g *Admota æther ijs culmina sedibus* 1125
Eurus excipiunt, excipiunt Notus ;

Insani

a Lacerat, diripit.
b Corpus palo vel stipite hærens paulùm morabatur equos ; disrupto mox corpore cursum peragunt equi.
c Al. *erecto.*
d *Appositorij*, multitudo famulorum.
e Sparsim, undecunque colligi.
f Cedit ira naturæ legibus, nec ipse Theseus à lacrymis se continet.
g Non satis honestè flere licet, quod ipse voluisti.
h Si quod accidens fecerit pœnitere eius rei quam quis prius optârit.
i Quod ego pater causa fuerim necis filio, non quod ille perierit.
k Alludit ad Fortunæ, quæ vulgo fingitur, rotam.
l Altarum ædium fastigia.

Insani Boreæ minas,
Imbriferumque Corum.
[h] *Humida vallis raros patitur*
Fulminis ictus: [i] *tremuit telo*
Iouis altisoni Caucasus ingens,
Phrygiumque nemus matris Cybeles.
Metuens cœlo Iupiter alto
Vicina petit. non capit vnquam
Magnos motus humilis tecti
Plebeia domus.
Cirea regna tonat.
Volat ambiguis
Mobilis alis [a] hora, nec ulli
Præstat velox Fortuna Fidem.
[b] *Qui clara videt sidera mundi,*
Nitidumque diem nocte relicta,
Luget mœstos tristis reditus;
Ipsoque magis flebile Auerno
Sedis patriæ videt hospitium.
[c] *Pallas Atticæ veneranda genti,*
Quòd [d] *tuus cœlum superosque Theseus*
Spectat, & fugit Stygias paludes,
[e] *Casta nil debes* [f] *patruo rapaci:*
[g] *Constat inferno numerus* [f] *tyranno.*
Quæ vox ab altis flebilis tectis sonat?
Strictoque vecors Phædra quid ferro parat?

[h] In vallibus enim colliguntur aquæ.
[i] Ipsa enim altitudo attonat summa: Caucasus, Acroceraunis, Idam, iniectum Pelion Ossæ, Gigantes.

[a] Al. *Hera.* i. Fortuna de qua hoc loco, de hora nihil.
[b] *Vos sine velit, an me regnare hera, quidue ferat sors.*
[c] Theseo ab inferis reuerso luctuosus contigit reditus, & nescio an inferno sede flebilius patriæ hospitium.
[d] Athenarum rex, quæ sub tuo præsidio.
[e] O Pallas ven. &c. supra v. 108. & Her. Fu. 912.
[f] Plutoni. [g] Loco Thesei inde reuersi cessit illi Hippolytus.

ACTVS QVINTVS.

THESEVS, PHAEDRA. CHORVS.

Phædra Hippolyti innocentiam, suas calumnias reuelat: Ipsaque sua se manu occidit, pater non sine luctu filij iusta persoluit, nouerca negat.

Qvis te dolore percitam iussit furor?
Quid ensis iste? quidue vociferatio?
Planctusq́, supra [h] *corpus inuisum volunt?*
PH. *Me, me, profundi saue dominator freti*
Inuade, & in me [i] *monstra cærulei maris*
Emitte: quidquid intimo Tethys sinu
Extrema gestat, quidquid Oceanus vagis

[h] Artus passim cæsos lectos Hippolyti, quem modò oderas, *Vel* mihi inuisi.
[i] Quæ modò in Hippolytum misisti iamque iustius in me.

Complexus vndis vltimo fluctu tegit.
O dire Theseu semper, ô nunquam ad tuos
Tutò reuerse! [k] gnatus & genitor nece
Reditus tuos lustre: peruertis domum,
[a] Amore semper coniugum aut [b] odio nocens.
Hippolyte, [c] tales intuor vultus tuos?
Talesque [d] fecit membra quis seruus [e] Scinis,
Aut quis [f] Procrustes sparsit? aut quis [g] Cressius
[h] Dædalea vasto claustra mugitu replens,
[g] Taurus biformis, ore cornigero ferax
Diuulsit? heu me! quò tuus fugit decor,
Oculique, [i] nostrum sidus! examinis iacet?
Ades parumper, verbaque exaudi mea.
[k] Nil turpe loquimur, hac manus pœnas tibi
Soluam, & nefando pectori ferrum inseram,
Animaq; [l] Phædram pariter ac scelere exuam;
Et te per vndas, perque Tartareos lacus,
Per Styga, per [l] amnes igneos amens sequar.
Placemus vmbras. [m] capitis exuvias cape,
Lacerεque frontis accipe abscissam comam.
Non licuit animos iungere; at certè licet
Iunxisse fata. [n] morere, si casta es, viro;
Si incesta, amori, coniugis thalamos petam
Tanto impiatos facinore? hoc deerat nefas,
[o] Vt vindicato sancta fueris toro?
O mors amoris una sedamen mali;
O mors pudoris maximum lesi decus;
Confugimus ad te: pande placatos sinus.
Audite Athenæ, tuque sinestâ pater
[p] Peior nouercâ, falsa memorauí & nefas,
[q] Quod ipsa demens pectore insano hauseram,
Mentita finxi: falsa pumsti pater;
Iuvenisque castius crimine [a] incestæ iacet,
Pudicus, insons. [b] recipe iam mores tuos,
Mucrone pectus impium [c] iusto patet,
Cruorque sancto soluet [d] inferias viro.
[e] Quid facere rapto debeas nato parens

[a] Filius nunc: pater Ægeus olim, qui ex editissima turre nauis tuæ vela nigra prospiciens ac te perijsse inde coniciens, quia in mandatis dederat vt uictor aut incolumis albis redires velis, te in mare deiecit.
[a] Mei, criminationi meæ nimis credule.
[b] Antiope. sup. v. 225.
[c] Laceros, fœdatos.
[d] Falsò insimulando te.
[e] Latro Corinthius, qui pinubus intortis alligatos homines discerpebat. vide quæ ad vers. 216. Herc. Fu. & inf. v. 1218.
[f] Thyest. 1047.
[g] Minotaurus. sup. v. 646. qui humanâ carne vescebatur.
[h] Labyrinthum à Dædalo factum.
ibidem.
[i] Quos instar gemini sideris suspiciebam.
[k] Vt nuper.
[l] Al. *memet.*
[l] Phlegetonta Thyest. 73.
[m] Crines. moris enim fuit in funeribus amicorum testari luctum, necnon funera honorare, defunctorumque faciem tegere comâ abscissâ & avulsâ. in squalloremsc. spoliatâ naturâ superfluo hoc ornatu.
[n] Si non stuprata ficti criminis reum Hippolytum egisti, morere, ut uiro satisfacias; si non casta sed incesta fuisti, morere, ut sequaris amatorem.
[o] Vt illæsa fruereris Thesεo iniquæ tuæ criminationis vindice; *sed & hunc locum Debrius suspicatur.*
[p] Nimis facilis & credule querelæ nouercali.
[q] Quod ipsa conceperam.
[a] Mei incestæ.
[b] Recipe O Hippolyte iustam castitatis tuæ famam.
[c] Mei meritæ.
[d] Vid. Theb. 172.
[e] Mori disce ex me. *quo dicto, gladio iugulum subit.*

Dixit

Disce ex noverca: cendere Acherontis plagis.
TH. Pallidi fauces f Averni, vosq; g Tænarei spiritus,
Unda h miseris grata Lethes, vosque i torpentes lacus,
Impium capite, atque mersum premite perpetuis malis.
k Nunc adeste sæva ponti monstra, nunc vastum mare,
Vltimo quodcunque l Proteus æquorum absconsit sinu,
Meque m evantem scelere tanto rapite in altos gurgites.
Tuq; sempor, genitor, o ire facilis assensor meæ,
Morte dignum facinus ausus, qui p nova natum nece
p Segregem sparsi per agros: quicq; dum fulsum nefas
Exequor vindex, sceleſtus incidi in verum nefas.
q Sidera & q manes, & q undas scelere cõplevi meo.
Amplius fors nulla restat; regna me norunt r tria.
Ín hoc redimus? patuit ad cœlum via,
r Bina ut viderem funera, & geminam necem?
s Cœlebs & s orbus, funebres unâ face
Vt concremarem prolis ac thalami rogos?
t Donator u atræ lucis, Alcide, x tuum
Diti remitte munus, ereptos mihi
Restitue manes. impius frustrà invoco
Mortem reflictam. y crudus, & lœti artifex,
z Exitia machinatus insolita, effera,
Nunc tibimet ipse iustæ supplicia irroga.
a Pinus coacto vertice attingens humum
Cœla remissum findat in geminas trabes,
Missarque præceps saxa per b Scironia.
c Gryæa vidi, quæ pati clusos iubet
d Phlegethon, nocentes igne cingens vado.
Quæ pœna maneat memet & sedes, scio.
Vmbræ nocentes cedite; cervicibus
His his repositum degravet fessas manus
Saxum, e senis perennis Æoly labor:

f Stagni Campani prope Cumas, dicti quasi ἀόρνου, quod propter tetrum odorem nulla avis supervolitare possit. propter quam graveolentiam & hic descensus ad inferos esse credebatur.
g Herc. Fu. v. 586.
h Quæ rerum earum oblivionis artem docet. Herc. Fu. 573.
i Cocytus. Herc. Fu. 685. & Styx ibid. v. 713.
k Iustius in me quàm super in Hippolytum.
l Oceani & Tethyos filius phocarum pastor & custos.
m Modò lætantem.
n Exaudiendo vota.
o Nam filius absens patris votis, in solo sali monstro, auriga proprijs equis periit.
p Separatum, solum.
q Propter temeritatem meam pater dejecit se in mare. sup. v. 1160. ad inferos descendi comes Pirithoi adulteri, jamque terram pollui nefariâ filij innocentis cæde.
r Filij & vxoris
s Filio & conjuge privatus.
t Herc. Fu. 805. & sup. 840.
u Funestæ & miseræ.
x Tristior enim mihi supererit vita quàm mors & inferi.
y Hæc ad se.
z Quæ filio iniustè machinatus es. vel, quæ tyrannis latronibusque inflixisti ut in sequentibus, & vide quæ ad v. 226. Herc. Fu.
a Sup. ver. 1164.
b Sup. ver. 1020.
c Et tamen his graviora apud inferos vidi supplicia quæ merui, & quæ me manent.
d Thyest. 73.
e Sisyphi fil. Æolis. hic Atticam latrocinijs infestans à Theseo interfectus, apud inferos hâc pœna damnatur ut saxum ingens ad summi montis verticem volvat quod repentè dilabitur. *Ades petis ecce urges rediturum Sisyphe saxum.*

Meludat [f] *amnis ora vicina alluens.*
Vultur relicto transvolet [g] *Tityo ferus,*
Meumque pœne semper actrescat iecur.
Et tu [h] *mei requiesce Pirithoi pater:*
[i] *Hæc incitatis membra turbinibus ferat*
Nunquam rotatus orbe revoluto rota.
Dehisce tellus; recipe me dirum [k] *chaos,*
Recipe; hæc ad umbras iustior nobis via est.
Gnatum sequor: ne metue, qui manes regis;
[m] *Casti venimus. recipe me æternâ domo*
[n] *Non exiturum. non movent Divos preces:*
At si rogarem [o] *scelera, quam proni forent!*
CHO. *Theseu, quæ relis tempus æternum manet.*
Nunc [p] *iusta gnato solve, & absconde ocyus*
Dispersa fœdè membra laniatu effero.
TH. *Huc, huc reliquias vehite cari corporis,*
[q] *Pondusque, & artus temerè congestos date.*
Hippolytus hic est? fucinus agnosco meum.
Ego te perèmi. neu nocens tantum semel
Solusve fierem, fucinus ausurus parens;
[a] *Patrem advocavi. munere en patrio fruor.*
O triste [b] *fractis orbitas annis malum,*
Complecterer artus, quodque de gnato [c] *est super*
Miserande mœsto pectore incumbens fove.
Dissecta genitor, membra, laceri corporis
In ordinem dispone, & errantes loco
Restitue partes. fortis heic dextræ locus;
Heic læva frenis docta moderandis manus
Ponenda, lævi lateris agnosco notas.
[d] *Quàm magna lacrymis parens adhuc nostris abest?*
Durate trepidæ lugubri officio manus,
Fletusque largos sistite arentes genæ,
Dum membra gnato genitor annumerat suo,
Corpusque [e] *fingit.* [f] *hæc quidem est forma carens,*
Et turpe multo vulnere ambesum undique;
Quæ pars tui sit dubito, sed pars est tui.
Heic heic repone; [g] *non suo, at vacuo loco:*

[f] Euripid. Infern. in quo Tantalus. Herc. Fu. 751.
[g] Qui, cùm Latonæ stuprum inferre conaretur, Apollinis telis confixus ad inferos demissus est. ubi humi per novum iugera exporrectus, secum immortale, ut potè cum Luna ad pœnas renascens, vulturi depascendum præbet.
[h] *Emphasin habet*, mihi chari Pirithoi pater, i. Ixion.
[i] Vt Ixionis. vide Herc. Fu. 749.
[k] Herc. Fu. 609. & Thyest. 820.
[l] Quàm quæ Hippolyto.
[m] Non ut olim rapturi Proserpinam cum Pirithoo.
[n] Vt nuper cum Hercule.
[o] Quod feci in tertio voto contra filium. sup. 940. quàm faciles exaudirent!
[p] Exequias debitas.
[q] Neque enim formam habent.
[a] Neptunum, à quo compressa Æthra, cùm ex Ægeo non conciperet, Theseum peperit. Plutarch. in Theseo. [b] Ætate & ærumnis. [c] Supereſt, restat. *Anastrophe.* [d] Multi enim artus, multæ corporis particulæ absunt, quæ si posthàc inventæ fuerint, cum lacrymis mihi componendæ sunt, *sic infra.* v. 1269. *sæpe efferendus.* [e] Componit. Et hoc verè est mortuum componere. [f] Membrum. [g] Deest enim pars quæ proprium locum suppleat.

Hæc

Hæc illa facies igne sidereo nitens,
h Inimica flagrans luminum? hunc cædis decor?
O dira fata nimium! O sævus i furor!
k Sic ad parentem gnatus ex voto redit?
l En hæc suprema dona genitori cape,
Sepe efferendus. interim m hæc ignes ferant.
Patefacite acerbâ cæde funestam domum,
n Mopsopia claris tota lamentis sonet.
Vos apparate regij flammam rogi:
At vos per agros corporis partes vagas
Anquirite. o illam terra defossam premat,
p Gravisque tellus impio capiti incubet.

h Etiam noverem.
i Novercæ amor; ira mea!
k Tam fœdè lacer, tam crudeliter laniatus?
l Hæc funeri tuo soluta exequiarum iusta, *Ceu potius*, Ea quali dono complevit mihi votum supremum, id est, tertium Neptunus? ut sæpè sis efferendus mihi filius. sup. v. 1256. m Hæc crementur, comburantur. *pro more sepeliendi apud veteres*, Thyest. 745. n Athenæ. sup. ver. 120. o Phædram. p Cui malè volebant, terram gravem & tumulum onerosum precabantur veteres, quò anima, quam sepulchro una cum corpore condi credebant, depressa ad beatorum sedes rectè aut ægrè devolaret, atque ægrè ultrò citroque ad sepulchra commearet in solennibus funereis: ut contrà, cui benè volebant *tenuem & sine pondere terram precabantur, levem cespitem aut cippum ut molliter ossa cubarent.*

OEDI-

OEDIPVS.

PERSONÆ.

OEDIPVS. IOCASTA.
CHORVS. CREON.
TIRESIAS. MANTO.
SENEX. PHORBAS.
NVNCIVS.

ARGVMENTVM.

Grassante Thebis dirâ pestilitate mittitur Delphos Creon consulturus Apollinem, referens expiandam Laij necem interfectoris exilio. qui cùm ignoraretur, Tiresias frustra extispicia aggressus, per Necromantiam Laij umbrâ evocatâ intelligit ipsum esse regem Oedipum. Negat primùm ille, sed postea disquirens, invenit se filium esse Laij quem interfecerat & Iocastæ quam in vxorem duxerat. Effossis itaque præ pudore atque irâ oculis in exilium abit. & Iocasta se gladio confodit.

ACTVS PRIMVS.

OEDIPVS. IOCASTA.

Oedipus de pestilentia sævitia conqueritur.

I *Am nocte pulsa* [b] *dubius effulsit dies,*
Et nube mœstum squallidâ exoritur iubar,
Lumenque flamma triste luctifera gerens
Prospiciet avida pestе [c] *solatas domos;*
[d] *Stragemque, quam nox fecit, ostendet dies.*

[a] Lips. e vet. codice legit, *Jam nocte Titan dubius expulsa redit*, ad cavendam inamœnam repetitionem ū *Dies* in quinto versu.

[b] Diluculum, crepusculum, vel *dubius* id est nubilus, qui non exhalet vapores, non attenuet nec expurget corruptum aëra. huc enim coacervantur, *Mœstum, squallida, triste, luctifera flamma.* [c] Viduatas, destitutas incolis. [d] Cadaverum eorum qui perierunt hac nocte.

Quisquamnè

Quisquamnè regno gaudet? ô fallax bonum;
Quantum malorum fronte quàm blandâ regis!
[c] Vt alta ventos semper excipiunt iuga;
Rupemque saxis vasta dirimentem freta,
Quamuis quieti, verberant fluctus maris:
Imperia sic excelsa fortunæ obiacent.
Quam bene [a] *parentis sceptra Polybi fugeram,*
Curis solutus, exul, intrepidus, vagans!
Cœlum Deosque testor, [o] *in regnum incidi.*
Infanda timeo; ne mea genitor manu
Perimatur. hoc me [c] *Delphicæ* [c] *laurus monent,*
Aliudque nobis indicant maius scelus.
[d] *Est maius aliud patre mactato nefas?*
Prô, misera pietas! eloqui fatum pudet.
[e] *Thalamos parentis Phœbus, & diros toros*
Gnato minatur, impiâ incestos [f] *face.*
Hic me paternis expulit regnis timor:
[g] *Non ego penates profugus excessi meos.*
Parum ipse fidens mihimet, in tuto tua,
Natura, posui iura. cùm magna horreas,
Quæ posse fieri non putes, metuas tamen.
Cuncta expauesco, neque non credo mihi.
[h] *Iamiam aliquid in nos fata moliri parant.*
Nam quid rear, quod ista [i] *Cadmea lues*
Infesta genti, strage tam latè edita
Mihi parcit uni? cui reservamur malo?
Inter ruinas vrbis, & [k] *semper novis*
Defleuda lacrymis funera, ac populi struem,
Insolumis adsto. [l] *scilicet Phœbi reus,*
Sperare poteras sceleribus tantis dari
Regnum salubre? [m] *fecimus* [n] *cœlum nocens.*

[c] *Perflant altissima venti.* vid. v. 1125. Hippolyt.

[a] Sic enim putabat, Oraculo itaque accepto fore ut patris à se necati thalamos conscendens fœdaret, Corintho in exilium profugit, cætera vide v. 243. Thebaid.

[b] Præter spem & votum in regnum hoc Thebanum deueni.

[c] Oraculum Apollinis Delphici, Laurus autem Apollini sacra: *Clarij lauros, μαντικὸν φυτὸν venturi præscia Lauros*, in igne crepitans faustum portendere, tacita, inauspicatum credebatur: hinc ἀφὸ τῆς ex & φαύειν intensiuâ & φαύειν: nec non folia pulvillo subiecta credebantur vera conciliare somnia, ut & manducata ἀπὸ τοῦ φαύειν, unde vaticinantes dicti sunt δαφνηφόροι. qua & coronati præcinebant vates, & circa templum Delphicum Lauri copiosè crescebant inf. v. 228.

[d] Hic versus in nonnullis lib. tribuitur Iocastæ.

[e] Modò vers. 12.

[f] Vid. Theb. 361. & 507.

[g] Non mutabam solum propter scelus aliquod admissum aut pusillanimitatem; sed ne quando (ut prædictum erat) naturæ iura violarem per parricidium aut incestum.

[h] Etiam in hac pestе videntur fata magnum aliquod malum mihi machinari cum mihi uni parcatur.

[i] Thebanæ à Cadmo conditore.

[k] Propter continua funera.

[l] *Ironicè*, quasi vero Phœbi oraculo in tanta scelera damnatus salubre regnum sperare audeam: imò scelere meo corruptus est aër.

[m] Scelere inf. v. 831. & Octau. 231.

[n] Aër autem corrumpitur à terrenis & inferioribus expirationibus, Endemijs.

[a] A malignâ qualitate ex certa siderum configuratione.

[3] A vehementi temporum tempestatumque mutatione, vnde qualitatum exuperantiæ & inæqualitates Epidemiæ. quæ omnia cùm hic concurrant grauis est pestilentia.

[a] Aura non refrigerat corda æstuantia, sed & pestifera aura pariter cum spiritu in pulmones hausta in cor penetrat, quod affectioni præpatum propter plethoram, cacochymiam, vel obstructionem labefactat arteriarum spiritum.

[a] Quin & Sol primam Leonis partem ingressus Canis sidus ardentissimum, quod exoritur. 29. Gra. Cancri, æstum & calorem adaugeret.

[b] Herc. Fu. 225.

[c] Vnde & stella fulgida in Canis sidere Sirius dicitur nonnullis, à σειρᾶν, id est, siccare, arefacere, quod alijs ἀπὸ τῦ σειρᾶν, quòd canes præ siti hiscere faciat. [d] Herc. Fu. 915. Theb. 20. & 126. [e] Ismenos de quo in Herc. Fu. 333. fluit tenuis. [f] Luna. [g] Cœlum. ut Her. Fu. 18. v. & alibi non raro. [h] Alij leg. *nub. pal. Joue.* [i] Tenebræ infernales. vide Herc. Fu. 703. [k] Segetes iam spicatæ ardore exæstescunt & robigine torrentur. [l] Eodem rogo cremantur maritus & vxor. [m] Nemo supersit qui defleat funera. *qui lacryment defunt.* [n] A vehementi morbi incendio. [o] siue quòd iam malis obdurati? cùm lacrymas inter symptomata & notas pestis ponant medicorum filij. [o] Pater, & ipse æger. [p] Rogum. [q] Qui funus curabant sequebanturque in ipso officio efferendi, moriuntur. [r] Alteri cadaueri incensis. *Etiam reuerentia nulla est, Deque rogis pugnant, alienisque ignibus ardent.* [s] Singulis tumulis vnisve non conduntur sancto ritu singuli.

[a] Arsissę

[1] Non aura gelido lenis afflatu fouet
Anhela flammis corda: non Zephyri leues
Spirant: [2] sed [a] ignes auget æstiferi Canis
Titan, [b] Leonis terga Nemæi premens.
[c] Desecuit amnes humor, atque herbas color.
Aretque [d] Dircę. tenuis [e] Ismenos fluit,
Et tingit inopi nuda vix vndâ vada.
Obscura cœlo labitur [f] Phœbi soror;
Tristisque [g] mundus [h] nubilo pallet nouo.
Nullum serenis noctibus sidus micat:
[3] Sed grauis & ater incubat terris vapor.
Obtexit [g] artes cœlitum ac [g] summas domos
[i] Inferna facies. [k] denegat fructum Ceres;
Adulta & altis flaua cum spicis cremat:
Arente culmo sterilis emoritur seges.
Nec vlla pars immunis exitio vacat:
Sed omnis ætas pariter & sexus ruit,
Iuuenesque senibus iunxit, & gnatis patres
Funesta pestis. [l] vna fax thalamos cremat:
[m] Fletuque acerbo funera & questu carent.
Quin ipsa tanti pernicax clades mali
[n] Siccauit oculos: quodque in extremis solet,
[n] Periere lacrymæ. portat hunc [o] æger parens
[p] Supremum ad ignem; mater hunc amens gerit;
Properatq; [q], vt alium regerat in eundem rogum.
Quin luctu in ipso luctus exoritur nouus,
[q] Suæque circa funis exequiæ cadunt:
Tum propria flammis corpora [r] alienis cremant.
Diripitur ignis. nullus est miseris pudor.
[s] Non ossa tumuli sancta discreti tegunt.

a Arsisse satis est. pars quota in cinere abit?
b Deest terra tumulis: iam rogos sylua negant.
Non vota, non ars vlla correptos leuant.
c Cadunt medentes, morbus & auxilium trahit.
e Affusus aris supplices tendo manus,
Matura poscens fata, precatorem vt prior
Patriam ruentem; neue post omnes cadam;
Fiamque regni finis extremum mei.
O saeua numinum numina! ô futurum graue!
Negatur vni nempe in hoc populo mihi
Mors i tam parata? sperne letali manu
Contacta regia. linque lacrymas funera,
g Tabifica cœli vitia; quae tecum inuebis
Infausius hospes: profuge iamdudum ocyus,
h Vel ad parentes. IO. quid iuuat, coniux, mala
Grauare questu? i regium hoc ipsum reor,
Aduersa capere: quoque sit dubius magis
Status, & cadentis imperij moles labat;
Hoc k stare certo pressius fortem gradu.
Haud est virile, terga Fortunae dare.
OE. Abest pauoris crimen ac probrum procul,
Virtusque nostra nescit ignauos metus.
Si tela contrà stricta, si vis horrida
Mauortis in me ruerat; aduersus ferox
Audax gigantes obuias ferrem manus.
Nec Sphinga cœcis verba nectentem modis
Fugi. cruentos vatis infandae tuli
Rictus, & albens ossibus sparsis solum.
Cumq; è a superba rupe, iam b praeda imminens,
c Aptaret alas, verbera & caudam mouens,
d Saeui leonis more, concuteret minas;
e Carmen poposci. sonuit horrendum; insuper
f Crepuere malè: saxaque impatiens moræ
Reuulsit vnguis, viscera exspectans mea.
Nodosa sortis verba, & implexos dolos,
Ac triste carmen alitis solui ferae.
IO. g Quid sera mortis vota nunc demens facis?

a Vitulata tantum sunt corpora non cinefacta.
b Nec locum in tumulos, nec sufficit arbor in ignes.
c Ingue ipsos saeua medentes Erumpit cla des, obsumque autoribus arte.
d Auxiliatorem, medicum.
e Ego itaque (inquit) aduolatus ad aras supplex.
f Tam ad manum cæteris.
g Sup. v. 36.
h Emphasis. Si non alio patet emissario profugium, vel ad Polybum & Meropem profuge, quos suos esse putabat parentes. Sup. v. 12. & Theb. 345.
i Virtutem ego maximè regiam puto æquanimitatem & ad res aduersas bene præparatum pectus.
k Metaph. à militibus, quibus loco in acie occupato cedere est inglorium.
l Παλιλλοδόν ὀφίγονε. Theb. 120.
m Interfectorum, qui ænigma non soluissent.
a Quà toties victrix consederat. vel, præalta, vnde

alij leg. superna. b Mihi, quem sperabat prædam. c Qui visa comminus hoste Subsedit dubius, totam dum colligit iram: Mors vbi ipsa saeua simulauit verbera cauda, &c. d Ænigmaticum. Qui bipes & quadrupes foret, & tripes vnus & idem. Theb. 119. e Frendebat. f Si ita vitæ pertæsum esset, expeditam tamen mortem tunc effugere voluisti; cur nunc regno hoc meque ipsâ potitus præmijs, mortem optas?

Licuit perire. laudis hoc pretium tibi
Sceptrum, & peremptæ Sphingis hæc merces datur.
OED. [h] *Hei ille dirus callidi monstri cinis*
In nos rebellat, illa nunc Thebas [i] luit
Perempta perdit una. iam superest salus,
Si quam salutis Phœbus ostendit viam.

[h] Pestis hæc pœnas reposcit quòd tum non perierim.
[i] Sphinx.
[k] Solam sedandæ pestilitatis spem (siqua sit) expectamus ab Apolline cuius oraculà scitatum missus est Creon. sed & ipse Apollo λοιμοκτόνος, ἀλεξίκακος, ἀλεξήτηρ: Sol enim aëra rarefacit & expurgat.

CHORVS.

Luis gravitatem deplorat Chorus [l] Thebanus.

OCcidis [l] Cadmi generosa proles
Vrbe cum tota. viduas colonis
Respicis terras, miseranda [m] Thebe.
Carpitur leto tuus ille Bacche
Miles, extremos comes usque ad Indos,
Ausus Eois equitare campis,
Figere & mundo tua signa [n] primo.
[o] Cinnamis silvas Arabum [p] beatas
Vidit, & [q] versas equitis sagittas,
[q] Terga fallacis metuenda Parthi.
Litus intrauit pelagus [r] rubentis.
Promit hic ortus, aperitque lucem
Phœbus, & flammâ propiore nudos
Inficit indos.
[b] Stirpis invictæ genus interimus.
Labimur sæuo rapiente fato.
Ducitur semper noua pompa morti.
Longus ad manes properatur ordo
Agminis mœsti, seriesque tristis
Hæret; & turbæ tumulos petenti
Non satis [c] septem patuere portæ.
[d] Stat grauis strages, premiturque multo
Funere funus.
[e] Prima vis tardas tetigit bidentes;

[l] Thebani. Hero. Fu. 914. & 259.
[m] *Vsitatior plurali, Thebe.* Sed & nomen sumpsisse à veteri illa Thebe Ægyptiâ, vnde Cadmus oriundum affirmant nonnulli, potius crediderim, quàm à Thebâ, Prometheï vel Asopi filiâ.
[n] Orienti.
[o] Alijsque aromatum speciebus.
[p] Felicis Arabiæ.
[q] Thyest. v. 383.
[r] Herc. Fu. 902. & Thyest. 370. unde Bacchus vitem in Græciam transtulit.
[b] Vide quæ ad vers. 600. Thyest
[b] Milites Bacchi. Indiæ victoris. vel pubes Martia ab Hermione Martis filiâ Cadmi vxore. vel Spartanis oriundi quos socios in vrbe condendâ Cadmus sumpsit.

[c] Extra vrbem enim efferebantur, vrebantur, sepeliebantur. [d] Longe lateque patet strages. plenus est strati cadaveribus locus. [e] Pecudes priùs inficiuntur peste quàm homines, quia dejectæ ad pastum & in terram pronæ τὸν νοσώδη ἀέρα ἀναπνέουσι trahant. & ex his primùm quibus odorandi præstantia, ut canes & muli ὑγρὰς μᾶλλον ἀναθυμιάσεις ἢ ξηρὰς ἀίσθονται, *vel etiam* quod ijs cerebri maior caliditas quàm homini.

Lanigæ

Laniger pingues [f] *malè carpsit herbas.*
[g] *Colla taliturus fleterat sacerdos;*
Dum manus certum parat alta vulnus,
[h] *Aureo taurus rutilante cornu*
Labitur segnis: patuit sub ictu
Ponderis vasti resoluta cervix.
Nec cruor ferrum maculavit, atrâ
Turpis è plagâ sanies profusa est.
Segnior cursu sonipes [i] *in ipso*
Concidit gyro, dominumque prono
Prodidit armo.
Incubant pratis pecudes relictæ:
Taurus armento pereunte marcet.
Deficit pastor grege diminuto,
Tabidos inter moriens juvencos.
[k] *Non lupos cervi metuunt rapaces.*
Cessat ivati fremitus leonis;
Nulla villosis feritas in ursis.
[a] *Perbibit pestem latebrosa serpens;*
Aret, & sicco moritur veneno.
Non sylva suâ decorata comâ,
Pandit opacis montibus umbras.
Non rura virent ubere glebæ,
Non plena suo vitis Iacchо
Brachia curvat.
Omnia nostrum sensere malum.
[b] *Rupere Erebi claustra profundi*
[c] *Turba sororum face Tartarea:*
[d] *Phlegethonque suâ motam ripâ*
[e] *Miscuit undis Styga Sidonijs.*
Mors alta avidas oris hiatus
Pandit, & omnes [f] *explicat alas.*
[g] *Quique capaci turbida cymbâ*
Flumina servat durus senior,
Navita [h] *crudus, vix assiduo*
Brachia conto lassata refert,
Fessus turbam vectare novam.

[f] In suam perniciem.
[g] *Statis hostia ad aram Iuxta cunctantes cecidit moriturda ministros,* &c. Ouid. Met. 7.
[h] Dijs superis immolabantur victimæ coronatæ, victatæ, cornibus auratis & frontem bracteis aureis ornatæ.
[i] *Tremulo medios abrumpit poplite gyros,* &c. Lucan. 6.
[k] *Non lupus insidias explorat ovilia circum, Nec gregibus noctiurnus obambulat: acrior illum Cura domat; timidos damas cervosque fugaces Nunc interque canes & circum tecta vagantur. Virg. Georg. 3.*
[a] Ex aëre corrupto. alij legunt. *Perdidit*, q. d. utque ferræ rabiem, ita serpentes virus suum amittebant, & ipsæ maiori cedentes.
[b] *Savit & in lucem Stygijs emissa tenebris Pallida Tisiphone morbos agit ante. 3. Georg.*
[c] Furiarum agmina. Herc. Fu. 87. [d] Flu. ardens Thyest. 93. atque huius, propter ardorem pestilentiæ, meminit. [e] Miscet terras infernales aquas Thebanis, Cadmus a Sidone venit. Herc. Fu. 916. [f] *Metaph. vel quod* Mors, ut & somnus frater ejus, alata fingitur vt quæ celeriter & inopinatò veniat. [g] Charon Stygius portitor. [h] *Nam crudus Deo viridisque senectus.*

Quin Tænarij vincula ferri
Rupisse canem supra, & nostris
Errasse locis; mugisse solum;
Vaga per lucos simulacra virum
Maiora viris: bis Cadmeum
Nive discussâ tremuisse nemus,
Bis turbatam sanguine Dircen:
Nocte silenti Amphionios
Vlulasse cantus.
O aira novi facies tetri
Gravior leto! piger ignavos
Alligat artus languor; & ægro
Rubor in vultu; maculæque caput
Sparsere leves: tum vapor ipsum
Corporis arcem flammeus urit;
Multoque genas sanguine tendit.
Oculique rigent, & sacer ignis
Pascitur artus, resonant aures,
Stillatque niger naris aduncæ
Cruor, & venas rumpit hiantes.
Intima creber viscera quassat
Gemitus stridens. tum amplexu
Frigida presso saxa fatigant;
Quos liberior domus elato
Custode sinit. petit is fontes:
Alitur que sitis latice ingesto.
Prostrata iacet turba per aras,
Oratque mori. solum hoc faciles
Tribuere Dei. delubra petunt;
Haud ut voto numina placent,

a Fama est Cerberum rupisse ferream catenam qua ligatus est ad Tænarum, de quo in Herc. Fu. 589. cui fabulæ occasionem ferunt dedisse serpentem quendam in Tenaro, quem, quòd morsu è vestigio enecaret ἀπὸ τοῦ νύσσω nominarunt, atque hunc ab Hercule ad Eurystheum productum.

b Thyest. 671. & quæ seq. à versu. 666.

c Thebanum, in quo Cadmus serpentem interfecit, terræ motu tremuisse.

d Theb. 20. & 326. manasse fontes sanguine.

e Thebanos ab Amphione. Herc. Fu. 260. & 914.

f *Describit pestis notas & symptomata.*

g Infecto corde. vires omnes præcipuè vitales infringuntur & spiritus languent. h *Flammeque latentis* (id est, vehementis caloris morbi) *Indicium rubor est, & ductus anhelitus igni.* i Pustulæ, & exanthemata purpurea, nigra, viridia. k Tetri vapores & calidi sublati cerebrum incendunt, gravantque caput, in quo tanquam in arce & speculâ locavit Deus sensuum organa, mentisque & rationis sedem. l *Tument distenta sanguine genæ.* m *Oculos stupor urget inertes.* n Erysipelas, Herpes. quem, cum tumor sit è ferventi sanguine ortus, pro peste ponit vel pestis comite. o *Solicita porro plenaque sonoribus aures.* Lucret. p *It morbus ater Sanguis*, propter corruptionem & humorum adustionem. q *Imaque longo Ilia singultu tendunt*, ob ventriculi convulsionem. r Interius æstuantes refrigerium petunt, marmora amplexantes, & humi strati. *Non stratum non ulla pati*, &c. Ovid. 7. Metam. *Nec sit Corpus humo gelidum, sed humus de corpore fervet.* s Ægri assumptâ libertate ex morte moderatorum qui eos curabant *Fontibus & fluuijs putei sque capacibus harent, Nec sitis est extincta prius quàm vita bibendo.* t Mori. u Deplorat quidem salutis suæ spe, sed ut Dijs exprobrarent crudelitatem.

Sed

Sed iuvat ipſos ſatiare Deos.
Quiſnam ille propero regiam greſſu petit?
Adeſtne r *clarus ſanguine ac factis Creo?* r Iocaſtæ frater.
An æger animus falſa pro veris videt?
Adeſt ſ *petitus omnibus votis Creo.* ſ Sup. v. 109.

ACTVS SECVNDVS.

OEDIPVS. CREON.

Reverſus Delphis Creon nunciat iubere Deum ut mors Laij expurgetur, nec priùs ceſſaturum peſtem quàm in exilium mittatur interfector eius; de quo, quia non nominatur, ambigitur.

HOrrore quatior, a *fata quò vergant timens,*
Trepidumq́; b *gemino pectus eventu labat.*
Vbi læta duris miſta in ambiguo iacent,
Incertus animus ſcire cum cupiat, timet.
Germane noſtræ coniugis, feſſis opem
Si quam reportas, voce properatâ edoce.
CR. *Reſponſa dubia ſorte* c *perplexâ latent.*
OED. Dubiam ſalutem qui dat afflictis, negat.
CR. c *Ambage nexa Delphico mos eſt Deo*
Arcana tegere. OED. *fare; ſit dubium licet:*
d *Ambigua ſoli noſcere Oedipodę datur.*
CR *Cædem expiari regiam exilio Deus,*
Et interemptum Laium vlciſci iubet.
Non antè e *cœlo lucidus curret dies,*
Hauſtuſque tutos ætheris puri dabit.
OED. *Ecquis peremptor inclyti regis fuit?*
Quem memoret, ede, Phœbus; ut pœnas luat.
CR. *Sit, precor, dixiſſe tutũ; viſu & auditu horridum.*
Torpor inſedit per artus, frigidus ſanguis coit.
Vt ſacrata templa Phœbi ſuppli cis intravi pede,
Et pias, numen precatus, rite ſummiſi manus:
f *Gemina* g *Parnaſſi nivalis arx trucem ſonitũ dedit,*
Imminens Phœbea h *latus tremuit & movit domũ,*
Ac repente i *ſancta* i *fontis lympha Caſtalij ſtetit.*
Incipit k *Lethea vates* l *ſpargere horrentes comas,*

a Reſponſum Apollinis ſatidicum.
b Felici an infelici.
c Namque obſcuris vera involvens ambages canit Apollo, ab obſcuritate & ἀμφιβολογία reſponſorum λοξίας cognominatus, unde Cruſerianus codex habet, *Ambage flexa.* quem tamen alij ita dictum autumant ab obliquo ſolis curſu vel tranſverſis radijs.
d Quod dudum in Sphingis ænigmate feci.
e Vide ſup. v. 36. & 109.
f Duo vertices Tithoreus & Hyampeus *qui Phœbo Bromioque ſacri.*
g Montis Phocidos dicti à Parnaſſo Neptuni filio. vel potiùs à Deucalionis arcâ, quam λάρναξ vocant, hùc primum à diluvio delatâ. h Sup. v. 16. i Fontis ad radicem Parnaſſi Muſis ſacri. k Virgo ſeu mulier Phœbas numine inflata, furens, decoris & ſui oblita, nam λήθη oblivio eſt. vide Herc. Fu. 673. l *Non compta manuſve coma, ſed pectus anhelum, Et rabie fera corda tument, maiorque videri, Nec mortale ſonans, afflata eſt numine quando Jam propiore Dei.*

[a] Temulenta spiritu, quem ἐνθουσιασμὸν vocant, exhalante è specu Delphico, quo cum pascentes non procul ab ipso specu capras suas correptas lascivire animadvertisset pastor quidam Coretas nomine, & ipse periculum rei facturus accessit, ingressusque afflari & futura præcinere cœpit. atque hinc extructum est inibi adytum, in quo & pegma, quo insessonvaticinarentur Phœbades. Innitebatur id triplici basi, propterea illi tripodis nomen est inditum, hinc & Pythius dictus, à πύθειν, id est, afflatu ex putredine terræ orto.

[b] Rite autem hoc carminis genere refert Creon responsum. nam Hexametrum Pythio Apollini debetur, *hæc dictæ per carmina sortes & ἔπη* dictum quod hoc carminis genere ἵπτανται τὰ ἀποτελέσματα τοῖς χρησμοῖς.

Et pati commota Phœbum, contigit nondum specum,
Emicat vasto fragore maior humano sonus:
[b] MITIA CADMEIS REMEABVNT
[c] SIDERA THEBIS,
SI PROFVGVS [d] DIRCEN ISMENIDA LIQVERIS HOSPES,
[e] REGIS CÆDE NOCENS, [e] PHOEBO IAM NOTVS ET INFANS.
NEC TIBI LONGA MANENT SCELERATÆ GAVDIA CÆDIS:
[f] TECVM BELLA GERES; GNATIS QVOQVE BELLA RELINQVES;
[g] TVRPIS MATERNOS ITERVM REVOLVTVS IN ORTVS.

OED. [h] *Quod facere monitu cœlitùs iussus paro,*
Functi cineribus regis hoc decuit dari,
Ne sancta quisquam sceptra violaret dolo.
[i] *Regi tuenda maximè regum est salus.*
Queritur peremptum nemo, quem incolumem timet.

CR. *Curam perempti* [k] *maior excussit timor.*

OED. *Pium prohibuit ullus officium metus?*

CR. *Prohibent* [k] *nefandi carminis tristes minæ.*

OED. *Nunc expietur numinum imperio scelus.*
Quisquis Deorum regna placatus vides;
[l] *Tu, tu, penes quem intra præcipitis poli;*
[m] *Tuque, ô serenis maximum mundi decus,*
[n] *Bis sena cursu signa qui vario regis,*
[n] *Qui tarda celeri sæcula evolvis rotâ;*
[n] *Sororque fratri semper* [o] *occurrens tuo,*
Noctivaga Phœbe; [p] *quique ventorum potens*
Æquor per altum cœrulos currus agis;

vel etiam κατ' ἐξοχὴν. [c] Sanitas & aëris puritas è miti & benignâ siderum configuratione. sup. vers. 36. [d] Thebas, iuxta quas fons Dircæ cuius aqua in Ismenum fluit. [e] Vide Theb. 243. [f] Quæ Oedipo evenerunt. namque & ipse sibi oculos effodit; filijsque duellum ortum est de regno. [g] Per incestum matrimonium. *videturq; hic versus locum habere ante duos versus præced.* [h] Vindictam, quam oraculo monitus paro, oportuit jam tùm sub ipso regis funere peractam fuisse. [i] Cædem regis ulcisci, regi & iustum & utile. [k] Ne, ex oraculo, Laij interfector Iocastam duceret. [l] Iupiter. [m] Phœbe. [n] Vide quæ à vers. 834. Thyest. [o] *Ibid.* 836. [p] Neptunus, non Æolus.

Et q *qui carentes luce dispon. is domos,*
Adeste cuius Laius dextrâ vctidis,
r *Hunc non quietum tecta, non fidi lares,*
s *Non hospital.. exulem tellus ferat.*
Thalamis pudendis doleat & prole impiâ.
Hic & parentem dexterâ perimat suâ;
Faciatq, (num quid grauius optari potest?)
t *Quidquid ego fugi. non erit veniæ locus.*
Per regna iuro, quæque nunc hospes rego,
Et quæ reliqui; perque penetrales Deos:
Per te, pater Neptune, qui fluctu breui
u *Vtrimque nostro g.mmus alludis solo:*
Et ipse nostris vocibus testis veni
Fatidica vates ora x *Cirrhæ mouens:*
Ita molle senium ducat, & fuxmam diem
Securus alto degat in solio parens,
Solasque Merope noverit Polybi faces,
Vt nulla fontem gratia eripiet mihi.
Sed quo nefastum facinus admissum loco est,
Memorato aperto Marte, an insidijs iacti?
CR. z *Frondifera* a *sanctæ nemora Castaliæ* b *petens,*
Calcauit altis obsitum dumis iter;
c *Trigemina qua se spargit in campos via.*
Secat vna gratum Phocidos Baccho solum,
Vnde altus d *ima deserit, cœlum petens*
Clementer arcto colle, Parnassus e *biceps.*
At vna bimares f *Sisyphi terras adit,*
g *Olenia in arua: tertius trames canâ*
Conualle serpens, tangit h *errantes aquas;*
Gelidumque dirimit i *amnis Elei vadum:*
Hic k *pace fretum, subita prædonum manus*
Aggressa ferro l *facinus* m *occultum tulit.*
In tempore ipso, n *sorte Phœbeâ excitus,*
Tiresia tremulo tardus accelerat gradus,
Comesque Manto luce viduatum trahens.

q Pluto.
r Quas insciis interfectori Laij imprecatur in suum ipsius caput ceciderant, vel etiam casuræ erant omnes hæ diræ.
s Nec enim admiserunt eum Athenienses, ut habet Sophocles in Oedip. Colonæo.
t Parricidium & incestum quæ se effugisse credit. sup. v. 12.
u Ὦ ναυάρχου Ὠκεα-νὲ πατὴρ γένεσις πανταὶ σὺ τὰ πάντα.
Oceanusque pater rerum, ex opinione Thaletis qui omnia ex aquis putauit generari, cùm nil sine humore nasci possit.
x Isthmo in quo Corinthus, suum, ut credidit, solum.
y A Cirrha Phocidis oppido, vbi Apollinis oraculum, id est, ipse Apollo veni testis, per te iuro.
z Sic pater meus (ut putauit) Polybus non à me interficiatur, imò in longum feliciter extendat æuum: & Merope (quæ & alijs Peribœa) mater

non mihi nupta, sola sciat nuptias Polybi, ut ego non pepercero interfectori Laij. a Laurifera. sup. v. 16. b Sup. v. 229. c Laius ad oraculum Delphicum proficiscens, qua triuium ducit Thebas, Corinthum & in Atticam. d Valles, planitiem. e Sup. v. 227. f Cercyram in Isthmo primùm condidit Sisyphus latro Æoli filius; deinde aucta ab Ephyre Oceani filiâ Ephyra dicta est; ad summum à Corintho Marathonis filio Corinthus nominata. g Bœotiam vbi Olenus vrbs. h Alphei, vid. Thyest. 119. i Atque ita paucis stipatum. k Eadem regis. l Sine indicio. m Oraculo Phœbi monitus & iussus. n Filiaque patrem ducens.

OEDIPVS. TIRESIAS. MANTO.

Tiresias per aruspicium eruere Laij interfectorem tentat, sed re propter tristia extispicia infecta ad necromantiam se conuertit.

[e] SAcrate diuis, [f] proximum Phœbo caput,
Responsa solue; [g] fare quem pœnæ petant.
TIR. [h] Quod tardo fatum, lingua quod quærit mora,
Haud te quidem, magnanime, mirari addecet:
Visu carentem magna pars veri latet.
Sed quo vocat me patria, quo [i] Phœbus, sequar.
Fata eruantur. si foret viridis mihi
Caliduſque sanguis, [k] pectore excuterem Deum.
Appellite aris candidum tergo bouem,
Curuoque nunquam colla depressum iugo.
Tu lucis inquem, gnata, genitorem regens,
Manifesta sacri signa furidici refer.
MAN. [l] Opima sanctas victima ante aras [m] stetit.
TIR. In uota superos voce solenni voca,
Arasque dono thuris [n] Eoi extrue.
MAN. Iam thura sacris cœlitum ingessi focis.
TIR. Quid flamma? [o] largas iamne comprendit dapes?
MAN. [q] Subito refulsit lumen, & subito occidit.
TIR. Vtrumne clarus ignis, & nitidus stetit,
Rectusque purum [q] verticem cœlo tulit,
Et summam in auras fusus explicuit [q] comam?
An latera circa serpit incertus vaa,
Et [a] fluctuante turbidus fumo labat?
MAN. Non una facies mobilis flammæ fuit:
[b] Imbrifera qualis implicat [c] uarios sibi
Iris colores, parte quæ magna poli
[d] Curuata pictos nunciat nimbos sinu:

[e] Ω πάντα πολίτης τέρψιν ἀδίκητος τι ἀρρητατ' ἐξιάτε, &c. Sophocl. in Oedipo tyranno, vnde pleraque huius Tragœd. desumpta sunt.

[f] In diuinatione Apollini secundum. nam & Tiresiæ oraculum fuit.

[g] Diuinare quis sit ille Laij interfector, quem fata ad pœnas poscant.

[h] *Excusat se vates per senium & cæcitatem non valere vaticinio, velle autem exquirere per extispicia.*

[i] Sup. v. 288. Phœbi oraculum.

[k] Conceptum pectore numen Phœbi excutere laborarem. id est, vaticinarer, cùm autem non valeam sufferre furorem & impetum insidentis Dei, sistite ante aras bouem candidum. iniugem, Dijs superis hostiam. inf. v. 336.

[l] Here. Fu. 968. [m] *Rituale.* placida, non reluctans.

[n] Sabæi. [o] An carnes impositas auidè depasta est [q] *quod tasum signum.* [p] *Signum triste Oedipo portendens subitam ruinam è statu regio, quòd subitò euectus fuerat.* [q] Flammas. [a] Non rectâ ascendente. [b] Pluviæ prænuncia, nube iam in pluviam resolvi paratâ. [c] Puniceum, viridem, cœruleum. [d] In arcum curvata semicirculo minorem, cuius ratio est tùm roscidus humor quasi subiectũ, tùm solis quasi efficientis superior pars, quorum utrunque pyramidale.

Quis

Quis desit illi, quidue sit dubites color?
Cærulea fuluis mista obnubit notis,
Sanguinea rursus; vltimùm [e] *in tenebras abit.*
Sed ecce pugnax ignis [f] *in partes duas*
Discedit, & [f] *sese indit vnius sacri*
Discors favilla. genitor, horresco intuens,
[g] *Libata Bacchi dona permutat cruor,*
[h] *Ambitque densus regium fumus caput.*
Ipsosque circa spissior vultus sedet,
Et nube densa sordidam lucem abdidit.
Quid sit, parens, [i] *effare.* TI. *quid furi queam*
Inter tumultus mentis attonitæ vagos?
Quidnam loquar? sunt dira, [k] *sed in alto, mala.*
Solet ira certis numinum ostendi notis.
Quid istud est, quod esse prolatum volunt,
[l] *Iterumque nolunt, & truces iras tegunt?*
Pudet Deos [m] *nescio quid. huc properè admoue,*
Et sparge salsâ colla [n] *taurorum* [o] *molâ.*
[p] *Placidone vultu sacra & admotas manus*
Patiuntur? MAN. altum taurus attollens caput,
Primos ad ortus positus, [q] *expauit diem;*
Trepiduque vultum solis & radios fugit.
TIR. *Vnone terram vulnere afflicti petunt?*
MAN. [r] *Iuuenca ferro semet* [a] *oppositò induit,*
Et vulnere uno cecidit: [b] *at taurus, duos*
Perpessus ictus, huc & huc dubius ruit,
Animamque fessus vix reluctantem exprimit.
TIR. *Vtrum citatus vulnere angusto micat,*
An lentus altas irrigat plagas cruor?
MAN. [a] *Huius per* [b] *ipsam, qua patet pectus,* [c] *viam*
Effusus [d] *amnis:* [d] *huius* [c] *exiguo graues*
Maculantur ictus [c] *imbre: sed versus retro*
Per ora multus sanguis atque oculos redit.
TIR. [f] *Infausta magnos sacra terrores cient.*
Sed ede certas viscerum nobis notas.
MAN. *Genitor, quid hoc est? non leui motu, ut solent,*

[e] Flamma hæc nigra apparet vel extinguitur, *quòd Pyromantícè cæcitatem Oedipo praducit.*
[f] *Quod designat fratres Etheoclem & Polynicem in vitijs discordes, mutuisque vulneribus occubituros, atque vbi eidem rogo imponentur flammam se diuisuram.*
[g] *Horrendum dictu latices nigrescere sacros, Fusaque in obscœnum se vertere vina cruorem.*
[h] Hoc etiam è Capnomantiâ regi cæcitatem portendit.
[i] Diuinare.
[k] Sed obscuritatis caligine tecta nec eruenda facilè.
[l] Sequentia enim signa offuscant priora. & hùc referri potest illud vers. 320. *vltimum in tenebras abit.*
[m] *Incestus inuitus Oedipi cum matre.*
[n] Masculi & fœmellæ. ut apparebit ex seq. vers. 337. & 341. *quorum ille Oedipum, hæc Iocastam refert.*
[o] Vid. Hippol. 497.
[p] Piaculare enim sacrum & ingratum censebatur, si hostia aris admota refugeret, reluctaretur, mugitum icta daret, aut non placidè & rectè caderet.
[q] *Hoc etiam Hieroscopio regum cæcitas præditur.*
[r] Quoto mallei ictu cadunt victimæ; *hoc enim observatiõ in aruspicinâ.*
[a] *Sic Iocasta uno vulnere se occidit.*
[a] Al *impositio.*
[b] Oedipus binis vulneribus oculorũ cœcus erravit, & vix tandem apud *Creontem* Soli mortem oppetijt.
[c] Vulnus.
[d] Copia sanguinis.
[e] Modico cruore.
[f] *Terruit ipsè color vatem, &c.* Lucan. 1. *Et ominosa hæc exta.*

Agitata trepidant z *exta; sed totas manus*
Quatiunt: nouisque profilit venis cruor.
a *Cor marcet ægrum penitus, ac mersum latet;*
Liuentque venæ; b *magna pars fibris abest;*
Et c *felle nigro tabidum spumat iecur.*
Ac, semper omen vnico imperio graue,
En m *capita paribus* m *bina consurgunt toris;*
n *Sed vtrumque cæsum tenuis effundit caput*
Membrana, latebram vtribus occultis negans.
o *Hostile valido robore insurgit latus,*
Septemque venas tendit. has omnes retro
Prohibens reuerti p *limes* q *obliquus secat.*
Mutatus ordo est. sede nil propria iacet;
Sed acta r *retro cuncta. Non* s *animæ capax*
In parte dextra pulmo sanguineus iacet.
Non læua cordis regio; t *non molli ambitu*
Omenta pingues u *viscerum obtendunt sinus.*
Natura versa est. nulla lex vtero manet.
Scrutemur vnde tantus hic extis rigor.
Quod hoc nefas? conceptus x *nuptæ bouis,*
Nec more solito positus, alieno in loco
Implet parentem. membra cum grauitu mouet.
Tremulo rigore debiles artus micant.
Infecit atras liuidus fibras cruor;
c *Tentantque turpes mobilem trunci gradum:*
Et insine surgit corpus. ac sacros petit
Cornu ministros: viscera effugiunt manum.
d *Neque ipsa, quæ te pepulit, armenti grauis*
Vox est, nec vsquam territi resonant greges.
Immugit * *ara segnis, & trepidant foci.*
OED. *Quid ista sacri signa terrifici ferant,*
Exprome: voces aure non timidâ hauriam.

z Thyest. 963.
h *Iuvenum Etheocl. & Polynicis.* vel lege *nouusque*, id est, non solitus & vsitati coloris.
i *Oedipus.*
k *Fraenum contordia deficit.*
l *Odio fratrum.*
m In extis obseruabant maximè summitates fibrarum, τὰ κορυφὰ, & iecoris caput, quod ex natura vnum, si quando duo reperirentur, ominosum illud & præter naturam. *sed & imaginaria erant capita, de quibus mox.*
n Sed vtrunque caput iecinoris delitescens in membranæ inuolucris, cùm triste sit ostentum tùm velle Deos hæc in præsens celari significat, verùm paruo interiecto tempore nota fore.
o Aruspices quidem mente & imaginatione diuidebant exta duas in partes; hanc amicis tributam *Familiarem*, illam inimicis *Hostilem* vocabant. deinde ex vtriusque partis habitu euentura conijciebant. hic itaque ariolatur vires aduersæ partis. sc. Polynicis cum sex alijs ducibus, *quos 7. venæ denotant.* p Fissum, seu linea commentitia ex mente aruspicis, exta bipartito diuidens. q Hostilis, *vel* transuersus cùm sit, ostendit hostes non reuersuros. *ceciderunt autem duces ante Thebas ad vnum Adraſtum.* r Inuersa. s Spiritus & aëris vitalis capax. t Manu tentans viscera ex distento & rigido vtero concepisse fordam innenem miratur. *atque hæc intellige de Iocastæ partu ex illicito concubitu.* u Ios. Scalig. legit *visceri* x Victimæ semineces surgere & effugere conantur, sed frustrà. d Nec mugitus quem audis boum est, sed sanguinis in aris. * Al. *arù ignis.*

e Solent ſuprema facere ſecuros mala.
TIR. f *His invidebis, quibus opem quæris, malis.*
OED. g *Memora, quod unum ſcire cœlicolæ volunt,*
Contaminarit rege quis cæſo manus.
TIR. *Nec* h *alta cœli pinna quę lævis ſecat,*
Nec i *fibra vivis rapta pectoribus poteſt*
Ciere k *nomen. alia tentanda eſt via.*
l *Ipſe evocandus nocta æternę plagis*
Emiſſus Erebo, ut cædis auctorem indicet.
Reſeranda tellus. Ditis implacabile
Numen precandum. m *populus infernæ Stygis*
Huc extrahendus. ede, cui mandes ſacrum.
n *Nam te, penes quem ſumma regnorum eſt, nefas*
Inviſere umbras. OED. o *Te Creo hic poſcit labor,*
Ad quem ſecundum regna reſpiciunt mea.
TIR. *Dum nos profundæ claustra laxamus Stygis,*
e *Populare Bacchi laudibus carmen ſonet.*

e Extrema mala timorem tollunt deſperatoſque reddunt.
f Non ſunt hæc extrema mala, verùm ea imminent quæ ſi præſentibus conferantur, bona ſunt, habeaſque cur his invideas.
g Effare tantùm quod oraculum patefieri vult, quis Laium interfecerit.
h Augurium, alij ne ſit iambus in quinto loco lex *quæ lævi ſecat*, ut ſit ordo, nec pinna quæ ſecat alta cœli lævi &c. de lævi autem cœli parte, vide Thyeſt.

595. i Aruſpicina. k Regicidę nomen. l Per necromantiam, vel Sciomantiam evocandus eſt ab inferis Laius vel umbra Laij. m Vmbræ. n Ex religione hoc, an ex adulatione? an fortaſſe reſpexit poëta ad ritum Romanorum apud quos Diali Flamini non licuit locum in quo buſtum erat ingredi nec mortuum attingere? o *Sufficit huic negotio Creonta.* e Pop. Thebano peculiare & ſolenne. nam & Bacchus Thebanus.

CHORVS.

Canit Chorus dithyrambum qui Bacchi geſta & inventa continet.

f EFfiſam d *redimite comam nutante* m *corymbo,*
f *Lucidum cœli decus, huc ades votis,*
Mollia e *Nyſeis armatæ brachia* t *thyrſis*
Quę tibi nobiles Thebę, Bacche, tuę
Palmis ſupplicibus ferunt.
Huc adverte favens f *virgineum caput,*
f *Vultu ſidereo diſcute nubila,*

d O Bacche redim. com. *atque hæc tranſpoſitio præferenda vulgatæ lectioni, ubi Chorus populares ſeque invitem hortantur.*
e Decem Nyſæ, ſunt. quoties autem nullo adjecto reſtringitur, Arabiæ illa intelligenda eſt, propè quam in antro Bacchus à nymphis eſt enutritus, vel Indica à Libero patre condita. f Bacchus enim idem cum Sole, qui *crinitus* ſc. radijs: *perpetuo Juvenis* quia in curſu conſtans & omnia vivificans; *formoſus* quippe omnia illuſtrans. Et hic ritè invocatur quia λείμων, ut ſup. v. 36. & 199. g Merc. Fu. 473.

Et [h] *triſtes Erebi minas,* 410
[i] *Avidumque fatum.*
Te decet vernũ comam [k] *floribus cingi,*
Te caput [l] *Tyriâ colũbere mitrâ;*
[m] *Ederâve mollem baccifer â*
Religare frontem. 415
Spargere effuſos ſine lege crines,
Rurſus [n] *adducto revocare nodo.*
[o] *Qualis iratam metuens novercam*
Creveras falſos imitatus artus,
Crine flaventi ſimulata virgo, 420
Luteam veſtem retinente zonâ.
Vnde tam molles placuere cultus,
Et ſinus [p] *laxi, fluidumque* [q] *ſyrma?*
Vidit aurato reſidere curru,
[a] *Veſte cum longâ tegeres leones,* 425
[b] *Omnis Eoæ plaga vaſta terræ;*
Qui bibit [c] *Gangem,* [d] *niveumque quiſquis*
Frangit [d] *Araxem.*
Te ſenior turpi ſequitur [e] *Silenus aſello,*
[f] *Turgida pampineis redimitus tempora ſertis.* 430
[g] *Condita laſcivi deducunt* [h] *orgia* [i] *myſtæ.*
Te [k] *Baſſaridum comitata cohors,*
Nunc [l] *Edonij pede pulſavit*
Sola [m] *Pangæi; nunc Threicio*
Vertice Pindi; nunc [n] *Cadmeas* 435
Inter matres impia [o] *Mœnas*
Comes [p] *Ogygio venit* [q] *Iacchus,*

[h] Sup. 160. & deinceps.
[i] Mortem inſatiabilem.
[k] Vnde ἀνθεμόεις dictus.
[l] Purpureâ *vel* Lydiâ Herc. Fu. 470.
[m] Hederâ quæ corymbos nigros fert ſe Bacchus coronavit, vel propter ſimilitudinem quam habent folia & fructus cum vite; vel quod corollæ hederaceæ inſitâ frigiditate vapori reſiſtunt vinique potentiam ſiſtunt.
[n] Collecto in nodum & in tergà rejecto.
[o] Qualis infeſtam pellicibus Iovisque filijs Iunonem metuens, virginis os habitumque gerens latebas in antro Nyſæo. ſup. v. 405.
[p] Diſcincti.
[q] Herc. Fu. 474.
[a] Cùm ſyrmate tegeres leones curruum tuum trahentes ut & tigres & lynces. [b] Orientales mundi partes; India maximè & Scythia. ſup. ver. 114. [c] Indiæ flu. [d] Armeniæ flu. nivibus auctum, vel friigidum. addit n. *Frangit.* vel, gelu conſtrictum; vel ratibus ſcrat. vel reſpicit ad nomen fluvij ab ἀγνύω frango. [e] Alumnus & nutritor Bacchi. [f] *Inflata heſterno ut ſemper Iacchо.* [g] Nonniſi initiatis revelanda; variis obſita frondibus; non ſub dium rapienda. [h] Bacchanalia, ab ὀργὴ furore; *vel* πὴν ὄρεσιν montibus qui reſonant nocturno Bacchantium clamore. *vel* ἀπὸ τῆς ὀργείας ab arcendo à myſterijs profanos. [f] Myſteriorum periti, initiati ſacris. à μύω. [k] Bacchi miniſtrorum ἀπὸ τῆ βαΐζειν à vociferando. vel à vulpinis pellibus quibus cingebantur, Baſſares enim Thracibus ſonat vulpes (qua ratione & ſcortum deducitur. & Baſſaris pro meretrice ſæpe uſurpatur) *alijs* à demiſſa & talari veſte qua induebantur Bacchi miniſtri. [l] Thracij ab Edone monte. [m] Thraciæ promontorij Macedoniam verſus. [n] Thebanas. [o] Baccha. à μαίνεσθαι, [p] Thebano ab Ogyge rege. [q] Baccho ἀπὸ τῆ ἰάχειν, à vociferatione ebriorum.

Nebride ſacrâ præcincta latus.
Tibi commotæ pectora matres
Fudere comam: thyrſumque levem
Vibrante manu, iam poſt laceros
Pentheos artus Thyades œſtro
Membra remiſſæ, velut ignotum
Videre nefas.
Ponti regna tenet nitidi matertera Bacchi,
Nereidumq; choris Cadmeia cingitur Ino.
Ius habet in fluctus magni puer advena ponti
Cognatus Bacchi, numen non vile, Palæmon.
Te Tyrrhena puer rapuit manus,
Et tumidum Nereus poſuit mare,
Cærula cum pratis mutat freta.
Hinc verno platanus foliô viret,
Et Phœbo laurus carum nemus:
Garrula per ramos avis obſtrepit.
Vivaces ederas ramus tenet.
Summa ligat vitis carcheſia.
Ideus prorâ fremuit leo.
Tigris puppe ſedet Gangetica.
Tum pirata freto pavidus natat;
Et nova demerſos facies habet.
Brachia prima cadunt prædonibus,
Illiſumque utero pectus coit,
Parvula dependet latevi manus,
Et dorſô fluctum curvo ſubit,
Lunata ſcindit cauda mare,
Et ſequitur curvus fugientia carbaſa delphin.
Divite Pactolus vexit te Lydius undâ,
Aurea torrenti deducens flumina ripâ.
Laxavit vinctos arcus Geticaſque ſagittas
Lacæa Maſſagetes qui pocula ſanguine miſcet.
Regna ſecurigeri Bacchum ſenſere Lycurgi.
Senſêre terræ te Dacum feroces;
Et quos vicinus Boreas ferit
Arva mutantes: quaſque Mæotis

r Hinnuli pelle Baccho ſacrâ, quæ ipſe amiciebatur. unde νεβρὸς dictus & νεβρίζειν.
s Thebaid. ver. 17.
t Bacchico furore percitæ, à θύω, feror impetu.
u Furore Bac. *Metaph.* ab aſilo, inſecto volatili quod pecudes infeſtat.
x Sanæ menti reſtitutæ lugebant facinus quod furiatæ admiſiſſent.
y Ino. Thebaid. 23.
z Sororinus Palæmon, factus deus maris Portumnus. *ibid.*
* Piratæ Tyrrheni rapuerant Bacchum in navim, dumque ipſum ligare vellent Bacchus piratas in furorem vertit, quo correptis mare viſum eſt pratum floribus & arboribus conſitum, mali in vites verti, remi in ſerpentes, iamque leo viſus eſt proram obſidere, tigris puppim, quo attoniti dejiciunt ſe in mare & Delphines facti ſunt: alij alias hanc fab. narrant.

a Sup. ver. 16. b Summam mali partem. c Horrendus qualis in Ida monte Phrygiæ. d Indica à Gange fl. e Pinnæ loco manuum. f Ex hominibus facti Delphines incurvi. g *Falcata noviſſima cauda eſt, Quaſi in dimidia ſinuantur cornua Lunæ.* h Pact. Lydiæ fl. vexit te rectorem undâ auriferâ. i Scythiæ pop. *qui lac commiſtum potant cum ſanguine equino.* k Thracia. vid. Herc. Fu. 902. l Vide Thyeſt. 269. ſic Horat. *te Dacus, te profugus Scytha.* m Herc. Fu. 532. n Scythiæ palus.

Alluis

Alluit gentes frigida fluctu:
Quasque despectat vertice summo
Sidus Arcadium, geminumque plaustrum.
Ille dispersos domuit Gelonos:
Arma detraxit truculbus puellis:
Ore deiecto petiere terram
Thermodontiacæ graves catervæ,
Positis tandem levibus sagittis;
Mites factæ. sacer & Citheron
Sanguine inundavit,
Ophioniâque cæde.
Prætides sylvas petiere & agros.
Præsidem Bacchum coluit noverca.
Naxos Aegeo redimita ponto
Tradidit thalamis virginem relictam,
Meliore pensans damna marito.
Pumice sicco
Fluxit Nyctileus latex.
Garruli gramen secuere rivi,
Combibit dulces humus alta succos,
Niveique lactis candida fontes
Et mista odoro Lesbia cum thymo.
Ducitur magno nova nupta cœlo.
Solenne Phœbus carmen
Edit infusis humero capillis.
Concutit tædas geminus Cupido.
Telum deposuit Iuppiter igneum,
Odítque Baccho veniente fulmen.
Lucida dum currens amnosi sidera mundi,
Oceanus clausum dum fluctibus ambiet orbem;
Lunaque dimissos dum plena recolliget ignes;
Dum matutinos prædicet Lucifer ortus;
Altaque cæruleum dum Nerea nesciet Arctos;
Candida formosi venerabimur ora Lyæi.

475 480 485 490 495 500 505

• Et si qui directè subiacent ursis sideribus Borealibus. Herc. Fu. v. 6. & 828.
p Sarmatiæ pop. Herc. Fu. 538.
q Amazonibus. Hippolyt. 397.
r Mortem oppetiere. Herc. Fu. 895.
s Herc. Fu. 245.
t Mons prope Thebas.
• Thebanâ, ab Ophione superstite ex ijs qui è serpentis dentibus nati sunt. Herc. Fu. 359. hoc est Penthei & comitum Bacchi contemptorum sang.
d Cùm Prœti Argivorum regis filiæ Iunonis formæ suam præferebant, eædemq; Bacchum colere recusabant, iniecit ijs furorem Liber ut sibi vacæ visæ in sylvas fugerent & implerent fulsis mugitibus agros. hæc vitio Iunoni usque adeò grata, ut deinceps privigno conciliata faveret.
e Bacchum Naxi insulæ deum tutelarem.

f Hippolyt. 757. g Theb. 313. h Bacchus è terra aquam elicuit, lac, vinũ, mel. Eurip. Πῖ δὶ γάλακτι πόδον, Πῖ δ' οἴνῳ, ἰῇ δ' μέλισσᾶ ῥεῖ Νύκλαιε. i Vinum. Nyctilei nomen Baccho inditum à nocturnis Orgijs, *Nyctileumque patrem nocturnaque sacra precante.* k *Dulci labentes murmure rivi.* l Fragrantia vina è Lesbo insl. λίσβιον ἰυωδῦ γλυκὰρ ὦ γᾶ, Ἀμβροσίᾳ ὄμοιον. m Ariadne Baccho nupta & in cœlum relata. n Epithalamium, κατακοσμητήριον. o Faces nuptiales (de quibus Theb. 263. & 507.) præferebat. p Mutuus *vel* ut vers. 274. Hippolyt. q Semeles infaustique concubitus memor. r Semper itaq; Bacchum venerabimur. s Thyest. 476. t A λύω, ut Liber. *Quid curis solvat corda, Lyæus tris.*

ACTVS

ACTVS TERTIVS.

OEDIPVS, CREON.

Indicat regi Creon ex necyomantia, seu manis sciomantia, intellexisse se interfectorem Laij Oedipum fuisse. Ille fretus opinione suâ de Polybo patre negat, & post iurgia Creontem in carcerem conijci iubet.

ET si ipse vultus flebiles præfert notas,
Expone cuius capite placemus deos.
CR. Fari iubes, tacere quæ suadet metus.
OED. [a] Si te uentes non satis Thebæ mouent,
At sceptra moueant lapsa cognatæ domus.
CR. Nescisse cupies, nosse quæ nimium expetis.
OED. [b] Iners malorum remedium ignorantia est.
Itane & salutis publicæ indicium obrues?
CR. Vbi turpis est medicina, sanari piget.
OED. Audita fare; vel malo domitus graui,
Quid arma possint regis irati scies.
CR. Odere reges dicta quæ dici iubent.
OED. Mitteris Erebo [c] vile pro cunctis caput,
Arcana sacri voce ni reteexis tua.
CR. Tacere liceat: nulla libertas minor
A rege petitur. OED. Sæpe vel lingua magis
Regi atque regno [d] muta libertas obest.
CR. Vbi non licet tacere, quid cuiquam licet?
OED. [e] Imperia soluit, qui tacet iussis loqui.
CR. Coacta verba placidus accipias precor.
OED. Vllane pœna vocis expressæ fuit?
CR. Est procul ab vrbe lucus ilicibus niger,
[f] Dircea circa vallis irriguæ loca.
Cupressus altis exerens syluis caput
Virente semper [g] alligat trunco nemus;
Curuusque tendit quercus & putres [h] situ
Annosa ramos. huius abrupit latus
Edax vetustas: illa iam fessâ cadens
Radice, [i] sulta pendet alienâ trabe.
Amara baccis laurus; & tiliæ leues;
Et [k] Paphia myrtus; & per immensum mare
[l] Moturæ remos almus; & Phœbo obuia
Enode Zephyris pinus opponens latus.

[a] Si non publicæ salutis causâ, mihi tamen qui sororem tuam duxerim tuæque familiæ hoc tribue, cui frustrà erit regnum vbi perierunt omnes subditi.
[b] Ignauum vel inops. neque enim qui ignorat malum, remedium curat.
[c] Velut deuotum Dijs manibus pro salute publica.
[d] Tacendi libertas.
[e] Imperium detrectat & non paret.
[f] Direes fontis, *Theb.* 10. & 126.
[g] Amplectitur nemus semper virente trunco.
[a] Lanugine, musco.
[b] Proximæ arboris trunco innixa.
[c] Veneri (quam Paphij religiosissimè post Assyrios colunt) delicatissimæ Deæ arbuscula perpetuo virore spectabilis, foliorum specie, odoreque suauissimo præstantissima, sacrata.
[d] Nauigijs apta. *Almus amica fretu.*
[e] Ad solem modicè inclinatam, *vel* densissimo cacumine syluis solem præcludens.

Medio

Medio ſtat ingens arbor, atque vmbrâ grauì
Syluas minores vrget; & magno ambitu
Diffuſa ramis, una defendit nemus.
Triſtis ſub illa lucis & Phœbi inſcius,
Reſtagnat humor, frigore æterno rigens
Limoſa pigrum circuit fontem palus.
Huc ut ſacerdos intulit ſenior gradum,
Haud eſt moratus. præſtitit noctem locus.
Tunc foſſa tellus, & ſuper rapti rogis
Iaciuntur ignes. ipſe funeſto integit
Vates amictu corpus, & frondem quatit.
Lugubris imos palla perfundit pedes.
Squalente cultu mœſtus ingreditur ſenex.
Mortifera canam taxus aſtringit comam.
Nigro bidentes vellere atque patræ boues
Retro trahuntur. flamma prædatur dapes,
Viuumque trepidat igne ferali pecus.
Vocat inde manes; teque qui manes regis,
Et obſidentem clauſtra letalis lacus:
Carmenque magicum volvit, & rapido minax
Decantat ore quidquid aut placat leues
Aut cogit vmbras. irrigat ſanguis focos,
Solidaſq; pecudes urit, & multo ſpecum
Saturat cruore. libat & niveum inſuper
Lactis liquorem; fundit & Bacchum manu
Lænâ. canitque rurſus; & terram intuens,
Grauiore manes voce & attonitâ ciet.
Latrauit Hecates turba. ter valles cauæ
Sonuere mœſtum. tota ſuccuſſo ſolo

f Arbores.
g Nec lucem, nec ſolem excipiens.
h Fons.
i Tireſias.
k Dijs ſuperis ſub naſcentis ſolis ortum, inferis ſub occaſum ſolis ſacra fiunt.
l Dijs ſuperis in aris extructis; terreſtribus in terra; inferis interrâ effoſſâ, ſacra faciebant.
m Sacra infernalia igne tantum è rogis rapto accendere moris erat.
n Nigro, impuro; ut contrà, Dijs ſuperis operantes candido, puro.
o Funeſtam, feralem, ut pote taxum ceu cupreſſum vel lege *Frontem quatit.*
quod mœſti & irati ſolent. inf. v. 555. & 913.
p Dijs inferis nonniſi furuæ hoſtiæ immolantur, triſtes ſc. & luctuoſæ.
q Superorum victimas ſolebant ἀνατρέπειν, id eſt, retrorſum flectere iugula, & ſurſum verſus conuertere: inferorum verò κάτω σφάττοντας τρέπειν capite terram verſus inclinato ſtatuere.
r Infra v. 564.
s Vmbras.
t Summanes. Pluto.
u Cerberum.
x Immurmurat, reuoluit carmina magica.
c In ſacris inferis integra & ſolida hoſtia comburebatur.
d Sanguine, lacte, & vino foſſam perfundit, aquâ addit Hom. Odyſſ. λ. ἀφρῷ τὰ μελιχρήτῳ μαιάωτε ἠδὲ μέλιτι ὄινῳ, τὸ τρίτον αὖθ' ὕδατι.
e Inferis ſc. utpote malis invergens; ſuperis contrà & bonis dextrâ.
f Cùm primo carmine non adueniſſent.
g Deiecto in terram vultu, non oculis. cùm cæcus fuerit Tireſias.
h Canes. *Sub pedibus mugire ſolum, & iuga cæpta moueri ſyluarum, viſæque canes vlulare per vrbem, Aduentante deâ.* i. Hecate. de qua v. 411. Hippol. Huic autem deæ canes immolarunt priſci, quòd ipſorum latratus incantationes ſoluere & monſtroſas viſiones credebatur. Ipſa itaque Lycophroni διὰ αὐτοσφάγ&. & Canis, Ἑκάτης δῶρον dicebatur.

Pulſata

Pulsata tellus. i *audior; vates ait;*
Rata verba fidi. rumpitur cæcum k *Chaos,*
Iterque l *populo Ditis ad superos datur.*
Subsedit omnis sylua, & m *erexit comam;*
Duxere rimas robora; & totum nemus
Concussit horror. terra o *se retro dedit,*
Gemuitque penitus. siue tentari abditum
Acheron profundum mente non æquâ tulit:
Siue ipsa tellus, ut daret * *functis viam,*
Compage rupta sonuit: aut irâ furens
Triceps catenas Cerberus mouit graues.
Subitò debiscit terra, & immenso sinu
Laxata patuit. ipse q *pallentes deos*
Vidi inter vmbras: r *ipse torpentes lacus*
Noctemque veram. gelidus in venis stetit
Hæsitque sanguis. sæua prosilit s *cohors,*
Et stetit in armis omne vipercum genus
Fratrum, cateruæ dente Dircæo satæ,
Auidumque populi u *pestis* x *Ogygij malum.*
Tum torua a *hymnys sonuit, & cæcus Furor*
Horrorque, & unâ quidquid æternæ creant
Celantque tenebræ; Luctus b *euellens comam,*
Ægrèque lassum sustinens Morbus caput,
Grauis Senectus sibimet, & c *pendens Metus.*
Nos liquit animus. ipsa, quæ vitus senis
Arteſque norat, stupuit. intrepidus parens,
d *Audaxq; damno, conuocat Ditis feri*
c *Exsangue vulgus: illico* e *nebulæ leues*
Volitant, & auras f *libero cœlo trahunt.*
Non tot caducas educat frondes Eryx;
Nec vere flores h *Hybla tot medio creat;*
Cùm examen alto nectitur densum i *globo;*
Fluctusq; non tot frangit Ionium mare;
k *Nec tanta gelidi* l *Strymonis fugiens minas*
Permutat hyemes ales, & cœlum secans

i Impetraui.
k Herc.Fu. 609. Thyeſt.830.
l Manibus vmbris.
m Folia, *Metaph.* præ horrore ſc.
n Diffindebantur.
o Recedit hiatum factura.
p Rex vel leges Acher. id eſt, inferni.
* Mortuis, defunctis.
q Plutonem & Proſerpinam.
r Cocytum. Herc. Fu. 685 & Styge. ibid 712.
s *Coit fœmidine sanguis.*
t Furiarum, ut v. 500. & draconigenûm fratrum.
u Draco in nemore ad fontem Dircen. Herc. Fu. 259.
x Thebani, ab Ogyge rege.
a Vide Thyeſt. v. 96. & Herc. Fu. 93. & deinceps.
b Hippolyt. 1176.
c Anxius, ſuſpenſus, in dubio.
d Tireſ. orbitate oculorum audacior, nec timens quæ non vidit.
e Leues vmbræ.
f Non incluſo, ut ſuo inferno.

g Μυρίαι ὅσα τε φύλλα καὶ ἄνθεα. Hom β. & emenda hunc verſum, legeque, *Non tot caducas Oeta frondes educat.* h Mons Siciliæ thymo & ſalicibus abundans, apibus itaque nobilis. i Βοτρυδὸν, cum in morem vuæ conglobatæ ramo defluunt. *Solemque lenta nauam demittere aquæ.* k Nec tot grues (ſiue aues aliæ) hyeme è regionibus frigidis fugiunt ad auras tepidiores. *Ingenti clangore gruës æſtiua relinquunt Thracia, cum tepido permutant Strymona Nylo.* l Fl. Macedoniam à Thracia diuidentis.

Tepente

Tepente Nilo pensat Arctoas niues:
Quot ille [m] *populos vatis eduxit* [n] *sonus.*
Pauidæ latebras nemoris vmbrosi petunt
Animæ trementes. primus emergit solo
[o] *Dextra ferocem cornibus taurum premens*
Tetjus; manuque sustinet læua chelym,
Qui saxa duci traxit [p] *Amphion sono.*
Interque natos [q] *Tantalis tandem suos*
[r] *Tu, ô superba, fert caput fastu graui,*
Et numerat [t] *vmbras.* [t] *peior hac genitrix adest*
Furibunda [u] *Agaue; tota quam sequitur* [x] *manus*
[y] *Partita regem. sequitur & Bacchas lacer*
[a] *Pentheus, tenet q;* [b] *sæuus etiam nunc minas.*
Tandem, vocatus sæpe, pudibundum extulit
Caput, atque ab omni desidet turbâ procul,
Celatque semet. instat, & [c] *Stygias preces*
Geminat sacerdos, donec in apertum efferat
Vultus opertos Laius. fari horreo.
[d] *Stetit per artus, sanguine effuso horridus,*
Pectore fœdo squalidam obtectus comam,
Et ore rabido fatur. [e] *O Cadmi effera,*
Cruore semper læta cognato domus,
Vibrate thyrsos. Penthea gnatos manu
Lacerate potius. maximum Thebis scelus
[z] *Maternus amor est.* [h] *patria, non irâ Deum*
Sed scelere raperis. [i] *non graui flatu tibi*
Lætificus Auster, nec parum pluuio æthere
Satiata tellus halitu sicco nocet:
Sed rex cruentus; præmia, qui, sæuæ necis
Sceptra, & [k] *nefanda occupat thalamos patris;*
Inuisa proles. sed tamen peior parens
Quàm gnatus: vtero rursus infausto grauis,
[l] *Egit qui in ortus semet; & matri impios*
Fœtus regessit; quique nec mos est feris,

[m] Vmbras populorum, præcipuè Thebanorum.
[n] Incantatio.
[o] Thebaid. 20.
[p] Herc. Fu. 260.
[q] Niobe Tantali filia.
[r] Secura de liberis quibus non potest amplius orbari.
[t] Liberorum, etiam vmbris eorum gaudens ipsa vmbra. namque affectus *nec ipsa in morte relinquunt.*
[t] Quæ filium suum interfecit.
[u] Theb. 17.
[x] Bacchantium multitudo.
[y] Discerpens Penthea.
[a] Theb. 17.
[b] Austerus, abstemius, Thebanis Bacchi cultum interdicens.
[c] Exorcismos, adiurationes infernas vel per Styga.
[d] Laius stetit horridus, effuso sanguine per artus.
[e] O Thebani, etiam à draconigenis fratribus qui mutuis se vulneribus peremerunt, in vestros sæui, Bacchico furore perciti, occidite potiùs filios propriâ manu (ut Agaue aliæque impiæ Mænades in Orgijs) quàm permittatis ut viuant in priuatam vestræ domus perniciem & publicum malum, quod fecit Oedipus meus filius.
[z] Iocastæ in filium.
[f] Numinis furoris Bacchici impetu afflatâ, adactâ.
[h] O patria.
[i] Sup. v. 36.
[k] Maius enim scelus liberos è matre suscepisse quàm patrem interfecisse.
[l] *Matris concubitu qui semet in ortus Versit & indignum regerit sua pignora matri.*

Fratres sibi ipse genuit; [m] *implicitum malum*;
Magisq; monstrum [n] *sphinge perplexum suâ.*
Te te, cruenta sceptra qui dextra geris,
Te pater invitus urbe cum tota petam,
Et metum Erinnys pronubas thalami trahamq;
Trahamq; sonantes [o] *verbera; incestam domum*
Vertam, & Penates [a] *impio Marte obteram.*
Proinde pulsum finibus regem ocyùs
Agite exulem. quodcunque fœnesto gradu
Solum relinquet, vere florifero virens
Reparabit herbas. spiritus [b] *puros dabit*
Vitalis aura; veniet & sylvis [c] *decor.*
Letum, luesq; mors, labor, tabes, dolor,
Comitatus illo dignus, excedent simul.
Et ipse rapidis gressibus [d] *sedes volet*
Effugere nostras: sed graves pedibus [e] *moras*
Addam, & tenebo. repet incertus viæ,
Baculo senili triste prætentans iter.
[f] *Præcidite terras, auferam cœlum pater.*
OED. *Et ossa & artus gelidus invasit tremor.*
Quidquid timebam facere, fecisse arguor.
[h] *Tori iugalis abnuit Merope nefas*
Sociata Polybo. sospes absolvit manus
Polybus meas. uterque defendit parens
Cædem, stuprumque. quis locus [i] *culpæ est super?*
[k] *Multo antè Thebæ Laium amissum gemunt,*
Bœota gressu quàm meo tetigi loca.
[l] *Falsusne senior, an deus Thebis gravis?*
Iam, iam tenemus callidi [m] *socios doli.*
Mentitur ista [n] *præferens fraudi deos*
Vates, tibique sceptra despondet mea.
CR. *Egon', ut sororem regiâ expelli velim?*
Si me fides sacrata cognati laris
Non contineret in meo certum statu;
Tamen ipsa me [a] *Fortuna terreret, nimis*
Solicita [b] *semper. liceat hoc tutò tibi*
Exuere pondus, ne recedentem opprimat.
Iam te minore tutior pones loco.
OED. *Hortaris etiam, sponte deponam ut meâ*

[m] Ænigma magis implicitum quàm illud Sphingis quod ipse solvit. Thebaid. 137.
[n] Thebaid. 503.
[o] Flagella. Thyest. 96.
[a] Inter fratres Polynic. & Etheoc.
[b] Non corruptos & pestilentes ut nunc. vide sup. ver. 36.
[c] Frondes, folia.
[d] Thebas, vitamque ipsam.
[e] Senium, lassitudinem, cæcitatem, natam, quæ mori non sinat.
[f] Vos ô Thebani eijcite eum terrâ, ego pater eius arcebo cœlo.
[h] Mater mea (ut credidit) patri etiamdum vivo matrimonio iuncta convincit me non esse parricidam illum & incestum.
[i] Superest culpæ. *Anastrophe.*
[k] Et longè ante quàm ego Thebas advenerim, Laius est interfectus.
[l] Numnam deceptus est Tiresias? an ultra pestem etiam Thebæ debent offen-

so Deo seditionem ex concitatione in regem? [m] Tiresiam & Creonta. [n] Prætexens. [a] Regni, præcipuè Theban. Herc. Fu. 385. [b] Deponere regnum iam tutius est quàm nimis tardè recedentem ab eo opprimi.

Tam

Tam gravia regna? CR. *Suadeam hoc illis ego,*
In utrumque queis est liber etiam nunc status.
Tibi iam necesse est ferre fortunam tuam.
OED. [d] Certissima est regnare cupienti via,
Laudare modica, & ocium ac somnum * sequi.
Ab inquieto sæpe simulatur quies.
CR. *Parumne me tam longa defendit* [e] *dies?*
OED. [f] *Aditum nocendi perfido præstat dies.*
CR. *Solutus onere regio, regni bonis*
Fruor, domusq; civium cœtu viget;
Nec ulla [g] *vicibus surgit* [g] *alternis dies,*
Quâ non [h] *propinqui munera ad nostros lares*
[h] *Sceptri redundent; cultus, opulentæ dapes.*
Donata multis gratiâ nostrâ salus.
Quid tam beatæ deesse fortunæ reor?
OED. *Quòd* res secundæ non habent unquam modum.
CR. *Incognitâ igitur ut nocens causâ cadam?*
OED. [i] *Num ratio vobis reddita est vitæ meæ?*
Num audita causa est nostra Tiresiæ? tamen
Sontes videmur. [k] *facitis exemplum; sequor.*
CR. *Quid si innocens sum?* OED. dubia pro certis solent
Timere reges. CR. qui pavet vanos metus,
Veros fatetur. OED. [l] quisquis in culpa fuit,
Dimissus odit omne, quod dubium putat.
CR. *Sic odia fiunt.* OED. [a] Odia qui nimium timet,
Regnare nescit. regna custodit metus.
CR. [b] Qui sceptra duro sævus imperio regit,
Timet timentes: metus in auctorem redit.
OED. *Servate fontem saxeo inclusum specu:*
Ipse ad penates regios referam gradum.

* Dubijs rebus inventa est oratio suasiva, necessariò manet te tua fortuna.

d Satis callidè regnum ambis, qui (quod faciunt ambitiosi, segnitiem laudantes & in otium simulatum recedentes donec occasionem rei gerendæ repererint) vitæ quietæ studium præ te fers, imperium tamen captas.

* Al. *loqui.*

e Mei iam diù notitia vel experientia. legitur & *fides.*

f Imò nocendi occasionem & viam ministrat perfido diuturna experientia. *vel* fides habita.

g Noctem subsecuta, vel alterna dies.

h Affinis regis, id est, munera à rege propinquo.

i Expurgari me apud vos criminis, & tamen parricidij & incestus me insimulatis.

k Præbuistis mihi legem & exemplum quod sequar. vos itaque etiamsi insontes condemno. l Quicunque culpæ accusatus quamvis ex principis gratiâ vel fictâ suâ purgatione sit dimissus: malè tamen sibi conscius principis animum sui modulo metiens non verè conciliatur sed odit dubium amicum. Lips. legit *quisquis in culpa fuit Dimissus, odit omne quod dubium, puta.* a Theb. 654. & Herc. Fu. 352. b Necesse est multos timeat quem multi timent.

CHORVS.

CHORVS.

Excusat Oedipum Chorus transferendo culpam in male Thebarum fata, quæ ab ipsâ inauspicatâ bove Thebanos usque vexarint.

NOn tu tantis causa periclis,
Non hæc Labdacidas premunt
Fata: sed veteres deûm
Iræ sequuntur. Castalium nemus
Umbram Sidonio præbuit hospiti,
Lavitque Dirce Tyrios colonos:
Ut primùm magni natus Agenoris,
Fessus per orbem furta sequi Iovis,
Sub nostræ ramis constitit arboris,
Prædonem numeravs suum;
Monitúq; Phœbi, iussus erranti
Comes ire vaccæ, quam non flexerat
Vomer, aut tardi iuga curva plaustri,
Deseruit fugas, nomenq; genti
Inauspicatâ de bove tradidit.
Tempore ex illo nova monstra semper
Protulit tellus. aut anguis imis
Vallibus editus, annosa supra
Robora sibilat, supraq; pinus,
Supra Chaonias celsior arbores
Cæruleum erexit caput,
Cum maiore sui parte recumberet;
Aut fœta tellus, impio partu
Effudit arma.
Sonuit reflexo classicum cornu,
Lituusq; adunco stridulos cantus
Elisit ære. ante non linguas
Alias, & arma vocis ignotæ
Clamore primum hostico experti,

c Non tu Oedipe.
d Nec tantum Labdaci progeniem, Laium, Oedipum, &c.
e Cadmus fil. Agenoris regis Phœnicum, quorum præcipuæ urbes Tyros & Sidon, missus à patre quæsitum Europam à Iove sub specie tauri raptam, appulit Phocidem consediitque non procul à Parnasso, vid. sup. v. 112.
f Sororem à Iove raptam. Hippolyt. 3012.
g Nemoris ism Thebani.
h Numerans spatia à se emensa prædonem insequuto. alij leg. *memorans*, id est, meditatus ubinam inveniret prædonem.
i Oraculo Phœbi iussus urbem condere in quo loco iuvenca iniugis quam sequebatur consideret, Thebas condidit. vid. sup. v. 112.
k Regionem illam quæ prius Aonia dicta est, à bove illâ Bœotiam appellavit. alij tamen dictam volunt à Bœoto Neptuni & Arnes filio.
l Draco, serpens quem, cum Cadmi comites aquatum missos interfecisset, ipse Cadmus occidit.
m *Ac medio plus parte leves erectus in auras Despicit omne nemus.* Ovid. 3. Metam. unde fabulam hanc petas.
n Quercus altas, quales alunt Chaoniæ nemora glandifera.
a Armatos homines qui ut primum terrâ nati sunt bella sibi indixere, mutuisque vulneribus periere omnes ad quinque. Herc. Fu. 259.
b Lituus incurvus aheneus.
c Linguâ suâ voceque tum primùm experti usique in bellica acclamatione ἰὴ παιάν.

Agmina campos [d] *cognata tenent.*
Dignaque iacto [e] *semine proles*
Vmœtatem permensa die,
Post Luciferi nata meatus,
Ante Hesperios occidit ortus.
Horret tantis [f] *advena monstris*
Populique timet bella recentis:
Donec cecidit sæva iuventus;
[g] *Genitrixque suo reddi gremio*
Modò productos vidit alumnos.
[h] *Hac transierit civile nefas.*
Illa [i] *Herculeæ norint Thebæ*
Prælia fratrum.
Quid [k] *Cadmei fata* [k] *nepotis,*
Cùm vivacis cornua cervi
Frontem ramis texere novis,
Dominumq́ canes egere suum?
Præceps sylvas monteſq́ fugit
Citus Actæon, atq́ magis
Pede per saltus & saxa vagus
Metuit [a] *motas zephyris* [a] *plumas,*
Et, quæ [b] *posuit, retia vitat:*
Donec placidi fontis in undâ
Cornua vidit vultusq́ feros,
Vbi virgineos foverat artus
[c] *Nimium sævi Diva pudoris.*

[d] Terrâ nati fratres.
[e] Serpentis dentibus, Herc. Fu. 259.
[f] Cadmus advena Tyrius.
[g] Terra filios cæsos recepit.
[h] Atque utinam hic finis sit intestinis & civilibus Thebanorum bellis!
[i] Natus Thebis iàm tùm erat Hercules, sed nondum regnârat. Megaram enim duxit post obitum Polynicis & Etheoclis.
[k] Actæonis, quem, quòd in fonte Dianam nudam vidisset, Dea in cervum convertit, unde præda suis canibus factus est.
[a] Lineam, formidinem. vide Hippolyt. 46.
[b] Nuper ipse venator. [c] Pudoris sui nimis sæva vindex, quæ quum erratum tam crudeliter ulta sit, graves in Thebanos iras deorum arguit.

ACTVS QVARTVS.

OEDIPVS. IOCASTA.

Sustricari iàm incipit Oedipus ne ille fortè quem olim Delphos petens occidisset, Laium fuerit: quæris itaque à Iocastæ de Laij ætate, necis tempore, & aljs circumstantijs.

CVras revoluit animus, & repetit metus.
Obisse nostro Laium scelere autumant
[d] *Superi* [e] *inferiq́, sed animus contrà innocens,*
Sibiq́ meliùs quàm deis notus, negat.
Redit memoria [f] *tenue per vestigium,*

[d] Apollo. *vel* homines in superis Tiresias & Creon.
[e] Laius ceu umbra Laij inferis evocata. [f] Per obiectum leve.

Cecidisse

Cecidisse nostri e stipitis pulsu obvium
Datumq; Diti, cum prior iuvenem senex
Curru superbus pelleret, Thebis procul,
Phocea trifidas regio quà scindit vias.
Vnanima coniux, explica errorem precor,
Quæ spatia moriens Laius vitæ tulit.
Primone in æuo viridi, an fracto occidit?
IO. Inter senem iuvenemq; sed propior seni.
OE. Frequensne turba regium cinxit latus?
IO. Plures fefellit error ancipitis viæ;
Paucos fidelis curribus iunxit labor.
OE. Aliquisne cecidit regio fato comes?
IO. a Vnum fides b virtusq; consortem addidit.
OE. Teneo c nocentem: conuenit numerus, locus.
Sed tempus adde. IO. d decima iam metitur seges.

e Claud. Iocasta tamen enim fuisse dicit inf. v. 1034. atque ipse in Thebaide.
h Demissum Orco, id est, v. interfectum.
i Sup. 277.
k Quæ spatia vitæ, id est, quam ætatem?
l Μῆκος χρόνου, &c.
a Polyphontem præconem.
b Ἀνδρεία fortitudo, unica quondam virtus habita.
c Me. se.
d Ante annos decem.

SENEX. OEDIPVS.

Esine a Merope & Corinthijs missio, qui Oedipum de Polybi morte doceat, rogetque, ad gubernacula regni suscipienda veniat, & sciat Oedipum se non verè esse Polybi filium. nimia itaque curiositate sua veros invenit parentes.

Corinthius te populus in regnum vocat
Patrium, quietem Polybus æternam obtinet.
OED. Vt f undique in me sæva fortuna irruit?
Edissere agedum quo cadat fato parens.
SE. Animam senilem g mollis exsolvit sopor.
OE. Geni or sine vlla cæde defunctus iacet.
Testor, licet iam tollere ad cœlum piè
h Puras nec vlla scelera metuentes manus.
Sed i pavs magis metuenda fatorum manet.
SE. Omnem paterna regna discutiunt metum.
OE. Repetam paterna regna, sed matrem horreo.
SE. Metuis parentem, quæ tuum reditum expetens
Sollicita pendet? OE. ipsa me pietas fugat.
SE. Viduam relinques? OE. k tangis, en, ipsos, pnetus.
SE. Effare, mersus quis premat mentem timor:
l Præstare tacitam regibus soleo fidem.
OE. Connubia matris Delphico monitu tremo.

f Ludificando me & ambiguum tenendo. vel secundum i m regnum perniciosè mihi ingerendo.
g. Θάνοι δ' ὁ δὲ ὑπὸ δὲ μαλθακὸς ὕπνος & σμικρὸν πάλαι σώματ' ἀνιέις ῥοπῆ.
h Parricidium non metuentes.
i De incestis matris nuptijs.
k Rem tetigisti, tetigisti vlcus. hoc enim est quod metuo ne fato ductus eam viduam ducam. l Quod fecerat prius Oedipi genere velut regio simulando & celando.

SE. *Timore vana desine, & turpes metus*
Depone. Merope vera non fuerat parens.
OED. [m] *Quod subditius præmium gnati petiit?*
SE. *Regnum superbum:* [n] *libers adstringunt fidem.*
OED. *Secreta thalami, fare,* [o] *quo excipias modo.*
SE. [p] *Hæ te parenti parvulum tradunt manus.*
OED. *Tu me parenti tradis? at quis me tibi?*
SE. *Pastor novos sub Cytheronis iugo.*
OED. *In illa temet memora quis casus tulit?*
SE. *Illo sequebar monte cornigeros greges.*
OED. *Nimc adice certas corporis nostri notas.*
SE. *Forata fervo gesseras vestigia,*
[a] *Tumore nactus nomen ac vitio pedum.*
OED. *Quis fuerit ille, qui meum dono dedit*
Corpus, requiro. SE. [b] *regios pauit greges,*
Minor sub illo turba pastorum fuit.
OED. *Eloquere nomen.* SE. [c] *prima langueſcit senũ*
Memoria, longo lassa sublabens situ.
OED. *Potesne facie noscere ac vultu virum?*
SE. *Fortasse noscam. sæpe iam spatio obrutam*
Lenis exoletam memoriam revocat nota.
OED. [d] *Ad sacra & aras omne compulsum pecus*
Duces sequantur. ite properè, accer site,
[e] *Famuli, penes quos summa consistit gregum.*
SE. [f] *Siue ista ratio, siue fortuna occulit,*
Latere semper patere, quod latuit diu.
Sæpe eruentis veritas patuit malo.
OED. *Malum timeri maius* [g] *bis aliquod potest?*
SE. *Magnum esse, magnâ mole quod petitur scias.*
Concurrit [h] *illinc publica, hinc regis salus,*
[k] *Vtrimque patria. contine medias manus,*
[l] *Vt nil lacessas, ipsa se fata explicant.*
[m] Non expedit concutere felicem statum.
OED. [n] *Tutò* mouetur quidquid extremo in loco est,
SE. *Nobilius aliquid genere* [o] *regali appetis?*

[a] Ex quem finem ſecerit me illum ſuppoſititij parentis.
[b] Quo ſimilis retineret tyrannidem, quam timet certa ſucceſſio, retineque populum in fide, ne quando interfecti regis liberi ſint vltores. *alij leg.* Regum ſuperbum, *alij* ſuperbam.
[c] Vnde tu noris me eſſe ſubditicium?
[d] Tradiderunt temere has manus parui pa.
[a] Οἰδίπους τὸν πάλαι ἐπώνυμον ἔσχεν τὸν Ἕλλας ἀπὸμαζὸν Οἰδίπουν.
[b] Regius paſtor ſummus.
[c] An prima inter animæ potentias deficit, cum ætas illa in continuo deflexu rerum ſpecies nequeat retinere? an primo quidem obiectum non agnoſcit, poſtea a. reminiſcitur. ut ait verſ. 820?
[d] Sub prætextu ſacrificij, veluti eximendæ ſint egregiæ victimæ, paſtores accerſit.
[e] Paſtores & bubulci.
[f] Suadet ſenex ne nimis curioſè id ſcrutetur quod notum in malum ſuum redire poſſit.
[g] Parricidio & inceſtu? [h] Sciendo. ut euitetur peſtis. vel ambiguè log. necdum intelligit ſenex quid velit Oedipus. [i] Neſciendo. [k] Salute, vel rege amiſſo. [l] Etiamſi nihil moueas, fatum (quod ſeries eſt & connexio quædã cauſarum quâ fit quicquid fit) ſe declarabit. [m] Τὸ κακὸν οὐ καιρίως κ' κινητέον. [n] Sed meum ſtatum infelicissimum puto, mouebo itaque ut certum ſciam. [o] Polybi enim filius iam credebatur.

Ne te parentis pigeat inventi, vide.
OE. *Nec pœnitendi sanguinis queram fidem:*
Scd nosse certum est. ecce grandevus senex,
Arbitria sub quo regis fuerant gregi,
Phorbas. refers ne nomen aut vultum senis?
SE. *Arridet animo forma. nec notus satis,*
Nec rursus iste vultus ignotus mihi.
Regnum obtinente Laio famulus greges
Agitabit opimos sub Citheronis plaga?

a Nec eo animo de inveniendo labore, ut inventi pœniteat.
b Alij *Ithmales* dictus.

PHORBAS. SENEX. OEDIPVS.

Lætus Citheron pabulo semper novo
Æstiva nostro prata c *summittit gregi.*
SE. *Noscisne memet?* PH. *dubitat anceps memoria.*
OE. *Huic aliquis à te traditur quondam puer?*
Effare. dubitas? cur genas mutat color?
Quid verba quæris? d *veritas odit moras.*
PH. *Obducta longo temporum tractu mouet.*
OE. *Fatere, ne te cogat* e *ad verum dolor.*
PH. f *Inutile isti munus infantem dedi.*
Non potuit ille luce, non cœlo frui.
SE. *Procul sit omen: vivit, & vivat precor.*
OE. *Superesse quare traditum infantem negas?*
PH. *Ferrum per ambos tenue transactum pedes*
Ligabat artus: vulnerì innatus tumor
Puerile fœdã corpus urebat g *lue.*
SE. *Quid quæris ultra? fata iam accedunt propè.*
OE. h *Quis fuerit infans, edoce.* PH. *prohibet fides.*
OE. *Huc aliquis ignem, flamma iam excutiet fidem.*
a *Per tam cruentas vera quærenti vias,*
Ignosce queso, si ferus videor tibi,
Et impotens. PH. *iam parta vindicta in manu est.*
OE. *Dic vera. quisnam, quove generatus patre.*
Qua matre genitus? PH. *eminge est genitus tua.*
OE. *Debisce tellus, tuq; b tenebrarum potens,*
Jn Tartara ima, rector umbrarum, rape
c *Retro reuersas generis ac stirpis vices.*
Congerite, ciues, saxa in d *infestum caput;*
Mactate telis. e *me petat ferro* f *pareus;*
Me natus. in me coniuges arment manus,
Fratresq;; & æger populus g *erepsos rogis*

c Suppeditat.
d Vera relaturo ad manum verba sunt, nec morã est opus.
e Alj. *ad uerum.*
e Non diu victurum, sauciũ sc. plantis perforatis.
f Putredine.
g Quibus parentibus ortus.
h *Cruciatus & tormenta minitatur.*
a Inuidiosius hæc dicta illi vers. tribuuntur Phorbanti q. d. si ferus fuerim in te exponendo ignosce quæso, aut si tormentorum metu arcana prodam: capé ltaque indicium.
b Pluto.
c Me qui aduersus naturæ leges sum reuersus in propriæ matris vterum sup. 618.
d Alij hab *iuceſtum.*
e Causam huius pestilitatis.
f Omnes parentes, liberi, coniuges, fratres me petant qui iura illorum violauerim.
g In me velut inferis deuorum piaculum. vide sup. v. 550. vel in me pestis, funerum, rogorum causam.

Iaculetur ignes. sæculi crimen vagor,
Odium Deorum, iuris exitium sacri;
h Qua luce primum spiritus hausi rudes,
Iam morte donus. redde nunc animos, parens.
Nunc aliquid aude sceleribus dignum tuis.
k I, perge propero regiam cursu pete,
Gratare maris, liberis aucta domo.

h Theb. 244.
i Per indignationem sibi se ex matre parentem exprobrat.
k Sarcastice.
l Ob domum auctam liberis a ac filio ex matre. Ios. Scal. legit *liberis aucta modo*. Al. auctam domum.

CHORVS.

Varietati obnoxium arguit chorus excelsum statum. mediam itaque fortunam optat, cuius laudes canit. à similitudine nauis mollico vento actæ, & exemplo Icari.

m Fata si liceat mihi
Fingere arbitrio meo,
Temperem zephyro leui
Vela, ne pressæ graui
Spiritu antennæ tremant.
Lenis ac modicum fluens
Aura, nec vergens latus,
Ducat intrepidam ratem.
Tuto me mediâ vehat
Vita decurrens viâ.
a Cnossium b regem timens;
Alta dum demens petit,
c Artibus fidens c nouis,
Certat & veras aues
Vincere, ac c falsis nimis
Imperat pennis d puer;
e Abstulit nomen freto.
Callidus medium senex
Dædalus librans iter
Nube sub mediâ stetit,
f Alitem exspectans suum:
Qualis accipitris minas
Fugit, & sparsos metu
Colligit fœtus avis:
Donec in ponto manus

m Medio tutissimus ibis.
a Dædalus Hymetionis fil. damnatus ab Areopagitis, quod occidisset Talum sororis filium, in Cretam migrârat: ibi quia vaccam fabricasset ligneam à Minoë rege Labyrintho ceu turri inclusus terrâ marique fugam interdictam per aëra tentauit; alas itaque confecit sibi & filio, quibus ipse euolauit Sardiniam, inde Cumas. Icarus autem dum patris monito non audiens nimis altè volat pennis à sole liquefactis in mare decidit, quod ab illo nomen tulit.
b Minoem regem Cretæ in qua Cnossus vrbs.
c Pennis non hominis datis.
d Icarus.
e Pars illa maris Ægæi ab Icari casu Icarium mare dicta est, ut & insula in eodem mari Icaria quæ prius Δολιχη vocata. Al. nomen eripuit freto.

Colligit

Movit implicitas puer,
Comes audacis viæ.
Quidquid excessit modum,
Pendet instabili loco.
Sed quid hoc? [z] postes sonant
[b] Mæstus & famulus manu,
Regius quassat caput.
Ede quid portes novi.

[z] Crepant regiæ fores exeunte nuncio. vide Herc. Oet. v. 354.

[b] Antiquatam hanc exoletarum editionum lectionem reducit approbatq; P. Scriverius; damnatam quidem I. Grutero non concoquenti locutionis formulam *manu quassat caput*. Præfert itaq; illam lect. *postes sonat Regius famulus manu, Mæstus & quassans caput*. Verùm quia *sonare postes manu*, vix Latinè sonet: quid si, unâ & alterâ in voce *manu* literis mutatis, legamus: *postes sonant. Regius famulus venit, Mæstus & quassans caput*. quem verborum ordinem in vulgatis libb. obseruatum inuertere coguntur qui vt retineant *manu*, *Mæstus* transferunt in locum *Regius*.

ACTVS QVINTVS.

NVNCIVS.

Nuncius Oedipi excæcationis consilium & modum narrat.

PRædicta postquam fata, & infandum [a] scelus
Deprendit, ac se scelere convictum OEdipus
Damnavit ipse; regiam infestus petens
Invisa propero tecta penetravit gradu;
Qualis per arva Libycus insanit leo,
Fulvam minaci fronte concutiens iubam:
Vultus furore torvus, atq; oculi truces,
Gemitus, & altum murmur, & [*] gelidus fluit
Sudor per artus, spumas, & volvit minas,
Ac mersus altè magnus exundat dolor.
Secum ipse sævus grande nescio quid parat,
Suisq; fatis simile. [b] Quid pœnas moror?
[c] Vt hoc scelestum pectus aut ferro petat,
Aut fervido aliquis igne vel saxo domet?
Quæ tigris aut quæ sæva visceribus meis
Incurret ales? ipse tu [d] scelerum capax
[e] Sacer Cithæron, vel feras in me tuis
Emitte sylvis, mitte vel rabidos canes.
Nunc redde [f] Agaven, anime, quid mortem times?
Mors innocentem sola fortunæ eripit.
Hæc fatus, aptat impiam capulo manum,
Ensemq; ducit. Itane tam magnis [g] breves
Pœnas sceleribus solvis? atq; uno omnia
Pensabis ictu? morieris? hoc patri sat est.
Quid deinde matri? quid malè in lucem editis
Gnatis? quid ipsi, quæ tuum magnâ luit

[a] Quidam *Genus* legunt & intelligunt de natis ex matre liberis.

[*] Al. Gelidus volat. &c.

[b] Verba Oedipi.

[c] An pœnas aliundè expectem?

[d] Agaves & ceterarum Baccharum.

[e] Iovi. *vel* Bacchi sacris. *vel* execrande.

[f] Sup. ver. 616. & Theb. 17.

[g] Facilis & simplicis mortis.

Scelus ruinâ, flebili patriæ dabis?
[a] Solvenda non est illa quæ leges ratas
Natura in uno vertit Oedipode, [b] novos
Commenta partus. supplicijs eadem meis
Novetur. iterum vivere, atq; iterum mori
Liceat; renasci semper: ut toties nova
Supplicia pendas. utere [c] ingenio miser.
Quod sæpe fieri non potest, fiat diu:
Mors eligatur longa. queratur vita,
Quæ nec sepultis mistus, & vivis tamen
Exemptus erves. morere; sed [d] citra patrem.
Cunctaris, anime? subitus an vultus gravat
Profusus imber, at rigat fletu genas?
Et flere satis est? hactenus fundent levem
Oculi liquorem. sedibus pulsi suis
Lacrymas sequantur. hi [e] maritales statim
Fodiantur oculi. dixit, atq; irâ furit.
Ardent minaces igne truculento genæ;
Oculiq; [f] vix se sedibus retinent suis.
Violentus, audax, mutus, iratus, ferox;
Tantum cruentus gemuit; & dirum fremens
Manus in ora torsit. at contrà truces
Oculi steterunt, & suam inventi manum
[f] Ultrò insequuntur. vulneri occurrunt suo.
Scrutatur avidus [g] manibus uncis lumina.
Radice ab imâ funditus vulsos simul
Evolvit [h] orbes. hæret in vacuo manus,
Et fixa penitus unguibus lacerat [a] cavos
Altè recessus luminum. & [a] inanes sinus;
Sævitq; frustra, plusq; quàm sat est furit;
[b] Tantum est periculum lucis. [c] attollit caput,
Caviseq; lustrans orbibus cœli plagas,
[d] Noctem exveritur. quicquid effossis malè
Dependet oculis, rumpit; & victor deos
Conclamat omnes; Parcite, en, patriæ, precor:
Iam [c] iussa feci. debitas pœnas tuli.
Inventa thalamis digna nox tandem meis.
[f] Rigat ora fœdus imber, & lacerum caput
Largum revulsis sanguinem venis vomit.

[a] Non æquum est ut natura, quæ me produxit, in dedecus fuum, fúra fua per patricidium & incestum violitarum, solvat me unicâ & simplici nece tot sceleribus functum.
[b] Filios ex matre.
[c] Utere eo ingenio ad pœnas excogitandas, quo usus es quondam in Sphinpis ænigmate solvendo.
[d] Non uno ictu ut Laius.
[e] ἔρωτ' ἐνοσουν ἡ γαμοι ἀνομμα δεδεγμενον. ex conspectu enim amor. hi quibus placuit mater, vel qui illius amorem conciliavere.
[f] Consci & in pœnas parati.
[g] Digitis, unguibus.
[h] Κύκλως. ita Soph. ἀεχε ὑπαστιν ἀρθρα τῶν ἀυτῶ κύκλων. Sphæricæ autem seu orbicularis forma oculo data est, quo celerius & faciliùs revolutus objecta apprehendat, utque sufficiat cuivis quantitati capiendæ perpendiculatibus lineis à visis in centrum oculi concurrentibus. vel orbes hic cape sinus, in quibus oculi sunt.

[a] Etiam in oculorum sinus & globos, cum satis fuisset aranæ telam, vel pupillam effodisse. [b] In tantum lucem exodit. tam attentè cavet ne quid sibi lucis relinquatur. [c] More lustrantis & suspicientis. [d] An penitus sit cœcus. Theb. v. 175. & infra v. 998. [f] Hæc nuncius ex sua persona.

CHORVS.

CHORVS.

Chorus iste ex disciplina Stoicorum (qui omnia, imò Deum ipsum subijciunt inevitabilibus fatis) excusari Oedipum vult.

FAtis agimur: cedite fatis.
Non solicitæ possunt curæ
Mutare rati stamina fusi.
Quidquid patimur mortale genus,
Quidquid facimus, venit ex alto:
Servatq; suæ decreta colus
Lachesis, durâ revoluta manu
Omnia certo tramite vadunt.
Primusq; dies dedit extremum.
Non illa Deo vertisse licet,
Quæ nexa suis currunt causis.
It cuiq; ratus, prece non ullâ
Mobilis, ordo. *multis ipsum*
Timuisse nocet. multi ad fatum
Venere suum, dum fata timent.
Sonuere fores, atq; ipse suum
Duce non ullo molitur iter
Luminis orbus.

e Here. Fu. 558.
h Fato seu providentiâ divinâ, vel ut illi, ex constellatione.
i Una è Parcis, fatum.
k Inexorabili, immutabili.
l Horoscopus genethliacus ex situ & consensu siderum in nativitatis horâ.
m *Quod fore ratum est id summum exuperat Iovem.* Stoicè.
n Quæ proveniunt ex serie & ordine causarum.

OEDIPVS. CHORVS. IOCASTA.

Iocasta se interficit. Oedipus exœcatus in exilium abit.

BEne habet, peractum est. iusta persolvi patri.
Iuvant tenebræ. quis Deus tandem mihi
Placatus a *atrâ nube perfundit caput?*
Quis scelera b *donat? conscium evasi diem.*
Nil, parricida, dexteræ debes tuæ,
Lux te refugit. vultus OEdipodem c *hic decet.*
CH. *En ecce, rapido sæva prosiluit gradu*
Iocasta vecors: d *qualis attonita & furens*
Cadmea mater abstulit gnato caput,
Senstive raptum. dubitat. afflictum alloqui
Cupit, pavetq; iam malis cessit pudor.
IO. e *Cupiunt, & horrent ora, nam quid te vocem?*
Gnatumne? dubitas? gnatus es: gnatum pudet?

a Cœcitatis caligine.
b Dono remittit.
c Emphaticè.
d Qualis Agave, ubi furens filio caput abstulisset moxque ad se reversa facinus sensisset, attonita stetit; talis hic Iocasta. vid. sup. ver. 443. P. Scriverius habet *Sensimvè raptum traxit.* e Alloqui te cupio, horreo tamen. P. Scriverius legit, *sed harent ora.*

Immitis,

Immitis, ero, gnate, [f] *quò avertis caput,*
Vacuosq́, vultus? OED. [g] *quis frui & tenebris*
vetas?
[h] *Quis reddit oculos? matris en, matris sonus.*
[i] *Perdidimus operam. congredi fas amplius*
Haud est. nefandos dividat vastum mare,
Dirimatq́, [k] *tellus abdita. & quisquis sub hoc*
In alia versus sidera, ac solem [l] *avium*
Dependet [m] *orbis, alterum ex nobis ferat.*
IO. *Fati ista culpa est: nemo fit fato nocens.*
OED. *Iam parce verbis mater, & parce auribus,*
Per has reliquias corporis trunci precor,
Per [n] *inauspicatum sanguinis pignus mei,*
Per omne nostri nominis [b] *fas &* [c] *nefas.*
IO. [d] *Quid, anime, torpes? socia cur scelerum dare*
Pœnas recusas? omne confusum perit,
Incesta, per te iuris humani decus.
Morere, ac nefastum spiritum ferro exige,
Non si ipse mundum concitans divum sator
Coruscâ sevâ [e] *tela iaculetur manu,*
Vnquam rependam sceleribus pœnas pares
Mator nefanda, mors placet: mortis via
Quæratur. agedum, commoda matri manum,
Si parricida es. [f] *restat hoc operi ultimum.*
Rapiatur [g] *ensis. hoc iacet ferro meus*
[h] *Coniux. quid illum nomine haud vero vocas?*
Socer est. utrumque pectori infigam meo
Telum? an patenti conditum iugulo imprimam?
Eligere nescis [i] *vulnus. hunc, dextra, hunc pete*
Vterum capacem, qui virum & gnatum tulit.
CH. *Iacet perempta. vulneri immoritur manus;*
Ferrumq́, secum nimius eiecit cruor.
OED. [k] *Te fatidice, te præsidem veri Deum*
Compello. solum debui fatis patrem.
Bis parricida, pluśq́, quam timui nocens.
Matrem perevi; scelere confecta est meo.
O Phœbe mendax, fata superavi impia.
Panitante gressu sequere fallaces vias,
Suspensa plantis efferens vestigia.

[f] *Audità Iocastâ, avertis si Oedipus.*
[g] Quisnam tu es qui interdicis mihi fructum capere quem ex cœcitate percepisse mihi visus sum?
[h] Quis per aures ingerit mihi mala, quorum notas ne viderem, effodi mihi oculos?
[i] Nil profeci oculos eruendo cùm etiamdum audiam vide Theb. 326.
[k] Alterum Hemisphærium.
[l] Legunt quidam *alium* alij *alterum*, vt sit—Alterum orbis latus alijs sideribus notum. utque dicunt poetæ, *alio sole oriens, Et alio sub sole iacens.*
[m] Infelicem prolem, liberos.
[n] Matris & filij.
[b] Vxoris, mariti, &c. nefanda inter nos nomina.
[c] *Se ad pœnas de se sumendas excitat.*
[d] Fulmina.
[e] Vt matrem etiam occidas.
[f] Quem modò Oedipus abiecerat.
[g] Laius coniux meus imò socer. itamque filio eius nupsi.
[h] Locum vulneri.
[i] Te ridiculum deum falsitatis arguo, qui fore prædixisti, ut patrem occiderem. sed jam & matri necis causa fui. [k] Asperas, præcipites, cœco ignotas.

[a] *Cetam*

[a] Cæcum trementę dextera noctem rege.
Ingredere præceps lubricos pones gradus.
I, profuge, modo [a] siste, ne [b] in matrem ruas.
[c] Quicumq; fessi corpore & morbo graues
Semianima trahitis corpora, en fugio, exeo.
Releuate colla, emitte cœli statum.
Post terga sequitur. quisquis exilem iacens
Animam retentat, viuidos hausit Iouis
Concipiat. [e] ite, ferte [f] depositis opem.
Mortifera mecum vitia terris extraho.
Violenta fata, & horridus [g] mortis tremor,
Maciesq; & atra pestis, & rabidus dolor
Mecum ite, mecum. [h] ducibus his uti libet.

[a] Vias baculo prætentans explora.
[b] In matris cadaver.
[c] O Thebani pestę laborantes.
[d] Prout iubet oraculum.
[e] O medici, curatores.
[f] De quorum salute & vitâ desperabatur.
[g] Al. *morbi*.
[h] Mihi cæco hi pro ducibus erunt. supra. 652.

TROAS.

TROAS.

PERSONAE.

HECVBA.	PYRRHVS.
CHORVS MVLIERVM.	ANDROMACHA.
TALTHYBIVS.	SENEX.
AGAMEMNON.	VLYSSES.
CALCHAS.	ASTYANAX.
HELENA.	NVNCIVS.

ARGVMENTVM.

Græci, exciſo iam Ilio, reditum in patriam cogitantes contrario vento detinebantur. Apparens noctu Achillis umbra ſolvere eos poſſe negat, niſi ſibi debitis inferijs mactatâ Polyxenâ, cuius nuptiarum prætextu interfectus eſt. Non feret Agamemnon ſibi amatam Polyxenam mactari. Qua de re orto cum Pyrrho iurgio intervenit conſultus Calchas, qui omnino immolandam pronunciat, vnâque necandum Aſtyanacta, quem à matre abſconditú abducit Vlyſſes & de Scęa porta deijcit. Polyxenam ab Helena auſpice, ritu cultuque ſponſæ deductam ad patris tumulum Pyrrhus mactat.

ACTVS PRIMVS.

HECVBA.

Luget Hecuba patriæ, domus, ſuiipſius calamitatem:

QVI CVNQVE regno fidit, & magnâ potens
Dominatur aula, nec [a] leue s metuit deos,
Animumq́ rebus ſ redulum lætis dedit;
Me videat, & te [b] Troia, non vmquam tulit

Documenta

[a] Inconſtantes. *facilis dare ſumma deos, adamant tueri Difficiles.*

[b] Propriè regio, in qua Ilium vrbs, à Troe dicta.

Documenta Fors maiora quàm fragiliores
Starent c *superbi, columen eversum occidit*
Pollentis d *Asiæ,* e *cœlitum egregius labor.*
Ad cuius f *arma venit, &* g *qui frigidum*
b *Septena Tanain ora pandentem bibit;*
Et c *qui renatum pronus excipiens diem,*
d *Tepidum* e *rubenti* i *Tigrin immiscet freto;*
Et e *quæ* h *vagos vicina prospiciens Scythas*
Ripam catervis Ponticam i *viduis ferit;*
k *Excisa ferro est, Pergamum* l *incubuit sibi.*
En m *alta muri decora congesti iacent*
Tectis adustis regiam flammæ ambiunt;
Omnisq; latè fumat n *Assaraci domus.*
Non prohibet avidas flamma victoris manus;
o *Diripitur ardens Troia. nec cœlum patet*
p *Vndante fumo. nube ceu densa obsitus,*
Ater favillâ squallet Iliacâ dies.
Stat avidus victor, & q *lentum Ilium*
Metitur oculis, ac decem tandem serus
Ignoscit annis horret afflictam quoq;
Victamq; quamvis videat, haud credit sibi
Potuisse vinci spolia populator rapit
Dardania. prædam r *mille non capiunt rates.*
Testor deorum numen adversum mihi;
s *Patriæq; cineres;* t *teq; relictorem Phrygum,*
Quem Troia tutò conditum regno tegit,
u *Tuosq; manes,* x *quo stetit stante Ilion;*
Et vos meorum y *liberûm magni greges,*
z *Vmbræ minores: quidquid adversi acidit,*

c Nobiles, potentes: quorum commune vitium est superbia.
d Minoris, cui imperauit Priamus: & parti maioris, quæ orbis pars tertia.
e Inf. v. 476.
f Auxiliaria, namque---
g Rhesus Thraciæ rex auxilio Troiæ venit.
b Ex persona mulieris imperitæ tribuitur Tanai quod Istri est: ut per septem ora in mare labatur.
c Memnon Tithoni & Auroræ filius ex Æthiopia, *vel ut alij, Susis*, Troiam venit, dux Persarum, qui solem orientem proni adorabant.
d In regione tepenti.
e Auroræ seu Solis orientis rubore perfuso. aliàs, secundo hallucinabitur fœmina.

Tigris enim in mare Persicum influit, non Erythræum. nisi ex personæ decoro dictum malis, ut priùs vers. 9. f Herc. Fu. 1323. g Penthesilea Amazonum regina. de quibus vide Hippolyt. 397. h Herc. Fu. 532. i Hippolyt. 610. k Troia. alij legunt. *Excisa ferro est Pergamo, incubuit sibi.* l *Ipsa magna ruunt.* vel in cinerem versum. m στύραξ, ἀπαλὸς, turres, pinnæ. n Ilium. vbi regnauit Assaracus Ili filius. o Ex incendio prædam rapiunt. p Vndatim ascendente. q Ilium decennali bello tandem debellatum lustrans non indignè fert, si decem annos in ciuitate tam nobili & munitâ expugnandâ absumpserit. r Qui numerus classis quæ Troiam advenit. Agam v. 169. s More veterum iurat Hecuba per quæ sibi gratissima. t Priamum, in cuius ruinâ & regnum Troianum interijt. u O Hector. x Vid. inf. v. 126. y Quibusdam L. alijs xvij. al. xxij. z Vmbræ liberûm minorum, vel minori mihi loco habitorum quàm Priamus & Hector.

[a] Cassandra filia Priami, cui Phœbus amans vaticinandi peritiam dedit: pollicitæ concubitum: promissis tamen non stante donum auferre Deus cùm non posset fidem ademit, ut vaticinijs suis nemo crederet.

[b] Cùm Paridem vtero gestaret somniauit Hecuba se facem ardentem parituram.

[c] Inutilis & irita, æquè ac Cassandra non credita.

[d] Vlysses Ithacæ dux.

[e] Diomedes, cui Vlysses in castrorum Thracum exploratione comes nocturnus.

[f] Cuius dolosa ministerio receptus equus, laxatusque.

[g] Somnio de Paride prædictus modò, v. 36.

[h] Sed quid ego anus miserè longæva vetus malum gemo?

Quæcumq; [a] Phœbas ore lymphato furens,
Credi Deo vetante prædixit mala,
[c] Prior Hecuba vidi grauida, nec tacui metus,
Et [a] vana vates inter Cassandram fui.
Non cautus ignes [d] Ithacus, aut [e] Ithaci comes
Nocturnus in vos sparsit, aut [d] fallax Sinon:
[f] Meus ignis iste est: facibus ardetis meis.
[g] Sed quid ruinas vrbis euersæ gemis
Vivax senectus? respice infelix ad hos
Luctus recentes. Troia iam vetus est malum.
Vidi execrandum [h] regiæ cædis nefas,
Ipsasq; ad [i] aras manus admissum scelus
[k] Æacidis armis: cùm ferox [l] sæuâ manu
Coma reflectens regium torta caput,
Alto nefandum vulnerî ferrum abdidit;
Quod penitus actum cùm recepisset libens,
Ensis senili [l] tinctus è iugulo rediit.
Placare [m] quem non potuit à cæde effera,
[n] Mortalis æui cardinem extremum premens;
[o] Superiq; testis sceleris; & quondam [p] sacrum
Regni iacentis, ille tot [q] regum parens
Caret sepulchro Priamus, & [r] flammâ indiget,
Ardente Troia. non tamen fisperis sat est:
[s] Dominum, ecce, Priami nuribus & natis legens
Sortitur vna. præda quem [t] vilis sequar?
[u] Hic Hectoris coniugia despondet sibi,
Hic optat Heleni [x] coniugem; hicv Antenoris;
Nec deest tuos Cassandra qui thalamos petat.
[t] Mea sors timetur. sola sum Danais metus.
Lamenta cessant? turba, captiuæ, mea;

[a] Priami a Pyrrho ad aras cæsi. [h] Iouis Hercij, quod inter aulam & parietem in domus penetrali coleretur, ab ἴρκος. vel quod mala arceat. [i] Æacida, id est, Pyrrhi, Neoptolemi. [k] Vel lege *Sæua*. Sic. Virg. *Inplicuitque comam lauâ.* &c. de eod. 2. Æneid. [l] Quidam leg. *hausa tinctus*, & respiciunt ad v. 654. Agamé [m] Ense; seu Pyrrhum. [n] In extremo iam senio [o] Ad aras stantes vbi cæsus est Priamus. [p] Sacrarium, ara τῆς ἑστίας, vel τῶ ἕρκος Διὸς. ad quam inaugurandi reges auspicabantur. Agamem. v. 8. [q] Nobilium iuvenum. supra vers. 32. [r] Non habet qui ipsi rogum extruat. *Priamumque in litore truncum, Cui non Troia rogu* [s] Sed & sortibus in vrnam missis diuidimur, ego cum natabus & nuribus inter Græcos nobis futuros dominos. infra v. 972. [t] Quia vetula. *Lata cum pubes edera virenti Gaudeat pullâ magis atque myrto*, &c. [u] Aliquis sc. Pyrrhus sibi optat seu promittit Andromachen. [x] Priorem. nam Pyrrhó cæso Andromache Heleno nupsit. [y] Theano.

[a] *Ferite palmis pectora, & planctus date,*
Et iusta Troiæ facite. iamdudum sonet
[a] *Fatalis Idæ iudicis diri domus.*

[a] Pro more lugentium. *Vide Chorum seq.*
[a] Paridis qui in Idâ seu Antandro monte Idæ vicino Veneri tanquàm pulchriori aureum adiudicavit malum, cuius iudicij mercedem favente Venere Helenam rapuit, quam repetentes Græci Troiam vastârunt.

CHORVS MVLIERVM HECVBA.

Chorus Iliadum cum Hecuba exitidium patriæ, Hectoris & Priami mortem lugent.

[b] *NOn rude vulgus, lacrymisque novum*
Lugere iubes: hoc continuis
Egimus annis, ex quo tetigit
[c] *Phrygius Græias hospes* [d] *Amyclas,*
Secuitq; fretum [e] *pinus matri*
Sacra Cybele.
[f] *Decies nivibus canuit Ide,*
Ide nostris [g] *nudata rogis,*
Et [h] *Sigeis* [i] *trepidus campis*
Decies secuit messor aristas;
Vt nulla dies mœrore caret,
Sed nova fletus causa ministrat.
Ite ad planctus.
[k] *Miseramq; leva regina manum;*
Vulgus dominam vile sequemur.
Non indociles lugere sumus.
HEC. *Fidę casus nostri comites,*
[l] *Solvite crinem: per colla fluant*
Mœsta capilli, tepido Troiæ
Pulvere turpes. paret exertos
Turba lacertos. [m] *veste remissâ*
Substringe sinus, uteroq; tenus
Pateant artus. [n] *cui coniugio*

[b] Non inexpertum lugendi. *mox ver. 81.*
[c] Paris. *Talis ab iniquis Priameius hospes Amyclis, &c.*
[d] Vrbem Laconiæ. *Græias*, ad distinctionem Amyclarum quæ in Campania.
[e] Navis è pinu cæsa in Idâ Cybele sacra.
[f] Per decẽ hyemes.
[g] Spoliata arboribus ad comburenda interfectorum è nostris cadavera.
[h] Troianis, à Sigeo Troiæ promontorio.
[i] Ne deprehẽderetur à prædatore hoste.
[k] Tuque ô Regina præito nobis, & more præficæ elevatâ manu modum luctus & planctus signabo, nos lugendi dociles sequemur.

[l] Præscribit Hecuba luctus formulam sumptam ex Euripidis Troade nec dissimilem illius Lucani. 2. l. *quarum una madentes: Scissa genas planctu lacerantes atra lacertos, Nunc, ait, ô misera contundite pectora matres, Nunc laniate comas, &c.* Lugentes enim mulieres solutum nodo crinem aspergebant, vestimenta lacerabant, pectora & humeros nudatæ unguibus, pugnis, palmis, in se sævientes eiulabant: solo insuper affligebant pectora, humum crinibus verrentes, τοῖς κομῶσι τὰ πρὸ ἱερῶν ἐδάφη πλωτώσας. [m] Chordâ seu fasciâ demissas vestes sub utero nectebant, ne decíderent. *alij leg. sevulsa.* ut significet vestes scissas & laceratas. [n] *Procatalepsis.* neque enim amplius coniugibus velandę sumus, cui autem domino servemus pudorem captivæ?

Pectora

Pectora velas captiue putor?
Cingat tunicas palla soluta.
Vacet ad crebri verbera planctus
Furibunda manus. placet hic habitus,
Placet. agnosco Troada turbam.
Ferum luctus reddent veteres;
Solitum flendi vincite morem.
Hectora flemus.
CH. *Solvimus omnes*
Lacerum multa funere crinem;
Coma demissa est libera nodo;
Sparsit cinis a fervidus ora.
HE. b *Complete manus:* c *hoc ex Troia*
Sumpsisse licet. cadat ex humeris
Vestis apertis: utramq; tegas.
d *Suffulta latus. iam nuda* e *vocent*
Pectora dextras. nunc nunc vires
Exprome dolor, tuas.
f *Rhœtea sonent litora planctu;*
Habitansq; cavis montibus g *Echo*
Non, ut solita est, extrema brevis
Verba remittat; totos reddat
Troiæ gemitus. audiat omnis,
Pontus, & æther: sævite manus,
Pulsu vasto tundite pectus.
Non sum solito contenta sono.
Hectora flemus.
CH. h *Tibi nostra ferit dextra lacertos,*
Humeroq; ferit tibi i *sanguineos.*
Tibi nostra caput dextera pulsat.
Tibi maternis ubera palmis
Laniata iacent. fluit, & k *multo*
l *Sanguine manat, quamcunq; tuo*
Funere feci, rupta cicatrix.
b *Columen patriæ,* c *mora fatorum;*
Tu præsidium Phrygibus fessis,
Tu murus eras; humer isq; tuis
c *Stetit illa decem fulta per annos:*
d *Tecum cecidit. summusq; dies*
Hectoris idem patriæq; fuit.

a Ex Troia ardente.
b Cinere.
c Ex omni Troia opibusque quondam Troianis hoc sumpsisse licet. *quod dicens tollit cineris manipulum.*
d Suffibulata. palla seu fascia substricta.
e Ad planctus & verbera.
f Rhœtus promontorium est Troiæ.
g ἠχὼ & ἀπὸ τοῦ ἠχεῖν, soni per medium delati & in corpus obstans incidentis repercussi reflexio.
h O Hector.
i Humano autem sanguine placari defunctorum animas credebant. atque hinc non præfiscæ modò sed & posteà gladiatores in funeribus conducti.
k Novis plagis rupta recrudescit.
l Hector enim, manus, murus, turris, columna & propugnaculum Troiæ poëtis decantatus. c *Decimum quæ distulit Hector in annum: namque ademptus Hector Tradidit fessis leviora tolli Pergama Graiis.* d *Hectoris hic tumulus cum quo sua Troia sepulta est: Conduntur pariter quis pericre simul.*

HE. *Vertite*

HE. *Vertite planctus: Priamo vestros*
Fundite fletus: satis Hector habet.
CHO. *Accipe fletus* c *bis capte senex:*
130 f *Nil Troia semel te rege tulit.*
Bis pulsata Dardana Graio
Mœnia ferro; b *bisq; pharetras*
Passa Herculeas. post i *elatos*
Hecubæ partus, k *regumq; rogos,*
135 *Postrema pater supera cluais;*
l *Magnoq; Iovi victima cæsus*
Sigea m *premis litora truncus.*
HE. *Alio lacrymas flecte liste vestras:*
Non est Priami miseranda mei
140 *Mors, Iliades.* a FELIX PRIAMVS
Dicite cunctæ. liber manes
Vadit ad imos: nec feret unquam
o *Victâ Graium cervice iugum.*
Non ille duos vidit Atridas,
145 *Nec fallacem cernit Vlyssem.*
Non Argolici præda triumphi
Subiecta feret colla a *trophæis.*
b *Non assuetas ad sceptra manus*
Post terga dabit; c *curruq; sequens*
150 *Agamemnonios, aurea dextrâ*
Vincula gestans, lætis fiet
Pompa d *Mycenis.* CH. e FELIX PRIAMVS
Dicimus omnes: secum excedens
Sua regna tulit: nunc f *Elysij*
155 *Nemoris tutis errat in umbris,*
Interq; pias felix animas
Hectora quærit. FELIX PRIAMVS!

c Priùs enim puer captus est, Podarces vocatus; postea a sorore Hesione pretio redemptus Priamus dictas est à Πρίαμαι.

f Sed bis expugnata: te prius regis, filio nunc rege.

g Semel ab Hercule perfidiam Laomedontis ulto, cui promiserat rex 30. equos propter servatam à marino monstro filiam Hesionem: denuò iam ab Atridis.

h Fatale enim erat Troiam non posse secundò capi sine Herculis sagittis. ipse Herc. in Sophoc. Philoctete

τὸ δίυπνον γὰρ τῶνδε
ἡμῖν Ἀντλῶ χθο-
νὸς τόξοις ἁλῶναι.

Philoctetes itaque solus Herculis sagittis uti sciens ad secundum bellum Troianum ductus est.

i Filios ad sepulturam elatos.

k Regis filiorum. l Ad aram enim Iovis Herculi cæsus. m Imitatur poëta illud 2. Æneid. *Iacet ingens litore truncus.* Vbi Virgil. non tam rei veritatem secutus est, cùm Priamus tantùm confossus fuerit; quàm ad Pompeij casum alluſit. n Præ nobis. ille enim liber, nos captę. o Al. *Victâ.* a Triumphis. trophea enim propriè sunt spolia eo in loco erecta quo hostes terga uertere cœperunt. b Non dabit post terga manus sceptro assuetas. c Catenis vincti ducebantur in triumpho captivi post vel ante currum victoris: reges vincti aureis manicis. Namq; pro conditione personarum inijcere solebant catenas, ferreas, argenteas, aureas. aureis compedibus vinctum à suis Darium scribit Curtius. Idem de Crœso refert Ausonius. Et de Zenobia ab Aureliano capta, Treb. Pollio. de Armeniæ rege ab Antonio capto, Paterculus. Argenteis vinctum Arsacem à Sapore captum tradit Am. Marcellinus. d Vrbi Agamemnoniæ. e Qui à malis discessit. f Troad, v. 942.

Felix, quisquis bello moriens
Omnia secum consumpta [z] videt!

z Lipſ. habet, *talit.*

ACTVS SECVNDVS.

TALTHYBIVS, CHORVS.

Narrat Talthybius apparuisse sibi Achillis umbram, exprobratâque Græcis ingratitudine, postulasse, ut Polyxena, cujus nuptiarum prætextu ipse interfectus est, ad tumulum suum pro inferiis mactaretur, aliàs Græcos non habituros ventum ad reditum.

QVàm longa Danais semper in portu mora,
[h] Seu petere bellum, [i] petere seu patriam volunt.
CH. Quæ causa ratibus faciat & Danais moram,
Effare; reductes quis deus cludat vias.
TAL. Pavet animus; artus horridus quassat tremor.
Maiora veris monstra vix capiunt fidem.
Vidi ipse, vidi. summa iam Titan iuga
[k] *Stringebat*; [l] *ortus vicerat noctem dies:*
[m] *Cùm subito cæco terra mugitu fremens*
Concussa, cæcos traxit ex imo [n] *sinus.*
Movere sylvæ capita, & excelsum nemus
Fragore vasto tonuit, & lucus [a] *sacer*;
Idæa ruptis saxa ceciderunt iugis.
Nec sola tellus tremuit: & pontus [b] *suum*
Adesse Achillem sensit, ac stravit vada.
Tunc scissa tellus aperit immensos specus,
Et hiatus [c] *Erebi pervium ad superos iter*
Tellure fractâ præbet, ac tumulum levat.
Emicuit [d] *ingens umbra* [e] *Thessalici ducis*;
[f] *Threïcia qualis arma præludens tuis*
Iam, Troia, fatis stravit: aut [g] *Neptunium*

h Græcorum classi ex Aulide portu Bœotiæ soluturæ Diana ob cervam suam ab Agamemn. cæsam irata negavit ventum, quem oraculi monitu Agamemnon filiâ suâ Iphigeniâ immolatâ redemit. *Sanguine placatis ventos & virgine cæsa.*

i Vt nunc.

k Radijs novis contingebat. Herc. Fu. 132.

l Sub matutino, quo tempore, discussis vaporibus atque humoribus defæcatis, certiora apparent somnia.

m Thyest. 261.

n Specus. *Delrius autem astruit lectionem hanc sonos ex mugitu terræ frementis in versu præcedenti & cæcos exponit* dubios incertos, ex occulto. a Cybele sacer. b Thetidos filium, Nerei nepotem, quem tamen quidam Caloë, alij, Philomelâ Actoris filiâ, alij Chironis filiâ natum autumant. c Ab ἔρεβος vel ἐρέφω. significat enim tenebras vel caliginem Orci terrâ tecti. quâ ratione & ab ערב id est, vesper deduci potest. d Seu umbras respicias, quæ notis maiores semper apparent, Thyest. 671. & Oedip. 175. Seu Achillis staturam quam 9. cubitorum altitudinem æquasse ferunt. e Achillis in Thessalia à Chirone educati. f Qualis præludium faciens tuis ô Troia fatis Thracum auxiliares à Cissæo Hecubæ patre copias, & Mysorum ducem Telephum fudit. g Cycnum Neptuni filium.

[h] *Cana nitentem perculit iuvenem coma:*
Aut cùm inter acies Marte violento furens,
Corporibus omnes clausit; & querens iter
[i] *Tardus cruento Xanthus errauit vado:*
Aut cùm superbo victor in curru stetit,
Egitq́; habenas, [k] *Hectorem & Troiam trahens.*
Impleuit omne [l] *litus irati sonus:*
Ite, ite inertes; debitos manibus meis
Auferte honores: soluite ingratas rates
Per [m] *nostra ituri maria.* [n] *non parvo luit*
Iras Achillis Græcia: at magno luet.
Desponsa nostris cineribus Polyxena
Pyrrhi manu macletur, & tumulum riget.
Hæc fatus; [o] *altâ nocte diuisit diem,*
Reptensque Ditem, [p] *mersus ingentem specum*
Cœunte terrâ iunxit. immoti iacent
Tranquilla pelagi; ventus abiecit minas,
Placidumq́; fluctu murmurat leni mare.
[a] *Tritonum ab alto cecinit* [b] *hymenæum chorus.*

[h] Propter olorem in quem versus est Cycnus.
[i] Cadauerum vi Xanthum & Simoenta fl. oppletos tardè fluere fecit. Agam. 210.
[k] Hectorem enim raptans exclamauit, *Expugnaui Troiam.* sup. v. 125.
[l] Sigeum, vbi sepultus est Ach.
[m] Matris meæ, &c. sup. v. 173.
[n] Quanti stetit Achillis propter raptam Briseida ira, experti Græci; videant ne maioris sibi iræ pœnas arcessant negatâ inferijs Polyxenâ.

[o] Solis iam orientis luce mutauit noctem, id est, se sub tenebras condidit. vide v. 119. Thyest. alij leg. *Hæc fatus altâ voce, dimisit diem.* [p] Hiatus qui egresso cessit, regresso clausit. [a] Deorum marinorum, & Nereidum materterarum Achillis: alij leg. *Triton ab alto cecinit hymenæon choro.* voluntque hunc Neptuni filium marisque buccinatorem inter ceteros Tritonas vocis humanæ solum peritum, Nereidum & Tritonum nomine è profundo mari hymenæum cecinisse [b] Thebaid. 262.

PYRRHVS. AGAMEMNON. CALCHAS.

Agamemnonis cum Pyrrho iurgia super Polyxenâ compescit Calchas.

Cum [c] *læta pelago vela reditorus dares,*
Excidit Achilles: cuius [d] *unius manu*
Impulsa Troia corruit tandem solo,
[e] *Breui repensans quidquid adiecit moræ*
[f] *Scyros, fretumq́;* [g] *Lesbos Ægeum secans.*
[h] *Illo remoto, dubia quo caderet, stetit.*

[c] Partâ victoriâ.
[d] Interfecto Hectore. sup v. 125.
[e] Paruo tempore Troia cadens compensauit longæ expugnationis tarditatem.

[f] Ins. maris Ægæi vbi latuit Achilles inter virgines Lycomedis puellari habitu, hùc à matre Thetide fati illius præscià deductus. [g] Ins. maris Ægei, quam relictâ Scyro, Achilles vastauit priusquam se Græcorum reliquæ classi adiungeret. [h] Quod nisi fecisset dubia stetit Lesbos cui parti faueret, *vel* ex oraculi responso sine Achille in dubio erat an Troia posset capi.

Velis licet, quod petitur, ac properes dare;
Serò es daturus: iam suum cuncti duces
Tulere pretium. i quæ minor merces potest
Tantæ dari virtuti? an is meruit parum,
k Qui, fugere bellum iussus, & longâ sedens 210
Æuum senectâ degere, ac l Pylij senis
Transcendere annos, exuens m matris dolos,
l Falsasq; vestes, fassus est n armis virum?
o Inhospitali Telephus regno p impotens
Dum Mysiæ ferocis introitus negat, 215
q Rudem cruore regio dextram imbuit,
r Fortemq; eandem sensit & s mitem manum.
Cecidere t Thebæ; vidit u Eetion capi
x Sua regna victus: clade subversa est pari
Imposita celso parua y Lyrnessos iugo; 220
Captaq; tellus nobilis z Briseide.
Et, causa litis regibus, a Chryse iacet;
Et b nota famâ Tenedos; & quæ pascuo
Fœcunda pingui b Thracios nutrit greges;
Et sacra Phœbo c Cilla, quid! quas alluit 225
Vernis d Caycus gurgitem attollens aquis?
Hæc tanta clades gentium ac tantus pauor,
Sparsæ tot vrbes, e turbinis vasti modo,
f Alterius essèt gloria ac summum decus:
Iter est Achillis, sic meus venit pater; 230
Et tanta gessit bella, dum bellum parat.
Vt alia fileam merita; non vnus satis
Hector fuisset? g Ilium vicit pater;
Vos diruistis. inclytas laudes iuuat,
Et clara magni facta genitoris h sequi. 235

i An illi supra cæteros merito minus quàm cæteris debetur pretium.
k Cui (cum accepisset hanc conditionem, filij sui vitæ à Ioue Thetis) liuit longam ætatem sed tacitam & ingloriam egisse. Illo tamen prælegit breuem, modò vtilem & glorioſam. l Nestoris.
m Quibus mater ipsum absconderet. ut modò. v. 204.
n Quæ (inter cæteras merces fœmineas quas Vlysses personâ institoris assumptâ Achillem exploraturus adduxisset) viriliter affectando ac tractando se prodidit.
o Telephus Mysiæ rex cum Græcos Troiam proficiscentes prohiberet ne per Mysiam iter facerent, ab Achille vulneratus est immedicabiliter ex oraculi responso nisi peteret auxilium vnde vulnus tulit, conciliatum itaque Achilles sanauit dato è rubigine cuspidis emplastro.
p Insolens, ferox.
q Belli inexpertam, tyronis tum Achillis.
r Vulnere.
s Medelâ.
t In Cilicia.
u Andromachæ pater.
x Eam Ciliciæ partem in qua Thebæ.
y Vrbs Troados.
z Hippodamiâ Briſei filiâ.
a Chryſe Ciliciæ oppido captâ, è prædâ Agamẽnoni data est Astynome Chryſæ Appollinis sacerdotis filia, quâ pater prece & precio repetens à rege repulsus est, iniuriam hanc Apollo peſte vltus est non cessaturâ nisi redditâ virgine. ab Achille itaque consilij eius authore abstulit Agamemnon Briſeida: vnde ἔχθος Θ' ἀνάκτων.
a *Tenedos notissima famâ insula.*
b Cilla quidem & Tenedos in Thracia non sunt. Græci fortè in his pascuis aluêrunt equos suos, inter quos Thracij illi Rhesi erepti.
c Vrbs Troados.
d Mysiæ amnis.
e μεδὲν ἀναβαλλόμενος. celeritate. quæ in rebus bellicis plus valet quàm virtus. vnde ποδάρκης δῖος, dictus Achilles.
f Quæ alijs fati belli fuissent causæ & fines, Achilli tantùm gradus fuere ad bellum. adeò hæc in transcursu & obiter gessit.
g In Hectore vincẽdo. sup. v. 125. & 186.
h Relatione.

Iacuit peremptus Hector ante oculos patris,
i Patruúq́, Memnon, cuius ob lactum k parens
Pallente mœstum protulit vultu diem,
l Suúq́ victor operis exemplum horruit;
l Didicitq́, Achilles, & m Deis natos mori.
Tum n versa Amazon vltimus cecidit timor.
Debes Achilli, merita si dignè æstimas,
o Etsi Mycenis virginem atq́, Argis petat.
p Dubitatur etiam? placita nec subitò probat?
Priamiq́, natam Pelei nato, ferum
Mactare credis? at tuam natam parens
Helenæ immolasti. solita iam & facta expeto.
AG. q Iuvenile vitium est, regere non posse impetum.
Ætatis alios feruor hic primæ rapit,
Pyrrhum paternus: r spiritus quondam truces
s Minasq́, tumidi lentus Aeacidæ tuli.
Quo plura possis, plura patienter feras.
Quid t cæde dirâ nobilem c clari ducis
Aspergis vmbram? noscere hoc primùm decet;
Quid facere victor debeat, victus pati.
Violenta nemo imperia continuit diu:
Moderata durant. quôq; fortuna altiùs
Euexit ac leuauit humanas opes,
Hoc se magis supprimere felicem decet,
Varioíque casus tremere, metuentem deos
Nimiùm fauentes, d magna momento obrui
Vincendo didici. Troia nos tumidos facit
Nimiùm ac feroces, e stamus hoc Danai loco,
Vnde illa cecidit, fateor, aliquando impotens
Regno ac superbus, altiùs memet tuli:
f Sed fregit illos spiritus hæc, quæ dare
Potuisset alijs, causa, fortunæ fauor.
g Tu me superbum, Priame, tu timidum facis.
Ego esse quicquam sceptra, nisi vano putem
h Fulgore telum nomen, & i falsò comam
i Vinclo decentem? casus hæc rapiet breuis;

i Priami cui frater Tithonus Memnonis pater.
k Aurora. sup. v. 10.
l Cùm enim videret Memnona Auroræ filium à se interfectum, sequoque Thetide natum mortalem esse didicit.
m Al. *Deæ.*
n Penthesilea ab Achille occisa.
o Etiamsi ex tuis Mycenęis aut Argiuis aliquam peteret.
p An dubitas hostis natam in Achillis gratiam mactandam tradere, qui tuam ipsius natam Iphigeniam (sup. v. 161.) Helenæ repetendæ causâ immolasti, cum eadem vtriusque necis causa sit ventus redimendus?
q Hic seruot iuvenibus alijs ab ætate est: tibi vlterius etiam à patre hereditarius.
r In iurgio super Chryseide remitendâ. Illiad. a. sup. v. 122.
s Patiens inflati iratique Achillis minas tuli.
t Polyxenæ.
c Achillis.
d Ego vincendo Troiâ didici quàm momento magna obruantur. οἰ τὰ μέγιστα διαλύσαι μάθον.
e Neque nos firmiori statu sumus quam illi. nos cadere possimus sicut Troiam vidimus.
f In me spiritus altos fregit, quos alijs posset addidisse secunda fortuna.
g Al. *tu me superbum, Priame, tu tumidum facis?*
h Splendore incrustatum, intus miserum.
i Diademate quod præ se ferat lætitiam & felicitatem, quid autem intus non sellis habet?

Nec mille forsan ratibus, aut annis decem.
k Non omnibus fortuna tam lenta imminet.
Equidem fatebor (pace dixisse hoc tuâ
Argiua tellus liceat) affligi Phrygas 275
Vincique volui: vnere & æquari solo,
Etiam arcuissem. sed l regi frenis nequit
Et ira, & ardens hostis, & victoria
Commissa nocti. *quidquid indignum aut ferum*
Cuiquam videri potuit, hoc fecit a dolor, 280
b Tenebræq; per quas ipse se irritat furor,
Gladiusq; c felix, cuius d infecti semel
e Vecors libido est. quidquid euersæ potest
Superesse Troiæ, maneat. exactum satis
Pœnarum, f & ultra est. regia ut virgo occidat, 285
Tumuloque donum detur, & cineres riget,
Et facimus atrox cædis ut thalamos vocem,
Non patiar. g in me culpa cunctorum redit.
Qui non vetat peccare, cum possit, iubet.
PYR. *Nullumne Achillis præmium manes ferent?* 290
AG. *Ferent; & illum laudibus cuncti canent;*
Magnumque terræ nomen ignotæ audient.
Quòd si h leuatur sanguine infuso cinis,
i Optima Phrygij colla cædantur gregis,
Fluatque nullis flebilis matri cruor. 295
Quis iste mos est quando in k inferias homo est
Impensus homini? detrahe inuidiam tuo
Odiumque patri, l quem coli pœnâ iubes.
PYR. *m O tumide, verum dum secundarum status*
Extollit animos; timide, cum increpuit metus; 300
n Regum tyranne, iamne flammatum geris
Amore o subito pectus, ac Veneris nouæ?
Soluisne toties spo'ia p de nobis feres?
Hac dextrâ Achilli victimam reddam suam:
Quam si negas retinesque, q maiorem dabo, 305
Dignamq;, quam det Pyrrhus. & nimium diu
A cæde nostra regiâ cessat manus,
a Paremque poscit Priamus. AGA. *haud equidem nego*
Hoc esse Pyrrhi b maximum in bello decus,
Sæuo peremptus ense quòd Priamus iacet, 310

a Regem mortis socium poscit Priamus manu meâ interfectus. b Ironicè.

c Supplex

k Hunc nostrum ὄλβον ἐφίμερον fortè rapient non M. Carinæ aut x. anni, uti nos Troiam, sed breuis hora.
l Non audiunt rationem & modum vindictæ libido, armorum strepitus, victoria superba, eaque licentiosa per noctem quæ pudore vacat.
a Raptæ Helenæ vindicta.
b Noctis, qua capta est Troia, licentia.
c Victor.
d Cruore semel tincti.
e Insana, reponi nescientes.
f Et plusquàm satis.
g Nisi prohibeam.
h Vid. Theb. 172. & Hippol. v. vlt.
i Herc. Fu. 908.
k Theb. 172. & Tro. 374.
l Quem iubes coli innocentis regiæ virginis morte.
m O in secundis elate, in aduersis deiecte, ἦχον κεχ-ήλυ ἀλλότριον.
n Dux ducum, Imperator Græcorum.
o Vt olim Chryseidos & Cassandræ, ita nunc Polyxenę?
p De nostra familia. viuo patri eripiens Briseida; mortui inferijs Polyxenam negans.
q Teipsum sc.

Supplex paternus. PYR. *supplices nostri patris,*
Hostesque eosdem novimus. *Priamus tamen*
Præsens rogavit: tu gravi pavidus metu
Nec ad rogandum fortis, Aiacis preces
Ithacoque mandas, cluſus, atq; hoſtem tremens.
AG. *At non timebat tunc tuus, fateor, parens,*
Interque cædes Græciæ, atque ruſtas rates,
Segnis iacebat, belli & armorum immemor;
Levi canoram verberans plectro chelym.
PYR. *Tunc magnus Hector, arma contemnens tua,*
Cantus Achillis timuit: & tanto in metu
Navalibus pax alta Theſſalicis fuit.
AG. *Nempe iſdem in iſtis Theſſalicis navalibus,*
Pax alta rurſus Hectoris patri fuit.
PYR. *Eſt regu.* *aliy ſpiritum regi dare.*
AG. *Cur dextra regi ſpiritum eripuit tua?*
PYR. *Mortem miſericors ſæpe pro vita dabit.*
AG. *At nunc miſericors virgines buſto petis.*
PYR. *Iamne immolari virgines credis nefas?*
AG. *Præferre patriam liberis regem decet.*
PYR. *Lex nulla capto parcit, aut pœnâ impedit.*
AG. Quod non vetat lex, hoc vetat fieri pudor.
PYR. Quodcunque libuit facere victori, licet.
AG. Minimum decet libere, cui multum licet.
PYR. *His iſta iactat, quos decem annorum gravi*
Regno ſubactos Pyrrhus exſolvit iugo?
AG. *Hos Scyros animos?* PYR. *ſcelere quæ*
fratrum caret.
AG. *Incluſa fluctu.* PYR. *nempe cognati maris.*
Atrei & Thyeſtæ nobilem novi domum.

c Cui ſupplici filij Hectoris cadaver redempturo pepercit pater tuus.
d Supplici illi pepercit pater, hoſtem ego interfeci.
e Et tamen Priamus te animoſior, venit ipſe Achillem coram deprecaturus; tu non ſuſtinens patris mei irati conſpectum, Aiacem & Vlyſſem cum muneribus & precibus miſiſti ipſe in tentoriis latens.
f Scopticè.
g Hectore & Troianis faces in claſſem inferentibus.
h Iliad. 11.
i Et tamen idem Hector, qui tua arma ſprevit, alius lyram timuit: non auſus naves Theſſalas aggredi.
k Nec ſanè erat cur timeretur, cùm auſus fuerit Priamus hoſtis huc venire.
l Vitam dare, parcere regi, ut Priamo pater.
* Al. altis
m Vitâ extremè miſerâ mors potior & malum minus. n Ironicè. o Vbi olim hæc mens quando filiam tuam virginem immolaſti? p Me quidem *Vtilitas populi, fraterque, datumque Imperium movit, penſarem ut ſanguine laudem.* q Clementiâ quidem victoris, non lege ſervabantur à morte captivi ut ſerviren̄t, unde *Servo* nomen apud I. C. quod Ioſ. Scaligero ab ἴρω, alijs ab εἴρω lana unde ἐριθος qui lanificium exercet, vel ab εἴρω ſervitus quæ τῶν αἰχμαλώτων ἐίρεται. Euſtath. r Sacramento in militiam præſtito abſolvit, Troiſc. captâ, quæ fato capi non potuit ſine uno ex Æacidarum genere. s Tantoſ-ne tibi animos ſuppeditat tam ignobilis patria? t Quæ tamen non habet in reges ſceleſtos fratres, quemadmodum habuere Mycenæ Atreum & Thyeſtem. u Inſula mari anguſtata. * In quo Thetys patris mei mater. f *Prolepſis Ironica:* atque hoc, ut multa alia in hac ſcenâ deſumuntur è iurgio Teucri & Agam. in Sophoclis Aiace.

AG. *Ex* g *virginis concepte furtivo ſtupro,*
Et ex Achille nate, h *ſed non dum viro.*
PYR. i *Illo ex Achille, genere qui ſuo*
Sparſus per omnem, cœlitum regnum tenet,
Thetide æquor, umbras Aeaco, cœlum Iove,
AG. *Illo ex Achille, qui manu* k *Paridis iacet.*
PYR. l *Quem nec deorum cōminus quiſquam petiit.*
AG. *Compeſcere equidem verba, &* m *audacem malo*
Poteram domare: ſed mea n *captis quoque*
Scit parcere eiſſ. potiùs interpres deūm
Calchas vocetur. fata ſi poſcunt, dabo.
o *Tu qui Pelaſge vincla ſolviſti rati,*
Moraſque belli; p *arte qui reſeras polum,*
q *Cui viſcerum ſecreta,* r *cui mundi fragor,*
s *Et ſtella longâ ſemitam flammâ trahens*
Dant ſigna fati; cuius t *ingenti mihi*
u *Mercede conſtant ora, quid iubeat Deus*
Effare, Calcha, noſmet conſilio rege.
CA. *Dant fata Danais,* v *quo ſolent pretio, viam.*
Mactanda virgo eſt x *Theſſali buſto ducis;*
Sed y *quo iugari Theſſalæ cultis ſolent,*
z *Ioniderue, vel Mycenæ nuncis.*
Pyrrhus parenti a *coniugem tradat ſuæ,*
Sic rite dabitur. non tamen noſtras tenet
Hæc una puppes cauſa, b *nobilior tuo,*
Polyxena, cruore debetur cruor,
Quem fata quærunt: turre de ſummâ cadat
Priami c *nepos Hectoreus, & letum opperat.*
Tum mille velis impleat claſſis freta.

g Deidamiæ Lycomedis filiæ ab Achille virgineo habitu lactante conſtupratæ.
h Impubere, improle, i virginem mentito falſo cultu & nomine Pyrrhæ.
i Dijs totius mundi affine, Thetidos deæ æquoris filio, & Aci inferni judicis nepote, Iovis ſummi pronepote.
k Emphaſis. mollis, effœminati, imbellis Paridis.
l Sed ab Apolline Paridi ſavente, idque eminùs & per inſidias. neque enim deorum quiſquam cum communus petere auſus.
m Supplicio vel in malum tuum.
n, Captivis, ut Polyxenæ, &c.
o Tu ô Calcha cuius divinatione ſolvimus diu detenti in Aulide. & cuius interpretatione de novem paſſerculis cum matre à ſerpente voratis pertulimus moras decennalis belli. p *Interpres divûm, qui numina Phœbi*, &c. id eſt, qui ex ſiderum poſitione futura concipis. potes & augurium includere. q Qui per extiſpicium. r terræ motum *vult Delrius, ego*, tonitru *namque & hoc ad aruſpices pertinere vemo non nevit.* ſ Cometen longè crinitum, *vel* ſtellam cadentem, *vide Troad.* 431. deorum placita divinaris t Filiâ meâ. ſup. v. 161. & Chryſeide ſup. ver. 232. u Virg. cæſ. x Sup. 178. y Quo ritu, ornatu, & cultu ſponſæ in Theſſalia ad maritos duci ſolent. z Mulieres ex Ioniâ, à duce Ionio qui coloniam deduxit, dict. *vel* Argivæ, ut Inachides ab Inacho, ſic Ionides ab Io. a Polyxenam. b Proles maſcula, Hectorea. c Aſtyanax, vero nomine Scamandrius, aliis Neſus.

CHORVS.

Chorus è mulieribus Troianis tam mente quàm corpore captus, quo Achillis animam apparuisse neget, ex Epicuri sententia, qua nec Stoicorum multo sanior, stultè & (ut semel de toto choro monitam) impiè animam humanam cum corpore interire asserit.

VErum est? an timidos fabula decipit,
[c] Umbras corporibus vivere conditis?
• Cùm coniux oculis imposuit manum,
Supremusq; dies [f] solibus obstitit,
Et tristes cineres [g] urna coercuit:
[h] Non prodest animam tradere funeri,
[i] Sed restat miserum vivere longius?
An toti morimur? nullaq; pars manet
Nostri; [k] cùm profugo spiritus halitu
Immistus nebulis cessit in aëra,
Et nudum tetigit subdita fax [l] latus?
[m] Quidquid sol oriens, quidquid & occidens
Novit: cœruleis Oceanus fretis
Quidquid vel veniens vel fugiens lavat,
Ætas [n] Pegaseo corripiet gradu.
Quo [o] bina fœna volant [p] sidera turbine,
Quo cursu properat sæcula voluere
[q] Astrorum dominus, quo properat modo
Obliquis [r] Hecate currere flexibus;
Hoc omnes petimus fata: nec amplius,
[s] Iuratos superi qui tetigit lacus,
Vsquam est, ut calidis fumus ab ignibus
Vanescit spatium per breve fœtidus;
Vt nubes [a] gravidas, quas modo vidimus,
Arctoi Boreæ [b] dissipat impetus;
Sic hic, [b] quo regimur, spiritus effluet.
Post mortem nihil est, ipsaq; mors [c] nihil,

[c] Animas. [d] Sepultis. [e] Vbi coniux coniugis morientis claudit oculos, quod faciebant sanguine proximi. [f] Luci vitali, ne videant solem diesq. [g] Quæ cineres combustorum capit. [h] Non est opus animâ viventis animam placare mortui, quæ (ut totus hic Chorus vult) nusquam est. quum autem animas defunctorum sanguine humano propitiari creditum esset, captivos primùm in exequijs immolabant; postea gladiatorum paria inferijs ad tumulos exhibebant, spectaculi voluptate rei atrocitatem adumbrantes. Theb. 172. [i] An restat vita post funus? quam

quidem vitam, miseriam duxerunt Stoici. [k] Vbi anima (ex mente chori) ex aëre seu elementorum subtilissimâ parte concreta redit in illa, unde orta sit. [l] Crematum rogo cadaver. [m] Omnia in terris, quas Sol videt, quas mare fluxu, aut refluxu alluit, ætas veloci pede corripit. [n] Veloci, à Pegaso equo alato è Medusæ sanguine iuxta πήγας. id est, fontes Oceani nato. qui & fontem elicuit Hippocrenem. [o] 12. Signa in Zodiaco. Thyest. 838. [p] Cursu rapido instar turbinis. [q] Sol. Thyest. 833. [r] Hippolyt. 412. [s] Styga Herc. Fu. 711. id est, mortius nusquâ est. [a] Pluviâ fœtas. [b] Al. dissijcit. [c] Rector nostri & moderator animus. [c] Vitæ enim privatio.

Velocis

Velocis ſpatij meta noviſſima.
Spem ponant avidi; ſolliciti metum.
[d] *Quæris quo iaceas poſt obitum loco?*
Quo non nata iacent.
[e] Tempus nos avidum devorat, & chaos.
Mors [f] individua eſt, noxia corpori,
Nec parcens animæ. [g] Tænara, & [h] aſperæ
Regnum ſub domino, limen & obſidens
Cuſtos [i] non facili Cerberus oſtio,
[k] Rumores vacui, verbaq; inania,
Et par ſolicito fabula [l] ſomnio.

[d] Non erimus poſt mortem ſicut nec fuimus ante vitam. Stoicè & Epicuricè.
[e] Præfinito tempore in primam illam unitatem atque confuſam materiam redibunt omnia, unde & rurſum renaſcentur, & in quam recident viciſſim. atque hæc Stoicorum æternitas. [f] Non animæ magis parcens quàm corpori. [g] Defenſus ad inferos. Hier. Fu. 586.
[h] Diti illacrymabili regnati inferi. [i] Non levi, vivis ingredi, umbris exire volentibus. [k] Ex eadem ſchola, Horatij *fabula manes, quos eſſe Nec pueri credunt niſi qui nondum aere lavantur.* [l] Quod dormientes terricat ut & ſuperſtitioſos.

ACTVS TERTIVS.

ANDROMACHA. SENEX. VLYSSES.

Hectoris vxor viſa territ à filium in tumulo paterno abſcondit, quem ſagaciate ſuâ Ulyſſes latebra exutum ad mortem abducit.

QVid mœſta Phrygia turba laceratis comas,
Miſerumq; tunſæ pectus effuſo genas
Fletu rigatis? levia perpeſſæ ſumus,
[m] *Si flenda patimur. Ilium vobis* [n] *modò,*
Mihi ceciderit olim, cùm ferus curru incito
[o] *Mea membra raperet, &* [p] *gravi gemeret ſono*
Peliacus axis pondere Hectoreo tremens.
Tunc obruta atq; everſa Troïa [q] *concidit.*
[b] *Torpens malis rigensq; ſine ſenſu feror.*
Iam [c] *erepta Danais coniugem ſequerer meum,*
Niſi hic teneret. hic meos animos domat,
Moriq; prohibet. cogit hic aliquid Deos
Adhuc rogare. tempus æruinnæ addidit.
Hic mihi [d] *malorum maximum fructum abſtulit,*

[m] Levium enim dolorum fletus eſt, ingentium ſtupor.
[n] Iam tandem captis.
[o] Mei Hectoris.
[p] Cum Achillis currus ter circum mœnia Troiæ raptaret Hectorem.
[q] Mihi concidiſſe viſi eſt ſupra. ver. 186. [b] Illis itaque damnis ſtupens, non ſentio vrbis excidium, captivitatemque meam. [c] Morte mihi ultrò illatâ aſſererem me in libertatem, niſi hic filiolus meus retineret me in vivis. [d] Mentis ſecuritatem. nihil ſc. timere.

Nihil

Nihil timere. e *prosperis rebus locus*
Ereptus omnis: dira, qua veniant, habent,
Miserrimum est timere, cum speres nihil.
SE. *Quis te repens commovit afflictam metus?*
AN. *Exoritur aliquod maius è magno malum.*
f *Nondum ruentis Ilij fatum stetit.*
SE. *Et quas reperiet,* g *ut velit, clades Deus?*
AN. *Stygij profundi claustra, & obscuri specus*
Laxantur: & ne desit euersis metus,
h *Hostes ab imo conditi tumulo exeunt.*
Solisne retrò peruium est Danais iter?
i *Certè æqua mors est. turbat atq; agitat Phrygas*
Communis iste k *terror. hic proprie meum*
Exterret animum l *nobilis horrendæ sopor.*
SE. *Quæ* m *visa portent, esse in medium, metus.*
AN. *Partes ferè nox* n *alma transierat* o *duas,*
Clarumque p *septem verterant stellæ iugum:*
q *Ignota tandem venit afflictæ quies,*
Breuisque fessis somnus obrepsit genis;
(r *Si somnus ille est mentis attonitæ stupor*)
Cùm subitò nostros Hector ante oculos stetit:
a *Non qualis ultrò bella in Argiuos ferens,*
b *Graias petebat facibus Idæis rates;*
Nec cæde vastâ, qualis in Danaos furens
Vera ex c *Achille spolia* d *simulato tulit.*
d *Non ille vultus flammeum intendens iubar,*
Sed fessus ac deiectus, & fletu grauis,
Similisque e nostro, squallidâ obtectus comâ.
Iuuat f *tamen vidisse. tum quassans caput,*
Depelle somnos, inquit, & natum eripe,
O fida coniux. lateat. hæc una est salus.
Omitte fletus. Troia quòd cecidit, gemis?
g *Vtinam iaceret tota! festina. amoue*

e Quoniam itaque ademptâ melioris sortis spe, non sunt quibus me reseruẽ ad secunda, obdurescat animus in aduersis, nec peiora timeat.
f Nondum attigit ἀκμὴν. etiam aliquid vltrà est.
g Si modò velit. dic velle.
h *Indignanter prò* Hostis, id est, Achillis vmbra Polyxenæ sibi inferias dari petens, ut sup. act. 2.
i Cum verò æqua sit mors non video, quo minùs pateat idem Troianis ab inferis iter, & certè patet, namque (ut seq.) mihi apparuit Hector.
k Ab Achillis vmbris iniectus de Polyxena.
l ἐνυπνίου ὄνειρος somnium. seu potiùs ὄναρ. quod ex narratione & euentu patet.
m φάντασμα, ἴδεαμα vel χρηματισμὸς. est enim de futuris, ede tua visa quæ portent hos

metus. n Instar cibi enim alit saginatque somnus. o Græci in tres stationes seu vigilias nocte distribuebant: Romani in quatuor; arguit autem veritatem somnij à tempore. vide sup. v. 166. p Herc. Fu. 119. *Parmaque fulgor liquos Helice cùm veteret axes:* q Miseræ mihi insolita. r Nisi stupor ille mentis attonitæ sit dicendus potiùs quàm somnus, per quem mihi apparuit hoc visum. a *Non qualis rediit exuvias indutus Achillis, Vel Danaûm Phrygios iaculatus puppibus ignes.* b Græcæ classi flammas inferens Troianas. c Patroclo Achillis armis induto & ab Hectore exuto. *Antith. vera & simulato.* d Non ille vultus rubicundus seu augustus & Maiestate plenus. *vel* oculi splendore micantes, quos Iõn Chius Herculi Homerus Achilli tribuit. e Vultui. f Etiam sic, deformem, squallidum. g Vtinam eius ramæ modo posito tandem & periodo non vlteriùs cædes grassetur.

Quocunq

Quocumq́ nostræ parvulam stirpem domus.
Mihi gelidus horror ac tremor somnum excutit,
Oculosque nunc huc pavida nunc illuc ferens,
Oblita nati, misera quæ sui Hectorem.
h Fallax per ipsos umbra complexus abit.
O gnate, magni certa progenies patri,
i Spes una Phrygibus; unica afflictæ domus,
Veterisque soboles sanguinis numium inclyti,
Nimiumque patri similis: k hos vultus meus
Habebat Hector; talis incessu fuit,
Habituque talis. sic tulit fortes manus;
Sic celsus humeris, fronte sic torua minax,
Ceruice fusam dissipans latâ comam.
O nate, serò Phrygibus, at matri m citò,
Eritne tempus illud, ac felix dies,
Quo Troïci defensor & vindex soli,
Recidiva ponas Pergama, & sparsos fugâ
Ciues reducas? nomen & patriæ suum,
Phrygibusq́ reddas? a Sed mei fati immemor,
Tam magna timeo vota. quod captis sat est,
Viuamus. heu me, quis locus fidus meo
Erit timori? quaue te sede occulam?
Arx illa pollens opibus & muris b desum,
Gentes per omnes clara, & c inuidiæ capax,
Nunc pulvis altus. strata sunt flammâ omnia,
Supereſtq́ vastâ ex vrbe ne tantum quidem
Quo lateat infans. quem locum d fraudi legam?
Est tumulus ingens comiugi caro sacer,
e Verendus hosti; f mole quem immensâ parens
Opibusq́ magnis struxit; in luctus suos
Rex non avarus. optimè credam patri.
Sudor per artus frigidus totos cadit.
g Omen tremisco misera feralis loci.
SE. *Hæc causſa multos una ab interitu arcuit;*
Credi periſſe. h vix spei quidquam est super:
Graue pondus illum, magna nobilitas, premit.
AN. *Ne prodat aliquis.* SE. *amoue testes doli.*
AN. *Si quæret hostis?* SE. *vrbe in euersa i perit.*

h *Et fusträ comprenſa manus effugit imago.*
a Vsque ad invidiam & timorem hostium, ne superstes patris & patriæ excidium vlciscaris.
k *Sic oculos, sic ille manus, sic ora mouebat.*
l In subsidium & defensionem patri.
m Mihi enim curæ & soliciti timoris causa es. sup. v. 419.
a Sed sortis meæ omnijque immemor nimis felicia vota exorto. alij leg. *Memor.*
b Neptuni & Apollinis, qui conducti à Laomedonte seu Ilio potiùs mœnibus cinxêre Ilium, sed & Æaco laboris pars demandata, ne τὸ ἄτρωτον Troïa forent inexpugnabiles.
c Namque *summa petit liuor.*
d Dolo sed non malo. latebris ad filium occulendum. inf. v. 499.
e Cui & hostis abstinet.
f Quem Priamus in mœrorem, luctusque, ut evenit, suo, nequaquam auarus splendidum struxerat.
g Vereor ne infausto sepulchri omine mortem illi prædixerim.
h Anastrophe, quicquam supereſt. Raphelengius & Delrius aliàs disponunt personas. AN. *vix spei quidquam est super. Gr. p. il. m. o. premit.* SE. *Ne prodat al. amoue test. doli.* AN. *Si. q. u. e.*
i Dic. periſſe.

AN. k *Quid*

AN. [k] *Quid proderit latuisse rediturо in manus?*
SE. *Victor feroces impetus primos habet.*
AN. *Quid? quod latere sine metu magno nequit?*
SE. *Miser* [l] *occupet præsidia, securus* [m] *legat.*
AN. *Quis te locus, quæ regio seducta, invia*
Tutò reponet? quis feret trepidis opem?
Quis proteget? qui semper, etiam nunc tuos,
Hector, tuere: coniugis fortum piæ
Serua, & fideli cinere victurum excipe.
Succede tumulo, nate. quid retrò fugis,
Turpesq; latebras spernis? agnosco [a] *indolem.*
Pudet timere. spiritus magnos fuge,
Animosq; [b] *veteres. sume quos casus dedit.*
En intuere, turba [c] *quæ simus super,*
[d] *Tumulus,* [e] *puer,* [f] *captiua. cedendum est malis.*
Sanctas parentis conditis sede, agè
Aude subire. fata si miseros iuuant,
Habes salutem. fata si vitam negant,
Habes sepulchrum. SE. claustra commissum tegunt.
Quem ne tuus producat in medium timor,
Procul hinc recede, teq; diuersam amoue.
AN. *Leuiùs solet timere, qui propiùs timet.*
Sed, si placet, referamus hinc alsò pedem.
SE. *Cohibe parumper ora, quæstusque opprime.*
Gressus nefandos [g] *dux* [h] *Cephalenum admonet.*
AN. *Debisce tellus, tuq; coniux vltimo*
Specu reuulsam scinde tellurem Stygis.
Sinu profundo conde depositum meum.
Adest Vlysses; & quidem [i] *dubio gradu*
Vultuque; nectit pectore astus callidos.
VLY. *Duræ minister sortis, hoc primum peto,*
Vt ore quamvis verba dicantur meo,
Non esse credas nostra. Graiorum omnium
Procerumq; vox est, petere quos [a] *seras domos*
Hectorea soboles prohibet. hanc fata expetunt.
Solicita Danaos pacis incertæ fides
Semper tenebit, semper [b] *à tergo timor*
[b] *Respicere coget; arma nec poni sinet.*
Dum Phrygibus animos [c] *natus euersis dabit*

[k] Quid proderit ad tempus latuisse, si postmodùm in manus hostium fit venturus.
[l] Obuia quæque & quæ occurrerint præsidia capessat, arripiat.
[m] Eligat.
[a] Fortitudinem velut à patre hereditariam, quæ formidare & formidabilia effugere nescit.
[b] Prioris fortunæ.
[c] Quæ superstumus.
[d] Paternus.
[e] Tu.
[f] Ego.
[g] Vlysses.
[h] Pop. Cephalenes insulæ Ionij maris qui Vlyssem secuti sunt ad Troiam
Αὐτὰρ ὀδυσσεὺς ἦγε κεφαλλῆας μεγαθύμους.
[i] Cunctabundo, ancipiti κυνα γαῖαν ἐπ' ἀμφιρυτὴν ἰθάκην ὑποκέκευθε.
[k] Talthybius in Troad. Euripid.
μολὼν μὲ συγκόπτει χ' ἱκανὸν χρὸ' ἀγγέλων. Δαναῶν τοὺς πανταὶ Πηλοπιδῶν τ' ἀχιλλ-
μάτων. Solenne verò est mali nuncij ministris mandatum præfatione mollientes, culpam à se auertere in alios reiectam.

[a] Serò reuisendas. [b] Ne sequatur vltor. [c] Tuus O Andromacha.

Andro-

Andromacha, AN. vester augur hoc Calchas canit?
VLY. *Et si taceret augur hæc Calchas, tamen*
Dicebat Hector cuius & stirpem horreo.
Generosa in ortus semina exurgunt suos.
Sic ille magni parvus armenti comes,
Primisq; nondum cornibus findens cutem,
Ceruice subitò celsus, & fronte arduus,
Gregem paternum ducit, ac pecori imperat:
Quæ tenera cæso virga de trunco stetit,
Par ipsa matri tempore exiguo subit,
Vmbrasq; terris reddit, & cœlo nemus.
Sic malè relictus igne de magno cinis,
Vires resumit. k *est quidem iniustus dolor*
Rerum æstimator: si tamen tecum exigas,
Veniam dabis, quòd bella post hyemes decem,
* *Totidemq; messis iam senex miles timet,*
Aliasq; clades versus, ac m *nunquam bene*
Troiam iacentem. magna res Danaos mouet,
n *Futurus Hector. libera nos hoc metu.*
Hæc una naves causa o *deductas* p *tenet;*
Heic classis hæret. neve crudelem putes,
Quod q *sorte iussus* r *Hectoris natum petam;*
Petissem a *Oresten. patere* b *quod victor tulit.*
AN. *Vtinam quidem esses, nate, materna in manu;*
Nossemq; quis te casus ereptum mihi
Teneret, aut quæ regio. c *non hostilibus*
Confossa telis pectus, aut vinclis manus
Secantibus præstricta; non acrilatus
Vtrumq; flammâ cincta, maternam fidem
Vnquam exuissem. nate, quis te nunc locus,
Fortuna quæ possedit? errore auio
Vagus arua lustras? vastus an patriæ d *vapor*
Corripuit artus? sævus an victor tuo
e *Lusit cruore? nunquid immanis feræ*
Morsu peremptus pascis f *Ideas aves?*
VLY. *Simulata remove verba, non facile est tibi*
Decipere g *Vlyssem. vicimus* h *matrum dolos,*

d Rebus clarè gestis præeundo. fortè verbis.
e Vt parentes suos referant.
f Vitulus *nondum rupta fronte, qui vexat nascentis robora cornu.*
g Quê taurus pater duxerat.
h Arbori è qua hic surculus seu planta fuit auulsa aut excisa.
k Incautè, *ut solet à ventis alimenta resumere, quæque Parua subinductâ latuit scintilla fauillâ Crescere & in veteres agitata resurgere vires.*
k Dolor est iniustus æstim. rerum.
Noua, alia.
l Gruterus leg. Totidemque menses.
m Non funditùs & radicitus euersam, superstite Astyanacte in noui belli semina, ut quondam Priamo.
n Filius tuus futurus alius Hector.
o E litore, & ad nauigandum paratas.
p Moratur.
q Sorte huic ministerio delegatus. supra v. 522. vel dictâ per carmina sorte, id est, oraculo, Tiresia effato. sup. 366. Oed. 291.
r Hostis mihi.
a Etiam Agamemnonis imperatoris nostri filium.
b Quod Agamemnon in filiâ Iphigeniâ sup. 161.
c Nullum me genus cruciatus cogeret ut filium proderem.
d Incendio mixtus fumus.
e Per ludibrium te tantulum interfecit.
f Troianas. vel in monte Ida.
g Emphaticè. qui astutus πολύμητις, ποικιλόμητις.
h Clytæmnestræ, cum peterem Iphigeniam. sup. v. 161. & Thetidos cum Achillem explorarem. sup. v. 211.

Etiam i *Dearum: cassa consilia amove.*
Vbi natus est? AN. k *vbi Hector? vbi cuncti Phryges?*
Vbi Priamus? unum quæris, ego quæro omnia.
VLY. *Coacta dices, sponte quod fari abnuis.*
AN. l *Tuta est, perire quæ potest, debet, cupit.*
VLY. *Magnifica verba mors propè admota excutit.*
AN. *Si vis, Vlysse, cogere Andromachæ metu,*
Vitam minare. nam mori votum est mihi.
VLY. *Verberibus, igni, morte, cruciatu, eloqui*
Quodcunq; celas, adiget invitam dolor,
Et pectore imo condita arcana eruet.
Necessitas plus posse quàm pietas solet.
m Stulta est a fides, celare quod prodas statim.
AN. *Propone flammas, vulnera, & diras mali*
Doloris artes, & famem, & sævam sitim,
Variasq; pestes undiq; & ferrum inditum
Visceribus ustis, carceris cæci luem,
Et quidquid audet victor iratus, tumens.
VLY. a *Animosa nullos mater admittis metus.*
b *Hic ipse, quo nunc contumax perstas, amor,*
Consulere parvis liberis Danaos monet.
Post arma tam c *longinqua, post annos decem,*
Minùs timerem quos d *facit Calchas metus,*
Si mihi timerem. bella c *Telemacho* d *paras.*
AN. *Invita Vlyssi gaudium ac Danais dabo?*
Dandum est. f *fatere, quos premis luctus, dolor.*
Gaudete Atridæ; tuque lætifica, vt soles,
Refer Pelasgis. Hectoris proles obyt.
VLY. *Et esse verum hoc quâ probas Danais fide?*
AN. g *Ita quod minari maximum victor potest,*
Contingat, & me fata maturo exitu
Facilia, solvant, ac h *meo condant solo,*
Et patria tellus Hectorem i *leviter premat;*
g *Vt luce caret, ut* g *inter extinctos iacet,*
Datusq; tumulo k *debita exanimis tulit.*
VLY. *Expleta fata stirpe sublatâ Hectoris,*
l *Solidamque pacem lætus ad Danaos feram.*
Quid agis Vlysse? Danaidæ credent tibi?
Tu cui? parenti. fingit an quidnam parens,

i *Indignantur* pro Deæ, id est, Thetidos, quamvis enim & Palladis simulachrum sustulerit, nihil tamen hoc ad matrum dolos.
k Quasi vero difficile sit puerum perire, cùm Hector, Phryges omnes, Priamus perierint.
l Quæ potest, debet, cupitque mori, secura est.
m Plerique libri versum hunc non agnoscunt.
a Silentium.
a Alij aliàs disponunt & hunc versam Andromachæ tribuentes legunt. *Animosa nullos mater admittit metus.* VL. *hic ipse quo, &c.*
b Amoris iste affectus, quo tam pertinaciter filio tuo prospicis, & nos monet nostris æquè consulere.
c Procul à patria.
d Varicinatur.
e Filio meo, si superstit Astyanax in ultionem.
f Fatere, O dolor, luctus quos premis.
g Et ipsum sophistam Vlyssem penè capit æquivoci iuramenti fallacia, dum iurat mater filium (in tumulo abditum) luce carere & inter extinctos iacere.
h Patrio solo, nec

abducar captiva.
i Vide ultimum vers. *Hippolyti.*
k Exequias, iusta debita mortuis.

Nec

Nec abominanda mortis m *auspicium pavet?*
a *Auspicia metuunt, qui nihil majus timent.*
*Fidem alligavit jureju*rando *suam.*
Si peierat, timere quid gravius potest?
Nunc advoca astus, anime; nunc fraudes, dolos,
Et a *totum Vlyssem veritas nunquam latet.*
b *Scrutare matrem. mœret, illacrymat, gemit,*
Et huc & illuc anxios gressus refert,
Missasque voces aure solicitâ excipit.
Magis hæc timet quàm mœret. ingenio est opus.
c *Alios parentes* d *alloqui in luctu decet:*
Tibi gratulandum est, misera, quòd nato cares,
Quem mors manebat sæva, præcipitem datum
E turre, lapsis sola quæ muris manet.
AN. e *Reliquit animus, membra quatiuntur, labant,*
Torpetque vinctus frigido sanguis gelu.
VLY. *En tremuit.* f *hac, hac parte quærenda est mihi.*
Matrem timor detexit. iterabo metum.
g *Ite, ite, celeres, fraude maternâ abditum*
Hostem Pelasgi nominis, pestem ultimam,
Vbicunque latitat, erutam in medium date.
h *Bene est. tenetur. perge, festina, attrahe.*
Quid respicis, trepidasque? iam certè perit.
AN. i *Vtinam timerem. solitus ex longo est metus.*
Dedisci animus serò quod didicit diu.
VLY. k *Lustrale quoniam*[1] *debitum muris puer*
Sacrum anteceſſit; nec potest vatem sequi
m *Meliore fato raptus: hoc Calchas ait*
Modo piari posse redituras rates,
Si placet undas Hectoris sparsi cinis,
Ac tumulus imo totus æquetur solo.
Nunc ille quoniam debitam effugit necem,
Erit admovenda a *sedibus sacris manus.*
AN. b *Quid agimus? animum distrahit geminus timor:*
Hinc gnatus, illinc coniugis chari cinis.

m Omen mortis immaturæ duræque & malorum quibus se iurciurando devovet.
a Interrogatiuè hoc, *vel* Ironicè.
a Omnes Vlyssis artes, technas, astus.
b *Hæc secum, mulieris gestus advertens.*
c *His Andromachen subdolè affatur.*
d Consolari. *alloquio curæ partem levare decet.* παραμυθεῖσθαι.
e Al. *Deliquit.* P. Scriverius leg. *Meliquit*, & hæc quibusdam in lib. continuantur Vlyssi tacitè & callidè mulieris affectus observanti.
f Per timorem.
g *Comites cum famulos alloquitur.*
h Fingit puerum inventum ab aliquo è suis abduci à tergo Andromachæ, quod illa timens respicit trepidè. unde illam filium occulisse conijcit.
i Excusat metum à metu diuturno profectum non à iustâ causâ, inquiens, utinam mihi viveret filius esset; veri timoris causa! k Vt mulierem penitus excutiat, metum illi adauget fingitque iubere Calchantem undas Hectoris cineribus placare, si minùs inveniatur puer. l De turre deijciendum m Meliore, quàm ut de turre præcipitaretur. a Sepulchro Hectoris. Sepulchra autem violare nefas, omnium; nationum ritibus & legibus cautum. b *Hæc secum.*

Pars

Pars vtra vincet? testor immites deos,
Deosque veros, coniugis [c] *manes mei,*
Non aliud, Hector, in meo uato mihi
Placere, [d] *quàm te vivat, ut possit tuos*
Referre vultus. [e] *Prorutus tumulo cinis*
Mergetur? ossa fluctibus spargi sinam
Discecta vastis? potius [f] *hic mortem oppetat.*
Poteris nefanda cæditum mater neci
Videre? poteris celsa per fastigia
Missum rotari? potero; perpetiar; feram,
Dum non meus post fata victoris manu
Jactetur Hector. [g] *hic suam pœnam potest*
Sentire; at [g] *illum fata iam in tuto locant.*
Quid fluctuaris! statue, quem pœnæ extrahas.
Ingrata, dubitas? Hector est illic tuus.
Erras, vtrinque est Hector: hic [h] *sensu potens,*
Forsan futurus vltor extincti patris.
Vtrique parci non potest. quidnam facis?
Serva è duobus, anime, quem Danai timent.
VLY. *Responsa peragam. funditus* [i] *busta eruam.*
AN. [k] *Quæ vendidistis?* VLY. *pergam, & è summo aggere*
Traham sepulchra. AN. *cœlitum appello fidem,*
Fidemque Achillis, Pyrrhe; genitoris tui
Munus tueri. VLY. *tumulus hic campo statim*
Toto iacebit. AN. [a] *fuerat hoc prorsus nefas*
Danais inausum, templa violastis, [b] *Deos*
Etiam faventes. busta transiet at furor.
Resistam. inermes offeram armatis manus.
Dabit ira vires. [c] *qualis Argolicas ferox*
Turmas Amazon stravit; aut qualis [d] *Deo*
Percussa Mænas, [e] *entheo sylvas gradu*
Armata thyrso terret, atque [f] *expers sui*
Vulnus dedit, nec sensit; in medios ruam,
Tumuloque cineris socia defenso cadam.
VLY. *Cessatis? & vos flebilis clamor movet,*
Furorque cassus fœminæ? iussa ocyus
Peragite. AN. *me, me sternite hoc ferro prius,*
Repelle Avernum. rumpe fatorum moras.

[c] *Appositivè.* præcipuo autem honore veteres colebant deos Domesticos & suorum lares.
[d] Quàm quod te referat.
[e] Fluctuat metu dubia mulier, nec cogitat erui non posse cineres salvo filio in tumulo abscondito.
[f] Astyanax.
[g] Hectorem.
[h] Vivus.
[i] Tumulum in quo cadaver vstum & cinefactum. propriè enim cadaveris crematio *Bustum* dicitur ab antiquo Buro à πυρόω. locus *Ustrina.* operis extructio *Sepulchrum.* Inscriptio *Monumentum.* strues lignorum *Rogus.* Ignis inflammatus *Pyra.* apparatus mortuorum *Funus.*
[k] Corpus Hectoris mortui Achilles, locum sepulchro extruendo Græci vendiderunt.
[a] Hactenùs à sepulchris violandis abstinuistis, cætera ut ut furiosi.
[b] Vt Palladem.
[c] *Quales Threicia cùm flumina Thermodoontis Pulsant & pictis bellantur Amazones armis, seu circum Hippolyten, seu cùm se Martia curru Pentheſilea refert,* &c. [d] Furore Bacchico percita. [e] Agave. Theb. 12. & Oedip. 616. [f] Afflatu numinis acto. Oed. 628. [g] Mente abalienata, animi impos.

h Αρᾶξον ἐλθὲ, ἢ σκιὰ φάντασμά μοι, Αἶας ἦν. Eurip.

i Vel in eorum terrorem fingit, vel per phantasiam videtur cernere Hectorem.

k Vt quondam, naves Græcorum flammis petens.

l Filium absconditum.

m Vel deturre præcipitatus aut ubicunque, modò ne in patris sepulchro.

n Verecundiæ veteres frontem assignabant, impudentiæ os, sagacitati vel irrisioni nasum, iudicio aurem, fastui supercilium, virtuti & fidei dextram, misericordiæ genua, quæ illius cui se supplices ingererent contingebant, ut & caput, ceu mentum, & dextram. velut τὸ ἡγεμονικὸν, τὸ φρόνιμον. καὶ τὸ κινητικὸν, Symbola consensus, actionis & progressus ad præstanda quæ petuntur.

h *Molire terras, Hector, ut Vlyssem domes.* 680
Vel umbra satis est. i *arma concussit manu:*
k *Jaculatur ignes. cernitis Danai Hectorem?*
An sola video? VLY. *fiuidius cuncta erue.*
AN. *Quid agis? ruinâ mater & gnatum & virum*
Prosternis unâ. forsitan Danaos prece 685
Placare poteris. l *condítum elidet statim*
Immane busti pondus. m *intereat miser,*
Vbicunque potiùs, ne pater gnatum obruat,
Prematque patrem gnatus. n *ad genua accido*
Supplex, Vlysse, quamque nullus pedes 690
Novere dextram, pedibus admoveo tuis.
Miserere matris, & preces placidus pias
Patiensq; recipe; quoq; te celsum altiùs
Superi levarunt, mitiùs lapsos preme.
Misero datur quodcunq; a fortunæ datur. 695
b *Sic te revisat* c *coniugis sanctæ torus,*
Annosq; dum te recipit, extendat suos
d *Laërta! sic te* e *iuvenis excipiat tuus,*
Et vota vincens vestra felici indole,
Ætate f *avum transcendat, ingenio patrem!* 700
Miserere matris. unicum afflictæ mihi.
Solamen hic est. VLY. *exhibe gnatum, & roga.*

a Par relaturæ illi qui succurrit miseris, lubricæ fortunæ memor. Lips. autem legit *Misera datur quodcunque fortuna, datur.* q. d. animo verè liberali datur, non aucupanti & retributionem sperante. b Sic tu revisas thorum. *Hypallage.* c Penelopes castæ & reditum tuum expectantis. d Pater tuus. e Telemachus filius. f Laërtem.

ANDROMACHA.

Evocat filium è tumulo mater, iubetque supplicem petere Vlyssis gratiam.

HVc è latebris procede tuis,
Flebile matris furtum miseræ.
g *Hic puer, hic est terror, Vlysse,* 705
Mille carinis. submitte manus,
Dominiq; pedes supplice dextrâ
Stratus adora: nec turpe puta,

g *Argivis de patre timendus, Astyanax.* Auson.

Quidquid

Quidquid miseros fortuna iubet.
Pone ex animo reges atauos,
Magna q̃ senis tura per omnes
Inclyta terras : excidat Hector.
Gere captiuum ; posito q̃ genu,
Si tua nondum funera sentis,
Matris fletus mitare tuæ.
Vidit pueri regis lacrymas
Et Troia prior, parcus q̃ minas
Trucis Alcidæ flexit Priamus.
Ille, ille ferox, cuius vastis
Vnibus omnes cessere fere :
Qui perfracto limine Ditis
Cæcum retrò patefecit iter,
Hostis parci victus lacrymis,
Suscipe, dixit, rector habenas,
Patrioq̃ sede celsus solio,
Sed sceptra fide meliore tene.
Profuit illo victore capi.
Discite mites Herculis iras ;
An sola placent Herculis arma ?
Iacet ante pedes non minor illo
Supplice supplex, vitam q̃ petit.
Regnum Troiæ, quocunq̃ volet,
Fortuna ferat.

h Priamus
i Memoria, vel indoles & virtus Hectoris.
k Gestu te præbe, gere te more captiui.
l Si fortè non intelligis malum tuũ & mortem paratã.
m Priami tum pueri futuri regis. sup. 239.
a Herc. Fu. 356.
a Monstra domita
b Priami.
c Gubernacula, imperium.
d Quàm pater Laomedon, qui perfidè primũm Deos vrbis munitores promissã mercede, mox Herculem equis propter liberatam à monstro marino Hesionem pactis fraudavit. sup. v. 134
e An Hercul. sagittæ in ex pugnandã Troiã fo. æ placent

vobis f annon & mores, misericordia & elementia? f Priamo. g Astyanax.

VLYSSES. ANDROMACHA. ASTYANAX.

Precibus minas & diras misces Andromache, Vlyssem orans nec exorans.

MAtris quidem me mœror attonitæ mouet :
Magis Pelasgæ me tamen matres mouent,
Quarum iste magnos crescit in luctus puer.
AN. *An has ruinas vrbis in cinerem datas*
Hic excitabit ? hæ manus Troiam erigent ?
Nullas habet spes Troia, si tales habet.
Non sic iacemus Troes, ut cuiquam metus
Possimus esse. spiritus genitor facit ?
Sed nempe tractus ipse post Troiam pater

h Emphaticè vt sup. v. 474.
i Infans, puellus Τρώιαι ποτ' Ιλε- σὺ σαν ἐρ Διόσεις, &c. Eurip.
k Tam macras, lentas, exiles.
l Imò tàm funditus deleti, ut non amplius timendi simus. m Hector. n Circa mœnia Troiæ Achillis bigis raptus, vel ad naues & ter circum Patrocli tumulum raptatus,

Posuisset animos, magna quos frangunt mala.
Si pœna petitur, quæ peti grauior potest?
a Famulare collo nobili subeat a iugum;
Seruire liceat, aliquis hoc b regi negat?
VLY. *Non hoc Vlysses: sed negat c Calchas tibi.*
AN. *d O machinator fraudis, & scelerum artifex.*
Virtute cuius bellica nemo occidit,
Dolis & astu maleficæ mentis iacent
Etiam e Pelasgi; f vatem & insontes deos
Prætendis? hoc est pectoris facinus tui,
g Nocturne miles, fortis in pueri necem.
Iam h solus audes aliquid, & g claro die.
VLY. *Virtus Vlyssi nota Danais est satis,*
Nimisq; Phrygibus, non vacat vanis diem
Conterere verbis: anchoras classis i legit.
AN. *Breuem moram largire, dum officium parem*
Gnato supremum reddo, & amplexu ultimo
Auidos dolores satio. VLY. *k miserere tui*
Vtinam liceret! quod tamen solum licet,
Tempus moramque dabimus. arbitrio tuo
Implere lacrymis: l fletus ærumnas leuat.
AN. *O dulce pignus! O decus lapsæ domus!*
Summumque Troiæ fœnus! O Danaûm timor!
Genitricis O spes vana! cui demens ego
m Laudes parentis bellicas, annos aui
Medus precabar: vota destituit deus.
Iliaca non tu sceptra regali potens
Gestabis aula; iura nec populis dabis,
Vt tuasque gentes sub tuum mittes iugum;
n Non Gratia cædes tergа, non o Pyrrhum trahes;
Non p arma tenera p parua tractabis manu;
Spargesque passim saltibus latis feras
Audax sequeris; nec fato q lustri die
r Solenne referens Troici d lustri r sacrum,

a Seruitutis onus. b Regia stirpe edito, regni hæredi, ἀξιωματικῶς. c Deorum oraculum cuius interpres Calchas. d Deplorata salutis spe se ad conuitia in vindictam conuertit. e Iphigenia sup. v. 567. Palamedes falsa proditionis acculatione oppressus: & Ajax in contentione de armis Achillis victus. f Calchanta & deos hoc non iubentes. g Qui noctu solum expeditiones seu furta potius exerces, ut in rapiendo Palladio & Rhesi tentoriis deprehendendis. sup. v. 38. h Sine Diomede comite. i Retrahit in nauem, *Weyet hanchor.* k Et misericordiam profitetur Sophocleus ille Vlysses, ἀνοίκτως ἐλεῶ δ' ἐγὼ Δαναῶν ἑμοὶ γὰρ ὅστις ἐχθρὸς ἐς τὸ σῶμά σοι. l *Expletur lacrymis, egeriturque dolor.* m Fortitudinem patris, Priami ætatem mediam, id est, florentem opibus, regno, liberis; non optarem eius senectutem: quæ miseriarum exemplum. n Vt pater. o In filio, patrem tuum vltus. p Excercitationes & præludia bellica, venationes sc. Troianum agmen, saltationes. q Vide Herc. Fu. v. 840. r A nobilibus pueris equestribus & armatis peractum, quem describit Virgilius 5. Æneid quæ Pyrrhica dicta est, vel Troia. d Lege *Ludi* aut *festi*, ut euitetur insuavis repetitio eiusdem vocis in versu præcedenti.

Puer

Puer ciet aras nobilis turmas ages:
Non inter aras e mobili velox pede,
Reuocante flexo e concitos f cornu modos,
780 *Barbarica h prisco templa saltatu cole.*
O morte dirâ tristius lesi genus!
Flebilius aliquid Hectoris magni nece
i Muri videbunt. VLY. *k rumpe iam fletus parens.*
Magnus sibi ipse non facit finem dolor.
785 AN. *Lacrymis, Ulysse, parua, quam petimus, mora est.*
Concede paruos ut meâ l condam manu
Viuentis oculos. occidis paruus quidem,
Sed iam timendus. Troia te expectat tua:
I, vade liber; m liberos Troas vide.
790 AS. *Miserere mater.* AN. *quid meos retines sinus,*
Manusque matris? e a ssa præsidia occupas.
Fremitu leonis qualis audito tener
Timidum iuuencus applicat matri latus;
At ille seruus matre summorâ leo,
795 *n Prædam minorem morsibus vastis premens*
Frangit, vehitque: talis e nostro sinu
Te rapiet hostis. o oscula, & fletus, puer,
p Lacerosq; crines excipe, & plenus q noti
Occurre patri; pauca materna tamen
800 *Perfer querelæ verba: r Si manes habent*
Curas priores, nec perit flammis amor;
Seruire Graio pateris Andromachen iugo
Crudelis Hector? s lentus & segnis iaces?
Rediit Achilles, e sume nunc iterum comas,
805 *Et sume lacrymas; quidquid è miserâ t viri*
Funere relictum est; sume quæ reddæs tuo
Oscula parenti: matris hanc solatio

e Choreasin Dyndimenes sacris, saltando ad Phrygium modum, qui cæteris quatuor concitatior. Æolius. n. simplex & animi tempestates tranquillat; Doricus honestus & grauis pudicitiæ largitor; Ionius seu Iasius varius, intellectum obtusi acuit; Lydius querulus mentem curis defatigatam reparat & oblectat; Phrygius vero religiosus & ἐνθουσιαστικὸς pugnas excitat & votum furoris inflammat.

f Curuâ tibiâ. ἐν αὐλοῖς Σαυσάπολι Φίλοσ μαγῳ ὀρείας φρύγιον δ' ἱείσαν νόμον. *Barbara & horribili stridebat tibia cantu.* Catul.

g Phrygia.

h Phrygio.

i *Iliaci, Neptunia mœnia, muri Viderunt aliquid crudelius Hectore rapto.*

Auson. k Desine, mitte. l Claudam. quod proximè necessitudine coniuncti officium est. m Apud inferos, qui bello mortem oppetierunt nec in seruitutem redacti. n Iuvencum. o Vivo filio sed morti destinato iusta per soluit. respicit autem ad ritum ossa componendi, qui talis: primo bustum vino extinguebant, manes vocabant, lotis deinde manibus ossa legebant, lecta vino perfundebant & lacte, mox vento siccanda exponebant, siccata aromatibus & odoribus mista in vrnam reponebant, reliquijs lacrymas superfundebant. p Hippolyt. v. 1176. q Spiritus mei ab osculis; lacrymarum: crinium. r Si affectus maneant post rogos, *nec cura non ipsa in morte relinquant.* s Cur non & tua vmbra redijt, ut Achillis? sup. 430. t Modò vers. 798. d Mei Hectoris.

Relinque veſtem, tumulus * *hanc tetigit meus,*
Mineſque chari. quidquid heic cineris latet,
Scrutabor ore. VLY *nullus eſt flendi modus,*
Abripite propere claſſis Argolicæ ᶜ *moram.*

* Veſtem, qua obvolutus in ſepulchro à matre abſconditus fuerat.
ᶜ Cineres ſuorum, ne qua pars periret, labris & ore ſcrutati lambere ſolebant. Herc Oet. 1341.
ᶠ Puerum in quo mora, ut ſup. v. 550.

CHORVS.

Aſportanda Troades in varia Græciæ loca, prout ſors Achivis diſpertita contigerat, in quamcunque tamen Græcia partem abducis properant quam in Spartam, Mycenas, & Ithacam, Helenæ Agamemnonis & Vlyſſis patriam.

QVæ vocat ſedes habitanda captas?
Theſſali montes, & opaca ᵍ *Tempe?*
An viros tellus dare militares
Aptior ʰ *Phthie? melioré fœtu*
Fortis armenti ⁱ *lapidoſa* ⁱ *Trachyn?*
An ᵏ *maris vaſti domitrix* ᵏ *Iolcos?*
Urbibus centum ſpacioſa Creta?
Parva ˡ *Gortyn*, *ſterilíſq;* ˡ *Tricce?*
An frequens ruſcis levibus ᵒ *Methone,*
Quæ ſub ᵖ *Oetæis lucebroſa ſylvis*
Miſit infeſtos Troiæ ruinis
Non ſemel arcus?
Olenos tellis habitata variis?
Virginis ᵗ *Pleuron inimica Diuæ?*
An maris lati ſinuoſa ᵘ *Trœzen?*
Pelion regnum ᵘ *Prothoi ſuperbum,*
* *Tertius cœlo gradus?* ᵃ *hic recumbens*
Montis exeſi ſpacioſius antro
ᵇ *Jam trucis Chiron pueri magiſter,*
Tinnulas plectro feriente chordas,

ᵍ Theſſaliæ loca amœna.
ʰ Theſſaliæ pars, Achillis & Myrmidonum patria.
ⁱ Theſſaliæ vrbs & pars quòd τραχεῖα id eſt, aſpera ſit, dicta.
ᵏ Iaſonis patria, qui ad vellus aureum petendum vectus Argo, mare nauibus peruium docuit.
ˡ Ἑκατόμπολις inſula.
ᵐ Cretæ opp.
ⁿ Al. Tricca, Theſſaliæ vrbs.
ᵒ Thraciæ vrbs, cui aliæ cognomines in Meſſenia, Macedonia, Euboia, &c.
ᵖ Oeta mons in finibus Theſſaliæ, Herculis rogo celebris. ᵠ Sup. v. 1133.
ʳ Elidis vrbs. ˢ Ætoliæ vrbs Meleagri patria, cuius pater Oeneus cùm cæteris numinibus frugum honores ſacrificaret omiſſâ Dianâ, indignata Dea immiſit aprum qui Ætoliam vaſtaret. ᵗ Peloponneſi ciuitas maritima, Theſei patria. ᵘ μεγίστην δ' ἄρχε Πρόθοος τῶν Θρηϊκίων ὄχλων, Οἳ ἀμφὶ Πάγγαιον καὶ Πάλλην οἰκοφύλακον. Non Prothoi, ut habetur in vulgatis.
ˣ Pindo ſeu Olympo & Oſſæ ſuperingeſtus à gigantibus. vid. Herc. Fu. 970.
ʸ In Pelio. ᵇ Achillis, quem puerum inſtruxit centaurus Chiron medicâ, muſicâ, & equitandi arte.

[a] *Tunc quoq; ingentes acuebat iras*
Bella canendo.
An ferax [d]varij [e] lapidis [f] Caryſtos?
An premens litus maris inquieti
Semper [g] Euripo properante [h] Chalcis?
Quolibet vento faciles [i] Echinę?
An carens nunquam [k] Gonoëſſa vento?
Quęq; [k] formidant Boream [k] Eniſpę?
Attica pendens [l] Peparethos ora?
An ſacris gaudens [m] tacitis [n] Eleuſis?
[o] Numquid Aiacis Salamina [p] veram?
Aut [p] ferâ notam [q] Calydona ſevâ?
Quaſque perfundit ſubiturus æquor
Segnibus terras [r] Titareſſos undis,
Beſſan & Scarphen? [ſ] Pylon an ſenilem?
[t] Pharin? an [u] Piſam Iovis, & [x] coronis
[y] Elida claram?
Quolibet triſtis miſeras procellę
Mittat, & donet cũcunq; terrę:
Dum [z] luem tantam Troiæ atq; Achivis
Quę tulit, [a] Sparte procul abſit: abſit
Argos, & ſævi Pelopis Mycenæ;
[b] Neritos parvâ brevior [c] Zacyntho,
Et nocens ſaxis Ithace [d] doloſis.
[e] Quod manet fatum, dominuſq; quis te,
Aut quibus terris Hecube videndam
Ducet? in cuius moriere regno?

[a] Μῆνιν Homericam reſpicit. *vel* Achillis tum iuvenis *mares animos in Martia bella Verſibus exacuit.*
[d] Sunt qui metri cauſâ ſubdant *rari lapidis*, cum tamen alibi pluries reperiatur Dactylus in ſecundâ Sapphici ſede, è licentia Tragicorum.
[e] Marmoris.
[f] Vna è Cycladum inſulis.
[g] Herc. Fu. 177.
[h] Euboiæ vrbs, ab Aulide Bœotiæ portu Euripo diviſa.
[i] Echinæ ſeu Echinades inſulæ ad oſtium Acheloi.
[k] In Ætolia.
[k] Ἐνιπεὺς καὶ Εὐίππη.
[l] Legendum videtur *Perithedoi*, qui Atticæ vicus, vel aliquid ſimile, nam Peparethos è Cycladum numero eſt.
[m] Ceteris ſacris non revelandis. Herc. Fu. v. 301. & 834.
[n] Hippolyt. 835.
[o] Inſulam Atticam, Telamoni regnatam; non illam à Teucro in Cypro conditam. & hic deeſſe aliquid videtur ad perficiendam conſtructionem, niſi referantur Accuſatiui ad *Mittat*, inf. ver. 850.
[p] Sed quo caveatur conſtructioni Nominativi in Accuſativum tranſeuntis, Ioſ. Scaliger inſerit duos verſus: *Quove iactata pelago ferentur Exules? ad qua loca? quas ad urbes?* atque illos in editione ſua adoptat P. Scriverius.
[p] Apro. ſup. v. 825.
[q] Vrbem Ætoliæ.
[r] Titareſius Theſſal. amnis qui Locros perfluit, quorum vrbes ſunt Beſſa & Scarpe.
[ſ] Meſſeniæ, *Pylon antiquam, Nelëia Neſtoris arva.*
[t] Laconiæ vrbem.
[u] Thyeſt. v. 122.
[x] Victorum præmijs in ludis Olympicis ſuxtâ Elida vrbem. Vide Herc. Fu. 839.
[y] Helenam.
[z] Laconum vrbs.
[a] Mons Ithacæ.
[b] Inſulâ Vlyſſi regnatâ. *memoroſa Zacynthos, Dulychiumque Sameque & Neritos ardua ſaxis.*
[c] Latentibus ſub undis. vel Ithaca ſaxoſa & aſpera, nidus inter ſcopulos, Vlyſſis doloſa patria & regnum.
[d] Converſus ad Hecubam Chorus hoc quærit.

ACTVS QVARTVS.

HELENA ANDROMACHA. HECVBA. POLYXENA muta persona.

Vt manibus Achillis rite inferia peragantur, excogitata ratio est, qua ut veste ita animo nuptiali affecta mactetur Polyxena. vid. sup. v. 360. qua parte dantur Helenæ vt Polyxenam lætet inani spe nuptiarum cum Pyrrho. quas illa primò simulat, mox Andromacha irrgio excussa dolos fatetur & rem aperiè suadet.

QVicunq; [b] hymen funestus, illætabilis,
Lamenta, cædes, sanguinem, gemitus habet,
Est [c] auspice Helena [d] dignus. eversis quoq;
Nocere cogor Phrygibus; ego Pyrrhi thoros
Narrare falsos iubeor; ego [c] cultus dare,
Habitusq; Graios. arte capietur mea,
Meaque fraude concidet [f] Paridis [f] soror.
Fraudetur. ipsi levius hoc equidem reor.
[g] Optanda mors est, sine metu mortis mori.
Quid iussa cessas agere? ad auctores redit
Sceleris coacti culpa. [i] Dardaniæ domus
Generosa virgo, melior afflictos Deus
Respicere cœpit; teque felici parat
Dotare thalamo. tale coniugium tibi
Non ipsa sospes Troia, non Priamus daret.
Nam te [k] Pelasgo maximum gentis decus
Ad sancta lecti iura legitimi petit,
Cui regna campi lata Thessalici iacent:
Te magna [l] Tethys, teque tot pelagi deæ,
Placidumque numen æquoris tumidi [m] Thetys
Suam vocabunt: te datam Pyrrho socer
Peleus [a] nurum vocabit, & Nereus [a] nurum.
Depone cultus squallidos, [b] festos cape.
Dedisce captam; deprime horrentes comas,
Crinemque [c] doctâ patere distingui manu.
Hic forsitan te casus excelso magis

[b] Thebaid. 262.
[c] Vereres nihil non initiabantur ab augurio in nuptijs itaque adhibiti auspices.
[d] Digna sanè pronuba quæ hasce funestas nuptias conciliaret, nam & ipsa bis rapta, iura iugalia violaverat, Paridem secuta Menelaum desciuerat, Deiphobum prodiderat, Troiamque in priuris mariti gratiam.
[e] Sup. v. 360.
[f] Polyxena.
[g] Repentina & subita mors quæ & Iulio Cæsari optata contigit.
[h] Duces Græcos qui mihi inuitæ has partes mandarunt.
[i] Conversa ad Polyxenam, hæc.
[k] Pyrrhus, cui campi Thessali patent lata regna, te in coniugium petit. [l] Maris Dea, Neptuni coniux. [m] Mater Achillis. Dea marina, Peleo vxor. [a] Affinem, nerteam, nurum, &c. [b] Nuptiales. [c] Pfecados, cosmetæ, cinisonis, comnotriæ, ancillæ ornatricis, quæ pectinque comas & voluit in orbem.

Solio

Solio reponet. profuit multis capi.
AN. *Hoc deerat vnum Phrygibus eversis malum,*
Gaudere? flagrant strata passim Pergama.
[d] *O coniugale tempus! an quisquam audeat*
Negare? quisquam dubius ad thalamos eat,
Quos Helena iuadet? pestis, exitium, lues
[e] *Vtriusque populi! cernis hos tumulos ducum?*
Et nuda totis ossa quæ passim iacent.
Inhumata campis? hæc hymen sparsit tuus.
Tibi fluxit [f] *Asiæ, fluxit* [g] *Europę cruor;*
[h] *Cùm dimicantes lenta prospiceres viros,*
Incerta voti. perge, thalamos appara.
Tedis quid opus est? quidue [k] *solenni face?*
Quid igne? [l] *thalamis Troia prælucet novis.*
Celebrate Pyrrhi, Troades, connubia;
[m] *Celebrate dignè. planctus & gemitus sonent.*
HEL. *Ratione quamvis careat, & flecti neget*
Magnus dolor, socios que nonnunquam sui
Mœroris ipsos oderit; causam tamen
Possum tueri iudice infesto meam;
[n] *Graviora passa.* [o] *luget Andromacha Hectorem,*
Et Hecuba Priamum: solus occultè Paris
Lugendus Helenæ est. [a] *durum & invisum & grave est,*
Servitia ferre. patior hoc olim iugum
Annis decem captiva. [a] *prostratum Ilium est,*
[a] *Versi penates. perdere est patriam grave;*
Gravius [b] *timere. vos* [c] *levat tanti mali*
[c] *Comitatus.* [d] *in me victus & victor furit.*
Quam quisq; famulam traheret, incerto diu
Casu pependit: me [e] *meus traxit statim*
Sine sorte dominus. [f] *caussa bellorum sui,*
Tantæq; Teucris cladis. hoc verum puta,
Spartana puppis vestra si secuit freta:
Sin rapta Phrygys præda remigibus sui,
Deditq; donum iudici victrix Dea:
[g] *Ignosce* [h] *Paridi. iudicem iratum mea*
Habitura caussa est: ista Menelaum manent
Arbitria. [i] *nunc hanc luctibus paulum tuis,*

[d] Ironicè.
[e] Troiani & Græci.
[f] In qua, Troia.
[g] In qua Græcia.
[h] Cum è muro Troiano prospice. res duos maritos tuos monomachiæ de te certantes, ipsa cui faveas incerta legitimóne Menelao an raptori Paridi.
[i] *Ironicè.*
[k] Nuptiali, Thebaid. 263. & 507.
[l] Sarcasticè.
[m] Planctu sc. & gemitu, vt seq.
[n] Quàm vos.
[o] Vobis apertè luctum licet profiteri, mihi occultè lugendus est Paris.
[a] Vobis.
[b] Quod ego facio, deserti à me mariti vltionem timeas.
[c] Vide Chorum sequentem v. 1009.
[d] Me Troiani & Græci detestantur.
[e] Menelaüs, prior maritus.
[f] *Anthypophora.* at dicetis me meruisse quæ fuerim causa belli & cladis Troianæ; ego autem non fui causa, neque enim ultrò secuta sum Paridem, sed ab eo rapta, & donata quidem illi à Venere. sup. v. 66.
[g] Qui datum sibi à Dea munus vindicauit iure suo.
[h] Quod verò meum peccatum spectat pœnamque, severum satis habebo iudicem Menelaum, nempe læsum, iratum.
[i] Polyxenam ad nuptias tu flecte, namque ego vix lacry. &c.

Andromacha,

Andromacha, omissis flectę. vix lacrymas quo
Retinere. [h] AN. *quantũ est, Helena quod lacrymat,*
malum!
Cur lacrymat autem? fare, quos Ithacus dolos, 925
Quę scelera nectat. utrum ab Idæis iugis
Iactanda virgo est? arcis an celsæ edito
Mittenda saxo? num per has vastum in mare
Volvenda rupes, latere quas scisso levat
Altum vadosos [i] *Sigeon spectans sinus?* 930
Dic, fare, quidquid subdolo vultu tegis.
Leviora mala sunt cuncta, [m] *quàm Priami gener*
Hecubęq́, Pyrrhus. fare, quam pœnam paret.
Exprome, & unum hoc deme nostris cladibus,
Falli. paratas perpeti mortem vides. 935
HEL. *Utinam iuberet me quoq́* [n] *interpres deûm*
Abrumpere ensę lucis invisæ moras,
Vel Achillis ante busta, fioribundâ manu
Occidere Pyrrhi, fata comitantem tua
Polyxene miseranda; quam tradi sibi, 940
Cineremq́, Achilles ante matkari suum,
[o] *Campo maritus ut sit* [p] *Elysio, iubet.*
AND. *Vide, ut* [q] *animus ingens lætus audierit necem.*
Cultus decoros regiæ vestis petit,
Et admoveri crinibus patitur manum. 945
Mortem putabat [r] *illud,* [s] *hoc thalamos putat.*
At misera luctu mater audito stupet.
Labefacta mens succubuit. assurge, alleva
Animum, & cadentem misera firma spiritum.
[t] *Quàm tenuis anima vinculo pendet levi!* 950
[u] *Minimum est, quod Hecubam facere felicem potest.*
Spirat; revixit: [x] *prima mors miseros fugit:*
HEC. *Adhuc Achilles vivit in pœnas Phrygum?*
Adhuc rebellat? ô manum Paridis levem!
Cinis ipse nostrum sanguinem ac tumulus sitit. 955

[k] Magnum certè aliquod imminet malum, quod Helenam malis induratam in lacrymas cogat.
[l] Troiæ promontorium.
[m] Quàm ut Polyxena nubat patris sui interfectori.
[n] Calchas. sup. 592. & v. 359.
[o] Sede & domicilio beatarum animarum corpore exutarum.
[p] ἀπὸ τῆ λύσεως id est, solutione. alijs ab ἐλυσίου. id est, profectione. quem campum sub terra locant nonnulli, in orbe Lunæ alij, alij in Sphæra quæ ἀπλανὴς dicitur, in insulis fortunatis & Atlanticis alij, in Hispania Homerus, &c. Quum verò amœnitatem & gaudia Paradisi (cuius cognitionem ab Ægyptijs & literis sacris habuere) Philosophi & hos secuti poëtę ad Elysium suum transtulerint. cur non & nomen indidem ex אשר אל id est, Dei nemus?
[q] Polyxenæ, quæ muta inducitur persona, quasi virginem ingenuam deceat silentium. Quæ tamen apud Euripidem Ἑκάβη inquit μοι ξυντυχία κρείσσων ἐλεύσεσθαι. [r] Pyrrho nubere. [s] Occidi.
[t] Quam facilè evolat senilis anima? Herc. Fu. 1308.
[u] Facilis mors & unus quasi spiritus evolans Hecubam servitute ac miserijs liberare valet.
[x] Mors verò maximè fugit miseros. [i] Quæ Achillem non in totum interfecerit. sup. ver. 346.

Modò

Modò [k] *turba felix latera cingebat mea:*
Lassabar in tot oscula, in totum gregem
Diuidere [l] *matrem.* [m] *sola nunc hæc est super,*
Votum, comes, leuamen; afflictæ quies.
Hæc totus Hecubæ fœtus. hæc [n] *solâ vocor*
Iam voce mater. [o] *dura & infelix, age,*
Elabere anima. denique hoc vnum mihi
Remitte funus. irrigat fletus [p] *genas,*
Imberque victo subitus è vultu cadit.
Lætare, gaude, gnata. quàm vellet [b] *tuos*
Cassandra [b] *thalamos, vellet Andromache* [b] *tuos!*
AN. *Nos Hecuba, nos, nos, Hecuba, lugendæ sumus,*
Quas mota classis hùc & huc sparsas ferat.
Hanc chara tellus sedibus patrijs teget.
HEL. [c] *Magis inuidebis, si tuam sortem scias.*
AN. *An aliqua pœnæ pars meæ* [i] *nota est mihi?*
HEL. [d] *Versata dominos vrna captiuis dedit.*
AN. *Cui famula tradar, ede: quem dominum voco?*
HEL. *Te sorte primâ* [e] *Scyrius iuuenis tulit.*
AN. *Cassandra* [f] *felix! quàm fauor sorte eximit,*
Phœbusq. HEL. [g] *regum hanc maximus rector tenet.*
HEC. *Estne aliquis,* [h] *Hecubam qui suam dici velit?*
HEL. *Ithaco obsigisti* [i] *præda* [k] *nolenti breuis.*
HEC. *Quis tam impotens ac dirus, & iniquæ ferus*
Sortitor vrnæ, [l] *regibus reges dedit?*
Quis tam sinister diuidit captas deus?
Quis arbiter crudelis, & miseris grauis,
[m] *Eligere dominos nescit? & sæuâ manu*
Dat iniqua miseris fata? [n] *quis matrem Hectoris*
Armis Achillis miscet? ad Vlyssem vocor.
[o] *Nunc victa, nunc captiua, nunc cunctis mihi*
Obsessa videor cladibus. domini pudet,
Non seruitutis. [p] *Hectoris spolium feret,*
Qui tulit Achillis? sterilis, & sæuis fretis
Inclusa tellus, num capit tumulos meos?
Duc, duc, Vlysse. [q] *nil moror; dominam sequor:*

[k] Liberorum. sup. v. 32.
[l] Affectus & officia materna.
[m] Supererat quidem Cassandra, alijs Alexandra sed non comes matris. *Namque trahebatur passis Priameïa virgo Crinibus à templo Cassandra adytisque Minervæ.* inf. v. 960. & 975.
[n] Cassandræ solius.
[o] Difficilis ad exeundum.
[a] Polyxenæ.
[b] Mori, ut tu.
[c] Inuidendo fœlicitati illius, tuam dolebis.
[d] Sup. v. 58.
[e] Pyrrhus Achillis filius ex Deidamia Lycomedis Scyri regis filia. sup. v. 349.
[f] Propter diuinationem & sacerdotium Phœbi sorte exempta.
[g] Agamemnon Cassandram extra sortem habet.
[h] Quia vetulam. sup. 68.
[i] *Præda mala fuit quam victor Vlysses Esse suam noluit.*
[k] Cito enim ab Vlysse dimissa ad Thracas fugit: vbi in canem conuer-

sa, id est, rabidis conuicijs omnes impetens, lapidibus obruta est. [l] Nonnullis placet lectio, *haud regibus reges.* [m] Dignos eligere nescit sed cæcâ sorte indignè miscet. [n] Vt eidem Vlyssi cui adiudicata sunt Achillis arma contingat Hecuba. *cuius rationem subiungit,* vers. 988. Hect. sp. &c. [o] Postquàm Vlyssi sorte contigerim. [p] Me matrem Hectoris. spolium autem propriè vestis corpori detracta dicitur. [q] Sequar tamen, ut & infortunia mea Vlyssem comitentur.

Me

[*Me vnea sequuntur fata, non pelago quies*
Tranquilla veniat, sæuiat ventis mare,
Et bella, & ignis, & mea, & Priami mala,
Dumque ista veniant, interim hæc pœna [b] *in loco est: 995*
Sortem occupaui, præmium [c] *eripuit mihi.]*
Sed incitato Pyrrhus accurrit gradu,
Vultuq; toruo. Pyrrhe, quid cessas? age
[d] *Reclude ferro pectus & Aebillis tui*
Conjunge soceros, perge [e] *maciator senum; 1000*
Et [f] *hic decet te sanguis: & abreptam trabe.*
Maculate superos cæde funestâ deos,
Maculate [h] *manes. quid precer vobis? precor*
His [i] *digna sacris æquora, hoc classi accidat*
Toti Pelasgæ, patribus hoc mille accidat, 1005
[k] *Mea precabor cùm vehar quidquid rati.* [l]

[b] Lege ex autoritate Ios. Scaligeri, *in lucro est*. namque misera omnia sæuaque pro lucro deputabo, modò compatiatur Vlysses.
[c] Legit idem Scal. *Eripui*, Vt sit ab athletis translatio, qui sæpè victori securo extra sortem præmium eripiebant. quid si legamus, *sors occupauit*? ac si diceret & hoc ante sortem optaui ut infausta comes adderer Vlyssi. Iam verò sors occupauit, præmiumque eripuit mihi. [d] Me vt nuper Priamum confice coniungeque nos per mortem soceros in his funestis nuptijs patris tui. [e] Sup. 45. [f] Meus senilis hic cruor. [g] Polyxenam. [h] Inferos. *vel* Achillis vmbram. [i] Sæua, tumida, infesta. [k] Sup. v. 992. [l] Atque huc quinque versus à versu. 992. vncinulis inclusos, traijciendos contendit I. Scal. cui adstipulatur P. Scriuerius.

CHORVS.

Chorus occasione sumptâ ab Helena dicto sup. v. 911. vos lesas tanti mali comitatus, solatur se communi malo, quasi solamen miseris socios habuisse doloris; quod tamen solatium ipsis sortitò disiunctis ablatum fore.

DVlce mœrenti populus dolentum,
Dulce lamentis resonare gentes.
Ieuius luctus lacrymæq; mordent,
Turbâ quas fletu simili frequentat. 1010
Semper, ah semper dolor ipse magnus
[l] *Gaudet in multos sua fata mitti,*
Sequè non solum patuisse pœnæ.
Ferre, quam sortem patiuntur omnes,
Nemo recusat. 1015
[m] *Nemo se credit miserum, licet sit.*
Tolle felices, remouebo multo
Diuites auro, remouebo [n] *centum*

[l] Gaudet sua mala in multos mitti, communicari.
[m] Sit nemo diues; & ipsi pauperes sibi non videbuntur miseri.
[n] *Terram qui centum vertebat aratru.* Virg. de Galeso. 7. Æneid.

Rura qui ſcindunt opulenta bubus;
Pauperi ſurgent animi iacenti.
Eſt miſer nemo niſi comparatus.
Dulce in immenſis poſito pruinis
Neminem lætos habuiſſe vultus.
Illa deplorat, queritur que fatum,
Qui ſecans fluctum rate [b] *ſingulari*
[c] *Nudus in portus cecidit petitos.*
Æquior caſum tulit & procellas,
Mille qui ponto pariter carinas
Obrui vidit, tabulâq; litus
Naufragâ ſparſi, mare cùm coactis
Fluctibus [d] *Corus prohibet reverti.*
Queſtus eſt [e] *Hellen cecidiſſe Phrixus,*
Cum [f] *gregis ductor radiante villo,*
Aureo fratrem ſimul & ſororem
Suſtulit tergo, medioq; [g] *iactum*
Fecit in ponto. [h] *tenuat querelas*
[i] *Et vir, & Pyrrhe, mare cùm viderent,*
[k] *Et nihil præter mare cùm videret,*
[l] *Vnici terris homines relicti,*
Soluet [m] *hunc cœtum lacrymaſq; noſtras*
Sparget huc illuc agitata claſſis,
Et [c] *tuba iuſſi dare vela nautæ,*
Cùm ſemel ventis properante remo
Prenderint altum, [o] *ſugient q; litus.*
Quis ſtatus mentis miſeris vbi omnis
Terra decreſcet, pelagaſq; creſcet?
Celſa cùm longe latitabit Ide;
Tum puer matri, genitrix q; gnato,
Trea qua iacatur regione monſtrans
Dicet, & longè digno notabit:
Ilium eſt illic, vbi fumus altè
Serpit in cœlum, [p] *cinerebuleq; turpes.*
Troes hoc ſigno patriam videbunt.

[b] Vnica ſc. ſingula. μονόκωπον ἀκάτῳ.
[c] E naufragio enatans.
[d] Thyeſt v. 576.
[e] Phrixus & Helle patrem Athamanta & nouercam Inò fugientes arietis aurei velleris conſcenſo pontum tranſiretare aggreſſi ſunt. quod ille quidem fecit, Helle vero ſubmerſa nomen ponto reliquit.
[f] Arietem aureo vellere radians
[g] Iacturam Helles.
[h] Contra, Deucalion & Pyrrha non conquerebantur malum latè patens.
[i] Al. *Et vir & vxor.*
[k] Iſte verſus in pleriſque lib. non habetur.
[l] Diluvium in Theſſalia tempore Deucalionis, de quo Poëtæ tanquam generali loquuntur.
[m] Noſtrum, capi-

uarum vid. argumentum huius Chori. [n] ὀρθίαν ὅταν σάλπιγξ ἰάχῃ δοῦναι ἀρχαῖα χαρᾶ Πόσει ναῦς Ἀχαιῶν. Eurip. Troad. [o] In altum è portu vectis terra recedere videtur. *Proximus portu terraque vrbs fugit, recedunt.* Oculus enim quieſcere nos iudicans, motu conſpecto, quaſi ſemet retractans terram retro tendere opinatur. [p] Aſcendentis fumi.

ACTVS

ACTVS QVINTVS.

NVNCIVS. ANDROMACHA. HECVBA.

Nuncius matribus narrat, vt è turri præcipitatus fuerit Astyanax, & Polyxena ad tumulum Achillis cæsa.

O Dira fata, sæua, miseranda, horrida,
Quod tam ferum, tam triste bis quinis scelus
Mars vidit annis? quod prius referens gemam?
Tuosne potius, an tuos luctus anus?
HEC. Quoscunq; luctus fleueris, flebis meos.
Sua quemq; tantum, me omnium clades premit.
Mihi cuncta pereunt. quisquis est, Hecubæ est, miser.
NVN. Mactata virgo est. missus è muris puer.
Sed uterq; letum mente generosâ tulit.
AN. Expone seriem cædis, & duplex nefas
Prosequere. gaudet animus ærumnas meus
Tractare totas; ede, & enarra omnia.
NVN. Est una magnâ turris è Troiâ super,
Assueta Priamo; cuius è fastigio
Summisq; pinnis arbiter belli sedens
Regebat acies: turre in hac blando sinu
Fouens nepotem, cùm metu uersos grauis
Danaos fugaret Hector & ferro & face,
Paterna puero bella monstrabat senex.
Hæc nota quondam turris, & muri decus,
Nunc sæua cautes, undiq; affusa ducum
Plebisq; turbâ cingitur. totum coit
Ratibus relictis uulgus. his collis procul
Aciem patenti liberam præbet loco;
His alta rupes, cuius è cacumine
Erecta summos turba librauit pedes.
Hunc pinus, illum laurus, hunc fagus gerit,
Et tota populo sylua suspenso tremit.
Extrema montis ille prærupti petit,
Seminsta at ille tecta, uel saxum imminens
Muri cadentis pressat. atq; aliquis (nefas!)

b Incrementum Rhetoricum.
c Cuiusmodi non vidimus bello decennali.
d Tuos-ne O Andromacha, an tuos O Hecuba?
e Reginæ, & in omnes miserias superstiti.
f Induratus iam, malis insensatus & insanus.
g Superest è Troiâ turris una portæ Scææ, quod ad finistram esset dictæ, è quâ Priamus, Antenor, &c. prælia & exercitus spectabant ut Iliad 7.
a Signo è mœnibus dato congrediendi cum hoste, vel receptus.
b Mittitur Astyanax illo de turribus, unde Pugnantem pro se proauitaque regna tuentem Saepe uidere patrem monstratum à matre solebat.
c Quam in naues impulit.
d Confluunt vniuersi à classe ad miserandum hoc spectaculum. e Prospectum. f In pedum digitos erecta, vel sedens lib. ped. g Ascendentes, sc. ut Astyanacta proiectum spectarent. Al. segit.

h Tumulo ferus spectator Hectoreo sedet.
Per spacia latè plena sublimi gradu
Incedit Ithacus, parvulum dextrâ trahens
Priami nepotem: nec gradu segni puer
Ad alta pergit mœnia. ut summâ stetit
Pro turre, vultus huc & huc acres tulit,
Intrepidus animo. qualis i ingentis feræ
Parvus tenerq; fœtus, & nondum potens
Sævire dente, iam tamen tollit minas,
Morsuq; manes tentat, atq; animis tumet:
Sic ille dextrâ prensus hostilis puer
Ferox, k supernè moverat vulgum ac duces,
Ipsumq; Vlyssem: l non flet è turba omnium,
Qui fletur: ac dum verba fatidici & preces
m Concipit Vlysses vatis, & sævos ciet
Ad sacra superos, n sponte desiluit suâ
In media Priami regna.
AN. *o Quis Colchus hoc, quis p sedis incertæ Scytha*
Commisit? aut q quæ Caspium tangens mare
Gens iuris expers ausa? non r Busiridis
Puerilis aras sanguis aspersit feri.
Nec s parva t gregibus membra Diomedes suis
Epulanda posuit. quis tuos artus teget,
Tumuloq; tradet? NVN. u quos enim præceps locus
Reliquit artus? ossa dissecta & gravi
Elisa casu, signa clari corporis,
Et ora, & illas nobiles patris notas
Confudit imam pondus ad terram datum.
Soluta cervix; silicis x impulsu caput
Ruptum, cerebro penitus expresso; iacet
Deforme corpus. A. *y hic quoque est similis patri.*
NVN. *Præceps ut altis cecidit ex muris puer,*
Flevitq; Achiuum turba, quod fecit, nefas;
Idem ille populus z aliud ad facinus redit,
a Tumulumq; Achillis. huius extremum latus
Rhœtea leni verberant fluctu vada;
Adversa cingit campus, & clivo levi
Erecta medium vallis includens locum
Crescit theatri more. concursus frequens
Implevit omne litus: hi classis b moras

h Violati sepulchri. sup. v. 639.
i Leonis catulus.
k E turri se. Al. *Superbè*. alto animo mortem despiciens.
l *Ille solus non flet* pro quo omnes flebant. *At populus lacrymat, quas ille tenebat, non tenet.*
m Prout à Calchante vate instructus & edoctus fuerat.
n Proiecit se in medium urbis. vel populi illic adstantis. Sunt qui suffertum eunt hoc hemistichium, adeuntque; *non trepidus puer.* verùm citra autoritatem libri unius.
o Quis immanissimus è Colchis Medeę crudelitate famosis?
p Herc. Fu. 532. & Thyest. v. 628. & 1045.
q Hyrcani, barbari & crudeles.
r Herc. Fu. 484.
s Puerorum.
t Equis. Herc. Fu. 225.
u Neque enim sepulturâ opus erit laceris & dispersis artubus. *Quid enim superest de corpore? quis membra, quis ossa Invenit? obtritum pueri perit omne cadaver Morte anima.*
x Al. *incussu*. Al. *incursu*.
y Etiam in hoc similis patri, quę lacerum rapuerat bigis Achilles. z Polyxenę cædem. a Qui ad Rhœtum Troiæ promontorium. b Sup. vers. 358. 550. & 821.

Hac

*Hac morte ſolvi rentur; hi ſtirpem hoſtium
Gaudent recidi: magna pars vulgi levis
*Odit ſcelus, ſpectatq. nec Troes minùs
Suum frequentant fumes, & pavidi metu
Partem ruentis ultimam Troiæ vident.
Cum ſubitò [a] thalami more præcedunt [b] faces:
It [c] pronuba illic Tyndaris mœſtum caput
Demiſſa: *tali nubat [d] Hermione* modo,
Phryges precantur: *ſic viro [e] turpis ſuo
Reddatur Helene. terror attonitos movet
[f] Utroſque populos. [g] ipſa deiectos gerit
Vultus pudore; [h] ſed tamen fulgent genæ,
Magiſq, ſolito ſplendet extremus decor.
Vt eſſe Phœbi dulcius lumen ſolet
Jam iam cadentis, aſtra cùm repetunt vices,
Premitur q, dubius nocte vicinâ dies.
Stupet omne vulgus; [i] & ferè cunctis magis
[k] Peritura laudant. hos movet formæ decus,
Hos mollis ætas, hos vagæ rerum vices.
Movet animus omnes fortis, & leto obvius.
Pyrrhum antecedit. omnium mentes tremunt:
[l] Miſerentur, ac mirantur. ut primùm ardui
Sublime montis tetigit, atq, alte edito
[m] Iuvenis paterni vertice in buſti ſtetit,
Audax virago non tulit retro gradum;
Converſa ad ictum ſtat truci vultu ferox.
Tam fortis animus omnium mentes [n] ferit.
Novumq, monſtrum eſt, Pyrrhus ad eadem piger.
Vt dextra ferrum penitus exacta abdidit,
Subitus receptâ morte prorupit cruor
Per vulnus ingens. nec tamen moriens adhuc
Deponit animos, cecidit, ut Achilli[a] gravem
Factura terram, prona, & irato impetu.
[b] Fleruque flevit cœtus. at timidum Phryges
Miſere gemitum. clariùs victor gemit.
Hic ordo ſacri. non ſtetit fuſus cruor,
Humove ſummâ fluxit. [c] obduxit ſtatim,
Sævuſq, totum ſanguinem tumulus bibit.
HEC. Ite, ite Danai, petite iam tuti domos,
Optata velis maria diſſuſis ſecet
Secura claſſis. concidit virgo, ac puer.
Bellum peractum eſt. quo meas lacrymas ſeram?
Vbi hanc anilis [d] exſpuam leti moram?

Gnatam

* Monet Iſ. Pontanus in lib. Cantabrigienſ. haberi, *Odit ſcelus, peccatq.* eadem mente qua ſupra v. 1117. & qua Tacitus 5. hiſt. *Factum eſſe ſcelus loquuntur, faciuntq;*

a Nuptiali ritu. ſup. v. 360.

b Thebaid. 263. & 507.

c Sup. 861.

d Helenæ & Menelai filia poſteà a Pyrrho rapta, verùm ab Oreſte, cui priùs deſponſata fuerat, repetita, cæſo Pyrrho.

* Nece.

e Adultera.

f Troianos & Græcos.

g Polyxena.

h In ipſa morte.

i Al. *ut ferè.*

k Al. *Peituram adulans.* nec probè.

l Lipſ. *Mirantur & miſerentur.*

m Pyrrhus.

n Dolore, ſtupore, commiſeratione.

a Hippolyt. 1274.

b Troum & Graiorum.

c Hauſit, ebibit.

d Cum indignatione emittam. Sen. de ira. l. 3. c. vlt. *Iam ipſum ſpiritum expuimus interim dum trahimus.*

Gnatam, an nepotem; coniugem, an patriam
fleam?
An omnia? an me? sola mors votum meum.
Infantibus violenta, [f] *virginibus venis;*
Vbicunq; properas, ſæva: [g] *me ſolam times,*
Vitaſq; gladios inter, at tela & faces
Quæſita tota nocte cupientem fugis.
Non hoſtis, aut ruina, non ignis meos
Abſumpſit artus: [h] *quàm prope à Priamo ſteti?*
NVN. *Repetite celeri maria, captivæ, gradu.*
Iam vela puppis laxat, & claſſis [i] *movet.*

[e] Vt Aſtyanactì.
[f] Vt Polyxenæ.
[g] Quo me ſervas damnoſa ſenectus? Quo Dij crudeles miſi, niſi nova funera cernam, Vt-vacem differtis anum? eadem apud Ovid. 13. Metam.
[h] Cùm ad aras ipſe occiderer, nec tamen ea ſa fui.
[i] Se movet movetur.

K AGA-

AGAMEMNON.

PERSONÆ.

THYESTES. EVRYBATES.
CLYTAEMNESTRA. CASSANDRA.
NVTRIX. AGAMEMNON.
ÆGISTHVS. ELECTRA.
CHORVS Argiuarum *siue* Mycenæarum. STROPHIVS.
CHORVS Iliadum.

ARGVMENTVM.

Thyestis umbra vlciſcendi niuriarum (de quibus vide Thyeſtis argumentum) cupida, filium Ægiſthum in cædem Agamemnonis incitat. Ille itaque Agamemnonem victorem à Troia reducem in conuiuio imperuiâ irretitum veſte occidit, conſilij cædiſque participe Clytæmneſtrâ, quam abſente marito Agamemnone corruperat. Caſſandram deinde Agamemnoni amatam ab aris auulſam occidi, Electram quod fratrem Oreſtem amandârat, carceri mancipari jubent.

ACTVS PRIMVS.

THYESTES.

Thyeſtis umbra ab inferis aduenieus Ægiſthum ad vindictam ſibi ab oraculo promiſſam inuitat.

[a] OPACA *linquens* [b] *Ditis inferni loca,*
Adſum profundo [c] *Tartari emiſſus ſpecu,*
Incertus [d] *utras oderim ſedes magis.*
[c] *Fugio Thyeſtes inferos, ſuperos fugo.*
En horret animus, & pavor membra excutit:

a Inferna, umbroſa quibus interpoſita terra, quæ Ops lucem intercludit.
b Aide ſed inferni, Plutonis.
c Hippolyt. 841. ipſis horribilis.
d Inferáſne, an ſuperas. e Inferos horreo, ſuperis

Video [f] *paternos, imò fraternos lares.*
Hoc est vetustum Pelopis limen domus.
[g] *Hinc auspicari regnum capiti decus*
Mos est Pelasgis. hoc sedent alti toro,
Quibus superba sceptra gestantur manu.
Locus hic habendæ curiæ: hæc epulis locus.
[a] *Libet reuerti. nonne vel* [b] *triste lacus*
Incolere satius? nonne [c] *custodem Stygis*
Tergemina nigris colla iactant. mi iubis?
Vbi [d] *ille celeri corpus euinctus rotæ*
In se refertur; [e] *vbi per aduersum irritus*
Redeunte toties luditur saxo labor;
Vbi tondet aues auida [i] *secundum iecur;*
Et inter vndas feruidâ [g] *exustus siti*
Aquas fugaces ore decepto appetit,
[h] *Pœnas daturus cœlitum dapibus graues.*
Sed ille nostræ pars quota est culpæ [k] *senex?*
Reputemus omnes, quos ob infandas manus
[i] *Quæstor* [k] *vrnâ* [l] *Cressius versat reos:*
Vincam Thyestes sceleribus cunctos meis,
A fratre vincar. [m] *liberis plenus tribus*
In me sepultis, viscera exedi mea.
[n] *Nec hactenus fortuna maculauit patrem;*
Sed [o] *maius aliud ausa commissos cælus;*
Natæ nefandos patere concubitus iubet.
[p] *Non pauidus hausi dicta, sed cepi nefas.*
Ergo ut [q] *per omnes liberos irem parens,*
[r] *Coacta fatis nata fert vterum grauem,*
Me patre dignum. versa natura est retro.
[s] *Auo parentem, (pro nefas!) patri virum,*
Natis nepotes miscui, [t] *necti decet.*
Sed sera tandem respicit fessos malis
[u] *Post fata demum* [x] *sortis incestæ fides.*

[f] Pelopis patris mei victoriã (de qua Thyest. 143.) imò fraternis Atrei scelere (de quo in Thyest. 4. & 5. act.) claros.
[g] Thyest. 655. Troad. 861. In his atrijs coronari solent reges.
[a] Domo festã sen cœnatione vitã, succurrit illi de filijs, quos ibi epulatus fuerat.
[b] Acheronta. ex ἀ χῶ & ῥέω quod luctuosis fluat vndis. *vel* ab ἄ & χαίρω quasi illætabilis vnda: Styga autem à στυγέω, id est, odi. *tristique palus inamabilis vnda Styx.* & Cocytum ἀπὸ τῦ κωκύειν, à lamentando.
[c] Cerberum *Troad.* 403. *Herc. Fu.* 289.
[d] *Voluitur Ixion. & se sequiturq; fugitq;.* Al. leg. *celeri tortus & vinctus rotâ.*
[e] Sisyphus *Hippol.* 1226.
[f] Tityi. *Hippol.* 1228.
[g] Tantalus. *Thyest.* 152.
[h] Ob Pelopem filium dijs appositum. *ibid.*
[i] Iudex. translatum à consuetudine Romanorũ, apud quos, qui iudicijs publicis præerat, Quæstor dicebatur, syncopatè Quæstor; qui de crimine diligenter inquirebat & vindicabat. [k] Herc. Fu. 190. & 731. [l] Herc. Fu. 732. [m] Thyest. act. 4. & 5.
[n] Nescientem me comedisse proprios filios, atque ex ignorantia peccantem. Ios. Scal. legit, *Cortina maculauit patrem.*
[o] Oraculi monitu, ut cum propriâ filiâ concumberem, hinc natum fore vltorem fraterni sceleris.
[p] Victæ cupidine audax, & obvius sceleri.
[q] Filios n. mihi ingessi, me filiæ.
[r] Oraculo, ut modò v. 30.
[s] Namque ego Ægistho auus & pater filiæ pater & maritus, sic Ægisthus mihi natus & nepos.
[t] *Fugiente per ortus Sole, Thyesteas horret dum cernere mensas.* Thyest. v. 774.
[u] Post meam fratrisque mortem.
[x] Oraculi suadentis incestum. v. 30. sup. Al. leg. *sortis inertia.*

a Græcorum exercitus imperator.
b *Hyperbole ſonantior.*
c Poſt decem ſolaria luſtra, i. annos ſolis curſus. h. e. annos.
d Feriendum infra. v. 883.
e Vbi Ægiſthus interfecerit Atrei filium, ut meos Atreus. alij intellig. de ſanguine alterno Agamemnonis, mox Clytæmneſtræ & Ægiſthi, ſed prius magis placet, neque n. lætaretur etiam impia vmbra filij ſui morte.

a *Rex ille regum, ductor Agamemnon ducum,*
Cuius ſecutæ millæ vexillum ratæ,
b *Iliaca velis maria texerunt ſuis;*
c *Poſt dena Phœbi luſtra deniclo Ilio*
Adeſt, daturus coniugi d iugulum ſuæ.
e *Iam iam natabit ſanguine alterno domus.*
Enſes, ſecures, tela, diuiſum graui
Ictu f bipennis regium video caput.
Iam ſcelera propè ſunt; iam g dolus, cædes, cruor.
Parantur h epulæ, i cauſſa natalis tui,
Ægiſthe, venit. k quid pudor vultus grauat?
l Quid dextra dubio trepida conſilio labat?
Quid ipſe temet conſulis, torques, rogas,
An deceat hoc te? m reſpice ad matrem; decet.
n Sed cur repentè noctis æſtiuæ vices
Hiberna longâ ſpatia producunt morâ?
Aut quid o cadentes detinet ſtellas p polo?
q Phœbum moramur. redde iam mundo diem.

f Quam *dextrâ Leukâ tenens* coniugis incuſſit capiti Clytæmneſtra *fortiſſima Tyndaridarum.* g Veſtis, quæ negaret exitum capiti & manibus. inf. v. 882. h Simulatæ & funeſtæ Agamemnoni, ut quondam mihi. i Vltio per te promiſſa. ſup. v. 30. k An te pudet vxorem patruelis ſtupraſſe? l An dubitas patruelem interfecere? m Decere proculdubio te hæc ſcelera fatebere, ſi memineris te matre inceſtâ natum. n Sed cur nox hæc æſtiua (quam contractiorem eſſe oporteret) æquat longitudine hybernas? o Iam occidere parabas. *vel* quas iamdudum occidiſſe tempus erat. p Hoc hemiſphærio. q Mea illi in morâ preſentia. meum refugit conſpectum. vid. Thyeſt. v. 119.

CHORVS ARGIVARVM.

Chorus è mulieribus Argiuis ſeu Mycenæis (vid. argum. primi Chori Thyeſtæ) *exceſſam fortunam queritur inſtabilem, anxiam, periculis obnoxiam; mediocrem itaque illi præfert.*

a Splendore quidem, & ſpecie bonis: reuerâ atque exitu plerunque malis. τὸ μὲν φρόνημα δηλοῖ τ' ἐν δόμοισι Λυπηρὸς. Eurip. f Herc. Fu. v. 207. *alterius curæ finis gradus eſt futuræ.* g Vid. Herc. Fu. 322. h Fluxu refluxuque impetuoſos.

O Regnorum magnis fallax
Fortuna r bonis, in præcipiti
Dubioque nimis excelſa locas,
Nunquam placidam ſceptra quietem,
Certumue lui tenuere diem,
f *Alia ex alia cura fatigat,*
Vexatque animos noua tempeſtas.
Non ſic t Libycis Syrtibus æquor
Furit u alternos volvere fluctus;

Non

Non [b] *Euxini turget ab imis*
Commota vadis unda, [c] *nivali*
Vicina polo;
Vbi cæruleis [d] *immunis aquis,*
Lucida versat [e] *plaustra Bootes:*
Vt præcipites regum casus
Fortuna rotat.
Metuò cupiunt, [f] *metuique timent.*
Non nox illis alma recessus
Præbet tutos; [g] *non curarum*
Somnus domitor pectora soluit.
Quas non [h] *arces scelus* [i] *alternum*
Dedit in præceps? impia [k] *quas non*
Arma fatigant? iura, pudorque
Et coniugij sacrata fides,
Fugiunt aulas: *sequitur tristis*
Sanguinolentâ [l] *Bellona manu,*
Quæque superbos vrit [m] *Erinnys,*
Tumidas semper comitata domos:
Quas in planum quælibet hora
Tulit ex alto. licèt arma vacent,
Cessentque doli;
[n] *Sidunt ipso pondere magna,*
Ceditque oneri Fortuna suo.
Vela secundis inflata notis,
Ventos nimiùm timuere suos.
[o] *Nubibus ipsis inserta caput*
Turris pluvio vapulat Austro:
Densasque nemus spargens vmbras
Annosa videt robora frangi.
[a] Feriunt celsos fulmina colles.
[b] Corpora morbis Maiora patent:
Et cùm in pastus armenta vagos
Vilia currunt, [c] placet in vulnus
Maxima ceruix. [d] quidquid in altum
Fortuna tulit; ruitura levat.
[e] Modicis rebus longius æuum est.
Felix mediæ quisquis turbæ Sorte quietus,

[b] Quibusdam κατ' ανακρισιν. an dict. rectiùs quòd cùm priùs ob accolarum inhospitalitatem vel latronum immanitatem ἀξεινος dicta fuerit regio illa, Herculis tandem operâ latrocinijs purgata & aliarum gentium commercio emollita ἀυξεινος nuncupata est.
[c] Septentrionali.
[d] Eadem ratione, qua Vrsæ, vid. Thyest. 476.
[e] Med. v. 315.
[f] Multos timeat necesse est, quem multi timent.
[g] ὑπ' ὀ παυδαμᾶτωρ χ' ὁ παγκρατὴς ὑπνος Ajac. Soph.
[h] Regias. vid. Thyest. 453. & 640.
[i] A regibus sibimutuò illatum.
[k] Arces ¶
[l] Enyo, bellorum dea, Martis soror, auriga.
[m] Furi a. Erinnyes autem tres Θεαι σεμναὶ καὶ σωφρονες, Tisiphone, Megæra & Alecto natæ è guttis sanguinis Saturni verendorum.

[a] *In se magna ruunt.*
[o] Alta, quæ *caput inter nubila condit.* vid. Hippol. chorum vlt. a versu 1120. qui totus huic choro concinit. [a] *Plurima cæli hujus Montibus in summis vestigia cernimus ignis,* Lucret. 6. *feriuntq; summos fulmina montes.* [b] τα' γὰρ ἀξεινα κακὸν Θεοῦ δυσπρόξενος Εἰνοδία. Soph. boe. [c] Eximuntur ad cædem è grege pulcherrimi quique boues. [d] *Tolluntur in altum, ut lapsu graviore ruant.* Claud. [e] *Moderata durant. Firma mediocria.*

Aura [f] stringit litora tuta;
Timidusque mari credere cymbam,
Remo terras propiore legit.

[f] Radit, atque postea legit litus.

ACTVS SECVNDVS.

CLYTAEMNESTRA. NVTRIX.

Sibi male conscia Clytaemnestra, atque adulterij poenas, redeunte iam marito, veritæ, πρὸς κρατὸς ἐν θεῶν statuit. meditatur itaque Agamemnonis exitium: dissuadet nutrix.

QVid segnis animę, [g] tuta consilia expetis?
Quid fluctuaris? clusa iam melior via est.
Licuit pudicos coniugis quondam toros,
Et sceptra castâ vidua tutari fide.
Periere mores, ius, decus, pietas, fides,
Et qui redire, cùm perit, nescit pudor.
Da frena, & omnem prona nequitiam incita.
Per scelera semper sceleribus tutum est iter.
Tecum ipsa nunc evolue [h] fœmineos dolos,
Quod vlla coniux perfida, atque impos sui,
Amore cæco; quod nouercales manus
Ausæ; quod [a] ardens impiâ virgo face,
[b] Phasiaca fugiens regna [c] Thessalicâ trabe;
Ferrum, venena, vel [d] Mycenęâ domo,
Coniuncta [e] socio, profuge fiuctuâ rate.
Quid timida loquetis furta, & exilium, & fugas?
[i] Soror ista fecit. te decet maius nefas.
NVT. Regina Danaûm, inclytum Ledæ genus,
Quid tacita versas? quidue consilij impotens
Tumido ferocis impetus animo geris?
Licet ipsa fileas, [g] totus in vultu est dolor.
Proin quidquid est, da tempus ac spacium tibi.
[h] Quod ratio nequijt, sæpe sanauit mora.
CLY. Maiora cruciant, quam ut moras possim pati.
Flammæ medullas & cor exurunt meum.
Mistos [k] dolori subdidit stimulos [l] timor.
Inuidia pulsat pectus. hinc animum iugo
Tremit [m] Cupido turpis, & vinci vetat,
Et inter istas mentis obsessæ faces
Fessus quidem, & deiectus, & pessundatus
Pudor

[g] Honestam receptionem, vel excusationem, deprecationem culpæ, &c.

[h] *Emphatice* nihil inausum intentatumque relinquentes.

[a] Medea Iasonis amore ardens. vid. Med. & Hippol. 561

[b] Colchica à Phaside flu.

[c] Argô. vide Med. 609.

[d] E Mycenis Agamemnonijs.

[e] Ægistho adulterij & periculi socio.

[f] Helena soror mea fugit Parides secuta.

[g] Prodit dolorem vultus. Med. v. 444.

[h] χρόνος μαλάξει τῶν δ' ὀδ' ἀβὰξ στι κακῶν. Eurip.

[k] De pellice Cassandrâ.

[l] Ne deprehensi adulterij pœnas sumat maritus.

[m] Adulteri Ægisthi.

Pudor n *rebellat. fluctibus variis agor:*
o Ut cùm hinc profundum ventus, hinc æstus rapit,
Incerta dubitat vnda, cui cedat malo.
Proinde omissa p *regimen è manibus meis.*
Quocunque mè ira, quò dolor, quò spes ferat,
Huc ire pergam: fluctibus dedam ratem.
Vbi animus errat; optimum est casum sequi.
NV. Cæca est temeritas, quæ petit casum ducē.
CL. *Cui* q *vltima est fortuna, quid dubium timet?*
NV. *Tuta est, latetq; culpa, si pateris, tua.*
CLY. r Perlucet omne regiæ vitium domus.
NV. *Piget prioris & novum crimen struis?*
CLY. *Res est profectò stulta, nequitiæ modus.*
NV. s Quod metuit, auget, qui scelere scelere obruit.
CL. t *Et ferrum & ignis sæpe medicinæ loco est.*
NV. u *Extrema primo nemo tentavit loco.*
CL. x *Capienda rebus in malis præceps via est.*
NV. *At te reflectat coniugij nomen sacrum.*
CL. y *Decem per annos vidua respiciam virum?*
NV. *Meminisse debes sobolis ex illo tuæ.*
CLY. z *Equidem & iugales filiæ memini faces;*
Et generum Achillem. a *præstitit matri fidem.*
NV. *Redemit illa classis immotæ moras,*
Et maria pigro fixa languore impulit.
CLY. *Pudet, pigetque* b *Tyndaris cœli genus,*
c *Eustralo classi Doricæ peperit caput.*
Revolvit animus virginis d *thalamos meæ,*
Quos ille dignos e *Pelopiâ fecit domo,*
Cùm stetit ad aras ore sacrilego pater
Quasi nuptiales. horruit Calchas suę
Responsa vocis, & f *retrahentes focos.*
O scelera semper sceleribus vincens domus!
g *Cruore ventos eminus, bellum nece.*
NV. *Sed vela pariter* h *mille fecerunt rates.*

n Nec cedit honesto coniugis amori.
o *Vtque carina,*
Quam ventus premit & vento contrarius æstus
Vim geminam sentit, pariterque incerta duobus.
p Clavum, gubernaculum rectæ rationis.
q In extremo, quo deterius nil potest esse.
r In omnium oculis & ore positum est. *Tanto conspectius in se Crimen habet, quanto maior, qui peccat, habetur.*
s Scelus, sceleriſque pœnam.
t Cauterio, candenti ferro obsistitur cancris, gangrenis, &c. *Vt redimas corpus, ferrum patiere & ignes.*
u *Cuncta prius tentanda, sed immedicabile vulnus Ense recidendum, &c.*
x In rebus asperis & tenuis spei fortissima quæque consilia sunt tutissima. sed in bellicis politicisque vtibile hoc, in peccando minimè.
y Egregius sanè coniux, qui me per decem annos reliquit. de vidua autem vid. Hippolyt. v. 620.
z Et memini quo pacto sub prætextu nuptiarum cum Achille accersiverit Iphigeniam, eamque immolaverit Dianæ. Troad. 161.
a Ironicè.
b Ego Tyndari filia putativa, reverâ Iovis ex Leda, *seu ut quidam* Nemesi. *vel* ego filia Tyndari, cui Iup. abavus. Namque Helena & Pollux altero ovo editi Iovis progenies dicuntur; Castor & Clytæmnestra, Tyndari, ex altero ovo.
c Expiatuum, ventos redimens. v. Troad. 161.
d Modò. v. 156.
e Sævâ, crudeli, quæ liberos mactare solet, ut Tantalus Pelopem, Atreus tres Thyestis filios.
f *Patbos* sic Thyest. v. 766.
g Vi. 161. Troad.
h Quas tamen Homerus 1080. computat; Dares Phrygius 1140. Dictys 1295.

CLY. *Non eſt ſoluta proſpero claſſis* q *Deo;*
Eiecit r *Aulis impias portu rates.*
ſ Sic auſpicatus bella, non meliùs gerit.
t Amore captæ, captus; immotus a *prece,*
b Sminthea tenuit ſpolia Phœbei ducis,
Ardore ſatræ virginis iam tum furens.
c Non illum Achilles flexit indomitus minis;
Non d *ille ſolus fata qui mundi videt,*
e In nos fidelis augur, in captas levis;
Non populus ſ æger, & t *relucentes rogi.*
Interruentus Græciæ ſtragem ultimam
Sine hoſte victus h *marcet, ac Veneri vacat.*
Reparatq; amores: neve deſertus foret
A pelice unquam barbarâ i *cœlebs torus,*
k *Ablatam Achilli diligit Breſeida:*
Nec rapere puduit è ſinu vulſam l *viri.*
m *En Paridis hoſtem! nunc novum vultus gerens.*
Amore n *Phrygiæ vatis intenſus* o *furit:*
Et poſt p *trophæa Troica, ac verſum Ilium,*
Captæ maritus remeat, & Priami gener.
Accingere, anime; bella non levia apparas:
q *Scelus occupandum eſt, pigra, quem exſpectas diem?*
Pelopia r *Phrygiæ ſceptra dum tenent* r *nurus?*
ſ An te morantur virgines viduæ domi;
Patriq, Oreſtes ſimilis? horum te mala
Ventura moueant, turbo queîs rerum imminet.
Quid miſera ceſſas? en adeſt natæ tuis
Furens noverca. per tuum, ſi aliud nequit,
Latus exigatur enſis, & perimat duos.

q Numine, vel etiam Dianâ, vid. Herc. Fu. 384.
r Bœotiæ portus, Græcorum ſtatio in Troianos conjurantium.
ſ Cæde virginis filiæ imperatoris.
t Aſtynomes, Chryſeidos. Troad. 222.
a Patris Chryſæ filiam redempturi.
b Filiam Chryſæ Sacerdotis Apollinis Sminthei, παρὰ τὸ σμίνθος, i. mures κλεῖναι, διὰ τὸ μυοκτόνον. al. à Smynthe opp.
c Non flexit minis. vel Achilles indomitus minis.
d Calchas οἰωνο-σκόπων ὄχ' ἄριστος Ὃς ἤδη τὰ τ' ἐόντα, τὰ τ' ἐσσόμενα, πρό τ' ἔοντα.
e Statim Agamemnoni creditus, vbi Iphigeniam Dianę immolandam cecinit, quando faretur reddendam Briſeida, fidem eius eleuavit Agamemnon. Μάντι κακῶν &c. Αἰεί τοι τὰ κακ' ἐστὶ φίλα φρεσὶ μαντεύεσθαι.
f Peſte laborans. notum ex Hom. Il. a. g Αἰεὶ δ' πυρὶ νεκύων κάετο σωμεναι
h Ja Venerem patriù.
i Hippol. 230.
k Hippodamiam Briſei filiam per præcones Achilli aufert.
l Achilli fortis, vel illam maritali amore tenentis.
m En pulchræ adulterij vindicem. Iron.
n Caſſandræ, ſeu Alexandræ. v. Troad. 34. & 965.
o Eleganter ἀντιφαντικῶς vatis furori.
p Troad. ver. 147.
q Antequam meum vlciſcatur adulterium Agamemnon, ego illius. Thyeſt. 203. Herc. Oet 425.
r Caſſandra. plural. indiuerſanter pro ſingulari. ut Theb. 368. Med. 1005.
ſ An filiarum innuptarum Electræ, Chryſothemidos, Laodices. & Iphianaſſæ filijque cauſa vindictæ abſtines? imò horum gratiâ magis perſice, ne quid gravius patiantur iſtâ ſuperinductâ noverca eâque captivâ furore vaticinij percitâ. Hip. 602.

Miſce

Miſe cruorem. perde pereundo virum.
Mors miſera non eſt, commori [t] cum quo velit.
N V. *Regina, frena temet & ſiſte impetum;*
Et quanta tentes, cogita. [a] victor venit
[b] Aſiæ ferocis, uitor [c] Europę, trahens
[d] Captiva Pergama, & [e] diu victos Phrygas.
Hunc fraude nunc conaris & [f] furto aggredi?
Quem non Achilles enſe violavit fero,
[g] Quamvis [h] procacem totus armaſſet manum;
Non [i] melior Aiax, [k] morte decretâ furens;
Non [l] ſola Danais Hector & bello mora;
Non tela Paridis certa; non [m] Memnon niger;
Non [o] Xanthus armis corpora immiſtis gerens;
[p] Fluctuſq; Simois cęde purpureos agens,
Non [q] nivea proles Cycnus æquoreî Dei;
[r] Non bellicoſo Threſſa cum Rheſo phalanx;
Non [ſ] picta phareträ, & ſecurigerâ manu
Peltata Amazon; [t] hunc domi reducem paras
Mactare, & aras cęde maculare impia?
Ultrix inultum Græcia hoc facinus feret?
[u] Equos & arma, claſſibuſque horrens fretum
Propone, & [x] alto ſanguine exundans ſolum,
Et tota captæ fata Dardaniæ domus
[y] Regeſta Danais. comprime affectus truces,
Mentemque tibimet ipſa pacifica tuam.

t Cum illo, quem perire expetis, mori. Hellen. συνθανεῖν ὅ σ' αν θέλοις.

a Agamemnon, cui hæc meditaris, redit victor.

b Troiæ in Aſia minori. vid. Troad. 40. v.

c Iniuriæ illatæ Græciæ, quæ in Europa.

d Reliquias Troię, captivas.

e Diutino, lento, decennali bello.

f Clandeſtinis inſidijs. Al. *conaris inſanâ aggredi?*

g Ἕλκετο δ' ἐκ κολεοῖο μίγα ξί-φος, &c. Il. α.

h Cędis & vindictæ immodicè appetentem. Precari enim ſignificat immodicè & impudenter petere.

i Telamonius, non Οἰλῆος, ταχὺς, Αἴας μείων, k Deliberatâ morte ex pudore cæſorum à ſe pecorum per inſaniam qua correptus eſt propter adiudicata Vlyſſi ab Agamemnone & proceribus Achillis arma. l Troad. 31. & 121. m Nec tela Paridis certa, quia ab Apolline directa in Achillem, (Troad. 345.) violaverunt. m Memn. Æthiops, vid. Troad. ver. 10. o Ὡς τὸν Ἀχιλλῆος Ξάνθου βαθυδίνηέος Πῦρ ῥόος καλάδυν θῆκεν ξ ἵππων τε καὶ ἀνδρῶν. Il. φ. p Quem neque qui *tot Simoëis correpta ſub undis Scuta virum galeaſque & fortia corpora voluit*, violavit. q Troad. v. 180. r Troad. ver. 8. ſ Non Penthesilea, quę *Ducit Amazonidum Lunatis agmina peltis, Sæva ſecurigeris dextris & picta phareträs.* Med. 214. eſt autem pelta ſcutum in ſolium hederaceum formatum. t Talem poſt tot tantaſque res geſtas ſtrenuè reducem. u Propone tibi egregia eius facinora nec ſperabis te impunè laturam cædem viri optimè de omni Græcia meriti. x Troianum ſolum ſanguine exund. y Reportata in Græciam in vindictam raptæ unius Helenæ.

ÆGISTHVS. CLYTAEMNESTRA.

Clytæmnestram nutricis consilijs cedere paratam iamque dubiam supervenions Ægisthus avertit rursus atque in præceps trahit.

QVod tempus animo semper ac mente horrui,
Adest profectò rebus extremum meis.
Quid terga vertis, anime? quid primo impetu
Deponis arma? credè perniciem tibi,
Et dira sæves fata moliri deos.
Oppone cunctis vile supplicijs caput,
Ferrumque & ignes pectore [a] adverso excipe.
CLY. Ægysthe, non est pœna sic nato mori.
AEG. Tu nos periclis socia, tu [c] Ledâ sata
Comitare tantùm: [d] sanguinem reddet tibi
[e] Ignavus iste ductor, ac [f] fortis pater.
Sed quid trementes circuit pallor genas,
Iacensque vultus languido obtutu stupet?
CLY. Amor iugalis vincit, ac flectit retro.
Remeemus illuc unde non decuit priùs
Abire: sic nunc casta repetatur fides.
Nam sera nunquam est ad bonos mores via.
Quem pœnitet peccasse, pœnè est innocens.
AEG. Quo raperis amens? credis aut sperâs tibi
Agamemnonis fidele coniugium? [g] ut nihil
Subesset animo, quod graves faceret metus;
Tamen superba & impotens flatu nimis
Fortuna magno, spiritus tumidos daret.
[h] Gravis ille socijs stante adhuc Troiâ fuit:
Quid rere ad animum suapte naturâ trucem,
[i] Troiam addidisse? rex Mycenarum fuit.
Veniet tyrannus. prospera animos efferunt.
Effusa circa pellicum quanto venit
Turba apparatu! sola sed longè eminet,
[k] Tenetque regnum fumula veridici Dei.
Feresne thalami victa consortem tui?
[l] At illa nolet. Ætimum est nuptæ malum,
Palam mariti possidens pellex domum.
[b] Nec regna socium ferre, nec tedæ sciunt;

[a] Oppositō, omnia priùs tentāte quàm timidè cedas, vertasque terga.
[b] Ex incestu nato. sup. v. 30.
[c] Hippol. 300. & sup. v. 160.
[d] Sanguine suo rependet sanguinem filiæ tuæ Iphigeniæ ab illo cæsæ. Troad. 361.
[e] Quis ipse dux licèt ducum per se nihil gessit fortiter, κ'τοι ποτ' οὐ πολλοῦ ἄμεμπτος ἀνὴρ ἐφάνη πλὴν ὀργᾶς τόπλανε, amoribus solùm indulgens.
[f] In filiâ Immolandâ, ἀντίθετα a, ut Ignavus ductor, vel strenuus in concubinas.
[g] Fac te castam esse, nec adulterij cōscium supplicium metuere.
[h] Quod exprobrat ἀμοιβὲς βασιλεῖ Achilles Il. a.
[i] Troiæ casum.
[k] Imperatque Cassandra vates Apollinis.
[l] Quod si tu poteris volefve, illa nolet, te itaque tollere tentabit.

[b] *Non bene conveniunt nec in una sede morantur Maiestas & Amor. Non capiunt dominos regna. Venisque duas.*

CLY.

CLY. Ægisthe, quid me rursus in præceps rapis,
Iramque flammis iam residentem excitas?
[c] Permisti aliquid victor in captas sibi:
Non coniugem hoc respicere, [d] quas dominas decet.
Lex alia [e] solio est, alia priuato toro.
Quid quod seueras ferue me leges viro
Non patitur animus, turpis admissi memor?
[f] Det ille veniam facile, cui venia est opus.
AEG. [g] Ita est. paciſci mutuam veniam licet.
Ignota tibi sunt iura regnorum haud noua.
Nobis maligni iudices, æqui sibi,
Id esse regni maximum [h] pignus putant,
Si quidquid alijs non licet, solis licet.
CLY. Ignouit Helenæ: iuncta Menelao redit,
Quæ [i] Europam & Asiam paribus afflixit malis.
AEG. [k] Sed nulla Atridem Venere furtiua abstulit.
Nec cepit animum coniugi obstrictum suæ,
Jam crimen [l] ille quærit, & [m] causas parat.
[n] Nil esse crede turpe commissum tibi:
Quid honesta prodest vita flagitio carens,
Vbi dominus odit? [o] sit nocens, non queritur.
[p] Spartamne repetes spreta, & a tanto viro,
Patriasq; sedes profuga? non dant exitum
Repudia regum. spe metum falsa leuas.
CLY. [a] Delicta nouit nemo, visi fidus, mea.
AEG. Non intrat vnquam regium limen fides.
CLY. [b] Opibus merebor, ut fidem precio obligem.
AEG. Precio parata, vincitur precio fides.
CLY. [c] Surgit residuus pristinæ mentis pudor.
Quid obstrepis? quid voce blandiloqua malis
Consilia dictas? [d] scilicet nubet tibi
Regum relicto rege, generosa exuli?
AEG. Et cur [e] Atrida videor inferior tibi,

[c] Fac Agam. victorem sibi aliquid indulsisse in captiuas.
[d] Matrem familiæ, *Domnæ*. Lacones autem vxores suas ὠρίας vocabant, Thessali δεσποτίδας, illæ vicissim maritos ὠρίους & δεσπότας dominos.
[e] Regibus, quibus plerunque quot libet concubinæ licent.
[f] Iniquum est, ut coniux à coniuge fidem à se non præstitam exigat.
[g] Ironicè.
[h] Prærogatiuam.
[i] Sup. v. 403.
[k] Sed nullius concubinæ amor animum Menelaj ab Helena alienauit, ut Cassandræ pellicis amor Agamemnonis animum à te.
[l] Agamemnon.
[m] Propter quas te de medio tollat quo liberius fruatur pellice.
[n] Vt sup. v. 341.
[o] Non inquiritur nocenſne quis sit necne, sed pro nocente damnatur

quemcunque rex odit. [p] Nec spera te repudiatam petituram patriam tuam Spartam; repudiatas enim vxores non sinunt reges abire, verùm eas necandas curant. [q] Adulterio meo conscius est nemo præter quendam fidelem, qui celabit. vnde non est cur fugiam. [b] Muneribus. [c] Statui a. ad meliorem vitam me recipere, refocillantur n. mihi in animo scintillulæ quædam pristini pudoris. [d] Egone Agamemnone relicto nubam tibi exuli & eiecto? vnde & nomen illi à θύω quod est lacto & ἐλύω, quod eiectus, à capella nutri retur. sunt tamen qui Ægyptum dicendum autumant. [e] Atrei filio, qui Thyestæ frater.

Natu

f Nec filius tantùm, sed & nepos Thyestæ es, te quippe è filia genuit.
g Sup. v. 30.
h Reducentem currus, ne videret nefandam patris tui cœnam. Thy. v. 774.
i Nuptiales toros violare doctus à patre tuo qui Atrei fratris sui vxorem corrupit.
k Agamemnoni.
l Misere labascit Clytæmn. *vel* iam simulatas iras fraudesque aperit.
m Intantum crudelis ero ut hoc fieri sinam? non patiar, &c.

Natus Thyeste? CLY. f *si parum est, adde & nepos.*
AEG. *Auctore Phœbo gignor, haud generis pudet.*
CLY. *Phœbum nefandæ stirpis auctorem vocas?*
h *Quem nocte subitâ frena revocantem sua*
Cœlo expulistis? quid deos probro adnocas,
i *Surripere doctus fraude geniales toros,*
Quem Venere tantum scimus illicitâ virum?
Secede propere: dedecus claræ domus
Asporta ab oculis. hæc vacat k *regi ac viro.*
AEG. *Exilia mihi sunt haud noua, assueui malis.*
Si tu imperas regina, non tantùm domo
Argi sve cedo: nil moror l *iussu tuo*
Aperire ferro pectus & omnis grauis.
CLY. l *Siquidè hoc* m *cruenta Tyndaris fieri sinam?*
n *Quæ inuita peccat, debet & culpæ fidem.*
Secede mecum potiùs, ut rerum statum
Dubium ac minacem iunctâ consilia explicent.

n Delrius ex fide Mogunt. cod. legit *Quæ iuncta peccat debet & culpæ fidem.* q.d. non deseram aut prodam culpæ socium, secedamus itaque & consilium capessamus quid in dubijs nobis rebus agendum sit.

CHORVS ARGIVARVM.

Chorus è virginibus Myceneis & Argiuis canit Apollinis Paana ob partam victoriam, interseris autem Iunoni, Mineruæ & Ioui laudes suas.

a Carmine laudatè Phœbum, *hoc præfica, vel Chori pars altera.*
b Apolloni sacram *vid. Oedip. v. 16.*
c Inachi genus, virgines Argiuæ.
d Suspicatur hunc locum Lipsius & meritò. Sed cur reponat *Thebais hospes* è libro suo non video. quis enim locus Thebanis in Choro eorum victoriæ gratulanti, qui bello non adfuerunt, teste Artemidoro, μόνοι οἱ Θηβαῖοι οὐκ ἐστρατεύσαντο εἰς Ἴλιον. Cùm vero Homerus in catalogo eos recensere videatur Οἵ θ' ἵερ' ἐνέμοντο Ὑπόπλακίην τε καὶ Ὄλμον, &c. legendum Ὑποθήβας teste Eustathio quæ paruum est oppidum propè Thebas cuius incolæ ad Troiam profecti cum Græcis, non autem Thebani. e Erasini plures, hic auticus esse videtur. f Laconiæ fl. g Here. Fu. 333. h Hunc locum explicat illud Ouidij. 6. Metam. vnde sumpsit noster: *Nam sata Tyreſiâ venturi præscia Manto Per Medias fuerat diuino concita motu Vaticinata vias: Ismenidos ite frequentes, Et data Latonæ, Latoniginisque duobus Cum prece thura piâ lauroque in-*

Sata Tiresia Latonigenas
Monuit sacris celebrare deos,
Arcus [i] *victor pace relata*
Phœbe [k] *relaxa;*
Humeroque graues lenibus telis
Pone pharetras; resonoque manu
Pulsa citata uocale chelys.
[l] *Nil acre velim,*
Magnumque, modis intonet altis:
Sed quale soles leuiore lyra
Flectere carmen simplex, Iusus
Cùm docta tuos Musa recenset.
Licet & chordâ grauiore sones,
Quale canebas cùm [m] *Titanes*
Fulmine misso fregere dei.
Vel [n] *cùm montes montibus altis*
Superimpositi struxere gradus
Trucibus monstris fœtis imposita
Pelion Ossa; pinifer ambos
Pressit Olympus.
Ades, O magni Soror & coniux
Consors sceptri, Regia Iuno:
[a] *Tua te colimus turba Mycenæ.*
[a] *Tu solicitum supplexque tuis*
Numinis [b] *Argos sola tueris;*
[c] *Tu bella manu pacemque regis;*
Tu nunc lauros Agamemnonias
Actipe victrix.
Tibi multiformâ tibia buxo
Solemne canit, tibi [d] *fila mouent*
Docta puellæ carmine molli.
Tibi uotiuam matres Graiæ
[e] *Lampada iactant, ad tua* [f] *coniux*
Candida tauri delubra cadit,
Nescia aratri, nullo collum
Signata iugo.

[i] Laomedontea perfidiæ victor.
[k] *Quondam cithara tacentem Suscitet musam, neque semper arcum Tendat Apollo.*
[l] Nihil bellicum, nil grande quale vbi vates afflatu concitas, sed pœana lætum, qualem canebas partâ à dijs victoriâ de gigantibus.
[m] Vid. Herc. Fu. 970. & Troad. v. 827.
[n] Ἡρῇ γὰρ πολύφιλος ἐπὶ πολλὰς Ἀργεῖος, Σπάρτης, δίρυας Μυκήνας.
[a] Creditur Argis nata, unde & Ἀργεία dicitur Iuno. *Ita Iunonis honorem docet ἐν τοῖς ἐπιθέτοις Ἀργείαν dicitque Mycenas.*
[b] Namque & Iunoni προμάχῳ non secùs ac Ioui erigebantur spolia, canebatur Pœan (qui tamen primo & propriè Apollini debetur) vt cuius beneficio conuersi hostes, parta victoria.
[c] Fides, chordas, quæ ex χόρδαις

id est, intestinis contortis. alij tamen à corde deducunt, minùs rectè.
[d] Λαμπαδηδρομίαν (à Persis acceptam) Athenienses in festis Panathenaicis, Hephæstijs & Prometheis exercebant (Vulcano enim & Prometheo ex ope Mineruæ inuentum ignem ferunt) priùs quidem Eleusin, posteà ex Academia Athenas accensam gestantes lampada currentes certabant quis primum ad metam perueniret non extinctâ lampade, quandoque & defatigatus lampada alteri tradebat, vid Herc. Fu. v. 846. [e] Iuuenca nuca, iniugis.

Tuque

Tuque ô magni [g] nata Tonantis
Inclyta Pallas, [h] quæ Dardanias
Sæpe petisti cuspide turres:
Te permisto Matrona [i] minor
Maiorque choro colit, & resérat
Veniente deâ Templa sacerdos:
Tibi [k] nexilibus turba coronis
Redimita venit.
Tibi grandæus lassique senes,
Compote voto reddunt grates,
Libantque manu vina trementi.
Et te, [a] Triuia, gratâ [b] memores
Voce precamur: tu [c] maternam
Sistere [c] Delon, [d] Lucina, iubes,
Huc atque illuc priùs errantem
Cyclada ventis. nunciam stabilis
Fixâ terras radice tenet;
[e] Resonat auras, religatque rates
Assueta sequi. tu [f] Tantalidos
Funera matris victrix numeras.
[g] Stat nunc Sipyli vertice summo
Flebile saxum.
Et adhuc lacrymas Marmora * fundunt
Antiqua nouas.
Colit impensè fœmina virque
[h] Numen geminum. Tuque ante omnes
Pater ac rector, fulmine pollens,
Cuius [i] nutu simul extremi
Tremuere poli, generis nostri
Iuppiter auctor, cape dona libens:
[k] Abauusque tuam non degenerem
Respice prolem.
Sed, ecce, vasto concitus miles gradu
Manifesta properat [l] signa lætitiæ gerens.
Namque hasta summo lauream ferro gerit:
Fidusque regi semper [m] Eurybates adest.

[g] Ex Ioue is cerebro nata.
[h] Namque *Omnis spes Danaûm & cæpti fiducia belli Palladis auxilio semper stetit.*
[i] Omnis ætatis, iunior, seniorque.
[k] Plectilibus, quæ è ramulis (hic oleaginis utpote Palladijs) innectebantur plectebanturve, vnde dictæ, ut *Serta*, à sertendo, *sutilis* quæ è floribus, mero imprimis rosarum folio consuebantur. *Fastibus* quæ in torulo rotundo pangebantur.
[a] Hippol. 411.
[b] Auxilij tui, Palladij Diomedem & & Vlyssem sequi dignati, Troiæ captæ *per amica silentia Lunæ* & equi *diuina Palladis arte* fabricati.
[c] Vid. Here. Fu. 15.
[d] Med. 2.
[e] Al. *Desicit.* q. d. dedignatur amplius agitari ventis, quin & ipsa ratibus ilatio est, olim huc illuc acta ut ratis.
[f] Niobes. *Herc. Fu.* 389. *Oed.* 613. & *Med* 952.
* Al. *fudant.*

[g] Ὅσοις ἐν φρυγίᾳ δυηρὲς λίθος ἐστὶ — ἐπιπλαγκτον ἀντὶ, γυναικὸς οἰζυρότητι κατὰ τὸν. *quæ fixa cacumine montis Liquitur & lacrymis etiam nunc marmora manant.* [h] Apollinem & Dianam. [i] ἀπ' ὀφρύων πῶσιν Κρονίων, &c. μ' γαν δ' ἐλίξᾳ ὀλυμπον, *cuncta supercilio mouens.* [k] Agamemnonis, cui pater Atreus Iouis nepos. [l] Victoriam testati Græci capiti hastis, signis, statuis, curribus, puppibus laurus affigebant necnon literis, foribus, fascibus, &c. Romani. [m] Ithacensis præco & nuncius Agamemnonis.

ACTVS

ACTVS TERTIVS.

EVRYBATES. CLYTAEMNESTRA.

Eurybates narrat Agamemnona reducem advenire, tempestatem à Pallade immissam Nauplijque dolo aggravatam; parantur dijs victima & convivium Agamemnoni, captiva adducuntur.

[a] DElubra & aras cœlitum, & patrios Lares
Post longa fessus spacia, [b] o te credens mihi,
Supplex adoro, vota superis solvito:
Telluris altum remeat Argolica decus
Tandem ad penates victor Agamemnon suos.
CLY. [c] Felix ad aures nuncius venit meas.
Vbinam petitus per decem cæruleus mihi
Annos moratur? pelagus, an terras premis?
EV. Incolumis, augustus gloria, laude inclytus,
Reducem expetito litori impressit pedem.
CLY. [c] Sacris colamus [*] prosperum tandem diem,
Et si propitios, attamen lentos, deos.
Tu pande, vivat [d] coniugis frater mei,
Et pande, teneat quas [e] soror sedes mea.
EV. [f] Meliora votis posco, & obtestor deos.
Nam certa fari sors maris dubij vetat.
Vt sparsa tumidum classis excepit mare,
Ratis videre socia non potuit ratem.
Quin ipse Atrides æquore immenso vagus
Graviora pelago damna, quàm bello tulit;
Remeatq; victo similis, [g] exiguas trahens
Laceraſque victor classe de tantâ rates.
CLY. Quis, fare, nostras hauserit casus rates.
Aut quę maris fortuna dispulerit duces.
EV. [a] Acerba fatu poscis: [b] infaustum imbres
Miscere [c] lęto nuncium. [d] refugit loqui
Mens ægra, tantis atque inhorrescit malis.
CLY. Exprome: clades scire qui refugit suas,
Gravat timorem. [e] dubia plus torquent mala.
EV. Vt Pergamum omne Doricâ cecidit face,
Divisa prœda est, maria properantes petunt.
Iamque ense fessum miles exonerat latus;
Neglecta summas scuta per puppes iacent;
Ad militares remos aptatur manus;

a Regionem aliquam ingressus, vel etiam in patriam postliminio reversus moris erat genios loci deosq; Topicos salutare religiosè, atq; invocare.
b Me incolumem redijsse. *hæc quoque adhuc nostra non est fiducia vitę Certa salus.*
c Simulatè hæc.
[*] Al. prospero *tandem die.*
d Menelaüs.
e Helena.
f Votis posco, spero quidem precorque eos in vivis esse; verùm propter tempestatem incertus non ausim affirmare ita esse.
g Paucas easque malè multatas.
a *Infaustum regina iubes renovare dolorem.*
b De tempestate.
c De reditu.
d *Atque animo meminisse horret, luctuque refugit.*
e Non pro certo nota: timentur quippe ne veris maiora fient.

Omnisque

Omnisque nimiùm longa properanti mora est.
f Signum recursus regiâ ut fulsit rate,
Et clarâ lentum g remigem emovit tubâ,
h Aurata primas h prora signavit vias,
Aperitque cursus, mille quos puppes secent.
Hinc aura primò lenis impellit rates,
Allapsa velis, unda vix tactu levis
Tranquilla Zephyri mollis afflatu tremit;
i Splendetq; classe pelagus, & pariter k latet.
l Juvat videre nuda Troiæ litora,
Iuvat relictis sola m Sigei loca.
Properat iuventus omnis adductos simul
n Lentare remos: o adiuvat ventos manu,
Et valida p nisu brachia q alterno movet.
Sulcata vibrant æquora, & q latera increpant;
Dirimuntque cane cœrulum spumæ mare.
Vt aura plenos fortiùs tendit sinus,
Posuere r tonsas, credita est ventoratis:
Fususque transtris * miles; a aut terras procul,
Quantum recedunt vela fugientes notat;
Aut bella narrat: b Hectoris fortis minas,
c Cursusque, & empto d redditum corpus rogo:
Sparsum cruore e regis Herceum Iovem.
Tum qui iacente reciprocus ludit salo,
Tumidumq; pando transilit dorso mare
f Tyrrhenus omni piscis g exsultat freto,
Agitq; gyros, & comes lateri adnatat,
Anteire naves lætus, & rursus sequi.
Nunc h prima tangens h rostra lascivit i chorus,
Millesimam nunc ambit & lustrat ratem.
k Jam litus omne tegitur, & campi latent,
Et dubia parent montis Idæi iuga.
Et iam, quod vnum l pervicax acies videt,
m Iliacus atrâ fumus apparet notâ.

f *Flammas ut regia puppis Extulerat.* quod reliquæ classi legendi anchoras viæque signum est.
g Vid. Troad. 1043.
h Regia navis, cuius rostrum auratum est. Al. monuit.
i Auratis, æratisque rostris & puppibus pictis armisque suspensis splendet, regitur tamen navium numero.
k *Vt vers. 421. sup.*
l Iuvat nos discedentes videre desolata atque depopulata à nobis Troiæ litora.
m Promontorij Troadis.
n Incurvare & flectere in undis iuvenili vi ac desiderio reditus. *lentas incurvant gurgite remos.*
o Velificationi remigium addunt.
p Per spell.
q Navium latera increpant remigantium impetu.
r Remos.
s Al navita.
a Vid. Troad. 1046. & Med. 303.
b Cum flammas Argiuç classi inferret. Troad. 440.
c Achillis, quibus raptabatur Hector Troad. ver. 742. d Patri Priamo. Troad. 325. e Priami cæsi ad aram Hercei Iovis. v. 455. Troad. f Delphin ex fab. Tyrrhenorum piratarum in Delphinas versorum. vid. Oed. ver. 449. g Delphini in tranquillo mari, lascivientes futuram tempestatem portendunt, hyemali enim procellâ ingruente, ab imo mari assurgunt exhalationes, quæ tempestati fomenta suggerant, quibus Delphini excitati gestiunt, atque in maris superficie colludunt. h Primas classis naves. Delphinum saltantium k Iam nobis in altum provectis humiliora Troadis loca absconduntur, montes vix apparent. l Al. *perspicax.* m Troad. 1051.

a *Iam*

[a] *Iam lassa Titan colla relevabat iugo;*
In astra iam lux prona, iam præceps dies,
[o] *Exigua nubes sordido crepans globo*
Nitidum cadentis inquinat Phœbi iubar.
[p] *Suspecta varius occidens fecit freta.*
Nox prima cœlum sparserat stellis. iacent
Deserta vento vela. tum [p] *murmur grave*
Maiora minitans collibus summis cadit,
Tractuque longo litus ac petræ gemunt.
Agitata ventis unda venturis tumet:
Cum luna subitò conditur, stellæ [q] *cadunt,*
[r] *In astra pontus tollitur.* [s] *cœlum perit.*
[t] *Nec una nox est. densa tenebras obtulit*
Caligo, & omni luce subductâ [b] *fretum*
[b] *Cœlumq; miscet. undique incumbunt simul,*
Rapiuntque pelagus infimo eversum solo
[c] *Adversus Euro Zephyrus, & Boreæ Notus.*
Sua quisque mittunt tela, & infesti fretum
[d] *Emoliuntur. turbo convolvit mare.*
[e] *Strymonius altas Aquilo contorquet nives;*
[f] *Libycusque arenas Auster* [g] *ac Syrtes agit,*
[h] *Nec manet in Austro;* [i] *sit gravis nimbis Notus,*
Imbre auget undas; Eurus Orientem movet,
[k] *Nabathæa quatiens regna, & Eous sinus.*
[l] *Quid rapidus ora Corus Oceano exerens?*
Mundum revellit sedibus * *totum suis,*
Ipsosque rupto crederes cœlo deos
Decidere, & [m] *atrum rebus induci* [n] *chaos.*
Vento resistit [o] *æstus, & ventus retro*
Æstum revolvit. [p] *non capit sese mare:*
Undasque miscent imber & fluctus suas.
Nec hoc levamen denique ærumnis datum est,
Videre saltem, & nosse, quo pereant malo.
Premunt tenebræ lumina, & [q] *diræ Stygis*

[a] Iam occidente. sole nox ingruebat.
[o] Nubibus conspersus sol occidens ventorum & pluviæ prognosticon.
[p] Murmurans à terrâ venit aura, gravioris venti prænuncia.
[q] Al. Latent, de qua re vide quæ ad Thebaid. 431. & Hippol. 736.
[r] *Fluctibus erigitur, cœlumque æquare videtur Pontus.*
[s] Eripiunt nubes cœlum.
[t] Non simpliees, non noctis solius tenebræ. sic. *Non cœli nox ista fuit.* Et 9. Metam. *Cæcaque non premitur tenebris hyemisve sereno.*
[b] Vt neutrum discerni possit.
[c] *Diversi turbine venti Confligunt Zephyrusque Notusque, &c.* Συν' δ' ἄρ' Ζέφυρός τε βορέης τε καὶ Νότος ἠὺς καὶ θοαὶ ἀΐσσουσαι ἅμα πνοιαὶ ἐριβρεμέτης μάλα κῦμα κυλίνδων.
[d] Molem eius loco movent, evertunt. [e] Thracius, è Thraciâ flans à fl. usque Strymone. [f] Herc. Fu. 322. [g] Al. *ad Syrtes.* [h] Nec manet tempestatis dominium penes Austrum. *vel* in Australi parte. [i] *Madidis Notus evolat alis, &c.* [k] Arabiam Petream. [l] Quid autem Corus fecit, &c. de Coro ad Thyest. vers 776. [*] Al. motum. [m] Non quòd illi color ullus, sed quia nullus certus. [n] Herc. Fu. 609. [o] Maris. [p] Ventum tumidis undis æstuque sublatum in aëra *cœlum æquare videtur.* [q] Tartareæ tenebræ.

Inferna nox est, r *excidunt ignes tamen,*
Et nube dirum fulmen elisâ micat:
Miserisq; lucis tanta dulcedo est malæ;
Hoc lumen optant. ipsa se classis premit,
Et prora proræ nocuit, & lateri latus.
s *Illam debiscens pontus in præceps rapit,*
Hauritque, & alto redditam revomit mare,
Hæc onere sidit. illa convulsum latus
Summittit undis. a *fluctus hanc decimus tegit.*
Hęc lacera, & omni b *decore populato levis*
Fluitat; nec illi vela, nec tonsæ manent;
Nec rectus altas malus antennas ferens;
Sed c *trunca toto puppis Ionio natat.*
Nil ratio & usus audet: d *ars cessit malis.*
Tenet horror artus. omnis officio stupet
Navita relicto. remus effugit manus.
In vota miseros ultimus cogit timor,
e *Eademq; superos Troës & Danai rogant.*
f *Quid fata possint! invidet Pyrrhus patri,*
Aiaci Ulysses, Hectori g *Atrides minor,*
Priamo Agamemnon, h *quisquis ad Troïam iacet,*
Felix vocatur, cadere qui i *meruit manu,*
k *Quem fama servat,* l *victa quem tellus premit.*
m *Nil nobile ausos pontus atque undæ ferent?*
m *Ignava fortes fata consument viros?*
n *Perdenda mors est. quisquis es nondum malis*
Satiate tantis cœlitum, tandem tuum
Numen serena. o *cladibus nostris daret*
Vel Troia lacrymas. odia si durant tua,
Placetque miti Doricum exitio genus;
Quid p *Dos simul perire nobiscum iuvat,*
q *Quibus perimus? sistite infestum mare:*

r Nedum apparent tantùm fulminibus lux redditur, vid. Thyest. 1085.

s *Illum unda debiscens Torquet agens circum & rapido vorat æquore vortex.*

a Decumanus fluctus. *Decimus iste impetus undæ.* Gel. maximus. Sic enim ova decumana, porta in castris decumana, &c. denarius siquidem numerus perfectissimus, ut qui contineat par & impar, quadratum, quadrantale, longum, planum, &c. constetque ex uno, duobus, tribus, & quatuor. proinde Græci ad decem usque numerant & hinc ad unitatem revertuntur. Sphærarum insuper decada mundo tribuebant Pythagoræi.

b Vexillorum, apparatus.

c Al. *Fracta.*

d *Tanta malis moles tam quoque potentior arte est.* al. *in magno malo.*

e Ut evadant maris truculentiam, ne submergantur. f Vide quid deorum fata possint quæ in una eademq; nota Troas Danaosque adegerint. *vel refer ad sequentia*; vides quid interfit inter fati & mortis genera. cùm in aquis perituri his invideant qui vel inimici, vel per insidias & dedec° in terrâ mortem oppetierant. maximè autem detestabantur fortes hoc mortis genus qui cùm animam igneam esse censerent, aquis illam prorsus extingui putabant, & in quo mortis genere non potest quis suę fortitudinis specimen dare.

g Menelaus. h Τρὶς μακάρες Δαναοὶ ἠδὲ τρὶς ὄλοντο Τροίη ἰν ἐυρυίῃ. *O terque quaterque beati Qui ante ora patrum Troiæ sub mœnibus altis contigit oppetere, &c.*

i Al. *potuit.* k Quod fortiter pugnando occiderit.

l Qui ad Troiam sepultus est. *Al. tegit.* m Vide sup. notam, f. ad vers. 506.

n Alij hab. *Pudenda.* o *Pœnas expendimus, & qua Vel Priamo miseranda forent.* p Troianos captivos. q In quorum ultionem.

Velit

Vebit iſta Danaos claſſis & Troas vebit.
Hoc plura poſſunt; occupat vocem mare.
Ecce alia clades. [r] fulmine irati Iouis
Armata [a] Pallas, quadquid aut haſtâ minax,
Aut [b] ægide, aut furore [c] Gorgoneo poteſt,
Aut igne patrio, lentat; & cœlo nouæ
Spirant procellæ. ſolus inuictus malis
Luctatur Aiax, vela cogentem hunc ſuæ
Tenſor rudente flamma perſtrinxit cadens.
Vibratur aliud fulmen. hoc [c] toto impetu
Tortum [c] reductâ Pallas excuſſit manu,
Imitata [d] patrem. tranſit Aiacem, & ratem,
Ratiſq; partem ſecum & Aiacis tulit.
Nil hic motus, ardua ut cautes ſalo
Ambigitius exſtat, [e] dirimit inſanum mare;
Fluctuſq; que rumpit pectore, & [f] nauem matus
Complexus in ſe traxit, & [f] cæco mari
[f] Colluxet Aiax, omne reſplendet fretum.
Tandem occupatâ rupe, [h] floribundum intonat,
Superaſſe nunc ſe pelagus, atque ignes: iuvat
Viciſſe cœlum, Palladem. fulmen, mare.
Non me fugauit bellici terror Dei.
Et [i] Hectoreum unâ ſolus & Martem tuli.
[k] Phœbea nec me tela pepulerunt gradu.
Cum Phrygibus [l] iſtos vicimus. tandem horream,
[m] Aliena [n] inerti tela mitti dexterâ?
Quid ſi [o] ipſe mittat? plura cùm auderet furens,
[p] Tridente rupem ſubruit pulſam pater
Neptunus, imis exerens vndis caput,
Soluitq; [q] montem; quem cadens [r] ſecum tulit:
[s] Terraque & [s] igne victus & [s] pelago iacet.
Nos alta [u] maior naufragos peſtis vocat.
Eſt humilis vnda, ſtrupeis [x] mendax vadis,
Vbi ſaxa rapidis cluſa vorticibus tegit
[c] Pallax [y] Caphareus. æſtuat ſcopulis [c] fretum,
Ferveat, ſemper fluctus alterna vice.

[r] Vide Med. 59.
[a] Cui & hinc nomen ſit, παρὰ τὸ πάλλειν δίνην.
[b] Scuto munimento pectoris quod αἰγὸς, id eſt, capræ Amaltheæ pelle (ſeu potius ſquammoſo draconum corio) contectum Iupiter Palladi dedit, cui poſtea Perſeus caput Meduſæ Gorgonis indidit, cuius aſpectu homines in ſaxa vertebantur.
[c] Quo validiùs torqueret, Aiacem Oilei f. vitiata quòd Caſſandram in templo ſuo violaſſet.
[d] Iouem, qui *dextra libratum fulmen ab auro Miſit* in Phaetontа.
[e] Natans.
[f] Caliginoſo.
[g] Fulmine ardens
[h] ὑπερφίαλον ἴαυσι ἴκβαλε καὶ μεγάλῃ δὴ φωνῇ ἀΐκτην Διῶν φυζεσιμάχα λαῖτμα θαλάσσης, &c. Odyſ. λ. *furias Aiacis Oilei.* Æneid. 1. Quod aliis de furioſo amore interpretantur.
[i] Alteri Aiaci magis hæc conueniant,
[k] Apollinis, qui à Troianis ſtetit.
[l] Deos, Nept. Apol. &c.
[m] Ionis fulmina.
[n] Fœmineâ, Palladis.
[o] Iupiter.
[p] τὸν δὲ Ποσειδάων μεγάλ' ἴαχεν ἐνοσίχθων & 'Ανταῖ' ἴκετο καὶ ἐλάσσε χρόα σίδαρόεσσ' ἄλκαρ—Τυδρὸν πάϊχαι, &c. Odyſ. ε. ἀπὸ δ' ἴκρυε. diſcidit rupem.
[q] Rupe obrutus, fulmine ambuſtus, vndis ſubmerſus.
[r] Vlterior.
[s] Dolóſa vadis.
[t] Mons Euboïæ. vid. Med. v. 659.
[u] Euripus. Herc. Fu. 377.

Arx imminet præruptа, quæ ſpectat mare
Vtrinque f geminum: Pelopis hinc oras g tui,
Et h iſthmon, arcto qui recuruatus ſolo
Ionia iungi maria i Phrixeis vetat:
Hinc k ſcelere Lemnon nobilem; hinc & l Chalcida,
m Tardamq; ratibus Aulida. hanc arcem occupat
Palamedis n ille genitor, & clarum manu
Lumen nefandâ vertice è ſummo efferens,
In ſaxa ducit o perfidâ claſſem face.
Hærent acutis rupibus fixæ rates.
Has inopis vndæ breuia comminuunt vada.
Pars vehitur huius prima, pars ſcopulo ſedet.
Hanc alia retro ſpacia relegentem ferit,
Et fracta frangit. iam p timent terram rates,
Voluntque maria. q cedit in luctum furor.
Poſtquam r litatum eſt, Phœbus s in lucem redit,
Et t damna noctis triſtis oſtendit dies.
CLY. *Vtrumne doleam, lætер an reducem virum?*
Remeaſſe lætor. vulnus at regni graue
Lugere cogor. redde iam Grays, u pater,
Altiſona quatiens regna, placatos deos.
Nunc omne x lætâ fronde veletur caput.
a Sacrifica dulces tibia effundat modos;
Et b niuea magnas victima ante aras cadat.
Sed ecce c turba triſtis, incomptæ comæ,
d Iliades adſunt: quas ſuper celſo gradu
Effrena d Phœbas e entheas f laurus quatit.

f Ionium & Ægæum.
g Aui ſc. Agamemnonis mariti tui.
h Herc Fu. 315.
i Helleſponto, quæ Ægæi pars. Theb 611. d Phrixo. Vid. Troad. 1124. Med. 744.
k Fœminarum, quæ d maritis ſpretæ viros omnes interfecerunt, præter Hypſypilem quæ patrem Thoantem clàm naui amandauit.
l Euboiæ ciu.
m Quæ bis morata erat claſſem Græcam exituram. Troad 161. & reditуram. ibidem.
n *Emphatice*. Nauplius. Med. 659.
o Turos præ ſe ferenti portus.
p Vada timent nautæ, *malumque mariа*.
q Al. *Cecidit in lucem furor*, i. illuceſcente aurora ceſſat tempeſtas. *ſpes vitæ cum Sole redit.*
r Iratum pelagus expiare ſolebant alij capite raſo, alij verberibus, mercium jacturâ, imò è vectoribus quandoque vno ſorte electo. poteſt hoc intelligi de naufragijs illius tempeſtatis.
s Cladem & damnum amiſſæ noctu claſſis.
t Diſcuſſis nubibus vel noctis tenebris. u Iouem vſurpat patrem. vid. Hi pol. 299. quamvis Pollux & Helena Iouis editi quo ſoli dicantur. x Corona triumphali.
a Sacris adhibita. b Dijs ſuperis debita. Oed. v. 540.
c Troades captiuæ.
d Caſſandra Phœbi vates. *Oed.* 231.
e Oed 628.
f Oed. 16.

CHORVS TROADVM. CASSANDRA.

Chorus Iliadum Troiæ fata caſumque luget, Caſſandra furore Phœbeio correpta, qua Agamemnoni imminent, vaticinatur.

HEu quam dulce malum mortalibus additum,
Vitæ a dirus amor: cùm b pateat malis
Effugium, & miſeros libera mors vocet,

a Etiam in miſerijs.
b Per mortem, quæ Stoicis portus aliquando petendus, nunquam recuſandus. v. Herc. Fu. 425.

Portus

Portus æternâ placidus quiete!
Nullus hunc terror, nec impotens
Procella fortuna mouet,
Aut [f] iniqui flamma Tonantis.
[k] *Pax alta.* [l] *nullos ciuium cœtus*
Timet, aut minaces victoris iras;
Non maria asperis insana [m] *Coris:*
Non acies feras,
[n] *Pulvereamque nubem*
Motam Barbaricis equitum catervis;
Non vrbe cum totâ populos cadentes:
Hostilâ muros populante flammâ,
Indomitumve bellum. peruumpet omne
Solus contemptor [o] *leuium deorum.*
[p] *Qui vultus* [q] *Acherontis atri,*
Qui [q] *Styga* [r] *tristem* [r] *non tristis videt,*
Audetque vitæ ponere finem,
Par ille regi, par superis erit.
O quàm miserum est nescire [a] *mori!*
Vidimus patriam ruentem nocte funestâ,
Cùm Dardana tecta Dorici raperetis ignes.
[b] *Non illa bello victa, nec armis,*
[c] *Vt quondam Herculeâ cecidit pharetrâ:*
Quam non [d] *Peleï Thetidisque natus,*
[e] *Charusq; Pelidæ nimium feroci*
Vicit, acceptis cùm fu sit armis,
Fuditque Troas [e] *falsus Achilles:*
Aut cùm ipse Pelides animos feroces
[f] *Sustulit luctu,* [g] *celeremque saltu*
Troades summis timuere muris.
Perdidit in malis extremum decus,
Fortiter vinci. restitit armis
Troia bis quinis,
Vnius noctis peritura [h] *fato.*
Vidimus simulata [i] *dona* [k] *molis immensæ;*

[f] Obliquum fulmen.
[k] In hoc portu secura tranquillitas.
[l] *Non ciuium ardorem praua instantium, non vultum instantis tyranni &c.* Imitatio Horat. 3. Od. 3. d. mortis contemptor omnia contemnit.
[m] Ventis. de Coro. Thyest. 576.
[n] Οὐ τ' ἀπὸ πυρὸς κονιαυλῶ αἴρυν' ἀλλὰς.
[o] Non vltra mortem nocere potentium quæ sapienti (Stoico seu Epicurio) leuis. vid. Chor. sec. Troades.
[p] Ex ead. schola Epic. fic ille, *strepitumque Acheronti auaro subiecit pedibus.*
[q] V. 12. Agam.
[q] ἀστὶ θανεῖν πολὺ πρωτῶ.
[a] Quod effugium est & portus ex miserijs sup.
[b] Sed insidijs & dolo.
[c] Sub Laomedonte. v. Troad. 131. & 716.
[d] Achilles.
[e] Patroclus Achillis armis indutus. [f] Κλαῖε φίλη τάφῳ μιμνηῶ, &c. Πατροκλεῖ πρὸ ἀνδρὸς ἀιδρύτῳ. [g] Πόδας ὠκὺς, ὠκύμορος. Achillis autem saltus Troiæ excidio fatalis. Lycophr. & Lucian. lib. περὶ ὀρχήσεως. [h] Al. furto Dolis & insidijs. [i] Mineruæ pro reditu vota. [k] Equi duratei. siue πολυπρωκτὸς fuerit illud μηχάνημα, seu porta equi insigni picta per proditionem Græcis aperta, seu moas Hippius in quo ex insidijs Græci Troianos interceperunt simulque vrbem irruperunt, seu denique equitatus Græcorum.

Danaûmque [l] *fatale munus duximus noſtrâ*
[m] *Credulis dextrâ: tremmitque ſæpe*
Limine in primo ſonipes, cauernis
Conditos reges bellumq́, geſtans:
Et lusit [n] *verſare dolos, ut ipſi*
Fraude ſuâ capti caderent Pelaſgi.
[o] *Sæpe commotæ ſonuere parmæ,*
Tacitumque murmur percuſſit aures;
Et fremuit [p] *malè ſubdolo*
Parens Pyrrhus Vlyſſi.
[q] *Secura mœtus Troica pubes*
Sacros gaudet tangere funes.
Hinc [r] *æquæui gregis Aſtyanax;*
Hinc [s] *Æmonio deſponſa rogo,*
Ducunt turmas: hæc fœmineas,
Ille viriles.
Feſtæ matres [t] *votiua ferunt*
Munera diuis. feſti patres
Adeunt aras. [u] *vnus totâ eſt*
Vultus in vrbe.
Et quod nunquam [x] *poſt Hecloreos*
Vidimus ignes, læta eſt Hecube.
Quid nunc primum, dolor infelix,
Quidve extremum deflere paras?
[y] *Mœnia diuûm fabricata manu,*
Diruta noſtrâ?
An templa deus ſuper vſta ſuos?
Non vacat iſtis lacrymare malis.
Te, magne parens, flent Iliades:
Vidi, vidi, ſenis in iugulo,
Telum Pyrrhi [z] *vix exiguo*
Sanguine tingui.
Ca. [a] *cohibete lacrymas, omne quas tempus petit,*
Troades, & ipſæ veſtra lamentabili
Lugete gemitu funera, erumnæ meæ

[l] Primò n. excisum est Ilium propter equos Herculi ex pacto non datos à Laomedonte: secundò per equum duratum, de quo hoc in loco; tertiò per equum qui valuis interceptis Romanis irruendi potestatem fecit, cùm Ilienses Cinnam Cos. in vrbem recipere noluerunt.

[m] Sinoni fidem habentes.

[n] In ipsos authores suos vertisse dolos, *si meus non læua fuisset.*

[o] *Atque vtero sonitum quater arma dedere.*

[p] Ægrè inductus, ab Vlysse ut dolis vteretur μεσαπα'τις & simplex Neoptolemus viribus magis quàm fallacijs fretus, quod ἦθος & illi apud Vlyss. in Philoctete tribuit Sophocles, ἐφλω γὰρ 'κἀν τῇ χειρὶ σφάλλειν κακῶς &c. mox. Ἀλλ' εἰμὶ πρὸς τοῦτο βίᾳ τὸν αὖ δρᾶν ἀγεσθ' καὶ μὴ δόλοισι σπ.

[q] *Circum pueri innuptæque puellæ Sacra canunt fuscumque manu contingere gaudent.*

[r] Puerorum.

[s] Polyxena, quæ postea desponsata erat rogo Achillis Thessalici ducit. Troad. v. 360.

[t] Pro filiorum reditu.

[u] Lætitiæ.

[x] Post redemptum rogoque datum Hectoris corpus.

[y] Murorum munitiones, Troiæ mœnia. Troad. v. 476.

[z] Priame.

[a] *Exiguum senû Priami Iouis ara cruorem Combiberat.* vid. 46. v. Troad.

[a] Cohib. luctus vestros de patre meo. mœæ sunt iſtæ ſolius partes, vos funera veſtrorum lugere.

Socium

Socium retuſant, cladibus queſtus meis
Removete, noſtris ipſa ſufficiam malis.
CHO. Lacrymas lacrymis miſcere iuvat.
Magis exurunt quos [l] ſecretæ
Lacerant curæ. iuvat [a] in medium
Deflere ſuos. nec enim, quamvis
[b] Dura virago patienſque mali,
Poteris tantas flere ruinas.
Non quæ verno nobile carmen
Ramo cantat triſtis [c] Aëdon,
[d] Ityn in varios modulata ſonos;
Non quæ teſtis [e] Biſtonis ales
Reſidens ſummis impia diri
[f] Furta mariti, garrula deflet;
Lugere tuam poterit dignè
Conqueſta domum: licet ipſe velit
Clarus niveos inter olores:
[g] Iſtrum [h] cygnus [i] Tanaimq́, colens
Extrema loqui: licet [k] Alcyones
Ceyca ſuum fluxu [l] leviter
[l] Plangente ſonent, cùm tranquillo
Malè confiſæ credunt iterum
Pelago audaces, fœtuſque ſuos
Nido pavidæ titubante fovent:
Non ſi [m] molles imitata [n] viros
Triſtis laceret brachia tecum,
[n] Quę turritę turba parenti
[o] Pectore rauco concita, buxum
Ferit, ut Phrygium lugeat [p] Attyn.
Non eſt lacrymis, Caſſandra, modus,
Quia quæ patimur vicere modum.
Sed cur [q] ſacratas diripis capiti [r] infulas?

[l] Seorſim habitæ, privatæ.
[a] In commune.
[b] Indurata malis, virilli animo fœmina.
[c] Ἀηδὼν, luſcinia, al. *querula Edonis*, id eſt, Threicia Philomela, Daulias ales.
[d] Ceu Itylum, filium Terei à Procne & Philomela interfectum, patrique appoſitum in ultionem ſtupratæ ab eo Philomelæ.
[e] Hirundo, in quam iras mariti fugiens Procne (*ut alij Philomela*) verſa eſt coniux Terei regis Thraciæ, cuius Biſtonis civitas & ſtagnum.
[f] Adulterium.
[g] Thraciæ fl.
[h] In quem verſus eſt Cycnus, de quo Troad. 180.
[i] Morti vicina ſuaviùs canere dicitur olor. vid. Hippol. ver. 301.
[k] Aves illæ in quas mutati ſunt Ceyx rex Trachiniæ in Ægæo ſubmerſus cum Alcyone vxore Neptuni filiâ. quibus avibus nidificantibus fœtumque intra 7. ut alij 9. alij 14. dierum ſpatium educentibus tempore hyberno, mare pacatur, quod tempus *Alcedonia* dicitur. [l] Fluctuante. [m] Gallos Cybeles ſacerdotes ſemiviros quibus (ab Atty puero Cybele dilecto quod in Nymphâ Sagaritide peccaſſet in furorem à deâ verſo ſibique pondera acuto ſilice amputante) *venit in exemplum furor hic, molleſque miniſtri Caduci iactatis vilia membra comis.* [n] Cybele, quæ civitatis Midæ clauſæ muros capite ſublevavit atque ita eſt ingreſſa. vel *quòd primis turres urbibus illa dedit.* an quòd eadem cum Veſtâ, id eſt, terrâ? [o] Lege, *Pectora rauco concita buxo Ferit*, id eſt, ferit pinu (qui Gallorum fanaticorum mos eſt. vid. Med. 806.) pectora ſua in furorem incita rauca tibiâ. [p] Sup. ad ver. 680. [q] Apollini. [r] Filamenta lanea.

Miseris colendos maximè superos reor.
CAS. [a] *Vicere nostra iam mctus omnes mala.* 690
Equidem nec ullâ cœlites placo prece:
Nec, si velint sævire, quo noceant, habent.
Fortuna vires ipsa consumpsit suas.
Quæ patria restat? quis pater? quę iam soror?
Bicêre [b] *tumuli sanguinem atque avæ meum.* 695
Quid illa felix turba fraterni gregis?
Exhausta nempe: regiam [d] *miseri senis*
Vacuam [e] *relinqui,* [f] *totque per thalamos vi-*
dent,
Præter [g] *Lacænam, ceteras viduas nurus.*
[h] *Tot illa regum mater,* [&] [i] *regimen Phrygum* 700
Fœcunda [k] *in ignes Hecuba,* [l] *furorum novas*
Experta leges, induit vultus [l] *feros.*
Circa ruinas rabida [l] *latravit suas,*
Troiæ superstes, Hectori, Priamo, [l] *sibi.*
C. [m] *Silet repentè Phœbas,* [&] [n] *pallor genas,* 705
Creberq; totum possidet corpus tremor.
[o] *Stetere vittæ mollis horrescit coma.*
[p] *Anhela corda murmure incluso fremunt.*
[q] *Incerta nutant lumina;* [&] [q] *versi retro*
Torquentur oculi. rursus immites rigent. 710
Nunc levat in auras [r] *altior solito caput,*
Graditurque celsâ: nunc reluctantes parat
Reservare fauces; verba nunc [s] *cluso malè*
Custodit ore, [t] *Mænas* [u] *impatiens dei.*
CAS. *Quid me furoris incitam* [x] *stimulis novi,* 715
Quid mentis inopem [y] *sacra Parnassi iuga*
Rapitis? recede, Phœbe. iam [z] *non sum tua.*
Extingue [b] *flammas pectori infixas meo.*
[c] *Cui nunc vagor vesana? cui bacchor furens?*
Iam Troia cecidit. [d] *falsa quid vates ago?*
Ubi sum? fugit lux alma, [&] *obscurat genas* 720
Nox * *alta,* [&] *æther abditus tenebris latet.*

[a] Extrema sunt mea mala, quibus ipsi dij ulteriora superaddere non possunt.
[b] Achillis tumulus bibit sanguinem Polyxenæ sororis. Tro. 365.
[c] Iovis Hercij ara bibit fratris Polytis sanguinem Priamique patris mei Troad. 15.
[d] Priami.
[e] Al. *Relicti* q. d. relicti vident, &c. vel lege *videt* sc. Hecuba.
[f] *Quinquagima intus thalami, spes tanta nepotum.* vid. 32. v. Troad.
[g] Helenam, quę Paridi, deinde Deiphobo fuerat nupta *sed hoc indignantur.*
[h] Troad. v. 32.
[i] Regina.
[k] Libertos immaturis nuptiis crematos. alij ad Paridem referunt. vid. Troad. v. 36.
[l] Mutata in canem. Troad. 978.
[m] Cassandra *affata est numine Phœbi Iam propinquo*
[n] *Non vultu non colore unus.*
[o] Inhorruere. *Non compta manstre coma.* [p] *Pectus anhelum Et rabie fera corda tument.* [q] *Torquet ad hæc oculos totoque vagantia cœlo Lumina.* [r] *Maiorque videri Nec mortale sonans.* [s] Murmurat. [t] Vates furibunda. Oed. 436. [u] *At Phœbi nondum patiens immane in antro Bacchatur vates magnum si pectore possit Excussisse deum. Et stimulos sub pectore vertit Apollo.* [x] Ve divina, fatidici spiritus impetus. [y] Phœbo sacra. [z] Sed Agamemnonis. [b] Divinationem. [c] In cuius nunc tandem usum & utilitatem vaticinor? [d] Non credita. Troad. 35. * Al. atra.

* Sed

[e] Sed ecce gemino sole præfulget dies;
Geminumque duplices Argos attollit domus.
[f] Idæa ecce nemora fatalis sedet
Inter potentes [g] arbiter pastor deas.
Timete reges, monco, [h] fictivum genus.
[i] Agrestis ille [i] alumnus evertet domum.
Quid [k] ista vecors tela fœminea manu
Dicti ficta præfert? quem petit dextrâ virum
[k] Lacæna [l] cultu [m] ferrum Amazonio gerens?
Quæ versat oculos alia nunc facies meos?
Victor ferarum colla vexatus iacet
[n] Ignobili sub dente [o] Marmaricus leo,
[o] Morsus cruentos passus audacis [p] leæ.
Quid me vocatis sospitem solam è meis,
Umbræ meorum? te sequor, totâ pater
[q] Troiâ sepulte, frater, [r] auxilium Phrygum,
Terrorque Danaûm, [s] non ego antiquum decus
Video, [t] aut calentes ratibus exustas manus:
[u] Sed lacera membra, & saucius vinclo gravi
Fortes lacertos. te sequor [x] nimium citò
Congressæ Achilli Troile. [y] incertos geris
Deiphobe vultus, [z] coniugis munus novæ.
Iuvat per ipsos ingredi Stygios lacus;
Iuvat videre Tartari sævum canem,
Avidique regna Ditis. hæc hodie [a] ratis
Phlegethontis atri [b] regias animas vehet,
[b] Victumque, victricemque. vos, umbræ, precor,
[c] Iurata superis unda te pariter precor,
Referate paulum terga [d] nigrantis poli,
[e] Levis ut Mycenas turba prospiciat Phrygum.
Spectate miseri. fata se [e] vertunt retro.
Instant [f] sorores squallidæ.

[e] *Et Solem geminum & duplices se ostendere Thebas.* Enthei a. ut & ebrijs dupla se ostentant objecta propter oculorum musculos, vel spiritus ardore contractos vel humiditate solutos, unde oculus alter in superna contruditur, in imum dejicitur alter, ita uterque sua apprehendit.
[f] Montis Idæ ubi Paris tulit sententiam de malo aureo.
[g] Paris. respicitque ad Ægisthum quem postea vocat agrestem alumnum, Agamemnoni Mycenisque non minùs fatalem quàm Troiæ Paridem.
[h] Furtivâ Venere natum Ægisthum.
[i] Mox enim ut natus, proiectus est & à capris nutritus. unde nomen.
[k] Clytæmnestra.
[l] More Amazonio armata. Heinsius legit, *vultu Amazon.* i. torvo. sic Hippolyt. v. 655.
[m] Bipennim, securim. [n] Respicit ad Ægisthum ex incestu natum. [o] Ingens & fortis leo, quales in Marmarica regione Africæ versus Ægyptum. *intelligit autem Agamemnona.* [p] Clytæmnestræ. [q] Troad. ver. 29. [r] Hectorque stante stetit Ilium. Troad. 31. & columen patriæ, &c. ver. 121. Troad. [s] Non exuvias indutum Achillis. [t] *Non Danaum Phrygios iaculantem puppibus ignes.* [u] Sed per *pedes traiectum lora tumentes Raptatum bigis. vid.* Troad. 732. [x] *Infelix puer atque impar congressus Achilli.* [y] Quem *lacerum crudeli terra*, &c. *Vix adeò agnovit Æneas 6. Æneid* [z] Helenæ, à quâ, suprema nocte proditus est Græcis. [a] Charontis cymbâ, *quam videre umbræ si vis videtur.* [b] Meam & Agamemnonis. [c] Styx. Herc. Fu. 606. & 1103. [d] Antarctici. Herc. Fu. 606. & 1103. [e] Vt umbræ Troianorũ videant Agamemnona Mycenarum regem ab uxore cæsum, ad suam solationem, veluti inferias sibi relatas. [f] Furiæ. *Thyest. 78. Med. 937.*

Sanguinea

Sanguinea iactant verbera.
Fert lævâ ſemuſtas faces;
Ardentque pallentes genæ,
Et veſtis atri funeris
Exeſa cingit ilia;
Strepuntque nocturni metus,
Et oſſa vaſti corporis
Corrupta longinquo ſitu
Palude limoſâ iacent.
Et ecce defeſſus ſenex
Ad ora ludentes aquas
Non captat, oblitus ſitis,
Mœſtus futuro funere.
Exultat, & ponit gradus
Pater decoros Dardanus.
CH. *Iam pervagatus ipſe ſe fregit furor,*
Cæditque; flexo quales ante aras gradu
Cervice taurus vulnus inciſâ gerens.
Relevemus artus entheos. tandem ſuos
Victrice lauro cinctus Agamemnon adit;
Coniuxque pariter obvios illi tulit
Greſſus: redituque iuncta concordi gradu.

ACTVS QVARTVS.

AGAMEMNON. CASSANDRA.

Agamemnoni reduci prædicit Caſſandra fatum, nec creditur. Troad. 34.

Tandem revertor ſoſpes ad patrios lares.
O cara ſalve terra, tibi tot barbarę
Dedere gentes ſpolia, tibi felix diu
Potentis Aſiæ Troia ſubmiſit manus.
Cur iſta vates corpus effuſa, ac tremens
Dubiâ labat cervice? ſumuli, attollite;
Refovete gelido latice, iam recipit diem
Marcente viſu. ſuſcita ſenſus tuos.
Optatus ille portus erumnis adeſt.
Feſtus dies eſt. CAS. *feſtus & Troiæ fuit.*
AG. *Veneremur aras.* CA. *cecidit ante aras pater.*
AG. *Iovem precemur pariter.* CA. *Herceum Iovem?*

a Al. *turgent.*
b Funeſti apparatus & ominis.
c Gigantum.
d Tantalus. *Thyeſt.* 352.
e Propter imminentem ſui pronepotis necem.
f Lætatur Dardanus in ultionem prolis ſuæ.
g Tritavus Caſſandræ.
h Phœbas recedente ſpiritu exanimis cadit.
i Oedip. 628.
k Sup. v. 384.
l Vid. quæ ad v. 386. ſupra.
m Caſſandra à furore exanimis: quam cum cæteris captivis Agamemnoni præmiſerat dono Clytæmneſtra.
n Frigida enim in faciem λειποψυχίαν aſperſa, ſpiritus, qui ad faciem plurimi venire ſolent, cogit, quibus congregatis redeunt ſenſibus functiones.
o Lucem.
p Troad. 45.
q Quo perijt, tu noſtra exemplo feſtos tave.

AG. *Credis*

AG. Credis videre te Ilium? CA. [i] & Priamum simul.
AG Heic Troia non est. CA. [k] Vbi Helena est, Troiam puto.
AG. [l] Ne metue dominam famula. CA. [m] libertas adest.
AG. Secura vive. CA. mors mihi est securitas.
AG. Nullum est periculum tibimet. CA. at magnum tibi est.
AG. Victor timere quid potest? CA. quod non timet.
AG. Hanc fida famuli turba, dum exuviat [n] Deum,
Retinete. [o] nequid impotens peccet furor.
At te pater, qui sæva torques fulmina
Pellisque nubes, sidera & terras regis,
Ad [a] quem triumphi spolia victores ferunt;
Et [b] te fatorem cuncta pollentis viri,
Argolica Iuno, precor votis libens
[c] Arabumque donis, supplice & [d] fibrâ colam.

i Te sc. mox interficiendum, ut Priamum.
k Vbi mala & adultera mulier est, *qualis vxor tua Clytæmnestra* tamque Helena iam in Ægypto erat---
l--- *Quod etiam ille de Clytæmnestra subintelligens respondet*; non erit cur Clytæmnest. ut dominam metuas, quæ mihi dilecta es.
m Per mortem vicinam.
n Phœbi numen, quo afflatur.
o Ne sibi manum inferat.

a Iouem προπαροξ. λαίτριον vel νικηφόριον. b Sup. v. 341. c Thure. d Thyest. v. 754.

CHORVS ARGIVARVM.

Chorus Argivarum Herculis laudes canit nutriti sc. Argi cuiusque sagitta fato poscebantur ad secundum Troiæ excidium.

ARgos nobilibus nobile civibus,
Argos e ivotæ [e] carum vouercæ,
Semper ingentes educas Balumnos;
[g] Imparem æquasti numerum deorum:
Tuus ille bisseno meruit labore
Allegi cœlo magnus Alcides;
Cui lege mundi Iuppiter ruptâ
Roscidæ noctis geminauit horas,
Iussitque Phœbum tardiùs celeres
Agitare currus, & tuas lentè
Remeare [h] bigas candida Phœbe;
Retulitq; pedem, [i] alternis nomen
Stella quæ mutat, [k] sequ; mirata est
Hesperum dici; Aurora mouit
Ad solitas vices caput, & relabens

e Iunoni Iouis ex pellicibus liberis infestæ.
f Sup. v. 34.
g Et in his Herculem, qui Hebon duxit vxorem, deorumque (non magnorum illorum qui duodeim, neque selectorum, qui octo,) numerum priùs impatem æquauit. *vel intellige* de tribus dijs communibus, Marte, Bellona, Victoria, quibus additus Hercules. Potest & de Dijs patrijs intelligi qui ex Argiuis seu Argis educati in deos relati sunt, vid. Herc. Fu. v. 24.
h Bigas Lunæ tribuunt (ut soli quadrigas) quam trahunt equi, tauri, muli, vel cerui, quorum alter ater, albus alter.
i Veneris stella. vid. Hipp. 748. & Med. 91.
k Cum debuisset Lucifer appellari, id est, quòd non matutinus ortus sit spatio solito.

Imposuit

Impositit senis humero [1] *mariti.*
[m] *Sensit Ortus, sensit Occasus,*
Herculem nasci. [n] *violentus ille*
Nocte non unâ poterat creari.
[o] *Tibi concitatus substitit mundus,*
O puer magnum subiture cœlum!
Te sensit [a] *Nemeæus arctо*
Pressus lacerto [b] *fulmineus leo.*
Cerua que [c] *Parrhasi.*
Sensit Arcadiy [d] *populator agri.*
Gemuitque [e] *taurus, Dictæa linquens*
Horridus arua,
Morte [f] *fœcundum domuit draconem,*
Vetuitque collo pereunte nasci.
[g] *Geminosque fratres pectore ab uno*
Tria monstra natos, stipite incusso
Fregit insultans: duxitque ad ortus
[h] *Hesperium pecus,*
Geryonis spolium triformis.
Egit [i] *Thracium gregem,*
Quem non [k] *Strymony gramine fluminis,*
[k] *Hebriue ripis pavit* [l] *tyrannus;*
Hospitum dirus stabulis cruorem
Præbuit sæuis; tinxitque crudos
Vltimus victus sanguis auriga.
Vidit [m] *Hyppolyte ferox,*
Pectore è medio rapi spolium & sagittas.
[n] *Nube percussa stymphalis alto*
Decidit cœlo,
[o] *Arborque pomis fertilis aureis*
Extimuit [p] *manus insueta carpi,*
Fugitque in auras leuiore ramo:
Audiuit sonitum [q] *crepitante lamnâ*
[a] *Frigidus custos nescius somni,*
Linqueret cum iam nemes omne fulvo
[b] *Plenus Alcides vacuum metallo.*
Tractus ad cœlum [c] *canis inferorum*
Triplici catena, tacuit, nec vllo
Latrauit ore; lucis ignotæ

[1] Tithoni.
[m] Phœbei itineris intermissi desidetio.
[n] Τὸν ἐγχθιὸν ἀγχ᾽ ἑνὸς μιᾶς γενεᾶς ἀνὰ δηλήσασθαι θεόν. τοῦτον δ᾽ ἐν εἰκὸς μιᾷ νυκτὶ κἀπὸ τηλικούτου κἀρωῆσαι.
[o] Tibi genito.
[a] Herc. Fu. 223. & 83.
[b] Rapidus, impotens. quod epitheron apro magis conuenit, cuius irati vrunt dentes.
[c] A Parrhasia vrbe Arcadiæ vid. Herc. Fu. v. 221.
[d] Aper, sus Erymanthius.
[e] Qui Neptuni irâ in Cretam missus traiecit in Peloponnesum, vbi ab Herc. cæsus est.
[f] Hydram. Herc. Fu. 240.
[g] Trigeminum Gerionem. Herc. Fu. 239.
[h] Armenta Hispana.
[i] Equos Diomedis regis Thraciæ. Herc. Fu. 225.
[k] Thraciæ fl.
[l] Ipse Diomedes suis equis ab Herculc obiectus.
[m] Herc. Fu. v. 542.
[n] Herc Fu. 243.
[o] Herc. Fu. 238.
[p] Manus Herculis carpentis spoliantisque arborem.
[q] Ramo aureo. sic Virg. *leni crepitabat bractea vento.* [a] Venenosus draco, peruigil Hesperidum horti custos. [b] Aureis malis onustus. [c] Cerberus Herc. Fu. 820.

Metuens

Metuens colorem. d *te duce succidit*
e *Mendax Dardaniæ domus,*
Et sensit avius f *iterum timendos:*
Te duce concidit g *totidem diebus*
Troia, quot annis.

d Heinsius legit, *te duce dux cadit,* & veràm non adeò placet propter temporis Enallagen, cùm quæ præcedebant verba, præteriti fuerint temporis. e Periura, perfida, promissis non stans. vid. Troad. 131. & 726. f Troad. v. 133. g Decem.

ACTVS QVINTVS.

CASSANDRA.

Cassandra vel illa non videns vaticinatur, vel in proscenio stans, quæ intus & in ἐξαγγελίᾳ geruntur de cæde Agamemnonis narrat.

RES agitur intus magna, h *par annis decem.*
Eheu quid hoc est? animæ, consurge, & cape
i *Precium furoris.* k *vicimus victi Phryges.*
Bene est! resurgis Troia. traxisti iacens
l *Pares Mycenas.* m *terga dat victor tuus.*
n *Tam clara nunquam prouidæ mentis furor*
Ostendit oculis. video, & interfum, & fruor.
o *Imago visus dubia non fallit meos.*
Spectamus. p *epulæ regiâ instructæ domo,*
q *Quales fuerunt vltimæ Phrygibus dapes,*
Celebrantur. ostro lectus r *Iliaco nitet;*
Merumque in auro s *veteris Assaraci trahunt:*
Et ipse t *pictâ veste sublimis iacet*
Priami superbas corpore exuuias gerens.
Detrahere cultus vxor a *hostilis iubet,*
Induere potiùs coniugis fidæ manu
Textos amictus. horreo, atq; animo tremo.
Regemne perimet b *exul, & adulter virum?*
Venêre fata. sanguinem c *extremæ dapes*
Domini videbunt, & cruor d *Baccho incidet.*
e *Mortifera vinctum perfidæ tradet neci.*
Induta f *vestis exitum manibus negat,*
Caputque laxi & inuij cludunt sinus.

h Cuius atrocitas decennales labores nostros æquat aut etiam superat. i Hostis cæde & vindicta compensatum Phœbei numinis te fatigantis cruciatum. k Hostium imperatore cæso. l Tuæ ruinæ corruentes. m Vincitur. n Tam euidentia & grata. sic enim ipsa exponit, versu. seq. o Quod in furore entheo non raro fit. p Interfectus enim est Agam. *dein mirans* q Sup. v. 785. r Ex præda Ilij. s Regis antiqui Phrygum sic Virg. *Impleuitque mero pateram, quam Belus & omnes A Belo soliti.* t Phrygionum opere. a Illos ex hoste raptos, illas Priami exuuias. b Ægisthus. sup. v. 289. c Secundæ mensæ. d Poculo philotesio, quo conuiuia claudere solebant, id est, sub finem conuiuij interficietur. e Heinsius legi vult: *Mortifera vinctum perfidæ tradet necis Induta vestis. exitum manibus negat, Caputque laxi, &c.* f Vestis ἀπ' εἰκοῦς & exitum capiti non præbens.

Haurit trementi g *semivir dextrâ latus,*
Nec penitus adigit: vulnere in medio stupet.
At ille, vt altus hispidus syluis aper,
Cùm casse vinctus, tentat egressus tamen,
Arctatq; motu vincla, & incassum fremit:
Cupit fluentes vndique & i cæcos sinus
Disijcere; & hostem quærit implicitus suum.
k *Armat bipenni Tyndaris dextram fu ens,*
l *Qualisque ad aras colla taurorum prius*
Designat oculis, ante quàm ferro petat;
Sic huc & illuc impiam librat manum.
m *Habet. peractum est.* n *pendet exiguâ* n *malè*
Caput amputatum parte, & hinc trunco cruor
Exundat, illinc ora cum fremitu iacent.
Nondum recadunt. ille iam exanimem petit,
Lacerat que corpus. illa fodientem adiuvat.
Vterque tanto scelere respondet suis.
Hic est o *Thyestæ natus, hæc v Helenæ soror.*
Stat ecce Titan dubius a *emerito die,*
b *Suâne currat an Thyesteâ viâ.*

g Ægisthus mollis & meticulosus.
h Agamemnon.
i Inuoluentes nec exitum habentes.
k *Tyndaris illa bipennim Insulsam & fatuam dextrâ lauâque tenebat.*
l Ὡς δ' ὅτε τε ταύρων βωμὸν ἵνα φόνῳ, &c. Agamem. de se apud Hom. Odyss. λ.
m Sc. Vulnus Formula à ludo gladiatorio sumpta. vbi si gladiatorum alter Vulnus accepisset, acclamabat aduersarius & spectatores: *Hoc habet.*
n Non integrè & fortiter amputatum.

o Perfido, adultero, liberorum suorum helluoni, incesto. p Adulteræ, & crudelis quæ Deiphobum maritum Menelao & hostibus dilaniandum prodidit a Finito, Sumpta Metaph. ab operarijs, seruis, militibus. b Procedátne cursu suo, an facinus hoc abominatus retrocedat, ut in Thyestæâ cœnâ. *Thyest. act. 4. & 5.*

ELECTRA.

Electra fratri suo Oresti subducto fugam suadet.

FVge, c *paternæ mortis auxilium vnicum,*
Fuge, & scelestas d *hostium evita manus.*
Euersa domus est funditus. regna occidunt.
e *Quis iste celeres consitus currus agit?*
Germane, vultus vestit f *sinabor tuos.*
g *Quos anime demens, refugis? externos fugis?*
Domus timenda est. pone iam trepidos metus,
Oresta, amici fida præsidia inuor.

c Paternæ mortis vlciscendæ spes vnica.
d Matris & Ægisthi.
e Conspecto è longè Strophio metuit, puerumq; occulit.
f Tegam, clepam, vid. Here. Fu. 798.
g Suum corripit metum, quòd peregrinum timeret, cùm sui timendi potius essent. *Lipsius hæc ad fratrem dici vult.*

STRO-

STROPHIVS. ELECTRA. ORESTES & PYLADES mutæ Personæ.

Electrâ fratrem Strophio opportunè occurrenti tradit abducendum; ipsa ad aram confugit.

[a] PHocide relictâ Strophius, [b] Elaâ inclytus
Palmâ revertor, causa veniendi fuit,
Gratari [c] amico, cujus impulsum manu
Cecidit decenni Marte concussum Ilium.
Quæ nam ista lacrymis lugubrem vultum rigat,
Paveti, mœsta? regium agnosco genus.
Electra, luctus causa quæ [m] lætâ in domo est?
EL. Pater peremptus scelere materno iacet.
[n] Comes paterne quæritur natus neci.
Ægisthus [o] arces Venere quæsitas tenet.
STR. O nulla longi temporis felicitas!
EL. Te per parentis memoriam obtestor mei,
Per sceptra [p] terris nota, per [q] dubios deos,
Recipe hunc Orestem, ac pium fortem occule.
STR. Etsi timendum casus Agamemnon docet,
Aggrediar, & te, Oresta, [r] fovabor libens.
[s] Poscunt fidem secunda, at adversa [t] exiguæ.
Cape hoc decorum ludicri certaminis
Insigne frontis lævæ [d] victricem tenens
[d] Frondem, viventi protegat ramo caput.
Et ista donum palma [e] Pisæi Jovis
[f] Velamen eadem præstet atque omen tibi.
Tuque ô, paternis assidens frenis comes,
Condiscite, Pylade, patris exemplo fidem.
Vos, [h] Græciâ nunc teste, veloces equi
[i] Infida cursu figite præcipiti [k] loca.
EL. [k] Excessit, abiit. currus effreno impetu
Effudit aciem. [l] tuta jam operiar meos
Hostes, & ultro vulneri opponam caput.
Adest cruenta conjugis victrix sui,
Et signa cædis veste maculatâ gerit,
Manus recenti sanguine etiamnum madent,
Vultusque præ se scelera truculenti ferunt.

[a] Erat autem Strophius Phocidis rex Anaxibiæ sororis Agamemnonis filius, & Pyladis pater.
[b] Curuli certamine victor in ludis Olympiacis. vid. Herc. Fu. v. 839.
[c] Agamemnoni meo cognato.
[m] Filiam regis esse.
[n] Reversio Agamemnone.
[o] Orestes quæritur, ut interficiatur.
[p] Thyest. 453. & 640.
[q] Recenti victoriâ.
[r] Memor idem tibi posse contingere.
[s] Occulam, avecham. Herc. Fu. 798.
[t] Gratuitam.
[d] Debitam.
[e] Coronam oleaginam mihi in ludis Olympiciis datam.
[f] Palmam mihi victori datam.
[h] Olympici, vide Thyest. v. 122.
[i] Ne agnoscaris vel adversus Solis æstum.
[k] Victoriæ, vindictæ paternæ cædis.
[l] Celebri ludorum conventu approbati victores.

[i] Mycenas, ubi uxor maritum interfecit. [k] E conspectu. [l] Decuratâ de fratre curâ, postquam Orestis consuluerim vitæ, de meâ non solicita?

Concedam

Concedam ad aras. patere me [m] *vittis tuis,*
Cassandra, iungi [n] *paria metuentem tibi.*

945

m Supplicationibus tuis, quæ vittata vates confugisti ad aras supplex. n Mortem.

CLYTAEMNESTRA. ELECTRA. ÆGISTHVS. CASSANDRA.

Electram ab ara detrahi & in carcerem conjici iubet Clytæmnestra. Cassandra iugulatur.

HOstis [o] *parentis, impium atque audax caput,*
Quo more [p] *cœtus publicos, virgo, petis?*
EL. [q] *Adulterorum virgo desertis domum.*
CL. *Quis esse credat* [r] *virginem?* EL. [s] *gnatam tuam.*
CL. *Modestiùs cum matre.* EL. [t] *pietatem docet.*
CLY. *Animos viriles corde tumefacto geris,*
Sed [u] *agere domita fœminam disces* [x] *malo.*
EL. *Ni fortè fallor,* [a] *fœminas ferrum decet.*
CL. [b] *Et esse, demens, te parem nobis putas?*
EL. *Nobis? quis iste est alter Agamemnon tuus?*
Ut vidua loquere. vir caret vitâ tuus.
CL. [c] *Indomita post hæc virginis verba impiæ*
Regina frangam. [c] *citius interea mihi*
Edissere ubi sit gnatus, ubi frater tuus.
EL. *Exiit Mycenas.* CL. *redde nunc gnatum mihi.*
EL. *Et tu* [f] *parentem redde.* CL. *quo latitat loco?*
EL. *Tuto; quietus, regna non metuens* [g] *nova:*
[h] *Iustæ parenti satis, at iratæ parum.*
CL. *Morieris hodie.* EL. *dummodo* [i] *hac moriar manu;*
Recedo ab ara. sive te iugulo iuvat
Mersisse ferrum; præbeo iugulo volens.
Seu more pecudum colla resecari placet;
Intenta cervix vultus exspectat tuum.
Scelus peractum est: cæde respersam viri
Atque obsoletam sanguine [k] *hoc dextram ablue.*
CLY. *Consors periclis pariter ac regni mei,*
Ægisthe, [l] *gaudes? gnata genetricem impiè*

955 960 965 970

o Mei, matris tuę.
p Respicit ad veterem Græcorum morem, quorum virgines rarò in publicum prodibant, necnon ad originationem, τῆς παρθένου, παρὰ τὸ παρθένειν τὴ μητρί.
q Tui & Ægisthi.
r Quæ talia loquaris.
s Imò quæ tua sim filia, mulieris impudicę.
t Emphaticè, tu impia. Al. leg. Eia, tandem doces.
u Gerere te fœminam. i. modestiùs.
x Supplicio & cruciatu.
a Latenter illi exprobrat bipennim quâ occiderat Agamemnona.
b An tu credis decere te eadem quæ nos?
c Cur vero Nobis? quasi iam dignus sit adulter ille Agamemnonis locum supplere?
d Obstinatam tuam animi ferociam, quam maternum ius flectere non potest, sceptrum, quatenus regina sum, franget. e Alij leg. EL. *mittàs interea mihi. Tu vidua loquere, vir caret vita tuus.* f Agamem. quę occidisti. g Adulteri tui.
h Sufficiat hoc responsum matri amanti & pię. i Tuâ, si post coniugem etiá filiam occidere sustines: non pigebit eadem manu perire, qua pater. k Mei, filiç tuę. l Subriserat fortè Ægisthus per indignationē. *velut* quod taceret.

Probris

Probris lacessit; abditum fratrem occulit.
AEG. *Furibunda virgo, vocis insaniæ sonum,*
Et [m] *aure verba indigna materna opprime.*
EL. *Etiam monebit scelvis infandis artifex,*
[n] *Per scelera natus nomen ambiguum suis?*
Idem sororis gnatus, & patris nepos?
CLY. *Æxisthe, cessas impium ferro caput*
Demetere? fratrem reddat, [o] aut animam statim.
AEG. *Abstrusa* [a] *cæco carcere, & saxo exigat,*
Ævum, per omnes torta pœnarum modos.
Referre, [b] *quem nunc occulit, si sana volet*
Inops, egens, inclusa, pudore obsita,
[c] *Vidua ante thalamos, exul, invisa omnibus,*
[d] *Æthere negato, sero succumbet malis.*
EL. *Contede mortem. AEG. si recusares, darem.*
[e] Rudis est tyrannus, morte qui pœnam exigit.
EL. *Mortem aliquid ultra est?* AEG. [f] *vita, si cupias mori:*
CLY. *Abripite, famuli, monstrum, & arcetis procul.*
Vltra Mycenas, ultimo in regni angulo
Vincite, septam nocte tenebrosi specus;
Vt inquietam virginem carcer domet.
At, [g] ista pœnas capite persolvat suo,
Captiva coniux, [h] regii pellex tori.
Trahite, ut sequatur coniugem evectum mihi.
CAS. *Ne trahite, vestros ipsa præcedam gradus:*
[i] *Perferre pruna nuncium Phrygibus meis*
Propero; repletum [k] ratibus eversis mare;
Captas Mycenas; [m] mille ductorem ducum;
Vt paria fata Troicis [*] tulerit malis,
Periisse dono fœmine, stupro, dolo.
Nihil moramur. rapite, quin grates ago.
Iam iam iuvat vixisse post Troiam iuvat.
CL. *Furibunda morere.* CAS. [o] *veniet & vobis furor.*

[m] Indigna, quæ mater audiat.
[n] Quem nescirent parentes, quo cognationis nomine vocarent; pater, filium ne an nepotem; mater, filium ne an fratrem. sup. vers. 35.
[o] Aut animam reddat i. amittat.
[a] Carcere obscuro & saxeo.
[b] Fratrem Orestē.
[c] Quam & hinc quod coniugali caruerit lecto & in virginitate consenuerit, Ælian. 4. lib. hist. refert. Ἡλέκτραν nominatam quæ prius Laodice fuisset dicta.
[d] Cœli aspectu.
[e] Herc. Fu. 512. Med. ver. 1056.
[f] Οὐχὶ δυσὶν ἡδίστον, ἀλλ' ὅταν δυσὶν χρῆσθαι τὶς εἶτα μηδὲ τῶν ἴσων λαχεῖν.
[g] Cassandra.
[h] Agamemnonis, cui pellex erat coniugis loco.
[i] E veterum opinione, qui animas hominum corpore solutas in Elysijs suos agnoscere, cumque ijs sermones serere credebant.
[k] Græcorum in reditu naufragio.
[l] A tyranno adultero occupatas interfecto Agamemnone.
[m] Agamem.
[*] Al. lueret.
[a] Prius quidem tædebat me vitæ patriæ superstitis, iam verò iuvat me vivendo vidisse meorum vindictam.
[o] Et vates & morti vicina Cassandra præcinata prædicit illis vindictam & mortem ab Oreste, qui matre cæsa & ipse furere cœpit.

HERCVLES FVRENS.

DRAMATIS PERSONÆ.

Ivno.	Hercvles.
Lycvs.	Amphitryon.
Thesevs.	Chorvs Thebanorũ.

ARGVMENTVM.

Lycus à Creonte Herculis socero rege Thebano propter scelera in exilium missus, absente iam Hercule apud inferos, ut inde Eurysthei iussu peteret Cerberum (ubi & Theseum in vinculis detentum, qui cum Pirithoo descenderat ad rapiendam Proserpinam liberavit) occasionem oblatam arripit, & per seditionem Creonte cum duobus filijs cæso regnum Thebanum occupat, Megaram Herculis uxorem ad nuptias solicitat, abnuenti vim parat. Opportunè reversus Hercules Lycum cæterosque illius factionis interficit. hæc tam feliciter gesta Iuno non ferens immittit illi furorem, quo correpeus uxorem suam cum liberis interficit. Quod ubi ad se reversus intellexit, doloris impatientiâ vix Amphitryonis atque Thesei precibus detentus ne sibi mortem inferret, cum Theseo Athenas purgandus proficiscitur.

ACTVS PRIMVS.

Ivno sola.

Iuno Iovis furta, pellices, nothos, Herculem autem maximè stomachatur. cui ab infero reverso furiosam machinatur perniciem.

a *Si sum regina Jovis, & soror & conjux certè soror.*

a Oror Tonantis (hoc enim solum mihi
Nomen relictum est) semper alienum Iovem,
Ac templa summi vidua deserui æthetis;

Locumq;

Iosumq́ cœlo [b] *pulsa,* [b] *pellicibus dedi.*
Tellus colenda est: pellices cœlum tenent.
Hinc, [c] *Arctos altâ parte glacialis poli*
[d] *Sublime classes* [e] *sidus* [e] *Argolicas agit;*
[f] *Hinc,* [g] *qua tepenti vere laxatur dies,*
Tyriæ per undas [h] *vector Europæ* [i] *nitet;*
[k] *Illinc,* [l] *timendum ratibus ac ponto gregem*
[m] *Tassi* [n] *vagantes exerunt* [n] *Atlantides.*
[*] *Fera comâ hinc exteret* [o] *Orion deos:*
Suasque Perseus [p] *aureas stellas habet.*
Hinc [q] *clara gemini signa* [q] *Tyndaridæ micant:*
[r] *Quibusque natis mobilis tellus stetit.*
Nec ipse tantùm Bacchus, aut [s] *Bacchi parens,*
Addere superos: ne qua pars probro vacet,
[t] *Mundus puellæ serta Cnossiacæ gerit.*
Sed vetera queruntur: una me [v] *dira ac fera*
Thebana [q] *nuribus* [q] *sparsa tellus* [q] *impijs,*
[r] *Quoties nouercam fecit? ascendat licet,*
Meumque victrix teneat Alcmenæ locum;
Pariterque natus astra [s] *promissa occupet,*

[b] Notationem pellicis innuit à pelliciendo vel pellendo, quod à παλλακὴ rectius.
[c] Calisto Lycaonis filia à Ioue compressa, à Iunone in ἄρκτον i. vrsam mutata, mox à Ioue unà cum filio Arcade in cœlum relata. alterum sidus Helice, alterum Cynosura vocatur.
[d] Quoad nos, quibus ab Æquinoctiali Septentrionem versus sitis. *Hic vertex semper sublimis.*
[e] Helice, quam Græci primum obseruabant, ut Sidonij Cynosuram,
Helicem Graia cauna notat vide quæ ad v. 696. Medeæ.
[f] Ab Australi parte in ipso Zodiaco.
[g] Qua dies elongatur & aperitur oriente Tauro xx. die Aprilis.
[h] Taurus secundum Zodiaci signum, quem poëtæ fabulantur Taurum eum fuisse, qui Europam à Phœnice transuexit in Cretam, cuius opere Iupiter eam illi gratiam retulit, ut inter sydera illum collocarit.
[i] In sidus conuersus fulget.
[k] A parte Orientali.
[l] Propter tempestates quas ortæ denunciant.
[m] Quoad nostrum aspectum, fixæ tamen sunt.
[n] Pleiades vij. stellæ inter os Tauri & caudam Arietis sitæ, Atlantis ex Pleione filiæ, quarum tres Electram, Maiam, Taigetem Iupiter compressit.
[*] Quia caput eius appáret ferum & terribile, & quando dominatur in cœlo, nubes adducuntur, & alia corpora cœlestia teguntur. Al. leg. *Ferro minax hinc terret* eo quòd fulgẽti è stellis ferro Pleiadas insequi videtur.
[o] E Iouis, Neptuni, & Mercurij vrina natus, quod Zelotypam deam malè vrit.
[p] xxvj. pulchras, splendidas, utpote quem Iupiter in aureum imbrem conuersus è Danae genuit.
[q] *Lucida sidera.* Castor & Pollux Iouis ex Leda Tyndari vxore filij. *est autem Anachronismos seu Prolepsis. necdum n. Tyndaridæ nuptui erant.*
[r] Apollo & Diana, quos Pythona serpentem fugiens Latona enixa est in Delo insulâ priùs erraticâ & fluctibus agitatâ, tum verò primùm firmatâ, & *Mycone celsa Gyaroque reuinctâ.*
[s] Semele, quæ & in cœlum relata traditur.
[o] Cœlum cepit in numerum Sidera coronam Ariadnes coniugis Bacchi, & filiæ Minois regis Cretæ in qua Cnossus vrbs regia.
[p] Respicit fab. de anguinis dentibus à Cadmo seminatis infrà vers. 219.
[q] Mulieribus impijs seu pellicibus Iouis, seu Bacchas notat.
[r] Tanquam priuignos mihi effundát pellices: Zethum & Amphionã Antiopa, Bacchum Semele; Herculẽ Alcmena.
[s] A Ioue, infrà vers. 958. & à virtute in solitudine.
[t] Ad cuius πολυαδελφίαν & φιλοτεκνίαν Ioue & generationem continuatæ sunt duæ noctes adiecto die intermedio.

* *In cuius ortu mundus* * *impediit diem,*
t *Tardusque Eoo Phœbus effulsit* t *mari,*
Retinere mersum iussus t *Oceano iubar.*
Non sic abibunt odia. u *Vuaabes aget*
Violentus iras animus, & sæuus dolor
Aeterna pace fublatâ geret.
x *Quid bella? quidquid horridum tellus creat*
Inimica; quidquid pontus aut aër tulit
Terribile, dirum, pestifer, atrox, ferum;
Fractum atq; domitum est. superat & crescit malis;
y *Fraque nostrâ fruitur: in laudes suas*
Me a vertit odia. dum vimus sæua a *impero,*
a *Patrem probauit. inde,* b *qua latens premit,*
Aperitque b *Tethys,* c *qua ferens Titan diem*
Binos propinqua tingit Aethiopas face,
Indomita virtus colitur; & toto Deus
Narratur orbe. monstra iam desunt mihi;
Minorque labor est Herculi iussa exequi,
Quàm mihi iubere. lætus imperia excipit.
Quæ fera d tyranni iussa violento quicant
Nocere iuueni? nempe pro telis gerit,
e *Quæ timuit, & quæ fudit: armatus venit*
f *Leone & Hydra. nec satis terræ patent:*
Effregit ecce limen g *inferni Iouis.*
Et h *opima victi regis ad superos refert.*
Parum est reuerti: i *fœdus umbrarum perit.*
Vidi ipsa, vidi nocte discussâ inferûm,
Et Dite domito, k *spolia iactantem patri*
k *Fraterna. Cur non vinctum & oppressum trahit*
k *Ipsum catenis paria sortitum Iouis?*

* Al. impendit.
t Et sol à Ioue iussus per duplum spatium vacare, post geminam noctem exortus est è mari Orientali, secundum opinionem vulgarem. *vel*, suprà Horizontem, pro quo, mare vsurpant poëtæ.
u *Memoret, graues. & inexaturabile pectus.*
x *Epanorthosis indignationis plena.*
y Verè Hercules ut qui ex odio ἀντιφραστικῶς assequatur.
z Per Eurystheum Mycenarum regem, qui, me dictante Herculem ad difficilima quæque obeunda adigit, infra vers. 829.
a Virtute suâ & victoriis probauit se verè natum Iouis. *Iosf. tamen Scal. ex veteribus libris restituit*, *legitq*, *Patrem probauit*: *gloriæ feci locum*: *Quæ sol relucens, quadq; reprimens diem, Binos*, &c. b Suprà ver. 25. i. ab ortu ad occasum. vbi Columna. Herc. Calpe & Abyla. c Qua sol oriens calore vicino colorat Æthiopas ab orientali fl. Nigris parte Ægyptum Arabiamque, ab occidentali mare Atlanticum spectantes Αἰθίοπάς τοι δίχθα δαιόμενος, ἠμὲν ἐπ' ἠῶ τ', ἠδ' ἐπὶ δυσμάς. ἀφίσορος, ὁτὲ δ' ἀντίοπε. d Eurysthei suprà vers. 35.
e Quæ in primo congressu etiam timere potuit: aggressus verò deuicit. a natura, non à consilio & ratione. ἀνυπερθέτως. Etiam nôrit fortis quæ timere debeat. vide Med. 160. & 166. f Nemæi leonis pelle, & sagittis felle & sanguine Lernæ Hydræ tinctis. g Plutonis. h Spolia opima ipsi Diti erepta, Cerberum scilicet tricipitem, Plutonis insigne, ut fulmen trisulcum Iouis, Neptuni tridentem. i Dum Herc. viuus adhuc, Tartara quæ Plutoni sortitioni contigerant, penetrat, atque inde Cerberum in superas auras trahit. k Pluton.

Ereboque

Ereboque capto potitur, & retegit Styga?
Patefacta ab imis Manibus retro via est,
Et [m] sacra diræ Mortis in aperto iacent.
At ille rupto carcere Vmbrarum ferox
De me triumphat, & superbifica manu
Atrum per vrbes ducit Argolicas canem.
Viso labantem Cerbero vidi diem,
Pauidumque solem: me quoque inuasit tremor:
Et [*] tetra monstri colla dorcitti intuens,
Timui imperasse. leuia sed nimiùm queror,
Cælo timendum est; regna me summa occupet,
Qui vicit ima, sceptra præripiet patri.
Nec in astra [a] lentâ veniet, vt Bacchus, viâ:
Iter ruinâ quæret, & [b] vacuo volet
Regnare mundo. [c] Robore expenso tumet,
Et posse cœlum viribus vinci suis
Didicit ferendo. subdidit mundo caput,
Nec flexit humeros molis immensæ labor,
Mediusque collo sedit Herculeo polus.
Immota ceruix sidera & cœlum tulit,
Et [d] me prementem. quærit ad superos viam.
[e] Perge ira, perge, & magna meditantem opprime.
Congredere; manibus ipsa iam lacera tuis.
Quid [f] tanta mandas odia? discedant feræ:
Ipse imperando fessus Eurystheus vacet.
Titanas ausos rumpere imperium Iouis
Emitte: [g] Siculi verticis laxa specum.
Tellus gigante [h] Doris excusso [i] tremens,
Supposita [k] monstri colla terrifici leuet.
Sublimis alias [k] Luna concipiat feras.
Sed vicit ista. quæris Alcidæ parem?
Nemo est, nisi ipse. [l] bella iam secum gerat.
Adsint ab imo Tartari fundo excitæ
[m] Eumenides: ignem flammeæ spargant comæ;
Viperea sæua verbera incutiant manus.

[l] Reditus ab inferis contrà sortitionis fœdus iam viuis patefactus est.
[m] Sacra illa & arcana vmbrarum custodia (Cerbero ab Hercule sublato) in aperto est & peruia descendere atque remigrare volentibus.
[*] Al leg. *terna monstri colla*: Tricipitem canem Cerb.
[a] Quietâ. *vel* mortis expectati.
[b] Expulsis cœlo cæteris dijs.
[c] Viribus suis (quas expendit expertusque est, dum Atlantis loco humeris cœlum sustineret) fretus confisusque, etiam occupare cœlum tentabit.
[d] Emphaticè.
[e] Se Iuno ad iras excitat.
[f] Magis appositè Heinsius legit *lenta mandat odia*. q. d. leuia hæc & lenta odia sunt quæ per Eurystheum mădas? quin Herculi cœlum affectanti Titanas gigantes idē ausos opponis.
[g] Solue gigantem Enceladum, cui fulmine icto iniectam ferunt Ætnam Siciliæ montem. [h] *Sicula*. in Siciliam n. frequentes colonias miserunt Græci & in his maxime Dores. [i] *Et sessum quoties mutat latus, intremere omnem Murmure Trinacriam.* [k] Eluna. n. decidisse credebatur leo Nemæus. idque ex opinione Pythagoræorum, qui in orbe Lunæ reperiri censebant, quæcunque apud nos sunt. [l] Ipse furore præcitus sibi & suis vim paret. [m] Furiæ ardenti face ac serpentibus armatæ Herculem in furorem vertant.

[a] Insultat ei Iuno præscia, quasi peracta iam re.

[o] In terris ego tibi grauiora ostendam, quàm quæ apud inferos vidisti.

[a] Loca supplicij sceleratorum.

[b] Megæram comitatam scelere, impietate, errore, furore.

[c] Furiæ, vltrices deæ.

[d] Facem. *Excutiens pronam flagranti vertice pinum.*

[e] Sorores ὁμοπλοῦσιαι, Tisiphonem & Alecto. vers 75. Thyest. *Mille nocendi artes, fœcundum concute pectus*: & de Herculis pectore intelligi potest. sed prius magis placet.

[g] Violentior furoris ignis mentes vestras exagitet, quàm qui Ætneis cauernis & fornacibus furit, quo maiori impetu in Herculem feramini.

[h] Alij leg. *vobis.*

[i] Cur non & ipsa furo?

[k] Heinsius ex lib. mss. Villerij legit. *In me sorores mente dei ectam mea primam facem verſate, ſi quicquam, &c.*

[l] Odio nouercali.

[m] In tempus illi fauebo, quo grauiùs noceam. furens n. sibi & suis hoc erit pernicioſior.

[n] Hic quidem facilè me ab eo vinci patiar, dummodo se vincat, suos interficiens.

[o] Et qui mortem apud inferos euasit, iam præ doloris acerbitate mortem optet, cùm ad se redierit, & vxorem filiosque à se furente occisos fuisse viderit.

[p] Vt heros fortis sit, omniaque sternens obuia, & suos perdat.

[q] Proposito huic pertinaciter insistam. *vel*, illi adsistam dirigamque tela ne errent.

[a] Tam nefario scelere polutas. *Sarcasmus.*

[a] *I nunc, superbe, cœlitum sedes pete;*
Humana temne. iam Styga & manes, ferox,
Fugisse credis? [o] heic tibi ostendam inferos.
Reuocabo in altâ conditam caligine
Vltra [a] nocentum exilia [b] Discordem deam,
Quam munit ingens montis oppositi specus.
Ducam, & imo Ditis è regno extraham
Quidquid relictum est. veniat inuisum Scelus,
Suumque lambens sanguinem Impietas ferox,
Errorque, & in se semper armatus Furor.
Hoc hoc ministro nostet vtatur dolor.
Incipite [c] famulæ Ditis; ardentem incitæ
Concutite [d] pinum: & [e] agmen horrendum anguibus.
Megæra ducat; atque luctificâ manu
Vastam rogo flagrante corripiat trabem.
Hoc agite pœnas petite violatæ Stygis:
[f] Concutite pectus: [g] acrior mentem excoquat,
Quàm qui caminis ignis Æneis furit.
Vt possit animo captus Alcides agi,
Magno furore percitus, [h] nobis prius
Insaniendum est. [i] Iuno, cur nondum furis?
[k] Me me sorores mente deiectam meâ
Versate primam, facere si quidquam paro
Dignum [l] nouerca. [m] iam odia mutentur mea.
Natos reuersus videat incolumes, precor,
Manuque fortis redeat. Inueni diem,
Inuisa quo nos Herculis virtus iuuet:
[n] Me pariter & se vincat; [o] & cupiat mori
Ab inferis reuersus. heic prosit mihi,
[p] Iouc esse genitum. [q] flabo, & ut certo exeant
Emissa neruo tela, librabo manum:
Regam furentis arma: pugnanti Herculi
Tandem fauebo. scelere perfecto, licet,
Admittat [a] illas genitor in cœlum manus.

Mouenda

Mouenda [b] *iam sunt bella; elaruit dies.*
Ortusque Titan lucidus croceo subit.

[b] Festinandum & instanti aurorę cedendum est. vid. quę ad vers. 119. Thyest.

CHORVS THEBANORVM.

Chorus Thebanus à descriptione ortus diei, magnatum curas studiaq; damnatu, Herculem audacia in laboribus subeundis taxat, vitæ demiq; humilis laudat tranquillitatem optatq;.

IAm rara micant sidera [c] *prono*
[d] *Languida* [e] *mundo: nox victa* [e] *vagos*
Contrahit ignes: luce renatâ
[f] *Cogit nitidum Phosphoros agmen;*
Signum [g] *celsi ghatiale poli*
Septem stellis [h] *Arcades ursæ*
Lucem verso temone vocant:
Iam [i] *cæruleis evectus equis*
[k] *Titan summum prospicit Oetæn:*
Iam [l] *Cadmeis inclyta baccis*
Aspersa dis dumeta rubent:
[m] *Phœbique fugit reditura* [m] *soror.*
Labor exoritur durus, & omneis
Agitat curas, aperitque domos.
Pastor gelidâ cana pruinâ
[n] *Grege dimisso pabula carpit.*
Ludit prato liber aperto
Nondum ruptâ fronte iuvencus.
[o] *Vacuæ reparant ubera* [o] *matres.*
Errat cursu levis incerto
Molli petulans hœdus in herbâ.
Pendet summo stridula ramo,
Pennasque [p] *novo tradere soli*
Gestit querulos inter [b] *nidos*
[c] *Thracia pellex; turbaque circùm*
Confusa sonat, murmure misto
Testata diem. Carbasa ventis

[c] In occidente occeu hemisphærij parte.

[d] A solis vicinitate.

[e] Errantes planetas *vel generaliter*, omnes stellas quę igneæ creduntur esse natuę.

[f] *Diffugiunt stella quarum agmina cogit Lucifer.*

[g] Arctici, qui nobis semper sublimis. supra vers. 6.

[h] Sidera illa Borealia in quæ versi Calisto & Arcas plaustro septentrionali verso velut in metâ eeu confectâ viâ & decurso spatio diem vocant.

[i] Quos lavisse creditur cæruleo Oceano. vide supra vers. 25.

[k] Oriri sol videtur ex altissimis montibus. est autem Oeta mons in finibus Thessaliæ. [l] Baccis lauri sylvestris vel quibusvis alijs in Baechi nemore. alij leg. *Bacchi* q. d. Dumeta Baccharum Orgijs famosa die aspersa rubent. Quid si vuas intelligamus, vitium baccas: quarum inventor fuit Bacchus Thebis à Cadmo conditis natus. [m] Luna. [n] Dimittit gregem qui carpat pabula. [o] Vaccæ, oves, capellæ, lacte evacuatę. [p] Recens exorto. [b] Pullos *Metonym.* [c] Luscinia in quam mutata est Philomela violata à Tereo Thracum rege & marito Prognes sororis ipsi⁹ Philomelę. [d] Turba avicularũ aliarum mista, &c. testatur diem adesse.

Credit, dubius navita vitæ,
Laxos auræ complente sinus.
Hic exesis pendens scopulis,
Aut [e] *deceptos instruit hamos;*
Aut suspensus specîat [f] *pressâ*
[g] *Præmia dextrâ. sentit* [h] *tremulum*
Linea piscem.
[i] *Hæc, innocuæ quibus est vitæ*
Tranquillæ quies, & læta suo
Parvoque domus, spes & in agris.
[k] *Turbine magno spes sollicitæ*
Urbibus errant, trepidique metus.
[l] *Ille superbos aditus regum,*
Duraque fores, expers somni,
Colit: [m] *hic nullo fine beatus*
Componit opes, gazis inhians,
Et [n] *congestæ pauper in auro est.*
[o] *Illum populi favor attonitum,*
Fluctuque magis mobile vulgus
Aurâ tumidum tollit inani.
[p] *Hic clamosi rabiosa fori*
Jurgia vendens improbus, iras
Et verba locat. [q] novit paucos
Secura quies, [r] qui velocis
Memores ævi, tempora nunquam
Reditura tenent. dum fata sinunt,
Vivite læti. properat cursu
Vita citato, volucrique die
[s] Rota præcipitis vertitur [t] anni.
[u] Duræ peragunt pensa sorores,
Nec sua retro fila revolvunt.
At gens hominum fertur rapidis
Obvia fatis incerta sui:
Seygias ultrò quærimus undas.
Nimium, Alcide, pectore forti
Properas mœstos visere Manes.

[e] Ecce reparat hamos. priori à piscibus ereptâ.
[f] Pondere capti piscis depressa.
[g] Pisces captos.
[h] Ex arundine appensum.
[i] Hæc. (agunt ij quibus, &c. In urbibus vero, &c.
[k] Magno cum tumultu. Hic incipit Chorus in melioribus exemplaribus. omissis versiculis antecedentibus.
Alij libri hunc Chorum partiuntur in duos; & hic annotatur, SECVNDVS CHORVS.
[l] Patroni (qui & Rex vocatur) vestibulum colens summo mane colit ut eum salutet, cœnam hinc vel sportulam emeriturus.
[m] Avarus, nec fine quærendi sibi præstituto nec usu beatus.
[n] *Quærit, & inventis miser abstinet, & timet uti.*
[o] Ambitiosum.
[p] Causidicus, fabula, quas simulat iras, & verba precio venalia exponit.
[q] *Hypallage.* pauci securam quietem norunt. [r] Qui memores quàm velox sit tempus utuntur bono illo irreparabili. [s] Rota ut & serpens caudam vorans Hieroglyphicè annum designat. *nemque in se sua per vestigia volvitur annus.* qui & à circuitu temporis dictus, veteres. n. *as* pro *circuitu* dicebant, quod & in compositis apparet. hinc & *annulus* diminutivum. [t] Parcæ quidem, duræ satis, vitæ nostræ stamina absolvunt; nos tamen miseri homines præpropera manu illa incidimus nostrâ freti audaciâ. ita tu O Hercules.

Cerbo

Certo veniunt ordine Parcæ.
Nulli [c] iusso cessare licet.
Nulli scriptum proferre diem.
Recipit populos [f] urna citatos.
Alium multis gloria terris
Tradat, & omnes fama per urbes
Garrula laudet, cœloque parem
Tollat & astris: alius [g] curru
Sublimis eat, me mea tellus
Lare secreto tutoque tegat.
Venit ad pigros cana senectus:
Humilique loco, sed [h] certa sedet
Sordida parvæ fortuna domus:
[a] Altè virtus animosa cadit.
[b] *Sed mœsta venit crine soluto*
Megæra, parvum comitata gregem:
Tarduſque senio graditur Alcidæ parens.

[c] Præstitutum.
[f] Qua cineres combustorum condūntur. *vel* potius urna iudicum infernorum. *Quæstor Minos urnam movet* è qua *seriùs ocius Sors exitura citatos in æternum Exilium impositura est cymbæ*, vide infra vers. 730.
[g] Triumphali.
[h] ὀκ βιλέων, tuta, & posita extra pericula.
[a] Supernè, ex alto suam virtus animosa habet ruinam.

[b] Sed Megara Herculis uxor crinibus solutis fœmineo mœrens ululatu procedit. [d] Amphitryon senio degravatus.

ACTVS SECVNDVS.

MEGARA.

Megæra absentiam Herculis deflet enumeratâ ipsius ærumnâ. Lycivin & insolentiam conqueritur.

O *Magne Olympi rector, & mundi arbiter,*
Iam statue tandem gravibus ærumnis modum,
Finemque cladi. nulla lux unquam mihi
Secura fulsit. finis alterius mali
Gradus est futuri. [c] *protemus reduci novus*
Paratur hostis. ante quàm lætam domum
Contingat, aliud iussus ad bellum * *meat.*
Nec ulla requies, tempus aut ullum datur.
Nisi dum iubetur: sequitur [d] *à primo statim*
Infesta Iuno. nunquid immunis fuit

[c] Herculi redeunti nova semper ab Eurystheo obiiciuntur monstra.
* P. Scriverius lege. exeat. & hæc lectio ferri queat, si pronuntiatione, quâ & occurret infrà vers. 526. *Eurystem facili regnet in otio, &c.* [d] *Sta legit Lipsius*, i. à vitæ principio. *alij* apprimè. i. principaliter infesta: Nullum, inquit, periculum adire iubetur, quin ecce tibi adversariam, & quidem pernicatissimam, Iunonem: Iunonem dico, quæ ne infantem quidem odij sui habuit immunem.

Infantis

Infantis ætas? monstra superauit priùs,
Quàm nosse posset. c gemina erigtati caput
Angues ferebant ora, quos contra obvius
Reptavit infans; igneos serpentium
*Oculos remisso * pectore ac placido intuens,*
Arctos serenis vultibus nodos tulit;
Et tumida teneră gustura elidens manu,
f Præluſit Hydræ. g Mænali pernix fera,
Multo decorum præferens auro caput,
Deprensa cursu est. maximus h Nemeæ timor
Gemuit lacertis pressus Herculeis leo.
Quid i ſtabula memorem dira Biſtonij gregis,
h Suisque regem pabulum armentis datum?
Solitumque densis hispidum Erymanthi iugis
Arcadica quatere nemora Mænalium suem?
Taurumque k centum non levem populis metum?
l Inter remotos gentis Hesperię greges
Pastor triformis littoris Tartessij
Peremptus, acta est præda ab occasu ultimo.
Notum Cytharon pavit Oceano pecus.
Penetrare iussus solis æstivi plagas,
Et adusta medius regna quæ torret dies,
c Utrinque montes solvit abrupto obice,
Et iam ruenti fecit Oceano viam.
Post hæc, adortus f nemoris opulenti domos
g Auriferæ vigilis spolia serpentis tulit.
Quid? sæva h Lernæ monstra, numerosum malum,
Non igne demum vicit, & docuit mori?
Solitasque pinnis condere obductis diem
Petijt abipsis nubibus i Stymphalidas?
Non vicit illum cœlibis semper tori

* Iam in cunis serpentes duos à Iunone immissos vultu interritus & cum risu elisit.

* Lipsij codex pro pectore habet lumine: in uno è M. S. additur vultu.

f Præludium & specimen dedit futuræ pugnæ & victorię in Hydram. Al. prolusit iræ, i. initium fecit iræ, quia primùm incepit irasci.

g Cerva aëripes & χρυσόκερως quam cursu comprehendit in Mænalo monte Arcadiæ.

h Leo in Nemêa sylva Peloponnesi, inter Cleonas & Phliuntem, maximus illius regionis incolis terror, quem Hercules interfecit.

i Equos humanis carnibus pastos, à Diomede Thraciæ rege. Bistonis autem stagnum & regio Thraciæ.

k Æqua veteribus visa est talionis pœna, εἰ' κε πα'θοι τὰ ὲ ἔρεξε. è lege Rhadamanthi. ita Theseus Sinin tortis pinnibus discerpsit, Scirona è rupe præcipitavit, Procrusten ad sui lecti modulum extendit. c Cretæ 1. 827. Aga. g Geriones tricorporem Hispaniæ regem interemit, eiusque armenta à Tartesso Hispaniæ Bœticæ oppido maritimo abegit in Bœotiam, in qua mons Cithæron. l Fingitur Herc. collibus inter Abylam & Calpen diremptis intromisisse Oceanum qui Mediterraneus dicitur. f Hortorum Hesperidum, quorum custos præter tres Atlantis filias erat Vigil draco. g Aurea Medica, citrea mala, ἔυοσμα, ἀλλ' ἄξενα: inquit ille. apud Athen. 3. l. 7. c. alijs, pecora natiuo rutilo colore insignia. cum μῆλα hęc & illa denotent. h Hydram & cancrum, *vel* solam Excetram quam propter amputata capita repullulantia vocat monstra. *Ut et* numerosum malum. i Aves à Stymphalo Arcadię palude dictas, quas æreî crotali crepitu fugavit.

k *Regina*

Regina gentis vidua Thermodontiæ,
Nec ad omne olearum facinus audaces manus
Stabuli fugauit turpis Augiæ labor.
Quid ista prosunt? orbe defenso caret.
Sensere terræ pacis autorem suæ
Abesse terris. prolperum ac felix scelus,
Virtus vocatur. fontibus parent boni,
Ius est in armis, opprimit leges timor.
Ante ora vidi nostra, truculenta manu
Gnatos paterni cadere regni vindices;
Ipsamque Cadmi nobilis stirpem vltimam
Occidere. vidi regium capitis decus
Cum capite raptum. quis satis Thebas fleat?
Ferax deorum terra, quem dominum tremit?
E cuius aruis, eâ fecundo sinu
Strictis iuventus orta cum ferro stetit;
Cuiusque muros natus Amphion Ioue
Struxit, canoro saxa modulatu trahens;
In cuius vrbem non semel diuûm parens
Cœlo relicto venit; hæc quæ cælites
Recipit, & quæ fecit, & (fas sit loqui)
Fortasse faciet, sordido premitur iugo.
Cadmea proles ciuitasq; Amphionis
Quò decidistis? tremitis ignauum exulem
Suis carentem finibus, nostris grauem?
Qui scelera terrâ, quique persequitur mari,
Ac sæua iustâ septra confregit manu,
Nunc seruit absens, fertque quæ ferri vetat:
Tenetque Thebas exul Herculeas Lycus.
Sed non tenebit. aderit & pœnas petet,
Subitusque ad astra emerget: *inueniet viam,*
Aut faciet. Adsis sospes & remees tuis:
Tandemque venias victor ad victam domum.
Emerge coniux, atque depulsas manus

k Hippolyte regina amazonum iuxta Thermodontem fl. Cappadociæ incolentium.
l Nec dedignatus est Augiæ regis Elidis bubile, in quo 3000. boum stabulassent nec per 30. annos expurgatum fuisset, purgare imisso fl. Peneo vel Alpheo.
m Demissus ipse ad inferos.
n Quia illo absente Lycus interfecto Creonte & liberis regnum occupauit.
o Vide vers. 338. infra.
a Filios Creontis patris mei asserto-res regni paterni, &c. Vltimos stirpis Cadmi.
b Diadema cum ipso Creontis capite ablatum.
c Quæ Bacchum, Palæmona, Leucotheam, tot deos peperit.
d Quam ignauum, vilem, improbum & scilicet exulem.
e Ex dentibus serpentis à Cadmo interfecti seminatis nati sunt homines armati, qui mutuis vulneribus perierunt. f Iouis ex Antiope filius lyræ à Mercurio acceptæ modulatu saxa ad extruendas Thebas traxit. g Venit. n. ad Semelen, Antiopan, Alcmenam. h Quæ in deorum numerum retulit Bacchum, Semelen, Dircen, &c. sup. vers. 258. i Hoc dicit propter Herculem indigetem cœlo destinatum. k Hæc vrbs sordidi hominis tyrannide opprimitur. l Thebana, à Cadmo conditore. m Multi libri leg. *atque Ophionius ciuis a* quia è serpentis dente nata est gens Thebarum conditrix. vid. vers. 259. Al. legunt *Ciuis atq; Ophionius*. Ego solius P. Scriuerij iudicio & authoritate fretus lego: Ciuisque Amphionis: de quo vide notam f. sup. n Cum tremore paretis ignauo Lyco. o Herc. interea qui alijs scelestam vim prohibet, absens seruitutem & tyrannidem in suis fert. p Ab inferis quos in centro terræ credebant.

Abrumpe

Infantis ætas? monstra superavit priùs,
Quàm nosse posset. c gemina cristati caput
Angues ferebant ora, quos contra obvius
Raptavit infans; igneos serpentium
*Oculos remisso * pectore ac placido intuens,*
Arctos serenis vultibus nodos tulit;
Et tumida tenerâ gutturа elidens manu,
f Prælusit Hydræ. g Mænali pernix fera,
Multo decorum præferens auro caput,
Deprensa cursu est. maximus h Nemeæ timor
Gemuit lacertis pressus Herculeis leo.
Quid i fabula memorem dira Bistonij gregis,
k Suisque regem pabulum armentis datum?
Solitumque densis hispidum Erymanthi iugis
Arcadica quatere nemora Mænalium suem?
Taurumque l centum non levem populis metum?
m Inter remotos gentis Hesperiæ greges
Pastor triformis littoris Tartessij
Peremptus, acta est præda ab occasu ultimo.
Notum Cytharon pavit Oceano pecus.
Penetrare iussus solis æstivi plagas,
Et adusta medius regna quæ torret dies,
n Utrinque montes solvit abrupto obice,
Et iam ruenti fecit Oceano viam.
Post hæc, adortus o nemoris opulenti domos
g Auriferæ vigilis spolia serpentis tulit.
Quid? sæva h Lernæ monstra, numerosum malum,
Non igne demum vicit, & docuit mori?
Solitasque pinnis condere obductis diem
Petijt ab ipsis nubibus i Stymphalidas?
Non vicit illum cœlibis semper tori

* Iam in cunis serpentes duos à Iunone immissos vultu interritus & cum risu elisit.
* Lipsij codex pro pectore habet lumine: in uno è M. S. additur vultu.
f Præludium & specimen dedit futuræ pugnæ & victoriæ in Hydram. Al. prolusit iræ, i. initium fecit iræ, quia primùm incepit irasci.
g Cerva æripes & χρυσόκερως quam cursu comprehendit in Mænalo monte Arcadiæ.
h Leo in Nemêa sylva Peloponnesi, inter Cleonas & Phliuntem, maximus illius regionis incolis terror, quem Hercules interfecit.
i Equos humanis carnibus pastos, à Diomede Thraciæ rege. Bistonis autem stagnum & regio Thraciæ.
k Æqua veteribus visa est talionis pœna, εἴ τι πάθοι τὰ ἔρξε. è lege Rhadamanthi. ita Theseus Sinin tortis pinnibus discerpsit, Scirona è rupe præcipitavit, Procrusten ad sui lecti modulum extendit. l Cretæ 1. 817. Aga. m Gerionem tricorporem Hispaniæ regem interemit, eiusque armenta à Tartesso Hispaniæ Bœticæ oppido maritimo abegit in Bœotiam, in qua mons Cithæron. n Fingitur Herc. collibus inter Abylam & Calpen diremptis intromisisse Oceanum qui Mediterraneus dicitur. o Hortorum Hesperidum, quorum custos præter tres Atlantis filias erat Vigil draco. g Aurea Medica, citrea mala, ἴυσμιγες, ἀλλ' ἄζηστα: inquit ille. apud Athen. 3. l. 7. c. alijs, pecora natiuo rutilo colore insignia. cum μῆλα hęc & illa denotent. h Hydram & cancrum, vel solam Exceram quam propter amputata capita repullulantia vocat monstra. Ut et numerosum malum. i Aves à Stymphalo Arcadiæ palude dictas, quas ærei crotali crepitu fugavit.

k Regina

Regina gentis vidua Thermodontiæ,
Nec ad omne olearum facinus audaces manus
Stabuli fugauit turpis Augiæ labor.
Quid ista prosunt? orbe defenso caret.
Sensere terræ pacis autorem suæ
Abesse terris. prolperum ac felix scelus,
Virtus vocatur. fontibus parent boni,
Ius est in armis, opprimit leges timor.
Ante ora vidi nostra, truculenta à manu
Gnatos paterni cadere regni vindices;
Ipsamque Cadmi nobilis stirpem vltimam
Occidere. vidi regium capitis decus
Cum capite raptum. quis satis Thebas fleat?
Ferax deorum terra, quem dominum tremit?
E cuius aruis, eâ secundo sinu
Strictis iuventus orta cum ferro stetit;
Cuiusque muros natus Amphion Ioue
Struxit, canoro saxa modulatu trahens;
In cuius vrbem semel diuûm parens
Cælo relicto venit; hæc quæ cælitus
Recipit, & quæ fecit, & (fas sit loqui)
Fortasse faciet, sordido premitur iugo.
Cadmea proles ciuitasq; Amphionis
Quò decidistis? tremitis ignauum exulem
Suis carentem finibus, nostris grauem?
Qui scelera terrâ, quique persequitur mari,
Ac sæua iustâ septra confregit manu,
Nunc seruit absens, sertque quæ ferri vetat:
Tenetque Thebas exul Herculeas Lycus.
Sed non tenebit. aderit & pœnas petet,
Subitusque ad astra emerget: inueniet viam,
Aut faciet. Adsis sospes & remees tuis:
Tandemque venias victor ad victam domum.
Emerge coniux, atque depulsas manu

k Hippolyte regina amazonum iuxta Thermodontæ fl. Cappadociæ incolentium.
l Nec dedignatus est Augiæ regis Elidis bubile, in quo 3000. boum stabulassent nec per 30. annos expurgatum fuisset, purgare imisso fl. Peneo vel Alpheo.
m Demissus ipse ad inferos.
n Quia illo absente Lycus interfecto Creonte & liberis regnum occupauit.
o Vide vers. 338. infra.
a Filios Creontis patris mei assertores regni paterni, &c. Vltimos stirpis Cadmi.
b Diadema cum ipso Creontis capite ablatum.
c Quæ Bacchum, Palæmona, Leucotheam, tot deos peperit.
d Quàm ignauum, vilem, improbum & scilicet exulem.
e Ex dentibus serpentis à Cadmo interfecti seminatis nati sunt homines armati, qui mutuis vulneribus perierunt. f Iouis ex Antiope filius lyræ à Mercurio acceptæ modulatu saxa ad extruendas Thebas traxit. g Venit. n. ad Semelen, Antiopæ, Alcmenam. h Quæ in deorum numerum retulit Bacchum, Semelen, Dircen, &c. sup. vers. 238. i Hoc dicit propter Herculem indigetem cœlo destinatum. k Hæc vrbs sordidi hominis tyrannide opprimitur. l Thebana, à Cadmo conditore. m Multi libri leg. *æque Ophionius ciuis* a quia è serpentis dente nata est gens Thebarum conditrix. vid. vers. 259. Al. legunt *Ciuis atq; Ophionius*. Ego solius P. Scriverij iudicio & authoritate fretus lego: Ciuitasque Amphionis: de quo vide notam f. sup. n Cum tremore paretis ignauo Lyco. o Herc. interea qui alijs scelestam vim prohibet, absens seruitutem & tyrannidem in suis fert. p Ab inferis quos in centro terræ credebant.

Abrumpe

Abrumpe tenebras: vlla si vetita est via,
Iterque clausum est, [a] *orbe diducto redi;*
Et quidquid atrâ nocte possessum latet,
Emitte tecum. [b] *divulsi qualis iugis*
Præceps citato flumini quærens iter,
Quondam dedisti; scissa cùm vasto impetu
Patuere Tempe, pectore impulsus tuo
[c] *Huc mons & illuc cecidit, & rupto agger*
Nouâ cuturrit [d] *Thessalus torrens viâ.*
Talis parentes, liberos, patriam petens,
Erumpe; e rerum terminos tecum efferens:
Et quidquid auida tot per annorum gradus
Abscondit ætas, redde; & [f] *oblitos fiã,*
[g] *Luciſque pauidos ante te populos age.*
Indigna te sunt spolia, si tantum refers,
[h] *Quantum imperatum est. magna si nimiùm loquor,*
Ignara nostræ sortis, adde illum mihi,
Quo te tuamque dexteram amplectar, diem;
Redituſque lentos nec mei memores querar.
[i] *Tibi, ô deorum ductor, indomiti ferent*
Centena tauri colla: [k] *tibi frugum potens,*
* *Secreta reddam sacra: tibi* [l] *multâ fide*
Longas, [m] *Eleusi,* * *tacita iactabo* [n] *faces.*
[o] *Tum restitutas fratribus rebor meis*
Animas, & ipsum regna moderantem sua
Florere patrem. [p] *si qua te maior tenet*
Clausum potestas; sequimur. aut omnes tuos
Defunde reditu sospes aut omnes trahe.
Trahes, nec vllus eriget fractos deus.

[a] Diruptâ terra.
[b] Vt quondam diuulsis Ossâ & Olympo exitum dedisti Peneo fl. in mare atque aperuisti Tempe amoenissima Thessaliæ loca.
[c] Mons priùs contiguus diuisus est in duos Ossam & Olympum.
[d] Peneus.
[e] Cerberum tricipitem. i. mortem, cuius genera tria: naturale, violentum, fortuitum.
[f] Mortuos, qui epotâ Lethe quæcunque in viuis fecerant obliti sunt.
[g] Lucem non ferentes, tenebris assuetos.
[h] Cerberum, iussu Euristhei.
[i] Voueo tibi O Iupiter Hecatomben. negat tamen Seruius Ioui taurum immolari, absque piaculo aut malo omine. Quod & in hoc voto locum habet, propter furorem Herculis & necem Megaræ & liberorum. *Med.* 60.
[k] Tibi O Ceres sacra soluam [*] mystica quæ non nisi initiatis reuelanda sunt, quòd Ceres tacitè vsa est consilijs dum Proserpinam quæreret.
[l] Abstinendo à venereis, vino, malis Punicis; alba veste indutâ, cincta quernâ coronâ ceu victrices, &c.
[m] Ceres, ab Eleusi ciuitate non longè ab Athenis, quæ Cereri solennia sacra Thesmophoria instituerunt infra vers. 844. Al. Eleusin.
[n] Mystæ ferebant lampades ceu faces in memoriam quæsitæ à Cerere Coræ.
[o] Tu O coniux mihi redditus pensabis fratres & patrem.
[p] Si qua potestas inferorum maior, quàm tua est, te detineat, & nos te promptè sequimur.

AMPHI-

AMPHITRYON. MEGARA.

Desponentem animum Megaram & desperantem consolatur Amphitryon.

O Socia nostri sanguinis, fastâ fide
Seruans torum gnatosq; magnanimi Herculis,
Meliora mente concipe, atque animum excita
Aderit profectò, qualis ex omni solet
Labore, maior. ME. Quod nimis miseri volunt,
Hoc facile credunt. AM. Immo quod metuunt nimis,
Nunquam amoueri posse, nec tolli putant.
ᵇ Prona est timori semper in peius fides.
ME. Demersus, at defossus, & toto insuper
Oppressus orbe, quam viam ad superos habet?
AM. ᶜ Quam tunc habebat, cùm per arentem plagam
Et fluctuantes more turbati maris
Abijt arenas; bisque discedens fretum,
Et bis recurrens; cùmque desertâ rate
Deprensus hæsit syrtium breuibus vadis,
Et ᵘ puppe fixâ maria superauit pedes?
ME. Iniqua rarò maximis virtutibus
Fortuna parcit: *nemo se tutò dim*
Periculis offerre, tam crebris potest.
Quem sæpe transit casus, aliquando inuenit.
Sed ecce sæuus, ac minax vultu gerens,
Et ᶜ qualis animo est, talis incessu venit
ᶠ Aliena dextrâ sceptra concutiens Lycus,
Vrbis regens opulenta Thebanæ loca,
Et omne quidquid vberi cingit solo
ᵍ Obliqua Phocis, quidquid ʰ Ismenus rigat,
Quidquid Cytheron vertice excelso uidet,
Et bina findens ᵃ Isthmos exilis freta.

a O conicᵗ Herculis filij mei.
b Peiora facilius creditmus quàm meliora. Aliqui aiunt hoc Megaræ esse responsum, quæ quasi assentiens dicit, O Amphitryon, verum dixisti, quod timor pronus est fidem & credulitatem habere semper ad peiora, sed vellem scire, cùm Hercules iaceat demersus quam viam habeat redeundi?
c Æquè ac euaserit Syrtes, sinus duos in mari Lybico cumulis arenæ, qui ventorum arbitrio agitati, vanè vadosi, & fluxu refluxuque impetuosi naues ad se trahunt. vnde & nomen ijs à σύρω traho.
d Quanquam alij aureo poculo, alij æreo lebete transisse eum fabulantur.
e Superbus & ferox, quod vel ex incessu patet.
f Vsurpata, inf. vers. 330.
g Regio Græciæ ad sinuosum situs Crissæum.
h Bœotia, quam rigat fluuius Ismenus, quamque prospicit mons Cytheron.
a Peloponnesiacus, angustiæ sex milium inter Ægæum & Ionium maria, in quo Isthmo est Corinthus, vnde & Corinthiacus dicitur.

LYCVS

LYCVS. MEGARA. AMPHITRION.

Lycus Thebis à Creonte in exilium missus, Hercule ad inferos profecto, cæso Creonte cum filijs, quo regnum occupatum sibi firmet, Megaræ nuptias ambit, abnuenti vim minatur.

Non vetera patriæ iura possideo domus
Ignauus hæres: nobiles non sunt mihi
Aui, nec altis inclytum titulis genus;
Sed clara [b] *virtus.* qui genus iactat suum,
Aliena laudat. *Rapta sed trepidâ manu*
Sæptra obtinentur: omnis in ferro est salus.
[c] *Quod ciuibus tenere te inuitis scias,*
Strictus tuetur ensis. [d] alieno in loco
Haud stabile regnum est. [e] *una sed nostras potest*
Fundare vires, iuncta regali face
Thalamisque Megara. ducet è genere inclyto
Nouitas colorem nostra. Non equidem reor
Fore ut recusset, ac meos spernat toros.
Quod si impotenti pertinax animo abnuet,
Stat [f] *tollere omnem penitus Herculeam domum.*
Inuidia factum ac fermo popularis premet?
Ars prima regni est, posse te inuidiam pati.
[g] *Tentemus igitur: fors dedit nobis locum.*
Namque ipsa [h] *tristi vestis obtentu caput*
Velata, [i] *iuxta præsides astat deos,*
Lateríque adhæret [k] *verus Alcidæ sator.*
ME. *Quidnam iste, nostri generis exitium ac lues,*
Noui parat? quid tentat? LY. *O clarum trahens*
A stirpe nomen regiâ, facilis mea
Parumper aure verba patienti excipe.
[l] *Si æterna semper odia mortales agant,*
Nec cœptus vnquam cedat ex animis furor,
Sed arma felix teneat, infelix paret;
Nihil relinquent bella: tum vastis ager
Squallebit aruis, subditâ tectis face
Altus sepultas obruet gentes cinis.
Pacem reduci velle, victori expedit;

[b] Sup. v. 250. Prosperum ac felix scelus virtus vocatur.
[c] Malus imperij est custos metus, Quem. n. metuunt perijsse expetunt.
[d] Regnum occupatum haudquaquam firmum est.
[e] Mihi novo homini addent nobilitatis colorem Megaræ nuptiæ.
[f] Statutum est mihi ipsâ cũ liberis è medio tollere & Herculeam domum radicitus exstirpare.
[g] Megaram ad nuptias.
[h] Pulla, lugubri.
[i] Confugit supplex, vel astat ad aras statuas-ve Deorum tutelarium. *alij leg.* Præstites, quorum aræ iuxta fores positæ erant. προπύλους.
[k] Neque n. agnoscet tyrannus Iouem esse Herculis patrem, quem & Alcidem vocas Alcæo auo paterno, *alij* ab ἀλκὴ, robur.
[l] Vsque maneant vtrinque odia; & potentior quicatur armis quæ vicerit, victus & oppressus vindictam armis paret, belli faces omnia vastabunt.

Victo

Victo neceſſe eſt. [b] *particeps regno veni:*
Sociemus animos. pignus hoc fidei cape:
Continge [c] *dextram. quid truci vultu ſiles?*
ME. *Egone vt parentis ſanguine aſperſam manum,*
Fratrumque geminâ cede contingam? [d] *priùs*
Extinguet ortus, referet occaſus diem:
Pax ante fida nimbis & flammis erit:
Et [e] *Scylla Siculum mugit Auſonio latus:*
[f] *Priuſque multo vicibus alternis fugax*
Euripus vndâ ſtabit Euboicâ piger.
Patrem abſtituiſti, regna, germanos, larem,
Patriam: ſi quid vltra eſt? vna res ſupereſt mihi,
Fratre ac parente carior, regno, ac lare,
Odium tui: quod eſſe cum populo mihi
Commune doleo. pars quota ex iſto mea eſt?
Dominare tumidus, ſpiritus altos gere:
Sequitur ſuperbos [h] *vltor à tergo Deus.*
[i] *Thebana noui regna, quid* [k] *matres loquar*
Paſſas & auſas ſcelera? quid [l] *geminum nefas,*
Miſtumque nomen coniugis, nati, patris?
Quid bina [a] *fratrum caſtra? quid totidem rogos?*
Riget ſuperba [b] *Tantalis luctu parens,*
Mœſtuſque Phrygio manat in Sipylo lapis.
Quin ipſe torum [c] *ſubrigens criſtâ caput*
[d] *Illyrica Cadmus regna permenſus fugâ,*
Longas reliquit corporis tracti notas.
Hæc te manent exempla, dominare vt lubet;
Dum ſolita regni fata te noſtri vocent.
LY. *Agedum efferatas rabida voces amoue:*
Et [e] *diſce regum imperia ab Alcide pati.*

[b] In coniugium meum.

[c] Fidei pignus & ſymbolum. Troad. 689.

[d] Et hæc [illegible] conditiones negationis vim habent.

[e] Recedet fretum, iungeturque Sicilia Italiæ, cui quondam adnexa fuiſſe dicitur.

[f] Priùs Euripus fretum illud reciprocum inter Bœotiæ Aulidem & Euboeam quod ſepties die ac nocte rapidè fluit refluitque, quieſcet.

[g] Vellem & eorum odium mihi ſoli eſſet, ut te abundè odiſſe poſſem, *vel*, doleo quidem populum à te oppreſſum habere cur te oderint.

[h] Opt. inſolentiæ vindex, *vel* Nemeſis ſuperbiæ vltrix. Dijs enim vtriuſque ſexus ſunt ſecundum Stoicos, Poetæ Deum etiam pro Dea ponunt.

[i] Noui quàm malo omine regnetur Thebis; quæ ſcelera Regum, quæ pœnæ. [k] Agauen, quæ filium Pentheum interfecit: Ino, quæ ſe in mare præcipitauit; Nioben, de qua inf. v. 388. [l] Oedipi, qui patrem Laium, verùm non ſciens eum patrem fuiſſe, interfecit, ex matre locaſta, quam vxorem duxit, liberos ſuſcepit, vide v. 133. Theba. [a] Eteoclis & Polynicis filiorum Oedipi qui binis exercitibus de regno decertantes mutuis vulneribus occubuerunt, impoſitiſque eidem rogo cadaueribus eorum flamma ſe diuiſit. [b] Niobe filia Tantali numeroſa prole ſuperbiens Latonæ ſe prætulit, liberis itaque xiiij. à Phœbo & Diana interfectis & ipſa dolore ſtupeſcens in ſaxum mutata eſt, in Sipylo monte Phrygiæ quod perpetuo humore madet. Agam. 370. [c] Erigens. [d] Ipſe Cadmus Thebarum conditor regno pulſus in Illyrium receſſit & in ſerpentem commutatus eſt vnà cum Hermione vxore. [e] Diſce à coniuge tuo quem adeò iactas parere mihi regi, vt ille paret Euryſtheo.

Ego

Ego rapta quamvis sceptra victrici geram
Dextrâ, regamque cuncta sine legum metu
Quas arma vincunt, pauca pro causâ loquar
Nostrâ. cruento cecidit in bello pater?
Ceciderе fratres? arma non servant modum,
Nec temperari facile, nec reprimi potest
Stricti ensis ira. bella delectat cruor.
[f] *Sed ille regno pro suo; nos improbâ*
Cupidine alti: quæritur belli exitus,
Non causa. *sed nunc* [g] *pereat omnis memoria.*
Cùm victor arma posuit, & victum decet
Deponere odia, [h] *non ut inflexo genu*
Regnantem adores, petimus. hoc ipsum placet,
Animo ruinas quòd capis magno tuas.
Es rege conjux digna: socianus toros.
M E. *Gelidus per artus vadit exangues tremor.*
Quod facinus aures pepulit? haud equidem horrui,
Cùm pace raptâ bellicus muros fragor
Circum sonaret, [a] *pertuli: in cæpta omnia:*
Thalamos tremisco; capta nunc videor mihi.
Gravent catenæ corpus, & longâ fame
Mors protrahatur lenta, [b] *non vincet fidem*
Vis ulla nostram: moriar, Alcide, tua.
L Y. *Animone sine mersus inferis conjux facit?*
M E. *Inferna tetigit, posset ut* [c] *supera assequi.*
L Y. *Telluris illum pondus immensæ* [d] *premit.*
M E. *Nullo premetur onere,* [e] *qui cœlum tulit.*
L Y. *Cogère.* M E. [f] Cogi qui potest, nescit mori.
L Y. *Effare, thalamis quod novis potius parem*
Regale munus? M E. *Aut tuam mortem, aut meam.*
L Y. *Moriere demens?* M E. *Coniugi occurram meo.*
L Y. *Sceptrone nostro potior est* [h] *famulus tibi?*
M E. [i] *Quot iste famulus tradidit reges neci!*
L Y. *Cur ergo regi servit, & patitur iugum?*
M E. [k] *Imperia dura tolle, quid virtus erit?*
L Y. *Obici feris monstrisque,* [l] *virtutem putas?*
M E. Virtutis est domare quæ cuncti pavent.
L Y. [m] *Tenebræ loquentem magna Tartareæ premunt.*
M E. Non est ad astra mollis è terris via.

f *Amphytrioniadæ,* quòd si objicias patrem tuum iustè, me iniustè arma cepisse, respondeo iustitiam belli exitu non causa discerni; *victrix causa Dijs placuit.*
g Sanciatur *ἀμνησία.*
h Nolo me ut captiva adores, sed quoniam mihi placet tua hæc magnanimitas, ut me pro marito colas.
a Cætera belli mala æquo animo tuli. nunc tandem verè in servitutem redacta mihi videor, postquam ignavus tyrannus me de nuptijs interpellare audeat.
b Nullus cruciatus violabit fidem meam Herculi datam.
c Cœlum.
d Ne emergere & ascendere possit.
e Supra. vers. 69.
f Stoicè. *Qui non timet mortem, cogi nequit. Non summa in ullius potestate, cum mors in nostra potestate sit.*
g Ab inferis redeunti.
h Hercules Eurysthei inservicns,
i Multos, Diomeden, Busirin, Gerionem, Antæum, &c.
k Verlatur. n. virtus circa ardua, dura, formidabilia.
l Audaciæ potàs est & temeritatis.
m Vt ut magna crepet, tenebræ tamen infernæ premunt ipsum & opprimunt.

L Y. [a] *Quo*

LY. [a] *Quo patre genitus cœlitum penetret domos?*
AM. *Miseranda coniux Herculis magni file:*
Partes meæ hæ sunt, reddere Alcidæ patrem,
Genusque verum: post tot ingentis viri
Memoranda facta, postque pacatum manu
Quodcunque Titan ortus & libens videt,
Post monstra tot perdomita, post [o] Phlegram [p] impio
Sparsam cruore, postque [a] defensos Deos;
Nondum liquet de patre? mentimur Iovem?
[b] *Iunonis odio crede.* LY. *Quid violas Iovem?*
Mortale cœlo non potest iungi genus.
AM. [c] *Communis ista pluribus causa est Deis.*
LY. *Famuline fuerant ante quàm fierent Dei?*
AM. [d] *Pastor Phœræos Delius pavit greges.*
LY. [e] *Sed non per omnes exul erravit plagas.*
AM. [f] *Quem profuga terrâ mater erranti edidit.*
LY. *Non monstra, sævas Phœbus aut timuit feras.*
AM. *Primus sagittas imbuit Phœbi draco.*
Quàm gravia parvus tulerit, ignoras, mala
[h] *E matris utero fulmine ejectus puer?*
[i] *Mox fulminanti proximus patri stetit.*
Quid [k] qui guberuat astra, qui nubes quatit,
[l] *Non latuit infans rupis excelsæ specu?*
Solicita tanti precia natalis habent,
Semperque magno constitit, nasci Deum.
LY. Quemcunq; miserum videris, hominẽ scias.
AM. Quemcunq; fortem videris, miserũ neges.
LY. *Fortem vocemus,* [m] *cuius ex humeris Leo*
Donum puellæ factus, & clava excidit,
Fulsitq; victum veste Sidoniâ latus?
Fortem vocemus, cuius horrentes comæ
Maduere [n] *nardo? laude qui notas manus*
Ad non virilem tympani movit sonum,
[o] *Mitrâ ferocem* [p] *barbarâ frontem premens?*

[a] Nec. n. nisi dijs geniti superos adeunt.
[o] Vallem Thessaliæ, in qua Gigantes cum dijs pugnavêre.
[p] Gigantum impiorum.
[a] Herculis. n. potissimùm operâ gigantes victos scribunt non pauci.
[b] Quæ, nisi quod Iove genitus sit, eum non odio prosequuta usque exagitaret.
[c] Complures Heroës misto mortalium ac immortalium semine nati in deos asciti fuerunt.
[d] Hippol. 295.
[e] Quod facit Hercules.
[f] Et tamen in ipsa insulâ erraticâ natus est. supra vers. 15.
[g] Phœbus etiam puer sagittis interfecit Pythona draconem à Iunone missum qui Latonam insequeretur.
[h] Bacchus è Semeles Iovis maiestatem (quam subdolæ Iunonis hortatu, videre desideraſſet) non ferentis & fœtum aborsæ utero fulmine ictus. [i] In bello adversùs Gigantes Bacchus in Leonem conversus max. erat terrori Gigantibus. [k] Ipse Iupiter. [l] An non à matre Rhea, ne Saturnus pater, ex fœdere cum fratre Titane de masculâ prole tollendâ παιδοτρωξ ἄνακτας voraret, in Cretę antrum ablegatus est, & enutritus à Curetibus in monte Idâ. [m] Qui sub Omphale Lydiæ reginâ, clavâ & leonis pelle exutus, muliebri ornatu purpuràque indutus & unctus colum tractavit. [n] Oleo Nardino. [o] *Hic versus in nonnullis lib. refertur ad Amphitryon. nam & Bacchi mitra est propria* [p] Phrygijs & Lydijs in usu.

AM. q *Non erubescit Bacchus effusos tener*
Sparsisse crines, nec manu molli levem
Vibrasse thyrsum, cùm parum forti gradu
Auro decorum syrma barbaricum trahit.
Post multa virtus opera laxari solet.
LY. a *Hoc Euryti fatetur eversi domus,*
b *Pecorumque ritu virginum oppressi greges,*
Hoc nulla luno, nullus Eurystheus iubet:
Ipsius hæc sunt opera. AM. c *Non nosti omnia.*
Ipsius opus est, cæstibus fractus suis
d *Eryx, & Eryci iunctus* e *Anteus Libys.*
Et f *qui hospitali cæde manantes foci*
Bibêre iustum sanguinem Busiridis.
g *Ipsius opus est, vulneri & ferro obvius*
Mortem coactus ante Geryonem pati:
Nec unus unâ Geryon victus manu.
h *Eris inter istos; qui tamen nullo stupro*
Læsere thalamos. LY. *Quod Iovi, hoc regi licet:*
i *Iovi dedisti coniugem, regi dabis.*
Et te magistro non novum hoc discet nurus,
Etiam viro probante, meliorem sequi.
Sin copulari pertinax tedis negat;
Vel ex coactâ nobilem partum feram.
ME. k *Umbræ Creontis, & penates Labdaci,*
Et nuptiales impij Oedipodæ faces,
Nunc l *solita nostro fata coniugio date.*
Nunc, nunc cruentæ regis Ægypti m *nurus,*
Adeste, n *multo sanguine infectæ manus;*
Deest una * *numero Danais: explebo nefas.*

q Nec ipsi Baccho forti deo est rubori si quando crinibus diffusis hastam pampinis involutam vibret, trahatque vestem muliebrem longe caudatam, syrma, *à trahendo*, à *σύρω* traho.

a Egregia scilicet illa virtutis opera sunt, Eurytus Oechaliæ rex cum filijs ab Hercule interemptus ut potiretur filiâ ipsius Iole &

b Thespij regis Athenienſis filiæ L. una nocte promiscuè ab eo compressæ.

c Vitia quę sunt, nosti, non autem meministi quot tyrannos oppresserit.

d Fil. Butæ ex Venere victus cœstibus *suis.* i. ad quōrum certamen hospites provocare solitus erat.

e Herc. Oet. v. 24.

f Busiridis sanguis iustâ vindictâ *vide suprà vers.* 226. effusus in aris, quibus ipse hospites immolaverat g Herculis viribus occurrens Geryon interfectus est coram fratribus suis, mox & idem passuris, erat n. trigeminus *sup. ver.* 231. Al *l.g. Ipsius Orthus vulnere & ferro obvius, Mortem, &c.* Orthrus. a. erat Geryonis canis biceps. h Te manet eadem vindicta quam illis inflixit Herc. qui tamen non tentarunt vxori eius stuprum inferre; quod tu facis. i Iovi usuram coniugis tuæ Alcmenæ indulsisti, nurus tuæ Megaræ usum mihi regi dabis. quę tuo exemplo non hoc primùm discet me potiorem *veluti Iovem* sequi, marito suo Hercule *ut te quondam* permittente. k Vltrices patris mei Cr. umbræ vosq; malè ominati lares Labdaci Thebarum regis ex Polydoro nepotis Cadmi, & vos insaustæ nuptiæ Oedipodis *suprà* vers. 286. l Nuptijs meis coactis date calamitates nostro generi accidere solitas. m XLIX. è filiabus Danai primâ nocte maritos suos totidem è filijs Ægypti interfecerunt: sola Hypermnestra pepercit Lino. eius vicem ego supplebo & Lyeum interficiam. n *Habentes manus multo cruore pollutas.* * Quinquagesimo.

LY. Con-

LY. Coniugia quoniam pernicax noſtra abnuis,
Regemque [a] terres; ſceptra quòd poſſint. ſcies.
[b] Compleciere aras, nullus eripiet Deus
Te mihi: nec, orbe ſi remoto, queat
Ad ſupera victor numina Alcides vehi.
[c] Congerite ſiluas, templa ſupplicibus ſuis
Iniecta flagrent: [d] coniugem & totum gregem
Conſumat vnus igne ſubiecto rogus.
AM. [e] Hoc munus a te, genitor Alcidæ, peto,
Rogare quod me deceat, ut [f] primus cadam.
LY. Qui morte cunctos iuere ſupplicium iubet,
Neſcit tyrannus eſſe. [g] diuerſa erroga:
[g] Miſerum veta perire; felicem iube.
[h] Ego, dum cremandis trabibus accreſcit rogus,
Sacro regentem maria votiuo rogem.
AM. Proh numinum vis ſumma, proh cœleſtium
Rector parensque, cuius exciſi tremunt
Humana telis; impiam regis feri
Compeſce dextram. Quid Deos fruſtra precor?
Vbicunque es, audi, nate. [i] Cur ſubito labant
Agitata motu templa? cur mugit ſolum?
Inferuus imo ſonuit e fundo fragor.
Audimur: en, en ſonitus Herculei gradus.

[a] Imprecationibus tuis.
[b] Non ad quas confugiti ara, non deorum ſtatuæ, non ipſe Alcides reuertus, &, quod mihi iactas, in deorum numerum relatus te mihi eripiet.
[c] O famuli, aduſtruite ligna, & ipſum templum quo ſupplices coniugerunt admoto igne abſumite.
[d] Megaram vx. Herc. & Amphitryonem cum natis Herc.
[e] Ego Herculis (quoniam Iouem illi negas) pater hoc a te peto.
[f] Ne lenex videam meorum necem.
[g] Miſericordia. n. eſſet per citam mortem miſeris ærumnarum finem dare. [h] Dum famuli parant ligna ad hos comburendos, ego Neptuno faciam ſacra quæ illi vouì Creonte victo. [i] Tanquam numen mihi præſentiſſimum. [k] Inter preces motâ terrâ Herculem ab inferis aduentare erumpentem conijcit Amphitryon.

CHORVS THEBANORVM.

Actoris partes Chorus officiumque viriliter defendit, precibus Amphitryonis adſpirans Herculis reditum venere, atque ab ipſis Orphei exemplo.

O Fortuna viris inuida fortibus,
Quàm non æqua bonis præmia diuidis!
[a] Euryſtheus facilis regnet in otio:
Alcmenâ genitus bella per omnia
[b] Monſtris exagitet [*] cœliferam manum?
[c] Serpentis reſecet colla ferocia;
[d] Deceptis referat mala ſororibus,
Cùm ſomno dederit pervigiles genas
Pomis [e] diuitibus præpoſitus Draco.

[a] Quæ tam iniquè rem comparaſti ut Euryſth. &c.
[b] Delendis monſtris vexet manum, cœlif. ſup. verſ. 68.
[*] Illa manus, quæ tulit cœlum & deos, nunc o cupatur circa naturæ pudenda.
[c] Hydræ. v. 240.
[d] Sup. v. 317.
[e] Aureis, citreis, ſup. v. 339.

Intrauit Scythiæ f multiuagas domos,
Et gentes patrijs ſedibus hoſpitas:
Calcauitque freti tergag rigentia,
Et mutis z tacitum litoribus mare.
Illic dura carent æquora fluctibus;
Et,h qua plena rates carbaſa tenderant,
i Intonſis teritur ſemita z Sarmatis.
Stat h pontus vicibus mobilis annuis,
h Nauem nunc facilis, nunc equitem pati.
Illic k quæ viduis gentibus imperat,
Aurato veligans ilia baltheo,
Detraxit ſpolium nobile corpori,
Et peltam, & niuei vincula pectoris,
Victorem poſito ſuſpiciens genu.
l Qua ſpe præceptes actus ad inferos,
Audax ire vias m irremeabiles,
Vidiſti n Siculæ regna Proſerpinæ?
o Illic nulla Noto, nulla Fauonio
Conſurgunt tumidis fluctibus æquora:
Non illic geminum p Tyndaridæ genus
Succurrunt tumidis q ſidera nauibus:
Stat nigro pelagus gurgite r languidum;
Et, cùm Mors auidis pallida dentibus
Gentes innumeras b Manibus intulit,
Vno tot populi c remige tranſeunt.
d Euincas vtinam iura feræ Stygis,
e Parcarumque colos non reuocabiles:
f Hæc, qui rex g populis pluribus imperat;
Bello eum peteres h Neſtoream Pylon,
Tecum conſeruit peſtiferas manus,
Telum i ter geminâ cuſpide præferens:
Effugit tenui vulnere ſaucius,

f δμηξοφορητὰς: plauſtris vectas; Scythyæ n. incolæ Nomades à paſcendis gregibus dicti noua quærentes paſcua mutant aſſidue loca, vnde appellat *patrijs ſedibus hoſpites.*

z Septentrionale mare, quod Hyberno gelu concretum non agitatur fluctibus, nec litori illiſum ſonat.

h Quâ æſtate nauigârant, hyeme agitant currus.

i Tartaris & Ruſſis incultis, capillos & barbas libertatis ſuæ ſymbola alentibus.

k Hippolite vel Antiopa regina Amazonum ſine viris degentium in Scythia, dedit Herc. ſcutum & baltheum ſpolia, ipſum victorem flexo genu venerata.

l Apoſtrophe ad Herculem.

m Per quas reditus non patet.

n In Sicilia natæ ac inde à Plutone raptæ inf. v. 658.

o Apud inferos non ſunt venti. non ſtellæ. p Διόσκουροι. ſup. verſ. 17.

q Exhalatio potiùs quàm ſtella, ex motu quodam interfulgens, quę in antennis, velis aut foris gemina apparens reſidentis tempeſtatis indicium eſt, nautæ, *Corpus ſanctum*, Hiſpani *S. Telmum* vocant.

r Non fluctuans: omnium æ. quæ hic ſunt, volunt apud inferos ſimulachra eſſe. Herc. Oet. 1706.

b Ad manes inferos demiſit.

c Charonte vmbrarum vectore, portitore. infra ver. 764.

d Vtinam nobis ſuperſtes redeas, deuicto Stygis iure, quæ nouies interfuſa coercet reditumque negat.

e Quæ vitæ ſtamina breuiora aut longiora fuſis ſuis deuoluunt. ſup. v. 180.

f Et vincere poteris. hic enim regnat ille Pluto quem Pylijs auxilio aduenientem tu Epirotarum victor infligto vulnere ſuperaſti.

g Non vni populo ſed ex pluribus imò omnibus gentibus: *vel* mortuis quorum numerus maior quàm viuentium.

h A Neſtore regnatum opidum in Peloponneſo occid.

i Sup. verſ. 51.

Et

Et [k] *mortis dominus pertimuit mori.*
[l] *Fatum rumpe manu, tristis & inferis*
Prospectus pateat lucis, & inuius
Limes det faciles ad superos vias.
[m] *Immites potuit flectere cantibus*
Vmbrarum dominos, & prece supplici
Orpheus, Eurydicen dum repetit suam.
Quæ syluas, & aues, saxaque traxerat
Ars, quæ præbuerat fluminibus moras;
Ad cuius sonitum constiterant feræ;
Mulcet [n] *non solitis vocibus inferos,*
Et [o] *surdis resonat clarius in locis.*
Deflent Eurydicen [p] *Threicia nurus,*
Deflent & lacrymis [q] *difficiles Dei;*
[r] *Et qui fronte nimis crimina tetricâ*
Quærunt, ac veteres excutiunt reos
Flentes Eurydicen Iuridici sedent.
Tandem [a] *mortis, ait, vincimur arbiter:*
Euade ad superos; lege tamen datâ:
Tu post terga tui perge viri comes;
Tu non ante tuam respice coniugem,
Quàm cùm clara [b] *deos obtulerit dies,*
Spartanique aderit ianua [c] *Tænari.*
Odit verus amor, nec patitur, moras.
Munus, dum properat cernere, perdidit.
Quæ vinci potuit regia [d] *cantibus,*
Hæc vinci poterit regia [e] *viribus.*

[k] Pluto qui mortuis dominatur.
[l] Fatum Stygis non recludendæ tu potentiori fato euince.
[m] Qui tristantur, dum videntlucere. Al. leg. *tristibus inferis* sed minùs rectè.
[n] Thracius poëta insignis ad inferos descendens repetitum vxorem Eurydicem à serpente dum Aristæi vim fugeret occisam, citharæ cantu in tantum demulsit Plutona & Proserpinam, vt illi vxorem restituerent, hac lege, ne illam antè intueretur quàm ad superos, veniisset, ille vero impatiens, tiâ amoris respexit, receptamque amisit.
[o] Vocibus non exauditis priùs inferis.
[p] Vbi veræ voces non audiuntur, silentibus *sacro digna Silentio Mirantur vmbræ dicere.* [q] Threiciæ mulieres, quæ apud inferos. [r] Illacrymabilis Pluto & Proserpina. [r] Quin & ipsi iudices inferni de *quibus* inf. v. 730. rigidi licet commiserentur Orphei. [t] Examinant scelera, quæ quis apud superos & in viuis perpetrarit infra. v. 727. [a] Mortis arbiter i. Pluto ait, victi nos O Orpheu. [b] Superos, solem & sidera, quibus dies sacra. [c] Promontorij Laconiæ, vbi ad inferos descensus patere credebatur, ut & in Auerno Italiæ, *Tænareas fauces, alta ostia Ditis.* [d] Orphei. [e] Herculis.

ACTVS TERTIVS.

HERCVLES.

Solem cæteroſque Deos precatur veniam Here. quòd iuſſus Cerberum ſuperis inuiſum traxerit.

O [f] *Lucis alme rector, & cœli decus,*
Qui [g] *alterna curru ſpatia flammifero ambiens,*
Illuſtre lætis exeris terris caput;

[f] Sol.
[g] Vtrumque hemiſpærium alternis vicibus luſtrans.

Da Phœbe veniam, si quid illicitum tuâ
Videre vultus: h iussus in lucem extuli
i Secreta mundi. tuque k cœlestium arbiter
Parensque, visus fulmine appositò tege,
Et l tu secundo maria qui sceptro regis,
Imas pete undas. quisquis ex alto aspicit
Terrena, m facie pollui metuens nouâ,
Aciem reflectat, maque in cælum erigat,
Portenta fugiens. hoc nefas cernant n duo,
Qui aduexit, & quæ iussit. o In pœnas meas,
Atque in labores non satis terræ patent.
p Iunonis odio vidi inaccessa omnibus.
q Ignota Phœbo; r queque deterior polus
Obscuraduro spatia concessit Ioui.
s Et si placerent tertiæ sortis loca,
Regnare potui: t noctis æternæ chaos,
Et nocte quiddam grauius, & u tristes Deos,
Et x fata vici, morte contemptâ redii.
Quid restat aliud? vidi & ostendi y inferos.
Da, si quid vltra est, z tam diu pateris manus
Cessare nostras. Iuno? quid vinci iubes?
a Sed templa quare miles infestus tenet?
Limenque sacrum terror armorum obsidet?

h Ab Eurystheo: & hoc venia magis digna.
i Cerberum d me natum tenebris.
k Iupiter.
l O Neptune, qui regis maria, quæ tibi secundâ sorte contigerunt.
m Nouo huius monstri aspectu.
n Ego & Iuno. *alij legunt* qui, *ut sit Eurysth.*
o Ad explendum Iunonis odium non sufficiunt monstra terrestria, nisi, &c.
p Odio infestæ nouercæ vidi omnibus viuis inuia.
q Soli, qui cuncta videt, inuisa.
r Nigra regna, quæ videt Antarcticus polus deterior quia Styge subiectus, *& quem sub pedibus nox atra videt manesque profundi.* Sorte data concessit Plutoni. s Quod si me regnandi rapuisset tam dira libido, occupare mihi licuisset inferna regna, quæ tertiâ sorte Diti obtigerunt. t Hiatum & cæcam voraginem æternæ noctis. u mortis. x Plutonem & Proserpinam. y Sup. vers. 556. z Cerberum ad superas auras tractum. a Sup vers. 206. b Miratur Herc. cur milites templum obsideant.

AMPHITRYON. HERCVLES. THESEVS.

Herculem reducem gratatur Amphitryon, illi quærenti narrat, quo in loco res sint: dum Herc. profectus ad occidendum Lycum, Theseum rogatus ab Amphi. exposuit, quæ apud inferos gesserit Hercules.

c VTrumne visus vota decipiunt meos?
An illo domitor orbis, & Graiûm decus,
Tristi d silentem nubilo liquit domum?
Est ne ille natus? membra lætitiâ stupent.
O nate! certa & e sera Thebarum salus!
f Verumne cerno corpus? an fallor tuâ

c Fallit-ne me phantasia? an video filium reuersum?
d Diris domum cæcam & silentem.
e Tarda, interempto Creonte & amisso regno.
f *Vera ne te furies, verum mihi nuncius affers?* Al. leg. Teneonè in auras editum an vanâ fruor.

Deceptus

Deceptus umbra? tuus es? p agnosco toros,
Humerosque, & alto nobilem trunco manum.
HER. *Unde iste, genitor, squallor, & q lugubribus*
Amicta coniux? unde tam fœdo obsiti
r Pedore nati? quæ domum clades gravat?
AM. *Socer est peremptus: regna possedit Lycus;*
Natos, parentem, coniugem leto petit.
HER. *Ingrata tellus, nemo ad Herculeæ domus*
Auxilia venit? s vidit hoc tantum nefas
Defensus orbis? cur diem questu tero?
Macletur hostis. TH. *t Hanc ferat virtus notam,*
Fiatq; summus hostis Alcidæ Lycus?
Ad hauriendum sanguinem inimicum fero.
HER. *Theseu, resiste: ne qua vis subita ingruat.*
Me bella poscunt. c *differ amplexus parens,*
Coniuxq; differ: d *nunciet Diti Lycus*
Me iam rediisse. TH. *Flebilem ex oculis fuga*
** Regina vultum: * tuque nato sospite*
Lacrymas cadentes reprime: e si novi Herculem,
Lycum Creonti debitas pœnas dabit:
Lentum est, dabit; dat: hoc quoq; est lentum; dedit.
AM. *Votum secundet, qui potest, nostrum Deus,*
Rebusque lapsis adsit. O magni comes
Magnanime nati, pande virtutum ordinem:
Quam longa mœstus ducat ad Manes via;
Ut vincula tulerit dura Tartareus canis;
TH. *Memorare cogis acta, securæ quoque*
Horrenda menti: f *vix adhuc certa est fides*
Vitalis auræ: torpet acies luminum,
Hebetesque visus vix diem insuetum ferunt.
AM. *Peruince, Theseu, quidquid alto pectore*
Remanet pavoris; neve te g *fructu optimo*
Fraudet laborum. quæ fuit durum pati,
Meminisse dulce est *fare casus horridos.*
TH. h *Fas omne mundi,* i *teq; dominantem precor*

p Agnosco Herculem ex toris, humeris & manu ingentem clavam tenenti.
q Attratis vestib.
r Illuvie & sordibus.
s Orbis à me defensus vidit hoc tantum nefas, nec repulit me absente?
t Indignum est, O Herc. tuam virtutem hac infamiæ notâ fugillari, ut post tot egregia facinora tam ignavi hominis sanguinem hauriat. Ego potuis vado interfecturus Lycum.
c *Amphit. & Megaram ipsum amplexantes iubet differre amplexus donec Lycum ultus fuerit.*
d Cæsus ibit nuncius Plutoni dicturus me redijsse ab inferis.
* Abige, O Megara, mœstitiam, tuque O Amphitryon, Hercule salvo serena vultum.
e Si bene novi Herculis commoti vires fulmineas.
f Non mihi certa satis est fiducia me ad vitales auras redijsse. caligant ex diutinis tenebris oculi, nec ferunt solis lucem.
g Gloriâ. ceu voluptate ex secura & iucunda recordatione præteriti doloris.
h Vos O numina supera, Vosque inferna numina. Pluto & Proserpina, *Dij quibus imperium est animarum, umbræque silentes, &c. Sit mihi fas audita loqui, sit numine vestro Pandere res altas terrâ & caligine mersas.*
i O Pluto, qui dominaris regno omnes capienti.

Regno capaci; [a] *teque, quam tota irrita*
Quæsivit [b] *Ætna mater*; *ut, iura abdita*
Et operta terris, liceat impune eloqui.
Spartana tellus nobile attollit iugum,
Densis ubi æquor [c] *Tænarus silvis premit:*
Hèic [d] *ora solvit Ditis invisi domus,*
Hiatque rupes alta, & immenso specu
Ingens vorago faucibus vastis patet,
Latumque pandit omnibus populis iter.
Non [e] *cæca tenebris incipit primò via:*
Tenuis relicta lucis à tergo nitor,
Fulgorque dubius [f] *solis afflicti cadit,*
[g] *Et ludit aciem.* [h] *nocte sic mixtâ solet*
Præbere lumen primus aut serus dies.
Hinc ampla [i] *vacuis spatia laxantur locis;*
In quæ omne mersum pereat humanum genus.
[k] *Nec ire labor est, ipsa deducit via;*
[l] *Vt sæpe puppes æstus invitas rapit;*
Sic pondus aër urget atque avidum chaos:
[m] *Gradumque retro flectere haud unquam sinunt*
[n] *Vmbræ tenaces. intus immenso sinu*
Placido quieta labitur [o] *Lethe vado,*
Demitque curas: neve remeandi amplius
Pateat facultas, [p] *flexibus multis gravem*
Involvit amnem, qualis incertâ vagus
[q] *Mæander undâ ludit, & cedit sibi,*
Instatque; dubius, littus an fontem petat.
[r] *Palus inertis fœda Cocyti iacet;*
Hic [a] *vultur, illic luctifer*[a] *bubo gemit,*
Omenque triste resonat infaustæ [a] *strigis;*
Horrent opacâ fronde nigrantes [b] *comæ,*
[c] *Taxo imminente*; [d] *quam tenet* [e] *segnis Sopor,*
Famesque mœsta [e] *tabido victu iacens;*
Pudorque [e] *serus conscios vultus tegit:*

[a] O Proserpina, quam anxia tua mater Ceres labore cassò quæsivit per omnem Siciliam, Ætnam maximè. unde, dum flores colligeres, à Plutone rapta es.
[b] *Alij legunt* Enna.
[c] Supra vers. 586.
[d] Ostia & descensum.
[e] In totum tenebrosa, ut non videatur, vel quæ visum adimit.
[f] Solis tanquam nebulis vel Lunâ operti, deficientis.
[g] Vbi visa nec planè, nec longè discernuntur.
[h] *Qualia subducunt fugiente crepuscula Phœbo, Aut ubi nox abijt, nec tamen orta dies.* Al. leg. aut non dubie solet.
[i] Nec tamen datur vacuum intra mundum.
[k] *Facilis descensus Averni, Noctes atque dies, &c.*
[l] Veluti naves attrahit æstus, *The streame or current.* Invitis nautis; Ita crassus & proclivis aër præcipites dat, insatiatumq; illud Barathrum ad se trahit. [m] *At revocare gradum superasse, evadere ad auras, hoc opus hic labor est.* [n] Manes avidi, *vel* tenebræ palpabiles. [o] Fluvius ἀ λήθης, id est oblivionis apud inferos, cuius latex potus demit curas, id est, facit manes oblivisci omnium rerum præteritarū. [p] Involvit amnem gravem. tristem. id est styga flexibus novem. *Novies Styx interfusa coërcet.* [q] Celeberrimus Phrygiæ fluvius multis infractibus sinuosus & flexuosus. [r] Cocytus fluvius infernalis, stagnat iners Pyriphlegetonti in Acherusia obvius. *flumine languido Cocytus errans.* [a] Aves inauspicatę & ferales. [b] Arborum cacumina. [c] Taxo lethali & venenata arbore Cocyto imminente seu incumbente. [d] *Quam fidem somnia vulgò vana tenere ferunt.* Virg. de ulmo apud infer. Æn. 6. [e] *Adverte nativa & significantia epitheta.*

Metus

Metus, Pauorque, Furus, & [a] frendens Dolor,
[b] Aterque Luctus sequitur, & Morbus [c] tremens,
Et [d] cincta ferro Bella: in extremo abdita
[e] Iners Senectus adiuvat [f] baculo gradum,
A M. *Estne aliqua tellus [g] Cereris aut Bacchi fe-*
rax?
TH. *Non prata viridi læta facie germinant;*
Nec adulta leni [h] fluctuat Zephyro seges;
Non ulla vamos silva pomiferos habet:
Sterilis profundi vastitas squallet soli,
Et fœda tellus torpet æterno situ;
Rerumque mœstus finis & [i] mundi ultima:
Immotus aër hæret; & pigro sedet
Nox atra mundo, cuncta mœrore horrida,
Ipsaque morte peior est Mortis locus.
A M. *[k] Quid, ille opaca qui regit sceptro loca,*
Qua sede positus temperat [l] populos leves?
TH. *Est in recessu [m] Tartari obscuro locus,*
Quem gravibus umbris spissa caligo alligat.
A fonte [n] discors manat hinc uno latex:
Alter quieto similis [o] (hunc iurant Dei,)
[p] Tacente [q] sacram devehens fluvio Styga:
At hic tumultu rapitur ingenti ferox,
Et saxa fluctu voluit [r] Acheron invius
Renavigari. cingitur [s] duplici vado
Adversa Diis regia, atque ingens domus
Vmbrante luco tegitur: hic vasto specu
[t] Pendent tyranni limina: hoc umbris iter;
Hæc porta regni, campus hanc circa iacet,
In quo superbo digerit vultu sedens
Animas [u] recentes, dira maiestas Deæ,
Frons torva; [x] fratrum quæ tamen speciem ge-
rat,
Gentisque tantæ; vultus est illi Iovis,

[a] Scipione.
[b] Frumenti aut vini ferax;
[c] More undarum fluctuat à ventis agitata.
[d] Res huius mundi ultimæ & infimæ decidunt ad centrum illud, quo infernum locant poëtæ. *vel* illic mors & rerum exitus.
[e] Vbi autem ponit regiam sedem Pluto;
[f] Manes, umbræ. Herc. Oet. 1706.
[g] Vide Hip. vers. 841.
[h] Duo latices diuersæ naturæ, alter quietus, alter impetuosus.
[i] Inviolabilem. *Dij cuius iurare timent & fallere numen.* Qui verò peierat, annum unum & dies novem, *alijs, novem annos*, nectare & ambrosia interdictus, Deorum epulis arcetur. hic autem honos Stygi habitus propter auxilium quod Iovi adversus Titanas tulerunt Stygis filiæ Vis, Robur, Victoria: vel propter iudicium conspirationis deorum: *vel* quòd beati cœlites per inferni odiū tristitiamque iurantes se obligant ad rem eorum naturæ contrariam si peierent, στύξ enim à στυγεῖν, odi, vel quod dijs & hominibus odio habentur, qui ad deiurium procliviores sunt: *vel* quòd omnibus elementis antiquior est aqua.

[a] Sine murmure *vel* quòd ipse fluvius ferè immotus est; *vel* quia fluit in locis silentibus. [b] Agam. ver. 11. [c] Vtroque fluvio Styge & Acheronte. [d] Propter specum inflexum & descendentem. [e] Quæ de novo advectæ sunt. [f] Iovis & Neptuni.

Sed

f Sed Iovis iusti & fulminantis.
g Ipsi manes horridi.
h Post tot annos fieri iudicia de nocentibus & examinari, *Quid quis apud superos furto latatu inani Distulit in seram commissa piacula mortem.* supra v. 579.
i Tribunalia ritu Rom.
k Vide Agam. v. 24.
l A ritu Rom. translatum. In gravibus enim & dubijs causis tabellæ literis, C. condemnationis, A, absolutionis, N L. *non liquet* Ampliationis, in ciſtam vel urnam conjectæ ſortitione dederunt reis vel ſalutem vel capitis periculum.
m Cretenſis, à Cnoſſo Cretæ urbe.
n Rhadamantum & Æacum Iovis filios reges iuſtos umbrarum iudicio præfecit Pluto, Minoa arbitrum inſtituit ſiquid difficile aut ἀπόρρητον incideret, *Et de te ſplendida Minos Fecerit arbitria.* o Æacus pater Pelei cui Thetis peperit Achillem. p Vide ſup. verſ. 226. q Sibi non imperantis, crudelis, qui vivus plebi infligere verbera gaudebat. r Quicunque in vivis citra inſolentiam uſus eſt ſuæ potentiæ, vel quiſquis placidè ſibi ſuiſque affectibus imperavit, vitæ ſuæ æquus moderator. s Suo, quem non contaminat crudelitate & libidine, vel lege *Animeque parcit*, id eſt, vitæ civium. t Poſt longam & felicem vitam. u Vel per ἀποθέωσιν, in divorum numerum refertur. b Vel migrat in Elyſium. vid. Troad. v. 942. c Plectuntur maiore modo quàm hic apud nos. *vel*, maiore menſurâ & pœnâ quàm ſceleratæ commiſſa erant, cùm quiſque patiatur eodem genere quo peccarit. d Iunonem de adulterio interpellare auſus è nube, quam Iup. pro Iunone ſubiecit. Centauros genuit. Cùm verò gloriaretur ſe cum regina Deorum rem habuiſſe, fulmine ad inferos detruſus rotæ ſerpentibus implexæ alligatus *voluitur aſſiduum, dum ſe refugitq; fugitque* e Vide Hippolyt. v. 1226.

f Sed *fulminantis*, magna pars regni trucis
Eſt ipſe dominus; *cuius aſpectum timet*
g *Quidquid timetur.* AM. *Verane eſt fama, inferis*
h *Tam ſera reddi iura, & oblitos ſui*
Sceleris nocentes debitas pœnas dare?
Quis iſte veri rector, atq; æqui arbiter?
THE. *Non unus* i *alta ſede* k *quæſitor ſedens*
Iudicia trepidis ſera l *ſortietur reis.*
Auditur illo m *Cnoſſius* n *Minos foro;*
n *Rhadamantus illo*; o *Thetidis hoc audit ſocer,*
p *Quod quiſque fecit, patitur: autorem ſcelus*
Repetit, p *ſuoq; premitur exemplo nocens.*
Vidi cruentos carcere includi duces,
Et q *impotentis terga plebeiâ manu*
Scindi tyranni. r *Quiſquis eſt placidè potens,*
Dominuſq; ſic vitæ, ſervat innocuas manus,
Et incruentum mitis imperium regit,
s *Animoque parcit*; t *longa parmenſus diu*
Felicis ævi ſpatia, u *vel cœlum petit,*
b *Vel læta felix nemoris Elyſij loca,*
Iudex futurus, ſanguine humano abſtine,
Quicunque regnas. ſcelera c *taxantur modo*
Maiore veſtra. AM. *Certus incluſos tenet.*
Locus nocentes? utq; fert fama, impios
Supplicia vinclis ſæva perpetuis domant?
THE. d *Rapitur volucri tortus Ixion rotâ.*
e *Cervice ſaxum grande Siſyphiâ ſedet.*

f In amne medio faucibus ſiccis ſenex
Sectatur vndas, abluit mentum latex;
s Fidemq; cùm iam ſæpe decepto dedit,
Perit vnda in ore: poma deſtituunt famem.
h Præbet volucri Tityo æternas dapes.
i Vrnaſq; fruſtra Danaides plenas ferunt.
Errant furentes impiæ k Cadmeides.
Torretq; menſas auida Phineas l auis.
AM. *Nunc ede nati nobilem pugnam mei.*
m Patrui volentis munus, an ſpolium refert?
THE. *Ferale tardis imminet ſaxum vadis,*
Stupente vbi vndâ ſegne torpeſcit fretum:
Hunc ſeruat n amnem cultu & aſpectu horridus,
Pauidoſq; manes ſqualidus getiat o ſenex;
q Impexa pendet barba, r deformem ſinum
Nodus coercet, ſ concavæ lucent genæ,
Regit ipſe conto portitor longo ratem:
*Hic * onere vacuam t litori puppim applicans*
u Repetebat vmbras; poſcit Alcides viam,
Cedente turbâ: dirus exclamat Charon;
Quò pergis audax? ſiſte properantem gradum.
Non paſſus vllas natus Alcmenâ moras,
** Ipſo coactum nauitam conto domat,*
Scanditque puppem. x cymba populorum capax
Succubuit vni. ſedit, & y grauior ratis
z Vtrinque Lethen latere titubanti bibit.
a Tunc vaſta trepidant monſtra, b Centauri truces,

f Tantalus vel quòd
ſ. Pelopem diſ. epulandum appoſuiſſet; vel quod ad deorum ſecreta admiſſus ea euulgaſſet, ad inferos Erigano ſ. mento tenus immerſus, *Quærit aquas in aquis & poma fugacia captat* Vide Thveſt. act. 1.
g Cùm iam feciſſet Tantalo ſpem ſe poſſe eam capere.
h Vide Hippolyt. v. 1218.
i L. Danai filiæ quæ & Belides ab auo Belo, patris iuſſu, maritos ſuos, filios Ægypti, prima nocte peremerunt omnes ad vnam, hac pœnâ damnatæ vt aquis pertuſis ſitulis ſeu vrnis haurientes dolium item perforatum implere nitantur.
k Cadmi neptes Agaue, Ino, Autonõe &c. quæ Pentheum
l Accepit ne Cerb. donum à volente Plutone patris ſui Iouis fratre, an ſpolium ab inuito Plutone abactum?
m Stygia
n Animas trementes.
o Charon, cuius deſcriptio ex Æneid. 6. petita.
p Cui plurima mento Canities inculta iacet.
q Sordidus ex humeri nodo dependet amictus.
r Stant lumina flamma, &c. Vel macie pellucent genæ.
* Oſſa atque pellis totus eſt, ita Charon macet Al. leg. onere vacuus i. Charon leuem, imò nullam habens vecturam.
s Citeriori, ad petendas animas.
t Cymbam euacuabat, & alias vmbras quam nouum omus repetebat. Legitur etiam *Repetebat vndas*; Quod Ianus Gruterus ſic exponit Repetebat illam vocem. L. ſæpius iterabat Vndas, Vndas, ſubaudito, venite ad vndas O animæ. Faceret huc illud Liuij lib. XLI. vna vox audiebatur ad mare vocantium id fortè temere ab uno clamatum, totis paſſim perſonabat caſtris.
* Obſeruat. ISAC PONTANVS Ms. Cantabrigienſem Legere *proprio coactum*, &c. Quod reuerâ multo propius rem ſignificat.
u Gemuit ſub pondere cymba Sutilis, & multam accepit rimoſa paludem.
x Onerata maiori pondere quàm ſolebat aduectis vmbris
y Omnium rerum ſimulachra apud inferos eſſe perhibentur ſicut & animæ apud ſuperos: hæc vero viſo victore tremuerunt. Herc. Oet. 1706.

dilacerauerunt. l Harpya. vide Thveſten. verſ. 1132.
m Accepit ne Cerb. donum à volente Plutone patris ſui Iouis fratre, an ſpolium ab inuito Plutone abactum?
n Stygia
o Animas trementes.
p Charon, cuius deſcriptio ex Æneid. 6. petita.
q *Cui plurima mento Canities inculta iacet.*
r *Sordidus ex humeri nodo dependet amictus.*
ſ *Stant lumina flamma, &c.* Vel macie pellucent genæ.
* Oſſa atque pellis totus eſt, ita Charon macet Al. leg. onere vacuus i. Charon leuem, imò nullam habens vecturam.
t Citeriori, ad petendas animas.
u Cymbam euacuabat, & alias vmbras quam nouum omus repetebat. Legitur etiam *Repetebat vndas*; Quod Ianus Gruterus ſic exponit Repetebat illam vocem. L. ſæpius iterabat Vndas, Vndas, ſubaudito, venite ad vndas O animæ. Faceret huc illud Liuij lib. XLI. vna vox audiebatur ad mare vocantium id fortè temere ab uno clamatum, totis paſſim perſonabat caſtris.
* Obſeruat. ISAC PONTANVS Ms. Cantabrigienſem Legere *proprio coactum*, &c. Quod reuerâ multo propius rem ſignificat.
x *Gemuit ſub pondere cymba Sutilis, & multam accepit rimoſa paludem.*
y Onerata maiori pondere quàm ſolebat aduectis vmbris
z Omnium rerum ſimulachra apud inferos eſſe perhibentur ſicut & animæ apud ſuperos: hæc vero viſo victore tremuerunt. Herc. Oet. 1706.

a Quos Ixion è nube genuisse fingitur supernè humanâ formâ, infernè equinâ: hi primi ex equis pugnabant, ut & Lapithæ frænos & strata equorum inuenisse dicuntur. Vterque Thessaliæ populus super mero ferox vt in Pirithoi nuptijs.

c Hydra mergit i mâ Styge capita sœcundè repullulantia, sup. v. 289.

d Cerberus hac ingens latratu regna crisæi personat.

g Pilos habet serpentinos & Draconem pro cauda.

h Terribilis forma, terribilis ira.

* Emendat Lipsius. *aure subrectâ*. Canum enim id est proprium, & arrigi aures videmus, cùm sonum captant.

i Etiam leues vmbras auditu explorare solitus.

k Sup. v. 45.

l Serpentini pili, iubæ è serpentibus.

d *Lapithæque multo ad bella succensi mero,*
e *Stygiæ paludis vltimos quærens sinus*
Fecunda mergit capita Lernæus labes.
Post hæc auari Ditis apparet domus:
His sæuus vmbras territat Stygius canis,
f *Qui trina vasto capita concutiens sono*
Regnum tuetur: sordidum tabo caput
Lambunt colubræ: viperis horrent iubæ:
Longusque tortâ sibilat caudâ draco;
h *Par ira formæ sensit vt motus pedum,*
Attollit hirtas angue vibrato comas,
Missumque captat aure subrectâ sonum,
i *Sentire & vmbras solitus, vt propior stetit*
Ioue natus, antro sedit incertus canis,
Et vterque k *timuit.* f *ecce latratu graui*
Loca muta terret, sibilat totos minax
l *Serpens per armos: vocis horrendæ fragor*
Per ora missus terna felices quoque
Exterret vmbras. soluit à læuâ ferox
Tunc ipse m *rictus, & Cleonæum caput*
Opponit, ac se tegmine ingenti n *clepit:*
Vibrice magnum dextera a *robur gerens,*
Huc nunc & illuc verbere assiduo rotat,
Ingeminat ictus. domitus b *infregit minas,*
Et c *cuncta lassus capita submisit canis,*
d *Antroque toto cessit. extimuit sedens*
e *Vterque solio dominus; &* f *duci iubet:*
g *Me quoque petenti munus Alcidæ dedit.*
Tunc grauia monstri colla permulcens manu
h *Adamante texto vincit; oblitus* i *sui*
Custos opaci peruigil regni canis

m Pollem Cleonæi leonis sinistro suo brachio obuoluntam soluit, quæ se tegit opposito capite cani. ὑπαχλᾶς, inquit Apollod. χειρωσάμενος τὸν λέοντα, τὸν μὲν δορὰν ἀμφιέσατο, τῷ χάσματι δὲ ἐχρήσατο κόρυθι. ἀπὸ κλέπτω, quod & ipsum a κελύπτω. qui enim clàm & latenter quid subtrahit, idem occulit tegitque. a Clauam. b Remisit minas, deposuit iram. c Tria, al. centum *bellua centiceps*. d Aditum dedit Herculi. e Pluto & Proserpina. f Addicitque canem Herculi ducendum, quò libeat. g Et Herculi petenti dedit me in vinculis ibi detentum, qui cum Pirithoo adueneram ad rapiendum Proserpinam. h Catena è solido ferro, solidas enim duraſque res appellant Poetæ adamantinas, veluti ex adamante factas, *Quis Martem tunicâ tectum adamantinâ, &c.* Legitur etiam *Adamante texto vinxit*. i Suarum vitium, & solitæ ferociæ.

Componit

Componit aures timidus, & patiens trahi,
Herumque fassus, ore submisso obsequens
Vtrumque caudâ pulsat anguiferâ latus.
Postquam est ad oras Tænari ventum, & nitor
Percussit oculos lucis ignotæ, nouos
Resumit animos vinctus, & vastas furens
Quassat catenas: penè victorem abstulit.
Pronumque retro vexit, & mouit gradu.
Tunc & meas respexit Alcides manus:
Geminis vterque viribus tractum canem
Irâ furentem, & bella tentantem irrita,
Intulimus orbi. vidit ut clarum æthera,
Et pura nitidi spatia conspexit poli,
Oborta nox est, lumina in terram dedit,
Compressit oculos, & diem inuisum expulit,
Aciemque retro flexit, atque omni periit
Ceruice terram: tum sub Herculeâ caput
Abscondit vmbrâ. Densa sed læto venit
Clamore turba, frontibus laurum gerens,
Magnique meritas Herculis laudes canit.

k Agnoscens Here. sui domitorem & dominum.
l Adulando in obsequium.
m Ad extremas & summas portas speluncæ Tartareæ. sup. v. 586.
n Postquam clara lux superæ auræ suo fulgore Cerberi oculos huiusmodi luci non assuetos perstrinxit, resumit priorem ferociam & indignans reluctatur.
o Al. *bonos*. Lipsius legit. *Lucis ignota bono, Resumit animos*, hoc sensu. postquam Cerberus supera attigit, & lucis dulcedo ac bonum obiecta: Luctatur & vinci negat. p Professus sibi mea ope & manu auxiliari opus esse. p Herculis & meis. q Tenebris assueto caligi-nem induxit Sol, declinauit oculos ad terram, imò clausit, ne lucem admitterent. r Vel tota ceruice, id est, penitaciter vel omni, id est, triplici ceruice. s Chorus è plebe Thebanâ lauro in lætitiæ atque victoriæ signum coronatus canit.

CHORVS THEBANORVM.

Chorus Herculis victoriam ex inferis reportatam canit, & cæteras illius laudes admiscet.

NAtus Euristheus t *properante partu,*
fusserat u *mundi penetrare* x *fundum:*
Deerat hoc solum numero laborum,
Tertiæ regem y *spoliare sortis.*
Ausus est cæcos aditus inire,
Ducit ad manes via quâ remotos
Tristis, & siluâ metuenda nigrâ:
Sed z *frequens magnâ comitante turbâ.*
Quantus incedit populus per vrbes

t Cum Iupiter inter Diuos dixisset de die quo Hercules natus foret, cæteris illum dominaturum, qui eo die nasceretur: Iuno per Lucinam remorata Alcmenę partum, vxoris Stheneli regis Mycenarum partum accelerauit, vnde natus est Euristheus septimo mense. u Medium terræ centrum in quo inferos plerique locabant. x Plutonem, cui in Saturni patris possessionum diuisione inferorum imperium sorte obuenerat. y Frequentata magno descendentium numero. z Non rarior quàm coit multitudo ad nouos ludos theatrales. a. ad Olympica certamina. 3. ad Cereris Sacra.

Ad

Ad nouos ludos auidus theatri:
*Quantus g Eleum * coit ad Tonantem,*
h Quinta cum sacrum i reuocauit k æstas: 840
Quanta, cum longe redit hora noctis,
Crescere & somnos cupiens quietos
Libra, P hœbeos tenet æqua currus,
Turba l secretam ceream frequentat,
Et m citi n tecta m properant o relicta 845
Attici n noctem celebrare mystæ:
o Tanta per campos agitur silentes
Turba: pars tardâ gradiens senectâ,
Tristius, & longâ satiata vitâ:
p Pars adhuc currit melioris æui, 850
Virgines nondum thalamis rugatæ,
Et a comis nondum positus ephebi,
b Matris & nomen modò doctus infans:
c His datum solis, minus ut timerent,
Igne prælato releuare noctem. 855
d Cæteri vadunt per opaca tristes:
Qualis est nobis animus, remotâ
Luce, cum mœstus sibi quisque sentit
r Obrutum totâ caput esse turbâ.
e Stat chaos densum, tenebræque turpes, 860
Et f color noctis f malus, ac silentis
Otium mundi, g uacuæque nubes.

g Ad ludos in honorem Iouis Tonantis, institutos atque celebratos, prope Olympiam Elidis vrbem.

* Al. leg. *Ruit ad Tonantem* Al. *currit ad* sed malè.

h Quarto quidem expleto anno, quinto ineunte, neque enim Olympias vel lustrum quinque absolutos annos cõplectitur.

i Festum Ioui celebrauit.

k Annus vel ætas confecta Autumno iam cæpto, vbi longiores noctes & somnos reddit Sol in Libra ab æquinoctio autumnali. *Libra dat somnique pares vbi fecerit horas.*

l Mystica Cereris Eleusinæ sacra iup. v. 300.

m Mystæ enim δᾷδας ἔχοι facem accensam tenentes currebant ad templum Cereris, priùs Eleusin. n Per agros celebrabantur hæc Cercalia, & noctu. Attici enim diem a solis occasu auspicabantur. o Tanta multitudo frequentat viam illã ad inferos. p Qui sunt fortioris ætatis currere valent. a Ephebi, qui nondum comam (quam ut dignoscerentur impuberes à puberibus aluerunt) detondebant. eamque pro more, numinis alicuius aræ consecrabant. b Qui iam primùm didicerat appellare matrem, quam modò mammam vocabat. *vel*, matris nomen pronunciare. Infantumque animæ flentes in limine primo Quos dulcis vitæ exortes, & ab vbere raptos Abstulit atra dies, & funere mersit acerbo. Virg. Æneid. 6. c His infantibus concessum præferre cereum vel candelam quę tenebras & timorem arceat; ut adultis facem. d Cęteri manes per loca illa obscura descendunt, animo non minùs tristes, quàm si quis nostrûm hic per tenebras præceps decideret in foueam ceu antrum profundum. r Alludit hic poëta ad loca subterranea similia Cryptę Neapolitatę quam ipsemet nobis descripsit Epistolâ LVII. *Nihil illo carcere longius, nihil illu faucibus obscurius, quæ nobis præstant, non vt per tenebras videamus, sed vt ipsas*, &c. Quę consulantur: ex ijs enim lux petenda est huic loco. e Non mouentur confulę illimi voraginis tenebrę densę & quasi palpabiles. f Tenebrę coloris expertes sunt: nocti tamen Poętę tribuunt atrum colorem, qui doloris & luctus proprius est malum appellant Romani *nigrum*. g Pluuię inanes, & nubium tantùm simulachra.

Sera

Sera nos illò referat ſenectus.
Nemo ad id ſerò venit, vnde nunquam,
Cùm ſemel venit, potuit reuerti,
Quid iuvat durum [h] *properare fatum?*
Omnis hoc magnus vaga turba terris
Ibit ad Manes, [i] *facietque inerti*
Vela Cocyto. [k] *tibi creſcit omne,*
Et quod Occaſus videt, & quod Ortus:
Parce venturis; [k] *tibi, Mors, paramus:*
Sis licèt ſegnis, properamus ipſi.
Prima quæ vitam dedit hora, carpſit.
[l] *Thebis læta dies adeſt:*
[m] *Aras tangite ſupplices,*
Pingues cadite victimas:
Permiſtæ maribus nurus
Solemnes agitent [n] *choros:*
[o] *Ceſſent depoſito iugo*
Arua fertilis incolæ.
Pax eſt Herculeâ manu
[p] *Auroram inter & Heſperum:*
[q] *Et quà ſol medium tenens*
Vmbras corporibus negat.
Quodcunque abluitur ſolum
Longo [d] *Tethyos ambitu,*
Alcidæ domuit labor.
Tranſvectus vada Tartari
Pacatis redit inferis.
[r] *Iam nullus ſupereſt timor:*
Nil ultra iacet inferos.
[f] *Stantes* [g] *ſacrificus comas*
Dilectâ tege [h] *populo.*

[h] Nos periculis obijciendo, & fatis quaſi eundo obviam.
[i] Omne humanum genus Stygiam paludem traijciet.
[k] Neque aliud vita eſt quàm ad mortem via, *ut enim in utero properamus vitæ, ſic ex hac vita ſtillicidio, &c.* Sen. epiſt. 102. [l] Θήβαισι ἡμέρ' ἥδε. Eurip. Sed legitur etiam *Thebis læta dies abeſt.*
[m] Sacrificate: Supplicibus enim precantibus, ſacra facientibus & iurantibus manu aras tangere moris erat.
[n] Choreas in ſacris enim ſaltare ſolitum.
[o] Ferientur agricolæ à laboribus.
[p] Ab Auroræ ortu ad occaſum veſperi. *ſupra v.* 35.
[q] Ab India ad mare Atlanticum.
[r] Meridiem verſus ubi Sol verticalis non reddit corporibus umbram ut in Syene civitate in confinibus Æthiopiæ atque Ægypti, directâ & perpendiculari lineâ ſub æſtivo Tropico ſitâ, ſole in Cancro exiſtente, nulla de corporibus ſextâ horâ iactatur umbra. [d] Vxoris Oceani pro mari. *Metonymicè.* [e] Et ipſis inferis devictis non eſt quod ultra timeamus. [f] Horrentes & arrectas ſacerdote, ſcil. afflato divinitùs in re divinâ. [g] Sacrifice: Antiptoſ. [h] Herculi ſacrâ, qua coronatus deſcendit ad inferos. alij ferunt Herculem ex albâ populo in ripa Acherontis inventâ ſibi coronam contexuiſſe. Κρατὶ δ' ἔχων λίνινα ἀγριελαῖα ἰσπίν ἴτυν.

ACTVS.

ACTVS QVARTVS.

HERCVLES. THESEVS. AMPHITRYON. MEGARA.

Hercules à cæde Lyci reversus advocatis Dijs sacra facturus in furorem vertitur & ὑπὸ μανιῶν & νόσου τὰς φρένας διαφθείρει suam uxorem cum liberis occidit, deinde in somnium labitur.

VLtrice dextrâ fusus adverso Lycus
i Terram cecidit ore; tum quisquis comes
Fuerat tyranni, iacuit & pœnæ comes.
Nunc sacra patri victor & superis feram,
Cessisque k meritas victimis aras colam.
Te, te, laborum socia & adiutrix, precor,
l Belligera Pallas, cuius in lævâ ciet
a Ægis feroces ore saxifico minas.
Adsit b Lycurgi domitor & c rubri maris,
Tectam virenti d cuspidem thyrso gerens:
Geminumque numen, Phœbus & e Phœbi soror,
Soror sagittis aptior, e Phœbus lyræ;
f Fraterque quisquis incolit cœlum meus,
Non ex nuverca frater; g adhuc appellite
Greges h opimos. i quidquid Indorum seges,
Arabesque k odoris quidquid arboribus legunt,
Conferte in aras; l pinguis exundet vapor.
m Populea nostras arbor exornet comas:
Te vanus oleæ froude n gentili tegat,
Theseu: Tonantem nostra adorabit manus.

i γῆν ὀδὸξ ἴλυν.
k Deorum sic meritorum.
l Quam belli & consilij Deam (ut quæ clypeo & hastâ armata è Iovis cerebro sit nata) Hercules in omni certamine præsentem habuit ducem, præsidem, auxiliatricem.
a Vide Agamem. vers. 524.
b Bacchus qui, Lycurgi Thraciæ regis vites omnes è Thracia in Bacchi odium excindere conantis falcem in sua erura convertit, illique furorem immisit, quo correptus uxorem & liberos trucidavit, ipse denique à Pantheris in Rhodope dilaniatus est. c Quòd Bacchus transfuectus Indiam primus devicit. Thyest. 370. d Pampineis involutam hastam supra vers. 472. e Diana semper venatrix. Apollo Arcitenens & ἰκηβόλος sed lyræ sibi à Mercurio donatæ sæpè vacans: Musarum. sc. præsidio celebris. f Et, quicunque indigetes Iovis filij sunt, sed non ex Iunone. g Admonere huc ô famuli victimas pinguiores, è quibus—oves *lectæ*, porci *eximij*, boves *egregij* dicebantur vel opimi. i Quicquid aromatum vel thuris præbet Indis terra ferax & Arabia. k Odoriferis arboribus. Oedip. 117. l In victimis incensis pinguis vapor, id est, κνίσσα exundet *alij leg.* exudet. *vel* thus pingue. m Supra vers. 893. n Theseus enim rex Athenarum. Olea autem eiusdem urbis propria est, utpote pacis symbolum, *nata in contentione Palladis cum Neptuno de nomine & tutela urbis.*

THE-

THE. o *Dij* p *conditores urbis, &* q *silvestria*
Trucis q *antra Zethi, nobiles* r *Dirces aquas,*
Laremque regis advenæ Tyrium s *colens,*
Date ihura flammis. AM. *Nate* t *manantes priùs*
Manus cruentâ cæde & hostili expia.
HER. *Vtinam cruorem* u *capitis invisi Deis*
Libare possem, gratior nullus liquor
Timxisset axas, victima haud ulla amplior
Potesi, magisque opima maclari Iovi,
Quàm rex iniquus. AM. x *Finiat genitor tuos*
Opta labores: detur aliquando ocium,
Quiesque sessis. HER. *Ipse concipiam preces,*
Iove meque dignas. y *Stet suo cælum loco,*
Telluseque & æther: astra inoffensus agant
Æterna cursus: alta pax gentes alat:
a *Ferrum omne teneat rubus innocui labor,*
Ensesque lateant: nulla tempestas fretum
Violenta turbet: nullus irato Iove
Exsiliat b *ignis: nullus hyberna nive*
Nutritus c *agros amnis eversos trahat:*
Venena cessent: nulla nocturno gravis
Succo tumescat herba: non sævi ac truces
Regnent per terras. Si quod etiamnum est scelus
Latera tellus, d *properet; & si quod payat*
Monstrum, d *meum sit.* e *Sed quid hoc? medium diem*
Cinxere tenebræ: f *Phœbus obscuro meat*
Sine nube vultu. quis diem g *retro fugat,*
Agitque in ortus? h *unde nox atrum caput*
Ignota profert? unde tot stellæ polum
Implent diurnæ? i *primus en noster labor*

o *Alij leg. Qui &c. & postea, colit Dato thura flammis.*
p Cadme, qui Iovis monitu primus Thebas condidisti, & Amphion qui testudinis à Mercurio donatæ sono saxa ad arcis Thebanæ constructionem traxisti.
q Speluncas Citheronis Bœotiæ montis quo Dirces vinculis soluta Antiope fugiens peperit enutrivitque Zethum agrestem immanem κμηστον cum fratre Amphione. *alij leg. Ceti, ut sit antrum immanis illius serpentis & ingenio instar Ceti à Cadmo cæsi supra vers. 259.*
r Vide Theb. vers. 126.
s Et colens, id est, qui colis larem regis Cadmi à Tyro huc adducti quæsitum sororem Europam.
t Nam *sacra manus à cæde recentes Attrectare nefas*

donec te flamine vivo Abluerit. u Tyranni. x Precare ut Iupiter finem tandem statuat tuis laboribus. y *Vota ita concipit ac pronunciat Hercules.* Constans & inviolata maneat mundi machina. a Nullus sit ferri usus nisi in agro colendo, in rustica instrumenta conflentur arma omnia. b Fulmen. c Sata & agrorum proventus. d Me adhuc vivo, me monstrorum domitore, qui illa deleam. e Arrogantiam hanc Herculis excipit furor, quo correptus videtur que non sunt videre. f Obscuratur sol, nullâ tamen nube interpositâ. g Orientem versus. h A qua cœli parte? *vel* unde fit ut mediâ die oriatur noctis facies, stellæque appareant. i Ecce Leo Cleonæus, qui mihi è laboribus primus, iam vero in Zodiaco positus, minax & lubam stellis rutilam iactans, uno saltu transmittet tria signa Autumnalia, tria Hyemalia, ac duo verna in Taurum signum vernale impetum facturus.

Cœli refulget parte non minimâ Leo,
Iràque totus fervet, & morsus parat;
Iam rapiet aliquod sidus: ingenti minax
*Stat ore, & ignes efflat, * & rutilâ inhians*
Cervice iactat: quidquid autumnus [k] gravis,
Hyemsque gelido frigida spatio refert,
Vno impetu transiliet: & verni petet
Frangetq; Tauri colla. AM. *Quod subitum hoc malum est?*
Quò nate vultus huc & huc acres refers?
[l] Acieque falsum turbidâ cœlum vides?
HER. *[m] Perdomita tellus, tumida cesserunt freta,*
Inferna nostros regna sensêre impetus:
Immune cœlum est; dignus Alcidæ labor.
In alta mundi spatia sublimis ferar;
Petatur æther, [a] astra promittit pater.
Quid si negaret? [b] non capit terra Herculem,
Tandemque [c] superis reddit. en ultro vocat
Omnis deorum cœtus, & laxat fores,
[d] Vnâ vetante. [e] recipis, & reseras polum?
An contumacis ianuam mundi truho?
Dubitatur etiam? [f] vincla Saturno exuam,
Contraque [g] patris impij [h] regnum impotens
Avum resolvam. bella [i] Titanes parent
*Me duce furentes: * saxa cum silvis trahamm,*
Rapiamque dextrâ [l] plena Centauris [l] iuga.
Iam [m] monte gemino limitem ad superos agam.

* Al. leg. *Et rutilat, inhiant cervice iactant.*

[k] Fœcundus fructibus. vel, febrium cohorte gravis.

[l] Veluti caligant oculi à sublato de ventriculo vapore: ita ubi halitus turbidi ab atrâ bile sursum feruntur concipiunturque in cerebri venis, imaginatio lædituri, unde falsò iudicant sensationes: & insequitur ἀηχανίαν παραφροσυνὴν & μελαγχολία, quæ tamen summis ingenijs plerunque accidit. sic Hercules cœlum falsum i. obscurum apparebat cùm sudum esset.

[m] Terrâ, mari, inferis devictis restat cœlum viribus meis intentatum, quod opus cùm labore meo dignum sit, proximè aggrediar. [a] Sup. vers. 23. [b] Non est capax mei, nihil habet amplius circa quod versetur labor meus. Imitatur Varronis illud apud Nonium de Hercule, *Iccirco quem terra non cepit, cœlum recepit.* [c] *Vel* quia, Iove genitum. *Vel* ex disciplina Platonicorum qui animas in cœlis priùs fuisse censebant quàm in corpora demitterentur. [d] Iunone.—[e]—Ad quam furens convertit sermonem, inquiens; utrum reseres cœlum O Iuno, meque recipies? an mavis me obstantis indignantisque cœli ianuâ diffractâ per vim intrare? [f] Ni facias, Saturnum avum meum vinculis illi à filio Iove iniectis exuam, ut regnum à Iove occupatum repetat. [g] Patris mei, id est, Iovis in patrem suum impij. [h] Regnum insolenter occupatum. Tyrannidem. [i] Titanis filij, qui paterni regni (quo Titanem expulerat Saturnus) recuperandi causâ contra Iovem bella moverunt. sup. vers. 79. * Al. leg. *Saxa cum sylvis feram.* Et lepidiùs profectò dicat se laturum rupes sylvestres quàm tracturum quamvis etiam ferre dici potuit, pro auferre. [l] Montes Thessaliæ, quos incolunt Centauri supra vers. 777. [m] Iter & ascensum ad cœlum struam iniecto Pelio Ossæ & huic tertium superstruam gradum Olympum, qui si ad cœlum non perveniat monsem ego illum in cœlum inculabor.

Videtis

970 *Videat sub* n *Ossa* n *Pelion* o *Chiron* p *suum:*
In cœlum n *Olympus tertio positus gradu*
Perueniet, aut mittetur. AM. *Infandos procul*
Aucrie sensus: pectoris sani parum,
Magni tamen, compesce dementem impetum.
975 HER. r *Quid hoc?* s *gigantes arma* t *pestiferi mouent:*
t *Profugit umbras Tityus, at* u *lacerum gerens*
Et inane pectus, x *quam prope à cœlo steit?*
Labat y *Citheron, alta* z *Pallene trumit,*
Marcentque a *Tempe. rapuit hic* b *Pindi iuga.*
980 *Hic rapuit* n *Oetæu. sæuit* b *horrendum* c *Mimas*
d *Flammi fera Erynnis* e *verbere excussos onat,*
f *Rogisque adustas propius ac propius sudes*
In ora tendit. sæua g *Tisiphone caput*
Serpentibus vallata, post raptum canem,
985 *Portam vacantem clausit oppositâ face.*
Sed ecce h *proles regis inimici latet,*
Lyci nefandum semen. i *inuiso patri*
Hæc dextra iam vos reddet. excutiat leues
k *Neruus sagittas. tela* l *sic mitti decet.*
990 *Herculea.* AM. m *Quò se cæcus inuergit furor?*
Vastum coactis flexit arcum cornibus,
Pharetramque soluit. stridet emissa impetu
Arundo. medio spiculum collo fugit
Vulnere relicto. HER. *Cæteram prolem eruam;*
995 *Omnesque latebras. quid moror? mihi minus*
Bellum Mycenis restat: ut q *Cyclopea*
Euersa manibus saxa nostris concidant,
Huc eat & illuc aula disiecto obice,
Rumpatque postes. columen impulsum labet.
1000 *Procumbat omnis regia.* h *hic video abditum*
Gnatum scelesti patris. AM. *Eu, blandas manus*
Ad i *genua tendens, voce miseranda rogat.*

n Mon. Thessaliæ.
o E Centauris iustissimus, qui in cœlum translatus Sagittarius est. Thyest. 859.
p Montem, quem ipse incoluerat.
q Vt ut magni.
r *Imaginatur se videre Gigantes bella Ioui inferentes.*
s Pernitiosi, anguipedes.
t Ruptis vinculis aufugit ex Inferis Tityus de quo sup. vers. 759.
u Laniatum & exesum iecur. ver. 1206.
x Quàm propè cœlum contigit?
y Bœotiæ mons.
z Vrbs Thraciæ.
a Sup. v. 285.
b Horrendè.
c Gigas.
d Face armata furia.
e Flagello.
f Intentat face, in rogis accensas.
g Vltrix furia anguibus crinita loco Cerberi à me rapti ianuam custode vacantem oppositâ face defendit.
h *Herculis filios suos, quos pernicioso furore correptus Lyci esse existimat, interimit.*
i Demittet vos in Orcum ad patrem à me cæsum.
k Chorda arcus.
l Non à scopo proposito aberrantia, verùm quodcunque minabuntur, ferientia. v. Oetæum vers. 1652.
m *Amph. Herculem è scena me puero coràm trucidet exeuntem in sequitur observaturus quid agat, redis, narratque, quid iam gestum sit.*
n Priùs hic omnia loca abdita scrutabor. deinde excindam Mycenas & vleiscar Eurystheum regem Mycenarũ, qui mihi tot dura impetauit.
o Mycenæ Cyclopum opus per hibentur, eorum, qui turrium construendarum inuentores feruntur, numero septem è Lyceâ ἴνα τείχεα λαΐνα ἀνακτόροις ἔστι, ὃν ἐκτίσθη πλοκάμοις. Eurip. Troad. verùm omnia magnæ molis operâ Cyclopum crédebantur. *Mania magna vides manibus fabricata Cyclopum.*
p *Ab terum è liberis suis comprehendit, reuolutq; à scena.*
q Vide Troad. v. 689.

Scelus nefandum, triste, & aspectu horridum,
k Dextra precantem rapuit, & circà furens,
Bis ter rotatum misit: ast illi caput
Sonuit: cerebro tecta dispersa madent:
At l misera parvum protegens natum sinu
Megara, furenti similis è latebris fugit.
HER. m Licet Tonantis profuga condaris sinu,
Petet vndecunq; temet hæc dextra, & feret.
AM. Quo misera pergis? quâ fugâ, aut latebras petis?
Nullus salutis Hercule infenso est locus:
Amplectere ipsum potius, & blandâ prece
Lenire tenta. ME. Parce iam coniux precor,
Agnosce n Megaram; natus hic o vultus tuos,
Habitusque reddit: cernis, vt tendat manus?
HER. d Teneo nouercam: e sequere, f da pœnas mihi,
g Iugoque pressum libera turpi Iouem.
Sed h ante matrem paruulũ hoc monstrum auferam.
ME. Quo tendis amens? i sanguinem fundes tuum?
AM. k Pavefactus infans l igneo vultu patris
m Perit ante vultus: m spiritum rapuit timor.
In coniugem nunc clava libratur grauis.
Perfregit ossa: corpori n trunco caput
Abest, o nec vsquam est. p cernere hoc audes, ni mis
Viuax senectus? si piget luctus, q habes
Mortem paratam. pectus in tela indue;
r Vel stipitem istum cæde monstrorum illitum
* Conuerte. s falsum ac nomini turpem tuo
Remove parentem, ne tuæ laudi obstrepat.
THE. Quo te ipse, * genitor, obvium morti ingeris?

k *Introspiciens Amphitryonem narrat quàm misserandè monstra perierit puer à patre circumactus & parieti alli sus.*
l *Megara in finitimum complexa fugit è penetralibus quibus latuerat, quam insequitur Hercules, per furorem Iunonem eam esse putans.*
m Confugias licèt in complexum Iouis tui, ego te insequutus inde oripiam.
n Me vxorem tuam.
o Filius hic facie & corpore te patrem suum refert cùm meæ pudicitiæ argumentum, tùm causa satis digna cur & ipsi parcas.
p Cernis vt ad te tendat manus supplices?
q *Videtur sibi Iunonem tenere.*
r Filios tuos ad necem *vel* me trahentem. *Amouetque è scenâ interlocutores.*
s tot laborum mihi imperatorum, odijque tui in me.
* Zelotypæ & rixosæ coniugio.
k *Vel* in conspectu matris.
vel priusquàm matrem interficiam.
i Filium, quem ipse genuisti.
k Vide quæ ad vers. 991. & vers. 1004.
l Ardentibus & scintillantibus Herc. furiosi oculis. *Et igneo quodam splendore radiasse Herc. oculos tradidit. Fun. Chium.*
m Timore ex piraui infans, antequam percussus sit.
n Detruncato.
o Caput clauâ concisum in minuta frustula & contritum perijt, evanuitque *more animæ.*
p *Cur hæc in tempora duro? Cur diu viuendo ea, quæ nolo video?* Imò cur sustineo videre, aut tam tristi spectaculo superstes?
q Habes mortem ad manum, portum & libertatem ab his malis. *Stoicè* sup. v. 425.
r Objicè te clauæ isti Herculis.
* In me.
s Me patrem tuum falsò habitum, cum Iup. verè sit & qui gloriæ tuæ splendorem offuscare possim amoue nec i datum. *Et hæc dicit irritans & prouocans Herculem vt & eum tollat.*
* Lipsij liber legit. *senior.* Malo ego vulgatam retinere. putant quidam propter reverentiam patris nomine à Theseo appellari, ex illo nimirum more, quo senes obuios patres vocamus: sed errant. Hoc enim vult Theseus, Tu pater, cur filio furenti sciens volens occurris, ut parricidij scelus admittat?

Quæ

Quò pergis amens? [t] profuge, & obtectus late,
Vnumque manibus auser Herculeis scelus.
HER. *Bene habet: [u] pudendi regis exisa est domus.*
[x] Tibi hunc dicatum, maximi coniux Iouis,
Gregem cecidi. vota persolui libens
[x] Te digna: & [y] Argos victimas alias dabit.
AM. *Nondum litasti nate: consumma sacrum.*
Stat ecce ad aras hostia, exspectat manum.
Ceruice promd. præbeo, occurro, insequor.
Macta. [a] Quid hoc est? [o] errat acies luminum,
Visusque mœror hebetat. [b] an video Herculis
Manus trementes? vultus in somnum cadit,
Et fessa ceruix capite summisso labat;
Flexo genu iam totus ad terram ruit.
[c] Vt cæsa siluis ornus, [d] aut portus mari
Datura moles. [e] viuis? an leto dedit
Idem, tuos qui misit ad mortem, furor?
[f] Sopor est, reciprocos spiritus motus agit.
Detur quieti tempus, [g] ut somno grauis
Vis victa, morbi pectus oppressum leuet,
Remouete famuli [h] tela, ne repetat furens.

[t] Ne & te patrem occidat.
[u] Lyci tyranni, ut putabat.
[x] Hoc dicit in Iunonis quæ Lyco fauebat irrisionem, *nimis autem verè prædicat se Iunoni vota soluisse, neque enim quicquam Iunoni amplius in votis erat, quàm ut vxorem & liberos interimeret. atque furens obliuiscitur se modo Iunonem voluisse occidere.*
[x] Mihi infestos & malos mactaui infesto maloque numini. *Vel*, digna te crudeli numine.
[y] Argos profectus ibi & Eurystheum mactabo. Eurysth. quidem Mycenarum rex, sed Argos & Mycenas poetæ confundunt.
[z] *Vrget Herc. Amphitryon inquiens*, nondum exlacrificasti nate, nondum consummasti sacrificium: vxori & liberis a te cæsis ego supersum, ego placida ante aras hostia sto mortem a te expectans, expetens. [a] *Herc. vehementi labore exagitatus furia defatigatus, tremebundus denique in somnum labitur. Sic autem Sophocles Aiacem, Euripides hunc ipsum Herculem consopitos prius inducunt, quàm menti restitutos. vers.* 1050. & 1078. [b] Fallor an video, &c? [c] *Antiquam veluti summis in montibus ornum*, &c. [d] Aut pars rupis exisæ & ruentis in mare, quæ obiectu suo tranquillum reddat mare, portumque efficiat. [e] *Appropinquans Amphitryon* inquit, viuis-ne, an idem furor qui te tuos occidere coegit, & te interfecit? [f] *Hoc dicit tactâ arteriâ vel obseruatis spirituum meatibus.* [g] Vide quæ ad vers. 1041. [h] Clauam, arcum, & sagittas ne à somno furens repetat.

CHORVS THEBANORVM.

Deos, Sidera, & elementa quæ lymphatis, lunaticis, & mente captis dominantur, in luctum, commiserationem & auxilium Herculis Chorus aduocat; somnum, qui furorem sedare solet, precatur, ut grauis sopore pressum Herculis membris restituat, pueros denique eius casus deflet.

LVgeat [i] æther, magnusque parens
Ætheris alti, tellusque ferax.
Et vaga ponti mobilis vnda.
[k] Tuque ante omnes, qui per terras
Tractusque maris fundis radios,
Noctemque fugas ore decoro,
Feruide Titan. obitus pariter
Tecum Alcides vidit & ortus,
Nouitque tuas vtrasque domos.
Soluite [l] tantis animum monstris;
Soluite superi: rectam in melius
Flectite mentem. tuque ô domitor
Somne [m] laborum, requies animi,
Pars humanæ [n] melior vitæ,
[a] Volucer, matris genus Astrææ,
[b] Frater duræ languide Mortis,
[c] Veris miscens falsa, futuri
Certus, & idem [d] pessimus autor:
[e] Pater ô rerum, portus vitæ,
[f] Lucis requies, noctisque comes,
Qui [g] par regi famuloque venis,
Placidus fessum lenisque [h] fouens;
Pauidum leti genus humanum
Cogis longam discere [i] mortem:
[k] Preme deuictum torpore graui.

i Cœlum cœlique creator. Cleanthes, Anaxamines alijque cùm philosophi veteres tum poëtæ æthera summum Deum nuncupabant. *Tum pater omnipotens fœcundis imbribus æther*, &c. Alijs Æther Cœli pater, Cœlum Saturni, &c. Cùm verò æther siue aër sæpissimè pro Ioue ponatur, exponas licebit. Iupiter Iouisque pater Saturnus calamitatem Herc. filij & nepotis lugeant.

k O Sol sup. ver. 36. & vers. 881.

l Tam nefando & monstroso furore.

m Alij leg. *malorum*, quæ somnus ut & labores domare quidem & minuere si non extinguere & tollere passim à poetis decantatur. n Quæ nec agit nec cogitat malũ, rarò patitur. *vel*, quoniam quibusdam magnam si non maiorem vitæ partem absumat. quid si dicamus, *maior pars* ut, *at bona pars procerum* pro *magnã* Pers. 2. sat. a O alate somne. filium autem Iustitiæ Astræi gigantis filiæ vocat, quòd beneficio iustitiæ tutò & securè dormitur, qui tamen plerisque Noctis & Erebi filius dicitur. vnde & addit. b Frater Mortis, quæ ex eadẽ progenie. c Insomnia vera quandoque, falsa vt plurimùm, ut quæ ex Eburneâ portâ. d Frequentiora enim somnia vera ex mentis præsagæ metu, quàm læta ex spe. e Chaos & tenebræ primæ. *Vel*, qui digestionem iuuas, alis, vireisque reparas, adeoque genitalis. f Laboris diurni. Ex æquo, All one. h Al. leg. *foues*. i *Fanus Douza fil. legit* Noctem. *Nox autem longa mors est, cuius somnus imago*, & alioqui cùm somnus censeatur mors breuis; haud malè dicatur assuefacere nos longæ illi morti & perpetuò dormiendæ. k Tantisper dormiat quoad concoxerit pernicioſũ hunc humorẽ, qui furoris causa.

Sopor

Sopor indomitos alliget artus;
Nec torva priùs pectora linquat,
Quàm mens repetat pristina cursum;
En, fusus humi sæva feroci
Corde volutat somnia. nondum est
Tanti pestis superata mali:
Clavæque gravi lassum solitus
Mandare caput, quærit [m] *vacuâ*
[a] *Pondera dextrâ, motu iactans*
Brachia vano: nec adhuc omnes
Expulit æstus. [o] *sed, ut ingenti*
Vexata Noto servat longos
Unda tumultus, & iam vento
Cessante tumet. pelle insanos
Fluctus animi. redeat pietas,
Virtusque viro: [o] *vel sit potiùs*
Mens vesana concita motu;
Error cæcus, quà cœpit, eat.
[a] *Solus te iam præstare potest*
Furor insontem. Proxima puris
Sors est manibus, nescire nefas.
Nunc Herculeis [1] *percussa sonent*
Pectora palmis: [b] *mundum solitos*
Ferre lacertos [2] *verbera pulsent*
Victrice manu: [3] *gemitus vastos*
Audiat æther, audiat [c] *atri*
Regina poli, vastisque ferox
Qui colla gerit vincla catenis,
Imo latitans [d] *Cerberus antro.*
Resonet mœsto clamore [e] *chaos,*
[f] *Latèque patens unda profundi,*
Et, qui [g] *melius tua tela tamen*
Senserat, æther.
Pectora [h] *tantis obsessa malis*
Non sunt ictu ferienda levi:

1 Veluti, si quando mare ventorum vi agitatur, etiamsi ponant venti, non tamen statim cessat undarum æstus; ita quamvis Hercules μελαγχολικὸν παθος somno mulceatur ac sedetur, non tamen planè atrum atque acrem humorem expiravit. videte enim quàm turbida etiam dormientem vexent insomnia; per somnum enim clavam quærit, quam dormiturus capiti supponere solet.

m Nec enim invenit, quod quærit.

a Clavam.

o Vel etiam furore detineatur. ita nec ipse quod admiserit scelus agnoscet, nec crimini dabitur illi, cui furor arbitrij libertatem ademit.

a Proximè innocentiam est ignorantia, quæ, si non sit affectata & malæ dispositionis, reddit facta invita. & peccata excusat. maximè

verò si subsequatur dolor: *Chorus itaque Herculem ad pœnitentiam adhortatur.* 1 Planctu. 2 Flagellis. 3 Gemitu testetur se dolere & pœnitere.

b Cœlum sup. vers. 68. c Proserpina regina inferorum, qui polo Antarctico subiecti vulgò creduntur. sup. vers. 606. d Quem ab Eurystheo dimissum Pluto pristinæ custodiæ iterum præposuerat. e Rerum & elementorum confusio, cuius imago apud inferos. f Mare. g Melius in aëra, dum insequereris Stymphalidas missa quàm in tuos liberos. h Polluta tantis malis, vel furore, ut supra vers. 1062.

Vno planctu i tria regna sonent.
k Et tu callo decus ac telum
Suspensa dis fortis arundo,
Pharetræque leves, date sæva fero
Verbera tergo: cædant humeros
l Robora fortes, stipesque potens
Duris oneret pectora nodis:
Plangant tantos arma dolores.
m Non vos patriæ laudis comites,
Ulti n sævo vulnere reges.
Non a Argivâ membra b palæstrâ,
Flectere docti, fortes b cæstu,
Forteſque manu; iam tamen auſi
c Telum d Scythici leve d coryti
Missum certâ librare manu,
e Tutoſque fugâ figere cervos,
f Nondumque feræ terga iubatæ;
Ite ad Stygios umbræ portus,
Ite innocuæ, quas in primo
Limine vitæ scelus oppressit
Patriusque furor: ite infaustum
Genus, ô pueri, g noti per iter
Triste laboris: ite, h iratos
Visite reges.

i Cœlum, mare, infernus.
k Et vos O Herculis tela, arcus, sagittæ, &---
l---clava cædite & gravate pectus, humeros, tergum Herculis, exigiteque pœnas ab eo, quòd vobis abusus sit.
m Vos O Herculis pueri miserè perijstis, priusquam paternam gloriam posſetis per ætatem æmulari, & morte tyrannos plectere.
n *Legunt* & sævos *quod non displicet.*
a Synechdoche pro *Græca*, ut & --bi. palæstra & cæstu pro *integro pentathlo.*
c Sagittas mittere.
d Pharetræ, qualem gerunt Scythæ. *vel*, non minori dexteritate, quam Scytharum pueruli, quos ab infantia parentes sagittis assuefaciebant. Est autem γωμυτὸς τοξοθήκη. per leve telum hic intelligit habile & pondere minùs onerosum. e Qui pedum velocitate freti, salutis fiduciam in fugâ ponunt. f Nec dum auſi estis, leonem iubatum agredi. g Generaliter, vel, noti patri vestro quà descendit, redijtque. h Plutonem & Proserpinam patri vestro indignatos propter vim illatam. *vel*, ut vers. 610. tristes deos. *vel* Tyrannos quos Herc. demiserat.

ACTVS QVINTVS.

HERCVLES. AMPHITRYON. THESEVS.

Hercules expergefactus & mentis reſtitutus, poſtquam ſuos à ſe interfectos comperiſſet, manus ſibi inferre parat. patris precibus victus ſibi parcet, Athenasque Theſei conſilio purgandi proſpiciunt.

Vbi hic locus? quæ regio? quæ mundi plaga?
Vbi ſum? ſub ortu Solis, an ſub i cardine

i Polo Arctico. ſup. vers. 6.

Glacialis

Glacialis Vrſę? k numquid Heſperij maris
Extrema tellus hunc dat Oceano modum?
l Quas trahimus auras? quod ſolum feſſo ſubeſt?
Certè redijmus. m unde proſtratâ domo
Video cruenta corpora? an nondum exuit
Simulacra mens n inferna? poſt reditus quoque
Oberrat oculos turba o feralis meos.
Pudet fateri. paveo: neſcio quod mihi,
Neſcio quod animus grande præſagit malum:
Vbi eſt parens? ubi illa natorum grege
Animoſa coniux? cur latus lævum vacat?
Spolio leonis? quònam abijt p tegimen meum,
Idemque ſomno mollis Herculeo thorus?
Vbi tela? vbi arcus? arma quis q vivo mihi
Detrabere potuit? ſpolia quis r tanta abſtulit?
s Ipſumque quis non Herculis ſomnum horruit?
Libet meum videre victorem, libet.
t Exurge victor, quem novum cœlo pater
Genuit relicto: cuius inceſtu ſtetit
Nox longior, quàm noſtra. quod cerno neſas?
Nati cruentâ cæde confecti iacent;
Perempta coniux. u quis Lycus regnum obtinet?
Quis tanta Thebis ſcelera moliri auſus eſt,
Hercule reverſo? x quiſquis y Iſmeni loca,
z Actęa quiſquis arva, qui a gemino mari
b Pulſata Pelopis regna Dardanij colis,
Succurre, ſævę cladis autorem indica.
Ruat ira in hoſtes. hoſtis eſt, quiſquis mihi
Non monſtrat hoſtem. *victor Alcide lates?*
Procede: c ſeu tu vindicas d currus truces
e Thracis cruenti, ſive f Geryonis pecus,
g Libyęve dominos: nulla pugnandi mora eſt.
En nudus aſto, vel meis armis licèt
Petas inermem. cur meos Theſeus fugit
Paterque vultus? h ora cur condunt ſua?

k Aut in Hiſpania, ubi Oceanus terræ facit terminum.

l Superas aut inferas? *vel* ſub quo cœlo? in quâ regione? *Quæ ſubdit.* quod ſolum ſeſſo ſubeſt.

m *Videri cadavera humi ſtrata dubitat, an redierit ab inferis, nec ne. tandem ait,* certè redijmus.

n Qualia vidi apud inferos.

o Mortuorum. *feram* enim antiqui mortem dixerunt, unde quæ ad mortem ſpectant dicuntur *feralia.*

p Leonis pellis, qua me interdiu tegere ſolebam, quę mihi dormituro ſtrata pro lecto erat.

q *Emphaticè* ἀμοὶ ζῶντι κἀδὲν χθονὶ ὑπερτέρῳ.

r Mihi, tam forti.

s Etiam Herculem dormientem.

t Si quem me fortiorem genuerit Iupiter adulterată & vitiată aliquâ fœminâ per longiorem noctem, quàm qua ego genitus ſum. ſup. verſ. 24.

u Quis tyrannus Lyci ſimilis vel deterior, &c. ille enim me abſente regnum occupavit: hic autem reverſo me.

x Aliquis ex iis qui Bœotiam, aut Peloponneſum incolit, indicet mihi huius cladis autorem.

y Sup. verſ. 331.

z Attica, maritima, ab ἀκτὴ litus: aliis, ab Acthide Cranai filia.

a Sup. verſ. 335.

b Peloponneſum Pelopi filio Tantali regis Phrygum regnatam, à quo & nomen habuit illa Peninſula.

c Seu tu occiſoris interfectum à me Diomedem. ſup. verſ. 225.

d Iugales equos, qui carne humanâ veſcebantur.

e Ceu Geryonis armata pecora. verſ. 230.

f Ceu Antæum v. 481. & Atlantis hortos. v. 337.

g Magni inexplorandum. *vel* præ pudore.

h *Differte*

r Vt supra, *differte amplexus.* v. 636. quin missis lacrymis dicite, quis meos, &c.

s Emphaticè, id est, bonâ amicâ. Theseus enim amicis erat fidus, utcunq; uxoribus fidem non præstaret.

t Eurysthеus.

u Legitur & *Nunquid infestum mihi Parentis agmen*; ut sit, an factio Lyci infesta mihi in patriâ meâ Thebis hanc nobis cladem dedit?

x *Ordo est.* precor te per laudem meorum facinorum.

y A Iove, cuius numen mihi primum.

z μὴ κρίνε, μὴ ξύνιε. Soph. Ai. ne inquire curiosiùs ea quæ nescire præstat.

a Ita ne abeant ignota, ut ego non ulciscar?

b Etiam ignavus?

c Fortis tamen minora tolerabit, ut maiora deviteț.

d Quam vides & nostri, cædes, minima pars est calamitatis tuæ, quam non vides, *immò multò prius esse, quid ab ipso tactum sunt.*

e Manus mea sibi malè conscia refugit contactum patris. Sic infra. vers. 1317. *alij exponunt*, pater refugit tangere meas manus. *non placet.*

f Scelus, cuius author me latuit, in his manibus errat. Quid si lega? *hinc erat scelus*, quandoq; enim recipit Iambum quinotus locus.

g Hydræ sanguine & felle tincta.

h Non ambigo de manu, quæ ijs uti potuerit, quod nulla valuit præter meam.

i ϕασὶ σιωπᾶν τινες, tacent, contenite videntur.

k Lucius quidem causa tua est; at crimen est Iunonis.

l Sophist.

m Qui cutam non habuisti mei filij tui à mente ab alienati & nepotum tuorũ à me interfectorũ. vel obliviscere me filium esse tuum.

n Post admissum scelus, quod ante oportuit.

o Tuos ex me nepotes à me cæsos.

p Vterq; polus.

r *Differte fletus. quis meos dederit nisi*
Omnes simul, profare: quid genitor siles?
At tu eda Theseu, sed [a] *tua Theseu fide.*
Vterque tacitus ora pudibunda obtegit,
Furtumque lacrymas fundit. in tantis malis
Quid est pudendum? nunquid [b] *Argivę potens*
Dominator urbis? [c] *nunquid infestum Lyci*
Perennis agmen clade nos tandẽ obruit?
[d] *Per ẽe, meorum facinorum laudem precor,*
Genitor, tuique nominis semper mihi
Numen [e] *secundum; fare, quis fudit domum?*
Cui præda iacui? A M. [f] *Tacita sic abeant mala.*
H E. [g] *Vt inultum ego sim?* A M. *Sæpe vindicta obfuit.*
H E R. *Quisquamne* [h] *segnis tanta toleravit mala?*
A M. [i] *Maiora quisquis timuit.* H E. *His etiã pater*
Quidquam timeri maius aut gravius potest?
A M. [k] *Cladis tuæ pars ista, quam nosti, quota est?*
H E R. *Miserere, genitor: supplices tendo manus.*
Quid hoc [l] *manus refugit.* [m] *hic errat scelus.*
Vnde hic cruor? quid illa puerili madens
Arundo leto, [n] *tincta Lernæâ nece?*
Iam tela video nostra, [o] *non quero manum.*
Quis potuit arcum flectere? aut quis dexterã
Sinuare nervum vix recedentem mihi?
Ad vos revertor: genitor, hoc nostrum est scelus?
[p] *Tacuere, nostrum est.* A M. [q] *Lucina est isthæc*
tuus;
Crimen noverce. casus hic culpã caret.
H E R. *Nunc parte ab omni* [r] *genitor iratus tona,*
Oblite [s] *nostri: vindica* [t] *seră manu*
Saltem [u] *nepotes: stelliger mundus sonet,*
Flammas & [x] *hic & ille iaculetur polus:*

r Differte fletus. quis meos dederit nisi
Omnes simul, profare: quid genitor siles? 1175
At tu eda Theseu, sed [a] tua Theseu fide.
Vterque tacitus ora pudibunda obtegit,
Furtumque lacrymas fundit. in tantis malis
Quid est pudendum? nunquid [b] Argivę potens
Dominator urbis? [c] nunquid infestum Lyci 1180
Perennis agmen clade nos tandẽ obruit?
[d] Per ẽe, meorum facinorum laudem precor,
Genitor, tuique nominis semper mihi
Numen [e] secundum; fare, quis fudit domum?
Cui præda iacui? A M. [f] Tacita sic abeant mala. 1185
H E. [g] Vt inultum ego sim? A M. Sæpe vindicta obfuit.
H E R. Quisquamne [h] segnis tanta toleravit mala?
A M. [i] Maiora quisquis timuit. H E. His etiã pater
Quidquam timeri maius aut gravius potest?
A M. [k] Cladis tuæ pars ista, quam nosti, quota est? 1190
H E R. Miserere, genitor: supplices tendo manus.
Quid hoc [l] manus refugit. [m] hic errat scelus.
Vnde hic cruor? quid illa puerili madens
Arundo leto, [n] tincta Lernæâ nece?
Iam tela video nostra, [o] non quero manum. 1195
Quis potuit arcum flectere? aut quis dexterã
Sinuare nervum vix recedentem mihi?
Ad vos revertor: genitor, hoc nostrum est scelus?
[p] Tacuere, nostrum est. A M. [q] Lucina est isthæc
tuus;
Crimen noverce. casus hic culpã caret. 1200
H E R. Nunc parte ab omni [r] genitor iratus tona,
Oblite [s] nostri: vindica [t] seră manu
Saltem [u] nepotes: stelliger mundus sonet,
Flammas & [x] hic & ille iaculetur polus:

Rupes ligatum [c] *Caſpiæ corpus trahant.*
Atque ales auida. [d] *cur Prometheï vacant*
Scopuli? pareatur vertice immenſo feras
Volucreſque paſcens Caucaſi abruptum latus,
Nudumque ſluis. illa, quæ Pontum Scythen
Symplegas arctat, hinc & hinc vinctas manus
Diſtendat alto: cùmque reuocatâ vice
In ſe coibunt [f] *ſaxa, quæ in cœlum exprimunt*
Actis vtrinque rupibus medium mare,
[g] *Ego* [*] *inquieta montium iaceam mora.*
[h] *Quin ſtructum acervans nemore congeſto aggerem,*
Cruore corpus [i] *impio ſparſum cremo?*
Sic, ſic agendum eſt; inferis [k] *reddam Herculem.*
AM. [l] *Nondum tumultu pectus attonitum caret.*
[m] *Mutauit iras; quodque habet proprium furor;*
In ſe ipſe ſæuit. HER. [n] *Dira ſuriarum loca*
Et [n] *inferorum carcer, & ſonti plaga*
Decreta turbæ, & ſi quod exilium latet
Vlterius [o] *Erebo, Cerbero ignotum &* [p] *mihi,*
Huc me abde tellus: Tartari ad finem vltimum
Manſurus ibo. pectus [q] *ô nimiùm ferum!*
Quis vos per omnem, liberi, ſparſos domum
Deflere dignè poterit? hic [r] *durus malis*
Lacrymare vultus neſcit. huc enſem date;
Date huc ſagittas; ſtipitem huc vaſtum date.
[s] *Tibi tela frangam noſtra; tibi noſtros puer*
Rumpemus arcus, ac tuis ſtipes grauis
Ardebit vmbris: ipſa [t] *Lernæis frequens*
Pharetra telis in tuos ibit rogos.

[c] Montis Caſpij, qui Tauri pars fuit.
[d] Abripiátin locum Prometheï, cuius Caucaſo catenis alligati iecur renaſcens aſſiduè depaſcebatur aquila ob ignem Ioui ſurreptum, quem tamen iam pœna illa liberauit Iupiter prænonitus è Prometheo, ut à Thetidos connubio abſtineret.
[e] Ia meum ſupplicium.
[f] Symplegades vel Cyaneæ inſulæ ſunt ſeu ſcopuli in Ponti Euxini oſtio. quæ finguntur concurrentes, eò quòd non multùm à ſe diſtantes nauigantibus modò diſiungi, modò coire videantur. Optat Hercules, ut vbi hæ inuicem colliduntur, manu alterâ ipſe vtrique alligatus intermedius concutiatur. Vide Medeam v. 341.
[g] Moram ijs inijciam, corpore ſc. meo ne coëant, interiecto. [*] Ioſ. Scaliger ſeriungit, & legit *in quietâ* & ſic exponit, Hercules optat in illa mora, dum coeunt ſaxa, & mare in cœlum exprimunt, inter illa intercipi, & ita perire in illo quieto momento. [h] Aut cæ non potiùs ipſe in conſtructam pyram me conijcio? *triſte de morte ſua omen.* [i] Natorum i me impiè effuſo. [k] Vt qui priùs ibi fuerim. [l] Non receſſit furor eius in totum. [m] Ab alijs in ſe [n] Supplicij loca. [o] Infernalium fluuiorum infimo. [p] Qui omnia ibi perſeruratus ſum. [q] Quod non ſoluatur in lacrymas, ſed quis vos dignè deflere poterit? &c. [r] Induratus malis [s] *Conuerſus ad vnum filiorum dicit* Tibi ſagittas frangam: *ad alterum*, tibi arcum: *ad tertium conuerſus dicit*, tuis manibus quaſi inferiæ comburetur clauа hæc; *ad quartum*, tuo rogo ardebit pharetra, atque *ita quatuor Herculem filios (quorum nomina Omitem, Therenachum, Demochoonta, Creontiadem ferunt) interfecit (vbi ſ. quos alij duos, alij octo fuiſſe autorum.* [t] Sup. verſ. 1194.

Dent

Dent arma pœnas: [b] *vos quoque infaustas meis,*
Cremabo telis, ô nouercales manus.
THE. *Quis nomen vnquam sceleris errori dedit?*
HER. *Sæpe error ingens sceleris obtinuit locum.*
THE. [c] *Nunc Hercule opus est. perfer hanc molem mali.*
HER. [d] *Non sic furore cessit extinctus pudor,*
Populos vt omnes impio aspectu fugem.
Arma, arma, Theseu, flagito propere mihi
Subtracta reddi. [e] *sana si mens est mihi,*
Referte manibus tela: si remanet furor,
Pater recede, [f] *mortis inueniam viam.*
AM. [g] *Per sancta generis sacra, per ius* [h] *nominis*
Vtrunque nostri, siue me altorem vocas,
Seu tu parentem: perque venerandos pijs
Canos, senectæ parce desertæ precor,
Annisque fessis: vnicum lapsæ domus
Firmamen, [i] *vnum columen afflicto malis*
Temet reserua, [k] *nullus ex te contigit*
Fructus laborum. semper aut dubium mare,
Aut monstra timui. [l] *quisquis in toto fuit*
Rex sæuus orbe, manibus aut aris nocens,
A me timetur. semper absentis pater
Fructum tui, tacitumque & aspectum peto.
HER. [m] *Cur animam in istâ luce detineam amplius*
Moreræque, nihil est: cuncta iam amisi bona.
Mentem, arma, famam, coniugem, natos, [a] *manus;*
Etiam [b] *furorem. nemo potluto queat*
Animo mederi: [c] *morte sanandum est scelus.*
THE. [d] *Perimes parentem?* HER. [e] *Facere ne possim, occidam.*
THE. [f] *Genitore coram?* HER. [g] *Cernere hunc do-cui nefas.*
AM. [h] *Memoranda potiùs omnibus facta intuens,*
Memor anda potius omnibus facta intuens, [k] *Hactenus de te absente solicitus fui: mihi iam tandē liceat tuā præsentiā frui.* [l] *Si quis alicubi terrarum sit tyrannus in homines crudelis, in Deos impius, timui semper, ne tu amandareris ad eum extinguendum, alij legant, manibus aut armis nocens.* [m] *Non est cur diutiùs viuam.*

[b] Vosque vnà cremabo manus meæ, quæ nimis obsequutæ estis odio nouercæ meæ Iunonis.
[c] Nunc tibi opus est solitâ tuâ tolerantiâ.
[d] Nec tamen adeò mihi pudorem excussit furor, vt tanto sceleri superesse velim, & perfrictâ fronte occurram hominibus, qui me horrentes fugiant à conspectu meo.
[e] Quæ sciat vti armis. *Vel* quæ sentiat quid admiserim, statuatque pœnas sceleris exigere.
[f] Etiam absque armis mortem inueniam. mori enim certum est. Aures (inquit Gruterus) [a] dæ illa repetitio similis. videtur aliquanto virilius quod extat in vno codice. *Inueniam.*
[g] Per sanctâ generis iura mutuaque patris precor. *Vel* per sacrificia gentilitia.
[h] Alumni & parentis.
[i] Te mihi amicis destituto, soli, seni, malis afflicto solamē vnicū reserua.
[k] Hactenus de te absente solicitus fui: mihi iam tandē liceat tuā præsentiā frui.
[l] Si quis alicubi terrarum sit tyrannus in homines crudelis, in Deos impius, timui semper, ne tu amandareris ad eum extinguendum, alij legant, *manibus aut armis nocens.*
[m] Non est cur diutiùs viuam. [a] Quondam egregia & laude digna aggressas, nunc dedecorosa & scelerata. [b] Quo me tenente nec culpam agnoui, nec dolorē sensi. [c] Insanæ menti nulla est nisi à morte medela. [d] An te volendo eris mihi causa mortis? [e] Imò ipse me occidam, ne quando in furorem relapsus te interficiam, vt nuper, &c. [f] An te occides: coram patre? [g] Assuēfeci eum huiusmodi spectaculis, qui in conspectu eius interfeci vxorem & natos. [h] Cæteras tuas virtutes perpende, ijsque hanc vnam condona.

Vnius

Vnius à te criminis veniam pete.
HER.[i] *Veniam dabit sibi ipse qui nulli dedit?*
[k] *Laudanda feci iussus, hoc vnum meum est.*
Succurre genitor, siue te[l] *pietas mouet,*
Seu triste fatum, siue violatæ decus
Virtutis: effer arma; vindicatur meâ
Fortuna dextrâ. THE. *Sunt quidem patriæ preces*
Satis efficaces. sed tamen nostro quoque
Mouere fletu. surge, & aduersa impetu
Perfringe solito: nunc tuum[m] *nulli imparem*
Animum malo resume, nunc magnâ tibi
[n] *Virtute agendum est;* [o] *Herculem iraſci veta.*
HER.[p] *Si viuo, feci scelera: si morior, tuli.*
Purgare terras propero: iamdudum mihi
[r] *Monstrum impium, sæuumq;, & immite, at ferum*
Oberrat: [ſ] *agedum dextra, conare aggredi*
Ingens opus, labore bisseno amplius:
Ignaue ceſſas? fortis in pueros modò,
[t] *Pauidaſque matres? arma niſi dentur mihi,*
Aut omne [u] *Pindi Thracis exſcindam nemus,*
[x] *Bacchiq; lucos, & Citheronis iuga*
Mecum cremabo: tota cum domibus ſuis,
Dominiſque tecta, cum Deis templa omnibus
Thebana ſupra corpus excipiam meum,
Atque vrbe verſa condar. [a] *& ſi fortibus*
Leue pondus humeris mœnia * *inuerſa incident,*
Septemque opertus non ſatis portis premar,
Onus omne mediâ parte qua mundus ſedet,
Dirimitq;, ſuperos in meum vertam caput.
Redde arma. AM. *Vox eſt digna* [b] *genitore Herculis,*
[c] *Hoc en peremptus ſpiculo cecidit puer:*

i Egòne, qui ab alijs ſontibus pœnas poposci, mihi ignoſcam?
k Ab Euryſtheo iuſſus laudanda feci, ſcelus hoc à me profectum eſt.
l Nepotum cædis pia vindicta *Vel*, filij tui tibi & alijs deteſtabilis commiſeratio.
m Nulli malo inferiorem, imò maiorem.
n Vt te virum præbeas.
o Dolorem tuum, iramque vince.
p Si mihi poſt tale flagitium vitæ uſum indulſero, videbor conſultò feciſſe & approbare.
q Si verò morte vlciſcar, credar per vim aliundè illatam & extrinſeco morbi impulſu hoc perpetraſſe.
r Monſtroſum ſcelus hoc meum.
ſ Aggredere itaque, O dextra, hoc monſtrum extingue, cuius laboris gloria duodecim illorum à te geſtorum laudem ſuperabit.
t *Per indignationem dixit*, pro, matrem pauidam. ut Theb. 368 Med. 1005. Agam. 192.
u Montis in confinibus Theſſaliæ verſus Thraciam.
x Syluas incæduas prope Thebas, quæ Baccho conſecratæ ſacrificijs lucent.
a Quòd ſi domus, templa, mœnia, portæ ſeptem, vniuerſa vrbs Thebarum nimis leue pondus ſit ad me opprimendum, vertam ego in caput meum omnia inter terram & cœlum ſummum. *Vel*, molem ipſam terræ, quæ in medio librata ſuo interpoſitu alterum hemiſphærium, ceu cœli faciem mediam ab altera ſeparat & occulit.
* Al. leg. *immerſa*. Dan. Heinſius leg. *inuerſa*.
b Quæ & me tam fortis viri patrem fortitudinis admoneat, doceatque mori. *Et cum dicto petit arundinem.*
c Impiâ hac & nouercali ſagittâ, quam manu tua emiſſam dixerit Iuno in natum tuum, vtar ego in me.

Hoc,

Hoc, Iuno, telum manibus emisit tuis:
Hoc nunc ego vtar. TH.* *Ecce, iam (miserum metu*
Cor palpitat, corpusque sollicitum ferit.)
d *Aptata Arundo est: ecce,* e *iam facies scelus*
f *Volens, sciensque. pande, quid fieri iubes?*
HER. g *Nihil rogamus; noster in tuto est dolor.*
AM. *Natum potes seruare* h *tu solus mihi.*
TH. i *Sed ipse nondum maximum euasi metum.*
HER. k *Miserum haud potes me facere, felicem potes.*
AM. *Sic stæue quidquid statuis, ut causam tuam*
Famamque in arcto stare & ancipiti scias.
l *Aut viuis aut occidis. hanc animam* m *leuem,*
Fessamque senio, nec minùs quassam malis,
n *In ore primo teneo.* o *tam tarde patri*
Vitam dat aliquis? non feram vlteriùs moram,
Letale ferro pectus impresso induam:
Hic, hic iacebit Herculis p *sani scelus.*
HER. *Iam parce, genitor, parce; iam reuoca manum.*
q *Succumbe virtus, perfer imperium patris.*
Eat ad labores r *hic quoque Herculeos labor;*
s *Viuamus. c artus alleua afflictos solo*
Theseu parentis: dextra contactus pios
Scelerata, refugit. AM. d *Hanc manum amplector libens:*
Hac nixus ibo, pectori hanc ægro admouens
Pellam dolores. HER. e *Quem locum profugus pe-*
tam?
Vbi me recondam? quaue tellure obruam?

* Ecce, inquit Theseus, id quod sine horrore ipse videre non possum, iam Amphitryo parens tuus iagittam pectori aptauit, ut sibi inferat manum.
d Admouit gutturi suo arundinem pater mori certus, si contumax in instituto perstitas.
e Tibi & patri mortem inferendo, idque---
f --Sanus, non per furoris errorem & ignorantiam, ut dudum.
g Vt lubet: quantum ad me, certum est morte dolores finire.
h O Theseu.
i Respicit ad vers. 1298. *hoc ex mente. D. Heinsij mutare ausus sum cùm displiceret ab. sumptio diphthongi.*
k Miseriorem me reddere non potes tuâ morte, felicem meâ, modo concedas.
l Nisi mutatâ sententiâ viuere statuas, mihi causa eris necis. m Quæ mihi iam seni misero facilè discedat. n ἐν πρώτῳ ἐπὶ χείλεσιν ἔχω. in primoribus labris, in extrema hac statione, hinc signo quasi dato facile auolaturam. o Tantum rogatus, cunctaris adhuc vitam, id est, causam cur in vita maneam, donare mihi patri? p Volentis ac scientis, vt modo vers. 1300. q Cedat iustitia, quæ impietatem meam in natos vindicatura erat, pietati in patrem.
r Quòd dolorem meum vicerim, & quòd, vt patrem seruem, tantæ impietatis conscientiæ superstes esse velim. *Et hæc Theseï esse possunt Herculem collaudantis.* Ego, & propter me pater. s Tu, ô Theseu, tolle humo patrem, manus meæ pollutæ non audent tangere. vide supra vers. 1192. d Hanc Herculis manum amplector potiùs. e Coegistis me viuere. sed in qua orbis parte latebo, vbique notus? aut quo flumine viuo ablutus expurgabo me, cui alto infixa animo sedet tam diræ impietatis memoria?

Quis

Quis f Tanais, aut quis g Nilus, aut quis h Per-
sica
Violentus undâ h Tigris, aut Rhenus i ferox,
k Tagusve Iberâ turbidus l gazâ fluens,
Abluere dextram poterit? Arctoum licet
m Mæotis in me gelida transfundat n mare,
Et tota o Tethys per meas currat manus,
Hærebit altum facinus. in quas impius
Terras recedas? Ortum, an Occasum petes?
Vbique notus perdidi exilio locum.
p Me refugit orbis, astra transversos agunt
Obliqua cursus; q ipse Titan Cerberum
Meliore vultu vidit. r ô fidum caput
Theseu, latebram quære longinquam, abditam.
Quicunque semper scoleris alieni arbiter
Amas nocentes, gratiam s meritis refer,
Vicemque nostris: redde me infernis precor
Vmbris reductum, meque subiectum tuis
Restitue vinclis. ille me abscondet locus.
Sed & ille novit. THE. *t Nostra te tellus manet.*
Illic solutam cæde Gradivus manum
Restituit armis. illa te, Alcide, vocat
Facere innocentes terra quæ superos colet.

f Scythiæ fl.
g Ægypti fl.
h Qui in Armenia maiore nascens magnam Asiæ partem perfluens in sinum Persicum defertur. fl. rapidissimus unde & nomen habet: sagittam enim Persæ Tigrin appellant. & hinc feræ nomen.
i Ipse fl. impetuosus. *vel* propter feroces accolas Gallos & Germanos, quos diffluminat.
k Fl. Lusitaniæ, quæ Iberiæ, id est, Hispaniæ pars.
l Aureis arenis.
m Palus Scythiæ.
n Septentrionale, *vel* Euxinum.
o Vxor Oceani. *Metonym.* mare. Mari autem polluta cuncta expiari credebantur: Θαλασσα καθαζει παντα τ' ανθρωπινα κακα'. p Homines me abhorrēt, dij oderunt. q Sol plus obscuratus me viso, quam Cerbero. vi. vers. 60. r Ω φιλα κεφαλα πις' ἀπατορ. Qui Pirithoo fidus extitisti; comes in rapiendâ Proserpinâ, mihi in furore meo. s Ego bene de te merui, cùm te catenis infernis exemerim, supra vers. 805. tu referes mihi hanc gratiam, si me vinclis illis restituas. t Athenas, quæ patria mea & regnum, profectus expiabere. nam & ibi Mars à Neptuno in iudicium vocatus de cæde filij sui Halirrothij omnium deorum sententijs absolutus est.

THY-

THYESTES.

DRAMATIS PERSONÆ.

THYESTES. ATREVS. TANTALVS. MEGAERA. PLISTHENES THYESTIS F. CHORVS SENVM MYCENAEORVM.

TANTALVS THYESTIS F. } Mutæ Personæ.
ALIVS THYESTIS F. }

SERVVS. NVNCIVS.

ARGVMENTVM.

Alternis annis regnandi vices pacti Atreus & Thyestes Pelopis ex Hippodamia filij Argis imperabant. Thyestes, adiuvante Ærope fratris vxore, quam in adulterium pellexerat, aureum arietem, in cuius possessione erat fatum regni, amovet, & malè conscius in exilium abit. Atreus evasisse dolens, missis suis filijs velle se in gratiam redire simulat, oblatâ regni parte reditum illi suadet & persuadet. tres Thyestis liberos, quos obsides acceperat ad aras immolatos, partim assos, partim elixos patri nescienti epulandos apponit, mistumque vino cruorem illi præbet. sub finem nefandi conviuij (quod sol, ne videret, refugit) capita illi & manus filiorum ostendit, quasq; dapes absumpserit, narrat, insultans fratris luctui, dolori, & imprecationibus.

ACTVS PRIMVS.

TANTALI VMBRA. MEGAERA.

Adducitur ab inferis Tantalus à furiâ, cogiturq; miscere nefaria odia inter suos ex Pelope nepotes Atreũ & Thyestẽ.

* Al. leg. *Quis me inferorum sede ab infausta abstrahit.*

* QVis me furor nunc sede ab infaustâ extrahit,
Avido fugaces ore captantem cibos?

Quis

Quis [a] *malè deorum Tantalo vivas domos*
Ostendit iterum? quod [b] *pejus inventum est siti*
Arente in undis aliquid, & pejus fame
Hiante semper? [c] *Sisyphi numquid lapis*
Gestandus humeris lubricus nostris venit?
Aut [d] *membra celeri differens cursu rota?*
[e] *Aut pœna Tityi: qui* [f] *spectet vasto patens*
Visceribus atras pascit effossis aves;
Et nocte reparans quidquid amisit die,
Plenum recenti pabulum monstro jacet.
In quod malum [g] *transferibor? ô quisquis nova*
Supplicia functis durus umbrarum arbiter
Dispone! audi, si quid ad pœnas potes,
Quod ipse [h] *custos cæteris diris horreat,*
Quod mœstus Acheron paveat; ad cujus metum
[i] *Nos quoq; tremamus, quære: jam nostrâ subit*
Et [k] *stupet* [l] *turba, quæ suum vincat genus,*
Ac me [m] *innocentem faciat, &* [n] *intusa audeat.*
[o] *Regione quidquid impiâ cessat loci,*
Complebo. [p] *nunquam stante Pelopiâ domo,*
Minos vacabit. [q] *E. Perge detestabilis*
Umbra, & penates impios furijs age.
Certetur omni sceltre, & alternâ vice
Stringantur enses. ne sit invarum modus
Pudorve. mentes cæcus instiget furor;
Rabies [l] *parentum duret, & longum nefas*
Eat in nepotes. nec vacet cuiquam vetus
Odisse crimen semper [m] *oriatur novum;*
Nec unum in uno: [m] *dumque punitur scelus,*
Crescat. [n] *superbis fratribus regna excidant,*
Repetatque profugos dubia violentæ domûs

[a] Dijs tàm malis quàm bona imputare poëtis solenne. *vel pro* malùm, interiectione execrantis. *Hispanice, en hora mala.* D. Heinsius geminam emendat labem, legitque, *Quæsnam deorum Tantalo antiquas domos, &c.*

[b] An graviorem aliquem mihi excogitaverunt cruciatum, quàm, qui mihi iam addictus est?

[c] Hippol. v. 1226.

[d] Herc. Fu. 749.

[e] Hippol. 1228. Quibusdam placet hæc lectio nec sine autoritate librorum missi. *Aut pœna Tityi semper accrescens secur, &c.*

[f] Illa scilicet parte corporis qua admittebat aves rapaces.

[g] Translatum ab ijs, qui in novas colonias scripti deducuntur.

[h] Cerberus.

[i] *Emphatice.* malis indurati, qui in vivis

[k] dira fecimus, apud inferos miserrima patimur. [l] Pelopt. [k] Atreus & Thyestes. [l] Me progenitorem infando scelere superet. [m] Respectu & comparatione inferum. [n] Quæ nec ego, nec alius quispiam ausus est. [o] Vacua omnia supplicij apud inferos loca progenies mea complebit. [p] Quandiu quisquam superest è nostrâ familiâ, &c. *sævâ Pelopis domo* nullo non scelere contaminatâ, habebunt quæ torqueant crimina inferni iudices. [q] Tantali & Pelopis, *vel indigniùs pro* parentis, i. avi. sc. tui O Tantale, ut Herc. Fur. v. 1283. *pavidas matres.* [m] Ita dum Atreus ulciscebatur adulterium Thyestæ cum Æropa ux. fr. à, filios ipsius illi epulandos apposuit. Thyestes ut hoc vindicaret, consulto oraculo, ex incesto suæ filiæ Pelopeiæ stupro Ægisthum genuit, qui Atreum interfecit & Agamemnonē. [n] Atreo & Thyestæ alternis vicibus regnantibus regnum excidat, uti Thyestæ, qui corrupta fratris uxore in exilium ivit, à quo simulatâ conciliatione revocatus est. *Vide Argument.*

Fortuna reges: inter incertos labet.
Miser ex potente fiat, ex misero potens;
Fluctuque regnum casus assiduo ferat,
Ob scelera pulsi, cùm dabit patriam deus,
In scelera redeant: sintque tam invisi omnibus,
Quàm sibi. nihil sit, ira quod vetitum putet.
Fratrem expaveſcat frater, & natum parens,
Natusque patrem: liberi pereant malè;
Peius tamen nascantur: immineat viro
Infesta coniux. bella trans pontum vehant:
Effusus omnes irriget terras cruor;
Supraque magnos gentium exultet duces
Libido victrix. impiâ stuprum in domo
Levissimum sit. fratris & fas, & fides,
Iusque omne pereat. non sit à vestris malis
Immune cœlum. cùm micant stellæ polo,
Flammæq; servant debitum mundo decus;
Nox atra fiat, excidat cœlo dies.
Miſce penates: odia, cædes, funera
Arcesse, & imple scelere Tantaleam domum,
Ornetur altum columen, & lauro foves
Lætę virescant; dignus adventu tuo
Splendescat ignis. Thracium fiat nefas
Maiore numero. dextra cur patrui vacat?
Nondum Thyestes liberos deflet suos?
Ecquando tollet ignibus iam subditis
Spumante aheno? membra per partes eant
Discerpta: patrios polluat sanguis focos.
Epulæ instruantur. *non novi sceleris tibi*
Conviva venies; liberum dedimus diem,
Tuamque ad istas solvimus mensas famem,
Ieiunia exple. *mistus in Bacchum cruor*
Spectante te potetur. inveni dapes,

a Vterque pulsus, simulac revocatus fuerit, in scelera redeat.
a Atreus Thyestem & è contrario.
b Clytemnæstra Oresten.
c Matrem *rectiùs leve.* sic Oreſtes Clytemnæstram. quam fugiens latuit, tandem reversus interfecit.
d Thyestæ filij, quos patruus occidit, voravit pater.
e Ex incestu leviri cum glore, patris cum filiâ.
f Clytemnæstra Agamemnoni.
g Agamemnon & Menelaus repetitum Helenam ad Troianum bellum profecti.
h Ita Agamemnon magnus dux Græciæ Chryseida & Cassandram deperijt.
i Mensę enim Thyestæ atrocitatem sol videre non sustinens ortus retrocessit.
k Per promiscuos incestus & stupra.
l Insimulat conciliatione, quod in festis solet, ornentur postes floribus, frondibus, lauri ramis, lucernis, foco sed crudeli, qui incestum Thyestæ vindicet. m Quale admiserunt Procne & Philomela in vindicta Terei regis Thraciæ. v. Herc. Fu. vers. 1145. n Sed illæ unum Terei peremêre filium Itym: tu O Atreu, duos Thyestæ. *imò tres.* o Atrei. *& instat furia festinare iubens, ut ipse famelicus cruentis his dapibus exsatiet.* Sarcas. p Qui filium suum Pelopem coctum olim dijs epulandum apposuisti. q Hunc diem à fame tibi vacuum permisi, ut apud tuos ad satietatem usque convivareris. r Vinum cruore puerorum Thyestæ mistum.

Quis

Quas[a] *ipse fugeres. Siste, quò præceps ruis?*
THY. *Ad stagna, & amnes, & recedentes aquas,*
Labrisque ab ipsis[b] *arboris plenæ*[b] *fugas,*
Abire in atrum carceris liceat mei
Cubile:[c] *liceat, si parum videor miser,*
Mutare vipas: alueo medius tuo
[d] *Pilegethon relinquar, igneo cinctus freto.*
Quicunque pœnas lege fatorum datas
Fati iuberis: quisquis exeso iaces
Pauidus sub antro, quique venturi times
Montis ruinam: quisquis auidorum feros
Rictus leonum, & diræ[e] *Furiarum agmina*
Implicitus horres:[f] *quisquis immissas faces*
Semiustus abigis, Tantali vocem excipe
[g] *Properantis ad vos: credite*[h] *experto mihi,*
[i] *Amate pœnas, quando contingit mihi*
Effugere superos? ME. [k] *ante perturba domum,*
Inferque tecum prælia, & ferri malum
Regibus amorem: concute insano ferum
Pectus tumultu. TAN. *Me pati pœnas decet,*
[l] *Non esse pœnam: mittor, vt dirus*[m] *vapor*
Tellure ruptâ, vel gravem populis luem
Sparsura pestis. ducam in horrendum nefas
Auus nepotes. [n] *Magne diuorum parens,*
Nostrique, quamvis pudeat; ingenti licet
[o] *Taxata pœnâ lingua crucietur, loquar;*
Nec hoc tacebo: [p] *moneo, ne*[q] *sacrâ manus*
Violata cæde, neue furiali malo
Aspergat[a] *aras. stabu, & arcebo scelus.*
[b] *Quid ora terres verbere, & tortos ferox*
Minaris angues? quid famem infixam intimis
Agitas medullis? flagrat iucensum sati
Cor, & peruste flamma visceribus micat.
Sequor.

[a] Emphaticè tu, quem cæteræ dapes fugiunt. namque hoc audito, Tantalus refugit, repetitque inferas potiùs fame pœnas, quàm tales accedat mensas. *furia itaque* siste *aut* quò præceps ruis?
[b] Arborem fugientem ab ipsis labris.
[c] Si in solitâ ripa non satis miser videar, in magis diras sæuasque me transmitte, modò ne ad has epulas cogar.
[d] *Quis rapidis flammis ambit torrentibus amnis Tartarus*
Phlegeton à φλέγω.
[e] Trium, vt in Herc. Furente vers. 101. quas ab impetu, furore & assiduitate supplicij vocat *agmina sæua sororum.*
[f] Qui manu repellis à facie intentatas ab vltricibus furijs, & dæmonijs faces.
[g] Festinanter reuertentis ad vos.
[h] Qui tuli pœnas inferorum, & ab inferis excitus vidi scelera viuorum.
[i] Contenti fatis, & amate pœnas, quas datis apud inferos,
potiùs quàm reuertamini ad superos. [k] Non reuertêris priusquam domum tuam perturbaueris, dissidijque faces nepotibus tuis admoueris. [l] Non alijs pœnas facessere. [m] Exhalatio pestifera. [n] Quamvis te pudeat, O Iupiter, genuisse hominem tam sceleratum. [o] Vide Herc. Fu. 753. ἀκάλαςον γὰρ γλῶσσαν. [p] Monebo nepotem Atreum & repellam à tanto scelere. *Lipsius è vet codicibus legit,* violare & Aspergire, *è formula imperandi.* Al. violenta. [q] Execrandâ. Sacra cædes dictum vt sacra fames. [a] Ad aras enim filios Thyestæ Atreus mactauit. [b] *Taha dicentis Megæra flagello insonat, vipereas arrectis comas minitatur se omnes illi imecturam angues, & famis sitimq; augeri*

ME. *Hunc, & furorem diuide in totam domum.*
c *Sic, sis feratur, & suum infensi inuicem*
Sitiant cruorem: sensit introitus tuos
Domus, & nefando tota contactu horruit.
d *Actum est abundè. gradere ad infernos specus*
*Amnemque notum: iam * tuo mœstæ pede*
Terræ grauantur. e *cernis, ut fontes liquor*
Introrsus actus linquat; vt ripæ vacent;
Ventusque f *rauas igneus nubes ferat?*
Palluit omnis arbor, ac nudus stetit
Fugiente pomo ramus; & g *qui fluctibus*
Illinc propinquis Isthmos atque illinc fremit,
Vicina gracili diuidens terrâ vada,
Longè remotos latus exaudit sonos.
Iam h *Lernâ retro cessit, &* i *Phoronides*
Latuere venæ: nec suas profert k *sacras*
l *Alpheus vndas, &* m *Citharonis iuga*
Stant parte nullâ cana depositâ niue,
Timentque n *veterem nobiles Argi sitim.*
En o *ipse Titan dubitat, an iubeat sequi,*
Cogatque habenis ire periturum diem.

a Quantùm tu aquam, tantùm illi sitiant cruorem. *vel* ita ut facis, sparge furoris & odij semina.
d Satis superque flammas concitasti, iam redi ad locum supplicij.
* Lipsius leg. *tanum mœsta pedem terra grauantur*, Verùm haud scio an quadret hæc lectio, si respicias ad grauantur.
e Cernis ut omnes aquæ subsidant tuo conspectu, arboresque veluti sideratione tactæ arescant?
f Sine pluuia, quas in Herc. Fu. vers. 862. vocabat *vacuas. vel* pauas.

g Binaque maria Ægæum & Ionium, quę Isthmon Corinthiacum vtrinque alluunt, recedunt à litore longiusq; remotis exaudiuntur ipsorum fremitus. Sic exponunt qui *latus* legunt. Lipsius emendat *latus*, approbat Delrius. Sed lectio in contextu est sana, neque indiga obelo Aristarchi. Vult auctorita inhorruisse pelagus aduentu Tantali, vt se subduxerit vtroque latere aquis suis nudato. h Palus in agro Argiuorum. i Vndæ fl. Inachi filij Phoronei regis Argiu. k Nullus fons numine vacare credebatur, propter perennem æternamque scaturiginem, vnde & filij deorum dicti fluuij. *vel* quod huic fl. tanquam Deo & Iouis amico (cuius quippe solius aquâ aram Iouis Olympici dilui sancitum) Elei honores habuerunt, signumque in templo Iouis dedicato posuerunt. l Fl. Elidis in Arcadia Pisæ alluens. m E Citharonis iugis solutæ cuanuerunt niues. n Qua laborabant Argi in loco arido positi, ante inuentos puteos à Danao, vel Danai filiabus Ἄργος ἄνυδρον ἰον Δαναΐδαι Ϛ Ἄργος ἔνυδρον. & hinc fab. de pœna Danaidum locus. o Sol dubitat an curru quadrijugo vectus iubeat diem procedere, per te periturum, id est, obscurũ futurum: adeoque descende. neque enim succescente die dæmonijs, furijs, vmbrisue vagari permissum. sic Anchisæ vmbra 5. Æneid. *Et me flamma equi oriens afflauit anhelus.* & Tiresiæ 2. l. 5. Sat. Horat. *sed me Imperiosa trahit Proserpina, viue, valeque.*

CHO-

CHORVS.

Chorus ex senibus Mycenæis vel Argiuis constans (Argos enim Mycenis confundunt poetæ) deos vrbium in Peloponneso præsides, vt mala & scelera in domo Pelopis concepta & imminentia prohibeant auertantque, precatur. & Tantali impium facinus ac pœnam canit.

ARgos de superis si quis [a] Achaicum,
[b] Pisæasque domos turribus inclytas:
Isthmi si quis amat regna Corinthi,
Et portus [c] geminos, & mare [d] dissidens:
Si quis [e] Taygeti conspicuas niues,
[f] Quas, cum Sarmaticus tempore frigido
In summis Boreas composuit iugis,
Æstas [g] veliferis soluit [g] Etesys:
Quem tangit gelido flumine lucidus
[h] Alpheus, [i] stadio natus Olympico:
Aduertat placidum numen, & arceat
Alternas scelerum, ne redeant, vices;
Neu succedat auo deterior nepos;
[k] Maiorum & placeat culpa minoribus.
Tandem lassa feros exuat impetus
Sicci progenies impia Tantali.
Peccatum fatis est. fas valuit nihil,
Aut commune nefas. [m] proditus occidit
Deceptor dominæ Myrtilus, & fide

[a] Ad differentiam aliorum, qui decem, huic autem Iuno præest.
[b] Pisæ ciuitatis in Elide, quæ Ioui curæ propter Olympia, quæ iuxta hanc celebrantur.
[c] Ab vtraque parte Isthmi, de quo in Herc. Fu. v. 335.
[d] Isthmo interiecto diuidente Ionium & Aegæum.
[e] Montis prope Lacedæmona.
[f] Quas Boreas à Septentrione vbi Sarmatæ pop. flans hyeme congelauit,
[g] Etesiæ venti æstiui ab aliâ atque aliâ cœli parte spirantes solmnt.

[g] Stati enim venti sunt, & constantes. vnde eos Varro *Nauales* appellat.
[h] Supra vers. 116. [i] Certaminibus quæ celebrantur in honorem Iouis apud Olympum in stadio quod pedibus suis 600. metatus est Hercul. vel quòd 125. passibus vno spiritu confectis stetisset, stadiumque ἀπὸ τῆς στάσεως nominauit. [k] Ne posteri sequantur vitia maiorum. Nimirum obuiam it decreto Megæræ suprà, *Rabies parentum duret, & longum nefas eat in nepotes.* Optant igitur senes Argiui ne id accidat. Al. leg. *Et maior placeat culpa minoribus.* [m] Oenomaus oraculo monitus sibi à genero imminere mortem, suorum equorum velocitati confisus, filiam vxorem procis proposuit ea lege, vt certans curru auferret Hippodamiam, & pater à tergo lanceâ insequutus eum si assequeretur, confoderet. Pelops Myrtilum, cui primam noctem *vel vt alij partem regni* promiserat, corrupit, vt sublatâ fibulâ, qua modiolus axis affigitur, currum euerteret. Oenomao ab equis discerpto, Pelops Hippodamiâ & regno potitus est. Myrtilus autem eadem fide, quam domino præstiterat, id est, falsâ deceptus à Pelope in mare è Geræsto præcipitatus dedit nomen mari Myrtoo quod tamen à Myrto puellâ dictam tradit Pausanias in Areadicis.

Vectus qua tulerat nobile reddidit 140
Mutato pelagus nomine. notior
Nulla est a *Ionijs fabula*[a] *nauibus.*
o Exceptus gladio paruulus impio
Dum currit patrium natus ad osculum, 145
Immatura soeis victima concidit:
Diuisusque tuâ est, Tantale, dexterâ,
Mensas ut strueres hospitibus deis:
a *Hos eterna fames prosequitur cibos,*
Hos æterna sitis: nec daribus feris 150
Deceini potuit pœna decentior.
a *Stat lusus vacuo gutture Tantalus.*
Impendet capiti pluruma noxio
b *Phineis auibus præda* c *fugacior:*
Hinc illinc grauidis frondibus incubat 155
In curuata suis fœtibus, ac tremens
d *Alludit patulis arbor hiatibus:*
Nec, quamuis auidus, nec patiens moræ,
Deceptus totiestangere negligit,
c *Obliquatque oculos,* f *oraque comprimit,* 160
Inclusisque famem dentibus alligat:
Sed tunc g *diuitias omne nemus suas*
Demittit propius, pomaque desuper
Insultant folys mitia languidis,
Accendunt que famem; quæ iubet irritas 165
Exercere manus: has vbi prætulit,
Et h *fallis libuit; totus in arduum*
i *Autumnus rapitur, siluaque mobilis.*
Instat deinde sitis non leuior fame;
Qua cum peruluit sanguis, & igneis 170
Exarsit k *facibus, stat miser obuios*
Fluctus ore vocans, quos profugus latex
Auertit, sterili deficiens vado,
Conantemque sequi, deserit. m *hic bibit*
Altum de rapido gurgite pulverem.[n]

a Nauigantibus Ionium mare.
o Pelopem filium currentem ad patrium osculum Tantalus pater interfecit, coctumque dijs epulandum apposuit, abstinuerunt omnes præter Cererem, &c.
a Vide Herc. F. v. 751.
b Harpyis, Phineus Arcadiæ rex filios suos ex priore vxore, suasu Harpalices superinductæ ijs nouercæ, excæcauit. quam impietatem dij vlti & ipsum oculis priuarunt immissis tetris his volatilibus ore virgineo, manibus aduncis, quæ cibos eius fædarent.
d *Celerique fuga sub sidera lapsæ, &c.*
d Al. leg. *illudit*, id est, cibum seratum detrahit.
e Demittit, ne videat. vel limis ocellis aspicit.
f Ore clauso famem coercet.
g Omnis arbor poma demittit ad labra, illumq; allicit.
h Nec enim sperabat se posse prehendere: tantùm experiri voluit. i Pomorum maturi fructus copia, ramique fugaces. k Sitis. l Lipsius habet, *petens*: id est, captans. m Arenas capit pro aquâ quæ fugit. n Deest huic Choro finis.

ACTVS.

ACTVS SECVNDVS.

ATREVS. SERVVS.

Atreus vlciscendi fratrem certus de vindicta ratione cum servo deliberat, quem ad honesta consulentem non audit, impiam tandem & infandam ultionis rationem excogitat.

IGnave, iners, enervis, & (quod maximum
Probrum tyranno [a] rebus in summis reor)
Inulte, post tot scelera, post fratris dolos,
Fasque omne ruptum, quæ tibus vanis agis
Iras? at [b] Argos fremere iam totum tuis
Debebat armis, omnis & [c] geminum mare
Inmare classis: iam tuis flammis agros
Lucere & urbes decuit; ac strictum undique
Micare ferrum, tota sub nostro sonet
Argolica tellus [d] equite: non sylvæ tegant
[e] Hostem, nec altis montium structæ iugis
Arces. relictis bellicum totus canat
Populus Mycenis. quisquis invisum caput
Tegit ac tuetur, clade funestâ occidat.
Hæc ipsa polliens inclyti Pelopis domus
Ruat velin me, dummodo in fratrem ruat.
Age anime, fac quod nulla posteritas probet;
Sed nulla taceat. aliquod audendum est nefas
Atrox, cruentum; [f] tale, quod frater meus
Suum esse malit. scelera non ulcisceris
[g] Nisi vincis. [h] & quid esse tam sævum potest,
Quod superet illum? numquid obiectus iacet?
Numquid secundis patitur in rebus modum,
Fessis quietem? novi ego ingenium viri
[i] Indocile: flecti non potest, frangi potest.
Proin [a] antequam se firmet, aut vires paret,
Petatur ultro; ne quiescentem petat.
Aut perdet, aut peribit. [b] in medio est scelus
Positum occupanti. SER. fama te populi nihil
Adversa terret? A. maximum hoc regni bonum
est,
Quòd facta domini cogitur populus sui
Quàm ferre, tam laudare. SER. quos cogit metus

[a] In magna potentiâ & rerum summâ.
[b] Hic Argos confundi cum Mycenis vides.
[c] Ionium & Ægæum quę Peloponnesum utrinq; alluunt.
[d] Equitatu, equitibus.
[e] Thyestem, quem nominare non dignatur.
[f] Quale mallet frater se in me fecisse quàm me in illum.
[g] Nisi maiora scelera facis.
[h] Nec tamen video, qua ratione illum vincam, quem nulla domat fortuna aut sui memorem reddit, in aduersis enim rebus non deprimitur: in prosperis supra modum insolescit, neque in laboribus admittit quietem. etiam exul modò machinatur mihi malum.
[i] Indomitum.
[a] Priùs ipsum invadam, quàm ille me.
[b] Vterque nostrum meditatur scelus, qui autem prior cœperit, meliùs perficiet.

Laudare, eosdem reddit inimicos metus.
At qui favoris gloriam veri petit,
Animo magis quàm voce laudari volet.
A T. [c] Laus vera, & humili sæpe contingit viro : 210
Non nisi potenti falsa. [d] *quod nolunt velint.*
SER. Rex [e] velit honesta; nemo non eadē volet.
A. Vbicunque tantū honesta dominanti licent,
[f] Precatio regnatur. SER. Vbi non est pudor,
Nec cura iuris, sanctitas, pietas, fides; 215
Instabile regnū est. ATR. Sanctitas, pietas, fides;
[g] Privata bona sunt : [h] qua iuvat, reges oant.
SER. *Nefas nocere : vel malo fratri puta.*
ATR. *Fas est in* [i] *illo, quidquid in fratre est nefas.*
Quod enim reliquit crimen intactum? aut ubi 220
Sceleri penetrit è coniugem stupro abstulit;
[l] *Regnumque furto : specimen antiquum imperij*
Fraude est adeptus; fraude turbavit domum,
Est Pelopis altis nobile in stabulis pecus,
Arcanus aries, ductor opulenti gregis; 225
Huius per omne corpus insigne ovium
Dependet auro, cuius è tergo novi
[k] *Aurata reges sceptra Tantalici gerunt;*
Possessor huius regnat : hunc tantæ domus
Fortuna sequitur. tuta sepositā [b] *sacer* 230
In parte carpit prata, quæ claudit lapis
Fatale, sacro positum muro regens;
Hunc, fatemur ingens ausus, assumptā in scelus
[c] *Consorte nostri perfidus thalami avehit;*
Hinc omne cladis [d] *mutuæ fluxit malum.* 235
Per regna trepidus exul erravit mea :
Pars nulla nostri tuta ab insidijs vacat.
Corrupta coniux, imperij quassa est [e] *fides,*
Domus ægra, [f] *dubius sanguis : est certi nihil,*
Nisi fratrem nefas. [g] *quid stupes? tandem incipe,* 240
Animose quo fame; [h] *Tantalum, & Pelopem aspice :*

[a] Infimo cuique ex merito præbetur laus : potenti etiam immerito.
[b] Etiam inviti cogantur laudare.
[c] Fac velit, dic regem velle.
[d] Non absolutè, sed ex alieno arbitrio.
[e] Privatorum propria sunt bona.
[f] Qua placet, pro libidine sua.
[g] Etiam scelerato.
[h] Tam egregiè impio.
[i] Indicium, argumentum, omen regni. arietem sc. aurei vellens, cum fatale esset illum regnaturum apud quem ille aries esset hunc prius adeptus est Atreus interfecto Chrysippo fratre. Codex Crusterianus legit *specimen antiqui imperij*: ut videre est in Thebaide v. 144. *Nouere at reducem veterum ad specimen domus.* Vbi *veterum domus specimen*; quod hic *antiqui imperij specimen*.
[k] Tantali nepotes. Peloponnesiaci reges fecerunt aureā huius arietis lanā ornare solent. *Purpureæ enim oves vel insolito colore indūt regnum & felicitatem parturire credebantur.* Phialam autem finxit, cuius medio insculptus promineret caper tradit Heraclides Heracleotes apud Athenæum 6. l. 4. c.

[a] Propter famam & ostentum imperij. [b] Ordo. Ille perfidus ausus ingens facinus avehit hunc arietem consorte mei thalami. i. uxore meā Æropē in scelus assumptā & *associatā*. [d] Quam uterque nostrum in alterum molimur. [e] Qua inter nos conveniebat ille vicissitudine regnandi per alternos annos. [f] Incerti, filij & heredes. [g] *Scelus vindictam exposcat.* [h] Aude aliquid immane & nefarium, & Propone tibi exemplum Tantali, qui Pelopem interfecit, & Pelopis qui &c. supra vers. 138.

Ad

Ad hæc manus exempla poſcuntur meę.
Profare, divum quâ caput maſtem viâ.
SER. *Ferro peremptus ſpiritum inimicum exſpuat.*
ATR. [i] *De fine pœnæ loqueris, ego pœnam volo,*
[k] *Perimat tyrannus lenis in regno meo*
Mors impetratur. SER. *nulla te pietas movet?*
ATR. *Excede pietas; (ſi modò noſtrâ in domo*
Unquam fuiſti,) dira Furiarum cohors,
Diſcorſque Erinnys veniat, & [l] geminas faces
Megæra quatiens, non ſatis magno meum
Ardet furore pectus: impleri iuvat
Maiore monſtro. SER. *Quid novi rabidus ſtruis?*
ATR. *Nil quod doloris capiat aſſueti modum.*
Nullum relinquam facinus; & nullum eſt ſatis.
SER. *Ferrum?* ATR. *parùm eſt.* SER. *Quid ignis?*
ATR. *Etiamnum parum eſt.*
SER. *Quonam ergo telo tantus utetur dolor?*
ATR. [a] *Ipſo Thyeſte.* SER. *maius eſt ira hoc malùm.*
ATR. *Fateor, tumultus pectora attonitus quatit,*
Penitusque voluit: rapior, & quò neſcio;
Sed rapior. [b] *imo mugit è fundo ſolum;*
Tonat dies [c] *ſerenus; ac tetis domus*
Ut ſtabula tectis crępuit; & moti [d] *Lares*
Vertêre vultum: ſiat hoc, ſiat nefas,
Quod Dij timetis. SER. *Facere quid tandem parat?*
ATR. *Neſcio quid animus maius, & ſolito amplius,*
Supraque fixos mortis humanæ [e] *timet,*
Inſtatque pigris manibus: haud, quid ſit, ſcio;
Sed grande quiddam eſſe, eo ſit; hoc animo incipe.
Dignum eſt Thyeſte facinus, indignum Atreo.
[f] *Vterque faciat. vidit infandos domus*
Odryſia monſtas. fateor; immane eſt ſcelus,
[g] *Sed occupatum: maius hoc aliquid dolor*
Inveniat. [h] animum filio inſpira parens,

[i] Tu de morte reſpondes, ego de genere mortis & cruciatu quæro.

[k] Mors cita gratiæ & beneficij loco indulgetur. vide vers. 510. Herc. Fu.

[l] Quæ geminent mihi furorem.

[a] Ipſius Thyeſtis in ſe & ſuos ſævitiâ.

[b] *Hæc fortè propter Tantalum à Megarâ exſitum. ipſumque ad furorem ira & vindictæ incitantem.*

[c] Quod malum omen. *Fulgura fallaci mierunt crebra ſereno.*

[d] Dij domeſtici, præſtites, domus tutelares, Mercurij & Larę filij.

[e] Al. leg. tumet.

[f] Ego interficiendo fratris natos, ille comedendo ſuos.

[g] Domus Terei regis Thraciæ, cuius Odryſij incolæ ab Abderis ad Euxinum. vers. 145. Herc. Fu.

[h] Ab alijs inventum, & factum, ego novum velim.

[h] Ioſ. Scaliger fateri non dubitat locum hunc eſſe inexplicabilem. Dan. Heinſius legit (idque miro iudicio & ingenij ſagacitate) *Animum filio inſpira parens, ſororque.* Parens procul dubio eſt Tantalus qui tamen avus erat Atrei, à quo hæc dicuntur: quemadmodum Medea Med. v. 32. Solem avum ſuum, patrem & genitorem vocat. *Cauſa eſt ſimilis.* Alter enim Pelopem filium ſuum, alter fratris ſui liberos mactat, meręque ſanguinem ſuum. Cùm autem ſibi exemplum Thraciũ proponat, quidam malunt in emendationem Delrij ire. *animum ſimilem inſpira parens ſororque*, id eſt, animum æquè crudelem & impiè vindicem inſpirate Procne & Philomela. namque & cauſa ſimilis eſt, illa mariti adulterium ulta in ſorore, ego fratris in uxore.

Sororque.

Sororque, causa est similis. assiste, & manum
Impelle nostram: liberos avidus parens,
Gaudensque laceret, & suos artus edat.
Bene est. abunde est. hic placet pœne modus
i Tantisper. ubinam est? k tam diu cur innocens
Versatur Atreus? tota iam ante oculos meos
l Imago cædis m errat; n ingesta orbitas
In ora patris. anime, quid rursus times?
Et ante rem a subsidis? audendum est, age:
Quod est in isto scelere præcipuum nefas,
Hoc b ipse faciet. SER. Sed quibus captus dolis,
Nostros dabit perductus in laqueos pedem?
Inimica credit cuncta. ATR. c Non poterat capi,
Nisi capere vellet, regna nunc sperat mea:
Hac spe minanti fulmen occurret Iovi;
Hac spe subibit d gurgitis tumidi minas;
Dubiumque e Libycæ Syrtis intrabit fretum;
Hac spe, quod esse maximum retur malum,
f Fratrem videbit. SER. g Quis fidem pacis dabit?
Cui tanta credet? A. credula est spes improba.
Gnatis tamen mandata, quæ patruo ferant,
Dabimus: relictis exul hospitiis, vagus,
Regno ut miserias mutet, atque Argos regat
h Ex parte dominus. si nimis durus preces
Spernet Thyestes; liberos eius rudes,
Malisque fessos gravibus, & faciles capi,
i Preces movebunt. hinc vetus k regni furor,
Illinc egestas tristis, hinc durus labor,
Quamvis l rigentem tot malis subigent virum.
SER. Iam tempus illi fecit ærumnas leves.
ATR. Erras: malorum sensus accrescit die.
Leve est miserias ferre, m perferre est grave.
SER. Alios ministros n consilys istis lege;
Peiora iuvenes facilè præcepta audiunt:
In patre facient, quidquid in patruo doces.
Sæpe in magistrum scelera redierunt sua.
ATR. o Vt nemo doceat fraudis & sceleris vias
Regnum docebit, ne mali fiant, times;
p Nascuntur istud. quod vocas sævum, asperum,

f Sed interea ubinam est Thyestes? qua ratione illum inventū adducā, ut partes suas agat in hoc scelere?
g Cur à nocendo tandiu moror?
h The plot, Deteigne.
m Vt oberrat. vers. 2145. in Herc. F. pro obversatur.
n Ipse suos liberos, quibus iam orbatus fuerit, vorabit.
a Deficis, labascis?
b Comedet sc. suos.
c Inhiat regno. quod captans ipse ut piscis escam dum capit, capitur.
d Adriatici maris tempestatibus maximè obnoxij: sic infra v. 362.
e Vide Herc. Fu. vers. 320.
f Me. Emphas.
g Quis faciet ut credat?
h In regni societatem assumptus.
i Iosc. Scal. legit. Pracommovebunt. hinc vetus, &c. i. μεγάλως κινήσουσι: hi pellicient patrueles, qui deinde patris sui obstinatum animum labefactent.
k Insatiata & immensa regnandi cupiditas.
l induratum.
m Gnaviter. & ad extrum perferre. sic Martialis: Nam vigilare leve est, pervigilare grave.
n Iosc. Scal. emendat, consili tristis lege. ut sit pes quatuor temporum in quarta sede.
o Etsi nemo doceat.
p Sive ex me nati, sive ex illius adulterio, mali nascuntur. non ad hoc duce vel magistro opus est.

Agique

Atque dirè credis, & nimium impiè,
Fortasse & c illic agitur. SER. *Hanc fraudem scient.*
Gnati parari: tacita tam rudibus fides
Non est in annis, detegent forsan dolos.
ATR. *Tacere multis discitur vitæ malis.*
SER. *Ipsosne, per quos fallere alium cogitas,*
d *Falles?* ATR. *At ipsi crimine & culpa vacent.*
Quid enim est necesse liberos sceleri meo
Inserere? per nos odia se nostra explicent:
Malè agis, e recedis animo: si parcis tuis,
Parces & illi: consili f Agamemnon mei
Sciens minister fiat, & patris cliens
f Menelaus adsit. g *prolis incertæ fides*
Ex hoc paratur scelere. si bella abnuunt,
Et gerere nolunt odia; si patruum vocant;
Pater est. h *eatur.* i multa *sed trepidus solet*
Detegere vultus; magna nolentem quoque
Consilia produnt: *nesciant quantæ rei*
Fiant ministri. nostra tu cœpta occule.
SER. *Haud sum monendus. ista nostro in pectore*
Fides, timorque; sed magis claudet fides.

c Apud Thyestem, id est, forte & ipse Thyestes idem in me scelus meditatur.
d Latebis, celabis, ut λάθεις, participabis filijs quos mittes, consilia?
e Qui dubitas & filios corrumpere.
quibus si parcas, parces & fratri.
f Fil. Atrei.
g Etiam hinc experiar, filij ne mei sint, an Thyestis qui vxorem meam corrupit.
h Ibunt.
i Et tamen in dubio sum, an expediat eos consilij mei esse conscios, ne forte non bene dissimulent, sed vultu etiam inuiti consilium prodant. Codex Lipsianus leg. *multa turbatus solet.*

CHORVS.

A dissidijs fratrum, qui ad tempus minas componunt, sumpta occasione chorus regum ambitionem taxat. quis verè rex sit docet, vitam denique latentem collaudat.

Tandem regia nobilis,
Antiqui k *genus Inachi,*
Fratrum a *composuit minas.*
Quis b *vos exagitat furor,*
Alternis dare sanguinem,
Et sceptrum scelere aggredi?
Nescitis cupidi c *arcium,*
Regnum qua iaceat loco.
Regem non faciunt opes,
Non vestis d Tyriæ color,

k Nec tamen de genere Inachi fuerunt Tantalidæ, sed successores eius in regno Argiuorum. supra v. 138.
a *Adspirat scena chorus, videturq; pacè sperare missis Agamemnone & Menelao ad Thyestem cum mandatis de conciliatione.*
b O fratres Atr. & Thyest. *vel* O reges *generaliter.* c Dominationis, quam quo tueantur & pro sua lubidine exerceant tyranni, arces in vrbibus extructas colunt. d Purpureæ, quo colore claret Tyros in Phœnicia, vbi piscium, quorum succo tingitur, piscatus vbertimus.

Non

Non frontis [c] notæ regiæ,
Non [f] auro nitidæ trabes,
[g] Rex est, qui posuit metus,
Et diri mala pectoris;
Quem non ambitio impotens,
Et nunquam stabilis fauor
Vulgi præcipitis mouet.
[h] *Non quidquid fodit Occidens;*
Aut vndâ i Tagus aureâ
Claro deuehit alueo:
Non quidquid [k] Libycis terit
[l] Feruens area messibus.
Quem non concutiet cadens
[m] Obliqui via fulminis:
Non Eurus rapiens mare:
Aut sæuo rapidus freto
Ventosi tumor [n] Adriæ,
Quem non lancea militis,
Non strictus domuit [o] chalybs:
Qui turo positus loco,
[a] Infra se videt omnia:
[b] Occurritque suo libens
Fato: nec queritur mori.
Reges conueniant licèt
Qui spatiosos agitant [c] Dacas;
Qui [d] rubri vada litoris;
Et gemmis mare lucidum
Latè [d] sanguineum tenent:
[e] Aut qui Caspia sertibus
Recludunt iuga [f] Sarmatis:
[g] Certet Danubium licèt
Audet qui pedes ingredi;
Et quocunque loco iacent
[h] Seres vellere nobiles;

[c] Diadema, fascia ceu pannus quo reges caput redimire soliti. vide vers. 529.
[f] Ausatæ.
[g] Rex est qui non seruit perturbationibus.
[h] Non aurum & argentum quod foditur in Hispania.
[i] Lusitaniæ fl. aureas voluens arenas.
[k] Libya frumenti feracissima est.
[l] Natium epitheton. est enim area in qua frumenta teruntur & arescunt. feruens à pedibus boum qui exterunt, ἀλοᾶσι. qui priscis triturandi mos erat, vt & hodie plerisq.
[m] In obliquum delati.
[n] Maris Adriatici procellis obnoxij, vtpote ventis, maximè Noto expositi.
[o] Gladius è chalybe.
[a] Quia magnanimus & humanis casibus superior sub pedibus fortunam videt captum omniaque minoris æstimat quàm se & conscientiam rectam.

[b] *Ex Stoica illa Naniâ quam vbiq; in Epistolis ingerit Seneca,* Mortem portum esse nunquam recusandum, aliquando petendum. [c] Populum trans Danubium, qui nunc *Walachi.* [d] Conueniant licèt reges, maris rubri accolæ quod cùm Ἐρυθρὸς ab Erythra filio Persei & Andromedæ qui ibi regnauit, Latini Rubrum verterunt, cuius coloris vel arenas vel vndas esse credebant. Heb. דם. id est, papyrosum. [e] Et licèt coueniat Armenij qui portas, id est, iter per iuga Caspia non claudunt aduersus Sarmatas, eo si incursus non timentes. [f] Vide Herc. Fur. 538. [g] Licèt illi conueniant ac certent, qui Danubium Germaniæ fluuium hibernâ glacie concretum pedibus calcare non metuunt. [h] Pop. Scythiæ Asiaticæ, qui ex arboribus crebrâ aquarũ aspergine mollitis lanuginem depectunt, vnde sericum conficiunt.

Mens regnum bona possidet.
i Nil vllis opus est equis;
Nil armis, & k inertibus
Telis, quæ procul ingerit
Parthus, cum simulat fugas
Admotis nihil est opus
Vrbes sternere l machinis,
Longè saxa rotantibus.
Rex est, qui metuit nihil,
m Rex est, quique cupit nihil.
Hoc regnum sibi quisque dat.
Stet quicunque volet potens
Aulæ culmine lubrico:
Me dulcis saturet quies.
Obscuro positus loco,
Leni perfruar otio.
n Nullis nota Quiritibus
Ætas per tacitum fluat.
Sic cum transierint mei
Nullo cum strepitu dies,
Plebeius moriar senex.
Illi mors grauis incubat,
b Qui notus nimis omnibus,
Ignotus moritur sibi.

i Ad regnum verum, quod bonæ mentis est, nil equis, telis, &c. opus erit.
k Quæ ignauiæ & timiditatis speciem ferant: cùm Parthi fugam simulantes mittant post terga sagittas.
l Balistis è quibus πολιορκητικὰ saxa mittunt ad labefactanda & demolienda mœnia.
m Al. leg. Rex est, qui cupiet nihil. Alij versum hunc prorsus delent, sed necessariò est inserendus. Ad absolutam enim sententiæ periodum spectat: nec aliter verè hoc regnum constat, nisi duplicem affectum a dimas, Spem & Metum.
n Vita à populari aurâ publicisque muneribus remotâ, non notâ ciuibus. *Prolepsis, nondum enim erant Romani, Quirites dicti, vel à Curibus, id est, Sabinis in partem vrbis receptis, vel a Romulo Quirino cognominato quod hastam, qua Sabinis Quiris est, gestare solebat, vel à κύειν & vt alij volunt.* b Alijs conspiciendus propter potentiam: sibi ignotus, vtpote, felici fortunâ ebrius & ignorantiâ stupidus, cùm sapiens se primùm nosse debeat.

ACTVS TERTIVS.

THYESTES. PLISTHENES.

TANTALVS Iunior & FRATER tertius } Mutæ Personæ.

Thyestes à fratre Atreo per filios Atrei reuocato redeuntis in patriam non sine diffidentiâ ac mente malum præsagiente, reuertendi fiduciam addunt filij sui.

OPtata patriæ tecta, & Argolicæ opes,
Miserisq; summum ac maximum c exulibus bonum,

c Patria omnibus chara: exulibus maximè, quibus interdicitur, quippè *Nitimur in vetitum semper cupimusque negata.*

Tactum

Tactum soli natalis, & patrios deos
(d Si sunt tamen dij) cerno; e Cyclopum sacras 405
Turres, labore maius humano decus,
Celebrata f iuueni g stadia, per quæ nobilis
Palmam paterno non semel curru tuli.
h Occurret Argos, populus occurret frequens;
Sed nempe & i Atreus. repete siluestres fugas, 410
Saltusque densos potius, & mixtam feris
Similemque vitam. k clarus hic regni nitor
Fulgore non est quòd oculos falso auferat.
Cùm quid datur spectabis, & dantem aspice.
Modò inter l illa, quæ putant cunctis aspera, 415
Fortis fiij lætusque: a nunc contrà in metus
Reuoluor, animus hæret, ac retro cupit
Corpus referre: mouco nolentem gradum.
PL. *Pigro (quid hoc est?) genitor incessu stupet,*
Vultumque versat, seque in incerto tenet. 420
TH. *Quid anime pendes? quidue consilium diu*
Tam facile torques? b rebus incertissimis,
Fratri atque regno credis? ac metuis c mala
Iam victa, iam mansueta, & ærumnas fugis
d Bene collocatas? esse iam miserum iuuat. 425
Reflectе gressum, dum licet, teque eripe.
PL. *Quæ causa cogit, genitor, a patriâ gradum*
Referre visa? cur bonus tantis e sinum
Subducis? irâ frater abiectâ f redit; 430
Partemque regni f reddit: & laceræ domus
Componit artus, teque vestituit f tibi.
TH *Causam timoris, ipse quam ignoro, exigis.*
Nihil timendum video; sed timeo tamen.
Placet ire: pigris membra sed genubus labant, 435
Alioque, quàm quò nitor, adductus feror.
Sic concitatam remige & veloratem
Æstus, resistens remigi & vento, refert.
PL. *Peruince quidquid obstat & mentem impedit;*
Reducemque quanta præmia exspectent, vide. 440
Pater, potes regnare. TH. *l cùm possim mori.*
PL. *Summa est potestas.* TH. *nulla, si cupias nihil.*

d Si modò vel isti, vel alij omninò Dij sunt, qui me in exilium & tot miserias incidere sunt passi.
e Vide Herc. Fu. vers. 996.
f Mihi iuueni.
g Sup. vers. 130.
h Vrbs visui occurret. *vel* populus.
i Quem nollem. Reuertar itaque.
k Non est cur hic clarus regni nitor animi mei oculos perstringat, mentemque auferat, ut spe regnandi occæcatus adeò in pernicio sas fortassis insidias ruam. nec tam munus, quàm dantem aspice, ἐχθρὸν γὰρ ἄνδρα δῶρα οὐκ ἐπήνεσα.
l Exilium & paupertatem.
a In regni partem accitus.
b Fratri inimico & regno, quibus nil magis metuendum.
c Exilium & paupertatem quæ iam assuefaciendo ac ferendo reddidi mollia.
d Quæ me docuerunt æquanimitatem & animi magnitudinem.
e Metaph. ab ijs qui sinum vel gremium pandunt captantes missilia, vel quæ decidunt. f In gratiam redit, Paronomas. ad *reddit*. g Dignitati pristinæ. h Atque adeò iam regno, quandiu mortis arbitrium penès me est. *Stoice & ab inexpectato est.* Quis enim est rex Stoicorum? Qui mori potest. i Neque n. vlla est potestas nullam cupienti. vel lege *Summa*. q. d. summa hæc potestas est nil cupere.

PL.

PL. *Gnatis relinques.* T. [k] *non capit regnũ duos.*
PL. [*] *Miſer eſſe mavult, eſſe qui felix poteſt?*
TH. *Mihi crede, falſis magna nominibus placent.*
Fruſtra timentur dura, dum exceſſus ſteti,
Nunquam pavere deſtiti, atque ipſum [a] *mei*
Ferrum timere [a] *lateris.* O *quantum bonum eſt,*
Obſtare nulli! capere ſecuras dapes
Humi iacentem! ſcelera non intrant caſas,
Tutuſque menſâ capitur anguſtâ cibus.
[b] Venenum in auro bibitur. [c] *expertus loquor,*
Malam bonæ præferre fortunam licet.
[d] *Non* [e] *vertice alti montis impoſitam domum,*
Et eminentem civitas humilis tremit;
Nec ſulget altus ſpleudidum tectis [f] *ebur;*
Somnoſque non defendit excubitor meos:
Non [g] *claſſibus piſcamur; &* [h] *retro mare*
Iactâ fugamus mole; non [i] *ventrem improbum*
Alimus tributo gentium; nullus mihi
Vltra Getas metatur & Parthos ager:
[k] *Non thure colimur; nec meæ, excluſo Iove,*
Ornantur aræ; [l] *nulla culminibus meis*
Impoſita nutat ſilva; [m] *nec fumant manu*
Succenſa multâ ſtagna: [n] *nec ſomno dies,*
Bacchoque nox ducenda pervigili datur.
Sed non timemus. tuta ſine telo eſt domus:
[o] Rebuſque parvis alta præſtatur quies.
[p] Immane regnum eſt, poſſe ſine regno pati.
PL. *Nec abnuendum eſt, ſi dat imperium deus.*
THY. *Nec appetendum.* PL. [q] *frater, ut regnes, rogat.*
THY. *Rogat? timendum eſt, errat hic aliquis dolus.*

[k] Neque nos fratres capit, neque vos capiet. *Nulla fides regni ſocijs; omniſque poteſtas impatiens conſortis erit.* μία λόχμη δύο τρίχας θ' ὑὸ ἰσοδρέπτους.
Non capit mundus duos ſoles.
[*] Al. leg. *Miſer eſſe mavis, eſſe qui felix potes?* & hæc lectio placet.
[a] Vel etiam ſatellitum, qui latus meum ſtipabant.
[b] *Nullis acomita bibuntur Fictilibus, tunc illa time cum pocula ſumes Gemmata.*
[c] Vtramque fortunam expertus, adverſam & ſecundam.
[d] Scena Argiva eſt. Cùm verò Romæ agatur tragœdia, taxatur luxus Romanorum in ædificijs, piſcinis, balneis, agris, &c. & quæ ſequuntur ſtudio quodam deſumuntur è Senecæ epiſt. 60. 89. 90. 123.

[e] Hic, in humili fortuna cives non coercentur arcibus in ſublimi poſitis. inf. vers. 640. [f] Eburneum lacunar. [g] *Dum gula ſævit Retibus aſſiduis penitus ſcrutante macello Proxima.* [h] Fundamentis in mare iactis quæ ipſum mare angultent & *Contracta piſces æquora ſentiant.* [i] Gulam inſatiatam & delicatam. [k] Non uſurpamus divinos honores Dijs veris negatos. *Caligulam autem Domitianum alioſque imperatores Rom. taxare videtur Rom. poeta.* [l] Non ſerimus hortos & pomaria in ſummis tectorum faſtigijs. [m] Non balnea thermæq; vaſtiſſimæ inſtar ſtagnorum (quas Oceanos appellabant) multo labore calefiunt. *Neronis ſtagnum innuit.* [n] Non contra naturam viventes diem ſomno, noctem compotationibus tranſigimus, Epiſt. Sen. 122. [o] Humili fortunæ. [p] Maximum imperium eſt poſſe regno ſine difficultate carere. ſic Lucan. *Non poſſunt ſine rege pati*, Idiomate noſtro, To abide without a Kingdome. [q] Neque enim ut appetas opus eſt, cùm frater ut regnes roget.

PL. *Redire*

PL. *Redire pietas, unde summota est, solet.*
Reparatque vires a *iussus amissas amor.*
THY. *Amat Thyestem frater?* b *æthereas prius*
Perfindet c *Arctos pontus; &* d *Siculi rapax*
Consistet æstus unda, & Ionio seges
Matura pelago surget; & lucem dabit
Nox atra terris; antè cum flammis aquæ,
Cum morte vita, cum mari ventis fidem
Fœdusque iungent. PL. *Quam tamen fraudem times?*
THY. *Omnem, timori quem meo statuam modum?*
Quantum potest, tantum odit. PL. *In te quid potest?*
THY. e *Pro me nihil iam metuo: vos facitis mihi*
Atrea timendum. PL. *decipi captus times?*
f Serum est cavendi tempus in medijs malis.
THY. g *Eatur: unum, genitor, hoc testor tamen;*
Ego vos sequor, non duco. PL. *Respiciat deus*
Bene cogitata, perge non dubio gradu.

a Necessarius, ut amor fratrum post iras firmiùs resarcitur.
b Nunquam fiet ut amet. *impossibilis conditio negat.*
c Vrsæ autem sidera arctico circulo incluse non descendunt sub Horizontem nostrum, non itaque tingi videntur in æquore, ut ceteræ stellæ.
d Fretum illud rapidissimum inter Italiam & Siciliam priùs quieseet.
e De me, qui mortem contemno, securus: de vobis sollicitus sum.
f Cùm verò nimis propinquàris, serù est iam reversum tibi consulere. perge itaque. g Alii volunt verbum illud *Eatur* esse Plisth. & Thyest. incipere. *Unum genitor, hoc testor tamen*; Sed continenter hæc Thyestes dicit evictus tandem suadelâ sive precibus liberorum, Age, inquit, eamus. tamen ego hoc pater vobis testor, sequi me, non ducere.

ATREVS. THYESTES.

TANTALVS F. Tertius frater } Mutæ Personæ.

Tacitè sibi applaudit Atrem irretitum fratrem cui olim præcedit, & simulatâ in gratiam reditione eum circumvenit.

PLagis tenetur clusa dispositis g fera.
Et ipsum, & unà h *generis invisi indolem*
Iunctam parenti cerno, tam tuto in loco
Versantur odia: venit in nostras manus
Tandem Thyestes; venit, & i *totus quidem.*
Vix tempero animo, vix dolor frenos capit.
Sic, cùm feras vestigat, & k *longo sagax*
Loro tenetur l *Umber, ac* m *presso vias*
Scrutatur ore; dum procul lento sues
Odore sentit, paret, & tacito locum

g Thyestes.
h Filios patrem malum vultu & indole referentes.
i Cum filijs.
k In a leash.
l Etsi Argivę Scenę magis conveniret Spartanus aut Molossus, cùm tamen Romæ agatur, non multum refert, si Vmbrum ut notę sagacitatis canem citet.
m In terram inclinato.

[a] *Rostro peterrat: præda cùm propior fuit;*
Cervice totâ pugnat, & gestu vocat
Dominum morantem, seque retinenti eripit.
Cùm [b] spirat ira sanguinem, nescit tegi;
Tamen tegatur. [c] aspice, ut multo gravis
Squallore vultus obruat mœstos coma:
Quàm fœda iaceat barba. [d] præstatur fides.
Fratrem iuvat videre: complexus mihi
Redde expetitos. quidquid irarum fuit,
Transierit. ex hoc [e] sanguis ac pietas die
Colantur: animis odia damnata excidant.
THY. [f] *Diluere possem cuncta, nisi talis fores:*
Sed fateor, Atreu, fateor, admisi omnia
Quæ credidisti; [g] pessimam causam meam
Hodierna pietas fecit: est prorsus nocens,
Quicunque visus tam bono fratri est nocens.
Lacrymis agendum est: supplicem primus vides.
Hæ te precantur [h] pedibus intactæ manus.
Ponatur omnis ira, & ex animo tumor
Erasus abeat: obsides fidei accipe
Hos innocentes. ATR. *Frater, à genu tus manus*
Auser, meosque potiùs amplexus pete.
Vos quoque, senum præsidia, [i] vos iuvenes, meo
Pendete collo. squallidam vestem exue,
[k] Oculisque nostris parce, & ornatus cape,
Pares meis; lætusque fraterni imperij
Capesse partem. maior hæc laus est mea,
Fratri [l] paternum reddere incolumi [l] decus.
Habere regnum, casus est: virtus, dare.
THY. *Dij paria, frater, pretia pro tantis tibi*
Meritis rependant. [a] *regiam capitis notam*
Squallor [b] recusat noster; & sceptrum manus
Infausta [b] respuit. liceat in medià mihi
Latere [c] turbâ. ATR. *Recipit hoc regnum duos.*
THY. *Meum est credo, quidquid est, frater, tuum.*
ATR. *Quis influentis dona Fortunæ abnuit?*
THY. *Expertus est quicunque quàm facilè effluant.*
ATR. *Fratrem potiri [d] gloriâ ingenti vetas?*
THY. *Tua iam peracta gloria est, restat mea.*

[a] Vsitatiùs de armentis dicitur, sed & de quadrupedibus, cum à *Rodo* descendat; & de ipso homine, quod etiamdum in Hispanicâ *rostro* manet.
[b] Affectat.
[c] *Superiora apud se, quæ sequuntur, conversus ad fratrem loquitur.*
[d] Præsto tibi fidem, quam nunciârunt tibi filij mei.
[e] Necessitudo sanguinis.
[f] Excusare quidem admissa mea conarer; si te adeò placabilem & ad veniam facilem non cernerem, iam itaque fateor.
[g] Tua in me pietas quantò maior, tanto mea in te scelera sunt graviora.
[h] Quæ supplices hucusque nullius pedes tetigere; tu enim primus me supplicem vides.
[i] Al. leg. tot iuvenes. i. Tres: Plisthenes qui loquebatur, Tantalus, & natu minimus, mutæ personæ, vers. 715. 723. & 737. inf.
[k] Ne videant, non sine lacrymis, squallorem tuum.
[l] Regnum.
[a] Regni insigne diadema. inf. vers. 543. [b] Vide Hercul. Fur. vers. 1192. & 1317. [c] Plebe.
[d] Dedisse & participasse regnum.

e Certum est mihi consilium regna quamvis oblata renuere.

e *Resp*uere certum est regna consilium mihi.
ATR. *Meam relinquam, nisi tuam partem accipis.*
THY. *Accipio. regni nomen impositi feram:*
Sed f iura & arma servient mecum tibi.
ATR. *Imposita capiti vincla venerando gere.*
Ego destinatas victimas superis dabo.

f Quæcunque ad pacem sive ad bellum spectant, illa omnia ut & ego ipse tibi inserviemus.

g Redimiculum sive fascia ex panno preciosissimo. sic & Græcè διάδημα à διαδέω revincio.

CHORVS.

Inserviens actui precedenti Chorus Atrei collaudat pietatem, qua simultates & dissidia fratrum composuit, non secùs ac serenitas tempestatem sequuta.

CRedat hoc quisquam? ferus ille & acer,
g Nec potens mentis, truculentus Atreus,
Fratris aspectis stupefactus hæsit.
Nulla vis maior pietate verâ est.
Iurgia externis inimica durant,
Quos amor verus tenuit, tenebit.
h *Ira cum magnis agitata causis*
Gratiam rupit, cecinitque bellum,
Cùm leves frenis sonuere turmæ,
Fulsit hinc illinc agitatus ensis;
a *Quem movet crebro furibundus ictu*
Sanguinem Mavors cupiens recentem,
Opprimit ferrum, manibusque iunctis
Ducit ad pacem pietas negantes.
Otium tanto subitum è tumultu
Quis deus fecit? modò per Mycenas
Arma civilis crepuere belli.
Pallidæ matres b *timuere natis;*
Vxor armato timuit marito,
Cùm manum c *invitus sequeretur ensis,*
d *Sordidus pacis vitio quietę.*
Ille labentes renovare muros;
Hic situ quassas stabilire turres;
Ferreis portas cohibere claustris
Ille certabat; pavidusque e *pinnis*
Anxię nocti vigil incubabat.
Peior est bello timor ipse belli,

g Affectibus non rationi parens.

h Consanguineos, etsi ad tempus acerrimè dissideant, pietas tamen & verus amor in gratiam reducit: alios non item.

a Quem ensem strinxit vibravitque ira belli, hanc in vaginam recondit & comprimit pietas.

b Legunt alij *tremuere*, alij *tenuere*, *natos*, ne irent ad bellum.

c Civilem scilicet haustrum sanguinem.

d Rubiginosus.

e Murorum minis.

Iam

Jam minę ſeui cecidere ferri;
Iam ſilet murmur graue f *claſſicorum;*
Jam tacet ſtridor litui ſtrepentis;
Alta pax vbi reuocata lætæ eſt.
Sic vbi ex alto tumuere fluctus,
Brutium : Coro feriente pontum;
h *Scylla pulſatis reſonat cauernis,*
Ac mare i *in portu timuere nautæ,*
Quod rapax k *Auſter reuomit Charybdis;*
Et ferus l *Cyclops metuit parentem*
Rupe ſeruentis reſidens in Ætnæ,
Ne ſuperfuſis violetur vndis
Ignis æternis reſonans caminis;
Et a *pu at mergi ſua poſſe pauper*
Regna Laertes, Ithacâ tremente;
Si ſuæ ventis cecidere vires,
Mitius ſtagno pelagus recumbit;
b *Alta quæ nauis timuit ſecare*
Hinc & hinc ſuas ſpatioſa velis,
Strata ludenti patuere cymbæ:
Et vacat merſos numerare piſces;
Hic vbi ingenti modò ſub procella
c *Cyclades pontum timuere motæ.*
Nulla ſors longa eſt, dolor ac voluptas
Inuicem cedunt, breuior voluptas.
Ima permutat breuis hora ſummis.
Ille qui donat diadema d *fronti,*
e *Quem gens nixæ tremuere gentes,*

f Cornuum ceu buccinarum, quibus conuocantur milites ad ſigna & claſſes, vnde & nomen habere videntur, etſi pleriſque à Calando dictæ. Tuba autem conſerendi prælij ſignum dabat.

g Vento ab Oceano ſolſtitiali flante, aduerſus Aquilonem, excitante iam mare quod Brutios alluit Italiæ extremos iuxta fretum Siculum.

h Saxum in freto Siculo quod fluctuum concurſu & illiſione in ſcopulos reſonans dedit locum fabulæ de Scyllâ Phorci filia in monſtrum hoc conuerſâ, canibus pube tenus ſuccinctâ

i Al. leg. *mare in tantum* al. *in totum.*

Ego ſolius Lipſij authoritatem & iudicium ſequutus leg. *mare in portu.* Quam lectionem, ſi penitus rimeris, veram eſſe fateberis. Senſus hic eſt. Cùm Scylla ſæuit, & tempeſtas vbique atrox: nautę vix in portu ſecuros ſe putant, illic etiam timent. at cùm ſerenum redijt, non ſolùm naues ſed & cymbæ (vt infra ſequitur) perſultant, & ludunt in illo ipſo freto.

k Per *Auſtrum Charybdi* intelligit violentiam illam Charybdis, maximè regnantem flante Auſtro: reſpexitque ad illa, quæ ſcripſit ipſemet cap. xvij. ad Marciam: *videbu illam fabuloſam Charybdin, quamdiu ab Auſtro vacat quietum, at ſi quis unde ventus ſpirauit, hiatus magno profundoque naufragia ſorbentem.* P. Scriuerius leg. *Quod rapax hauſtum reuomit Charybdis.*

l Polyphemus timet ne pater ſuus Neptunus, id eſt, mare extinguat ſemper ardentes fornaces Ætnæ.

a Timetque ſuæ inſulæ ne mergatur, Laërtes, ceu quis alius Rex Ithacæ. eſt enim *Proleptis ex perſona poetæ, necdum enim erat Laërtes.*

b Maria quæ, modò procelloſa, non auſa eſt tentare valida & veliuola nauis; modò pacata, etiam cymbæ peruia facta ſunt.

c Inſulæ illæ in cycli formam diſpoſitæ in mari Ægæo ventis moto timuere ne abſorberentur.

d Suæ. *vel* qui alijs regna diſtribuit.

e Cuius arbitrio & Imperio parent remotiſſimæ gentes, Medi, Perſæ, Parthi, Indi directis Solis radijs viciniores, *reſpicit autem Poeta Imperatores Romanos, maximè Neronem quorum fœdus percuſſerunt reges externi, & à quo Tiridates diadema accepit.*

Cuius ad nutum posuere bella
Medus, & Phœbi propioris Indus;
Et [t] *Dacæ Parthis* [g] *equitem minati;*
Anxius sceptrum tenet, & mouentes
Cuncta [g] *diuinat; metuitque casus*
Mobiles rerum, dubiumque tempus.
Vos, quibus rector maris atque terræ
[h] *Ius dedit magnum necis atque vitæ,*
Ponite inflatos tumidosque vultus:
Quidquid à vobis minor extimescit,
[a] *Maior hoc vobis dominus minatur.*
[a] Omne sub regno grauiore regnum est.
Quem dies vidit [b] veniens superbum,
Hunc dies vidit [c] fugiens iacentem.
Nemo confidat nimium secundis;
Nemo desperet [d] meliora lapsis.
Miscet [e] hæc illis, prohibetque [f] Clotho
[g] Stare fortunam. rotat omne fatum,
Nemo tam diuos habuit fauentes,
Crastinum vt possit sibi polliceri.
Res Deus nostras celeri citatas
[h] Turbine versat.

[t] Non pudebit fateri cum egregio viro Iosepho Scaligero me non intelligere quomodo Dacæ supra v. 369. Parthis in tantum dissitis minentur equitem, *quæ & dura est locutio.* Quid si Legamus cum Dan. Heinsio & Dacæ, Parthique equitem minati.

[g] Minari equitem dicuntur Parthi, quia eorum equitatus maxime Romanis formidabilis; propter τὸ πολυθρύλλητον Parthici equitatus stratagema: qui cùm terga daret, hostem inuadebat.

[h] Alij contra versus adeoque sensus rationem legunt *Diuitias.* ego Lipsium & Scaligerum fil. secutus eosque non sine authoritate M. S. librorum emendaui *diuinat*, vt sit sensus: Rex ille vel imper. vtcunque in præsenti potens & felix, tenet tamen sceptrum anxius, animo præsagit casus mouentes cuncta, id est, varietatem rerum humanarum. ὧν ἀνθρώπων παλιμβολίαν ὅστις. [i] Deus. [k] Imperiti. [a] *Regū timendorū in proprios greges, reges in ipsos imperiū est Ionu.* [b] Oriens. [c] Occidens. [d] In rebus aduersis. Nescio an debeat insuper haberi lectio, quam suggerit Cruserianus: *Nemo desperet meliora lapsu.* [e] Aduersa secundis. [f] Vnaè Parcis. Herc. Fu. 538. [g] Diu in eodem statu manere. [h] Volubilitate.

ACTVS QVARTVS.

NVNCIVS. CHORVS.

Crudele Atrei sacrum & epulas nefandas in quibus apponebantur Thyestæ sui liberi, digna quæ ex oculis spectatorum sublata intus gererentur, narrat nuncij sacrum dia præsens.

[i] Vel ipsis crudelibus tyrannis crubescenda.

Quis me per auras turbo præcipitem vehet,
Atraque nube inuoluet, vt tantum nefas
Eripiat oculis? ô domus, [i] *Pelopi quoque*

Et

Et Tantalo pudenda! CH. Quid portas nouis?
NV. [k] *Quænam ista regio est, Argos & Sparte impios*
Sortita fratres? & [l] maris gemini premens
Fauces [l] Corinthus? [m] an ferus Ister fugam
Præbens Alanis? [n] an sub æternâ niue
Hyrcana tellus? an [o] vagi passim Scythæ?
CH. *Quis hic nefandi est conscius mœstri locus?*
Effare: & istud pande, quodcunque est malum.
NV. [p] *Si steterit animus, si metu corpus vigens*
Remittet artus; [q] hæret in vultu trucis
Imago facti, ferte me insanæ procul
[b] *Illo procellæ ferte, quò fertur dies*
Hinc raptus. CH. *Animos grauius incertos tenes.*
Quid sit, quod horres, effer; auctorem indica.
[d] *Non quæro quis sit, sed vter. effare ocyus.*
NV. *In arce summâ Pelopeæ pars est domus*
Conuersa ad Austros; cuius extremum latus
Æquale monti euescit, atque [e] vrbem premit,
Et contumacem regibus populum suis
[f] *Habet sub ictu: fulget hic [g] turbæ capax*
Immane telum, cuius auratas trabes
Variis columnæ nobiles maculis ferunt.
Post ista vulgo nota, quæ populi soluit,
In multa diues spacia discedit domus.
[h] *Arcana in imo regio secessu [h] patet,*
Altâ vetustum valle compescens nemus,
[i] *Penetrale regni. nulla quâ lætos solet*
Præbere ramos arbor, aut [k] ferro coli:
Sed taxus, & cupressus, & [l] nigrâ ilice
Obscura nutat sylua; quam supra eminens
Despectat altè quercus, & [m] vincit nemus.
Hinc [n] auspicari regna Tantalidæ solent,
Hinc petere lapsis rebus & dubijs opem.
Affixa inhærent [o] dona; vocales tubæ;

[k] Ciuilisne Græcia an barbara Scythia?
[l] Corinthus sita in Isthmo, id est, in angustijs inter Ægæum & Ionium maria?
[m] An Danubius sup. 375. qui fugâ celeri fuit per Alanos crudelissimos Scythiæ populos.
[n] An perenni niue vexata adeoque inculta & fera Hyrcania, pardis & tigribus famosa?
[o] Vide Herc. Fu. v. 532.
[p] Si animus se collegerit & firmarit, corporis iam metu stupidi organis & membris resolutis.
[q] Etiamdum ante oculos versatur trucis imago facti.
[b] Ad Antipodas, ad alterum Hemisphærium.
[c] Morando & refugiendo, in grauiori metu animos nostros suspendis.
[d] Procul dubio alter est è fratribus. sed vter?
[e] Vrbi imminet, quam vi reprimet, metuque coërcet ciues. sup. v. 453.
[f] ὑπὸ ξυρᾶ ἀκμῆς, vnde telis cogant feriantque rebelles.
[g] Huc enim populus conuenire solebat ad munia publica.
[h] Si arcana (inquit Lipsius) quomodo patent? Patet. sc. in amplitudinem & spatium, non quòd omnes ingrediantur.
[i] Lararium, in quo Dij Penates.
[k] Falce putari, vt solent fructiferæ.
[l] Propter frondes opacas, *vel* medullâ nigram vnde & μελάνδρυον dicitur Theophrasto i. l. 9. c.
[m] Altitudine superat. Per auguria & auspicia sortiri & inire regna.
[o] ἀναθήματα, votiua donaria & monumenta Dijs consecrata affixa huic quercui pendent.

p Currus Oenomaj fractus & Pelopis quo Hippodamiam abstulit, vsus fraude Myrtili quem petentem mercedem in mare præcipitauit, vnde Myrtoum dictum. sup. v. 138.

q Sublatâ modiolis fibulâ, vel fibulâ, seu axe secundum alios, plumbeâ affixâ.

r Tantaleæ gentis facinorum omne monumentum.

a Insula Phrygibus in vsu, cuius lobi sub mento connectebantur. & ipse Pelops è Phrygia Elidem aduenerat.

b Acu picta chlamys, spolium Phrygibus ademptum.

c Stagnat instar Stygis.

d Vide Hercul. Fu. v. 711.

e Infernales. Herc. Fu. 1145.

f Maiora quàm quæ nos vidimus monstra. Vel apparent vmbræ maiores humano corpore & augustiores.

g Velut Cerberi trifaucis latr.

h Etiam interdiu hæc videntur & audiuntur.

i Lucus tenebrosus est.

p Fraxlique currus; spolia Myrtoi maris;
Victæque q falsis axibus pendent rotæ;
Et r omne gentis facinus. b c Phrygius loco
Fixus a tiaras Pelops: hic præda hostium;
Et b de triumpho picta barbarico chlamys.
Fens c stat sub vmbrâ tristis, & nigrâ piger
Hæret palude. talis est diræ d Stygis
Deformis vnda, d quæ facit cælo fidem.
Hic nocte totâ gemere e ferales deos
Fama est: catenis lucus excussis sonat,
Vlulantque Manes. Quidquid audire est metus,
Illic videtur. errat antiquis vetus
Emissa hostis turba, & insultant loco
f Maiora notis monstra. Quin tota solet
Micare flammâ sylua, & excelsæ trabes
Ardent sine igni. sæpe latratu nemus
g Trino remugit: sæpe simulacris domus
Attonita f magnis. h nec dies sedat metum.
i Nox propria luco est, & k superstitio inserum
In luce mediâ regnat. Hinc orantibus
Responsa dantur certa, cùm ingenti sono
l Laxantur adyto fata, & immugit specus
Vocem Deo soluente. Quò postquam furens
Intrauit Atreus liberos fratris trahens,
Ornantur aræ. quis queat dignè eloqui?
Post terga iuuenum nobiles religat manus,
Et mœsta m vittâ capita purpureâ ligat:
Non thura desunt, non n sacer Bacchi liquor,
Tangensue falsâ victimam culter o molâ.
Seruatur omnis ordo, ne tantum nefas
Nonrite fiat. CHO. p Quis manum ferro admouet?
NVN. Ipse est sacerdos: ipse funestâ prece
Letale carmen ore violento canit.
Stat ipse ad aras ipse deuotos neci
Contrectat, & componit, & q ferro admouet.

k Et vana inferorum apparitio hic dominatur mediæ diei luci. l Panduntur, emittuntur. m Et vittâ purpureâ obnubit regalium victimarum capita. n Vinum capitibus victimarum aspersum. o Vide Hippol v. 497. p Quis feriebat victimas? q Cultros suppositos impellit. Supponunt alij cultros. Virg. 6 Æneid. & 3. Georg. Suppositi tinguuntur sanguine cultri.

b Attendit

Attendit ipse. [c] *nulla pars sacri perit.*
Lucus tremiſcit toto [d] *ſuccuſſo ſolo*
Nutavit aula, dubia [e] *quò pondus daret,*
Ac fluctuanti ſimilis. [f] *è lævo æthere*
Atrum cucurrit limitem [g] *ſidus trahens.*
Libata in ignes vina [h] *mutato fluunt*
[h] *Cruenta Baccho.* [i] *regium capiti decus*
Bis terque lapſum eſt. flevit in templis [k] *ebur.*
[l] *Movere cunctos monſtra: ſed ſolus ſibi*
Immotus Atreus conſtat, atque ultrò deos
Terret [m] *minantes. iamque demiſſâ morâ*
Aſſiluit aris, torvum & obliquum intuens.
Ieiuna ſylvis qualis in [n] *Gangeticis*
Inter iuvencos tigris erravit ſuos;
[o] *Vtriuſque prædæ cupida, quò primos ferat*
Incerta morſus, flectit huc rictus ſuos,
Illò reflectit, & ſuarum dubiam tenet;
Sic dirus Atreus capita devotæ impiæ
Speculatur iræ. quem priùs malleat ſici,
Dubitat; ſecundâ deinde quem cæde immolet.
Nec intereſt: ſed dubitat. & tantum ſcelus
Iuvat ordinare. CH. *Quem tamen ferro occupat?*
NVN. *Primus locus,* [p] *(ne deeſſe pietatem putes,)*
[q] *Avo dicatur;* [q] *Tantalus prima hoſtia eſt.*
CH. *Quo iuvenis animo, quo tulit vultu necem?*
NVN. *Stetit ſui ſecurus, & non eſt preces*
Perire fruſtra paſſus: aſt illi ferus
Invulnere enſem abſcondit, & penitus premens
[a] *Iugulo manum commiſit. eductâ ſtetit*
Ferro cadaver: cùmque dubitaſſet diu
Hac parte an illa caderet, in patruum cadit.
Tunc ille ad aras [a] *Pliſthenem ſævus trahit,*
[b] *Adicitque fratri: colla percuſſa amputat.*
Cervice cæſâ truncus in pronum ruit:
Querulum cucurrit murmure incerto caput.
CH. *Quid deinde* [c] *geminâ cæde perfunctus facit?*
Puerone parcit? an ſcelus ſceleri ingerit?
NVN. *Sylvâ iubatus qualis Armeniâ leo,*

[b] *Hoc agit*; obſervat, pro ritu extiſpicij, motus geſtuſque hoſtiarum ad aras. vide Oedip. verſ. 352. In ſacris enim dicebatur HOC AGE. id eſt attende. Ipſe præcone aut monitore opus non habet. ipſemet HOC AGIT.
[c] Nullius ſacrificij ritus omittitur.
[d] Commoto.
[e] In quam partem caderet.
[f] E ſiniſtra parte cœli. quod Græcis omen malum, ut quibus auguria capientibus antica pars ſeptentrio: ut Romanis contra bonum omen, quibus in auſpicijs pars antica Meridies, cùm utriuſque conveniat Orientem eſſe dextram cœli partem, Occidentem ſiniſtram.
[g] *φλὸξ*, Lampas prodigioſa trahens veſtigium atrum mortis ſceleriſque imminentis ſignum.
[h] Vino in ſanguinem mutato.
[i] Diadema non ſemel è capite Atrei decidit.
[k] Eburneæ ſtatuę flevere.
[l] Prodigia hæc terruerunt omnes qui

ea in cœlo vel templis animadverterant. [m] Illi exitium. & his oſtentis ab inſtituto ſcelere deterrentes. [n] Indiæ ſylvis per quam fluit Ganges. [o] *Neſcit utro ruat & ruere ardet utroque.* [p] Ironicè. [q] Sup. verſ. 521. fil. Thyeſtæ qui avi nomen tulit. [r] In Iugulo Tantali *capulo tenus abdidit enſem.* [a] Secundum Thyeſtæ filium. [b] Adijcit, addit, fratri comitem necis. [c] Tantali & Pliſthenis.

In cæde multâ victor armento incubat,
Cruore victus madidus, & pulsâ fame
Non ponit iras; hinc & hinc tauros premens
Vitulis minatur, dente iam lassò piger:
Non aliter Atreus sævit, atque irâ tumet,
Ferrumque geminâ cæde perfusum tenens, 735
Oblitus in quem ruteret; infestâ manu
Exegit ultra corpus. at pueri statim
Pectore receptus ensis, in tergo[d] exstitit.
Cadit ille, & aras sanguine extinguens suo,
Per[e] utrumq; vulnus moritur. CH. *O sævum scel-* 740
lus!
NVN. *Exhorruistis? [f] hactenus non stat nefas.*
Plus est. CH. *An ultra maius aut atrocius*
Natura recipit? NVN. *Scelevis hunc finem putas?*
Gradus est. CH. *Quid ultra potuit? abiecit feris* 745
Lanianda forsan corpora, atque[g] igne arcuit.
NVN. *Utinam arcuisset! [a] ne tegat finctos humus,*
Ne solvat ignis, avibus epulandos licet
Ferisque triste pabulum sævis trahat;
Votum est sub hoc quod esse supplicium solet. 750
[b] Pater insepultos spectet. ô nullo scelus
Credibile in ævo, quodque posteritas [c] neget!
Erepta vivis exta pectoribus tremunt,
Spirantque[d] venæ. corque adhuc pavidum salit.
At ille[e] fibras tractat, ac [f] fata inspicit; 755
Et adhuc calentes viscerum venas notat.
Postquam hostiæ placuere, securius[g] vacat
Iam fratris epulis. ipse divisim secat
In membra corpus; amputat trunco tenus
Humeros patentes, & [h] lacertorum moras; 760
Denudat artus dirus, atque ossa amputat:
Tantùm ira servat, & [i] datas fidei manus.
[k] Hæc verubus hærent vscera, & lentis datæ

[a] Alij leg. stetit, alij *exijt*, id est, emersit.
[c] Pectoris & tergi.
[f] Nondum attigi nefas.
[g] Rogo illis interdixit. Græci, Romani & Barbari cadavera comburebant, igne ea purgari credentes.
[a] Non optamus ut sepelisset, non ut combussisset, utinam avibus & feris abiecisset, neque, &c. & hoc voto dignum est. id est, optandum quod alibi est supplicium, ut insepultum parentes & amici videant.
[b] Ianus Gruterus horum verborum trigam *Pater insepultos spectet.* Choro ascriptam vult, ut interruperit sermonem Nuncij; coniectante coactum patrem inspectare hanc lanienam filiorum: subijciatque statim Nuncius: Non, non; nemo coniecturis ullis assequetur scelus illud, adeò est insitatum, supraque omnem fidem. [c] Neget factum esse, non credat. [d] Arteriæ, in quibus spiritus. [e] Fecinorum venas & radices. [f] Per extispicia disquirit futura. [g] Parandis fratri epulis vacat. [h] Pulpas. [i] Quas dederant vbi eos fratri obsides Thyestes fratri tradidit. [k] Hæc pulpamenta è denudatis artubus partim torret, partim coquit nam *viscera* propriè interiora sunt pulmo, iecur, cor, lien, præcordia, & in his *Exta* quæ extant eminentque, vel quæ exsecantur: Aruspicibus inspicienda.

Stillant

Stillant caminis: illa [l] *flammatus latex,*
[m] *Querente aheno, iacuit: impositas dapes*
[n] *Transiliit ignis, inque crepitantes focos*
[o] *Bis ter regestus, & pati iussus moram,*
Invitus ardet. stridet in verubus ictus.
Nec facilè dicam, corpora an flammæ magis
Gemuere. piceus ignis in fumos abit:
Et ipse fumus tristis, ac nebulâ gravis
[p] *Non rectus exit, seque in excelsum levans,*
Ipsos [a] *penates nube deformi obsidet.*
[b] *O Phœbe patiens, fugeris retro licet,*
Medioque ruptum merseris cœlo diem,
Serò occidisti. lancinat gnatos pater,
Artusque mandit ore funesto suos,
Nitet fluente madidus unguento coma,
Gravisque vino: sæpe [d] *præclusa cibum*
Tenuere fauces. in malis unum hoc tuis
Bonum est, Thyesta, quòd mala ignoras tua.
[e] *Sed & hoc peribit. verterit currus licet*
[f] *Sibi ipse Titan obvium ducens iter;*
Tenebrisque facimus obruat tetrum [g] *novis,*
[h] *Nox missa ab ortu* [i] *tempore alieno gravis;*
Tamen videndum est. [k] *tota patefient mala.*

[l] Aqua calida.
[m] Sibilo inter coquendum velut condolentiam testante. *Pathos ut & de igne quinto.* Officio tam nefario defungi abhorruit, ne & ipso, qui alia purgat, contaminaretur.
[o] Vi subactus aheno, ne transiliret.
[p] Non in altum rectus ascendit. *quia gravis nebula.*
[a] Deos domesticos qui prope focum. Penatibus enim cura æterni ignis credita, qui vitæ symbolum. Sunt enim Penates per quos penitus spiramus & animæ rationem habemus. *al.* penes nos nati. [b] O Sol, qui alia complurima videre scelera sustines, hoc tamen in tantum horrebas, ut etsi properè refugeres, serò tamen occideris. [c] Alij *lacerat*, alij *laniat*. [d] Etiam naturæ præsagio non deglutivêre hos cibos. [e] Sed & hoc bonum scilicet quòd ignoras quas voraveris dapes, tandem peribit. rescies enim. [f] Itineri consuèto contrarium, Orientem scilicet repetens. [g] Insolitis. [h] Occidente sole, unde ortus. [i] Meridie. [k] Innotescit tibi qualibus dapibus vescebaris.

CHORVS.

Videns Chorus solem retrocedere obstupescit, veritus ne dissolutâ mundi machinâ omnia in antiquum Chaos recidant.

QVÒ [l] *terrarum superumque parens,*
[m] *Cuius ad ortus noctis opacæ*
Decus omne fugit, quò vertis iter,
Medioque diem perdis Olympo?
Cur Phœbe tuos rapis aspectus?
[n] *Nondum seræ nuncius horæ*

[l] Sol calore tuo quæ in terris ipsosque homines generans.
[m] Quo oriente stellæ fugiunt. id est, non apparent.
[n] Vesper noctis prænuncius nondum evocavit stellas lucere solitas.

Nocturna

Nocturna vocat lumina vesper:
Nondum Hesperiæ flexura rotæ
Iubet emeritos solvere currus: 795
Nondum in noctem vergente die
Tertia misit buccina signum;
Stupet ad subitæ tempora cœnæ
Nondum fessis bubus arator:
Quid te ætherio pepulit cursu? 800
Quæ causa tuo limite certo
Deiecit equos? numquid aperto
Carcere Ditis vicli tentant
Bella gigantes? numquid Titvus 805
Pectore fesso renovat veteres
Saucius iras? num reiecto
Latus explicuit monte Typhoëus?
Numquid fruitur via Phlegræos
Alta per hostes? & Thessalicum 810
Thressa premitur Pelion Ossa?
Solitæ mundi periere vices:
Nihil Occasus, nihil Ortus erit.
Stupet Eoos assueta deo
Tradere frenos, genitrix prime 815
Roscida lucis, perversa suis
Lumina regni, nescit fessos
Tingere currus, nec fumantes
Sudore iubas mergere ponto.
Ipse insueto novus hospitio 820
Sol auroram videt occiduus,
Tenebrasque iubet surgere, nondum
Nocte parata, non succedunt
Astra, nec ullo micat igne polus.
Nec Luna graves digerit umbras. 825
Sed quidquid id est, utinam nox sit.
Trepidant, trepidant pectora magno

a Inclinatio cursus tui ad occasum vergentis nondum iubet te solvere equos diurnum iter emensos.

b Buccina non dedit signum ultimæ partis diei, id est, nondum est hora nona. Græci diem in stationes très quaternis horis emensi noctem in vigilias totidem divisserunt. Hebræi autem & Romani in quatuor, quarum distinctiones buccinæ vel tubæ sonitus indicabat.

a Quod horrendum facinus vidisti

b Sol ut refugeres?

b Diffracto.

c Gigantes quondam à Dijs victi: *vel, Ditis victi,* id est, quem iam Gigantes vicerunt, adeóque è vinculis evaserunt.

d Herc. Fu. v. 755.

e Bella in Deos.

f Ætna secundum Pindarum & Ovidium: Virgilio, quem secuti ceteri Latini poëtæ, Inarime ab Homeri *sive æquore* insula in sinu Puteolano, quam Typhoëo uni è gigantibus superiectam, quòd flammas quandoque vomat, ferunt. g Herc. Fur. v. 433. h Ossa quæ in Thraciam prominet. Here. Fur. 970. i Aurora solita instruere solis orientales equos stupet sole retrocedente. k Her. Fu. v. 76. l Indis exceptus, qui solitus est occidere apud Iberos. m Tenebras densas vel graves, id est, noxias nec salubres. Poetæ enim umbram positivum quiddam esse volunt. n Et non defectio naturæ rerumque dissolutio.

Perculſa metu, [a] *ne fatali*
Cuncta ruinâ quaſſata labent,
Iterumque deos, hominesque premat
Deforme chaos: iterum terras,
Et mare & ignes, [b] *vaga picti*
Sidera mundi Natura tegat.
Non æternæ faciei exortu
[c] *Dux aſtrorum ſecula ducens*
Dabit æſtatis Brumæque notas.
[d] *Non Phœbeis obuia flammis*
Demet noctis Luna timores,
[e] *Vincetque ſui fratris habenas,*
[f] *Curuo* [g] *breuiùs limite currens.*
[g] *Ibit in vnum congeſta ſinum*
Turba deorum.
[h] *Hic, qui ſacris peruius aſtris*
Secat obliquo tramite [k] *zonas,*
[l] *Flectens longos Signifer annos,*
Lapſa videbit ſidera labens.
[m] *Hic, qui nondum vere benigno*
Reddit Zephyro vela tepenti,
Aries [n] *præceps ibit in vndas,*
Per quas pauidam vexerat Hellen.
[o] *Hic, qui nitido Taurus cornu*
Præfert [p] *Hyadas, ſecum* [q] *Geminos*
Trahet, & curui brachia Cancri.
Leo flammiferis æſtibus ardens
[r] *Iterum è cælo cadet* [s] *Herculeus.*
Cadet in terras [t] *Virgo velitas;*
[u] *Iuſtæque cadent pondera Libræ,*

[a] Ne confuſa illa, quæ ab initio, vnitas vel Inanitas omnia, cœlum, & elementa miſceat.
[b] Cœli ſtellati errantes nec non fixas ſtellas.
[c] Sol anni tempeſtates & ſecula dimenſus.
[d] Nec Luna Soli oppoſita per totam noctem lucens tollet terrores noctis, quos inducunt tenebræ.
[e] Nec luna curſu celeri, vtpote 29. diebus. 12. horis. 44. min. conſequetur ſolem.
[f] Per Zodiaci obliquum limitem.
[g] Celeriùs. ſc. 27. diebus 8. horis (vide Theb. v. 536.) curſum ſuum peraget quàm Sol, qui 365. D. 8. S. H. 49. M.
[g] Confundentur ſidera & elementa, quæ Stoicis Dij.
[h] Zodiacus, ſub quo Sol & Luna decurrunt. *vel* in quo ſigna duodecim

Deorum toditem præſidio. *Manil.* 2. lib. [i] Ab vtroque trópico per Æquinoctialem tranſuerſo. vnde obliqui anguli. nec non ſigna obliquè oriuntur & occidunt. [k] Geminas mediæ Zonæ partes quæ ab vtroque Æquinoctialis latere Tropicis terminantur. [l] Varians anni longitudinem ad motum ſolis per Zodiac. *vel* annum longum 3600. ſolarium perficiens ſuper ſuos polos. [m] Aries ſub ortu ſolis inducit Zephyrum, quo flante tempus nauigationis aperitur. [n] De Zodiaco cadet in mare, & c. alludit autem ad fab. Arietis aurei velleris. vide Troad. 1032. [o] Hippol. v. 302. [p] Suculas ſtellas. 7. Atlantis filias à fratre Hyante (quem deplorantes in cœlum tranſlatæ ſunt) denominatæ. [q] Signum terrium ſiue Caſtora & Pollucem, ſeu Iaſonem & Triptolemum. [r] Chelas incuru. Cancri à Iunone inter aſtra poſiti quod Hydræ aduerſus Herc. ſubſidiarius fuerit. [s] Semel enim decidérat ex Lunari globo. vide Herc. Fu. v. 83. [t] Ab Herc victus & a Iunone in cœlum tranſlatus. [u] Erigone ſeu Aſtræa Iouis & Themidos filia iam recidet in terras quas *cade madentei* olim reliquerat. [b] Quæ iuſtè ponderat, *vel* quæ noctes diebus æquat.

c Inest enim Libræ spatio pars Scorpij prior.
d Quòd Orionem tentârat interimere, in astra relatum.
e Arcu Thessalo.
f Centaurus, Herculis sagittâ quę forte deciderat supra pedem vulneratus, Iouis miseratione in cœlum relatus, dictusque Sagittarius.
g Cadente ipso Chirone.
h Primum signum Hyemale.
i Capricornus qui cœlum meruit quòd Pan huius specie indutus Gigantes terruerat, ab αἴξ & κέρας capra & cornu.
k Neque enim constat de Aquario, an fuerit Deucalion, Cecrops, Hylas, an Ganymedes.

c Secumque trahent d Scorpion acrem,
Et, qui c neruo tenet e Æmonio
Pennata senex spicula f Chiron,
g Rupto perdet spicula neruo.
h Pigram referens hiemem gelidus
Cadet i Ægoceros, frangetque tuam,
k Quisquis es, Vrnam. tecum excedent
l Vltima cœli sidera Pisces.
m Monstraque nunquam perfusa mari
Merget condens omnia n Gurges.
o Et qui medias diuidit Vrsas,
Fluminis instar, lubricus Anguis:
Magnoque v minor iuncta Draconi
q Frigida duro Cynosura gelu:
Custosque sui r tardus plaustri
Iam non s stabilis ruet t Arctophylax.
Nos è u tanto visi populo
Digni, premeret quos euersa
Cardine mundus.
In nos ætas vltima venit.
O nos durâ sorte creatos,
Seu perdidimus solem x miseri,
Siue y expulsimus! abeant quęstus.
Discede timor. vitæ est auidus,
Quisquis non vult, mundo secum
Pereunte, mori.

l Vlr. Zodiaci in anni ordine signum. m Arctos. sup. v. 376. n Mare. o Ruet anguis ille maximus, &c. Hesperidum quondam custos ab Herc. interfectus. p Sc. Vrsa. q Ad polum posita. r Qui polo positus gyrum minorem lentiùs oberrat. s Propè polum qui stabilis. t Custos plaustri Ioues, Arcton etim quæ plaustrum dicitur insequutus agitare videtur. u Qui hucusque fuerit. x Non nostrâ culpâ, *meritâ nec morte perimus, sed nimis diu cute diem.* y Per scelus nostrum, culpâ nostrâ.

ACTVS QVINTVS.

ATREVS.

Exultans impius Atreus nefariam de fratre vindictam sibi gratulatur, diuisque appositis dapibus de natorum sanguine prębendo deliberat.

a Iam denique rex, recepto arcete regni fato. sup. v. 222. iam Deus mihi videor, post quam iniurias plenè vltus fuerim.

A Equalis astris gradior, & cunctos super
Altum superbo vertice attingens polum.
Nunc b decora regni teneo, nunc solium patris.

b Dimit-

[b] *Dimitto ſuperos: ſumma votorum attigi.*
Bene eſt; abunde eſt; iam ſat eſt [c] *etiam mihi.*
Sed cur ſatis ſit? pergam, & implebo patrem
Funere ſuorum: [d] *ne quid obſtaret pudor,*
Dies receſſit, perge, dum cœlum vocat.
Vtinam quidem tenere fugientes [e] *deos*
Poſſem, & coactos trahere, vt vltricem dapem
Omnes viderent! quod ſat eſt, videat [f] *pater.*
Etiam die nolente diſcutiam tibi
[g] *Tenebras, miſeriæ ſub quibus latitant tuæ.*
Nimis diu conuiua ſecuro iaces
Hilarique vultu. iam ſatis menſis datum eſt,
Satiſque Baccho. [h] *ſobrio tanta ad mala*
Opus eſt Thyeſte. [i] *turba famularis fores*
Templi relaxa; feſta pateſiat domus.
[k] *Libet videre, capita natorum intuens*
[l] *Quos det colores, verba quæ* [m] *primus dolor*
Effundat, aut [n] *vt ſpiritu expulſo ſtupens*
Corpus rigeſcat. fructus hic operis mei eſt.
[o] *Miſerum videre nolo, ſed dum ſit miſer,*
Aperta [p] *multâ tecta colluentur face.*
[q] *Reſupinus ipſe purpurâ atque auro incubat,*
Vino grauatum [a] *fulciens læuâ caput,*
[b] *Eructat. ô me cœlitum excelſiſſimum,*
Regumque regem! quæ [c] *vota tranſcendi mea.*
Satur eſt, [d] *capaci ducit argento merum.*
Ne parce potu, reſtat etiam nunc cruor
[e] *Tot hoſtium arum. veteris* [f] *hunc Bacchi color*
Abſcondet. hoc hæc menſa [g] *claudatur ſcypho.*
Miſtum ſuorum ſanguinem genitor bibat;
Meum [h] *bibiſſet. ecce iam* [i] *eantus ciet,*
Feſtaſque voces; nec ſatis menti imperat.

[b] Dehinc non precibus fatigo, non votis ſolicito Deos, vori abundè compos.
[c] *Emphaticè.* etiam mihi vltionis cupientiſſimo.
[d] Inuitant ſublatâ cum luce verecundiâ tenebræ.
[e] Solem & cæteras ſtellas quæ Stoicis Dij, *alijs* faces & lampades Dijs præuiæ.
[f] Thyeſtes.
[g] Ignorantiæ tuæ, ut videas quàm miſer ſis. ſup. v. 785.
[h] Qui mala ſua ἀμπωδυνῶς ſentiat vehementiúſque doleat quàm ebrius.
[i] O famuli, aperite fores templi vel domus feſtæ.
[k] Nimiùm videre vellem, I would faine ſee.
[l] Palleſcatne an rubeſcat.
[m] Prima doloris apprehenſio, primus motus.
[n] Velut expulſo; ſopitis ſc. ſenſibus, vt in animæ deliquio.

[o] Miſerum iàm factum non tàm delectat videre quàm vbi primùm miſer fieri incipit. [p] Multis lucernis quas in feſtis accendere mos fuit. [q] Iam ſatur & benè potus recliuis in lecto purpureis auroq; interextis ſtragulis ornato diſcumbit. [a] *Languidum in cubitum iam ſe conuiua reponit.* [b] Præ ſaturitate & ingluuie ex veſcendi auiditate. [c] Etiam vltra votum felix ſum, plus quàm optâram conſecutus. [d] Argenteo poculo maiori vinum non dilutum ebibit. [e] Trium natorum tuorum. [f] Sanguis rubro vino miſtus non ſe prodet. [g] Cœnam clauſerunt veteres poculo quod *boni Genij vel dæmonu* appellabant. [h] Si potuiſſet. [i] *ευφυιῶ*, cantillat potus.

THYESTES.

Thyestiu epulantis cantus: quo inuitat se ad lætitiam, quam tamen mens eius præsaga mali non admittit.

PEctora longis hebetata malis,
Iam sollicitas ponite curas.
Fugiat [k] *mœror fugiatque* [l] *pauor,*
Fugiat trepidi comes exilij
Tristis egestas, rebusque grauis
Pudor afflictis. [m] *magis unde cadas,*
Quàm quò, refert. [n] *magnum, ex alto*
Culmine lapsum, stabilem in plano
Figere gressum: magnum, ingenti
Strage malorum pressum, fractis
Ponderare regni non [o] *inflexâ*
Cernice pati; nec degenerem
Vultumque malis, [o] *rectum impositas*
Ferre ruinas. sed iam sæui
Nubila fati pelle, ac miseri
Tempora omnes dimitte notas:
Redeant vultus ad læta boni,
Veterem ex animo mitte [a] *Thyesten.*
Proprium hoc miseros sequitur vitium,
[b] Nunquam rebus credere lætis.
Redeat felix Fortunæ licèt,
Tamen afflictos gaudere piget.
Quid me reuocas, festumque vetas
Celebrare diem? quid flere iubes
Nullâ surgens dolor ex causâ?
Quis me prohibet [c] *flore recenti*
Vincire comam? [d] *prohibet, prohibet.*
Vernæ capiti [e] *fluxere rosæ,*
Pingui [f] *madidus crinis amomo*
Inter subitos [g] *stetit horrores;*

[k] Ex præterito aut præsenti malo.
[l] E futuro.
[m] Quia felicem fuisse, miserum.
[n] Magni animi & fortis est, vbi quis è sublimi rerum statu deciderit, patienter aduersa tolerare.
[o] Non succumbente ceruice, erecto animo.
[a] Thyestæ, id est, meam tristitiam & mœrorem, quæ me quondam exulem accomitabantur.
[b] Quia fortunæ varietatem edocti timent ne *honorum apicem rapax fortuna tollat, & superbos vertat funeribus triumphos.*
[c] Florum fasciculis, sertis coronisque capita reuincti in conuiuijs potare soliti erant: primùm quidem hederaceis, vid. Oed. v. 414. & ex apio; mox myrteis, quippe quæ adstringunt & vini exhalationes arcent; tum è rosis quæ & granitatem capitis sedant & potione æstuantes refrigerant. Corona insuper plenitudinis & libertatis symbolum festis conuiuijsque comperit, vt & capiti quod rationalis animæ sedes. Neque me fugit lacertis etiam serta, cerueicique περὶ πλέκτας ἐστεφυμμένους circundediſſe solitos. [d] Nescio quis dolor, aliquis certe prohibet. [e] Marcescunt in capite, vel, decidunt è capite. [f] Vnguentis delibuti veteres conuiuabantur cùm valetudinis tùm voluptatis causa amomo comas inungentes. [g] Inhorruit, stands on end.

h *Imber vultu nolente cadit.*
Venit in medias voces gemitus;
Mœror lacrymas amat assuetas.
Flendi miseris dira cupido est.
Libet infaustos mittere questus,
Libet & Tyrio i *saturas ostro*
Rumpere vestes. ululare libet.
Mittit luctus signa futuri
Mens, antè sui præsaga mali.
Instat nautis fera tempestas,
Cum sine vento tranquilla tument.
k *Quos tibi vultus, quosve tumultus*
Fingis demens? credula præsta
Pectora fratri. iam quidquid id est,
Vel sine causa, vel a *serò times.*
b *Nolo infelix; sed vagus intrò*
Terror oberrat; subitos fundunt
Oculi fletus, nec causa subest.
Dolor, an metus est? c *an habet lacrymas*
Magna voluptas?

h Lacrymæ etiam nolenti excidunt *humor & in genas furtim labitur.*

i Bis vel plenè tinctas purpurâ Tyriâ, sup. vers. 344.

k Reprehendit suum dolorem & metum tanquam inanem.

a Sup. vers. 486.
b Nollem quidem timere sed, &c.
c Habet sanè, quæ præ intenso gaudio effluant, frigidas; quæ præ mœrore, calidas, Tolet. 2. de Anima. 4. 30.

ATREVS. THYESTES.

Atreus festivitatem simulans fratrem ad poculum invitat. Cupienti illi videre liberos quò plenius gauderet, ostendit caput & palmas, & quid actum sit aperit. hinc dolor, ira, convicia, exclamationes ortæ.

Festum diem, germane, consensu pari
Celebremus: hic est sceptra qui firmet mea,
d *Solidamque pacis alliget certæ fidem.*
THY. *Satias dapis me, nec minùs Bacchi tenet,*
Augere cumulus hic voluptatem potest,
Si cum e *meis gaudere felici datur.*
ATR. f *Hæc esse natos crede in amplexu patris.*
Hæc sunt, eruntque; nulla pars prolis tuæ
Tibi subtrahetur: g *ora, quæ exoptas, dabo,*
g *Totumque turbâ iam suâ implebo patrem.*
Satiaberis, ne metue: h *nunc misti meis,*
Iucunda mensæ sacra iuvenilis colant.
Sed accientur. poculum infuso cape
i *Gentile Baccho.* THY. *Capio fraterna dapis*

d *Ambiguè.* Thyestes de conciliatione intelligit, Atreus de cæsis nepotibus sentit.
e Liberis.
f *Et hæc ambiguè.*
g Ventrem & oculos, corpus & mentem.
h *Mentitur eos esse in convivio cum patruelibus.*
i Gentis nostræ proprium, quod nos admoneat consanguinitatis & amoris. poculum φιλοτήσιον.

Donum.

Donum. [k] *paternis vina libentur Deis,*
Tunc hauriantur. Sed quid hoc? [l] *non vult manus*
Parêre: creſcit pondus, & dextram gravat.
Admotus ipſis Bacchus ù labris fugit,
Circaque rictus ore decepto effluit.
En, ipſa trepido menſa ſubſilvit ſolo.
Vix lucet [a] *ignis, ipſe quin æther gravis*
Inter diem noctemque [b] *deſertus ſtupet.*
Quid hoc? magis magiſq; concuſſi labant
Convexa cœli: [c] *ſpiſſior denſis coit*
Caligo tenebris, noxque ſe in [d] *noctem abdidit.*
Fugit omne ſidus, quidquid eſt, fratri, precor,
Fugis omne ſidus. quidquid eſt, fratri, precor,
[c] *Gnatiſque parcat; omnis in vile* [f] *hoc caput*
Abeat procella, redde iam gnatos mihi.
ATR. *Reddam, &* [g] *tibi illos nullus eripet dies.*
THY. *Quis hic tumultus viſcera exagitat mea?*
Quid tremuit intus? ſentio impatiens onus,
Meumque gemitu non meo pectus gemit.
Adeſte nati, genitor infelix vocat:
Adeſte; viſis fugiet hic vobis dolor.
[h] *Vnde obloquuntur?* ATR. [i] *Expedi amplexus pater.*
Venêre. gnatos ecquid agnoſcis tuos?
THY. *Agnoſco* [k] *fratrem. ſuſtines tantum neſas*
Geſtare tellus? non ad infernam [l] *Styga*
Te noſque mergis? [m] *ruptâ & ingenti viâ*
Ad chaos inane regnâ cum rege abripis?
Non tota ab imo tecta convellens ſolo
Vertis Mycenas? [n] *ſtare circa Tantalum,*
Avoſque noſtros, ſi quis intra [o] *Tartara eſt,*
Vterque iam debuimus. hinc compagibus
Et hinc revulſis huc tuam immani ſinu
Demitte vallem, noſque deffoſſos tege
[p] *Acheronte toto: noxiæ ſupra caput*
Animæ vagentur noſtrum, & ardenti freto
[q] *Phlegethon arenas igneus* * *tortas agens,*
Exitia ſupra noſtra violentus fluat.
[b] *Immota tellus pondus ignavum iaces?*

[b] Laribus & familiæ Dijs prima in feſtis convivijs libamina fiebant, effuſo in terram vini pauxillo, ut & dapum parte in focum iectâ.
[l] Præſagio mentis abominatus hauſtum, ſentit poculum gravius fieri & vinum quaſi refugere.
[a] Cœnationi adhibitus, obſonijs ſubiectus.
[b] A Sole, Luna, ſideribus.
[c] Condenſantur ſolis tenebræ ſpiſſiores.
[d] Naturali & uſitatâ tenebricoſiorem.
[e] Meis. aut utriuſque.
[f] Meum.
[g] Vt qui iam in alimentum abierunt. *abitque petitum capita.*
[h] Malè præſagus videtur ſibi audire filios vocatos è viſceribus dare reſponſum.
[i] *Redit Atreus & allata capita Thyeſti oſtendit.*
[k] Te crudelem, impium, perfidum mihi ut ſemper fratrem.
[l] Herc. Fur. v. 711.
[m] Annon hiatu facto abſorbes Mycenas cum

Atreo? § [n] Amandari in caſilem cum Tantalo pœnas, maioris ſceleris rei. v. 750. Her. Fur. [o] Imam partem terræ, *vel* infra Tartara vide Herc. Fu. v. 708. & ſupra v. 830. [p] Vide Ag. 13. [q] Sup. v. 73. * Al. leg. *totas*: Sunt qui penè auſint iurare ſcripſiſſe *Senecâ toſtas*. [b] Non recedis ut Sol & fidera, nec tantum ſcelus deteſtaris & ulciſceris §

ATR.

ATR. [c] *Recipe boſce citus: liberis tandem tuis*
Diu expetitis, nulla per fratrem eſt mora,
Fruere: oſculare: dextras amplexus tribus.
THY. [d] *Hoc fœdus? hæc eſt gratia? hæc fratris fides?*
Sic odia ponis? non peto; [e] concumbes pater
Gnatos ut habeam? ſcelere quod ſalvo duri
Odioque poſſit, frater hoc fratrem rogo?
Sepelire liceat. redde, quod cernas ſtatim
ATR. [h] *nihil te genitor habiturus rogo,*
Sed periturus. ATR. *Quidquid è gnatis tuis*
Supereſt, habebis: quodque non ſupereſt, habes.
THY. *Verumne ſeris pabulum alitibus vacent?*
An belluis ſervantur? non paſcunt feras?
ATR. *Epulatus ipſe es impiâ gnatos dape.*
THY. *Hoc eſt [k] deos quod puduit? hoc egit diem*
Averſum in ortus? quas miſer voces dabo,
Queſtuſque quas? quæ verba ſufficient mihi?
Abſciſſa cerno capita, & avulſas manus,
Et rupta fractis cruribus veſtigia.
[m] *Hoc eſt, quod avidus capere non potuit pater.*
Volvuntur intus [n] viſcera, & clauſum [o] nefas
Sine exitu luctatur, & quærit viam.
Da, frater, enſem, [p] ſanguinis multum mei
Habet ille. ferto liberis demus [q] viam.
Negatur enſis. pectora illiſo ſonent
Concuſſa planctu, [r] ſuſtine, infelix, manum;
Parcamus umbris. tale quis vidit nefas?
Quis inhoſpitalis Caucaſi rupem aſperam
[s] Heniochus habitans? quisve [t] Cecropijs metus
Terris Procruſtes? genitor an gnatos premo,
[u] Premorque gnatis? ſceleris eſt aliquis modus?
ATR. Sceleri modus debetur, ubi facias ſcelus,
Non ubi reponas. *hoc quoque exiguum eſt mihi.*
Ex vulnere ipſo [x] ſanguinem calidum in tua

[c] Sereoſti. Nonnulli hoc excludunt, & recipiunt hoc Hemiſtichion *Fugere ſuperi.*
[d] Itaine ſimulaſti te odia depoſuiſſe redijſſeque in gratiam?
[e] Quod fieri non poſſe novi cùm videam ipſorũ capita.
[f] Non ſublatâ vindictâ & odio tuo.
[g] Redde truncos ad ſepulturam.
[h] Nihil quo fruar, ſed quod igne abſumãm peto.
[i] Quod abſumptum eſt habebis: quod aſſumptũ eſt habes ſcilicet in ventre. *Hoc autẽ quid ſit nõdum intelligit Thyeſt.*
[k] Solem & ſidera. *Agnoſcit iam miſer deliquij ſolaris cauſã.*
[l] Pedes.
[m] Sup. verſ. 779.
[n] Carnes natorum: ſupra 763.
[o] Nefandus cibus.
[p] Meorum lib. ſanguinem hauſit.
[q] Qua exeant.
[r] Pugnis & planctu dilaniata dabunt viam.
[s] Sed plãctu & verberibus abſtine. ne & natorum ventri

tuo ingeſtorũ ſepulchro atque animabus vim facias; *& hoc in quibuſdã mſſ. lib. Atreo tribuitur.* Quod D. Heinſius apprimè approbat hac ratione. Thyeſtes enim præ doloris impatientiâ cùm dari ſibi gladiũ à fratre petiiſſet, quo ſuorum ſaltem funeri, qui in patre erant ſepulti, viam faceret, ſimulq; vitam eriperet ſibi, crudelis ille ſarcaſticè, Miſer, inquit, cave id faxis. parce liberorum umbris. Ne tu manes eorum turbaveris; qui in iſto ſepulchro tam placidè quieſcunt. [b] Popul. ferus iuxta Colchos in monte Caucaſo ab Amphyo & Telechio Caſtoris & Pollucis *ἱπποχρε*, id eſt, aurigis ortus. [c] Atticæ regionis (à Cecrope primo rege dictę) terror Procruſtes latro, qui Hoſpites ad lecti ſui menſurã vel longiores decurtabat vel breviores extendebat. [d] Ventrem quippe meum torquent. [e] Minori enim ſceleri miſſa pœna debetur. [f] Natorum tuorum.

Diffundere ira debui; ut viventium
Biberes cruorem? verba sunt irâ data;
Dum propero, ferro vulnera impresso dedi.
Cecidi ad aras, cæde votivâ focos
Placavi: & artus, corpore exanimo amputans,
In parva carpsi frusta: & hæc ferventibus
Demersi aheneis: illa lentis ignibus
Stillare iussi membra, nervosque abscidi
Vreptibus: graciliqua traiectas vero
Mugire fibras vidi, & aggressis manu
Meâ ipse flammas. omnia hęc meliùs pater
Fecisse potuit. cecidit incassum dolor.
Scidit ore natos impio, sed nescius,
Sed nescientes. THY. Clusa luctibus vagis
Audite maria. vos dei audite loc scelus,
Quocumque diffugistis. audite Inferi.
Audite Terræ. Noxque Tartareâ gravis
Et atrâ nube, vocibus nostris vaca.
Tibi sum relictus. sola tu miserum vides,
Tu quoque sine astris. vota non faciam improba,
Pro me nihil precabor. esquid iam potest
Pro me esse? vobis vota prospicient mea.
Tu summe cœli rector, æthereq; potens
Dominator aulæ, nubibus totum horridis
Convolve mundum, bella ventorum undique
Committe; & omni parte violentum intona:
Manuque, non qua tecta & immeritas domos
Telo petis minore; sed qua montium
Tergemina moles cecidit, & qui montibus
Stabant pares Gigantes; hac arma expedi.
Igneisque torque. vindica amissum diem.
Iaculare flammas; lumen ereptum polo
Fulminibus exple. causa, ne dubites diu,
Vtriusque mala sit: si minus; mala sit mea,
Me pete: trisulco flammeam telo facem
Per pectus hoc transmitte. si gnatos pater
Humare, & igni tradere extremo volo,
Ego sum cremandus. si nihil superos movet,

Nullumque

---

z Dum vindictam nimis festinarem fraus facta est, id est, *non ad plenum satisficit ira mea.*

a Deos Lares qui ad focos stant, vel quibus in focis, sacra fiunt.

b Hæc supra v. 763. Al. leg. *corpora exanima.*

c Maior fuisset vindicta si te patrem hæc facere coegissem.

d Non est adeptus expetitam vltionem.

e Cùm potuissem te sciente hoc fecisse.

f Cùm potuissem ex ipso morientium vulnere sanguinem calidum tibi in os infundere. sup. v. 1051.

g Sup. v. 890. ne videretis scelus tantum.

h O Nox.

i In rem vestram ne rerum ordo immutetur, vobis præ horrore fugientibus.

k Sed illâ fulmineâ manu qua perfregisti tres montes Pelion, Ossam, & Olympum, quos Gigantes Dijs bellum indicentes cogestos alios alijs superstruxerant. v. 970.

l Herc. Fur. & Herc. Oet. 847. m *Cælo capita alta ferentes Abiitibus iuvenes patrijs & montibus æquos.* Æn. 3. & 9. n Compensa. Make good. o Fulmine quod scindit. comburit, afflat. subtili, urenti, suliginoso. vide Herc. Oet. v. 1993. p In quę filij condantur. q Si Deus *nec bene pro meritis capitur nec tangitur irâ.* ex Epicur. & Protagoræ mente.

Nullumque telis impios numen petit;
Æterna nox permaneat, & tenebris tegat
Immensa longis scelera. nil Titan queror,
Si perseueras. [h] ATR. *Nunc meas laudo manus,*
Nunc parta vera est palma. perdideram [i] *scelus,*
Nisi sic doleres: liberos nasci [k] *mihi*
Nunc credo; castis nunc fidem reddi toris.
THY. *Quid liberi meruere? ATR. Quòd fuerant tui.*
THY. [l] *Gnatos parenti? ATR. Fateor; & quod me*
iuuat,
[a] *Certos.* THY. *piorum* [b] *præsides testor deos.*
ATR. [c] *Quid, coniugales? THY. scelere quis pensat*
scelus?
ATR. Scio quid queraris. scelere præcepto dolet:
[d] *Nec quòd nefandas hauseris, tangit, dapes:*
Quòd non pararis. fuerat hic animus tibi
Instruere simile cinsio fratri cibos,
Et adiuuante [e] *liberos* [f] *matre aggredi,*
Similique lecto sternere. [g] *hoc vnum obstitit,*
Tuos putasti. THY vindices aderunt dei:
His puniendum vota te tradunt mea.
ATR. Te puiendum [h] *liberis trado tuis.*

[h] Fugere & latére.
[i] Delectationem meam ex hoc scelere.
[k] Insultatio confidentiæ plena.
[l] *Sup.* edendos apposuisti?
[a] Quos tu non dubitasti tuos esse, sicut ego de meis propter te dubito an mei sint.
[b] Iouem *ἐπιτροπον* & Deos præsides vindicesque piorum natorum.
[c] Cur non potiùs testaris coniugales quos adulerio violasti? *Ironicè.* de coniugalibus Dijs, vid. Medeam. v. 2.
[d] Nec tàm doles quòd has dapes absumpseris, quàm quod mihi non apposueris.
[e] Meos.
[f] Ærope vxore meâ quam corrupisti.
[g] Et feoisses nisi putasses illos esse tuos filios,
[h] Qui nulli iam, *vel* qui à te comesi. vers. 1047.

THEBAIS.

DRAMATIS PERSONÆ.

OEDIPVS. ANTIGONE.
NVNCIVS. IOCASTA.
POLYNICES.

ARGVMENTVM.

Oedipus, sibi oculis ubi scelus suum (de quo vide argumentum Oedipi) agnouisset eruris, in exilium spontaneum profectus amolitur à se filiam Antigonen, quæ patri vitales auræ per æso ducem se uiæ offert, vtque mortis cupidinem deponat, multis precibus orat, tandem exorat. Cuius interea à filios Eteocelem & Polynicem, violato regnandi per vices fœdere, impia mouentes arma, incassum laborat mater Iocasta in gratiam reducere. *Desunt mutilæ huic tragœdiæ cætera.*

ACTVS PRIMVS.

OEDIPVS. ANTIGONE.

Oedipum ab iustitutâ morte suadet persuadetque filia Antigone dux patrij cæci.

Quæ parentis regimen, ac fessi vnicum
Patris levamen, gnata, [u] quam tanti est mihi
Genuisse vel sic; desere infaustum patrem.
In rectâ quid deflectis [x] errantem gradum?
Permitte labi. meliùs inueniam viam
Quam quero solus, quæ me ab hac vitâ extrahat,
Et hoc nefandi capitis aspectu leuet
Cælum atque terras, [y] quantulum hac ejj manu?

u Quàm adeò piam, vel, per parricidium & ex incestu genuisse precium sit.

x Errare malentem.

y Quasi dicat, pauxillum vel nihil potiùs profeci me meâ solùm excœcando manu, & vitæ parcendo: nam quamvis diem scelerisj mei conscium non videam, videor tamen.

Non

Non video noxæ conſcium noſtræ diem:
Sed video. hinc iam ſolue inhærentem mamum,
Et patere a *cæcum, qua volet, ferri pedem.*
Ibo, ibo, quà præruptа protendit iuga
a *Meus Cytheron; qua peragrato celer*
Per ſaxa monte iacuit b *Actæon, ſuis*
Noua præda canibus; quà per obſcurum nemus,
Syluamque opacæ vallis c *inſtinctus deo*
d *Egit furores mater, &* e *gaudens malo,*
f *Vibrante thyrſo prætulit ſixum caput;*
g *Vel quà cucurrit corpus inuiſum trahens*
h *Zethi iuuentus, quà per horrentes rubos*
Tauri ferocis ſanguis oſtentat fugas;
i *Vel quà alta marsa vertice immenſo premit,*
k *Inoq; præceps quà* l *ſcelus fugiens ſuum,*
Nouumque faciens, mater inſiluit freto
m *Merſura gnatum, ſeque. felices, quibus*
Fortuna melior n *tam bonas matres dedit!*
Eſt aliud iſtis noſter in ſiluis locus,
Qui me reposcit; hunc petam curſu incito:
Non hæſitabit greſſu, huc omni duce
Spoliatus ibo. quid moror o *ſedes meas?*
Montem Cytheron redde, & hoſpitium mihi
Illud meum reſtitue, vt exſpirem ſenex,
Vbi o *debui infans. recipe ſupplicium vetus*
Semper p *cruente, ſæue, crudelis, ferox,*
Cùm q *occidis, & cùm* r *parcis olim iam tuum*
Eſt hoc cadauer. perage mandatum r *patris,*
Iam & matris. animus geſtit antiqua exequi
Supplicia. quid me, gnata, ſ peſtifero tenes
Amore vinctum? quid tenes? t *genitor vocat.*
Sequor, ſequor. iam parce. u *ſanguineum gerens*
Inſigne regni Laius a *rapti furit.*

a Mie cæci.
a Mons prope Thebas ſub meo quondam imperio *vel*, in quo ego quamprimùm natus ſum expoſitus eram. infra verſ. 203.
b Venator in cervũ à Dianâ quam nudã viderat mutatus atque à canibus ſuis deuoratus.
c Bacchi furore percitus.
d Agaue Penthei mater & Bacchæ filium eius Penthеum diſcerpſerunt.
e Furore Bacchico pereita vitulum eſſe putans, qui ſuus erat filius.
f Caput Penthei præfixum ferebat haſtæ pampinis involutæ.
g Herc. Fu. v. 915.
h Quã Zethus iuuenis, *Hellenismus vt is* ceu μὴ & Λᾶος, cum fratre Amphione taurorum caudis alligatum traxerunt per rubos corpus inuiſum Dirces inf. v. 126. vel lege *Iuuencus* i. taurus cui alligavit Zethus Dircen. Oed. v. 610.
i Lipſ. & Ioſ. Scaliger hunc verſum poni volunt poſt duodecimum. *Ibo, ibo*, &c ſupra.
k Vnde Ino maritum Athamanta qui furore correptus Learchum alterum è filijs ſaxo illiſerat, fugiens ſe cum altero filio in mare præcipitauit.
l Cauſata priuignos Phryxum & Hellen apud patrem cui illos perſequenti Iuno furias immiſit ut Learchum occideret.
m Merſura Melicertam alium filium ſeque.
n Quæ filios interficiebant, quod vtinam & mihi contigiſſet. nec viſiſſe futurus parricida, inceſtus, &c.
o Infr. v. 243.
p Vt Actæon, Penthea, Dircen alioſq; in Orgijs.
q Vt mihi cui tum infanti multò melius mori fuiſſet.
r Olim quidem patris de parricidio admoniti oraculo, ſed & iam matris, quæ mihi necem imprecatur propter inceſtum.
s Qui me inuitum in vita manere cogat.
t Meus. ſc. Laius à me occiſus. cuius vmbram ex phantaſia audire videreq; videtur.
u A me per ſanguinem rapti.

Et ecce [b] *inanes manibus infestis petit*
Foditque vultus. [c] *gnata, genitorem vides?*
Ego video. [d] *tandem spiritum mimicum exue,*
Desertor animę, sortis in partem tui,
Omitte pœnas languidas longæ moræ,
[c] *Mortemque totam recipe. quid segnis traho?*
Quid viuo? nullum facere iam possum scelus.
Possum miser, prædico, discede à patre;
Discede [f]*, virgo. timeo post matrem omnia.*
AN. *Vis nulla, genitor, à tuo nostram manum*
Corpore resoluet. nemo me comitem tibi
Eripet vnquam. [g] *Labdaci claram domum,*
Opulenta ferro regna [h] *germani petant;*
Pars summa patris optimi è regno, mea est
Pater ipse. non hunc auferet [i] *frater mihi,*
Thebana rapto sceptra qui regno tenet;
Non hunc cateruas [k] *alter Argolicas agens.*
Non si reuulso Iupiter mundo tonet,
Mediumque nostros fulmen [l] *in nexus cadat,*
Manum hanc remittam. prohibeas, genitor, licèt:
Regam abnuentem, dirigam inuitum gradum.
In plana tendis? vado. prærupta expetis?
Non obsto, sed præcedo. quò vis vtere
Duce me: [m] *duobus omnis eligitur via.*
Perire sine me non potes; mecum potes.
Heic alta rupes arduo surgit iugo,
Spectatque longè spatia subiecti maris.
Vis hanc petamus? nudus heic pendet silex;
Heic scissa tellus faucibus ruptis hiat.
Vis hanc petamus? heic rapax torrens cadit,
Parteſque lapsi montis exesas rotat.
In hunc ruamus: dum prior, quò vis, eo;
[n] *Non deprecor, non hortor. extingui cupis,*
Votumque, genitor, maximum mors est tibi?
Si moreris, antecedo: si viuis, sequor.
Sed flecte mentem; pectus antiquum aduoca;
Victasque magno pectore erumnas doma.
Resiste. tantis in malis vinci malum est.
OE. [o] *Vnde in nefandâ specimen egregium domo?*

[b] Iuuisis sc. oculis
[c] Non tu, inquit, ô filia patrem meum vides? Certè ego. Ille enim ut v. 39. genitorem videre per phantasiam videtur. Age anime, vitâ & spiritu tandem te priua, quem pater repetit.
[d] O anime pusille, qui imperium & institutam mortem detrectas, sortis in patrem tui, sc. oculos, mandata exequere & tandem in totum me defere.
[e] Metaph. à gladiatoribus.
[f] Dum virgo &c. ne & te violem ut matrem.
[g] Regnum Thebanum, Labdacus autem erat pater Laij.
[h] Fratres mei Polynices & Etheocles.
[i] Etheocles qui regnum contra fœdus & pactam fidem occupat.
[k] Polynices exercitum ducens soceri sui Adrasti regis Argiuorum contra fratrem.
[l] In dextram meam quæ te tenet.
[m] Tibi non sine me. Ios. Scaliger legit --*quotus vertero Duce è duobus. omnis eligitur via.* I. Elige è duobus, siue in planam, siue in præceps. omnis via mihi eligitur. Lipsius leg. -- *quouis vertere Duce me, duobus omnis eligitur via.* Age te & verte quò voles: sed non solus. In te vno duo peribunt aut viuent.
[n] In vtrumque parata; non suadeo, non dissuadeo.
[o] Vnde tantæ pietatis specimen in domo impiâ?

Vnde

Vnde iſta generi virgo diſſimilis ſuo?
Fortuna, credis? aliquis eſt ex me pius?
Non eſſet unquam (fata bene novi mea)
c Niſi ut noceret. d ipſa ſe in leges novas
Natura vertet; regeret in fontem citas
Revolutus undas amnis; & noctem afferet
e Phœbea lampas; Heſperus faciet diem.
Vt ad miſerias aliquid accedat meas;
Pij quoque erimus. unica O Œdipode eſt ſalus;
Non eſſe ſalvum. liceat ulciſci patrem
Adhuc inultum. dextra quid ceſſas iners
Exigere pœnas? f quidquid exactum eſt adhuc,
Matri dediſti, mitte genitoris manum,
Animoſa virgo: g ſimus extendis meum,
Longaſque h vivi duxis i exequias patris.
Aliquando terrâ corpus inviſum tege.
Peccas k honeſtâ mente: pietatem vocat,
Patrem inſepultum trahere. qui cogit mori
Nolentem, l in æquo eſt, quiq; properantem impedit.
Occidere eſt, vetare cupientem mori.
Nec tamen in æquo eſt. k alterum gravius reor.
Malo imperari, quàm eripi mortem mihi.
Deſiſte cœpto, virgo. ius vitæ ac necis
Meæ penes me eſt. l regna deſerui libens,
Regnum m mei retineo. ſi fida es comes,
Enſem parenti trade; ſed notum nece
Enſem paternâ tradis? an gnati tenent
Cum regno & illum; ſciet, ubicunque eſt, ſce-
lus.
Ibi ſit. relinquo. gnatus hunc habeat meis,
Sed uterque. flammas potiùs, & vaſtum aggerem
Compone. in altos ipſe me immittam rogos.
Erectam ad ignes ſinebrem adſcendam ſtruem,
Pectuſque ſolvam ferro, & in cineres dabo
Hoc quidquid in me vivit. ubi ſevum eſt mare,
Duc; ubi ſit altis præruptum ſaxis iugum,
o Vbi torta rapidus ducit Iſmenos vada:
Duc, ubi feræ ſint, ubi ſit ſolum, ubi præceps locus,
Si dux es. illuc ire voluiſti: placet,
Vbi ſedit altâ rupe ſenifero dolos

c Quod facit ille, mortem meam remorando.
d Omnia præpoſtera fient; & quod omnium maximè naturæ contrarium eſt, ego ipſe quoque pius ero, ut miſerior ſim & nocentior.
e Phœbus, Sol.
f Erui oculos expiaturus ſcelus in matrem, quæ oculis placebat meis.
g Qui ſimulandum mortuus ſum. *Illo enim die vocem mortuum quis peccat.*
h Dum pia & officioſa eſſe vellis.
i Æquè peccat. *Invitum qui ſervat idem facit occidenti.*
k Vt nolentem cogat quis vivere.
l Thebana, externa, aliorum.
m Animi & voluntatis mea.
n Quo patrem Laium occidi.
o Ianus Gruterus leg. *ubi torva rapidus ducas Iſmenos vada.* Et vult author. heic per figuram tribuere vadis, quod debebat Iſmeno; eleganterque *torum Iſmenus ducat rapida vada.* cum pinguntur fluvij fronte taurina; quæ ſolenniter torua. Iſmenus eſt fluvius Bœotiæ.

p Monstrum facie virginis, corpore volucris, pedibus leonis; quod in monte Aphicio prope Thebas residens viatoribus terror esset, nec haberetur finem, priusquam ænigma ab eo propositum quis solvisset. Scilicet quodnam animal mane quadrupes, meridie bipes, vesperi tripes esset. Quod Oedipus tandem de hominis infantia, iuventute, senio interpretatus Sphingi perniciem, sibi locastam cum imperio Thebano præmium (locasse fratre Creonte proponente) tulit. triplex autem Sphingis fabula: *vel* monstrum fuisse ex dicti fabula, *vel* maritimam fuisse

p *Sphinx ore nefando, dirae luis gressus pedum,*
Huc siste patrem, dira ne sedes vacet,
Monstrum repone maius, hoc saxum insidens
Obscura nostrę verba fortunę loquar.
Quæ nemo solvat. q *quisquis* r *assyrio loca*
Possessa regi s *scindis,* [*& Cadmi nemus*
t *Serpente notum, sacrâ quo* u *Dircę latet,*
Supplex ad aras quisquis x *Europen bibis;*
Spartenque y *fratre nobilem* z *gemino colis;*
Quicumque a *Elim,* b *Parnasson,* c *& Bœotios*
Colonus agros uberis tondes soli;
Adverte montem: d *sæva Thebarum lues*
Luctifica cæcis verba committens modis,
Quid simile passi? quid tam mextricabile?
e *Avi gener, patrisque rivalis sui,*
Fratres suorum, breve, & fratrum parens;
Uno avia partu liberos peperit viro,
Ac sibi nepotes: monstra quis tanta explicet?
Ego ipse, vobis spolia qui Sphingis tuli,
Herebo, fati tardus interpres mei.
Quid perdis ultrà verba? quid pessus ferum
Mollire gentas precibus? hoc animo sedet,
Effundere hanc cum morte luci tantum din
Animam, & tenebras petere: manes sceleri hæc meo
Parum alta. f *mox est.* g *Tartaro undi uvat.*

Sphingis ore nefando, dirae luis gressus pedum, 120
Huc siste patrem, dira ne sedes vacet,
Monstrum repone maius, hoc saxum insidens
Obscura nostrę verba fortunę loquar.
Quæ nemo solvat. quisquis Assyrio loca
Possessa regi scindis, [& Cadmi nemus 125
Serpente notum, sacrâ quo Dircę latet,
Supplex ad aras quisquis Europen bibis;
Spartenque fratre nobilem gemino colis;
Quicumque Elim, Parnasson, & Bœotios
Colonus agros uberis tondes soli; 130
Adverte montem: sæva Thebarum lues
Luctifica cæcis verba committens modis,
Quid simile passi? quid tam mextricabile?
Avi gener, patrisque rivalis sui,
Fratres suorum, breve, & fratrum parens; 135
Uno avia partu liberos peperit viro,
Ac sibi nepotes: monstra quis tanta explicet?
Ego ipse, vobis spolia qui Sphingis tuli,
Herebo, fati tardus interpres mei.
Quid perdis ultrà verba? quid pessus ferum 140
Mollire gentas precibus? hoc animo sedet,
Effundere hanc cum morte luci tantum din
Animam, & tenebras petere: manes sceleri hæc meo
Parum alta mox est. Tartaro undi uvat.

manum, quæ olim duce effera quadam muliere Bœotiæ montem occupasset, ab Oedipo delera est: *vel* denique notham fuisse filiam Laij ex adulterium a patre osculum de successione filiarum, quod vbi Oedipus solvisset, il a ejecta Oedipo regnum debitum traditum. q Quatuor hos versus tanquam posteriores rejecit Iof. Scaliger legitque *Possessa regi scindis & Bœotios Colonus, &c.* P. Heinsius tanquam corruptos sic emendat: *Sacra quod Dirce lavat Supplex aduras; quisquis Elimiten bibis, Spartanumve fratre nobilem gemino colis, Quisque Elin & Parnasson.* Sed vide sis Clariss. Iani Rutgersij Var. lect. l. 1. c. 2. ubi contra quam sentit Scaliger, asserum eas versus illos deleri. Rutgersius, legitimâq; ratione pro legitimis adstruat. r Cadmo ex Assyria advenæ misso quæsitum sororem Europam ab Agenore patre, Phœnicis rege. s Arando secas. t Here. Fu. v. 392. u Dircen Lycus rex Thebarum Antiopâ repudiatâ duxit, quæ Antiopam à Iove in Satyrum converso graviadam in vincula conjecit, quibus illa commiseratione exuta in Cithæronem confugit ubi Amphiona & Zethum peperit, qui adulti Lycum interfecerunt & Dircen taurorum caudis alligatam per sentes raptâ sunt, quæ tandem in fontem conversa est. x Flu. prope Lacedæmona. y Castore & Polluce. z Urbem Arcadiæ. a Montem Phocidos. b An Sphinx ipsa tam obscurum ænigma proposuit quàm hoc mecum est? c Hæc Oedipi nuptijs competunt; *dariùs tamen dicitur patris mortui rivalis.* d Oculorum erratorum. e Hippol. v. 841.

Et siquid ultra Tartarum est, tunc mihi libet,
Quod [a] olim oportet morte prohiberi haud queo.
Ferrum negabas? noxias ipsa vias
Cludes? & arctis colla laqueis inseri
Prohibebit? herbas, quæ ferunt letum, auferes?
Quid ista tandem cura proficiet tua?
Vbique mors est. optime hoc cevit Deus,
Eripere vitam nemo non homini potest;
At nemo mortem: mille ad hunc aditus patent.
Nil quæro, dextrâ nostrâ & nudâ solet.
Bene animus alti. dextra nunc toto impetu,
Toto dolore, viribus totis veni.
[b] Non destinat unum vulneri nostro locum:
Totus noxa sum. qua volet, mortem exige,
Effringe costas, conque tot scelerum lapas.
Evelle. tuos visterum nuda sinus.
Fratrium incisis vellibus guttur sone?
Lacera hoc fixis unguibus ubique fluant.
Aut dirige iras, quò soles, hæc obtinet.
Rescissa multo sanguine ac tabe prægra.
Hac extrahe animam, durum, inexpugnabilem.
Et tu, parens, ubicunque pœnarum arbiter
Adstas meorum (non ego hoc tantum scelus
Vlla expiari credidi pœnâ tuis)
Vnquam nec ista morte contentus fui,
Nec me redemi parte [c] membratim tibi
Volui perire) debitum tandem exige:
Nunc solvo pœnas; [d] tunc tibi inferias dedi:
Ades, atque inertem dexteram introrsus prema,
Magisque merge, timida tum parum caput.
[f] Libavit haustu, vixque cupientes sequi
Eduxit oculos. [g] hæret etiam nunc mihi
[h] Ille animus, hæret; cùm recusantem manum
Pressere vultus. [i] audias verum, Œdipe:
[k] Minùs ervulsti lumina audaciter tua.
Quàm præstitisti, nunc manum cerebro indue.
Hac parte mortem perage: qua [l] cœpisti mori.

[a] Infra v. 258.

[b] Patent undique ad libertatem omnem necessitate vivendi viæ multæ, brevesque, faciles, incolumi, cupienti in quemlibet illisio, spiritus retentio, &c. Nonnunquam illud Senecæ epigr. de Bruti Porcia, [h] vel in oculis eruditis.

[c] Paulatim per membrorum aliorum post alia amissionem.

[d] Oculorum sanguinis libamen, veluti inferias umbræ tuæ, sunt autem inferiæ sacra quæ Dijs manibus inferuntur, undeorl & nomen ijs indictum, ad placandas scl. defunctorum animas tumulis superfusa. Græcis ἐναγίσματα, infundebant autem lac, mel, aquam, vinum, oleum. Lucretius tepida spumantia cymbia lacte, quin & flores spargebant. vide Troad. 374.

[e] Oculos è capite.

[f] Thyest. v. 981.

g Nec fortiter peragit instictum. h Qui erat mihi similis oculos eruenti. i Quòd si verum dicam, animo non satis magno oculos evulsi mihi. k Dan. Heinsius sic distinguit: *Minùs ervulsti lumina audaciter tua. Quam præstitisti, nunc manum cerebro indue.* Hactenus commodasti manum tantum ipse tibi.--Nunc eâ utere. l Pro cœpisti: Al. leg. *Qua cepisti.* Sed quis semet veluti alium alloquitur Œdipus; minùs placet.

AN. *Pauca, ô parens magnanime, miserande precor*
Vt verba guatæ mente placatâ audias.
Non te vt reducam veteris ad [a] *specimen domus,*
Habitumque regni [b] *flore pollentem inclyto,*
Peto; aſt vt iras, [c] *tempora aut ipſa morâ*
Fractas, remiſſo pectore ac placido ferat.
Et hoc decebat roboris tanti virum,
Non eſſe ſub dolore, nec victum malis
[d] *Dare terga.* [e] *non eſt, vt putas, virtus pati*
Timere vitam, ſed malis ingentibus
Obſtare, nec ſe vertere, ac retro dare.
[f] *Qui fata proculcauit, ac vitæ bona*
Proiecit, atque abcidit, & caſus ſuos
Oneranit; [g] *ipſi, ceu deo, nullo eſt opus*
[h] *Quare ipſe mortem cupiat, aut quare petat.*
Vtrumque timidi eſt velle. [i] *contempſit mori,*
Qui non cupiſcit. [k] *cuius haud vltra mala*
Exire poſſunt, in loco tuto eſt ſitus.
Quis iam Deorum (velle fac) quidquam poteſt
Malis tuis adijcere? iam nec tu potes,
Niſi hoc, vt eſſe te putes dignum nece.
Non es; nec vlla pectus hoc culpa attigit.
Et hoc magis te, genitor, inſontem voca,
Quod [l] *innocens es. Dijs quoque inuitis, quid eſt*
Quod te efferarit; quod nouos ſuffixerit
Stimulos dolori? quid te ad infernas agit
Sedes? quid ex his pellis? [m] *vt careas die?*
Cares. [n] *vt altis nobilem muris domum,*
Patriamque fugias? patria tibi viuo periit.
Gnatos fugis, matremque? ab aſpectu omnium
Fortuna te ſummouit. [o] *& quidquid poteſt*
Auferre cuiquam mors, tibi hoc vita abſtulit.
Regni tumultus, turba fortunæ prior
Abſceſſit ante [p] *iuſte. quem, genitor, fugis?*
OED. *Me fugio, fugio conſcium ſceleri omnium*

[a] Decus inſigne.
[b] Inclytè florentem.
[c] Quod etiam ſæpe imbecillis animi eſt medicina.
[d] Metaph. ab ignauis militibus cedere, fugere.
[e] *Maximum fugientem paupertatem vel amorem non eſſe fortitudini ſed ignauiæ.*
[f] Qui mortem ſpernit, qui res proſperas abiecit, aduerſas perferendas ſuſcepit; ille ſanè mortem & vitam ex æquo habet. & quærenti cur, cùm mors à vita nihil differat, non moriatur: reſpondebit cum Thalete; ob hoc ipſum, quia nihil differt.
[g] Ipſe ſibi ſufficit, nec indiget, tanquam Deus, cui nihil deeſt. Adde eſt Allocutio videlicet. Dan. Heinſius verò nouam inducit lectionem: *ipſe ſauitiæ nulla eſt opus.* & ait
[h] Cur ipſe cupiat. Interpretor vt mors vltrò veniat, aut petat. i. vi illam ſibi inferat. vt Virgilius, verſ. interrogatione legit.
[i] Non vult mori qui optat hic mortis fructus eſt, optare deſinere.
[k] Deinde cuius miſeriæ non poſſunt maiores fieri, non eſt cur morte illas fugere velit.
[l] Per ignorantiam, nequeenim nocens eſt qui ſponte non eſt nocens.
[m] An vt luce careas? iam careas, a ſcipſo excæcatus.
[n] An vt patriam fugias? iam es in ea nec es, viuum cadauer.
[o] Funus, exequiæ, id eſt, ante mortem, tibi ſtruo.
[p] *Pulchramq; petunt per vulnera mortem.* Ioſ. Scaliger hunc

Pectus, [d] manumque hanc fugio, & hoc cælum, & deos;
Et dirâ fugio scelera, quæ feci. [e] nocens
Ego hoc solum, frugifera quo surgit Ceres,
Premo? has ego auras ore pestifero traho?
Ego laticis haustu satior? aut ullo fruor
[f] Almæ parentis munere? ego [g] castam manum
Nefandus, incestificus, execrabilis
Attrecto? ego vllos aure concipio sonos,
Per quos [h] parentis nomen, aut [h] gnati audiam?
Vtinam quidem rescindere has quirem [i] vias,
Manibusque adactis omne, quo voces meant,
Aditus que verbis tramite angusto patet,
Eruere possem, gnata: iam sensum tui,
Quæ [k] pars meorum es criminum, infœlix pater
Fugissem. inhæret ac recrudescit nefas
Subinde; & aures ingerunt quidquid mihi
Negastis oculi. cur caput tenebris graue
Non mitto ad umbras Ditis æternas? quid hæc
[l] Manes meos detineo? quid terram grauo?
Missusque superis erro? quid restat mali?
Regnum, parentes, liberi, [a] virtus quoque,
Et [b] ingenij solertis eximium decus
Periere. cuncta fors mihi infesta abstulit.
Lacrymæ supererant. [c] has quoque eripui mihi.
Absiste. nullas animus admittit preces,
Nouamque pœnam sceleribus quærit parem.
Et esse par quæ poterit? [d] infanti quoque
Decreta mors est. fata quis tam tristia
Scrutus vnquam? videram, nondum diem,
Vterique nondum soluera clusi moras;
Et iam timebar. [e] protinus quos dam editos
Nox occupauit, & nouæ lucis abstulit.
Mors me anteessit. [f] aliquis intra viscera
Materna lethum præcoci fati tulit:

[d] Quæ patrem occidit.

[e] Rectissimè ita distinguit Clariss. Scriuerius, cùm prius corruptè conciperetur.

[f] Terræ, quæ fœtibus suis omnes alit.

[g] Tuam.

[h] Vtrumque nomen mihi horrendum; parentis, qui liberos susceperim ex matre; gnati, qui patrem occiderim.

[i] Sensorij auditus meatus, & organa, siue nerous sit cum tympano, siue myrinx, siue aër innatus.

[k] Ex incestu meo natâ.

[l] Animam meam iamdudum inferis debitam.

[a] Fortitudo mea. quæ veteribus solo virtus dicebatur, ἀνδρεία ab ἀνὴρ, vt virtus à vir.

[b] Quo Sphingis ænigma solui.

[c] Erutis oculis. an & cum his lacrymas?

[d] Pater meus Laius ab oracvlo præmonitus fuit, vt manu filij periret, me vt primùm natus sum feris exponendum seruo tradidit. is me perforatis plantis ad arborem suspendit, vbi a pastore Polybi Corinthiorum regis Phorbante inuentus seruatusque Meropæ reginæ donatus sum, quæ me pro suo habuit, ego autè vbi idè consulto oracvlo accepissem, Corintho profugiens, ne depuratinum patrem Polybum aliquando interficerem, Phocidem aduenj, vbi in triuio de via contendens patrem inscius interfeci. Oedip. 28o. & 782.

[e] Quamprimùm editi sunt, perimuntur aliqui: ego nondum natus morti addictus sum.

[f] Alij in vtero moriuntur, an forte quia peccaturi, vt ego?

Sed numquid & pectauit? abstrusum, abditum,
[z] Dubiumque an esset, sceleris infandi reum
Deus egit. illo teste damnauit parens,
Calidoque teneros [h] transfudit ferro pedes,
Et in alta nemora pabulum missis feris,
Auibus & auidis, quas Citheron noxius
[k] Cruore sæpe [k] regio atrarias alit.
Sed quem [l] Deus damnauit, abiecit pater,
Mars quoque refugit, præstiti [m] Delphus fidem.
Genitorem adortus impiè strauit necè.
[n] Hoc alia pietas redimet? occidi patrem,
Sed matrem amaui. proloqui [o] hymeneum pudet,
[p] Tedasque nostras, [a] has quoque inuitum pati
Te coge [a] pœnas, sacrum ignotum, efferum,
Inuisitatum effare, quod populi horrent,
Quod esse factum nulla non ætas neget,
Quod [b] patricidam pudeat. in patrios toros
Tuli paterno sanguine aspersas manus;
Sceleris que precium maius accepi scelus.
Leue est paternum facinus. in thalamos meos
[d] Deducta mater, ne parum scelerum foret,
[c] Fecunda. nullum crimen hoc maius potest
Natura ferre. si quod eius unum est tamen;
[d] Qui facere possent, dedimus. abieci necis
Pretium paternæ sceptrum, & hoc iterum manus
Armauit aliud. optimè [e] regni mei
Fatum ipse nouis: nemo sine [f] sacro ferat
Illud cruore. magna prosegit mala
Paternus animus. iacta iam sunt semina
Cladis futuræ. spernitur [g] pacti fides.
[h] Hic occupato cedere imperio negat:
Ius ille, & ille [h] fœderis testes Deos
Inuocat, & Argos exul atque urbes mouet
Gratas in arma. non leuis sessis uenit

[z] Embryonem.
[h] Alij, transtulit.
[i] Gladio, seu subulâ.
[k] Vt Actæonis & Penthei.
[l] Apollo edito oraculo.
[m] Oraculo Delphico.
[n] Ironicè.
[o] Nuptias ἀπὸ τῶ ὑμὴν τὸν γάμον καὶ τὸν ὑμέναιον ἢ τὴν ὑμένων ἢ τὴν ὑμῆνα. Vel, à membranulâ illâ quæ virginibus in primo Veneris aditu rumpitur. alij ad historiam de Hymenæo quodam Argiuo referunt, & ab eius (quod virginibus Atticis à Pelasgis captis præstiterat) subsidio institutum seruât hymnum qui Hymenæus dicitur, qualis Romanis Thalassio.
[p] Faces quinque, in nuptijs adhibitas, vt & in sacris, è teda arbore de larium genere, è qua succus pice liquidior. Angl. Tarre. Vid. inf. v. 507.
[a] Vt audias quod meminisse horret.
[b] Emphaticè.

c Quatuor enim Oedipo peperit liberos: mascul. Eteoclem, Polynicem: fœmin. Antigonen. Ismenen. d Filios, qui scientes peccare velint. e Horat. Fu. v. 385. f Execrando, impiè fuso. g Vt alternis annis regnarent. h Eteocles sup. v. 56. i Polynices. v. 58. k Fœdus icere, ferire, percutere dicitur à cæso porco, vt Liuio; porca, vt Virgilio & Suetonio: sed & Cic. 2. de legib. Porco femina piaculum dare, dixit, In sacris verò plus valere fœminas victimas obseruatum est. In fœdere itaque Fœcialis siue sacerdos porcum silice feriens dicebat; Iupiter sic populum qui fœdus non seruârit, ferito, vt ego hunc porcum ferio, tantoque magis ferito, quanto magis potens polleâsque est, & à porco sodè & crudeliter caso Seruius sedus dici vult.

Ruinæ

Ruina Thebis. tela, flamme, vulnera
Instant. & istis si quod est maius malum;
Vt esse genitos nemo non ex me sciat.
AN. *Si nulla, genitor, causa viuendi tibi est,*
Hæc vna abunde est, vt pater gnatos regas
Grauiter furentes. tu impij belli minas
Auerteris vnus, tuq; vecordes potes
Inhibere iuuenes, ciuibus pacem dare,
Patriæ quietem, [a] fœderi Ioio fidem.
Vitam tibi ipse si negas, [b] multis negas.
OED. *Illis paremus vllus aut æqui est amor,*
Auidus cruoris, imperij, armorum, doli,
Diris scelestis; breuiter vt dicam, [c] meis?
Certant in omne facinus, & pensi nihil
Ducunt, vbi illos ira præcipites agat:
Nefasque nullum per nefandi perant.
Non patris illos tangit afflicti pudor,
Non patria, regno pellus attonitum furit.
Scio quò ferantur, quanta moliri parent:
Ideoq; lethi quero maturi viam,
Morique propero, dum in domo nemo est meâ
Nocentior me, gnata, quid genubus meis
Flex aduoluta? quid prece indomitum domas?
[d] Vnum hoc habet fortuna, quo possim capi,
Inuictus alijs. sola tu affectus potes
Mollire duros, sola pietatem in domo
Docere nostrâ. nil grauis aut miserum est mihi;
Quod te sciam voluisse. tu tantùm impera.
Hic Oedipus [e] Ægæa tranabit freta,
Iubente te; flammasque, quas [f] Siculo vomit
De monte tellus igneos voluens globos,
Excipiet ore; seque [g] serpenti offeret,
Quæ sæua sacro nemoris Herculeo furit;
Iubente te [h] præbebit alitibus iecur;
Iubente viuet.———

[a] Modò vers. 280.
[b] In bello periturū illo, quod tu viuendo inhibere poteris.
[c] Emphaticè. Impijs, vtpote ex incestu genitis.
[d] Te, tuas preces, tuam pietatem.
[e] Mare Europam ab Asia disterminans, ab Ægæo Thesei patre: alij, à scopulo, qui Αἰγεὺς, id est, capræ speciem præfert.
[f] Ætna v. 80. Herc. Fu.

[g] Draconi vigili, qui furit sæuus propter aurea mala ab Hercule surrepta. v. 287. Herc. Fu. [h] Vt Tityus Herc. Fu. 755. [i] *Emphaticè*. quod omni cruciatu maius. extremum enim malorum illi vita.

ACTVS SECVNDVS.

NVNCIVS. OEDIPVS. ANTIGONE.

Nuncius à Thebanis missus Oedipum obserat vt rediens componat filios, abnuit Oedipus, & in Syluas se recipiens filijs diras imprecatur.

a ——— NVN. Regiâ stirpe edite.
Thebæ b pauentes arma fraterna inuocant,
Rogantque tectis arceas patrijs faces.
Non sunt mine. iam propius accessit malum.
Nam c regna repetens frater & c pactis vices,
In bella cunctos Græciæ populos agit;
d Septena muros castra Thebanos premunt.
Succurre; prohibe pariter & bellum & nefas.
OED. e Ego ille sum, qui scelera commisi vetem,
Et abstineri sanguine à caro manus
Doceam? magister iuris & amoris pij
Ego sum? meorum exempla facinorum appetunt.
Me nunc sequuntur. laudo & agnosco libens.
Exhortor, aliquid vt f patre hoc dignum gerant.
Agite ô propago g clara, generosam indolem
Probate factis; gloriam ac laudes meas
Superate: & aliquid facite, propter quod patrem
Adhuc iuuet vixisse. facietis, scio.
Sic estis orti. scelere defingi haud leui,
Haud vsitato, tanta nobilitas potest.
Ferte arma. facibus petite h penetrales deos,
Frugemque flammæ metite natalis soli.
Miscete cuncta. rapite in exitium omnia.
Deijcite passim mœnia, in planum date.
Templis Deos obruite, maculatos i lares
Conflate. ab imo tota cunsidat domus.
Vrbs concremetur. primus à thalamis meis
Incipiat ignis. AN. Mitte violentum impetum
Doloris, ac te publica exorent mala,

a Hoc hemistichium, ne cohæreat cum præcedenti, quod in fine Actus primi, replet ex veteri libro Lipsius, sic, *Exemplum in ingens, regiâ stirpe edite.* Ego neque temerè omni veustæ aut scriptæ lectioni fidendum puto, & vix est vt à Seneca sic positum dicam. Nam valde inamœnus sit sonus particulæ *in* repetitæ. Præterea, & si fatetur ipse Oedipus appetere exempla suorum facinorum in suis natis: non propterea id nuncius dixerit, aut cum malo omine Regem suum salutauerit.

b Pauentes bella, te tuamque opem inuocant.

c Sup. v. 282. & v. 58.

d Castra septem ducum, qui Adrastus, Tydeus, Polynices, Capaneus, Hippomedon, Amphiaraus, Parthenopæus. qui singuli singulas portas Thebarum obsedere.

e Imò verò scelestus cùm sim Dijsque iratis genitus, qui potiùs iubeam & doceam. Sui itaque detestatione & stirpis odio diras natis imprecatur.

f *Emphatice.* me parricida, incesto.

g Cereè mea. vel. Ironicè vt & sequentia.

h Penates. Thyest. 773.

i Imagines Deorum domesticorum aureas, argenteas, æreas-ve incendijs conflate.

Auditorque

Auctorque placide liberis pacis veni.
OED. *Videsne modestia dedi tum menti fœnem?*
[b] *Placidaque amantem pacis ad partes vocas?*
Tumet animus irâ, fervet immensum dolor,
Maiusque, quàm quod casus & iuuenum furor
[a] *Conatur, aliquid cupio. non satis est adhuc*
Ciuile bellum. frater in fratrem ruat.
Nec hoc sat est. quod debet, vt fiat nefas
De more nostro, [c] *quod meos decerat toros;*
Date arma patri, nemo me ex his eruat
Siluis: latebo rupis exesæ cauo,
Aut sepe densâ corpus abstrusum tegam.
Hinc [c] *aucupabor verba rumoris vagi,*
Et sæua fratrum bella, quod possum, audiam.

[b] Me-ne inuitas ad sedandas pariter iras, ac si essem pacificus? Frustrè. Tumet. n. animus irâ.

[c] Immane & inauditum.

[d] Quo probantes ex me genitos.
[e] Captabo.

* * * *

[a] Multa desunt in fine præcedentis Actus. Deest etiam huius Actus tertij principium.

ACTVS TERTIVS.

* ἐπεισόδιον *

IOCASTA. ANTIGONE. NVNCIVS.

Iocasta audito in procinctu stare vtramque aciem properè fertur filios (si fieri possit) in gratiam reductura.

IO. Felix [f] *Agaue, & facinus horrendum, manu*
Qua fecerat, gestauit; & spolium tulit
Cruenta nati [h] *Mænas* [i] *in partes dati.*
Fecit scelus, [k] *sed misera non vltra suum*
Scelus hoc cucurrit. hoc leue est, quod sum nocens;
Feci [a] *nocentes. hoc quoque etiam leue est;*
Peperi nocentes. decerat [a] *rumpis meis,*
Vt & [b] *hostem amarem. Bruma ter posuit niues,*
Et [c] *tertia iam falce decubuit Ceres,*
Vt exul errat gnatus, & patriâ caret,
[d] *Profugusque regum auxilia Graiorum rogat.*
Gener est Adrasti, cuius imperio mare,
Quod cingit Ismenon, regit vr. hic gentes suas,
[d] *Septemque secum regna ad auxilium trahit*

[f] Sup. v. 17.
[g] Thyrso affixum caput Penthei.
[h] Bacchis, à μαίνεσθαι furere.
[i] Discerpti.
[k] Sed illa non vltrius progressa in alia incidit scelera, vt ego.
[a] Lipsius nocentem reponit quia de Oedipode solo sermo est. sed & aliàs scelus indignanter adaugens pluralem pro singulari ponit Here. Fu. 285. Quin & Sophocl. Παίσαντες de vnico Oedip & μαίνεσθαι de Iocaste sola dixit, *vel*, feci nocentes me & Oedipum.
[b] Polynici enim ius suum armis repetenti fauet. [c] Hic Euripidem sequutus inducit Iocastam tertio post anno quàm incestum agnouit viuentem: cùm in Oedipo, agnito facinore statim sibi mortem conscisset. [d] Sup. v. 58. & 326.

Generi

Generi, quid optem, quidue decernam, haud ſcio.
Regnum repoſcit, cauſa repetentis bona eſt;
Mala, c ſic pientis vota quæ faciam parens?
Vtrumque natum video: nil poſſum pie
Pietate ſalua facere. quodcunque alteri
Optabo nato, fiet alterius malo.
Sed vtrumque quamvis diligam affectu pari;
Quò cauſa melior, ſorſque deterior trahit,
Inclinat animus, f ſemper infirmo fauens.
Miſeros magis fortuna conciliat ſuis.
NVN. *Regina, dum tu flebiles queſtus cies,*
Teriſque tempus, tota nudatis ſtetit
Acies in armis: g era iam bellum ciet,
h Aquilâque pugnam ſignifer motâ vocat,
Septena reges bella diſpoſiti parant.
Animo pari i Cadmea progenies ſubit.
Curſu citato miles hinc illinc ruit.
Vide, vt k atræ nubes puluere abſcondat diem,
Fumoque ſimiles campus in cælum erigat
Nebulas, equeſtri fractus quas tellus pede
Submittit: & ſi vera metuentes vident,
Infeſta fulgent ſigna; ſubrectus adeſt
l Frons prima telis: m auratâ clarum notâ
Nomen ducum vexilla præſcriptum ferunt.
I, redde amorem fratribus, pacem omnibus;
Et impia arma matris oppoſitu impedi.
ANT. *Perge, ô c parens, & concita celerem gradum;*
Compeſce tela, fratrique ferum excede.
d Nudum inter enſes c pectus infeſtos tene.
Aut ſiſte bellum, mater, e aut primæ excipe.
IO. *Ibo, ibo, & armis obuium opponam caput.*
Stabo inter arma. f petere qui fratrem volet,
f Petat antè matrem. tela, qui fierit pius,
Rogante ponat matre: qui non eſt pius,
Incipiat à me. feruidos iuuenes animus
Tenebo. nullum g teſte me fiet nefas.
Aut ſi quod & me teſte committi poteſt,
h Non fiet vnum. ANT. *i Signa collatis micant*

b Contra patriam arma externa inferentis.
f Sup. v. 379.
g Tubæ.
h Romano more vexillum primum Aquilam vocat Poëta: ſotte & Græci habuerunt. nam & Perſæ; à quibus Romani aquilæ vſum ſampſere.
i Thebani à Cadmo orti.
k Pulueris ab equitatu excitati.
l Acies inſtructa.
m Aureis characteribus. Non enim ſolùm ducum nomina aureis literis ferebant in vexillis, ſed & ſigno cum minis inſertis.
c Quam parens cùm ſis, diſcordes reuereantur filij. Alij tribuſſe hęc *Nuncio*, non enim, vt aiunt, verisimile eſt, vt hæc iam Thebis dicat Antigone, quæ nec prece, nec vllâ patre auelli poterat, qui in Citharonis ſyluâ. Sed minùs rectè. Sunt enim verba minùs decora, magiſque pathetica, quàm vt conueniant nuncio. Ne autem miremur filiam deferuiſſe patrem, vt ſuecurreret fratribus: ſiſte requirit pietas. & iam morti renunciarat Oedipus: vnde eſt ſupra. v. 319. *Iubentes vinci.* Item. v. 581. *Hinc aucupabor.* & c. d Quod nutritionis illos admoneat v. 447. inſ. e Aut primũ belli iſtũ excipe. f Ferro. g Me vidente. h Nam & ipſa vllà peribo. i Quæ tris, *Manta* vt vexilla; *vocalia* quæ voce humana: *semivocalia* quæ claſſico, tuba, buccina dantur.

Vicina

Vicina ſignis : clamor hoſtilis fremit ;
Scelus in propinquo eſt : occupa, mater, preces.
Et ecce motos flatibus credas meis ;
Sic agmen armis ſegne compoſitis venit.
Procedit acies tarda, ſed properant duces.
IO. *Quis me procellæ turbine inſanæ vehens*
Volucer per auras ventus æthereas aget ?
Quæ [k] *Sphinx, vel* [l] *atrâ nube ſubtexens diem*
[m] *Stymphalis, avidis præpetem pennis feret ?*
Aut quæ per altas aëris rapiet vias
Harpyia, [a] *ſævi regis obſervans famem ?*
Et inter acies proſciet raptam duas ?
NVN. *Vadit fiventi ſimilis, aut etiam furit ;*
[b] *Sagitta qualis Parthicâ velox manu*
Excuſſa fertur ; qualis inſano ratis
[c] *Premente vento rapitur ; aut qualis cadit*
[d] *Delapſa cœlo ſtella, cùm* [e] *ſtringens polum*
Reclam citatis ignibus rumpit viam ;
Attonita curſu fugit, & [f] *binas ſtatim*
Diduxit acies, victa materna prece.
Hæſere bella, iamque in alternam necem
Illinc & hinc miſcere cupientes manum,
Vibrata dextrâ tela ſuſpenſa tenent.
Paci favetur. [g] *omnium ferrum latet*
Ceſſatque. [h] *telum vibrat in fratrum manu*
Laniata canas mater oſtendit comas ;
Rogat abnuentes : irrigat fletu genas.
Negare matri, qui diu dubitat, poteſt.

[k] Sup. v. 129.
[l] Solem obſcurans alis expaſſis. Herc. Fur. 1182.
[m] Herc. Fur. v. 241.
[a] Phinei. v. 253. Thyeſt.
[b] Thyeſt. v. 383.
[c] Vrgente à puppi, ſecundo vento.
[d] *De cœlo lapſa ſerena, Quæ ſi non ceciderit potuiſſe videri.* Eſt autem exhalatio ſuperiùs inflammata deorſum decurrens ut cadere videatur.
[e] Aëra dividens.
[f] Inter utramque aciem conſiſtit.
[g] In vaginas reconditi gladij non vibrantur.
[h] Solùm tela micant in fratrum manibus. *Sunt qui legunt, Ceſſatque telum vibratum fratrum manu,* ſenſu quidem approbando ſed contra quartæ ſedis modum.

ACTVS QVARTVS.

IOCASTA. POLYNICES.

Iocaſta utrumque filium ſeriò precatur ut ſimultate poſitâ in gratiam & amorem redire velint. Polynices impiè reſpondet.

IN me arma & ignes vertite, in me omnis ruat
Vnam iuventus ; quæque [i] *ab Inachio venit*
Animoſa muro ; quæque Thebanâ ferox
Deſcendit arce, civis atque hoſtis ſimul
Hunc petite ventrem, qui dedit [k] *fratres viro.*

[i] Ab Argis, Inacho quondam regnatis.
[k] Natos eoſdem & fratres Oedipo.

Mea membra passim spargite, ac divellite:
Ego utrumque peperi. [a] *ponitis ferrum ocyùs*
Ac dixo, & ex æquo mihi dextras datis?
Date, dum [b] *piæ sunt.* [c] *error invitos adhuc*
Fecit nocentes. [c] *omne Fortunæ fuit*
Peccantis in nos crimen. hoc primùm nefas
Inter scientes geritur. in vestrâ manu est,
Utrum velitis sancta si pietas placet,
[d] *Donate matrem pace.* * *si placuit scelus,*
Maius paratum est; media se opponit parens.
Proinde bellum tollite, aut [e] *belli moram.*
Sollicita cui nunc mater alternâ prece
Verba admovebo? misera quem amplectar priùs?
In utramque partem ducor affectu pari.
[f] *Hic absuit. sed* [g] *pacta si fratrum valent,*
[h] *Nunc alter aberit. ergo iam nunquam duos,*
Nisi i *sic, videbo? iunge complexus prior*
Tu, tot labores totque perpessus mala,
Longo parentem fessus exilio vides.
Accede propiùs. clude vaginâ impium
Ensem; & trementem iamq; k cupientem excuti
Hastam solo defige. maternum tuo
l *Coire pectus pectori clypeus vetat.*
Hunc quoque repone. m *vinculo frontem exue,*
n *Tegimenque capitis triste belligeri leva,*
Et ora matri redde. o *quò vultus refers,*
Atque pavidâ fratris observas manum?
Affusa totum corpus amplexu tegam.
Tuo cruori per meum fiet via.
Quid dubius hæres? an times matris fidem?
P O. *Timeo: nihil iam iura naturæ valent.*
Post ista a *fratrum exempla, ne matri quidem*
Fides habenda est. I O. p *Redde iam capulo manū,*
Adstringe galeam, lævâ se clypeo iugerat;
Dum frater c *exarmatur, armatus mane:*
d *Tu pone ferrum, causa qui es ferri prior.*
Si pacis odium est, furere si bello placet,
e *Inducias te mater exiguas rogat,*
Ferat ut reverso post fugam nato oscula,
Vel f *prima, vel* g *suprema. dum pacem peto,*

[a] An deponitis arma dicto citiùs? [b] Nec fraternâ cæde pollutæ. [c] Quæ hactenus peccata sunt vel à me vel à patre vestro de orrgine vestra, fortunæ diræ imputanda sunt, adeòque ignorantiâ excusanda: vos primùm scientes peccatis, an etiam volentes in vestra est potestate. [d] Legitur, & *Donate matri pacem*, meliùs; nisi repugnaret lex carminis. [e] Si pergitis, & frater in fratrem ruit, non ea meta sceleri: maius superest: quia primùm interficienda ego mater. Peti neuter vestrûm nisi per me potest, quæ me objicio mediam. [f] Polynices. [g] Sup v 280. [h] Eteocles. [i] Alterum per vices exulantem. [k] Vibratam. [l] Coniungi. [m] Galeæ. [n] Galeam. [o] Quò respicis aut vultum torques, ac si fratrem timeres? [a] Fraternæ perfidæ. [b] Recipe quæ deposueras à me rogatus arma. [c] Legitur &, *est armatus*. O Eteocles, qui violasti fidem pactam. [e] Exiguam saltem belli moram. [f] Post multos annos quibus eum non viderim. *vel* prima futuræ pacis pignora. [g] Perituro fortasse in hoc bello, si bellum gerere persistatis.

Audite

Audite inermes: ille te, tuillum times;
Ego vtrumq́, sed pro vtroq́, quid strictum abnuis
Recondere ensem? qualibet gaude morâ.
Id gerere bellum cupitis, [h] *in quo est optimum*
Vinci. vereris fratris infesti dolos?
Quotiescunq́ necesse est fallere, aut falli a suis,
Patiare potius ipse, quàm facias, scelus.
Sed ne verere: mater insidias & hinc
Et rursus illinc abiget. exoro, an [i] *patri*
Inuideo vestro? veni, vt arcerem nefas,
An vt viderem propius. [k] *hic ferrum abdidit*
Recliuis hastæ, & arma defixa incubant.
Ad te preces nunc, nate, maternas feram,
Sed antè lacrymas. teneo longo tempore,
Petita votis ora. te, profugum solo
Patrio, penates [l] *regis externi tegunt:*
Te maria tot diuersa, tot casus vagum
Egere: [a] *non te duxit in thalamos parens*
Comitata primos, nec suâ [b] *festas manu*
Ornauit ædes, nec suâ [c] *lætas faces*
Vittâ reuinxit, dona non auri & graues
Gazas socer, non arua, non vrbes dedit;
Dotale bellum est. hostium es factus gener,
Patriâ remotus, hospes alienilaris,
Externa consecutus, expulsus tuis,
Sine crimine exul. ne quid è [d] *fatis tibi*
Deesset paternis, [e] *hoc quoque ex illis habes;*
Erraſſe thalamis. nate, [f] *post multos mihi*
Remisse soles; nate, sollicitæ metus
Et spes parentis; cuius aspectum Deos
Semper rogaui; cùm tuus reditus mihi
[g] *Tantum esset eventurus aduentu tuo,*
Quantum daturus; quando pro te desinam,
Dixi, timere? dixit irridens Deus,
Ipsum timebis. nempe, nisi bellum foret,
Ego te carerem: nempe, si tu non fores,
Bello carerem. triste conspectus datur

[h] In quo melius foret occidi, quàm iniuriæ fratrisque cædi superesse.
[i] Qui absens & cæcus est. ego autem adsum, an vt repellam an ut videam nefarium hoc bellum? infra. v. 552.
[k] Eteocles precibus meis motus arma deposuit, & hastæ solo defixæ incubat recliuis, solet autem miles si hostis a sinistro latere apparet, in scutum se inclinare; si a dextro, in hastam.
[l] Adrasti.
[a] Ego non conciliaui tibi nuptias, non nuptam in thalamũ duxi, nec in lecto collocaui. *quod pronubæ officium est quæ plurumque mater.*
[b] In nuptijs ianuæ festâ fronde ramis & sertis ornari solitæ.
[c] Sponsa primùm ad mariti limen veniens postes laneis vittis osnabat eosque adipe suillo vngebat, vnde *vxor* dicta. pronuba autem vt plurimum sponsæ mater ademptas nupturæ virginales vittas facibus (quæ quinque, pro numero partus naturali, *vel* in honorem V deorum, Iouis adulti, Iunonis adultæ, Veneris, Suadelæ, Lucinæ præferebantur à pueris patrimis & matrimis apud Romanos, à sponsæ matre apud Græcos) vrendas implicuit sponsamque matronalibus vittis redimibat.
[d] Exulare vtrumque sine culpa: oraculo vxorem accipere.
[e] Vt Oedipus matris errauit thalamis quos insecuta est pestis, ita tũ hostilis vxoris quos comitatur bellum dotale.
[f] Post multos mihi reddite dies.
[g] Fratre in exilium alternum recessuro.

Pretium tui, durumque: [b] sed matri placet.
Hinc modò recedant arma, dum nullum nefas,
Mars sæuus audet. hoc quoque est magnum nefas;
Tam propè fluisse. stupeo, & exsanguis tremo,
Cùm stare fratres binc & hinc video duos
Sceleris sub ictu. membra quassantur metu.
Quàm prenè mater maius adspexi nefas,
Quàm quod miser videre non potuit pater!
Licèt timore facinoris tanti vacem,
Vidiamque iam nil tale, sum infelix tamen,
Quod penè vidi, per [a] decem [b] mensium graues
Veri labores, perque pietate inclytas
Precor sorores, & per irati sibi
Genas parentis; scelere quas nullo nocens,
Erroris à se dira supplicia exigens,
Hausit; nefandas mœnibus patrijs faces
Auerte: signa bellici retro agminis
Flecte. vt recedas, magna pars sceleris tamen
Vestri peracta est. vidit hostili grege
Campos repleri patria, fulgentes procul
Armis cateruas: vidit equitatu leui
Cad mea frangi prata, & [c] excelsos rotis
Volitare proceres; [d] igne flagrantes trabes
Fumare, [e] cineri quæ petunt nostras domos;
Fratresque (facinus quod nouum [f] & Thebis fuit)
In se ruentes. totus hoc exercitus,
Et populus omnis, & vtraq; hoc vidit soror,
Genitrixque vidit: nam pater [g] debet sibi,
Quod ista non spectauit. [h] occurrat tibi
Nunc Oedipus: quo iudice, erroris quoque
Pœnæ petuntur. ne, precor, ferro erue
Patriam, ac penates; neue, quas regere expetis,
Euerte Thebas. quis tenet mentem furor?
Petendo patriam perdis. vt fiat tua,
Vis esse [i] nullam? quin tuæ causæ nocet
Ipsum hoc, quod armis vertis infestis solum,
Segetesque [k] adustas sternis, & totos fugam
Edis per agros. nemo sic vastat sua.
Quæ corripi igne, quæ meti gladio iubes,
Aliena credis. rex sit è vobis vter,
Manente regno, quærite. hæc telis petes,

[a] Quibus te in vtero gestaui. etsi autem de partus tempore variant, alij menses numerando *Solares* alij *Lunares*, & hos quidem vel Peragrationis vel Confectionis v. 838. Thyest. vel denique Appariti-ónis: commodiùs tamen ad menses solares X X X dietum referunt pariendi tempus, cuius communissimus, mensis nonus; proximus mensis decimus aut septimus. de sexti mensis vitalitate disputant medicorum filij: an mensis vndecimi partus sit legitimus, quæruntur I Cti.

[b] Legitur & *mensum* ne Amphimacer versum grauet.

[c] Sublimes in curribus è quibus pugnare mos veteribus erat.

[d] Paces incendia Thebis minitantes.

[e] Ad cinerem.

[f] *Emphat.* & Thebis, quibus nullum ferè scelus nouum est.

[g] Pro beneficio habet etutos à se oculos ne hæc videat.

[h] Si pater etiam ignorantiæ pœnas exegerit, tu vide ne sciens volensque in scelus irruas.

[i] Nullus itaque erit.

[k] Aduris & sternis. alij leg. *adultas*.

Flam-

Flammiſque tecta? poteris has [l] *Amphionis*
Quaſſare moles? nulla quas ſtruxit manus,
Stridente tardum machinâ ducens onus;
Sed conuocatus vocis & citharæ ſono
Per ſe ipſe turres venit in ſummas lapis.
Hæc ſaxa franges victor? hinc ſpolia auferes,
Victoſque duces [m] *patris æquales tui?*
Matres ab ipſo coniugum raptas ſinu
Sæuus catenâ miles impoſita trahet?
Vt adulta virgo miſta captiuo gregi
Thebana nuribus mundis Argolscis eat?
An & ipſa palmas vincta poſt tergum datas
Mater triumphi præda [n] *fraterni vehar?*
Poteſne ciues lætus exitio datos
Videre paſſim? mœnibus caris potes
Hoſtem admouere? ſanguine & flammâ potes
Implere Thebas? tam ferum & durum geris
Sæuumque in iras pectus, & nondum imperas?
[o] *Quid ſceptra facient? pone veſanos, precor,*
Animi tumores, ſeque pietati refer.
Po. *Vt profugus errem ſemper? vt patriâ arcear,*
Opemque gentis hoſpes externæ ſequar?
Quid paterer aliud, [a] *ſi fefellisſem fidem,*
Si peieraſſem? fraudis alienæ dabo
Pœnas; at ille præmium ſcelerum feret?
Iubes abire: matris imperio obſequor.
Da, quo reuertar. regiâ frater meâ
Habitet ſuperbus; parua me abſcondat caſa?
Hanc da repulſo. liceat exiguo lare
Penſare regnum. [b] *coniugi donum datus*
Arbitria thalami dura felicis feram,
Humiliſque ſocerum lixa dominantem ſequar?
[c] *In ſeruitutem cadere de regno, graue eſt.*
Io. *Si regna quæris, nec poteſt ſceptro maius*
Vacare ſæuo; multa, quæ poſſint peti
In orbe toto, quælibet tellus dabit.
Hinc nota Baccho [d] *Tmolus attollit iuga,*
Qua lata terris ſpacia frugiferis iacent,
Et qua trahens opulenta [e] *Pactolus vada*
Inundat auro rura: nec latis minis
[f] *Mæandros aruis flectit errantes aquas,*
Rapidiſque campos fertiles [g] *Hebrus ſecat.*
Hinc grata Cereri [h] *Gargara, & dines ſolum*

l *Dicitur & Amphion Thebana condidor arcis Saxa moere ſono teſtudinis.* Vide Herc. Fu. 260. & 914

m Cœnos patris id eſt, ſenes.

n De fratre acti.

o Quid quæſo facies ſi quando Rex fueris;

a Quod fecit Eteocles.

b In coniugis opulentæ domum receptus pro vxore heram habeam. imò habear & inſeruiam ſocero.

c V. 923. Thyeſt.

d Mons Lydiæ à Baccho ſuperatus vitium & croci ferax.

e Lydiæ fluuius aureas trahens arenas.

f V. 681. Herc. Fu.

g Fluuius Thraciæ.

h Montis Idæ cacumina frumento fertilia.

Quod i *Xanthus ambit niuibus Ideis tumens:*
Hinc, qua k *relinquit nomen Ionij maris,*
Fauces Abydi Sestos oppositæ premit:
l *Aut, qua latus iam propior Orienti dedit,*
Tutamq́, crebris portubus Lyciam videt:
Hæc regna ferro quære, in hos populos ferat
Socer arma fortis: has paret sceptro tuo
Tradatq́, gentes. hoc adhuc regnum puta
Tenere patrem. melius exilium est tibi,
Quàm reditus m *iste, crimine alieno exulas,*
Tuo redibis. melius usus viribus,
Nona regna nullo scelere maculata appetes.
Quin ipse frater, arma comitatus tua,
Tibi militabit, vade, & id bellum gere,
In quo pater materque pugnanti tibi
Fauere possint. regna cum scelere, omnibus
Sunt exilys grauiora. nunc bellr mala
Propone; dubias Martis incerti vices.
n *Licèt omne tecum Græciæ robur trahas;*
Licèt arma longè miles ac latè explicet;
Fortuna belli semper ancipiti in loco est,
Quodcunq́, Mars decernit. exæquat duos,
Licèt impares sint, gladius: & spes & metus
Sors cæca versat. præmium incertum petis,
*Certum scelus. * Fauisse fac votis Deos*
Omnes tuis: cessere, & aucrsi fugam
Petiere. ciues clade funestâ iacent.
Obtexit agros miles. Exultes licèt,
Victorque fratris spolia deiecti geras;
o *Frangenda palma est. Quale tu id bellum putas,*
In quo exsecrandum victor admittit nefas,
Si gaudet? hunc, quem vincere infelix cupis,
Cum viceris, lugebis. infaustas, age,
Dimitte pugnas. libera patriam metu,
Luctu parentes. Po. Sceleris & fraudis suæ
Pœnas nefandas frater vt nullas ferat?
a *Io. Ne metue; pœnas, & quidem soluet graues.*
Regnabit. Po. Hæcne est pœna? Io. Si dubitas, b *audi*
b *Patrique crede.* c *Cadmus hoc dicet tibi,*
Cadmiq́, proles. d *sceptra Thebarum fuit*
Impunè nulli gerere; nec quisquam e *fide*
Ruptâ tenebat illa. iam numeres licet,
Fratrem inter istos. Po. Numero: f *& est tanti mihi*

Cum

i Scamander fluu. Troianus.
k Et Hellespontus dici cœpit in cuius faucibus Abydus à latere Asiatico opposita est Sesto à latere Europæo.
l Aut qua orienti vicinior fluit Xanthus.
m Per vim & nefas.
n Exercitu & copijs licèt sis numerosior & instructior, imò melior, non tamen numero, non virtuti militum semper respondet fortuna, sed anceps belli alea, & κατὰ δύναμιν impares æquat & potentioris spem impotentioris sæpe metui subijcit.
o Non tamen sincera erit tibi & integra victoria, quia non honesta.
a Leguntur hæc & absque interpositione personæ sic. Io. *ne metue; pœnas & quidem soluet graues: Regnabit. hæc est pœna. si dubitas, &c.*
b Laio & Oedipo quorum ille interfectus, hic, omni rerumnarum genere accumulatus.
c Regno pulsus & in serpentem mutatus. Herc. Fu. v. 252.
d Ibid. v. 285.
e Quod fecit Eteocles.
f Et ego tanti regnum æstimo, vt vel cum his regibus rex mori velim.

Cum regibus iacere. IO. g *Te turbe exulum*
Adscribo. regna, dummodo invisus tuis.
PO. h *Regnare non vult, esse qui invisus timet.*
Simul ista mundi conditor posuit Deus,
Odium, atque regnum. regia, & magni, vtor
Odia ista premere. multa dominantem vetat
Amor suorum. *plus in iratos licet.*
i Qui vult amari, languida regnet manu.
Invisa nunquam imperia retinentur diu.
IO. k *Præcepta melius imperij reges dabunt;*
Exilia tu dispone. PO. *Pro regno velim*
Patriam, penates, coniugem flammis dare.
Imperia precio quolibet constant bene.

g Si hæc tua sit politice, melior eris exul quam Rex.
h V. 352. Herc. Fu. Oed. 703.
i Precariò regnat & subditorum arbitratu qui amari vult. *Et hi duo versus in nonnullis libris Iocastæ tribuuntur.*
k Quæcunque, inquit, à te dicta sunt, præcepta sunt regni: sed regum est, non tuum, ista edicere.

Reges ergo melius præcepta regnandi dabunt, quàm tu, qui exul es. Ipsi viderint quomodo disponant regna sua: tu (ut modò v. 652.) quomodo in exsilio degas. Tam tibi præcepta exsilij quàm illis imperij opus sunt.

* * * * *

FINIS

Deest, & magna pars huius Tragædiæ intercidit.

HERCVLES OETÆVS.

DRAMATIS PERSONÆ.

HERCVLES. DEIANIRA
HYLLVS. IOLE.
ALCMENA. PHILOCTETES.
CHORVS ÆTOLARVM. CHORVS OECHALIARVM Virginum.
Mulierum.
NVTRIX. LICHAS, muta persona:

IOLE & CHORVS OECHALIDVM sunt προσωπα προσωπα.

ARGVMENTVM.

Deianira indignè ferens sibi prælatam Iolen Euryti regis OEchaliæ filiam, Herculi tunicam mittit imbutam sanguine Centauri Nessi sagittâ Herculis Hydræ felle tinctâ vulnerati; efficacissimum credens philtrum præsentissimumq; amoris remedium, quod illam monuerat moriens Nessus. Quam simul ac induisset in Cenæo Euboeæ promontorio sacrificaturus Hercules, ignem concipit virus, vestisque corpori adhærentis æstus carnem, ossa interiora absumit. Nessi fraude intellectâ sibi mortem consciscit Deianira. Hercules, interfecto Lichâ qui munus lethale attulerat, mandat Philoctetæ (cui moriens arcum & sagittas tradit) extrui sibi in monte Oeta pyram, in qua se cum clavâ ac leonis pelle cremat. Alcmenæ deniq; matri apparet, ipsamque consolatur iam in cœlitum numerum ascriptus.

ACTVS

ACTVS PRIMVS.

HERCVLES.

Scena hæc prima cum choro ſeq. in Euboeâ ſtatuitur, ubi, *Hercules in Cenæo promontorio ſacrificaturus, vota de cælo, quod rebus geſtis (quas enumerat) meruiſſe ſe gloriatur, concipit.* reliquæ Tragœdiæ ſcena eſt Trachinę.

SATOR *Deorum, cuius excuſſum manu*
[a] *Vtræque Phœbi ſentiunt fulmen domus,*
Securè regna: protuli pacem tibi,
Quacunque Nereus porrigit terras vetat.
Non eſt tonandum. perfidi reges iacent,
Sæui tyranni. fregimus, quidquid fuit
Tibi fulminandum. ſed mihi cœlum, pareas,
Adhuc negatur? [b] *paruâ certè Ioue*
Vbique dignus: [c] *teque teſtata eſt meum*
Patrem nouerca. quid tamen nectis moras?
[d] *Numquid timemur?* [e] *numquid impoſitum ſibi*
Non poterit Atlas ferre cum cœlo Herculem?
Quid aſtra, genitor, quid negas? [a] *mors me tibi*
Certè remiſit. omne [b] *conceſſit malum,*
[c] *Quod terra genuit, pontus, aër, inferi.*
Nullus per vrbes errat Arcadicas [d] *leo:*
[e] *Stymphalis icta eſt:* [f] *Mænali nulla eſt fera.*
Sparſit peremptus aureum [g] *ſerpens nemus.*
Et [h] *Hydra vires poſuit. & notos Hebro*
Cruore pingues hoſpitum fudi [i] *greges:*
[k] *Hoſtiſque traxi ſpolia* [k] *Thermodontiæ.*
Vidi [l] *regentem fata; nec tantùm vidi,*
Sed [m] *trepidus atrum Cerberum vidit dies,*
Et ille ſolem. nullius [n] *Antæus Libys*
Animam reſumit. [o] *cecidit ante aras ſuas*

[a] Oriens & Occidens. *Vel* vtrumque hemiſphærium.

[b] Apparui.
[c] Quin ipſa Iuno teſtatur me approbaſſe te patrem. vid. Herc. Fu. v. 36. quo reſpicit. vt & ad. ad veſt. 84. Herc. Fu.
[a] Numquid ego in cœlum relatus nimio pondere prægrauans vrgebo Atlanta cœlum humeris ſuſtinentem?
[b] Non me detinuit infernus ſed remiſit vt ad te venirem.
[b] Abijt, ceſſit. Al. leg. *omne cùm ceſſit malum.*
[c] Herc. Fu. 30.
[d] Herc. Fu. 223.
[e] Herc. Fu. 243.
[f] Cerua. Herc. Fu. 231. [g] Draco vigil cuſtos hortorum Heſperidum. Herc. Fu. 238. [h] Herc. Fu. 240. [i] Thracios equos Diomedis. Herc. Fu. 225. [k] Amazonis, Hippolites, Herc. Fu. 245. & 541. [l] Plutonę, mortis dominum. Herc. Fu. 710. [m] Herc. Fu. 595. & 820. [n] Neptuni ex terrâ fil. gigas, Tingitaniæ rex hoſpites ſecum palæſtrâ certare prouocans cogenſque occidit, quem Hercules cùm animaduertiſſet laſſum tactu terræ recreari pectori ſtrictum expirare coegit. [o] Herc. Fu. 484.

Busiris. p *unâ est Geryon sparsus manu.*
q *Taurusq́, populis horridus* r *centum pavor.*
Quodcunque tellus genuit infestum, occidit,
Meâque fusum est dexterâ. s *iratis deis,*
Non licuit esse. t *si negat mundus feras,*
Animum noverca, redde nunc gnato patrem,
Vel astra forti. nec peto ut monstres iter.
Permitte tantùm, genitor; inveniam viam.
Vel si times, ne terra concipiat feras;
u *Properet malum quodcunq́ dum terra Herculem*
Habet, videtq́. nam x *quis invadet mala?*
Aut quis per urbes rursus Argolicas erit
Junonis odio dignus? y in tutum meas
Laudes recepi. nulla me tellus silet.
Me sensit Ursæ frigidum a *Scythicę genus,*
Indusq́ a *Phœbo subditus,* b *Cancro Libys.*
Te, clare Titan, testor, occurri tibi
c *Quacunque fulges, d nec meos lux prosequi*
Potuit triumphos. Solis excessi e *vices.*
f *Infraque nostras subtitit metas dies.*
Natura cessit: terra g *defecit gradum.*
Laxata per me h *nox, &* i *extremum Chaos*
In me cucurrit. inde ad hunc orbem redÿ,
Vnde retro nemo. tulimus Oceani minas,
k *Nec ulla valuit quatere tempestas ratem,*
Quacunq́ pressi, pars quota est, quam prosequor?
Iam vacuus æther non potest odio l *tuæ*
Sufficere l *nuptæ; quasque devincam feras*
Tellus timet concipere, nec monstra invenit.
Ferè negatur. Hercules m *monstri loco*
Iam cœpit esse. quanta nunc fregi mala,
Quot scelera nudus? quidquid immane obstitit,
Solæ manus stravere, nec iuvenis feras
Timui, nec n *infans, quidquid est iussum, leve est.*
Nec ulla nobis segnis illuxit dies.

p Mei vnius, cùm ipse tricorpor esset.
q Herc. Fur. 229. & Agam. 827.
r Cretæ; unde, vel Peloponnesi; quo, tranatavit, utraque enim ἠπειρωτικὸς. vid. Agam. 827.
s Monstra quippe deorum irâ terris immissa sustuli.
t Si terra non alia sustineat perferre monstra, nec tamen Iuno irâ desistat placarique velit: quid obstat quo minùs reddar cœlo, iure paternæ hereditatis, Iovis filius; vel in virtutis præmium, monstrorum domitor?
u Properet edere.
x Quis nisi Hercules τὸν φόβητρα occupabit? quis se ultrò periculis offeret? al. *invidiat.* minùs rectè.
y Non perituras laudes.
z Reponit Ios. Scalig. *Scythiæ* ut sensus & ordo sit *frigidum genus Scythiæ subditum Ursæ.* Heinsius legit *Scythicæ gelu.*
a Orienti soli.
b Cancri tropico subditus Afer.
c In Oriente seu Occidente.
d Neque lux tua prosequi potuit me ad Tartara penetrantem.
e Cursus, limites per vices obeundos.
f Itane? de suis columnis hoc gloriabundus, an de ad inferos descensu?
g Non suppeditavit mihi vbi fisterem. alij malunt *gradu*, alij *deserait gradum*, id est, dehiscens descensum reditumque mihi præbuit.
h Tenebrarum regio, Tartarus.
i Mihi obiectum est Chaos. Herc. Fur. 609. Thyest. 830.
k Herc. Fur. 320.
l Iunoni.
m Nullo labore domiti.
n Herc. Fur. 213.

O quanta fudi monſtra, quæ [o] *nullus mihi*
Rex imperauit! inſtitit virtus mihi
[p] *Iunone peior.* [q] *ſed quid impauidum genus*
Feciſſe prodeſt? non habent pacem dei.
Purgata tellus omnis, in cœlo videt
Quodcunque timuit. tranſtulit Iuno feras.
Ambit peremptus [r] *Cancer* [ſ] *ardentem plagam,*
Libyæq́ ſidus fertur, & meſſes [t] *alit.*
[a] *Annum* [b] *fugatæ tradit* [b] *Aſtræa leo.*
At [c] *ille iactans feruidam cœlo iubam*
Auſtrum madentem ſiccat, & nimbos trahit.
Inuaſit omnis ecce iam cœlum fera,
Meque anteceſſit. victor è terris meos
Spectо labores. aſtra portentis prius
Feriſque Iuno tribuit, vt cœlum mihi
Faciat timendum. ſparſerit mundum licèt,
Cœlumq́, terris peius, ac peius Styge
Irata faciat; dabitur Alcidæ locus.
Si poſt feras, poſt bella, poſt Stygium canem
Nondum aſtra merui, [d] *Siculus Heſperium latus*
Tangat [e] *Pelorus; vna iam tellus erit:*
Illint fugabo maria, ſi iungi iubes;
[f] *Committat vndas Iſthmus, & iuncto ſalo*
Nouâ ferantur Atticæ puppes viâ.
Mutetur orbis. [g] *vallibus currat nouis*
[h] *Iſter, nouaſque* [i] *Tanais accipiat vias,*
Da da tuendas, Iuppiter, ſaltem deos.
Illa licebit fulmen à parte auferas,
Ego quam tuebor? ſiue glacialem polum,
Seu me tueri feruidam partem iubes,
Hac eſſe ſuperos parte [k] *ſecuros puta.*
[l] *Cirrhæa* [m] *Pæan templa, & æthereum domum*
Serpente cæſo meruit. at quoties iacet
Python in [n] *Hydra? Bacchus & Perſeus deis*
Iam ſe intulere. ſed quota eſt mundi plaga
[o] *Oriens ſubactus? aut quota eſt* [p] *Gorgon fera?*
Quis aſtra gnatus laudibus meruit ſuis
Exte & nouerca? quem tuli, mundum peto.

[o] Nullus Euryſtheus. Herc. Fu. 35. & inf. verſ. 1795.
[p] Magis me ad arduæ incitans quàm Iuno
[q] Sed quid prodeſt genus humanum metu monſtrorum liberaſſe, cùm illa in cœlum Iuno tranſtulerit?
[r] Thyeſt. 852.
[ſ] Zonam torridam.
[t] Calore maturat.
[a] Sol Leone egreſſus intrat Virginē.
[b] Thyeſt. 855.
[c] *Horrenteſque iubas & fuluum cernet leonem, Hunc vbi contigerit Phœbi violentior axis, Accenſa in Cancro iam tum geminabitur æſtas, Tunc lympha tenues, tunc eſt triſtiſſima tellus.*
[d] Siciliam Italiæ contiguam reddam: vti olim fuit priſquam *vi pontus & vndis Heſperium Siculo latus abſcidit.*
[e] Vnum è tribus Siciliæ promontorijs, quod Italiam ſpectat.
[f] Iſthmo Corinthio perfoſſo, Ægæum Ionio miſcebo mare.
[g] Alueis.
[h] Thyeſt. 175.
[i] Scythiæ fl.
[k] A feris quas Iuno in cœlum tranſtulit.

[l] Cultum oraculumq; Delphicum (Oed. 269) & cœlum meruit Apollo, interfecto vno Pythone. [m] Apollo παίων aut παιάων παρὰ τὰ ἰάματα. *Vel* acclamationē Latonæ *ἰὴ ἑκάτι* cæſo Pythone. [n] Numeroſo malo, & binis ſingulo amputatore pullulante capitibus. [o] A Baccho ſubactus Oed. 114. & 424. [p] Meduſa à Perſeo deuicta. Med. 829. [q] Herc. Fu. 68.

Sed

Sed tu, comes laboris Herculei Licha,
Præfer [b] triumphos, Euryti victos lares,
Stratumque regnum: vos pecus rapite ocyùs,
Qua [c] templa tollens ara [d] Cenæi Iouis
[e] Austro timendum spectat Euboicum mare.

[b] Insignia victoriæ & imagines.
[c] Cùm absurdè dicatur, *ara templum tollere*, Iosc. Scal. legendum conijcit *aera*. *Cen.* i. acron Cenæon. Nec vana est Cl. Rutgersij coniectura, *Aëta Cenæi Jovis*, validè sc. fulta autoritate geminâ, Sophoclis in Trachinijs, & Æschyli, citante Strabone l. 10. Sed vide ipsum Rutg. l. 2. c. 6. Var. lect.
[d] Cui templum & cultus in Cenæo Euboeæ promontorio.
[e] Austro flante. alij leg. *Astro*, exponuntque *Arturo* qui Euboi co mari dominatur. Æn. 11. *Scit tristè Minervæ Sidus & Euboïcæ cautes.*

CHORVS OECHALIDVM Virginum.
IOLE.

Iole choro Oechalidum missæ patriæ excidium, suorum internecionem, suam denique servitutem plangit.

PAr ille est superis, [f] cui pariter dies
Et fortuna fuit. [g] *mortis habet vices,*
Lentè cùm trahitur vita gementibus.
Quisquis [h] *sub pedibus fata rapacia,*
Et puppem [h] *posuit liminis vltimi,*
Non captiua dabit brachia vinculis,
[i] *Nec pompæ veniet nobile ferculum.*
[k] Nunquam est ille miser, cui facile est mori.
Illum si medio decipiat [l] *ratis*
Ponto, cùm Boream expulit Africus,
Aut Eurus Zephyrum, cum [m] *mare diuidunt,*
Non puppis laceræ fragmina colligit,
Vt littus medio spernet in æquore.
Vitam qui poterit reddere protinus,
Solus naufragium non poterit pati.
[n] *Nos turpis macies & lacrymæ tenent,*
Et crinis patrio puluere sordidus.
Nos non flamma rapax, non fragor obruit.
Felices sequeris Mors, miseros fugis.
[o] *Stamus, nec patriæ mœnibus heu locus,*
At siluis dabitur; lapsaque sordidæ

[f] Cuius vita simul cum fortunæ felicis exitu desinit.
[g] Vita in miserijs acta, mors est.
[h] *Subiecit pedibus.* contempsit mortem & Charontis cymbam.
[i] Neque vt spectaculum exornabit victoris hostis triumphum.
[k] Vid. Chor. tertium *Agamem.* vers. 585.
[l] Fracta, hians, fatiscens,
[m] Maris dominum inter se venti victores partiuntur.
[n] Quæ turpem vitam per seruitutem prætulimus morti honestæ.
[o] Legendum: *Stamus nunc patriæ mœnibus, heic locus. At siluis dabitur, &c.* Sciendumque quod supra monui, & quod confirmat v. 36. inf. hunc chorum cum Scena præcedente (è quâ plerunque elicitur pendetque chorus subsequens) in Euboeâ statui. Patria (inquit) in qua nunc sumus mox in syluas abibit, templa in casas.

Fient

Fient templa casæ, iam [b] gelidus Dolops
Hac ducet pecudes, qua tepet obrutus,
Stratæ qui super est Oechaliæ, cinis.
Illo Thessalicus pastor in oppido
Indoctâ referens carmina fistulâ,
Cantu nostra canet tempora flebili.
Et dum pauca Deus secula contrahit,
Quæretur, patriæ quis fuerit locus.
Felix incolui non sterilis locos,
Nec ieiuna soli iugera Thessali.
Ad [c] Trachyna vocor saxa rigentia.
Et dumeta iugis horrida torridis,
Vix gratum [d] pecori montivago nemus.
[e] At si quas melior sors famulas vocat,
Illas aut volucer [f] transferet Inachus;
Aut [g] Dircea colent mœnia, quà fluit
Ismenus tenuis flumine languidus.
Hæc [h] mater tumidi nupserat Herculis.
[i] Quæ cautes Scythiæ, quis genuit lapis?
Num [k] Titana ferum te Rhodope tulit,
Te præruptus [l] Athos, te * fera Caspia,
Quæ [m] virgata tibi prebuit ubera?
[n] Falsa est de geminis fabula noctibus,
Æther cùm tenuit sidera longiùs,
Commistique vices Lucifer Hespero,
[o] Et soles vetuit Delia tardior.
Nullis vulneribus [p] peruia [q] monstra sunt:
Ferrum sensit hebes; lentior est chalybs,
In nudo gladius corpore frangitur,
Et saxum resilit, fataque negligit,
Et mortem indomito corpore provocat.
Non illum poterant figere cuspides,
Non arcus Scythicâ tensus arundine,
Non quæ tela gerit [b] Sarmata frigidus;
Aut quæ [c] soliferæ supposititus plagæ
Vicino [d] Nabathæ vulnera dirigit
Parthus [e] Cnossiacis certior ictibus,
Muros Oechaliæ [f] corpore propulit.

[b] Namque ad Pindum in Phthiâ extremâ habitans Dolopes pop. Thessal.
[c] Vrbem Thessaliæ ab Hercule in aspero & saxoso solo conditam Troad. v. 816.
[d] Capris. aut etiam capreis.
[e] Quod si quæ nostrum melioris soli dominum sortitæ fuerint.
[f] Ad vrbes Inachias, id est, Argos Mycenasve transferet.
[g] Thebas Bœotiæ. à Dirce fonte. Theb. 126.
[h] Alcmena nupta Amphitryoni.
[i] γλαυκὸν δ' ὄν τίκτε Θάλασσα Φόρκυ τ' ἀλίβατος, ἠδὲ τοι νόσφι ἕκητι. Iliad. 12. *durũ genuit te cautibus horrens Caucasus, aut Hyrcanæque admorunt ubera tigres.*
[k] Aliquisne de Titanum genere, & in rupe quapiam seu monte genitus; Rhodope scilicet aut Athos? Med. v. 710.
[l] Athos.
[m] Maculis dispersis.
[n] Neque enim verum est Iouem geminæ noctis operâ te genuisse. Herc. Fu. 24. Agamem. 809.
[o] Luna tardiùs progressa non cessit diei.
[p] Penetrabilia.
[q] *Membra*, legunt alij.
[b] Sarmata Here. Fu. 1116.
[c] Orientali seu Australi.
[d] Incolæ, Arabiæ Petreæ. verum displiceat tum ἀγνωσία, tum locutio parum Latina.
[e] Cretensibus. Herc. Fu. 18. qui sagittandi peritissimi. Hippol. 812.
[f] Inermis, absq; machina.

Nil obstare valet: vincere quod parat,
Iam victum est. quota pars vulnere concidit?
Pro fato potuit vultus iniquior,
Et vidisse sat est Herculeas minas.
Qui vastus Briareus, qui tumidus Gyges
Supra Thessalicos constitit aggeres,
Vt cœlo insereret vipereas manus,
Hoc vultu riguit. commoda cladibus
Magnis magna patent. nil superest mali.
Iratum miseræ vidimus Herculem.
At ego infelix, non templa suis
Collapsa deis, sparsosue focos,
Natis mistos arsisse patres,
Hominiq; deos, templa sepulchris;
Nullum querimur commune malum.
Aliò nostras fortuna vocat
Lacrymas, alias flere ruinas
Mea fata iubent. Quæ prima queram?
Quæ summa gemam? pariter cuncta
Deflere iuuat, nec plura dedit
Pectora tellus, vt digna sonent
Verbera planctu. me vel Sipyli
Flebile saxum figite, superi,
Vel in Eridani ponite ripis...
Vbi mœsta sonat Phaëtontiadum
Turba sororum. me vel Siculis
Addite saxis, vbi fata gemit
Thessala Siren: vel in Edonas
Tollite syluas: qualis natum
Daulias ales solet Ismariâ
Flere sub umbrâ. formam lacrymas
Aptate meis, resonetque malis
Aspera Trachin. Cyprias lacrymas
Myrrha tuetur: ruptum coniux
Ceyca gemit. sibi Tantalis est

f Ea vis & virtus Herculis, vt vultus eius iratior, sit pro fato: & vidisse eius minas, sufficiat in mortem. Oculi & verba eius, telum.

h Quid ipsi Briareus & Gyges, qui dijs bellum intulerunt, non mirum est si victi rigu erint hoc vultu Herculis irati.

i ἐγκοτώτερος Aiacior.

k Gigas Briarei frater, terræ fil.

l Montes Pelion, Ossam, Olympum accumulatos. Herc. Fu. 970. Troad. 827.

m Serpentinos pedes habere dicebantur gigantes illi. vnde Anguipedes.

a Subolet Heinsio hoc in loco defectus, quem supplet hunc in modum: *pariter cuncta Deflere iuuat: Cur non oculos Plures nobis natura dedit, Nec plura dedit pectora tellus Vt digna sonet verbera planctu.* Verum nil tanti est. quorsum n. oculi ad planctum?

b Vt Nioben. Herc. Fu. 389. Agam. 370.

c Padi fl. Italiæ, cuius in ripis sorores Phaetontis casum fratris lugentes in alnos seu populos mutatæ sunt.

d Se a Musis, quibuscum contendere ausæ sunt, deplumatas. *Vel* quod Proserpinam raptam non inuenerint.

e A patre Acheloo, qui è Thessalia.

f Med. 355.

g Thraciâ ab Edone monte.

h Philomela (vel vt alij Procne) in luscinià conuersa.

i Troad. v. 846. & supra v. 136.

k Cynaræ regis filia à patre inscio impregnata: cuius, vbi resciisset, iram fugiens in Sabæâ, mutata est in Myrrhâ arborē.

l *Agam.* v. 674.

m In lapidē quippē obduruit quiformā Niobes retinet, lacrymareq; videtur.

Fulta

Facta ſuperſtes. [n] fugit vultus
Philomela ſuos, natumque ſonat
Flebilis Itym. cur mea nondum
Capiunt volucres brachia plumas?
[o] Felix, felix, cùm ſilva domus
Noſtra feretur, patrioque ſedens
Ales in agro referam querulo
Murmure [*] queſtus: volucremſq; Iolen
[P] Turba loquetur. vidi, vidi
Miſeranda mei fata parentis,
Cùm lethifero [a] ſtipite pulſus,
Tota iacuit [b] ſparſus in aulâ.
Pro, [c] ſi tumulum fata dediſſent,
[c] Quoties genitor quærendus eras!
Potuine tuam ſpectare necem,
Nondum tenuras [d] veſtite genas,
Nec dum fortis ſanguine [e] Toxeu?
Quid veſtra querar fata, parentes,
Quos [f] in tutum mors æqua tulit?
Mea me lacrymas fortuna rogat:
Iam iam dominæ captiva colos
Fuſoſque legam: pro, [g] ſæve decor,
Formaque mortem paritura mihi.
[h] Tibi cunctа domus concidit [h] uni,
[i] Dum me genitor negat Alcidæ,
Atque Herculeus ſocer eſſe timet.
Sed iam dominæ tecta petantur.
CH. Quid regna tui clara parentis,
Proavoſque tuos veſticis ameus?
[k] Fugiat vultus fortuna priorem.
[l] Patiens, [l] quiſquis novit famulum
Regemque pati, vultuſque ſuos
Variare pot. ſt. vires [m] pepulit
Ponduſque mali, caſus animo
Qui tulit æquo.

[n] Mutata ſc. in avem. ſup. v. 192.
[o] O felix eſſem, ſi ut illa ego avis facta in ſylvis caſus meos quererer.
[*] Al. leg. *Murmure caſus.*
[P] Al. *Fama loquetur.*
[a] Clavâ Herculis.
[b] Contritus & in frustra conciſus.
[c] Imitatur illud. v. 1256 & 1269. Hippol.
[d] Barbate.
[e] Frater Ioles.
[f] Neque enim dolorem ſentitis, quod ego facio.
[g] Sic & apud Soph. geritur ὦπ τὸ κάλλος αὐτῆς τὸν βίον διώλεσεν.
[h] Meâ ſolius cauſâ.
[i] Repudiatus enim ab Eurito Hercules filiam eius Iolen uxorem ambiens, Oechaliam expugnavit, regemque cum ſuis interfecit.
[k] Noli recordari, vel diſſimula fortunam priorem.
[l] Heinſius legit: *Sapiens.*

[m] Quicunque è regni faſtigio in ſervitutem deturbatus fortunam mutatam æquo animo ferre poteſt; vultumque ſcenæ adaptare, multò levius reddit malum *quod corrigere eſt nefas.* [n] Al. *Pertulit.*

ACTVS SECVNDVS.

NVTRIX. DEIANIRA. LICHAS muta persona.

Furens Zelotypiâ Deianira conspectâ Iole vindictam meditatur, vestemque venenatam Herculi mittit.

O Quàm cruentus fœminas stimulat dolor,
Cum patuit una pellici & nuptæ domus!
[a] *Scylla & Charybdis Sicula contorquens freta*
Minùs est timenda. nulla non melior fera est.
Namque ut reluxit pellicis captæ decus,
Et fulsit ore, qualis [b] innubis dies,
Purumve claris noctibus [c] sidus micat:
Stetit furenti similis, ac torvum intuens
Herculea coniux: fœta ut Armenîâ iacens
Sub rupe tigris, [d] hoste conspecto exsilit:
Aut [e] iussa thyrsum quatere, conceptum ferens
[f] Mænas [g] Lyæum, dubia quò gressus agat,
Hæsit parumper: tum per Herculeos lares
[h] Lymphata rapitur; tota vix satis est domus.
[i] Incurrit, errat, sistit. in vultus dolor
Processit omnes: pectori penè intimo
Nihil est relictum. fletus insequitur genas.
Nec unus habitus durat, aut uno furit
Contenta vultu. nunc inardescunt genæ:
Pallor ruborem pellit, & formas dolor
Errat per omnes. queritur, implorat, gemit.
[k] Sonuêre postes: ecce præcipiti gradu
Secreta mentis ore confuso exerit.
DE. *Quamcunque partem sedis ætheriæ premis*
[l] Coniux tonantis, mitte in Alcidem feram,
Quæ [a] mihi satis sit: [b] si qua fecundum caput
Palude totâ vastior serpens movet,
Ignara vinci: si quid excessit feras,
Immane, dirum, horribile, quo viso Hercules
Avertat oculos; [c] hoc sinu immenso exeat.

[a] Thyest. v. 577.
[b] ἀνήλιος, serena, candida.
[c] Luna, seu aliud sidus.
[d] Venatore, vel ipsâ prædâ.
[e] Enthea, inflata Bacchi numine & hastam pampinis involutam vibrans.
[f] Oedip. 436.
[g] Oed. 471.
[h] Med. v. 386.
[i] Vide initium actus 3. Medeæ, cuius loci affectuum hæc adumbratio.
[k] Crepuere fores. à veteri Græcorum more: apud quos cùm fores aperirentur in viam, exiturі digitis ostium intus pulsantes velle aliquem prodire significabant, ut fortè adstantes vel prætereuntes caverent sibi ne à foribus in vicum deiectis lædерentur.
[l] Iuno.
[a] Ad iram meam explendam: tui enim odij feras superavit omnes.
[b] Si quod numerosius Hydrâ malum, invictum. Herc. Fur. 240.
[c] Hic sinuosus immensis spiris serpens exeat. *vel* è sinu terræ *inquit Heinsius. Vel* ex hoc pectore meo. Sic inf. v. 267. & 269.

Vel

Velsi ferę negantur, [d] *hanc animam precor*
Converte in aliquid; quodlibet possim malum
Hæc mente fieri. [e] *commoda effigiem mihi*
Parem dolori. non capit pectus minas.
Quid excutis telluris extremæ [f] *sinus,*
Orbemque versas? quid rogas Ditem mala?
Omnes in isto pectore invenias feras,
Quas timeat. odiis accipe [h] *hoc telum tuis.*
[i] *Ego sum noverca: perdere Alcidem potes.*
Profer manus quocunque. quid cessas, Dea?
[k] *Vtere furente. quod iubes fieri nefas?*
Reperi. quid hæres? ipsa iam cessas licèt,
[l] *Hæc ira satis est.* NVT. *Pectoris sani parum,*
Alumna, questus comprime, & [m] *flammas domæ,*
Frena dolorem. coniugem ostende [n] *Herculis.*
DE. *Iõle meis captiva germanos dabit*
Natis? Iovisq; fiet è famula nurus?
[o] *Non.* [p] *flamma cursus pariter & torrens fe-*
vent,
Et [q] *ursa pontum ficta cæruleum bibet.*
Non ibo inulta; [r] *gesserís cælum licèt,*
Totusq; pacem debeat mundus tibi:
[s] *Est aliquid Hydrâ* [t] *potius; iratæ dolor*
Nuptę. [u] *Quis ignis tantus in cælum furit*
Ardentis Ætnæ? [a] *quidquid est victum tibi,*
Hic vincet animus. [b] *capta præripiet toros?*
[c] *Adhuc timebam monstra. iam nullum est malum.*
Cessere pestes. in locum venit ferę
Inviſa pellex. summe prò rector deûm,
Et clare Titan, Herculis tantùm fui
Comites [d] *timentis. vota quæ superis tuli,*
Cessere [e] *captæ.* [e] *pellici felix fui:*
[e] *Illi meas audistis, ô superi, preces:*
[f] *Incolumis illi remeat. ô nullâ dolor*
Contente pœna quære supplicia horrida,
Incogitata, infanda, Iunonem doce,
Quid odia valeant. nescit iratæ satis.

[d] Meam me.
[e] Irata, furiata.
[f] Da huic animæ ineæ aptam & parem monstrosi corporis effigiem, quæ conceptam exequatur malitiam.
[g] Al. *pectus.*
[h] Hoc pectus meum.
[i] *Emphatice,* Ego iam noverca liberis ex pellice Herculis, furore meo novercali superabo tuum in pellices & Iovis furta odium.
[k] Me instrumento usa perdere Here. potes.
[l] Mea hæc.
[m] Irarum.
[n] Dignam Herculè herõe.
[o] Non fiet. Atque hic locus medicam agnoscit manum I. Rutgersij, quem adi, l. 2. c. 6. Var. Lect.
[p] *Antè cum flammis aquæ, &c. fidem fœdusque iungent* Thyest. 479.
[q] *Priùs perfundet Arctos pontus,* vide Thyest 476.
[r] Here. Fur. 68. & 881.
[s] Senties tamen esse monstrum Hydrâ peius. dolorem sc. coniugis *qua viduata tædâ Ardet & odit.* Med. 581.
[t] Neque enim Ætnæ ignes furunt quantũ offensæ uxoris iræ.
[u] Melius, qui legunt: *Quicquid invictum est tibi.* [a] Mihine captiva præripiet tori gaudia? [b] Hactenus, priùs. [c] Anxij, dum monstra domanda aggrederetur, illius verò incolumis aliæ mihi gaudia præripiunt, infr. v. 295. [d] In bonum & utilitatem Iõles captivę. [e] Sup. v. 292. illi incolumis, mihi non ita.

Pro me g *gerebas bella, propter me vagas*
Achelous h *undas sanguine infecit suo,*
Cùm lenta serpens fieret; in taurum trucem
Nunc, flecteret serpente depositâ minas;
Et mille in hoste vinceres uno feras.
Iam displicemus. capta prælata est mihi.
Non præferetur. qui dies thalamo ultimus
Nostri est futurus, hic erit vitæ tuæ.
i *Quid hoc? recedit animus, & ponit minas.*
Iam cessit ira, quid miser langues dolor?
Perdis furorem? k *coniugis sanctæ fidem*
Mihi reddis iterum. quid vetas l *flammas ali?*
Quid frangis l *ignes? hunc mihi servа impetum.*
m *Pares eramus. non erit votis opus.*
Aderit n *noverca, quæ manus nostras regat,*
Nec invocata. N V. *Quod paras demens scelus?*
Perimes maritum, cuius a *extremus dies*
a *Primusq; laudes novit, &* b *cœlo tenus*
Erecta terras fama suppositas habet?
Rogos in istos c *terra consurget parens,*
d *Domusq; soceri prima, & Ætolum genus*
Sternetur omne; e *saxa iamdudum & faces*
In te feruntur. vindicem tellus suum
Defendet omnis. una quot pœnas dabis?
Effugere terras crede, & humanum genus
Te posse; fulmen genitor Alcidæ gerit.
Iam iam minaces ire per cœlum f *faces*
Specta, & g *tonantem fulmine excusso diem.*
Mortem quoque ipsam, quam putas tutam, time.
Dominatur h *illic* i *patruus Alcidæ tui.*
Quocunque perges, misera, cognatos deos
Illic videbis. D E. *Maximum fieri scelus*
Et ipsa fateor, sed dolor fieri iubet.
N V. *Morere.* D E. *Moriar. Herculis nempe inclyti*
Coniux. nec ullus nocte l *discussa dies*

Viduam

g Cum Acheloo Acarnaniæ flu. qui me uxorem ambivit, seque viribus Herculi inferiorem perspiciens in varias se mutavit formas ὅτ φοιτᾷ ἐναργὶς, πῦρ ᾧ, ἄλλοτ' ἄλλο θῆρ ἀμείνων ἑλκτὸς, ἄλλοτ' ἀνδρεῖον τύπῳ βοὺς ἀκρα. inf. v. 585.

h In quas se transformaverat Achelous.

i Coarguit se, quòd iram remiserit.

k Quæ sanctam uxorem deceat.

l Furoris & iræ.

m Irâ Herculem æquavi, quę mihi si maneat, non erit opus auxilium divinum invocare. aderit tamen vel non vocata.—

n—Iuno.

a Occidens & Otiens Here. Fur. 27. v.

b *Famâ super æthera notus, sub pedibus terras videt.*

c Terra parens communis tot monstris ab illo purgata vindicabit.

d Oenei patris tui domus sternetur prima in eius necis vindictam; totaq; vnâ Ætolia patria tua. e Seditiosi populi tela. *Iamque faces & saxa volant, furor arma ministrat.* infra v. 871. f Fulmina. g E decoro personæ, mulieris sc. fulmine posterius tonitru facit, quæ tamen simul facta visus motu non indigens in instanti percipit, auditus verò successivè, quia per motum. h In morte seu mortis regione, id est, inferis. i Pluto frater Iovis, qui pater Herc. k Emori me malo quàm repudiatam vivere ac reiectam videre captivam vel pellicem vel nuptam Herculi inf. v. 338. & 334. l Facibus victa nuptialibus.

Viduam notabit, nec meos pellex thoros
Captiua capiet. antè ab Occaſu dies
Naſcetur Indis. aut è glacialem polum
Scythaſue tepidâ Phœbus afficiet rotâ;
Quàm me relictam Theſſalæ aſpiciant nurus.
Meo [m] *iugales ſanguine extinguam* [m] *faces.*
Aut pereat, aut me perimat, eliſis feris
Et coniugem addat inter Herculeos licet
Me quoque labores nuncupet. Alcidæ toros
Moritura certè corpore amplectar meo.
Ite, ite ad umbras Herculi iunctam libet;
Sed non inultam. ſi quid è noſtro Hercule
Concepit Iole, manibus euellam meis
Antè, & per ipſas pellicem infundam faces.
Me nuptiali victimam feriat die
Infeſtus, Iolen dum ſupra exanimem ruam.
[a] Felix iacet, quicumque quos odit, premit.
NVT. *Quid ipſa flammas paſcis? & vaſtum foues*
Vltro dolorem? miſera? quid caſſum times?
Dilexit Iolen, nempe dum ſtarent lares,
Regiſque natam peteret, in famulæ locum
Regina cecid. t. perdidit vires amor,
[b] *Multumque ab illo traxit infelix ſtatus.*
Illicita, amantur: excidit quidquid licet
DE *Fortuna amorem peior inflammat magis.*
[c] *Amat vel ipſum, quòd caret patrio lare,*
Quòd nudus auro crinis & gemmâ iacet:
Ipſas miſericors ſorſan ærumnas amat.
[d] NVT. *Hoc viſitatum eſt Herculi, captas amat.*
[e] *Dilecta Priami nempe Dardanij ſoror*
Conceſſa famulo eſt. adice, quot nuptas priùs,
Quot virgines dilexit, errauit vagus.
[f] *Arcadia nempe virgo, Palladios choros*
Dum nectit Auge, vim ſtupri paſſa excidit,
Nullamq; amoris retinet Herculei notam.
Referam quid alias? & mene Theſpiades vocant?
Breuiq; in illas arſit Alcidès face.
Hoſpes [a] *Timoli* [b] *Lydiam fouit* [b] *nurum,*

[m] Quæ in Iôles nuptijs preferentur. vide Theb. 263. & 807.

[a] Vide Agam. 300.

[b] Amoris illius ardorem diminuit ſedauitque Iôles ſeruilis conditio, quam, quia facilem & licitam contemnet.

[c] Vel ob hoc ardentiùs amat, quia miſeriarum illius commiſeratione illi compatitur.

[d] Et hunc verſum Deianiræ tribuas.

[e] Heſionem quidem ceto ereptam poſteaque vnâ cum Troia captam (Herculiq; vt innuit amatam) conceſſit Hercules comiti ſuo Telamoni

πρῶτα κλιμακίδι &c. ἀριστεύσαντα τεῖχος, quòd primus murum occupaſſet. [f] Quin & Augen Aloei Arcadis filiam Mineruæ ſacerdotem compreſſit, ſed mox neglectã cum partu (Telepho) arca incluſam mari expoſuit. [g] Quid dicã filias quinquaginta Theſpij quas totidé (vel vt alij, vna) noctibus compreſſit? [a] Tmoli montis Lydiæ. [b] Omphalem. Herc. Fu. v. 465.

Et amore captus, ad leues sedit colos,
Vdum feroci flamen intorquens manu.
Nempe illa ceruix spolia deposuit ferę,
Crinemque mitrâ pressit, & famulus stetit,
Hirtam sabeâ marcidus myrrhâ comam.
Vbique caluit, sed louis caluit face.
Hærere amantes post vagos ignes solent:
Famulamue & hostis præferet gnatam tibi?
DE. *Vt alta syluas forma vernantes alit,*
Quas nemore nudo primus inuestit tepor;
At cùm solutos expulit Boreas Notos,
Et sæua totas Bruma decussit comas,
Deforme foliis aspicis truncis nemus.
Sic nostra longum forma percurrens iter,
Deperdit aliquid semper, & fulget minus:
Malisq; minus est, quidquid in nobis fuit
Olim petitum, ceciditq; & partu labat;
Materque multum rapuit ex illo mihi.
Ætas citato senior euipuit gradu.
Vides vt altum famula non perdat decus?
Cessêre vultus penitus, & pedor sedet;
Tamen per ipsas fulget erumnas decor,
Nihilq; ab illa casus & fatum graue
Nisi regna traxit. hinc meum pectus timor
Altrix, laceßit; hinc rapit somnos pauor.
Præclara totis gentibus coniux eram;
Thalamosque nostros inuido fato nurus
Optabat omnis: quo nimis quisquis deos
Orabat vllos, nuribus Argolicis fui
Mensura voti. quem Ioui socerum parem
Altrix, habebo? quis sub hoc mundo mihi
Dubitur maritus? ipse qui Alcidæ imperat,

a Saliuâ vel aquâ cui inter nendum digitos immergere solent. Al. leg. *vsumque forti,*
b *Emphatice.* Leonis exuuias gestare solita.
c Leonis pellem.
d Inconstanti, breui.
e Sistere figereque solent in vna amores priùs vagos, quod in te faciet libentiùs quàm in captiuâ; *atque hinc occasio dissertationis longæ fatu Deianire sue diffidenti forme.*
f Al. *Vt alia syluæ*, id est, vt alia syluæ forma est tepido afflata veris comite, alia vbi hybernus Boreas humidos serramque soluentes Notos expulerit. sic nostra longum, &c.
g Al. leg. *Deforme foliis aspritis truncum nemus*, verumque intellige de syluâ foliis nudatâ.
h Facieique minus ineſt formæ. ita apud Soph. Ὁρᾷ γὰρ ἥβην, ἥτις ἐμπρέπει μέν-σου, Τἀνδ' ἀφίησιν ἄνθος, ταῦτα δ' ἐκλέλοιπε τἄμ' ἤδη μέλη.
i Matris in pariundo officium. partus.
k Al. leg. *Malisq; minus est, quidquid in nobis fuit Olim petitum, ceciditq; & partu labat;* Materque multum rapuit ex illo mihi. Ætas citato senior euipuit gradu. Vides vt altum famula non perdat decus? Cessêre vultus penitus, & pedor sedet; Tamen per ipsas fulget erumnas decor, Nihilq; ab illa casus & fatum graue Nisi regna traxit. hinc meum pectus timor Altrix, laceßit; hinc rapit somnos pauor. Præclara totis gentibus coniux eram; Thalamosque nostros inuido fato nurus Optabat omnis: quo nimis quisquis deos Orabat vllos, nuribus Argolicis fui Mensura voti. quem Ioui socerum parem Altrix, habebo? quis sub hoc mundo mihi Dubitur maritus? ipse qui Alcidæ imperat, *Facibus*

l Matris in pariundo officium. partus. m Al. Ætas citato senior. n Cessit è priore statu vultus. *vel vt alij* cultus, id est, ornatus. pulchra tamen est. o O nutrix. p Omnium gentium opinione. q Delrius legit *Quod nimiù quisquis.* Scal. *Quæ nimiù quicquam deos Orabat vllos.* id est, quęcunq; immodica vota dijs concipiebat, nihil magis optabat quàm nuptias nostras quas idcò appellarat ἀπόῤῥητα. Heinsl. legit: *quo minus quisquis deos Orabat vllos*, id est, Quæ maxima à Dijs etiam peteret, minus tamen petebat, &c. aduerte autem τὸ, *Quisquis* veteribus pro *Quicunque* vsurpatum in fœminino. Ianus Gruterus aliam quasi hariolari videtur lectionem. *Omnis, commixtus quisquis deos Orabat vllos*; hoc sensu: Si quæ, metu ne audiretur ab astantibus, infinuaret se propiùs deorum statuis, & ijs veluti solis notum esse volebat votum suum, eam scires expetere tacito illo voto coniugium Herculis. r Optabant sibi maritum meo parem. s Cœlo.

Facibus ſuis me iungat Euryſtheus licet,
Minus eſt. a *toro caruiſſe regnantis leue eſt.*
Altè illa cecidit, quæ viro caret Hercule.
NVT. *Concitat animos coniugum partus ferè.*
DE. f *Sic ipſe forſan diuidet partus toros.*
NVT. g *Famula illa trahitur interim donum tibi.*
DE. h *His quem per vrbes ire præclarum vides,*
Et i *viua tergo ſpolia geſtantem fera,*
Qui regna miſeris donat & celſis rapit,
Haſtâ grauatus horridam clauâ manum,
Cuius triumphos vltimi k *Seres canunt,*
Et quiſquis almis orbe l *conſepto iacet;*
m *Leuis eſt, nec illum gloriæ ſtimulat decor.*
Errat per orbem, non vt æquetur Ioui,
Nec vi per vrbes n *magnus Argolicas eat.*
Quod amet, requirit. vrginum thalamas petit.
Si qua eſt negata, rapitur. in populos furit;
o *Nuptas ruinis quærit: & vitium impotens,*
Virtus vocatur. o *cecidit Oechalia inclyta,*
Vnuſque Titan vidit atque vnus dies
Stantem & cadentem: cauſa bellandi eſt amor.
o *Toties timebit, Herculi gnatam parens,*
Quoties negabit. hoſtis eſt, quoties ſocer
Fieri recuſat. ſi gener non eſt, furit.
Poſt hæc quid a *iſtas innocens ſermo manus,*
Donec furentem ſimulet, ac ſæuâ manu
Intendat arcus, b *meque* c *natumq; opprimat?*
d *Sic coniuges expellit Alcides ſuas:*
Hæc ſimt repudia! e nec poteſt fieri nocens.
Terris videri ſceleribus cauſam ſuis
Fecit nouercam. quid ſtupes ſegnis furor?
Scelus f *occupandum eſt: perge, dum feruet manus.*
NVT. *Perimes maritum?* DE. g *Pellicis certè meæ.*
NVT. *At Ioue creatum.* DE. *Nempe & h Alcmenâ*
ſatum.
NVT. *Ferrone?* DE. *ferro.* NVT. *Si nequis?* DE. *perimam dolo.*
NVT. *Quis iſta furor eſt?* DE. *Quem meus coniux*
i *docet,*

a Vel regis toros Herculis thalamis poſthabeo. alij hab. *toros meruiſſe regnantis leue eſt.* verùm alia lectio elegantiùs conuenit *Hæ caret* quod ſequitur.
f Sic (inuertitque nutricis argumentum) Iole vbi pepererit firmabit ſibi & retinebit Herculem, me in totum reiectâ.
g Hoc ſi vſque adeò metuas, pellicem potius vlta tolle quàm maritum, quæ tibi dono data in tua manu eſt.
h Quorſum verò illud, ſi more ſuo nouum exquirat amorem? quo furens vel furere ſe ſimulans me aliquando tollet vt quondam Megaram.
i Leonis exuuias;
k Thyeſt. v. 378.
l Oceani vndis incluſo. al. leg. *conſumpto.*
m In amore multiuolus. ἀπὸ τοῦ πολυπλανοῦς.
n Virtutis gloriâ inſignis.
o Sup. verſ. 222.
a Meas.
b Vt quondam Megaram liberoſque ſuos. Here Fu. act. 4.
c Hyllum. d Cæde. e Amouetque cæſæ ſuæ coniugis cum liberis ſceleris in Iunonem: quaſi illa imoliſſet illi furorem. Here. Fu. act. 5. f Vide Agamem. verſ. 191. Thyeſt. verſ. 203. g Imò pellicis meæ maritum. h Mortali, idque per adulterium. i Exemplum furoris præbens in cæde vxoris ſuæ Megaræ.

NVT. *Quem nec nouerca potuit, hunc perimes virum?* 440
DE. Cœlestis ira quos premit, miseros facit;
Humana k nullos. NVT. *Parce miseranda, & time.*
DE. Contempsit omnes ille, qui mortem priùs.
Libet ire in enses. NVT. *Maior admisso tua,*
Alumna, dolor est. culpa par odium exigit. 445
l *Cur scena modicis statuis? vt passa es, dole.*
DE. *Leue esse credis pellicis nuptæ malum?*
Quidquid dolorem pascit, id m *nimium puta.*
NVT. *Amóne clari* n *fugit Alcidæ tibi?*
DE. *Non fugit, altrix, remanet, & penitus sedet* 450
Fixus medullis, crode: sed magnus dolor,
Iratus amor est. NVT. o *Artibus magicis fidē*
Coniugia nuptæ precibus admistis ligant.
p *Vernare iussit frigore in medio nemus:*
Missumque fulmen stare concussi fretum 455
Cessante vento, turbidum explicui mare:
Et sicca tellus fontibus patuit nouis.
Habuere motum saxa, discussi fores.
Vmbræ stetistis: & meâ iussi prece
Manes loquuntur. ſonuit infernus canis. 460
Mare, terra, cœlum, & Tartarus seruit mihi.
Nox media solem vidit, & noctem dies:
q *Nihilque leges ad meos cantus tenet.*
Flectemus illum. carmina inuenient iter.
DE. *Quas* r *Pontus herbas generat, aut quas* s *Thes-* 465
sala
Sub rupe Pindus? aut vbi inueniam malum,
Cui cedat ille? carmine in terras mago
t *Descendat astris luna desertis licet,*
Et bruma messes videat, & cantu fugax
Stet deprehensum fulmen, & versâ vice 470
Mednus coactis fugerit stellis dies:
Non flebet u *vnum.* NVT. x Vicit & superos amor.
DE. *Vincetur vni forsan, & y spolium dabit,*
Amorque summus fiet Alcidæ labor.
Sed te per omne cœlitum numen precor, 475
Per hunc timorem; quidquid arcani apparo,
Penitus recondas, & fide tacitâ premas.
NVT. *Quid istud est, quod esse secretum iubes?*
DE. *Non tela sumi, non arma, non ignis mihi.*

k Nullos facit, id est, tollit vt iam non sint; atque hoc Iunonis ira mitior mea quæ miseris eum eximit.
l Cur de lictis modicis pœnam tam sæuam irrogas? m rectius legas *minimum*.
n A te, tibi excidit,
o *Quos non concordia mixtis Alligat vlla toris blandaque potentia formæ Traxerunt torti magica d vertigine fili*: Sed hoc ex veterum superstitione. neque enim cogitur voluntas, sensitiuus quidem appetitus quandoque allicitur, philtra sanè & veneficia amatoria non paucos ad insaniam impulerunt.
p Dæmonomagiæ vires vide Med. 753.
q Nihil tenet naturæ suæ leges aduersus mea carmina.
r Qui malorum herbarum ferax. *Has herbas atque hæc Ponto mihi lecta venena*, &c.
s In Thessalia, quæ veneficijs infamis.
t Hippol. 420.
u Herculem.
x Vincit tamen eum amor qui & superos vicit.
y Arcum vel sagitas cedet Herculi spolium Cupido.

NVT.

NVT. Præstare fateor posse me tacitam fidem,
Si scelere careat. [a] interim scelus est fides.
DE. Circumspice, agedum, nequis arcana [a] aucupet;
Partemq; in omnem vultus inquirens eat.
NVT. En locus ab omni tutus arbitrio vacat.
DE. Est in remoto regiæ sedis loco
Arcana tacitus nostra defendens specus.
[b] Non ille primos accipit soles iocus,
[b] Non ille seros, cùm ferens Titan diem,
Lassam [c] rubenti [d] mergit Oceano rotam,
[e] Illic amoris pignus Herculei latet.
Altrix, fatebor, [f] Nessus est auctor mali,
Quem gravida nubes [g] Thessalo genuit [g] duci,
Qua celsus astris inserit [h] Pindus caput,
Vltraque nubes [h] Othrys eductus riget.
Namque ut subactus Herculis clavâ horridi
Achelous, omnes facilis in species [i] dari,
Tandem peractis omnibus patuit feris,
Vnoque [k] turpis subdidit cornu caput:
Me coniugem dum victor Alcides habet,
Repetebat Argos. forte per campos vagus
[l] Evenus altum gurgitem in pontum ferens
Iam penè summis turbidus ripis erat.
Transire Nessus vorticem solitus vadis,
Pretium popposcit; meque iam dorso ferens,
Qua iungit hominem spina deficiens equo;
Frangebat ipsas fluminis tumidi [m] minas.
Iam totus undis Nessus exierat ferox,
Medioque adhuc errabat Alcides vado,
Vasto rapacem vorticem scindens gradu.
Ast ille ut esse vidit Alcidem procul,
Tu præda nobis, [a] inquit, & coniux eris.
[b] Prohibetur undis; meque complexam ferens
[c] Gressum citabat, non tenent undæ Herculem;
[d] Insida vector, inquit, immisti licet
[e] Ganges & [e] Ister vallibus inutilis sunt;
Vincemus ambos. consequar telo fugam.
[g] Præcessit arcus verba. [h] tum longum ferens
Arundo vulnus, tenuit hærentem fugam;

[a] Alioqui. vel interdum seu nonnunquam. hoc. n. valet *interim* apud tertiæ ætatis Latinæ authores, cuius hæc tragedia fœtus videtur.
[a] Al. leg. *occupet*.
[b] Soli orienti non exponitur, non occidenti.
[c] A solis vicini radijs.
[d] Herc. Fur. v. 23.
[e] Venenum revocandi Herculei amoris vim habens.
[f] Centaurus quem è nube, quam Ixion cùm Iunonem de stupro interpellaret Iupiter pro Iunone supposuerat, editum esse ut & natos Centauros narrant. vide Herc. Fu. 777. v. & 749. v.
[g] Ixioni.
[h] Mons Thessaliæ hic, &c.
[i] Transformari sup. v. 300.
[k] Namque in taurum conversus Acheloa Herc. cornu avulsit.
[l] Ætoliæ fl. narratio fabulosa.
[m] Impetus.
[a] Inquit Nessus.
[b] Herculem prohibetur undis.
[c] Nessus celeriter fugiebat.
[d] O Nesse, inquit Herc. [e] Fl. mar. his Germaniæ, ille Indiæ. [f] Te fugientem. [g] Sagitta arcu emissa prius Nessum percusserat, quàm verba audivisset. [h] E longè.

Mortemq́ fixit. ille iam [l] quærens diem
Tabem fluentis vulneris dextrâ excipit,
Traditq́ nobis [k] ungulæ insertam suæ,
Quam forte sævâ sciderat avulsum manu:
Tum verba moriens addit: hoc inquit, magæ
Dixere amorem posse defigi [l] malo.
Hoc [m] docta Mycale [n] Thessalas docuit nurus,
Unam inter omnes [o] Luna quam sequitur magam,
Astris relictis, illitas vestes dabis
Hæc, inquit, ipsâ tabe, si pellex tuos
Invisa thalamos tulerit, [p] & coniux levis
Aliam parenti dederit altisono nurum.
[q] Hoc nulla lux aspiciat. hoc tenebræ tegant
Tantùm remotæ. sic potens vires suas
Sanguis tenebit: [r] verba deprendit quies,
Mortemq́ lassis intulit membris sopor.
Tu, quam meis admittit arcanis fides,
Perge, ut nitentes virus in vestes fatum,
Mentem per artus adeat, & tacitu intimas
Intret medullas. NVT. Ocyùs iussa exequar,
Alumna. precibus tu [a] Deum invictum advoca,
Qui certa tenerâ tela dimittit manu.
DE. *Te te precor, [b] quem mundus & superi timent;*
Et æquor, & [c] qui fulmen Ætnæum quatit,
Timende [d] matri [e] teliger sævæ puer;
Intende certâ spiculum velox manu:
Non è sagittis levibus. è [f] nervo, precor,
Graviore profer, [g] quod tuæ nondum manus
Misere in aliquem. non levi telo est opus,
Ut amare possit Hercules. rigidas manus
Intende, & arcum cornibus iunctis para.
Nunc nunc sagittam prome, qua quondam horridus
Jovem petisti; fulmine abiecto Deus
[h] Cùm fronte subitâ tumuit, & [i] rapidum mare
Taurus puellæ vector Assyriæ scidit.
Immitte amorem. vincat exempla [k] omnia.

[l] Moriens. oculisque errantibus adiro Quæsivit cælo lucem.
[k] Frigida enim venena ungulis solis servari posse feruntur.
[l] Veneno incantato.
[m] Veneficiorum & magiæ perita.
[n] Mulieres Thess. incantamentis famosas.
[o] Incantata. Hippol. 430.
[p] Et Hercules aliam duxerit vxorem Ioui nurum futuram.
[q] μήτ' ὀφθείη τὸν μύστιν φίλιος· ἀλλὰ μαθὼν ἱερὸν μυστ' ἰφίσιον σιλας.
[r] Hæc Nessi verba mors excepit, insequuta est.
[a] Cupidinem.
[b] Quem numina, animaliaque cœlestia, terrena & maritima timent.
[c] Iupiter, qui fulmina Cyclopibus in Ætnæis antris fabricata torquet.
[d] τοὺς γὰρ ἄλλους θεοὺς, κατηγωνίσατο πάντας ὁ Ἔρως, ἡ δίκη, ἡ σοφοκλῆς, ἡ ἀπολλώνιος, ἡ ἔρως, ἡ μητίοχος. Venus apud Lucianum.
[e] ἰερὸς πρόπυς.
[f] Arcu. arcus chordâ. [g] Αβλῆτα ἰὸν, ἄκρον.
[h] Cùm Iovi in tantam versa erumpebant subitò cornua, &c. Hippol. 102.
[i] Protum è Phœnicia in Cretam trajiciens.
[k] Omnium qui amore insaniverunt.

Amare

Amare discat [l] *coniuges. si quas decor*
Immisit Soles pectori Herculeo faces,
Extingue totas. perbibat flammas mei.
Tu fulminantem sæpe domuisti Iovem,
Tu [m] *furva nigri sceptra gestantem poli,*
Turbę [m] *ducem* [n] *maioris, & m dominum Stygis.*
Tu, qui [n] *novercâ es gravior iratâ Deus,*
Cape hunc triumphum, solus evince Herculem.
NVT. *Prolata* [p] *vis est* [q] *quæque* [r] *Palladiâ colu*
Lassavit omnem texta famulatrem manum.
Nunc congeratur virus, ut vestis [s] *bibat*
Herculea pestem. [a] *precibus augebo malum.*
Fu tempore ipso gravius occurrit Lichas.
Celanda vis est, illa ne pateant mala.
DE. O, [b] *quod superbæ non habent unquam domus,*
Fidele semper regibus [c] *nomen, Lyche,*
Cape hos amictus, [d] *nostra quos nevit manus,*
Dum vagus in orbem fertur, & victus mea
Tenet feroci [e] *Lydiam gremio nurum,*
Nunc poscit Solem. sed [f] *iactur fors horridum*
Flectam [g] *emerendo. merita vincunt & malos.*
Non antè vestes induat coniux iube,
Quàm thure flammas spargat, & poscat deos,
[h] *Canâ rigentem populo vinctus coma.*
Ipsa ad penates regios gressus feram,
Precibusq; Amoris horridi matrem colam.
Vos, quas paternis extuli comites focis,
[i] *Calydonię, deflete lugendas* [k] *vices.*

[l] Quas (pellicibus deditus) contemnere solet: ut Megaram & me.
[m] Plutonem. Agam. 750.
[n] Mortuorum enim maior quàm vivorum numerus. Here. Fur. 559.
[o] Herculi semper Amor nocentior quàm Iunoni ira. *Plus tibi quàm Iuno nocuit Venus.*
[p] Venenum illud tantæ potentiæ.
[q] Et vestis, quæ, &c.
[r] A Pallade inventa. vid. Hippol. 102.
[s] Imbibat venenum.
[a] Imprecationibus magicis.
[b] Namque in tot populis vix una fides. inf. v. 608.
[c] Servitium, famulę.
[d] πέπλον τῦς ἰμὰς χερὸς.
[e] Omphalen. Herc. Fur. 465.
[f] Cupiditatum sedem, maximè amoris qui è flava bile oritur, quæ calidæ aridæque naturę igni in hominis temperatura respondet, unde poëtis familiare amoris nomen *Ignis*.
[g] Meritis & beneficijs meis.
[h] Albâ populo. Herc. Fu. v. 892.
[i] Ætolides. Calydon. n. regia Ætolorum urbs.
[k] Meas, quod faciunt in sequenti Choro.

CHORVS ÆTOLARVM Virginum.

Mulieres Calydonia Deianirę sortem deflent: Ambitionem, Avaritiam, Luxum, cæteraque mortalium studia inania detestantur. privatam fortunam laudant.

FLemus casus, [l] OEnei, tuos,
Comitum primos turba per annos,

[l] O Deianira filia regis Oenei.

Flemus

Flemus [m] *dubios, miseranda, toros,*
Nos [n] *Acheloi tecum solitæ*
Pulsare vadum, cùm iam tumidas
Vere peracto poneret undas,
Gracilisque vado serperet æquo,
Nec præcipitem volueret amnem
[o] *Flauus rapido fonte Lycormas.*
Nos [a] *Palladias ire per aras,*
Et virgineos celebrare choros:
Nos [b] *Cadmeis* [c] *orgia ferre*
Tecum solitæ condita [d] *cistis,*
[e] *Cùm iam pulso sidere Bruniæ*
Tertia soles euocat æstas,
Et [f] *spiciferæ* conceſſa *deæ*
Attica [g] *mystas* [h] *claudit* [i] *Eleusis.*
Nunc quoque fatum quodcunque times,
Fidas [k] *comites accipe fatis.*
Nam rara fides, vbi iam melior
Fortuna ruit.
Tu quicunque es, qui sceptra tenes;
Licèt omne tuâ vulgus in aulâ
[l] *Centum pariter limina pulset:*
Cùm tot populis stipatus eas,
In tot populis vix vna fides.
Tenet auratum limen [m] *Eryinnys,*
Et cùm magnæ patuere fores,
Intrant fraudes, cautique doli,
Ferrumque [n] *latens, cumque in populos*
Prodire parant, comes inuidia est.
[o] *Noctem quoties summouet Eos,*
Regem toties credite nasci.
[p] *Pauci reges, non regna colunt:*
Plures fulgor conuocat aulæ.
Cupit hic regi proximus ipsi
Clarus claras ire per vrbes:
Vrit miserum gloria pectus.
Cupit hic gazis implere famem:
Nec tamen omnis plaga gemmiferi
Sufficit [a] *Istri; nec tota sitim*

[m] Repudium timentes.
[n] Sup. v. 300. & 500.
[o] Arenis flauus Lycormas fluuius Ætoliæ, quî postea Euenus dictus.
[a] In Palladis honorem extructas.
[b] Bacchi Thebis à Cadmo institutis nati cultique.
[c] Liberi patris ceremonias; & sacra Oedip. 431.
[d] Canistris; quæ ferebãt κανηφόροι virgines.
[e] Cùm iam pulsato hyemali Piscium sidere tertij anni solstitium æstiuum calores inducit.
vbi audito stimulant Trieterica Bacchi Orgia: tertio quoque anno iterata in memoriam victoriæ Indicæ patris Liberi trienni expeditione partæ.
[f] Cereri à Triptolemo concessa.
[g] Herc. Fu. 846.
[h] Vt secreta sint Eleusinia sacra.
[i] Hippol. 855. Herc. Fu. 301.
[k] Nos.
[l] Multa, propter satellitum & ministrorum frequentiam.
[m] Furia. Agam. v. 82.
[n] Ad insidias.
[o] Quoties rex insidias noctis & mortem euaserit, toties nouum alium nasci credite, tantum periculi regibus minatur noctes singulæ.
[p] Plures colunt regias fortunas quàm personas.
[a] Fl. Europæ maximi.

585 * Lydia vincit; [b] nec quæ Zephyro
Subdita tellus, stupet [c] auruto
Flumine clarum radiare [d] Tagum;
Nec si totus seruiat [e] Hebrus; [f]
Ruraque diues cingat [g] Hydaspes;
590 Intraque suos curvere fines
Spectet toto flumine [h] Gangem
Auidis, auidis [i] natura parum est,
Colit hic regem, regunque lares,
[k] Non vt presso vomere semper
595 Nunquam cesset curuus arator,
Vel mille secent arua coloni:
Solas optat, quas donet, opes.
Colit hic reges, [l] calcet vt omnes,
Perdatq; aliquos, nullumque leuet.
600 Tantum vt noceat, cupit esse potens.
Quota pars moritur [m] tempore fati!
Quos felices [n] Cynthia vidit,
Vidit miseros abitura dies.
Rarum est, felix, idemque senex.
605 [o] Cespes Tyrio mollior ostro,
Solet impauidos ducere somnos.
Aurea rumpunt tecta quietem,
Vigilesque trahit purpura noctes.
O si pateant pectora dictum,
610 Quantos intus sublimis agit
Fortuna metus! [p] Brutia Coro
Pulsante fretum mitior vnda est.
Pectora pauper secura gerit.
[q] Tenet è patulâ pocula fago,
615 Sed non trepidâ tenet ipsa manu.
Carpit [r] faciles vilesque cibos,
[s] Sed non strictos respicit enses.
Aurea miscet pocula sanguis,
Coniux modico nupta marito
620 Non disposito clara monili
Gestat pelagi [t] dona [u] rubentis,
Nec gemmiferas detrahit aures
[x] Lapis Eoâ lectus in vndâ;
Nec [y] Sidonio mollis aheno
[z] Repetita bibit lana ruborem;

[b] Non Tartessiaco illum satiaret arenâ Tempestas pretiosa Tagi; * Non stagna rubentis Aurea Pactoli, totumque exhauseris Hermum, Ad libitum maiore siti.
[c] Herc. Fur. 1324. v. Thyest. v. 353.
[d] Thracia; cuius Hebrus fl.
[e] India fl.
[f] Omne quod produxit natura.
[g] Non vt multa arret, possideat, acquirat, sed vt habeat quas largiatur opes.
[h] Vt multos premat opprimatque.
[i] Sed misera ante diem me fici d' morte.
[k] Præcedentis noctis Luna.
[l] Terra gramine herbisque virens.
[m] Fretum Siculum. Thyest. vers. 578.
[n] Cui Terra rubens crater, poculâ fagus securitatem præstant.
[o] Dapes inemptæ.
[p] Rarus venit in cænacula miles. vel ad ensem respicit Damoclis ceruici iussû Dionysij impendentem.
[q] Hellenism. χρύσειον ἔλιμα κερὶ νυμφιόεις.
[r] lethum seu lethale venenum aureis miscetur poculis.
[s] Gemmas.
[t] Erythræi maris. Thyest. vers. 370.
[u] Dibapha, Tyrio bis murice tincta.
[x] Thyest. v. 344.
[y] Dibapha, Tyrio bis

Nec

Nec [l]Mœniâ distinguit aeu
Quæ [m] Phœbeis subditus Eurus
Legit [m] Eois [n] Ser arboribus.
Quælibet herbæ tinxere coles,
Quas indoctæ nouere manus:
Sed [o] non dubios fouet illa toros.
[p] Sequitur diua lampade Erinnys
Quorum populi coluere diem.
[q] Nec sibi felix pauper habetur,
Nisi felices cecidisse videt.
Quisquis medium defugit iter,
Stabili nunquam tramite curret.
Dum petit vnum præbere diem,
Patriosque [a] puer concitat axes,
Nec per solitum percurrit iter,
Sed Phœbeis ignota secat
Sidera flammis errante rotâ,
Secum pariter perdidit orbem.
Medium cœli dum sulcat iter,
[b] Tenuit Latias Dædalus oras,
[c] Nullisque dedit nomina ponto.
Sed dum [d] volucres vincere veras
Icarus audet, patriasq; puer
[e] Despicit alas, [f] Phœboque volat
Proximus ipsi; [g] dedit ignoto
Nomina ponto.
Malè pensantur magna ruinis.
[h] Felix alius, magnusque volet;
Me nulla vocet turba potentem.
[i] Stringat tenuis littora puppis.
Nec magna meos aura phaselos
Iubeat medium scindere pontum.
Transit tutos Fortuna sinus,
Medioque rates quærit in alto,
Quarum feriunt [k] suppara nubes.
Sed quid pauido territa vultu,
[l] Qualis Bacchosaucia Thyas,
Fertur rapido [m] regina gradu?
Quæ te rursus fortuna rotat,
Miseranda, refer. licet ipsa neges,
Vultus loquitur, quodcunque tegis.

[a] Orientalibus.
[a] Thyest. v. 378.
[o] Non suspectos adulterij. vel repudium timentes, vt sup. vers. 590.
[p] Sed discors furia inauspicatâ tædâ nuptiali (Theb. vers. 283. & 507. vel face furiali (Herc. Fu. v. 87.) eorum thalamos persequitur, quorum natales publicâ lætitiâ celebrantur. id est, principũ.
[q] Tum se beatum agnoscit pauper, vbi potentes ex alto gradu videt cecidisse.
[a] Phaëton.
[b] Ded. fugiens Minoia regna Præpetibus pennis ausus se credere cœlo, Chalcidicaque leuis tandem sup[er] adstitit arce, id est, Cumis, quæ in Italia. pro cuius parte, quæ magna Græcia dicebatur, Latium ponit.
[c] Quod fecit filius eius Icarus.
[d] Altiùs volitare quàm volucres veræ.
[e] Altiùs subvectus patrem infrà volitantem videt.
[f] Cuius calore liquefacti qua conglutinabantur alæ cerâ in mare decidit.
[g] Vide Oed. v. 893.
[h] Volitet alius felix & magnus.
[i] Radat degat littora.
[k] Medea vers. 328. Oed. 442.
[l] Qualis commotis excita sacris Bacchatur Thyas. vid.
[m] Deianira.

ACTVS

ACTVS TERTIVS.

DEIANIRA. CHORVS.

Deianiram, periculo veneni ad ſolum expoſiti flammaſque concipiendi facto, conſilij ſui pœnitet.

[a] VAgus per artus errat excuſſos tremor:
[o] Erectus horret crinis, impulſis adhuc
Stat terror animis, & [p] cor attonitum ſalit,
Pauidumq; trepidis palpitat venis iecur.
Vt fractus Auſtro pontus etiamnum tumet,
Quamuis quieſcat languidis ventis [q] dies:
Ita mens adhuc vexatur excuſſo metu.
Semel profecto premere felices deus
Cùm cœpit, vrget. [r] hos habent magna exitus.
CH. *Quis tam impotens, ô miſera, te caſus rotat?*
DE. *Vt miſſa palla eſt, ſabe Neſſeâ illita,*
Thalamiſq; mœrens intuli greſſum meis,
Neſcio quid animus timuit, & fraudem [s] ſtruit.
Libet experiri. [t] ſolibus virus ferum
Flammiſque Neſſus ſanguinem oſtendi arcuit.
Hic [u] ipſe fraudes eſſe præmonuit [u] deus.
Et forte nullâ nube reſperſus iubar
Laxabat ardens feruidum Titan diem.
(Vix ora ſolvi patitur etiam nunc timor)
Medios in ignes ſolis, & claram facem
Quo tincta fuerat palla, veſtiſq; illita,
Abiectus horret [a] ſanguis, & Phœbi [b] comâ
Tepefactus ardet. vix queo monſtrum eloqui.
Niues vt Eurus ſolvit aut tepidus Notus,
Quas vere primo lubricus perdit [c] Mimas;
Vtq; inuolutos frangit Ionio ſalo
Oppoſita fluctus [d] Leucas, & [e] laxus tumor
In littore ipſo ſpumat: aut cæleſtibus
Aſperſa tepidis thura laxantur focis:
Sic languet omne virus, & perdit [f] comam.
Dumque ipſa miror, [g] cauſa mirandi perit.

[a] Neſſi ſanguis Hydræ felle, quo tinctæ fuerant Herculis ſagittæ, miſtus. [b] Radijs. Hippol. verſ. 751. [c] Ioniæ mons niuoſus. [d] Leucates. vide Hippol. v. 1011. [e] Vnda reiecta & diſſoluta. al. *laſſus* & *lapſus*. [f] Lanam qua inunxerat pallam. τὸ κάταγμα τῆς ὕλης, ὅ πρόσχρισε. Soph. id eſt, panniculum velleris quo veſtem perunxiſſet. [g] Lana illa.

[n] *Geliduſque per ima cucurrit Oſſa tremor.*
[o] Commeante ſc. ad cordis (quod corporis arx eſt) ſubſidium calore, externa algeſcunt ſitque horripilatio, nec non---
[p] ---καρδία πηλμός, qui inter diuinationes ſalitorias.
[q] Tempeſtas.
[r] Conatus grandes, anxios plerunque & calamitoſos habent exitus.
[s] Al. *Aſtruit*. id eſt, aſſerit me deceptam eſſe poſſe.
[t] Sup. verſ. 536.
[u] Ipſe Neſſus, quem eadem Deianira Σὸν χρέος dixit in Sophoc. Trachinijs. vid. Theſt. verſ. 859. q. d. vel ipſe Neſſus δόλο-ν πονῆσε, id eſt, fraudulenti & hoſtilis erga Herculem animi me monere potuiſſet ſubeſſe fraudem. *vel* ſimpliciter intellige de deo, ceu, dæmone.

Quin

Quin ipſa tellus ſpumeos motus agit,
Et quidquid illa tabe contactum eſt, labat.
[h *Tumenſq́, tacita ſequitur, & quaſſat caput.*]
Natum pauentem cerno & ardenti pede
Greſſus ferentem. prome, quid portes noui.

h Tacitus] & hic verſus, atque legendum *Timenſque.*

HYLLVS. DEIANIRA. NVTRIX.

Intellecto ex Hyllo funeſti muneris malo Deianira ſibi mortem conſciſcit.

I Profuge, quere ſi quid vlterius patet
Terris, freto, ſideribus, Oceano, inferis.
Vltra[i] *labores, mater, Alcidæ fuge.*
DE. *Neſcio quod animus grande præſagit malum.*
HYL.[k] *Regna, triumpha, templa Iunonis pete:*
Hæc tibi patent. delubra præcluſa omnia.
DE. *Effare, qui me caſus inſontem premat.*
HYL. *Decus illud orbis, atque præſidium vnicum,*
Quem fata terris in locum dederant[l] *Iouis,*
O mater,[m] *abiit. membra, & Herculeos toros*
Vrit lues[n] *Neſſea. qui domuit feras,*
Ille ille victor, vincitur, mœret, dolet.
Quid quæris vltra? DE. Miſerias properant ſuas
Audire miſeri. *fare, quo poſita in ſtatu*
Iam noſtra domus eſt. O lares, miſeri lares!
Nunc vidua, nunc expulſa, nunc ferox obruta!
HYL. *Non ſola mœres. Herculeſ toto iacet*
Mundo gemendus. fata ne, mater, tua
Priuata credas. iam[o] *genus totum obſtrepit.*
Hunc eiulatu, quem gemis, cuncti gemunt.
Commune terris omnibus pateris malum.
Luctum occupaſti primâ: non ſola Herculem
Miſcranda mœres. DE. *Quam propè à leto tamen,*
Ede, ede, (quæſo) iaceat Alcides meus.
HYL. *Mors refugit illum,*[p] *victa quæ in regno ſuo*
Semel eſt. nec audent fata tam vaſtum nefas
Admittere. ipſa forſitan trepidâ colos
[o] *Clotho manu proiecit, & fatum Herculis*

i Regiones Herculis laboribus inſignes.

k Sarcaſticè, triumpha quaſi re ſtrenuè geſtâ: ſacrifica, ſed Iunoni ſoli cui Herculis mors læta obtigit, cæteris Dijs mæſta. inf. verſ. 1547.

l Liberatoris, auxiliatoris. atque intimare videtur Etym. vulgatam cui Iupiter. q. Iuuans pater melius tamen Iouis pater. Iouis ab Heb. יוי ad dito pater. ſic enim Dieſpiter, Neptunus pater, Saturnus pater, Marſpiter, &c.

m Al. *obijt.* nec dum autem obierat: de vita verò Herculis deſperat Hyllus

n Alijs: *Neſcio quæ*, Neſciebat enim adhuc Hyllus quæ lues Herculem vreret. quod vt

modulis concinat emendare laborat Raphelengius, legitque *Neſcio quis.*

o Humanum genus.

p Ab eodem Hercule ad inferos deſcendente.

q Ex tribus Parcis illa quæ colum tenet. Heré. Fu. verſ. 558.

Timet

Timet peragere pro diem! infandum diem!
Hocne ille ſummo magnus Alcides eat
Ad fata & umbras, atque r *peiorem polum?*
DE. *Præcedere tu illum dicis? an poſſum prior*
Mortem occupare? fare, ſi nondum occidit.
HYL. s *Euboica tellus vertice immenſo tumens*
Pulſatur omni latere. t *Phryxeum mare*
Scindit Caphareus. ſervit hoc Auſtro latus.
At qua nivoſi patitur Aquilonis minas,
u *Euripus undas flectit inſtabiles vagus,*
Septemque curſus flectit, & totidem refert,
Dum laſſa Titan x *mergat Oceano iuga.*
Heic y *rupe celſâ, nulla quam nubes ferit,*
Annoſa fulgent templa z *Cenæi Iovis.*
Vt ſtetit ad aras omne votivum pecus,
Totumq́, tantis gemuit armentis nemus:
Spolium leonis ſordidum tabo exuit,
Poſuitq, clavæ pondus, & pharetrâ graves
Laxavit humeros. a *veſte tunc fulgens* b *tuâ,*
c *Canâ revinctus populo horrentem comam,*
Succendit aras. Accipe has, inquit, ſocis
Non falſe messes genitor, & largo facer
Splendeſcat ignis thure, quod d *Phœbum colens*
Dives e *Sabæis colligit truncis* f *Arabs.*
Pacata tellus, inquit, & cœlum, & freta;
Feris ſubactis omnibus victor redy.
g *Depone fulmen. gemitus in medias preces,*
Stupente & ipſo, cecidit. heic cœlum horrido
Clamore complet. h *qualis impreſſâ fugax*
Taurus bipenni vulnus & telum ferens,
Delubra vaſto trepida mugitu replet,
Aut quale mundo fulmen emiſſum tonant;
Sic ille gemitus ſidera & pontum ferit:
Et vaſta i *Calpe ſonuit: & voces* k *Cyclas*
Excepit omnis. hinc petræ l *Capharidis;*
Hinc omne voces reddit Herculeas nemus.

r Deteriorem polum, nigrum, Antarcticum. vide Herc. Fu. v. 606. id eſt, ad inferos.
s Sophocl. illud in Trachinijs adumbrare voluit, Ἀχλή τις ἀμφίαλυσ & Εὐβοίας ἀκρου Κύτταθεν ἵστ: nec tamen conſequitur, neque vera eſt hæc Eubœæ deſcriptio. Caphærei enim promontorium ad ortum eſt, & Euripus ad occaſum. nec dici poteſt *Aquilonis minas pati.*
t Helleſpontum. vide Troad. verſ. 1032.
u Herc. Fu. 377.
x Herc. Fur. verſ. 25.
y Iovi in ſummis montibus ſacra facere ſolenne, utpote Deorum ſummo.
z In Cenæo Eubœæ promontorio culti. *Victor ab Ochalia Cenæo ſacra parabat Vota Iovi.*
a Pallâ à te miſſâ.
b Albâ populo. Herc. Fu. v. 892.
c Thura, cinnama, odores.
d Solem orientem adorans. vid. Troad. 10. *vel*, orientalis.
e Arabes à Sabæis diſtinguere videtur, ita Virg. 8. Æneid. *Omnis Arabs, omnes vertebant terga Sabæi* Qui tamen Felicis Arabiæ incolæ. *Solo eſt thurea virga Sabæis.*
f Neque enim illo opus eſt, ſubactis à me tyrannis.
g *Quales mugitus fugit cùm ſaucius aram Taurus, & incertam excuſſit cervice ſecurim.*
h Hyperbole inſolentior nec ferenda; lege ex correctione Lipſij, *Chalcis*, quæ Euripo vicinior, & ſi non vero, veriſimili ſaltè conſonantior: cum Cyclada & Capharidas ſubiungat.
i Thyeſt. verſ. 593.

Flentem

Flentem videmus. [n] *vulgus* [o] *antiquam putat*
Rabiem rediſſe: tunc fugam famuli petunt.
At ille vultus igneâ torquens face,
Vnum inter omnes quærit & ſequitur[a] *Lycham.*
Complexus aras ille tremebundâ manu,
Mortem metu [b] *conſumpſit, & parum ſuâ*
Pœnæ reliquit dumque tremebundum manu
Tenuit [c] *cadaver,* [d] *Hac manu, inquit, hac ferar*
(O fata!) victus? Herculem perimit [e] *Lichas.*
[f] *Ecce alia clades, Hercules perimit Licham.*
Fata [g] *inquinantur.* [h] *fiet hic ſummus labor.*
In aſtra miſſus fertur, & nubes vago
Spargit cruore, talis in cœlum exſilit
Arundo, [i] *Geticâ viſa dimitti manu.*
Aut quam[k] *Cydon excuſſit:* [l] *inferius tamen*
[*] *Fugiet arundo. corpus in pontum cadit;*
In ſaxa cervix: ſinus [m] *ambobus iacet.*
Reſiſtite, inquit. non furor mentem abſtulit.
Furore gravius iſtud atque irâ malum eſt.
[n] *In me iuvat ſævire. vix* [o] *peſtem inditat,*
Et ſevit. artus ipſe dilacerat ſuos,
Et membra vaſta carpit avellens manu.
Exuere amictus quærit. [p] *hoc ſolum Herculem*
Non poſſe, vidi. trahere conatus tamen,
[q] *Et membra traxit.* [r] *corporis palla horridi*
Pavs eſt; & [q] *ipſa veſtis immiſcet cutem.*
Nec cauſſa diræ cladis in medio patet:
Sed cauſſa tamen eſt, vixq; ſufficiens malo.
Nunc [s] *ore terram languidus prono ferit;*
Nunc poſcit undas. unda non vincit malum.
[t] *Et nota quærit littora, & pontum occupat.*
Famularis illum retinet errantem manus.
O ſortem acerbam! ſumus Alcidæ[a] *pares.*
Nunc [b] *puppis illum littore Euboico refert,*
Auſterque lenis pondus Herculeum rapit.
DE. [c] *Deſtituit animus membra. nox oculos premit.*
Quid, anime, ceſſas? quid ſtupes ſactum ſcelus?

[a] Famulorum.
[o] Qua correptus Megaram & filios interemerat. Hert. Fur. Act. 4.
[a] Miniſtrum qui tunicam attulerat.
[b] Metu penè exanimatus.
[c] Morti deſtinatum Lycham *vel* præ timore iam ferme mortuum.
[d] Tam abiecti hominis manu.
[e] Vilis famulus.
[f] Ecce alia non minor indignitas! ego ille monſtrorum domitor Hercules perimo viliſſimum ſervitium Licham.
[g] Tam contempti famuli cæde. vel lege *Facta*, quaſi dicat, Geſta mea inquinantur.
[h] Cum contemptu indignatur ſibi contingere ſupremum hunc laborem.
[i] Getæ pop. Scythiæ Ponto vicini, ſagittandi peritiſſimi.
[k] Cretenſis ab urbe Cydone. vid. Hippol. verſ. 812.
[l] Altius tamen Lichas proiectus quàm arundo Getica vel Cydonia.
[*] Al. leg. *Et tela fugient. truncus in pontum cadit.* [m] Capiti & trunco. [n] Non in alios, ut quondam, furens. [o] Virus. [p] Non poſſe amictus exuere. [q] *Qua trahitur trahit illa cutē. &c.* Ovid 9. Metam. [r] Adhæret ac ſi corporis pars eſſet. [s] ἐστάτο πλάδδ, ἀμενηνὸν δ' ἄρα μιν μαράνθη βοῶν. [t] Al. leg. *Fluctiſona quærit littora, &c.* [a] Poſtquā illi vires ademiſſet virus. [b] A Cenæo Eubœæ promontorio naviculâ ad Oetā vectus eſt, ubi expiravit. [c] Hunc verſum Hyllo tribuunt alij. utriq; probè.

Gnatum

Gnatum repoſcit Iuppiter, Iuno [d] *æmulum.*
Reddendus orbi eſt. quod poteſt reddi, exhibe.
Eat per artus enſis exactus meos.
Sic, ſic agendum eſt. [e] *tam levis pœnas manus*
Tantas repoſcit? tolle fulminibus, [f] *ſocer,*
[g] *Nurum ſceleſtam.* [h] *nec levi telo manus*
Armetur. [h] *illud fulmen exſiliat polo,*
Quo, ni fuiſſet genitus Alcides tibi,
Hydram cremaſſes; peſtem ut inſolitam [k] *feri,*
Et ut novercâ pectus iratâ malum.
Exiitte telum, [l] *quale in errantem prius*
Phaëthonta [l] *miſſum eſt. perdidi erepto Hercule*
Et ipſa populos. quid rogus telum deos?
Iam parce [m] *ſocero, coniugem Alcidæ necem*
Optare pudeat. hæc erit votum, manus,
A me petatur. occupa ferrum ocyus.
Quin deme ferrum. quodquid in mortem trahit
Telum eſt abunde. rupe ab æthereâ ferar.
Hæc hac renatum prima quæ poſcit diem,
[n] *O Eta eligatur. corpus hinc mitti placet.*
Abrupta cautes ſcindat, & partem mei
Ferat omne ſaxum. pondeant laceræ manus,
Totumq; vnheat aſperi montis latus.
Levis una mors eſt. levis, at extendi poteſt.
Eligere neſcis, anime, cui telo incubes.
Vtinam eſſet, utinam [a] *fixus in thalamis meis*
Herculeus enſis! huic decet ferro immori.
Vna perire dexterâ nobis ſat eſt?
Cœte gentes. [b] *ſaxa & incenſas faces*
Iaculetur orbis. nulla nunc ceſſet manus.
Corripite tela. vindicem veſtrum abſtuli.
[c] *Impunè ſævi ſceptra iam reges gerent.*
[c] *Impunè iam naſcetur indomitum malum.*
Reddentur [d] *aræ cernere aſſuetæ hoſtiam*
[e] *Similem colenti. ſceleribus feti viam.*
Ego [f] *vos tyrannis, regibus, monſtris, feris,*
Sæviſque rapto vindice, oppoſui deis.
Ceſſas, [g] *Tonantis ſocia? non ſpargis facem,*
[h] *Imitata fratrem, & mittis ereptam Iovi?*
Meq; ipſa perdis? [i] *laus tibi erepta inclyta eſt,*
Ingens triumphus æmuli, Iuno, tui

[d] A Iunone immiſſa monſtra & labores vincentem. Ἥρας κλέος.
[e] Lipſ. legit. *tam leves pœnas manus Tantis* (id eſt, ſceleribus) *repoſcit?*
[f] Iupiter.
[g] Me.
[h] Fulminum alia alba vel nigra, quæ cæterorum deorum ſunt: alia rubra quæ Iovis ſolius. atque ex his quædam minora quæ moneant: maiora altera quæ cum fragore miſſa diſcutiant: tertia maximè ignita, quæ adurant.
[i] Quam Hercules excuſſit. Herc. Fu. verſ. 241.
[k] Percute me, Iunone illi nocentiorem.
[l] Vbi *Sævos compeſcuit ignibus ignes.* Sup. v. 688.
[m] Iovi, ne impendat tibi fulmen.
[n] Her. Fu. v. 132.
[a] *Arma viri thalamo quæ fixa reliquit.* Dido. 4. Æn.
[b] Sup. verſ. 32.
[c] Sublato tyrannorum vindice ac monſtrorum domitore Hercule.
[d] Innuit *illaudati Buſiridis aras.* Herc. Fu. verſ. 484.
[e] Humanam.
[f] Mortales.
[g] Soror & coniux Iovis.
[h] Med. verſ. 49. [i] Quam petebas gloriam & triumphum ex interfecto Hercule tibi invifo ego præripui tibi.

Mortem occupavi. NVT. [k] *Quid domum impulsam trahis?*

[l] *Erroris istuc omne, quodcunque est, nefas.* 885
Haud est nocens, quicunq; non spōte est nocēs.
DE. Quicunque fato ignoscit, & pareit sibi,
Errare meruit. *morte damnari placet.*
NVT. Nocens videri qui petit, mortem cupit.
DE. [m] Mors innocentes sola deceptos facit. 890
NVT. *Titana fugies?* DE. *Ipse me Titan* [n] *fugit.*
N. *Vitam relinques miserā?* DE. *At Alcidem sequar.*
NVT. *Superesti, & astra ille cælestes trahit.*
DE. [a] *Vinci Hercules cùm potuit, hinc cœpit mori.*
NVT. *Natum relinques, fataq, abrumpes tua?* 895
DE. [b] *Quamcunq, natus sepelit, hæc vixit diu.*
NV. *Virum* [c] *sequeris?* DE. *Prægredi castæ solent.*
NV. *Si te ipsa damnas,* [d] *misera te sceleris arguis.*
DE. Nemo nocens sibi ipse pœnas irrogat.
NV Multis remissa est vita, quorū error nocens 900
Non dextra fuerat. *fata quis damnat sua?*
DE. *Quicunque* [e] *fata iniqua sortitus fugit.*
NVT. *Hic ipse Megaram nempe confixam suis*
Stravit sagittis, atque [f] *natorum indolem,*
[g] *Lernæa figens* [g] *tela furibundā manu.* 905
[h] *Ter parricida factus, ignovit tamen*
Sibi. nam furoris fonte [i] *Cyniphio scelus*
Sub axe Libyco tersit, & dextram abluit.
Quo misera pergis? quid tuas damnas manus?
DE. *Damnat meas deuictus Alcides manus.* 910
[k] *Fraudem placet punire.* NV. *Si novi Herculem,*
[l] *Aderit cruenti forsitan victor mali,*
Dolorq, fractus cedet Alcidæ tuo.
DE. *Exedit artus virus, ut fama est, Hydræ.*
Immensa pestis coniugis membra abstulit. 915
NV. *Serpentis illi virus eneētæ autumas*
Haud posse vinci, qui malum & vivum tulit?
Elisit Hydram, dente cùm infixo fleti
Mediā paludē victor, [m] *effuso obrutus*
Artus veneno. sanguis hunc Nessi opprimet, 920
Qui vicit ipsas horridas Nessi manus?

[k] Curin ruinam trahis familiam nostram patris iam nece quassatam?

[l] Al. *Erroru est hoc omne quodcunque est nefas.*

[m] Mors sola approbat eos esse innocentes, qui per errorem peccārunt.

[n] Non sustinet me sceleratam contueri.

[a] Vbi primùm cedere cœpit Nessæo veneno, tùm mori cœpit. quod & latiùs intelligi potest.

[b] Al. leg. *Quacunque natum sepelit, hæc vixit diu.*

[c] Morte.

[d] Ream sceleris & causæ mortis.

[e] Mortem petit, ut iniqua fata vel fugiat, vel vindicet.

[f] Natos ex Megara. Hellenismus. μέν & Αλκινόοιο.

[g] Sagittas Hydræ felle tinctas.

[h] Tres naros occiderat vel ut alij duos cum uxore. vide Herc. Fu. Act 5.

[i] Africæ fluvio inter duas Syrtes. innuere autem videtur Iovis Ammonis fontem. sed Athenis Herculem expiasse dictum. v. 1141. Herc. Fu.

[k] Quòd à Nesso decepta Herculē devicerim, credulitatis pœnas à me lubet exposcere.

[l] Hercules evincet Nessæum hoc virus, ut alia pleraque mala.

[m] Membra habens suffusa veneno, quod in illum evomuit Hydra.

DE.

DE. Frustra tenetur ille, qui statuit mori.
Proinde lucem fugere decretum est mihi.
Vixit satis, quicunque tum Alcide occidit.
NVT. [a] *Per has aniles ecce te supplex comas,*
Atque ubera ista [b] *penè materna obsecro,*
Depone tumidas pectoris læsi minas,
Mortisq; diræ expelle decretum horridum.
DE. *Quicunque misero fortè dissuadet mori,*
Crudelis ille est. [c] *interim pœna est mori.*
[d] *Sed sæpe donum in pluribus veniæ fuit.*
NVT. [e] *Deseade saltem dexteram, infelix, tuam*
Fraudisq; facinus esse, non nuptæ sciat.
DE. *Defendar* [f] *illic. inferi solvent ream.*
A me ipsa damnor. purget has Pluto manus.
Stabo ante ripas [g] *immemor,* [g] *Lethe, tuas,*
Et umbra tristis coniugem excipiam meum.
Sed [h] *tu,* [i] *nigrantis regna qui torques poli,*
Para [k] *laborem. scelera quæ quisque ausus est;*
His vici t error. Iuno non ausa Herculem est
Evipere terris. horridam pœnam para.
[l] *Sisyphia ceruix cesset, & nostros lapis*
Impellat humeros. me [m] *vagus fugiat latex,*
Meamq; fallax vnda decipiat sitim.
Merui manus præbere [n] *turbinibus tuis,*
Quæcunq; regem Thessalum torques, rota.
[o] *Effodiat auidus hinc & hinc vultur fibras.*
[p] *Vacat vna Danais; has ego explebo vices.*
[a] *Laxate manes. recipe me comitem tui,*
[b] *Phasiaca coniux. peior hæc, peior tuo*
Vtroque dextra est. scelere, [c] *seu mater nocens,*
[d] *Seu dira soror es. adde me comitem tuis,*
[e] *Threicia coniux, sceleribus.* [g] *gnatam tuam,*
[f] *Althæa mater, recipe: nunc veram tuam*
Agnosce [g] *prolem. quid tamen tantum manus*
[h] *Vestræ abstulerunt? claudite* [i] *Elysium mihi,*
Quæcunque fidæ coniuges memoris sacri

[a] *Iustat animæ easque sinus & inania nudans Voera, per cunas alimentaque prima precatur.* vide Hippol. v. 245.
[b] Magnam enim habet matris partem nutrix.
[c] Interdum sup. vers. 486. quatenus mori cupiens vetatur.
[d] Pœna est & mors quæ tamen sæpe in partem veniæ conceditur. Al. *hunc versum Nutrici tribuunt sed minùs rectè.*
[e] Sed dextram cohibe, ne iam voluntarij sceleris conscia sit, quæ prius decepta alienæ fraudis ministra tantùm fuit.
[f] Apud inferos.
[g] Hero. Fu. v. 679.
[h] O Dis.
[i] Agam. vers. 750.
[k] Cruciatum meo dignum errore, qui omnia aliorum vitia superat.
[l] Hyppol. v. 1236.
[m] Thyest. v. 152.
[n] Rotationibus, & reuolutionibus tuis, O rota, qua voluitur Ixion. Herc. Fu. v. 749.
[o] Hippol. v. 1228.
[p] Omnes Danaides crudelitatis suæ pœnas apud inferos dant, vna excepta: vt Herc. Fu. v. 499. vna ergo vacat sedes: Ilium ergo locum qui vacat, occupare Deianira postulat ipsa quoque criminis eiusdem rea.
[a] Vt mihi sit spatium. *laxatque foros. 6. Æn.* [b] Medea Colchis. *Hippol.* vers. 561. *& tota Med.* [c] Vbi filios interfeciſti Med act. 5. [d] Vbi Absyrtum fratrem discerpsisti Med. v. 441. & 171. [e] Procne Terei regis Thracij vxor. Ag. v. 665 & sup. v. 191. [f] Med. v. 779. Aga. v. 208. [g] Sceleris tui æmulam. sic apud Ovid *Tu quoq; cognoscesin me Meleagre sororis.* [h] Si cum meis conferantur quæ illis Heroa Herculē sustulerunt. [i] Beatorū sedes Thes. v. 942.

Lucos tenetis. si qua respersit manus
Viri cruore, nec memor castæ facis
Stricto cruenta [k] Belias ferro stetit,
In me suas cognoscat & laudet manus.
In hanc abire coniugum turbam libet.
Sed & illa fugiet turbatam diras manus.
Inuicte coniux, innocens animus mihi,
Scelesta manus est, prò nimis mens credula,
Prò Nesse fallax! namq; [l] semiferi dolis
Auferre cupiens pellici, eripui mihi.
Recede, [m] Titan; tuq; quæ blandâ tenes
In luce miseros, vita: caritura Hercule
Lux vilis ista est. exigam pœnas tibi,
Reddamque vitam. fatane extendo mea?
Mortemq; coniux [n] in tuas seruo manus?
Virtus me superest aliqua, [o] & armatæ manus
Intendere arcum tela missurum valent?
[p] An arma cessant, teque languenti manu
Non audit arcus? si potest letum dare,
Animose coniux, dexteram exspecto tuam.
[q] Mors differatur. frange vt insontem Licham;
Alias in vrbes spargе; & ignotum tibi
Emitte in orbem. perde, vt [r] Arcadiæ nefas,
Et quidquid aliud restitit. [s] ab illis tamen
Coniux redisti. HYL. Parce iam, mater, precor.
Ignosce fatis. error à culpâ vacat.
DE. Si vera pietas, Hylle, quærenda est tibi,
Iam perime matrem. pauida quid tremuit manus?
Quid ora flectis? hoc erit pietas scelus.
Ignauc, dubitas? Herculem eripui tibi.
Hæc hæc peremit dextra, cui debes patri
Auum Tonantem. [d] maius eripuit decus,
Quàm in luce tribui. si tibi ignotum est nefas,
A matre disce. seu tibi iugulo placet
Mersisse ferrum, siue maternum libet
Inuadere vterum; mater intrepidum tibi
Præbebit animum. non erit totum scelus
A te peractum. dexterâ sternar tuâ,
Sed mente nostrâ. [e] natus Alcide times?
[f] Ita nulla peragas iussa, nec frangens mala

[k] Beli nepris, Danai filia. Herc. Fu. v. 498.
[l] Centauri biformis Nessi.
[m] Sol. Med. v. 5.
[n] Vt à te interficiar.
[o] Respicit Megaram & liberos ab Herc. Fu. interfectos. Al. leg. *Virtus sine superest aliqua Sarmatica & manus*
Intendere arcum tela missurum valet? hoc sensu. Si adhuc viribus par es, non tibi ipsi, nec virilioribus, sed fœminis Amazonibus, & arcum ijs ereptum tendere potes in meam mortem; dextrâ meâ non vtar. Sarmatas fuisse Amazonas, vsusque arcu & sagittis legi est, Agamem. vers. 844.
[p] An fortè veneni vi victus arcum cendere & sagittas mittere non vales?
[q] Meâ manu decreta.
[r] Mœnalium fuem.
[s] Victor, quod a meo scelere non potes.
[d] Patrem tollendo quam te in lucem pariendo.
[e] Emphaticè. q. d. ab intrepido patre degeneras si timeas
[f] *Adiuranti.* Sic nulla vnquam, per orbem vagans iusfusque vt pater tuus ab Eurystheo, perdas monstra, si mihi parcas. Sic patrem monstrorum domitorem referas ac representes, vt me intrepidus pereme-ris.

Erit

Erres per orbem. si qua nascetur fera,
Referas parentem. dexteram intrepidam paras.
Patet ecce plenum pectus ærumnis. feri.
Scelus remitto: dexteræ parcunt tuæ
g Eumenides ipsæ. h verberum crepuit sonus.
Quænam ista i torquens angue vipereo comam
Temporibus atras squallidis pinnas quatit?
Quid dira me flagrante persequeris face,
k Megæra? pœnas poscit Alcides. dabo.
Iamne l inferorum, m Diua, sedere i arbitri?
Sed ecce, diras carceris video fores.
n Quis iste saxum immane detritis gerit
Iam senior humeris? ecce, iam vectus lapis
Quærit relabi. n membra quis præbet rotæ?
Heic ecce pallens diva o Tisiphone stetit,
Caussam poposcit. parce verberibus, precor,
Megæra, parce; sustine Stygias faces.
p Scelus est amoris. sed quid hoc? tellus labat
Et aula tectis crepuit excussis. q minax
Vnde iste cœtus? totus in vultus meos
*Decurrit orbis, hinc & hinc populi * fremunt.*
Totusq; poscit vindicem mundus suum.
Iam parcite, vrbes, quò fugam præceps agam?
Mors sola portus. *dabitur ærumnis locus.*
Testor nitentis flammeam Phœbi rotam,
Superosq; testor, Herculem terris adhuc
Morituralinquo. HYL. *r Fugit attonita. hei mihi!*
Peralba iam pars matris est. statuit mori.
s Nunc nostra supereſt, mortis auferre impetum.
t O misera pietas! si mori matrem vetas,
u Patri es scelestius. si mori pateris tamen,
In matre peccas. surgit x hinc illinc nefas.
Inhibenda tamen est. pergam, & eripiam scelus.

g Furiæ vltrices quæ scelera persequi solent. respicitque poeta ad Orestis furias.
h Furens adesse sibi furias imaginatur,
i Thyest. v. 78. & 97. Agam. v. 82. Herc. Fu. v. 100.
k ἀπὸ τῆς μαχαίρης.
l Herc. Fu. 732.
m O furia.
n Sisyphum sibi vidisse videtur & Ixiona.
o ἀπὸ τῆς σίσυ τὰς φωνάς.
p Vt Herculis amorem à pellice ad me transferrem.
q Furenti videtur irruere populus, qui non irruit.
* Al. *premunt.*
r *Recessit scilicet à scena ne se coram populo truci daret.*
s Meæ restant partes vt matrem mori volentem impediam.
t Rursum se corrigit dubius.
u Quem illa interfecit.
x A patris parte & à matris.

CHORVS.

Sumptâ ab Herculis robore labefactato occasione, Chorus omnia interitus obnoxia, nihil natum æternum canit. quam sententiam ab authore Orpheo commendat, eiusque artem obiter celebrat.

VErum est, quod cecinit [a] sacer
Thressæ sub Rhodopes iugis,
Tangens Threiciam chelym,
Orpheus, [b] Calliopæ genus:
Æternum fieri nihil.
[c] Illius stetit ad modos
Torrentis rapidi fragor,
[d] Oblitusq; sequi fugax
Amisit liquor impetum:
Et dum fluminibus mora est,
Defecisse putant [e] Geten
Hebrum [f] Bistones ultimi.
Aduexit volucrem nemus,
[g] Et sylua residens venit;
Aut si quæ æva peruolat,
Auditis vaga cantibus
Ales deficiens cadit.
Abrupit scopulos [h] Athos,
[i] Centauris obitum ferens;
Et iuxta Rhodopen stetit
Laxatâ niue cantibus.
Et [k] quercum fugiens suam,
Ad vatem properat [k] Dryas,
Ad cantus veniant suis
Ipse cum latebris feræ:
Juxtaque impauidum pecus
Sedit [l] Marmaricus leo,
Nec damæ trepidant lupos.
Et serpens latebras fugit,
[m] Tunc oblita veneni.
Quin per [n] Tænarias fores
[o] Manes ciùm tacitos adit,
[p] Mœrentem feriens chelym,
Cantu Tartara flebili
Et tristes Erebi deos
Mouit: nec timuit Stygis

[a] Musarum vates sacer interpresque deorum.
[b] Calliones & Oagrij fi filius. al. Apollinis.
[c] Med. vers. 625.
[d] *Flumina sistebat cantu.*
[e] Thracium. Scythicum sum. v. 820.
[f] Herc. Fu. v. 225.
[g] Ios. Scal. *Et sylvas resi les orbat.*
[h] Med. vers. 719.
[i] Quos ruina oppresserat al. *Centauros obiter ferens*: prior lectio placet.
[k] Singulis arboribus Nympham præesse credebant antiqui. quam quòd vnà cum arbore nascereturque morereturque Hamadryadem nuncupabant.
[l] Ferox instar Libyci leonis. Agam. v. 735.
[m] Al. *Tunc oblita mali.*
[n] Herc. Fu. v. 586.
[o] Herc. Fu. v. 570.
[p] Ipse mœstus ob Eurydices mortem.

9 *Juratos*

q *Furatos ſuperis lacus.*
Hæſit r *non ſtabilis rota*
Victo languida turbine.
Increvit s *Tityi iecur,*
Dum cantus t *volucres tenet.*
Audito quoque u *navita*
Inferni ratis æquoris
x *Nullo remigio venit.*
y *Tunc primum Phrygius ſenex*
Vndis ſtantibus immemor
Excuſſit rapidam ſitim.
Nec pomis adhibet manus.
Sed cùm linqueret inferos
Orpheus carmina fundens,
Et vinci lapis z *improbus,*
Et vatem potuit ſequi.
Conſumptas iterum a *deæ*
Supplent Eurydices colos.
Sed dum reſpicit immemor,
Nec credens ſibi redditam
Orpheus Eurydicen ſequi,
Cantus b *præmia perdidit.*
Quæ c *nata eſt iterum, perit.*
Tunc ſolamina cantibus
Quærens, flebilibus modis
Hæc Orpheus cecinit d *Getis:*
Leges in ſuperos datas,
[*Et qui tempora digerens*
Quatuor præcipitis deus
Anni diſpoſuit vices]
Nulli non avidas * colo
Parcas ſtamina nectere.
e *Quod natum eſt, poterit mori.*
Vati credere Thracio
Devictus iubet Hercules.
Iam iam legibus obrutis
Mundo cùm veniet dies;
Auſtralis polus obruet
Quidquid per f *Libyam iacet,*
Et g *ſparſus Garamas tenet.*
Arctous polus obruet
Quidquid ſubiacet axibus,
h *Et ſiccus Boreas ferit.*

q Herc. Fu. 711.
r Non priùs ſtare ſolita Ixionis rota.
s Hippol. v. 1228.
t Vultures qui Tityi iecur depaſcebantur. *Nec carpſere iecur volucres.*
u Portitor Charon.
x Advolante Charontis cymbâ abſque remigis operâ.
y *Nec Tantalus undam Captavit refugam.*
z Durus qui infernas ſepta claudit. *vel* Siſyphius lapis.
a Parcæ reſtituunt Eurydices vitæ ſtamina.
b Eurydicen ſibi redditam.
c Cui reſtituta vita fuit.
d Sup. verſ. 819. [Tres iſtos verſus uncinulis incluſos, utpote huic loco malè convenientes tranſponit I. Rutgerſius ut ſequantur verſum 1109. *Boreas ferit. Et qui tempora dirigens, &c. & 612. l. var. lect.*
* Al. *polo.*
e πᾶν τὸ γενόμενον φθαρτόν. omne ortum occidit. Cui naſci contigit, reſtat mori.
f Africam.
g Interioris Libyæ incola vagus.
h Et *Quidquid Borea penetrabile frigus aduxit. nubifugus, vlatum ſecta Boreas.*

Amiſſum trepidus polo
Titan excutiet diem.
Cœli regia concidet,
Certos atque obitus trahet.
Atque omnes pariter i *deos*
Perdet mors aliqua, & k *chaos.*
Et l *mors fata noviſſima*
In ſe conſtituet ſibi.
Quis m *mundum capiet locus?*
Diſcedet via tartari,
Stratis ut pateat polis?
An quod dividit æthera
A terris ſpacium, ſat eſt
Et mundi nimium malis?
Quis tantum capiet nefas
Fratrum? quis ſuperis locus?
Pontum, ſidera, tartara,
Regna unus capiet trie.
Sed quis non medius fragor
Aures attonitas movet?
Eſt eſt Herculeus ſonus.

i Sidera, ſtellas, Thveſt. verſ. 890. vel Deos, qui Stoïcis mortales.
k Herc. Fu. v. 609.
l Mors fati domina & ipſa peribit.
m Sphæras cœleſtes, pulchramque hanc machinam.

n Quis locus capiet diſſolutum iam triplex regnum Iovis, Neptuni, Plutonis?
o Miſta iam & confuſa.

ACTVS QVARTVS.

HERCVLES. CHORVS.

Eiulans Hercules conqueritur, indigné ferens ſe indigna morte perire, fœmineâ ſcilicet dolia.

Converte, Titan clare, anhelantes equos,
Emitte noctem. p *pereat hic mundo dies,*
Quo moriar: q *atrâ nube inhorreſcat polus.*
Obſta novercæ. nunc, pater, cæcum chaos
Reddi dicebat. hinc & hinc compagibus
Ruptis uterque debuit frangi polus.
Quid parcis aſtris? Herculem amittis, pater.
Nunc parte in omni, Iupiter, ſpecta polo,
Ne quis gigas Theſſalica iaculetur iuga,
Et fiat b *Otherys pondus Encelado leve.*
Laxabit atri carceris iam iam fores

p Abſentiâ tuâ.
q Noctis nubium; velum intendatur, ne morientem me Iuno videns triumphet.
a Cur autem non polos frangas, cur cœlo pareas? cui, ſublato iam Hercule, bellum ex novo inferent Gigantes. Herc. Fur. v. 970.
b Encelado quidem Ætna impoſita. Herc. Fu. 80. Sed Otheryn dixit pondus leve quod torqueat & iaculetur in deos Enceladus. ſic infr. v. 1146.

Pluton

Pluton ſuperbus: vincula extutiet [c] *patri,*
Cœlumq́, reddet. ille, qui [d] *pro fulmine*
Tuiſque facibus, natus in terris eram,
Ad Styga revertor. ſurget Enceladus ferox,
[f] *Mittetq́, quo nunc premitur, in ſuperos onus.*
Regnum omne, genitor, ætheris [g] *dubium tibi*
Mors noſtra faciet. antequam [h] *ſpolium tui*
Cœlum omne fiat, conde me totâ, pater,
Mundi ruinâ. [i] *frange, quem perdis, polum.*
CH. *Non vana times, nate Tonantis.*
Jam [k] *Theſſalica Pelion Oſſa*
Premet; & Pindo congeſtus Athos
Nemus ætherijs inſeret aſtris.
Vincet ſcopulos inde [l] *Typhœus,*
Et Tyrrhenam feret [l] *Inarimen.*
Feret [m] *Ætnæos inde caminos,*
Scindetque latus [n] *montis aperti,*
Nondum Enceladus fulmine victus.
Iam te cœli ſigna ſequentur.
HER. *Ego, qui* [o] *relictâ morte, contemptâ Styge,*
Per media Lethes ſtagna cum [p] *ſpolio redy,*
Cùm pœnè trepidis excidit Titan equis:
Ego, quem [q] *deorum regna ſenſerunt* [q] *tria,*
Morior: [a] *nec ullus per meum ſtridet latus*
Tranſmiſſus enſis: haud meæ telum necis
Saxum eſt, nec [b] *inſtar montis abrupti latus,*
Aut totus [c] *Otbrys, non truci vultu* [d] *Gyges*
Pindo cadaver obruit toto meum.
Sine hoſte vincor: quodque me torquet magis,
([e] *O miſera virtus)! ſummus Alcidæ dies*
Nullum malum præſtermit: ſ impendo, hei mihi,
In nulla vitam facta. prò mundi arbiter,
Superique, quondam dexteræ teſtes meæ!
Prò cuncta tellus, Herculis veſtri placet
Mortem perire? dirus ô nobis pudor,
O turpe fatum! ſœmina Herculeæ necis
Auctor feretur: auctor Alcides [g] *quibus?*
[h] *Invicta ſi me cadere fœmineâ manu*
inſtat.

[c] *Saturno tenebroſa in Tartara miſſo.* vid. Herc. Fu. 964.
[d] Loco fulminis tui in ſuos tyrannos. ſup. v. 5.
[e] Vade priùs reverſus Cerberum extraxi.
[f] Iaculabitur Ætnam. Herc. Fu. verſ. 80.
[g] Incertæ poſſeſſionis propter Gigantes.
[h] Tibi ereptum.
[i] Frange potiùs quàm perdas cœlum.
[k] Herc. Fur. verſ. 970. Ag. verſ. 332.
[l] Thyeſt. verſ. 807. *Durumq́, cubile Inarime Jovis imperijs impoſta Typhoeo.*
[m] Herc. Fu. 106.
[n] Ætnæ.
[o] Herc. Fu. 611.
[p] Cerbero.
[q] Iovis, Neptuni, Plutonis. in æthere n. Symphalidas, in aquis Hydram, in inferno Cerberum vicerat.
[a] κοὐ ταῦτα λάγχη πτώσεις, ἀλλ' ὁ γαμβρὸς σφάξει γαμέτην, &c. Ἰωὴ ἰὴ θῆλυς ἀνὴρ, ἀπ' ἀνδρὸς φύσιν, Μόνη μὲ δὴ κτείνει φασγάνου δίχα.
[b] Delrius emend.
[c] ὦ πλοῦτον ἀρετὴ, λόγον ἀρ' ἦσθα ἄλλον, ἐγὼ δὲ σὲ ὡς ἔργον ἤσκουν. [f] δυσχεραίνει γὰρ τὸν τοιοῦτον θάνατον, &c. etiam fortis ægrè fert ſibi non viriliter pereundum atque ubi viribus non eſt locus.
[g] Monſtris, tyrannis, gigantibus, feris?
[h] Inexorabile fatum.

Vollere

Volúere[h] fata, [i] perque tam turpes colos
Mea mors cucurrit, cadere potuíſſem, hei mihi,
Iunonis ocio: fœminæ caderem minis,
Sed cælum habentis. ſi nimis ſuperis fuit,
Scythico ſub axe genita domuiſſent meas
Vires [k] Amazon. [l] fœminæ cuius manu
Iunonis hoſtis vincor? [m] hinc gravior tui,
Noverca, pudor eſt. quid diem hunc lætum vocas?
[n] Quid tale tellus genuit iratæ tibi?
Mortalis odia fœmina excuſſit tua.
Adhuc furebas eſſe te Alcidæ imparem.
[o] Victa es duobus: [p] pudeat iratum deos.
Vtinam meo cruore ſatiaſſet ſuos
[a] Nemeæa victus peſtis! aut [b] centum anguibus
Vallatus Hydram tabe paviſſem meâ!
Vtinam fuiſſem præda [c] Centaurus datus!
Qui inter umbras vinctus, [d] æterno miſer
Saxo ſederem, [e] ſpolia cum traxi [e] ultima
Fato ſtupente. nunc [f] ab inferná Styge
Lucem recepi, Ditis evici moras.
Vbique me mors fugit, [g] ut leto inclyto
Fortis carerem. ô feræ victæ, ô ferę!
Non me triformis [h] ſole conſpecto canis
Ad Styga reduxit: non ſub Heſperio polo
[i] Ibera vicit turba [i] paſtoris feri;
Non [k] gemina ſerpens. perdidi mortem, hei mihi,
Toties honeſtam. [l] titulus extremus quis eſt?
CH. Viden, ut laudis conſcia virtus
[m] Non Leibeos horreat amnes?
Pudet auctoris, non morte dolet,
Cupit extremum finire diem
Vaſtâ preſſus mole Gigantum,
Et [n] montiferum Titana pati,
Rabidæque necem debere ferę.
[o] Si tua cauſſa eſt miſeranda necis,

[a] Tam ingloria Parcarum de me decreta, ut fœminæ perirem manu.
[b] Hippolyte, Herc. Fur. verſ. 542.
[c] Nunc autem quam vilis fœminæ manu pereo, qui Iunoni, dignus viſus ſum hoſtis?
[m] Cùm me perdat mulierecula, quod tu facere non potuiſti.
[n] Quod monſtrum genuit tellus in tui mihi infeſtæ gratiam perniciosius quam Deianiram?
[o] A me priùs, nunc à Deianira, quæ plùs in meam perniciem valuit quàm tu dea.
[p] Si mortales plus poſſint.
[a] Leo Nemæus. Herc. Fur. v. 223.
[b] Circumdatus fœcundæ capitibus Hydræ mortem extimuiſſem, ſanguine meo ab Hydræ veneno in tabem verſo.
[c] Quos in monte Pholoë occidi & profligavi.
[d] Reſpicie ad ſaxum cui adhæſit Theſeus. *Sedet æternumque ſedebit Infelix Theſeus.*
[e] Cerberum, id eſt, mortem, rerum terminum. Herc. Fu. verſ. 289.
[f] Ab inferis redij Herc. Fu. v. 611.
[g] Lipſius ex M. S. *Vt telo inclyta Mortis carerem.*
[h] Herc. Fu. v. 813.
[i] Geryonis trigemini. Herc. Fu. v. 232.
[k] Angues duo, quos à Iunone immiſſos eliſi iam in cunis vagiens. Herc. Fu. v. 215. *vel* Hydra & Atlantica.
[l] Atque ecce inhoneſtâ tandem morte pereo.
[m] Mortem non horret, ſed ingloriæ mortis generis pudet. ſupra verſ. 1172.
[n] Enceladum, Typhoea, Gygen. ſup. v. 1167 Al. *monſtriferum.*
[o] Ioſ. Scal. ſuſpicatur legendum *Si cauſſa eſt tua miſeranda necis.*

Quod

Quòd nulla fera eſt, nullusque Gigas,
Iam quis dignus necis Herculeæ
Supereſt auctor, niſi dextra tui?
HER.* Heu qualis intus Scorpius, quis ꝑ feruidâ
Plagâ vellus Cancer infixus meas
Vrit medullas? ſanguinis quondam capax
Tumidi iecur pulmonis arentes fibras
Diſtendit: ardet felle ſiccato iecur,
Totumq́, lentus ſanguinem auexit a vapor.
Primam cutem conſumpſit, hinc aditus nefas
In membra fecit, abſtulit coſtis latus,
Exedit artus penitus, & totas b malum
Hauſit medullas: oſſibus vacuis ſedet.
Nec oſſa durant ipſa, ſed c compagibus
Diſcuſſa ruptis mole collapſâ fluunt.
D. fecit ingens corpus, & d peſti ſatis
Herculea non ſunt membra. ꝓh, quantum eſt malum,
Quod eſſe vaſtum fateor? ô dirum nefas!
En cernite, vrbes, cernite ex e illo Hercule
Quid iam ſuperſit. Herculem agnoſcis, pater?
f His ne ego lacertis ſpolia g Nemeæi mali
Eliſa priſſi? tenſius hac arcus manu
Aſtris ab ipſis * depulit h Stymphalydas?
His ego i citatam greſſibus vici feram,
Radiante clarum fronte geſtantem caput?
His fracta k Calpe manibus eliſit fretum?
His tot feræ, tot ſcelera, tot reges iacent?
l His mundus humeris ſedit? m hæc moles mei eſt?
Hæc ne illa ceruix? has ego oppoſui manus
Cæloruenti? n cnius, ô, cuſtos manu
Trahetur vltra Stygius? o ô, vires priùs
In me ſepultæ! quid patrem appello Iouem?
Quid per Tonantem vindico cœlum mihi?
Iam iam meus credetur Amphitryo pater.
Quæcunque peſtis viſcere in noſtro lates,
Procede, quid me vulnere occulto petis?
p Quis te ſub axe frigido pontus Schytes,
Quæ pigra Tethys genuit, q aut Maurum premens
Ibera Calpe litus? ô dirum malum!
Vtrumne ſerpens ſquallidum criſtâ caput
Vibrans? an aliquod eſt mihi ignotum malum?
Numquid cruore es genita r Lernæe ferâ?
s An te reliquit Stygius in terris canis?

* Al. leg. *Heu quis intus, &c.*
ꝑ B Zodiaco, in quam Iuno Cancrum tranſtulerat. Thyeſt. vers. 852.
a in pœnas meas reuerſus.
a Calor veneni.
b Nefandum virus.
c Neruis, ligamentis, tendonibus.
d Graſſanti veneno.
e Victore, domitore.
f *His eliſa iacet moles Nemeæa lacertis, &c.*
g Herc. Fu. v. 223.
* Al. leg. *detulit.*
h Herc. Fu. v. 243.
i Ceruam aureis radiantem cornibus. Herc. Fu. v. 222.
k Bimaris. è columnis Herculis vna. vid. Herc. Fu. v. 236.
l Herc. Fu. v. 68. *Hæc cœlum cernice tuli?*
m Hoccine corpus illud meum quondam torosum?
n Quis poſthac Cerberum ab inferis extrahet?
o Lipſ. *vbi vires priùs in me? ſepulc.*
p Vnde hoc venenum? à mari Scythico, Boreali aut Atlantico?
q Hydræ.
r An Aconitum ſilud es, è Cerberi ſpuma?

s Omne

d Ex effectu.
e Quia non apparet.
f Al. *Quæcunque pestis sive quæcunque es fera.*
g Prodires saltem neque aperto Marte aggredereris.
h Inuictum, indomitum.

d *Omne es malum,* e *nullumq; quis vultus tibi est!*
Concede saltem scire, quo peream malo.
f *Quæcunque pestis, sæua quæcunq; es fera,*
g *Palàm timeres: quis tibi in medias locum*
Fecit medullas? ecce, diruptâ cute
Viscera manus detexit, ulterior tamen
Inuenta latebra est. ô malum h *simile Herculi!*
Vnde iste fletus? vnde in has lacrymæ genas?
Inuictus olim vultus & nunquam malis
Lacrymas suis præbere consuetus (pudet!)
Jam flere didicit: quis dies fletum Herculis,
Quæ terra vidit? i *siccus ærumnas tuli.*

i Siccis oculis, non lacrymantibus.
k O virulenta pestis
l Extorsisti.
m Herc. Fu. vers. 1210. Med. vers. 341.
n Iosf. Scal. *Summa, pro vel hoc cæli, Me terra vidit.*
a Quo peream.
b Thracio monte.
c Septentrionali, iuxta quem Calistho è Parthasia vrbe Areadiæ in vrsam versa, cum filio Arcade. Herc. Fu. vers. 129.
d Heins. leg. *lenior.*
e Lacrymas iam dolore fluere paratas animi robur absumit: non secus ac glaciem stringit frigus Boreale

k *Tibi illa virtus, quæ tot elisti mala,*
k *Tibi cessit vni. primò, & ante omnes mihi*
Fletum l *abstulisti. durior saxo horrido*
Et chalybe vultus, & vagâ m *Symplegade,*
Rictus meos infregit, & lacrymam extulit.
Flentem, gementem, n *summe prò rector poli,*
Me terra vidit. quodq; me torquet magis,
Nouerca vidit. vrit ecce iterum fibras,
Incaliit ardor. vnde nunc a *fulmen mihi?*
CHO. *Quid non possit superare dolor?*
Quondam b *Getico durior* b *Æmo,*
Nec c *Parrhasio* d *lentior axe,*
Sæuo cessit membra dolori:
Fessumq; mouens per colla caput
Latus alterno pondere flectit.
e *Fletum virtus sæpe resoluit.*
Sic Arctoas laxare niues,
Quamvis tepido sidere Titan
Non tamen audet, vicitq; f *faces*
Solis adusti glaciale iubar.

nec à Solis radijs solui patitur. Lipsius itaque legendum conijcit *vesorbet.* & pro *virtus* alij hab. *luctus.* f Alij *nefas* id est, nefandum frigus glaciale vincit radios solis adusti. Si retineas *faces*, ita expone: *glaciale iubar* id est, splendor aquæ in glaciem pellucidam induratæ non dissolvitur sole.

HER-

HERCVLES. ALCMENA.

Lamentantem Herculem solatur Alcmena.

Conuerte vultus ad meas clades, pater.
Nunquam ad tuas confugit Alcides manus.
Non cùm per artus Hydra fecundum meos
Caput explicaret. inter infernos lacus
Possessus atrâ nocte cum Fato steti;
Nec inuocaui. tot feras vici horridas,
Reges, tyrannos; [g] *non tamen vultus meos*
In astra torsi. semper hæc nobis manus
[h] *Votum spopondit. nulla* [i] *propter me sacro*
Micuêre cælo fulmina. hic aliquid dies
Optare iussit. primus audierit preces,
Idemque summus. vnicum fulmen petio.
[k] *Giganta crede. non minùs cælum mihi*
Asserere potui. dum patrem verum puto,
Cælo peperci. siue crudelis pater,
Siue es misericors, commoda gnato [l] *manum.*
Propera ante mortem, & [a] *occupa hanc laudem tibi:*
Vel, si pigèt, manusque detrectat nefas,
Emitte [b] *Siculo vertice ardentes, pater,*
Titanas in me, qui manu Pindum ferant,
Aut te, Ossa, qui me monte proiecto opprimant.
Abrumpe & [c] *Erebi claustra. me stricto petat*
[d] *Bellona ferro: mitte* [e] *Gradiuum trucem;*
Armetur in me dirus; & [f] *frater quidem,*
Sed ex nouerca. tu quoque [g] *Alcidæ soror*
Tantùm ex parente, cuspidem in [h] *fratrem tuum*
Iaculare, Pallas. supplices tendo manus
Ad te, nouerca. sparge tu saltem, precor,
Telum. perire fœminæ possum manu.
Iam fracta, iam satiata, quid pascis minas?
Quid queris vltra? supplicem Alcidem vides.
Et nulla tellus, nulla me vidit fera
Te deprecantem. nunc mihi iratâ quidem
Opus est nouercâ. nunc tuus cessat dolor.
Nunc odia ponis, parcis, vbi votum est mori?
O terræ & vrbes! non facem quisquam Herculi,
Non arma tradet? tela subtrahitis mihi?
[i] *Ita nulla sæuas terra concipiat feras*
Postme sepultum, nec meas vnquam manus

[g] Non implorans opem tuam suspexi.
[h] Certam fecit victoriæ spem.
[i] In omen, aut auxilium meum qui ipse tui fulminis vice fuerim. Sup. 1143.
[k] Crede me esse vnum è gigantibus, fulminaq; nãq; ego his potentior cœlũ perfringere potui, nisi pepercissem quòd te verum mihi patrem credidissem.
[l] Fulminantem.
[a] Præripe necis meæ laudem mulierculæ.
[b] Typhoëa, Enceladum, Titanasque alios Ætnæ subiectos.
[c] Inferni. Troad. v. 176.
[d] Agam. vers. 81.
[e] Martem, à gradiendo in bello vltrò citroque: siue à κραδάω vibro. alijs q. grandem diuum.
[f] Vid. Herc. Fu. v. 906. Martem autem concepit Iuno tacto flore in campis Olenijs.
[g] Pallas è cerebro Iouis nata.
[h] πατρῴαν patrima virgo, ἀμάτωρ.
[i] *Optantis & imprecantis est*, &c. vt

Imploret

Imploret orbis. si qua nascetur fera,
Nascatur [k] *alius. undique infelix caput*
Mactate saxis, [l] *vincite ærumnas meas.*
Ingrate cessas orbis? excidimus tibi?
Adhuc malis ferisq; suppositus fores,
Ni me tulisses. vindicem vestrum malis
[a] *Excipite, populi.* [b] *tempus hoc vobis datur.*
Pensate merita. mors erit pretium omnium.
AL. *Quas misera terras mater Alcidæ petam?*
Vbi natus, vbinam est? certa si visus notat,
Reclinis ecce corde anhelant iæstuat.
Gemit. peractum est. membra complecti vltima,
O nate, licet [d] *spiritus fugiens meo*
Legatur ore. brachia in amplexus cape.
Vbi membra sunt? vbi illa, quæ mundum tulit,
Stelligera ceruix? quis tibi exiguam tui
Partem reliquit? HER. *Herculem pectus quidem,*
Mater; [e] *sed vmbræ simile nescio quid mei*
Agnosce, mater. ora quid flectis retro,
Vultumque mouens? Herculem dicitis
Partum erubescis? AL. *Quis feram mundus nouam*
Quæ terra genuit? quodue tam diuum nefas
De te triumphat? [f] *victor Herculeus quis est?*
HER. *Nuptæ iacentem cernis Alciden dolis.*
AL. *Quis tantus est, qui vincat Alciden, dolus?*
HER. *Quicunque,* [h] *mater, fœminæ vtate sat est.*
AL. *At vnde in artus pestis aut ossa incidit?*
HER. *Aditum veneno palla fœmineis dedit.*
AL. *Vbinam ipsa palla est? membra nudata intuor.*
HER. *Consumpta mecum est.* AL. *tantane inuicta est lues?*
HER. *O mater, Hydram, & mille cum Lerna feras*
Errare mediis credo visceribus meis.
Quæ tanta nubes flamma [k] *Sicanias bibit?*
[l] *Quæ Lemnos ardens? quæ* [m] *plaga igniferi poli,*
[n] *Vetans flagranti currere in Zonâ diem?*
In ipsa me iactate, prô comites, freta,
Medioque in amnes. quis sat est [a] *Ister* [b] *mihi?*
Non ipse [c] *terris maior Oceanus meos*
Frangit [d] *vapores. omnis in nostris malis*
Deficiet humor, omnis arescet latex.

[b] Alius Here. index.
[l] Interficiêdo liberate me ærumnis.
[a] *Al.* Eripite.
[b] Exoluendi vos ingratitudinis labe.
[c] Res certas.
[d] Apud veteres amicissimus quisque & proximus parens expirantem deosculatus fugientem ore animam extremamque spiritum excipit. *Extremo si quis super halitum errat, Ore legam.*
[e] Quam tamen potius agnoscas Herculis animam quàm Herculem ipsum.
[f] Victor Herculis.
[g] Deianiræ.
[h] O Mater.
[i] Al. *crede.*
[k] Siculas, Ætnæ superuolitantes. q.d. non Ætna flammas eructans--non Lemnos Ægæi maris insula Vulcano sacra crebris æstuans incendijs--
[m] --non plaga torrida maiori ardet igne quàm pectus meum, alij leg. *Inferm* & Pyriphlegethonta intelligunt
[n] Ex opinione veterum Astrologorum, qui diem semper stare putabant & nunquam currere sub ardenti plaga. *Semper vbi æterna vernigine clara nitet Lux.*

[a] Flu. Europæ max. gere creditur. [b] Ad me refrigerandum. [c] Terram enim circumeun- [d] Calores, ardores.

Quid

Quid, rector Erebi, me remittebas Iovi?
Decuit tenere. redde me tenebris tuis.
[c] *Talem subactis Herculem ostende inferis,*
[f] *Nil inde ducam. quid times iterum Herculem?*
[g] *Invade mors non trepida. iam possum mori.*
AL. *Compesce lacrymas saltem, & erumnas doma,*
Malisq; tantis Herculem indomitum refer,
Mortemque vince. quod soles, vince inferos.
HER. [h] *Si me* [i] *catenis horridos vinctum suis*
Præberet avidæ Caucasus volucri dapem
[k] *Scythiâ gemente; flebilis gemitus mihi*
Non extitisset. si [l] *vagæ Symplegades*
Vtraque premirent rupe; redeuntis minas
[m] *Ferrem ruinæ.* [n] *Pindus incumbat mihi*
Atque Æmus, & qui Thracios fluctus Athos
Frangit, [o] *Iovisque fulmen excipiens Mimas.*
Non ipse si in me, mater, hic mundus ruat,
Superq; nostros flagret incensus rogos
[p] *Phœbeus axis, degener meniem Herculis*
Clamor domaret. mille decurrant feræ,
Pariterque lacerent; hinc feris clangoribus
Ætheria me [q] *Stymphalis; hinc* [r] *taurus minax*
Cervice totâ pulset, & quidquid furit.
Solum quoque ingens sus gat, hinc illinc fremens,
Artusq; nostros dirus imminuat dolor.
[a] *Sparsus silebo. non feræ excutient mihi,*
Non arma gemitus. nil, [b] *quod impelli potest.*
AL. *Non virus arius, nate, fœmineum coquit;*
Sed dura series operis; & longus tibi
[c] *Favet* [d] *cruentis forsitan morbis dolor.*
HER. *Voi mors? vbi illa? testis est aliquis mali?*
Intendat arcus. [f] *nuda sufficiet manus;*
[g] *In orbe nostrum veniat. huc aliquis mihi*
Præcedat, agedum, huc. AL. *Hei mihi, sensus quoq;*
Excussit ille nimius * *impulsu dolor.*
Remittite, quæso, tela, & infestas, precor,
Rapite hinc sagittas. [h] *igne suffusæ genæ*
Scelus minantur. qua fugâ latebras petam?
Dolor iste furor est. Herculem solus domat.
Cur deinde latebras aut fugam vecors petam?
Obire forti meruit alcmenæ manu.
Vel scelere pereat, antequam letum mihi

[c] Afflictum, miserum.
[f] Vt olim Cerberum.
[g] Al. *Invade mors, non trepido.*
[h] Si viderem hostem sciremque quid me cruciaret, &c.
[i] Vt Prometheum. Herc. Fu. v. 1206.
[k] Ipsis Scythis mei commiserentibus.
[l] Herc. Fur. vers. 1210.
[m] Sine questu aut gemitu.
[n] Mons Thess.
[o] *Feriunt enim summos fulmina montes.*
[p] Solis currus.
[q] Herc. Fur. v. 243.
[r] Agam. v. 827.
[a] Humi stratus.
[b] In quod vires exercere poteris cum victoriæ spe.
[c] Al. *Fervet.*
[d] Crudis.
[e] Mors, *vel* Deianira.
[f] Inermis,
[g] Alij leg. *in orbem veniat.* tibicine quidem immodulato, mente aliquanto saniori. nec plane assequor locutionem nisi dicat *in certamen descendat.* manus enim conserturi pugiles μονόμαχοι lineas sibi & cancellos circumscribunt, quos nec ipsis transire nec spectatoribus corone in orbem cingenti licebat ingredi. videat lector.
* Al. *impulsos.* [h] Rubore, sanguine, ardore.

Ignavus aliquis mandet, ac turpis manus
De me triumphet. [i] ecce, lassatus malis
Sopore fessas alligat venas dolor,
Gravique anhelum pectus impulsu quatit.
Faveto, superi, si mihi gnatum inclytum
Miseræ negatis; vindicem saltem precor
Servate terris. abeat extussus dolor,
Corpusque vires reparet Herculeum suas.

[i] Act. 4. Here. Fu. vers. 1043.

HYLLVS. ALCMENA. HERCVLES. PHILOCTETES muta persona.

Reversus Hyllus nuncias Hercule, Deianiram, postquam se Nessi dolo deceptam comperisset, sibi mortem consciviss.

PRÔ lux acerba, prô capax scelerum [k] dolor!
[l] Nurus Tonantis occidit. [m] natus iacet.
Nepos superstum. scelere materno hic perit;
Fraude illa capta est. quis per annorum vices,
Totoque in ævo poterit ærumnas senex
Referre tantas? unus eripiet dies
Parentem utrumque. cætera ut fileam mala,
Parcamque fatis, Herculem amitto patrem.
AL. Compesce voces inclytum Alcidæ genus,
[n] Miseræque fato similis Alcmenæ nepos.
[o] Longus dolorem fortitan vincet sopor.
Sed ecce lassam deserit mentem quies,
Redditque [p] morbo corpus, & luctus mihi.
HER. [q] Quid hoc? rigenti cernitur [r] Trachin iugo.
Et inter astra positus evasi genus
Mortale tandem. quis mihi cœlum parat?
Te te, pater, iam video: placatam quoque
Specto novercam. qui [s] sonus nostras ferit
[s] Cœlestis aures? Iuno me [t] generum vocat.
Video nitentem regiam clari ætheris,
Phœbique [u] tritam flammeâ zonam rotâ:
[x] Cubile video noctis. [a] hinc tenebras vocat.
Quid hoc? quis axem cludit, & ab ipsis, pater,
Deducor astris? ora Phœbeus modò
Afflabat axis. [y] tam prope à cœlo fui.
Trachina video. quis mihi terras dedit?

[k] Al. dies. Sic inf. vers. 1424.
[l] Deianira.
[m] Hercules.
[n] Æquè miser, atque ego. Al. leg. Miseræque nato.
[o] Herc. Fu. 1077.
[p] Dolori, seu furori.
[q] Discusso sopore, Hercules apotheosin suam velut extasi raptus cernere videtur, seu propinquâ morte vaticinatur.
[r] Sup vers. 136.
[s] E Pythagoræorum, sententia, qui concentum quendam & harmoniam effici corporum cœlestium motu credebant.
[t] Hebe mihi desponsa.
[u] Zonam torridam.
[x] Redditus terris videtur.
[a] Al. in.
[y] Ita Herc. Fur. vers. 977.

Modò

Modò nempe me infra ſteterat, ac totus mihi
Suppoſitus orbis. tam bene [a] *excideras, dolor.*
Cogis fateri. [b] *parce, & hanc vocem occupa.*
Hæc, Hylle, dona [c] *matris; hoc munus parat.*
Vtinam liceret ſtipite ingeſto impiam
Effringere animam, qualo [d] *Amazonium malum*
Circa nivalis Caucaſi domui latus.
O clava Megara, [e] *tunc, cum fierem, mihi*
Coniux fuiſti? ſtipitem atque arcus date.
Dextra inquinetur. laudibus maculam imprimam.
Summus legatur fœmina Herculeus labor.
HYL. *Compeſce diras, genitor, irarum minas.*
[f] *Habet. peractum eſt. quas petis pœnas, dedit.*
Suâ perempta dextera mater iacet.
HER. [g] *Cæci dolores. manibus irati Herculis*
Occidere meruit. perdidit [h] *comitem Lichas.*
Sævire in ipſum corpus exanime impetus
Atque ira cogit. cur minis noſtris caret?
Ipſum cadaver pabulum accipiant feræ.
HYL. [i] *Plus miſera læſo doluit.* [k] *huic aliquid quoq;*
Detrahere velles. occidit dextrâ ſuâ,
[l] *Tuo dolore. plura, quàm poſcis, tulit.*
Sed non cruente ſcelcribus nupţe faces;
Nec fraude matris. Neſſius hos ſtruxit dolos;
Illius ſagittis qui tuis vitam expulit.
Cruore tincta eſt palla [m] *ſemiferi. pater,*
Neſſiuſq; nunc has exigit pœnas [n] *ſibi.*
HER. [o] *Habet. peractum eſt. fata ſe noſtra explicant.*
Lux iſta ſumma eſt. [p] *quercus hanc ſortem mihi*
Fatidica quondam dederat, & Parnaſſio
[q] *Cirrhæa quatiens templa* [r] *mugitu nemus:*
„ [s] *Dextra perempti, victor Alcide, viri*
„ *Olim iacebis. hic tibi emenſo freta,*
„ *Terraſque & umbras, finis extremus datur.*
Nil querimur ultra. decuit hunc finem dari,

[a] Mihi modò in cœlos per extaſin rapto.
[b] Meliùs occidiſſes me priuſquam emiſiſſem indignam hanc Herculc vocem; *Cogis fateri*: quis enim me cogat? *vel*, innuit vocem illam quâ minatur ſe fœminam interfecturum.
[c] Tuæ, id eſt, Dejaniræ.
[d] Amazonum inſolentiam. ipſas Amazonas. Herc. Fu. v. 542. Hippol. verſ. 397.
[e] Dignior ſanè fuit Delanira quæ furentis Herc. uxor eſſet.
[f] Agam. v. 895.
[g] Heinſius ita hunc locum cenſet legendum *Suâ peremptâ dexterâ mater iacet. Eſt dolore.* Her. *manibus irati Herculi &c.* tui ſcilicet læſi, id eſt, dolens quòd te læſerit. Sic mox v. 1465. *Occidit dextra ſua, tuo dolore.*
[h] Me, vel lege *perdidit comitem Lichan* i. Lichæ necis cauſa fuit.
[i] Plus vel te, quem læſit.
[k] Al. *hinc* i. doloris ſui aliquid. [l] Quem de te conceperat, dolore. [m] Centauri. [n] Suæ necis ultionem. [o] Bene habet, ſatis eſt. [p] Med. v. 349. [q] Oedip. v. 269. [r] Oraculi Delphici reſponſo. *ea adyto Cum. ad. Sibylla Horrendas canit ambages, antroq; remugit.* [s] Ἰμοὶ γὰρ λιὶ πρόφαντον ἐν παλοῖς πάλαι, Ἔφης τὸν πανύστατον μοχθὸν ἔμὸν ἔχειν ὕπο, Ἀλλ' ὅστις ἦν σὸν φίλτατον· ὑπὸ τοῦτον πίπτει. Hæc ſunt verba oraculi Dodonæi, quod Herculi olim datum fuit; nempe quòd ab hoſte defuncto eſſet interficiendus.

Ne quis superstes Herculis victor foret
Nunc mors [d] *legatur, clara, memoranda, inclyta,*
Me digna prorsus. nobilem hunc faciam diem.
Cædatur omnis sylva, & OEteæum nemus
Suscipiat ignis. Herculem accipiat rogus.
Sed ante mortem, tu [e] *genus Pæantium,*
Hoc [f] *triste nobis, iuvenis, officium appara.*
Herculea totum flamma succendat diem.
Ad te preces nunc, Hylle, supremas fero.
[g] *Est clara, captas inter* * *insultas,* [h] *genus*
Regnumque referens, [i] *Euryto virgo edita,*
Iole. tuis hanc [k] *facibus & flammis para.*
Victor [l] *cruentus abstuli patriam, lares,*
Nihilq; miserè præter Alciden dedi;
Et iste rapitur. pensat erumnas suas:
Iovis [m] *nepotem foveat, &* [m] *natum Herculis.*
Tibi illa pariat quidquid ex nobis habet.
Tuque ipsa planctus pone funebres, precor,
O clara genitrix vivet Alcides tuus.
[n] *Virtute nostrâ pellicem feci tuam*
Credi novercam. sive nascente Hercule
Nox [o] *illa certa est,* [p] *sive mortalis meus*
Pater est: licèt sit falsa progenies mihi;
Materna culpa cesset, & crimen Jovis;
Merui parentem, [q] *contuli cœlo decus.*
Natura me concepit in laudes Iovis.
Quin ipse quanquam Iupiter credi meus
Pater esse gaudet. parce iam lacrymis, parens.
Superba matres inter Argolicas eris.
Quid tale Iuno peperit, æthereum gerens
Sceptrum, & Tonanti nupta? mortali tamen
Cœlum tenens invidit? Alcidem suum
Dici esse voluit. peragemus, Titan, vices
Solus relictus. ille, qui vester comes
[b] *Ubique fueram, Tartara & manes peto.*
Hanc tamen ad imos perferam laudem inclytam,
Quod nulla pestis vicit Alcidem palàm,
Omnemque pestem vicit Alcides palàm.

[d] Apparetur vel memoretur.
[e] Philocteta, Pæantis. fil.
[f] Funebre, ut pyram extruat.
[g] Al. *Est clara captas inter, inclytum genus Regn.* Ios. Scal. legendum monet; *Oechalias genus Regemq; referens &c.*
* Al. leg. *Oechalias.*
[h] Regium genus; ἢ Διὸς Ἴωνος.
[i] Rege Oechaliæ.
[k] Nuptialibus. Theb. vers. 263. & 507.
[l] Patrem illius & fratres interficiens.
[m] Te.
[n] Approbando me ex te natum Iovis esse filium magis ingenuum quàm quos ex Iunone genuit. mox vers. 1509.
[o] Geminata.
Herc. Fu. vers. 24.
[p] Etiamsi mortalis quispiam fuisset pater non Iupiter, virtute tamen meâ feci ut Iovis crederer progenies.
[q] Virtute meâ cœlum decoravi.
[b] Sup. vers. 41.

CHORVS.

CHORVS.

Solem orat vt toti mundo Herculis mortem nunciet. Herculis apotheosim prædicit. Iouem precatur, vt vel nulli producantur tyranni, fera, monstra, vel alius sufficiatur Herc. malorum vindex.

O Decus mundi, radiate Titan,
Cuius ad [c] primos [d] Hecate vapores
Lassa nocturne leuat era [e] bigæ,
Dic sub Aurorâ positis [f] Sabæis,
Dic sub oceasu positis [g] Iberis,
Quique [h] feruentem patiuntur axem,
Quique sub [i] plaustro [k] patiuntur [l] Vrsæ;
Dic ad æternos properare Manes
Herculem, & regnum Canis [m] inquieti,
Vnde non vnquam remeauit vllus.
[n] Sume, quos nubes radios sequantur.
Pallidus mœstas speculare terras,
Et caput turpes nebulæ pererrent.
Quando, prô Titan, [a] vbi, quòve, summe,
[b] Herculem in terris alium sequeris?
Quas manus, orbis miser, inuocabis,
Si qua sub terrâ [c] numerosa pestis
Sparget intentam rabiem draconis?
[d] Arcadum si quis, [d] populi vetusti,
Fecerit syluas [e] aper inquietas?
[f] Thraciæ si quis Rhodopes alumnus
Durior tervis Helices niuosæ
Sparget humano stabulum cruore?
Quis dabit pacem populo timenti,
Si quid irati superi per vrbes
Jusserint nasci? iacet omnibus [g] par,
Quem [h] parem tellus genuit Tonanti.
[i] Planctibus immensas resonet per vrbes,
[i] Et comas nullo cohibente nodo,
Fœmina exertos feriat lacertos;
[k] Solaque obductis foribus Deorum,
Templa secura pateant nouercæ.
[l] Vadis ad Lethen Stygiumque littus,
Vnde te nullæ referent carinæ.
Vadis ad Manes miserandus, vnde

c Auroram, tepidos recipientem radios.
d Luna. *Hipp.* v. 421.
e *Agamen.* v. 832.
f Arab. & Felicis incolis.
g Hispanis.
h Torridam zonam quam tamen veteres sentiebant non habitabilem præ nimio calore.
i Septem stellis in plaustrum ἀμαξα formatis.
k Ios. Scal. legendum censet, *pariuntur* nè repetatur *patiuntur*.
l Herc. Fu. v. 129.
m Pernigilis, vel, qui *latratu ea regna terrificuit Persona.*
n Sume nubilam faciem & tristem.
a Vbi? Al. *quo sub axe?*
b Herculis quidem nomen streuus omnibus & claris viris à veteribus tributum quos alij 63. alij 43. numerant.
c Hydra, numerosum malum. Herc. Fu. 240.
d Hippol. 785.
e Sus Mœnalius.
f Diomedes Thraciæ rex. Herc. Fu. 225.
g Robore & fortitudine modò. vel moriens sicut alij.
h Sup. vers. 6.
i Pro more lugentium. vid. Troad. v. 82.
k Sup. v. 746.
l ἀπεχθῶς sic ἀδ ἡνυσας.

m Morte deuicta tuleras triumphum.
Vmbra n nudatis venies n lacertis,
Languido vultu, trepidoque collo :
Teque o non solum feret illa puppis.
Non tamen viles eris inter vmbras ;
Æacumq, inter, p geminosq, Cretas ;
a Fata discernes. b fieri tyranni
Parcite, ô dites, inhibete dextras.
Laudis est, c purum tenuisse ferrum.
Dumq, regnabas, d minimum cruentis
In tuas vrbes licuisse fatis.
Sed locum virtus habet inter astra.
e Sedis Arctoæ spatium tenebis ?
An grauis Titan vbi premit æstus ?
An sub Occasu tepido nitebis,
Vnde f commisso resonare ponto
Audies Calpen ? loca quæ serenis
Deprimes cœli ? & quis erit recepto
Tutus Alcidæ locus inter astra ?
Horrido tantùm procul à h Leone
Det pater sedes, calidoq, i Cancro ;
Ne tuo vultu tremefacta leges
Astra conturbent, trepidetq, Titan.
Vere dum flores venient tepenti,
Et l comam syluis hyemes recident,
[Vel comam syuis reuocabit æstas ;]
Pomaq, autumno fluxiente cedent,
Nulla te terris rapiet vetustas.
Tu comes Phœbo, comes ibis astris.
Antè nascetur seges in profundo,
Vel k fretum dulci resonabit vndâ ;
l Antè descendet glacialis Vrsæ
Sidus, & Ponto vetito fruetur,
Quàm tuas laudes populi m quiescent.
Te, pater rerum, miseri precamur,
Nulla nascatur fera, nulla pestis.
Non n duces sæuos miseranda tellus
o Habeat : nec vlla dominetur aulâ

a Herc.Fu.act.5.
n Vmbras enim quam in viuis habuerant imaginem retinere credebant veteres.
o Vt quondam, ne mergeretur gemens *sub pondere cymba Sutili.*
p Rhadamanthum & Æacum Cretæ reges ; quos propter iustitiam infernis vmbrarum iudicijs præfecit Iupiter, Herc.Fu. 732.
a Al. Facta, id est, *Quæ quis apud superos Furto laetatus inani gesserit.*
b Al. *Feries tyrannos.* id est, quartus statueris iudex. vel ea tibi mens manebit, quæ in vita, feriendi tyrannos.
c Incruentum, innocens.
d Minimum permittere tuæ licentiæ in subditorum vitas.
e *Tibi numine ab omni Cedatur iuris, tui natura reliquet Quis deus esse velit, vbi regnum ponere mundi. Sed vequia in Arctoo sedam tibi legerit orbe, Nec polus aduersi calidus qua vergitur Austri.*
f Gaditano verinque freto resonare Calpen bimarem audies. vid. & Herc. Fu. 236.

g Ætheris immensi partẽ si prosseris vnã, sentiet axis onus, librati pondera cuncti Orbe teue medio : pars altera illa seremi Tota vacet. h Thyest. v. 852. i Arboribus frondes. k Prius mare dulcescet. l Thyest. v. 476. m Taceant. n Tyrannos. o I. Lipsius tibiæ adaptat versũ legẽdo, *Horreat nulla dom.* Ios. Scal. nihil mutandum censet, cùm *Habeat* nec totidem habeat tempora quot, *Horreat.*

Qui

Qui putet ſolum decus eſſe regni,
Semper p *impenſum tenuiſſe ferrum.*
Si quid in terris iterum timetur,
Vindicem terræ petimus relictæ.
Hem, quid hoc? mundus ſonat; ecce, moueri,
Mœres Alcidæ pater. an Deorum
Clamor, an vox eſt q *timidæ nouercæ?*
Hercule an viſo fugit aſtra Iuno?
r *Laſſus an pondus titubauit Atlas?*
An vrgis diri tremuere Manes
Herculem? & viſum canis inferorum
Fugit abruptis trepidus catenis?
Fallimur: lato venit, ecce, vultu
Quem tulit s *Pœas, humeriſq; tela*
Geſtat, & notas populis pharetras,
Herculis hæres.

p Ferro non parce re. alij *intrepſum*. leg.
q Ionouis me in cœlum aſcendentem timentis.
r Cœlum quod humeris ſuſtinere Atlanta Mauritaniæ regem Promethei fratrem fingunt; quòd Aſtrologiam ſphæramque inueniſſet. durius cula autem locutio *laſſus pondus*.
s Philoctetes cui Hercules moriens ſagittas legauit.

ACTVS QVINTVS.

NVTRIX. PHILOCTETES.

Philoctetes Herculis mortem atque ſuum nuncupat.

EFfare caſus, iuuenis, Herculeos precor,
Vultuq; quonam tulerit Alcides necem.
PH. t *Quo nemo vitam* NVT. *Lætius adeone vltimos*
Inuaſit ignes? PH. *Eſſe iam flammas nihil*
Oſtendit ille, qui ſub u *occaſu Hercules*
Virtute vinci docuit indomitâ omnia.
NVT. *Inter* a *vapores quis fuit fortis locus?*
PH. b *Quod vnum in orbe venerat nondum malum,*
Et flamma victa eſt. hæc quoque acceſſit feris.
Inter labores ignis Herculeos vbijt.
NVT. *Ediſſere agedum, flamma quo victa eſt modo?*
PH. *Vt omnis* OEten *mœſta corripuit* c *manus,*
Hinc fagus d *vmbras perdit, & toto iacet*
Succiſa trunco: e *flexit hinc pinum ferox*
Aſtris minantem, & nube de mediâ vocat;
Ruitura cautes mouit, & f ſyluam trahit
Secum minorem. g *Chaonis quondam loquax*
Stat vaſta latè quercus, & h *Phœbum vetat,*
Vltraq; totos porrigit ramos namus.

t Lætiori vultu mortem tulit, quàm alius quiſquam vitam. u Suo. Ioſ. Scal itaque legit *Herculis*.
a Ignes.
b Ignis, quocum Hercules non dimicauit hactenus. vid. ſup. v. 1401.
c Multitudo comitum & famulorum Herc. ſuccidere arbores ad rogum iuſſa.
d Succiſa enim.
e Ioſ. Scal emendat, *flexis hinc pinus ferox Aſtris minantem nube de media comam*, id eſt, aëri. um verticem flexit & inclinauit caſura.
f *Corruit & mediam*

proſtrauit pondere ſyluam. g In hac ſylua erat ingens quercus; non minor Dodonæâ illâ in Chaonio Epiri nemore. de qua vid. Med. verſ. 346. & Oed. 726. h Solis radios arcet. i Alij, *totum*.

Gemit illa multo vulnere impresso minax,
Frangitq; cuneos, resilit excussus chalybs,
k Vulnusq; ferrum patitur, & truncum fugit.
Commota tandem est; tunc cadens lenta morâ
Duxit ruinam. protinus l radios locus
Admisit omnes, sedibus pulsæ suis.
*Volucres pererrant nemore succiso * diem,*
Quæruntq; lassis garrula pinnis nemus.
Jamque omnis arbor sonat, & m sacræ quoque
Sensêre quercus horridam ferro manum,
Nullique priscum profuit ligno nemus.
Aggeritur omnis sylua, & n alterna trabes
In astra tollunt Herculi o angustum rogum,
Rapit alta flammas pinus, & robur p tenax,
Et breuior ilex sylua. contexit pyram
q Populea sylua, q frondis Herculeæ nemus.
At ille, vt ingens nemore sub r Nasamonio
Æger reclini pectore admugit leo,
Fertur. quis illum credat ad flammas rapi?
Vultus petentis astra, non ignes, erant.
Vt pressit Oeten, ac suis oculis rogum
Lustrauit, omnes s fregit impositus trabes,
Arcumq; poscit: Accipe hæc, inquit, t fatæ
Paratæ, dona; munus Alcidæ cape.
Has Hydra sensit: his iacent u Stymphalydes,
Et quidquid aliud crimus vici malum,
x Victrure felix: has enim y nunquam irritas
Mittes in hostes, siue de medio voles
Auferre volucres nube, descendent aues,
Et certa prædam tela de cœlo ferent.
Nec fallet vnquam dexteram hic arcus tuam:
Librare telum didicit, & certam dare
Fugam sagittis, ipsa non fallunt iter
Emissa neruo tela. tu tantum, precor,
Accommoda ignes, & z facem extremam mihi.
Hic a nodus, inquit, nulla quem capiet manus,
Mecum per ignem flagret, hoc telum Herculem
Tantùm sequatur. hoc quoque acciperes, ait,
Si ferre posses. adiuuet domini rogum.
Tum rigida secum b spolia Nemeæi mali
Arsura poscit. c latuit in spolio rogus.
Ingemuit omnis turba; nec lacrymas dolor
Cuiquam remisit. mater d in luctum furens

Diduxit

k Hebetatur nec diffindere valet.
l Quod supra v. 1619. dixit *figus umbras perdit.*
* Al. *leg. domus.*
m Incæduæ & Ioui consecratæ.
n Alternatim positæ.
o Al. *Augustu* Qui *angustum* retinent exponunt *Herculi in arctâ.* expositio nimis arcta & pressa. non placet. ego dici arbitror *pyramidali ascendentem formam in altum & angustum.*
p Solidum.
q Herc. Fu. v. 892.
r Libyco. Nasamones autem Libyæ pop. ex naufragijs & raptu ad Syrtes viuentes.
s Pondere suo.
t Philoctetæ.
u Herc Fu. v. 233.
x Lipsius. ex. m. s. l. *virtute felix iuuenu, hæ nunquâ irritæ,* &c.
y Herc. Fu. v. 989.
z Funebrem qua rogus accendebatur. id est, incende mihi rogum. quod defuncto necessitudine deuincti præstabant officium. sed aduersâ facie.
a Claua. Apollod. σιδηρᾶ δὲ ἦν ὅλη ἀλκῆς.
b Pellem leonis Nemeæi.
c Pellis rogum summum texit.
d Luctui nimium indulgens.

1670
1675
1680
1685
1690
1695
1700
1705

Diduxit [e] avidum pectus, atque utero tenus
Exerta, vastos ubera in planctus ferit:
Superosque & ipsum vocibus [f] pulsans Iovem
Implevit omnem voce fœmineâ locum.
Deforme letum mater Herculeum facis:
[g] Compesce lacrymas, inquit: introrsus dolor
Fœmineus abeat. Juno cur lætum diem
[h] Te flente ducat? pellicis gaudet Iuæ
Spectare lacrymas. contine infirmum [i] ieçur
Mater: nefas est [k] ubera atque uterum tibi
Laniare, qui me genuit. [l] & dirum fremens
Qualis per urbes duxit Argolicas canem,
Cum victor Erebi Dite contempto rediit
Tremente fato; talis incubuit rogo.
Quis[m] sic triumphans lætus in curru stetit
Victor? quis [n] illo gentibus vultu dedit
Leges [o] tyrannis? quanta pax obitus tulit?
[p] Hæsere lacrymæ. cecidit expulsus dolor
Nobis quoque ipsis, nemo morituro ingemit.
Jam flere pudor est. ipsa, quam sexus iubet
Mœrere, [q] siccis hæsit Alcmenæ genis;
Stetitq; nato pene iam similis parens.
NV. Nullasne in astra misit ad superos preces
Arsurus, aut in vota respexit Iovem?
PH. Iacuit sui securus, & cœlum intuens,
Quæsivit oculis [r] arce an ex aliquâ pater
Despiceret illum. tum manus tendens ait:
Quacumque [s] parte prospicis natum, pater,
[t] Iste est pater, quem nocte commissâ dies
Quæsivit unus. si meas laudes canit
[t] Utrumque Phœbi litus, & [u] Scythiæ genus,
Et omnis [x] ardens ora, quam torret dies.
Si pace tellus plena, si nullæ gemunt
Urbes, nec aras [y] impius quisquam inquinat;
[a] Si scelerâ desunt, spiritum admitti nunc precor
In astra. nec me mortis infernæ locus,
Nec mœsta nigri regna conterrent Iovis:
Sed ire ad illos [b] umbra, quos vici, Deos,
Pater, erubesco. nube discussâ diem
Pande, ut Deorum vultus ardentem Herculem

[e] Planctus & pœnæ avidum.
[f] Compellans.
[g] μήδ' ὑμᾶς Δὸς κλαυτ. κάρτιστος φιλόκλαιος γένοιο.
[h] Tuis insultans lacrymis.
[i] Affectus. quorum iecur sedes sup. vers. 379.
[k] Pro more lugentium. vide Troad. vers 82.
[l] Et hoc dicto, Herc. dirum fremens qualis duxit, &c. Herc. Fur. vers 809.
[m] Vt ille rogo.
[n] Tam læto & sereno.
[o] Rex, τύραννος. sic enim primitus Græcis usurpatum.
[p] Cessavere.
[q] Non lacrymantibus.
[r] Cœli.
[s] Ego sum filius ille tuus quem geminata nocte genuisti. Herc. Fu. vers. 24.
[t] Oriens & occidens.
[u] Septentrio.
[x] Meridies.
[y] A tyrannis oppressæ.
[z] Al. Impias utrumq; erecte, intelligit autem Busiridis aras.
[a] Si scelerati homines: mea opera devicti cessent.
[b] τύπος, εἴδωλον nudum simulachrum, quod (animâ vel in cœlum unde deducta est, vel in alia corpora migrante à corpore quod in elementa dissolvitur) petit inferos.

c Revocat, corrigitque ſupremam vocem *cogere.*
d Inferis, mortis loco.
e Quę per vitam ſtrenuè feci non tàm aſtra merentur, quàm mors hæc acerba, quam fortiter fero.
f Immortalitatę ne donavit, an ad pœnas damnavit?
g Scil. *Noverca cernat quo feram flammas modo.*
h Philoctetą. Sup. verſ. 1660.
i Tuąne manus dignæ arca & ſagittis meis, quæ trepidat rogum meum incendere.
k Al. *rogat.* Sed minùs deorum eſt aut Iupiter roget.
l Tum faceam rogo ſubdidi.
m Deuitant Herculem quaſi non tentare auſæ.
n Montem Scythiæ.
o Theſſaliæ montem.
p Montem inter Macedoniam & Thraciam.
q Vide Thyeſt. verſ. 768.
r Gigas Med. verſ. 772.
s Herc. Fu. v. 80.
t Intrepidè, non lacrymis, non gemitu.
u Ne nihil agens moriatur, alios ad virtutem adhortatur, monet.

Spectet: licèt tu ſidera & mundum neges
Vltro, pater, cogère. a *ſi voces dolor* 1720
Abſtulerit vllas, pande tum Stygios lacus,
Et redde b *Fatis. approba gnatum priùs.*
c *Vt dignus aſtris videar, hic faciet dies.*
Leve eſt quod aſtum eſt. Herculem genitor priùs
d *Inuenit, an damnavit?* e *hoc poſtque addidit;* 1715
Noverca cernat, quo feram flammas modo.
Flammas poposcit. hoc age, f *Alcidæ comes;*
Non ſegnis, inquit, corripe Oetæam g *facem.*
Quid dextra tremuit? num manus pavida impium
Scelus refugit? redde iam pharetras mihi, 1720
Ignave, iners, inermis. h *en noſtros manus*
Quæ tendat arcus. quis ſedet pallor genis?
Animo faces invade, quo Alciden vides
Vultu iacere: reſpice arſurum, miſer.
i *Vocat ecce iam me genitor, & pandit polos:* 1725
Venio, pater. vultuſque non idem fuit.
Tremente k *pinum dexterâ ardentem impuli.*
Refugit ignis, & reluctantur faces,
Et l *membra vitant: ſed retedentem Hercules*
Inſequitur ignem. m *Caucaſum, aut* n *Pindum, aut* 1730
o *Athon*
Ardere credas, nullus erumpit ſonus.
Tantùm p *ingemiſcit ignis ad durum iecur.*
q *Typhon in illo poſitus immanis rogo*
Gemuiſſet ipſe, quique convulſam ſolo
Impoſuit humeris Oſſan Enceladus ferox. 1735
At ille medias inter exſurgens faces
Semiuſtus ac laniatus, intrepidus, rubens;
Nunc, ô parens Herculea, r *ſic ſtare ad rogum,*
Te mater, inquit, r *ſic decet fieri Herculem.*
Inter vapores poſitus, & flamma minas, 1740
Immotus, inconcuſſus, in neutrum latus
Correpta flectens membra, adhortatur, monet.
s *Gerit aliquid ardens: omnibus fortem addidit*
Animum miniſtris. t *urere ardentem putes.*
Stupet omne vulgus, u *vix habens flammæ fidem.* 1745
Tam placida frons eſt, tanta maieſtas viro.

a Crederes ipſum ira ardentem in ignem agere, non ab eo pati. t Vix credebant cum eſſe ignem.

a Nec properat uri. cumque iam forti datum
Leto satis pensavit, igniferas trabes
Hinc inde traxit, b nimia quæ flamma occupat;
Totasque in ignem vertit, & quia plurimus
Exundat ignis, recipit intrepidus, ferox.
Nunc ora flammis implet. ast illi graves
Luxere barbæ: cumque iam vultum minax
Appeteret ignis, lamberent flamma caput,
Non pressit oculos. Sed quid hoc? mustam intuor
c Sinu gerentem reliquias magni Herculis.
d Crinemque lædens squallidum Alcmenæ gemit.

a Quo pœnæ eo riperetur.
b Lipsius legit *mi xima.*
c Ad utrumque parentem spectabat, relliquias colligere, sinu fovere, & componere, de quâ formâ vide Troad. v. 797.
d Alibi erat mens I. L. cùm reponeret *Cinerem ia. squ.* quod etiam crudè litatis fuisset.

Alc. gerit. neque enim simul gessit & iactavit pietas,

ALCMENA. PHILOCTETES.

Suam ex Herculis morte cladem Alcmena dolet.

TUmete a superi fata. tam b parvus cinis
Herculeus est; huc ille c decrevit gigas.
d O quanta, Titan, in nihil moles dabit!
Anilis, heu me, cepit Alciden sinus.
Hic tumulus illi est. ecce vix totam Hercules
Complevit urnam. quam e leve est pondus mihi,
f Cui totus æther pondus incubuit leve!
Ad tartara olim regnaque, g gnate, ultima
Rediturus ibas: quando ab infernâ Styge
Remeabis iterum? non uti h spolium trabas,
Rursumque i Theseus debeat lucem tibi:
Sed quando solus? k ignis impositus tuas
Compescet umbras, teque Tartareus canis
Inhibere poterit? quando Tænareas fores
Pulsabis. ah, quas mater ad fauces agat?
Quâ mors aditur? vadis ad Manes iter
Habiturus l unum. quid diem questu tero?
Quid misera duras vita? quid lucem hanc tenes?
Quem parere rursus Herculem possum Iovi?
Quis me parentem gnatus Alcmenam suam
Tantus vocabit? ô nimis felix, nimis,

a Mortales qui sapiet aura vesciantur. *vel* Dij, namque Iovis sepulchrum ostendit Creta & Bacchi simulachrum inferos adijt.
b Quem parva capiat urna.
c Decrescendo devenit.
d O Sol, quanta moles in nihil abijt, *suspicor tamen hunc locum. & Titana de Hercule ab amore conceptum fuisse.*
e Quod digitis quinque levatur onus.
f Cœlum. Herc. Fu. vers. 68.
g Cerberum.
h Herc. Fu. vers. 805. Hippol. 840.
i Infernus.
k Vnicum, non

renteabile. *vel* æquè ab omni orbis regione distans, inquiunt interpretes. Quid si dicamus *solum*, id est, sine me? dispiciat lector ex ijs quæ sequuntur.

p Amphitryo Thebanorum dux, mihi coniux, Hero. patet (putative) tu felix, qui intrasti, &c.
q Putativus.
r Tyrannis.
s Patres tyrannos ab Hercule cæsos.
t Filius Busiridis.
u Antæi filius.
x Afrorum, Pœnorum quorum perfidia abijt in gentis notam.
y Si quis Diomedis filium patrem, suis equis obiectum vindicare voluerit - Herc. Fu. vers. 225.
z Humanâ carne pasti.
a Consumetur, impendetur in me.
b Vt in me iras exerceat.
c Ne partus poenam à me exigat Iuno.
d Deorum patris mei Eleutryonis.
e Thebanum quod alluit Ismē. fluuiū.
f Si ipso concubitu perijssem fulmine ut Semele. Hero. Fu. v. 455.
g Cum Iove. Hellenism.
h Te mihi ita fulminatæ ac mortuæ superstitem esse.
i Oppidum inter Argos & Corinthum iuxta quod sylua Nemæa.

Thebanæ comiux. Tartari intrasti loca
Florente gnato; teque venentem inferi 1780
Timuere forsan, quod pater tantùm Herculis
Vel q falsus aderas. quas petam terras anus.
Inuisa r sæuis regibus? si quis tamen
Rex est relictus sæuus: hei misere mihi.
Quicumque s cæsos ingemunt gnati t patres, 1785
A me petent supplicia. me cunctis obuient.
Si quis t minor Busiris, aut si quis u minor
Antæus urbes x perfida terret plaga,
Ego præda ducar. y si quis Ismarios greges
Thracis z cruenti vindicat, carpent greges 1790
Mea membra diri. forsitan pœnas petet
Irata Iuno. totus a uretur dolor.
Secura victo tandem ab Alcide vacat.
Pellex superstim, b supplicia de qua exigat.
c Ne parere possem, fecit hic gnatus mihi 1795
Vterum timendum. quę petam Alcmenę loca?
Quis me locus, quę regio, quę mundi plaga
Defendet? aut quas mater in latebras agat?
Vbique certè nota. si patriam petam,
d Lareas, miseros, Argos Eurystheus tenet, 1800
Orbata Thebas, e regnum & Ismenum petam,
Thalamosq; nostros, in quibus quondam Iovem
Dilecta vidi? prò nimis felix, nimis,
f Si fulminantem & ipsa sensissem Iovem!
Vtinam meis visceribus Alcides foret 1805
Exectus infans! nunc datum est misere, datum,
Videre gnatum laude certantem g Iouis:
Et h hoc daretur scire, quod fatum mihi
Eripere posset! quis memor vivet tui,
O gnate, populus? omneiam ingratum est genus. 1810
Petam i Cleonas? Arcadum an populos petam?
Meritisq; k terram nobilem queram tuis?
l Hesc dira serpens cecidit; m heic ales fera;
n Heic rex cruentus; o heic tuâ fractus manu,
Qui te sepulto p possidet cœlum, leo. 1815
Si grata terra est, populus Alcmenam tuam

k Heins. *Lernam* palude Argivâ.
l In Lerna legendum conijcit vel lege *Terras nobiles.*
m In Arcadia Stymphalis volucris. vel cerva aëripes alata.
n In Ægypto, Thracia, Lybia, Busiris, Diomedes, Antæus.
o Herc. Fu. vers. 223. & Thyest. vers. 853.

Defendat omnis. Thraciasgentes petam,
Hebrũ, populos? hæc quoque est meritis tuis
p *Defensa tellus. stabula cum regno iacent.*
Heic pax cruento rege prostrato data est.
q *Vbi enim negata est? quod tibi infelix annus*
Queram sepulchrum? de tuis totus rogis
Contendat orbis. reliquias magni Herculis
Quis populus, aut quæ templa, quæ gentes colent?
Quis iam petet, quis poscet r Alcmenes r onus
Quæ tibi sepulchra, gnate, quis tumulus sat est?
Hic totus orbis fama erit tumulus tibi.
Quid anime, trepidas? Herculis cineres tene,
Complectere ossa. reliquiæ auxilium dabunt.
Erunt satis præsidia. terrebunt tuæ
Reges vel vmbræ. P v. Debitos gnato quidem
Compesce fletus, mater Alcidæ inclyti.
Non est gemendus, nec graui vrgendus nece,
s *Virtute quisquis abstulit fatis iter.*
Æterna virtus Herculem fieri vetat.
t *Fortes verat mœrere, degeneres iubet.*
AL. *Sedabo questus, vindicem amisi t parens*
Terræ atque pelagi, quaque u purpureus dies
y *Vtrumque x clara spectat Oceanum rotâ.*
Quot misera in vno cernidis gnatos parens?
Regno carebam, regna sed a poteram dare.
Vna inter omnes terra quas matres regit,
b *Votis peperci: nil ego à superis petij*
Incolume nato. quid dare Herculeus mihi
Non potuit c ardor? quis Deus quid quam mihi
Negare potuit? vota in hæc fuerant manu:
Quidquid negaret Iupiter, daret Hercules.
Quid tale genitrix vlla mortalis tulit?
Defleuit d aliquis e mater, & toto fletu
Succisa ferro, bisque septenos greges
Deplanxit vna; f gregibus æquari meus
Quot ille poterat? matribus miseris adhuc
Exemplar ingens deerat: Alcmene dabit. g
Cessate matres, pertinax si quas dolor
Adhuc iubet lugere, quas luctus grauis
h *In sæva vertit, cedite his cunctæ malis.*
Agedum, senile pectus, ô misera manus
Pulsate. & vna funeri tanto sat est
Grandæua annus defecta; quod totus breui

p Interfecto Diomede. Her. Fu. v. 225
q Lipſ. *Vbi ea negata eſt.* q. d. Thraciæ vniuerſæ data eſt pax poſtquam Diomedi vni negata eſt quem interemit.
r Vnam Herculis continentem reliquias quam geſto.
s Quiſquis ab iniuria obliuionis & mortalitatis ſe vindicauit ſibique ſua virtute ad cœlum ſtraxit iter.
t Non ſunt lugendi, qui ſibi virtute ſua nomen æternum aſſecuti ſunt, ſed ij qui nihil in vita egerunt, quo poſteris ſe bene vixiſſe teſtentur.
u Ego mater illius.
x Sol rubens.
y Orientem & occidentem. Indicum & Gaditanum.
z Curru ſplendido.
a Per filium regum victorem.
b Non votis Deos fatigaui. neque enim opus cum mihi non nobili filius ſuppeditaret.
c Ardens amor & virtus.
d Neſcio quis. nimirum Niobe. al. *alius.*
e Here. Fu. v. 389.
f Natorum.
g Exemplar miſeræ matris.
h Vt Nioben.
i *Inuidi? ſuffuſura parem.* vid. Ouid. v. 300.
k Humanum. *vel* Herculis. vrit ſequenti nœnia, alij *genas.*

Iam

Iam quæret orbis? expedi in planctus tamen
Defessa quanquam brachia, ᵏ inuidiam vt Deis
Lugendo facias, adnexa in planctum ˡ genus. 1860

ALCMENA.

Tristis Alcmena nemlam cæuit.

FLete Alcmenen, magnique Iouis
Plangite gnatum, ¹ *cui concepto*
Lux vna peryit, nocteſque duæ 1865
Contulit ᵐ *Eos: ipſa* ⁿ *quoddam*
Plus luce perit. tote pariter
Plangite gentes, quarum ſæuos
Ille tyrannos iuſſit Stygias
Penetrare domos, populiſq; ᵒ *madem* 1870
Ponere ferrum. fletum meritis
Reddite tantis, totus, totus
Perſonet orbis. fleat Alcidem
ᵖ *Cærula Crete; magno tellus*
Clara Tonante: ᑫ *centum populis* 1875
Brachia pulſent.
Nunc ʳ *Curetes, nunc* ˢ *Corybantes,*
ᵗ *Arma Idæa quaſſate manu:*
ᵘ *Armis illum lugere decet.*
Nunc nunc funus plangite ˣ *verum:* 1880
Iacet Alcides non minor ipſo,
Creta, Tonante.
Flete Hercleos, Arcades, obitus,
Nondum ʸ *Phœbo naſcente genus.*
Inga ᶻ *Parthenij* ᵃ *Nemeæq; ſonent;* 1885
Feriantq; grauet ᵇ *Manala planctus.*

¹ Herc.Fu.v.84.

ᵐ Aurora.

ᵒ Subdicorum eade madens.

ᵖ Insula clara incunabulis Iouis cui Herc.filius, *vel* propter taurum Cretensem ab Herc.interfectum. Agam.vers.829.

ᑫ Cretæ ἑκατὸν πόλεων.

ʳ Pop. Cretæ qui ex Idâ Phrygiæ monte in Cretam traiecerunt *vel vt alij* ex Idâ Cretæ monte Opis digitis tactâ nati sunt, vnde & dactyli Idæi dicti, qui quòd ὀρχηστὸν saltantes vel cymbala pulsantes Iouis vagitum celarent ἀπὸ τῆς κυκτηρίας nomen sortiti sunt. alijs ἀπὸ τῶν κόμης dicti quòd antesiorem partem capitis detonsi posteriorem fouebant, *vel* quòd mollium puellarum ritu comam fouerent; quam quia inter saltandum rotarent. ſ. Corybantes dicti. q. κορυβαντιῶντες; alijs tamen à κόρυβ pupilla, quòd vigiles Iouem custodirent: alijs παρὰ τὸ κάρη quòd galeati incederent. Lucianus tamen Corybantas Phrygiæ Cybeles, Curetas Cretensis Iouis sacerdotes esse vult.

ˢ Cymbala, tibiam, tympana, buxum Berecynthium. *vel simpliciter*, arma. Curetes enim primum ὀρχηστὸν saltasse dicuntur, vt Iouis vagitum armorum strepitu obtegerent.

ᵘ Heroëm scilicet fortem.

ˣ Non falsum & imaginarium, vt Iouis quondam.

ʸ Scribendum *Phœbe*. i. Arcades πρωσελήνους. vid. Hippol.v.783.

ᶻ Montis Arcadiæ.

ᵃ Syluæ inter Cleonas & Phliuntem, in qua Herc. Leonem interfecit.

ᵇ Arcadiæ mons.

Poscite

Poscite magno Alciden gemitu:
Stratus vestris[c] setiger oris:
[d] Aleſque ſequi iuſſa ſagittas,
[e] Totum pinnis velata diem.
Flete, Argolici; flete, [f] Cleonæ;
Hic terrentem mœnia quondam
Veſtra leonem fregit noſtri
Dextera nati. Date Sithoniæ [g]
Verbera matres, gelidusq; ſonet
Planctibus Hebrus. flete Alciden,
Quòd non ſtabulis [h] naſcitur infans,
Nec veſtra greges viſtera carpunt.
Fleat [i] Antæo libera tellus,
Et rapta fero [k] plaga Geryone.
Mecum miſeræ plangite gentes:
Audiat ictus vtraque Tethys.
Vos quoque mundi [m] turba eitati,
Flete Herculeos, numina, caſus.
Veſtrum Alcides [n] ceruice meus
Mundum, ſuperi, cœlumque tulit:
Cùm ſtelligeri vector Olympi,
Pondere liber ſpirauit Atlas.
Vbi nunc veſtræ, Iupiter, arces?
Vbi promiſſa regia mundi?
Nempe Alcides mortalis obit,
Nempe ſepultus. quoties [o] telis
Facibuſq; tuis ille pepercit!
Quoties ignis ſpargendus erat?
In meſaltem iaculare facem,
[p] Semelemque puta. Iamno [q] Elyſias,
O gnate, domus, iam litus habes,
[r] Ad quod populos natura vocat.
[s] An poſt raptum Styx atra canem
Præcluſit iter;
Teque in primo limine Ditis
Fata morantur? [t] quis nunc Vmbras
Gnate, [s] tumultus, Maneſq; tenet?
[u] Fugit abductâ nauita cymbâ,
Et Centaurus Theſſala motis
Ferit attonitos vngula Manes?
Angueſque ſuos Hydra ſub vndis
Territa merſit? teque labores
O gnate, timent?

[c] Aper Erymanthius, Mœnalius, Arcadius.
[d] Stymphalides quæ ſolis radios pennis obumbrarunt ſaginis Herc. vel ut alij - - ærei crotali crepitu pulſæ. Theb. v. 412.
[e] Supra verſ. 1654.
[f] Sup. verſ. 1812.
[g] Threſſæ à Sithone monte Thraciæ.
[h] Non alitur pabulum futurum equis Diomedis, paſtisq; vel per Hyppalagen Lipſ. naſcitur.
[i] Sup. v. 24.
[k] Hiſpania. vid. Herc. Fu. v. 232.
[l] Solem Orientem emittens & Occidentem excipiens. vide Herc. Fu. v. 25.
[m] Cœlicolæ.
[n] Herc. Fu. v. 68.
[o] Sup. verſ. 6.
[p] Sup. verſ. 1804.
[q] Troad. v. 942.
[r] Mortis communem omnibus portum.
[s] An quòd olim Cerberum rapuiſti aditum iam tibi negant, ingredique prohibent?
[t] Te ſecundò iam aduenientem.
[u] Fugiunt Charon monſtrorumq; ſimulachra vt quondam Herc. Fu. v. 769.

Fallor,

Fallor, fallor, vesana parens;
Nec te Manes vmbræque timent. 1930
x *Non y Argolico raptæ leoni*
Fuluâ pellis contecta iubâ
Læuos operit dura lacertos;
Vallantq; feri tempora dentes.
Donum pharetræ cessere tuæ. 1935
Telaq; mittet iam a dextra minor.
Vadis inermis, gnate, per vmbras,
Ad quas semper mansurus eris.

x Non enim descendis armatus vt quondam.
y Cleonæo. Sup. vers. 1811.
a Ritus leonis galeæ loco gerebat. Herc. Fu. v. 797.
a Philoctetæ dextra, tuâ minus valida.

HERCVLES. ALCMENA.

Solatur lugentem matrem Hercules in deorum collegium translatus, machinâ autem demissus Herc. ex editiore loco supra episcenium inducitur.

Quid me b *tenentem regna siderei poli,*
c Cœloque tandem c *redditum,* d *planctu iubes* 1940
Sentire fatum? parce. nam virtus mihi
In astra, & ipsos fecit ad superos iter.
AL. *Vnde somus trepidas aures ferit?*
Vnde meas inhibet lacrymas fragor?
Agnosco, agnosco, victum est e *chaos.* 1945
A Styge, gnate, redis iterum mihi:
Fractaq; non semel est Mors horrida.
Vicisti rursus Noctis loca,
f *Puppis & infernæ vada tristia.*
Peruius est g *Acheron iam languidus,* 1950
Et remeare licet soli tibi,
Nec te Fata tenent post funera.
h *An tibi præclusit Pluton iter,*
Et i *pauidus regni metuit sibi?*
Certè ego te vidi flagrantibus 1955
Impositum syluis, cùm pluribus
In cœlum fierent flammæ minis,
Arsisti certè; verùm k *vltima*
Non tenuêre tuas vmbras k *loca.* 1960
l *Quid timuêre tui manes precor?*
Vmbra quoque est Diti nimis horrida.

b Herculem in cœlum relatum alij Engonasim, alij Martis stellam putant.
c *Vel* quòd Iouefatus fuerit. vel ex opinione Platonica, animas priusquàm in corpora demitterentur in cœlo fuisse.
d Viuentium planctu luctuque nimio manes offendi creditum. *Tu manes ne lede meos & parce solutu crinibus, & teneris Delia parce genis. Tibull.*
e Infernum & mors
f Cymbæ Charontis.
g Agam. vers. 12.
h Sup. vers. 1910.
i Ne regnum illi eriperes metuens.
k Inferna, Tartara.
l Quam tui partem timuere manes? an & vmbram tuam? vid. sup. quæ ad vers. 1706.

HERC. *Non me rigentis ſtagna* [m] *Cocyti tenent.* [m] Agnov. verſ. 1935.
Non puppis umbras ſiccva tranſuexit meas.
Iam parce, mater, queſtibus. Manes [n] *ſemel*
Vmbraſque vidi: [o] *quidquid in nobis tui*
Mortale fuerat, ignis iniectus tulit.
Paterna cœlo pars data eſt; flammis tua,
Proinde planctus pone, & quos gnato paret
Genitrix inerti. luctus in turpes eat.
[q] Virtus in aſtra tendit, in mortem timor.
Præſens ab aſtris, mater, Alcides [r] *cano;*
[s] *Pœnas cruentus iam tibi Euryſtheus dabit.*
Curru ſuperbum vicla tranſcendes caput.
Me iam decet ſubire cœleſtem plagam,
Inferna [t] *vinco rurſus Alcides loca.*
AL. *Mane parumper. ceſſit; ex oculis abiit;*
In aſtra fertur. fallor, an vultus putat
Vidiſſe gnatum? [u] *miſera mens incredula eſt?*
Es numen, & te mundus æternus tenet.
[u] *Credo, triumphas; regna Thebarum petam,*
Nouumque templis additum numen canam.

[n] Dum in vivis eram.
[o] Anima cœlum petijt, corpus in cognata elementa, unde ortum, abijt. putabant autem [illegible] illi fautores oportere terrenum illud omne corpori admixtum comburi ut immortalis quis fieret.
[p] Supra verſ. 1835.
[q] Fortes virtus ſua cœlo & immortalitate beat, ignavorum memoriam vnà cum corpore mors absorbet.
[r] Tibi prædico.

[s] Ab Herculis filijs enim & Iolao apud Marathonem poſtea devictus eſt. *vel ut alij* eius ab Hyllo interempti caput ad Alcmenam allatum. [t] Alij *Vito.* [u] Alij *Miſera mens eſt credula* vid. verſ. 312. Herc. Fur. [x] Ex authoritate Ioſ. Scal. ſcribe *Credo, triumphas.* cùm priùs legeretur. *Credo triumphis.*

CHORVS.

Herculi ἀποθέωσιν adſtrat Chorus, novumque numen adorat.

[a] NVnquam Stygias fertur ad umbras
Inclyta virtus. *viuite fortes;*
Nec Lethæos ſæva per amnes
Vos fata trahent: ſed cum ſummas
Exiget horas conſumpta dies,
Iter ad ſuperos gloria pandet.
Sed [b] *tu domitor magne ferarum,*
Orbiſque ſimul pacator ades.
Nunc quoque noſtras reſpice terras;

[a] Sup. verſ. 1835. & 1969.
[b] Hercules.

Et

[b] Monstrum, tyrannus.

Et si quæ nouo [b] bellua vultu
Quatiet populos terrore graui,
[a] *Tu fulminibus frange [c] trisulcis.*
Fortius ipso genitore tuo
Fulmina mittes.

[a] Supra vers. 6.

[c] Trisulcum dicitur fulmen propter ignes trium superiorum siderum ad terram deciduos, quorum summus ex nimio Saturni humore infuscat, ἀφεγγὲς: imus ex ardore Martis cremat dissipatque, λοξόν: medius è clara Iouis subtilitate penetrat etiam illæsis operimentis, κεκαυμένον. Iouis rursus tres datæ sunt manubiæ, minores, quæ moneant; Maiores quæ XII. deorum concilio missæ discutiant: Maximæ, quas Iupiter eorundem nutu inculcatus, accendit, disperdit, imis summa commutat.

995

OCTA-

OCTAVIA.

PERSONÆ.

OCTAVIA.	POPPEA.
NVTRIX OCTAVIÆ.	NVTRIX POPPEÆ.
CHORVS Romanorum.	AGRIPPINA.
SENECA.	NERO.
PRÆFECTVS.	NVNCIVS.

ARGVMENTVM.

Claudius Druſus Cæſar Meſſalinæ, quæ, illi Britannicum & Octaviam pepererat, quòd Silio nupſiſſet, mori iuſſæ, Agrippinam filiam fratris ſui Germanici, viduam Cn. Dom. Ænobarbi Neronis ſuperinduxit; cuius filio Neroni Octaviam ſuam in matrimonium dedit. Claudio & Britannico veneno ſublatis, Nero Imp. Octaviam quam oderat repudiat, Poppeam Sabinam ducit, cuius diuortij cauſa commoti populi tumultum multa cæde reprimit, & Octaviam in Pandatariam ablegatam interfici jubet.

ACTVS PRIMVS.

OCTAVIA.

Vita pertæſa miſerias ſuas deflet Octavia.

IAm vaga cœlo ſidera fulgent,
Aurora fugat: ſurgit Titan
Radiante comâ, mundoque diem
Reddit clarum.
Eia age, tantis onerata malis
Repete aſſuetos iam tibi queſtus,
Atque æquoreas vince [a] Alcyonas;
Vince & [b] volucres [b] Pandionias,

[a] Vide Agamem. verſ. 674.
[b] Luſciniam & hirundinem, in quas mutatæ Procne & Philomela Pandionis regis Athenarum filiæ. Agam. verſ. 665.

Gravior namque bis fortuna tua est.
Semper [c] *genitrix* [d] *deflenda mihi,*
Prima meorum causa malorum,
Tristes quæstus
Natæ exaudi, [e] *si quis remanet*
Sensus in umbris. utinam ante manu
Grandæva sud [f] *mea rupisset*
Stamina Clotho; [g] *tua quam mœrens*
Vulnera vidi, [h]
Oraque fœdo sparsa cruore!
O lux semper funesta mihi!
Tempore ab illo lux est tenebris
Invisa magis.
Tulimus sævæ iussa [h] *novercæ,*
Hostilem animum, vultusque truces.
Illa illa meis [i] *tristis Erinnys*
Thalamis Stygios prætulit ignes:
Teque [k] *extinxit, miserande* [l] *pater,*
Modò [m] *cui totus paruit orbis*
Vitra Oceanum; [f] *cuique Britanni*
Terga dedêre,
[n] *Ducibus nostris antè ignoti,*
Iurisque sui.
[o] *Coniugis (heu me) pater insidys*
Oppresse iaces; servitque domus
Cum prole tua capta [p] *tyranno!*

[c] Messalina. [d] Dedecore tuo *vel* morte *propter seq.* [e] Poëtis hoc familiare, ut simulacris hisce apud inferos maneant memoria & affectus. [f] Vitæ meæ abscidisset telam Parca. Herc. Fur. vers. 558. [g] Claudius Valeriam Messalinam repudiatis Herculanillâ & Æliâ Petinâ uxorem duxit. insatiatæ libidinis mulier præter alia dedecora C. Silio nupsit, quod ubi comperisset Imperator supplicio affecit; illa autem cùm timidè & frustra ferrum pectori & iugulo admovisset, à tribuno tandem confossa interijt.

[h] Agrippinæ. [i] Vid. Med. v. 17. [k] Boleto venenato Claudium Agrippina sustulit. [l] T. Claudi. [m] Namque *Ille Britannos ultra noti Listra ponti & cæruleos Scuta Brigantas dare Romulei Colla catenis iussit, &c.* [n] Noti quidem & tentati Iulio Cæsari sed non subacti: ut & Augusto. [o] Tuæ, Agrippinæ, supra vers. 21. [p] Neroni.

NUTRIX. OCTAVIÆ.

Propter alumnæ suæ Octaviæ calamitatem sublimia & aulicæ vitæ conditionem execratur.

FVlgore primo captus, & facili bono
Fallacis aulæ, quisquis attonitus stupet,
Subito [r] *latentis ecce Fortunæ impetu*
Modò præpotentem [q] *corruit everſam domum,*
Stirpemque Claudij, cuius imperio suis
Subiecerat orbis [f] *parcior fulmen diu.*

[q] Levi *vel* quod etiam malis citra virtutem continet. Al. *Labantis.* [r] Pop. Britanniæ ist. diâ liberi.

f Oceanus, & recepit inuitus c rates.
En a qui Britannus primus imposuit iugum,
Ignota tantis classibus texit freta.
Interque gentes barbaras tutus fuit,
Et sæua maria; coniugis scelere occidit,
Mox illa x gnati. cuius extinctus iacet
y Frater venenis maret infelix soror,
z Eademq; coniux. nec graues luctus valet
Fra coacta tegere. a crudelis viri
Secreta refugit semper, atque b odio pari
Ardens mariti, mutuâ flagrat face.
Animum dolentis nostra solatur fides,
Pietasque frustra. c mutat immitis dolor
Consilia nostra. nec regi mentis potest
Generosus ardor, sed malis vires capit.
Heu quàm nefandum prospicit noster timor
Scelus quod vtinam numen auertat Deûm!

c Nostras, Romanas.
a Sup. vers. 25.
x Neronis sinf. vers. 305.
y Britannicus frater Octauiæ vterinus, Neronis per adoptionem Claudij: quem Nero ut imperium solus & sine æmulo obineret Locustæ veneficæ operâ iustulit.
z Octauia quam duxerat adoptatus à Claudio Nero.
a Maritum auersata, non sustinet sola cum illo esse.
b Octauia Neronem haud minùs odit quàm ipsam Nero. c Dolor facit ut Octauia meorum consiliorum immemor vltionem meditetur.

OCTAVIA. NVTRIX.

Lugentem Octauiam nutrix consolatur, & à vindictâ quam cogitat dehortatur.

O mea d nullis æquanda malis
Fortuna! licèt repetam c luctus
Electra tuos: tibi mœrenti
Cæsum licuit flere parentem;
Scelus vlciscì vindice fratre,
Tua quem pietas f hosti rapuit,
Texitq; fides: me crudeli
Sorte parentes raptos prohibet
Lugere timor, g fratrisque necem
h Deflere vetat, in quo fuerat
Spes vna mihi.
Torque malorum breue solamen.
Nunc in luctus seruata meos,

d Omnibus maios.
e Electra enim apud Sophoclem largiter Agamemnonem ab Ægistho & Clytæmnestra cæsum deflet, expectans interim ut Oreſtes aliquando reuersus patriæ cædem vlciſceretur.
f Matri & Ægistho. vide Agam. vers. 920.

g Britannici sup. v. 44. h Quod tyrannicum & acerbum est. i *Stat magni nominis vmbra. & vt quercus trunco non frondibus effusit vmbram.* Lucan. de Pompeio.

NVT. *Vox en nostras perculit aures*
Tristis alumnæ.
Cessas thalamis inferre gradus
[k] *Tarda senectus?* OC. *Excipe nostras*
Lacrymas, nutrix, festis nostri
Fida doloris. NVT. *Quis te tantis*
Soluet curis, miseranda, dies?
OC. [l] *Qui me Stygias mittet ad vmbras.*
NVT. *Omnia, (quæso) sint ista procul.*
OC. *Non vota meos tua nunc casus,*
Sed fata regunt. NVT. *Dabit afflictæ*
Meliora Deus tempora mitis:
Tu modò blando vince obsequio
Placata virum. OC. *Vincam sæuos*
Antè leones, tigresque truces,
Fera quam sæui corda tyranni.
Odit genitos sanguine claro,
Spernit superos hominesque simul,
[m] *Nec fortunam capit ipse suam,*
Quam dedit illi per [n] *scelus ingens*
Infanda parens. [o] *licèt ingratum*
Diræ pudeat munere matris,
Hoc imperium cepisse; licèt
Tantum munus morte rependat:
Feret hunc [p] *titulum post fata tamen*
Fœmina longo semper in æuo.
NVT. *Animi retine verba furentis.*
Temerè emissam comprime vocem.
OC. *Toleranda* [q] *quamvis patiar, haud vnquam queant,*
Nisi morte tristi, nostra finiri mala.
Genitrice cæsâ, per scelus rapto patre.
Orbata fratre, miserijs luctu obruta,
Mœrore pressæ, coniugi inuisa, ac meæ
Subiecta [r] *famulæ, luce non gratâ fruor;*
Trepidante semper corde, non mortis metu,
Sed sceleris, [s] *abfit crimen à fatis meis:*

[k] Mea, id est, cur ego senio tarda ac sso thalamos Octauiæ aggredi?

[l] Dies se. ille quo moriar.

[m] Secundà Fortunâ ebrius & elatus sibi temperare non potest, nec se intra officij fines continere.

[n] Eadem Claudij mariti & Britannici priuigni. Sup. v. 45.

[o] Licèt matrem Agrippinam cuius maleficijs imperium adeptus est mori iusserit. infra. vers. 305.

[p] Parti filio imperij. quòd per matris suæ scelus imperat Nero.

[q] Lipsius emendat *Quæuis*. hac mente: animo meo moderari & linguam coërcere vis? possem equidem si toleranda paterer: mea autem mala non toleranda, & quæ sola mors finiat.

[r] Poppææ, è familiâ concubinæ (inf. v. 191) equiti quidem Rom. antè nuptæ, quam superinduxit Nero die duodecimo post diuortium Octauiæ. inf. vers. 719.

[s] Nullam meæ mortis meæ prætextatur crimen, quam tamen adulterij criminis postea adeò impudenter insimulauit vt omnibus in quæstione negantibus, Anicetus eam à se dolo stupratam fateretur. Quin & adulterij cum Alexandrino tibicine & abacti partus falso criminabatur.

Mori

Mori iuvabit. pœna nam grauior nece est
Videre tumidos & truces miseræ mihi
Vultus tyranni, iungere atque hosti oscula,
Timere nutus; cuius obsequium meus
Haud ferre posset, fata post fratris dolor,
Scelere interempti; cuius imperium tenet
Et [t] morte gaudet auctor infandæ necis.
Quàm sæpe tristis [u] umbra germani meis
Offertur oculis, [x] membra cùm soluit quies,
Et fessa fletu lumina oppressit sopor?
Modò facibus atris armat infirmas manus,
Oculosque, & [y] ora fratris infestus petit:
Modò trepidus idem refugit in thalamos meos.
Persequitur hostis, atque inhærenti mihi,
[z] Violentus ensem per latus nostrum vapit.
Tunc tremor & ingens excutit somnos pauor,
Renovatq; luctus & metus miseræ mihi.
Adeo his superbam pellicem, [a] nostræ domus
Spolijs nitentem; cuius in manus suam
[b] Stygiæ parentem natus imposuit [c] rati;
Quam dira post naufragia superato mari
[d] Ferro interemit, sæuior pelagi [e] fretis.
Quæ spes salutis post [f] nefas tantum mihi?
Inimica, victrix, imminet thalamis meis;
Odioque nostri flagrat, & [g] pretium stupri
Iustæ maritum coniugis captat caput.
Emergere vndis, & fer auxilium tuæ
Gnatæ inuocanti, genitor; aut Stygios sinus
Tellure rupta pande, quo præceps ferar.
NVT. Frustra parentis inuocas manes tui,
Miseranda; frustra, [g] nulla cui prolis suæ
Manet inter vmbras cura: qui [h] gnato suo
Præferre potuit [i] sanguine alieno satum,
[k] Geuitamque fratris coniugem captus sibi
Toris [l] nefandis [m] flebili iunxit face.
Hinc orta series facinorum, cædes, doli,
Regni cupido, sanguinis diri sitis:

[t] Imperij sorte & parte quæ ipsi ex morte Britannici obtigerat. Lips. itaque *sorte* legendum autumat.
[u] Homicidæ scelerum suorum conscientiâ territi opinioni de furijs & occisorum vmbris scelerato persequentibus viam fecerunt.
[x] λυσιμελὲς.
[y] Neronis illi per adoptionem fratris.
[z] Celeriter agere videtur ensem in latus meum dum perit Neronem mihi inhærentem vsq; mentur.
[a] Augustæ, imperialis.
[b] Solutili, cuius laxatæ nostra gio periret. inf. v. 307.
[c] Infra v. 330
[d] Quæ illi pepercerant.
[e] Matris suæ cædem.
[f] A marito poscit caput meum, quæ vera nouus sim, in præmium stupri.
[g] Cui viuo nulla prolis cura, nedum mortuo.
[h] Britannico.
[i] Neronem quem peperit Agrippina filia Germanici Neroni filio Antoniæ.
[k] Al. *Gnatamq; fratris, coniugem captam sibi*: Al. *Gnatamq; fratre*. id est, Agrippinam filiam sui fratris Germanici, cuius per ius osculi & occasiones blanditiarum amore captus est.
[l] Ad id tempus Romæ inlustris & illicitis, sùm verò Imp. Claudij gratiâ Senatus consulto permissis. vix tamen reperti qui exemplum sequerentur.
[m] Tristibus & infaustis nuptijs. Theb. vers. 263. & 507. Med. vers. 17 adde quod XXX. Senatorum & Romanorum equitum innumerorum cædè nuptias has celebrauit, inter quos

Mactata soceri concidit thalamis [n] *gener*
Victima, tuis ne fieret [o] *hymeneis potens.*
Prò facinus ingens! [p] *femina est munus datus*
Sillanus, & cruor fœdauit suo
Patrios penates, [q] *criminis filii reus.*
Intrauit [r] *hostis (hei mihi) captam domum*
Dolis [s] *nouercæ,* [t] *Principis facilis gener,*
Idemq; [u] *gnatus iuuenis infandi in genu*
Capax q; scelerum, [x] *dira cui genitrix facem*
Accendat, & te iunxit inuitam metu.
Tantoq; victrix facta successu ferox,
Ausa imminere est orbis imperio [y] *sacri.*
Quis tot referre facinorum formas potest,
Et spes nefandas fœmineæ, & blandas dolos
Regnum petentis per gradum scelerum omnium?
[z] *Tunc sancta Pietas exulit trepidos gradus,*
Vacuamq; [a] *Erinnys sæua funesto pede*
Intrauit [b] *aulam; polluit Stygia face*
Sacros penates; iura Naturæ furens
Fasque omne rupit; [c] *miscuit coniux viro*
Venena sæua; cecidit atque eadem sui
Mox scelere gnati. tu quoque extinctus iaces
Defende nobis semper, infelix puer,
Modò fidus orbis, columen Augustæ domus
Britannice, (heu me) nunc leuis tantum cinis,
Et tristis umbra; sæua cui lacrymas dedit
Etiam nouerca, cum rogis artus tuos
Dedit cremandos, membraque & vultus [d] *Deo*
Similes [e] *volanti, flamma feruens abstulit.*
OC. *Extinguat & me, ne manu nostrâ cadat.*
NVT. *Natura vires non dedit tantas tibi.*
OC. *Dolor, ira, mœror, miseriæ, luctus dabunt.*
NVT. *Vince obsequendo potiùs immitem virum.*
OC. [f] *Vt fratrem ademptum scelere restituat mihi?*
NVT. *Incolumis vt sis ipsa, labentem vt domum*
Genitoris olim sobole restituas tuâ.
OC. *Exspectat aliam principis sobolem domus:*
[g] *Me dira miseri fata germani trahunt.*
NVT. *Confirmet animum ciuium* [h] *tantus fauor.*
OC. *Solatur iste nostra,* [i] *non releuat, mala.*
N. *Vis magna populi est.* O. *Principis maior tamẽ*
NVT. *Respicit ipse coniugem.* OC. *Pellex vetat.*
NVT. *Inuisa cunctis nempe.* OC. *Sed cara est viro.*

NVT.

n L. Sillanus Octauiæ sponsus funesto illo nuptiarum die interfectus est.
o Theb. vers. 262.
p Agrippinæ pro munere & victimâ nuptiali datus.
q Incestus criminis conficti & Vitellio illi obiecti.
r Nero hospes, alienus. ut supra v. 137.
s Agrippinæ.
t Te O Octauia in vxorem acceptâ.
u Per adoptionem.
x Med vers. 16.
y Augusti. i. Imperatori Rom. gubernati.
z Quando Agrippina intrauit.
a Agam. v 82. Megæra, discordia.
b Augustam domum.
c Sup. vers. 35.
d Iri vers 305.
e Cupidini volucri alato.
f Fœminæ.
g Quorsum obsequium? neque enim ego vel officijs meis corda tyranni vincam, neque ille potest damna mihi pensare.
h Ex pellice scilicet Poppea quam mihi superducere cogitat.
i Ego non alia quam quæ fratri meo Britannico fata obtigerunt exspecto.
k Qui magnus erat in Octauiam.
l Non minuit, non tollit.

NV. *Nondum uxor est. OC. Iam fiet, & genitrix simul.*

NV. [m] *Iuvenilis ardor impetu primo furit;*
Languescit idem facilè, nec duras dies
[n] *In Venere turpi, cau levis flamma, vapor.*
Amor perennis coniugis casta manet.
Violare primâ quæ toros ausa est tuos,
Animumq; domini [o] *famula possedit diu,*
Iam metuet [p] *eadem, nemye prælatam sibi,*
Subiecta & humilis: atq; [q] *monumenta exstruit,*
Quibus timorem fassa testatur suum.
Et hanc levis fallaxque destitues deus
Volucer Cupido, sit licèt formâ eminens,
Opibus superba; gaudium capiet breve.
Passa est similes ipsa dolores
[r] *Reginâ dejum, cùm se formas*
Vertit in omnes dominus cæli,
Divûmq; pater:
Et modò [s] *pinnas sumpsit aloris;*
Modò [t] *Sidonij cornua tauri;*
[u] *Aureus idem*
Fluxit in imbri. fulgent cœlo
[x] *Sidera Ledæ: patrio residet*
[y] *Bacchus Olympo, Deus Alcides*
[z] *Possidet Hebon, nec Iunonis*
Iam timet iras; cuius gener est,
Qui fuit hostis. [a] *vicit sapiens*
Tamen obsequium coniugis [b] *alteæ,*
Pressusque dolor. sola Tonantem
Tenet æthereo secura toro
Maxima Iuno; nec mortali
Captus formâ decorit altam
Iupiter aulam, tu quoque terris
[c] *Altera Iuno, soror Augusti,*
Coniuxque, graves vince dolores.
OC. *Iungentur antè sæva sideribus freta,*
Et ignis undæ, Tartaro tristi polus,
Lux alma tenebris, vocidæ nocti dies:
Quàm cum scelesti coniugis mente impiâ
Mens nostra; semper fratris extincti memor.
Vtinam nefandi principis dirum caput

[m] ἀεὶ δ' ἐπλετ' ἐφ' ἡδονῇ ἀνδρῶν φρένας ἱμερόεν.

[n] Vt hic, Incestu scilicet. sup. vers. 139.

[o] Sup. vers. 102.

[p] Ne itidem alia sibi præferatur, ut illa mihi.

[q] Signa quibus se iam timere ostendit.

[r] Iuno.

[s] Hippol. v. 299.

[t] Vbi in taurum mutatus rapuit Europam Agenoris filiam regis Sidonis. Hippol. vers. 302.

[u] Vbi Iup. aureus imber factus, per alienas tegulas in Danaës Acrisij filiæ gremium influxit tucumque fecit mulieri.

[x] Castor & Pollux, (alter saltem) Bacchus & Hercules ex Iovis adulterijs nati & in deorum numerum relati. Hippol. Her. Fu. v 455.

[y] Agamem. v. 805 & Herc. Oet. vers. 1427.

[z] Obsequiũ tamen Iunonis prudenter exhibitum & dissimulatus dolor animum Iovis flexit vicitque.

[a] Al. *Alitè Pressusque dolor.* ita Virgil. *Æneid premit altum corde dolorem.*

[b] Quia *Divisum imperium cum Iove Cæsar habet?* anne arguitis, quia soror & coniux Neronis ut illa Iovis? sup. v. 45.

[c] Al. *Altera Iuno, soror Augusti,*

d Fulmine.

e *Humanas motura tonitruo mentes.*

f Prodigijs, cometis mutationem regum portendantibus. *Lucan. mutantem regna Cometen*, infrà verſ. 232.

g Sex enim menſibus, hic, quem nos Neronis principatu latiſſimo (legendum ergò *latiſſimi* pam cap. 17. dixerat detraxiſſe hunc Cometæ invidiam) ſpectandum ſe præbuit. Sen. 7. nat. quæſt. cap. 21.

h In Septentrione. Med verſ. 315. ſemper autem Septentrionem verſus apparent Cometæ, unde & hic motus ſui initium fecit, & per Occidentem in Meridiana pervenit, ubi curſum erigens ſuum obliuiſcit. cap. 29. lib. 7. natur. quæſt.

i Al. leg. *Frigore Arctoo.*

Obruerę[d] *flammis Cœlitum rector paret,*
Qui ſæpe terras fulmine infeſto quatit,
[e] *Mentesque nostras* [g] *ignibus* [e] *terret ſacris,*
Noviſque [f] *monstris! vidimus cœlo iubar*
Ardens, [g] *cometam pandere infeſtam facem,*
[h] *Qua plaustra tardus noctis æternâ vice*
Regit Bootes, frigido Arctoo rigens.
En ipse dirâ [i] *ſpiritu ſævi ducis*
Polluitur orbis, [k] *gentibus clades novas*
Minantia ufera, quas regit[l] *dux impius.*
Non tam ferum [m] *Typhœa neglecto Ioue*
Irata tellus edidit quondam parens.
Hæc gravior illo peſtis. [n] *hic boſtiis deûm*
Homicidium quæ, templa [o] *expulit ſuperos ſuis:*
Cives que patriâ; ſpiritum fratri abſtulit;
Hauſit cruorem matris, & lucem videt,
Fruiturque vitâ, noxiam ut animam trahit?
Prò, ſumme genitor, tela cur fruſtra iacis
[p] *Invicta toties terrę* [q] *regalis manu?*
In tam nocentem dextra cur eſſat tua?
[r] *Vtinam ſuorum facinorum pœnas luat*
[s] *Nero, ipſe Divo Domitio genitus patre,*
Orbis tyrannus, quem premit turpi iugo;
Morumque vitys nomen Auguſtum inquinat.
NVT. *Indignus ille (fateor) eſt thalamis tuis:*
Sed cede fatis atque fortunæ tuæ,
Alumna, quæſo; neve violenti move
Iram mariti. fortitan videx deus
Exſiſtet aliquis; lætus & veniet dies.
O C. *Gravi deorum noſtra iam pridem domus*
Vrgetur irâ: prima quam preſſit Venus,
[t] *Furore miſerę dira genetricis meæ:*
[u] *Quæ nupta demens nupſit* inceſtâ face,

k *Venerum quoque certa dabunt tibi ſigna Cometæ, Illi etiam belli motus feralq; arma minantur. Magnorum & clades populorum, & funera Regum.* l Tyrannus Nero. m Gigantem terræ filium. Thyeſt. verſ. 807. ventum item igneſcentem à τύφω. n Nero. o Vaſa enim ſacra & deorum ſimulachra conflavit. p Fulmina quibus nihil poteſt reſiſtere. q Qua cuncta regis. r Melius hæc è nutricis perſonâ ſedatiora enim quàm quæ conveniant præcedentibus Octaviæ. s Al. *Genere inſtitivo*, id eſt, qui in meliorem ſtirpem inſertus ſtolo ſpurius vitijs ſuis familiam Cæſaream in quam adoptatus eſt inquinat. t Libidine, *qualis ſolet matres furiare equorum.* u Quæ Claudio nupta, profectò illo ad Hoſtiam, C. Silio nupſit. ſup. verſ. 16.

Obliti

Oblita x *nostri, coniugis,* y *legum immemor;*
Illo soluta crine, succincta anguibus,
Vltrix Erinnys venit ad a *Stygios toros,*
Rapta[b] *que thalamis sanguine extinxit faces:*
Incendit iram c *Principis pectus truci*
Cædem in nefandam. d *cecidit infelix parens*
(Heu) nostra ferro, e *meque perpetuo obruit*
Extincta luctu: coniugem f *traxit suum,*
Natumq; ad umbras; g *prodidit lapsam domum.*
NVT. *Renovare luctus parce cum fletu pios,*
Manes parentis neve[h] *solicita tua,*
Graves i *furoris que sui penas dedit.*

x Britannici, meiq;.
y Non permittentium ut mulier vivo marito nec repudiata alteri nubat.
z Med. vers. 16.
a Lethales nuptias. utriq; enim causa exitij fuerunt.
b Ita Cydipp. apud Ovid. Et *fax pro thalami fax mihi mortis adest.*
c Claudij.
d Sup. v. 16.
e Namq; illa extincta duxit Claudius Agrippinam cuius scelere pater meus & frater venenati, ego invita Neroni nupta fui. f Al. *truste.* g Lips. *perdidit.* h Here. Oet. v. 1947. i Med. v. 271. i Sup. v. 255.

CHORVS.

Poppeæ nuptias detestatur Chorus. Octavia fœmineum degenerem, lentam ira & servilem Romanorum arguit patientiam & in scelera Neronis invehitur.

QVæ fama modò venit ad aures,
Vtinam falsò credita,[k] *perdat*
Frustra toties iactata l *fidem!*
Nec nova nostri coniux thalamos
Principis intret. l *teneatque suos*
Nupta penates Claudia proles:
Edat partu pignora pacis,
Qua tranquillus gaudeat orbis,
Servetque m *decus Roma æternum.*
Fratris thalamos sortita tenet
Maxima Iuno, soror n *Augusti*
Sociata toris, cur à patriâ
Pellitur quâ? sancta quid illi
Prodest pietas, o *Diviisique pater?*
[Quid virginitas, castusque pudor?]
Nos quoque nostri sumus immemores
Post fata ducis, cuius prodimus
Stirpem p *levo suadente metu.*
Vera priorum virtus quondam
Romana fuit, verumque genus
q *Martis in illis sanguisque viris.*

k Vtinam non vera sit fama quæ venit, &c.
l Octavia Claudii filia maneat Neroni iuncta, cui pariat liberos amoris mutui pignora & quietæ successionis.
m Imperij decus ætern.
n Sup. vers. 216. Neronis.
o Claudius ex more Rom. imperatorum in deorum numerum relatus, quem tamen ruisus detrusum ad inferos iocatur Seneca in Apocolocyntosi.
p Propter tyranni Neronis metum.
q Propter Romulum & Remum Martis ac Iliæ filios Romæ conditores.

Illi

Illi r *reges hac expulerant*
Vrbe superbos; ultique tuos
Sunt bene manes, s *virgo, dextrâ*
Cæsa parentis, ne servitium
Paterere grave, aut improba ferroe
Præmia victrix dira libido.
Te quoque t *bellum triste secutum est,*
u *Mactata tuâ miseranda manu*
Nata Lucretij; stuprum sævi
Passa tyranni dedit infandi
x *Sceleris pœnas cum Tarquinio*
Tullia coniux; quæ per casi
Membra parentis sæves egit
Impia currus, laceroque seni
Videnta y *rogos nata negavit.*
z *Hoc quoque nostra videre nefas*
Secula; magnum cum Tyrrhenum
Rate ferali Princeps raptam
Fraude parentem misit in æquor.
Properant placidas linquere portus
Iussi nautæ;
Resonant remis pulsata freta;
Fertur in altum provecta ratis,
Quæ resoluto robore labens
Pressa debiscit, sorbetque mare.
Tollitur ingens
Clamor ad astra cum fœmineo

r Tarquinium superbum cum filijs, & Decemuiros.

s Virginia, cuius formâ captus Appius Claudius Xvir illam per libertum qui eam ex ancilla natam falsò asseverabat in servitutem redigere conatus est; cui cùm pater Virginius resistere non posset cultro è proximâ laniena arrepto filiam propriâ manu iugulavit potiùs quàm turpe servitium subiret. quo facinore commotus populus Xviros abire magistratu coëgit.

t A Porsena Hetruscorum rege qui Tarquinios propter Lucretiam à Sexto Tarq. regis filio violatam exactos reducere contendebat.

u Advocatis marito & parente propria manu sibi mortem conscivit ne adulterio consensisse videretur. x Quòd Servium Tullium socerum Tarq. Sup. uxoris consilio interfecit, ut solus regnaret, filiaque scelerata patris in vico Cyprio stratum cadaver carpento prætervecta est. y Solenne fuit, sepulturæ ritum & monumentum patri negavit. z Quo melius appareat locus adieci Tranquilli verba. Nero matrem dicta factaque sua exquirentem acerbiùs & corripientem gravatus primùm honore privavit, mox omni modo vexavit, denique tollere statuit. Quod cum veneno ter tentasset sentiretque antidotis præmunitam; lacunaria, quæ noctu super dormientem laxatâ machinâ deciderent, paravit. Hoc consilio per socios parum celato, ratem solutilem cuius naufragio periret commentus est: atque ita simulatâ reconciliatione iucundissimis literis Baias evocavit ad solennia quinquatrium simul celebranda, &c. unde repetentem Baulos machinoso illo navigio nimis serò à ministris sceleris dissoluto ubi illam nando evasisse comperit, inops consilii L. Agernium libertum Aggrippinæ salvam & incolumem cum gaudio nunciantem obiecto clàm pugione, ut percussorem sibi subornatum arripi constringique iussit, matremque occidi; quasi deprehensum crimen voluntariâ morte vitasset, vide & Tacit. 14. Annal.

Missus

Miſtus planctu, mors ante oculos
Dira vagatur. querit leti
Sibi quiſque fugam:
Alij lacerae puppis tabulis
Hærent nudi, fluctuſque ſecant:
Repetunt alij litora nantes:
Multos mergunt fata profundo:
Scindit veſtes [a] Auguſta ſuas,
Lacerat q́ comas, rigat & maſtis
Fletibus ora.
Poſt quam ſpes eſt nulla ſalutis.
Ardens irâ, jam victa malis;
Hæc, [a] exclamat, mihi pro [b] tanto
Munere reddis praemia, gnate?
Hac ſum, fateor, digna carina,
Quae te genui, quae tibi lucem
Atque imperium nomen q́ dedi
Cæſaris amens. exere vultus
Acheronte tuos, pœniſq́ meis
Paſcere [c] coniux: ego cauſa tuae,
Miſcrande, necis; gnatoque tuo
Funeris auctor.
En, ut merui, ferar ad manes
Inhumata tuos,
Obruta ſæuis æquoris undis.
Feriunt fluctus ora loquentis.
Ruit in pelagus, ſurſum q́, ſalo
Preſſa reſurgit. [d] pellit palmis
Cogente metu fata, & cedit
Feſſa labori, [e] manſit tacitis
In pectoribus ſpreta triſtis
Iam morte fides. multi domino
Ferre auxilium pelago fractis
Viribus audent. brachia quamvis
Lenta trahentem, voce hortantur,
Manibuſq́ leuant. quid tibi ſeui
Fugiſſe maris profuit undas?
Ferro es gnati moritura tui:
[f] Cuius facinus vix poſteritas,
Tardè ſemper credula, credet.
Furit, ereptam pelagoq́ dolet
Vivere matrem
Impius, ingens geminatq́ uefas.

[a] Agrippina.

[b] Imperio ſupra verſ. 45. & 93.

[c] Claudi.

[d] Natando ſe morte eripere tentat.

[e] Famulorum ſpectantium que in litore plerique fidei in Agrippinam Neronis iram poſthabentes illi ſuccurrebant.

[f] Ita immane & horrendum ut vix apud poſteros fidem ſit habiturum.

Ruit

Ruit in misera fata parentis,
Patiturque moram sceleris nullam.
Missus peragit iussa satelles;
Ferat dominæ pectora ferro:
Cædis moriens illa ministrum
Rogat infelix, utero dirum
Condat vt ensem.
Hic est, hic est fodiendus, ait,
Ferro, monstrum qui tale tulit.
Post hanc vocem cum supremo
Mistam gemitu
Animam tandem per fera tristem
Vulnera reddit.

[a] Anycetus liberus pueriti Neronis educator iamque classis apud Misenum præfectus cum Herculeo triearcho, & Oloarito centurione missi ad Agripp. interficiendam.

[b] Cædis moriens illa ministrum — Rogat infelix, utero dirum — Condat vt ensem. Habentur hæc ferè ad verbum in Tacit. 14. Annal. *Exclamauit rogans ministrum, vt vtero dirum ensem conderet, adijciens, hic est hic est fodiendus ferro, monstrum qui tale tulit, post hanc vocem cum supremo mixtam gemitu animam tandem per fera tristem vulnera reddidit.*

ACTVS SECVNDVS.

SENECA.

Philosophum seculi sui vitia detestatus priscæ illi simplicitatem laudat, vtque omnia ludus in deteriora ruerint commemorat.

[i] *An me tollis in altum, vt casu grauiore ruam?*

Quid me potens Fortuna, fallaci mihi
Blandita vultu sorte contentum meâ
Altè extulisti, [i] grauius vt ruerem editâ
Receptus arce, totque prospicerem metus?
[k] *Meliùs latebam procul ab inuidiæ malis*
Remotus inter Corsicæ rupes maris:
Vbi liber animus, & sui iuris, mihi
Semper vacabat, studia recolenti mea.
[l] *O quàm iuuabat (quo nihil maius parens*
Natura genuit operis immensi artifex)
Cœlum intueri, Solis & currus sacros,
Mundique motus, Solis alternas vices,
Orbemque Phœbes, astra quem cingunt vaga,
Latéque fulgens [m] æthereris magni decus!
[n] Qui si senescit, tantus in cæcum chaos

[k] Senecam quasi Iuliæ Germanici F. adulteriorum conscium Messalina criminata fecit vt à Claudio in Corsicam scopulosam insulam relegaretur, vnde, intercedente postmodùm Aggrippinâ, reuocatus Neroni præficiebatur.

[l] Hæc omnia ex consol. ad Helbiam. cap. 4. 5. & 9.

[m] Cœli. [n] Qui si senescit aliquando interiturus vt noua progenies melior nascatur (ex nonnullorum philosophorum sententia) nunc sanè instat tempus quo *Omne in præcipiti vitium stetit.*

Casurus

Cæsurus iterum, nunc adest mundo dies
Supremus ille, qui premat genus impium
Cœli ruinâ; rursus vt stirpem nouam
Generet, renascens melior: vt quondam tulit
[o] *Iuuenis tenente regna Saturno poli.*
Tunc illa [p] *virgo, numinis magni dea,*
Iustitia, cœlo missa cum sanctâ [q] *Fide,*
Terras regebat mitis. [*] *humanum genus*
Non bella norat; non tubæ fremitus truces;
Non arma gentes cingere asserant suas
Muris nec vrbes, peruium cunctis iter.
Commune vsus omnium rerum fuit.
Et ipsa tellus læta fecundos sinus,
Pandebat vltro, iam pijs felix parens,
Et tuta alumnis. [r] *alia sed soboles minùs*
Conspecta mitis. [s] *tertium soleis genus*
Nouas ad artes exstitit; sanctum tamen.
Mox [t] *inquietum, quod sequi cursu feras*
Auderet acres; fluctibus tectos graues
Extrahere pisces rete; vel [u] *calamo leui*
Decipere volucres; premere subiectos iugo
Tauros feroces; [*] *vulnere immunem prius*
Sulcare terram. læsa quæ fruges suas
Interius altè condidit sacro sinu.
[*] *Sed in parentis viscera intraui t suæ*
Deterior ætas; eruit ferrum graue,
Aurumque; sæuas mox & armauit manus;
[*] *Partita fines regna constituit, nouas*
Exstruxit vrbes; tecta defendit suis
Aliena telis, aut petijt prædæ imminens.
[*] *Neglecta terras fugit, & mores feros,*
Hominum cruenta cæde pollutas manus,
[x] *Astræa virgo, siderum magnum decus.*
Cupido belli crenit, atque auri fames.
Totum per orbem maximum exortum est malum,
Luxuria, pestis blanda; cui vires dedit
Roburq; longum [y] *tempus, atque error graui.*
Collecta vitia per tot ætates diu
In nos redundant. seculo premimur graui,
Quo scelera regnant. sæuit impietas furens;
Turpi libido Venere dominatur potens.
[z] *Luxuria victrix orbis immensas opes*
[a] *Iam pridem auris manibus, vt perdat, rapit.*

[o] Recens natus & sub rege Saturno aureus.
[p] Astræa. Thyest. vers. 855.
[q] Quæ Iustitiæ fundamentum est.
[*] Hæc ex Hesiodi Arati & Ouid. descript. nota.
[r] Secunda, argentea, *Auro deterior.*
[s] Ætas ahenea, *Durior ingenijs, & ad horrida promptior arma. Non scelerata tamen.*
[t] Quartum genus.
[u] Sagittâ vel calamo viscato. Al. lect. *Extrahere pisces rete vel calamo leui: Decipere volucres crate: cruentant leues Teneri laqueo; premere, &c. ac calamum* intelligunt arundinem piscatoriam. & *cretem* quæ facili tubicine fulta in volucres sub ea escam appetentes decidat.
[x] Thyest. 855.
[y] Consuetudo qua augescunt tùm vitia tùm virtutes.
[z] *Sanior armis Luxuria incubuit victumque vlciscitur orbem.*
[a] Multa iniustè rapit vt nequiter profundat.

Sed

Sed ecce gressu fertur attonito Nero,
Trucique vultu: quid ferat, metuo, horreo.

NERO. PRAEFECTVS. SENECA.

Incassùm monet suum Neronem Philosophus, qui tyrannico instituto pertinaciter insistit, proximumque diem nuptijs cum Poppea destinat.

P *Erage imperata:* [b] *mitte, qui Plauti mihi,*
[c] *Sullæque cæsi referat abscissum caput.*
PR. *Iussa haud morabor,* [d] *castra confestim petam.*
S. Nihil [f] in propinquos temerè constitui decet.
NE. [g] Iusto esse facile est, cui vacat pectus metu.
SE. Magnum timoris remedium clementia est.
NE. Extinguere hostē, maxima est virtus ducis.
SE. Seruare ciues maior est [h] patriæ patri.
NE. [i] Præcipere mitem conuenit pueris senem.
SE. Regenda [k] magis est feruida adolescentia.
NE. [l] *Ætate in hac satis esse consilij reor.*
SE. *Vt facta superi comprobent semper tua.*
NE. [m] Stultè verebor, ipse cùm faciam, deos.
SE. *Hoc plus verere, quod licet tantùm tibi.*
NE. *Fortuna nostra cuncta permittit mihi.*
SE. *Crede obsequenti parcius: [o] leuis est dea.*
NE. *Inertis est, nescire quid liceat sibi.*
SE. [o] Id facere laus est, quod decet, non quod licet.
NE. Calcat iacentem vulgus. SE. inuisum opprimet.
NE. Ferrum tuetur principem. SE. meliùs fides.
SE. Decet timeri Cæsarem. SE. at plus [p] diligi.
NE. Metuant necesse est. SE. quidquid exprimitur, graue est.
NE. *Jussisq; nostris pareant.* SE. *iusta impera.*
NE. [q] *Statuam ipse.* SE. [r] *quæ consensus efficiat rata.*

[b] Mitte alios milites in Asiam qui Plauti Rubellij, in Galliam Narbonensem: alios qui Sullæ in Massiliam amoti capita mihi referant. Tac. Ann. 14.
[c] Cæsorum capita ad Neronem retulere Centuriones quibus ille crudelissimè illusit. Sullæ quidem tanquam præmaturâ canitie deformi cap.
[d] Prætoriana quæ ad muros vrbis.
[e] Vt mittam milites percussores qui mandatum tuum exequantur.
[f] In amicos & tibi propinquitate coniunctos.
[g] Si tibi qui mihi, imminerent pericula & metus non omnia ex iusto præciperes.
[h] Bono Imperatori & principi.
[i] Languida hæc tua præcepta magis conuenirent pueris. [k] Quàm pueritia. [l] Nempe *Ingenium & rerum prudentia velox Ante pilos venit.* [m] Quorsum timeam deos quos sibi quisq; ex superstitione suâ facit, qualisq; Claudius est quē ego nuper indignè conseerauis? [n] Inconstans dea est Fortuna. [o] *Nec ubi quid liceat, sed quid facisse decebit Occurrat.* Πρὸς φιλοῦ σκοπεῖν οὐκ ἐξεστιν ἀλλὰ δίκαιον καὶ ἀσφαλίστατον. *Non sic exculiē nouicum stantia pila Vt tutatur amor.* [q] Quæ imperata eiusmodi quæ probent ordines Senatorum & equitum sciatque plebs.

NE. [f] *Despectius ensis faciet.* SE. *hoc absit nefas,*
NE. *An patiar ultra, sanguinem nostrum* [t] *peti*
[t] *Invictus, & contemptus ut subitò opprimar?*
Exilia non fregêre summotos procul
Plautum atque Sullam; pertinax quorum furor
Armat ministros scelerum in cædem meam.
[u] *Absentium cum maneat etiam ingens favor*
In urbe nostrâ, qui [x] *fovet spes exulum;*
Tollantur hostes [y] *ense suspecti mihi.*
Invisa coniux pereat, & earum sibi
Fratrem sequatur. [a] *quidquid excelsum est, cadat.*
SE. Pulchrũ eminere est inter illustres viros;
Consulere patriæ; parcere afflictis; ferâ
Cæde abstinere; tempus atque iræ dare;
Orbi quietem; sæculo pacem suo.
Hæc summa virtus: petitur hac cœlum viâ.
[a] *Sic ille patriæ* [b] *primus Augustus parens*
Complexus astra est, colitur & templis Deus.
Illum tamen Fortuna iactavit diu
Terrâ mariq́, per graves belli vices;
Hostes [c] *parentis donec oppressit sui.*
[d] *Tibi numen incruenta summittit suum;*
Et dedit habenas imperij facili manu;
Nutuque, terras, maria, subiecit tuo.
[e] *Invidia tristis victa consensu pio*
Cessit. senatus equitis accensus favor
Plebisque votis, atque iudicium patrum est.
Tu pacis auctor, generis humani arbiter
Electus, orbem tu sacrâ specie regis
Patrem parens: quod nomen, ut servet, petit,
Suosque cives Roma commendat tibi.
NE. [f] *Munus Deorum est, ipsa quòd servit mihi*
Roma, & senatus; [g] *quodque ab invitis preces,*
Humilesque voces exprimit nostri metus.
[h] *Servare cives principi & patriæ graves*
Claro tumentes genere, quæ dementia est,
Cùm liceat vnâ voce suspectos sibi
Mori iubere? Brutus in cædem [i] *ducis,*

[f] Autoritas & prærogativa mea Imperatoria cuius insigne ensem gero, quem quia non satis sævit contemnunt, eos consentire coget. al. *Detectius.*
[t] A coniurantibus in vitam meam. al. *invisu.*
[u] Coniuratorum quos in exilium misi.
[x] Vt me tandem cæso revocentur ab exilio.
[y] Vulgus securi feriebatur, nobiles gladio.
[a] Tyrannicum scitum οὓς τὰ δ' ὑπερέχοντας σκήψασ' κολάσειν, ὄυτω καὶ τὰ ὑπερέχοντας τῆς πολίτου ἐκφεύξειν.
[a] His virtutibus, clementiâ, &c.
[b] Primus è principibus Pater patriæ salutatus, antè verò M. Cato. antè *Roma patrem patriæ Ciceronem libera dixit.*
[c] Iulij Cæsaris qui Octavium sororis suæ filium adoptavit.
[d] Fortuna subiecit tibi numen suum sine bello.
[e] Al. distinguunt. *Invidia tristis victa consensu Pio Cessit Senatus; equitis accensus favor; Plebisque votis; atque iudicium patrum.* [f] Dijs imperium acceptum potius refert (quos tamen supra v. 440. contempsit) quàm se quid Romanis debere agnoscat. [g] Quem de me conceperunt metus eos vel invitos in officio continet. [h] Servare autem cives factiosos, coniuratos in patriæ & principis perniciem, nobilitate suâ fretos superbosque, quæ dementia? [i] C. Iulij Cæs. imp.

A quo [k] *salutem tulerat, armavit manus.*
Invictus acie, gentium domitor, [l] *Iovi*
Æquatus alios sæpe per honorum gradus,
Cæsar nefando civium scelere occidit.
Quantum cruoris Roma tunc vidit sui,
Lacerata toties! ille, [m] *qui meruit piâ*
Virtute cœlum Divus Augustus, viros
[n] *Quot interemit nobiles, iuvenes, senes,*
Sparsos per orbem, cùm suos mortis metu
Fugerent penates, & [o] *trium ferrum ducum*
[p] *Tabulâ notante deditos tristi neci?*
[q] *Exposita rostris capita cæsorum patres*
Vidêre mœsti: flere nec licuit suos,
Non gemere, dirâ tabe polluto foro,
Stillante sanie per putres vultus gravi.
Nec finis huic cruoris aut cædis fuerit.
[r] *Pavêre volucres & feras sævas diu*
Tristes Philippi. [s] *hausit & Siculum mare*
Classes, [t] *viroque sæpe cedentes suis*
Concussus orbis viribus. [u] *Magnus ducum*
Superatus acie puppibus * *Nilum petit*
Fugæ paratis, ipse periturus brevi.
Hausit cruorem [y] *incesta Romani ducis*
* *Ægyptus* [x] *iterum, nunc leves* * *umbras tegit.*
Illic [z] *sepultum est impie gestum diu*
Civile bellum. condidit tandem suos
Iam fessus enses victor, hebetatos ferit
Vulneribus, & continuit imperium metu.
Armis, fideque militis tutus fuit.
[a] *Pietate gnati factus eximiâ Deus*
Post fata consecratus, & templis datus.
[b] *Nos quoque manebunt astra, si sævo prior*
Ense occupâro quidquid infestum est mihi,
Dignaque nostrum lobole sundâro domum.
S E. *Implebit aulam stirpe cœlesti tuam*

[k] Publicam. vel etiam privatam cùm eum semper dilexisset, heredemque de parte scripsisset, unde & confossus ingemuit, *Et tu Brute?*
[l] *Iupiter in cœlo, Cæsar regit omnia terra.*
[m] Primus è Rom. Impp. in deorum numerum relatus Aug.
[n] Cùm bello tùm proscriptione, cui aliquandiu gestit, incæptam crudeliùs exercuit.
[o] Triumvirûm, Lepidi, Antonij, Octavij.
[p] Tab. dictante proscriptos.
[q] Senatores viderunt capita Ciceronis, L. Pauli, aliorumque illustrium virorum affixa suggesto in foro, quod ex rostris navium Antiatum.
[r] Cadaveribus Rom. cæsorum in campis Philippicis in Macedonia ubi pugnatum ab Octavio & Antonio contra & Brutum & Cassium.
[s] In prelio navali contra Sext. Pompeium. [t] Cives, imò fratres cognatosque suos. quod sæpè in civilibus bellis fit. [u] Sic locum hunc distinguit Ia. Rutgersius, quem adi 15. c. l. 2. Var. lect. atque intelligi vult de Sexto Pompeio, qui ab Agrippa primùm, ab Augusto denuò victus navali prelio è Sicilia in Asiam fugit: ubi à Titio ex mandato Antonij interfectus est. Quamvis illa-* *ide Nilo, "Ægypto," umbris bello civili fidato*, M. Antonij fugam & necem innuere videntur. [x] Semel Cn. Pompeij, iterum M. Antonij. [y] Propter Cleopatram Ptolemæo fratri nuptam. [z] Sedorum finitum. [a] A Tiberio filio adoptivo Divus consecratus. sup. vers. 486. [b] Et me quoque suo exsipient Dij consortio, si priùs inimicos sustulero.

[c] *Generata*

Generata Divo, Claudiæ gentis decus,
Sortita fratris, more Junonis, toros.
NE. [d] *Incesta genitrix detrahit generi fidem,*
Animusque nunquam coniugis iunctus mihi.
SE. *Teneris in annis haud sat is clara est fides,*
[e] *Pudore victus cùm tegit flammas amor.*
NE. *Hoc equidem & ipse credidi frustra diu,*
Manifesta quamvis pectore insociabili,
Vultuque signa proderent odium mei.
Tandem [f] *quod ardens statuit ulcisci dolor:*
Dignamque thalamis coniugem inveni meis
Genere atque formâ, [g] *victa cui cedat Venus,*
Iovisque coniux, & ferox armis Dea.
SE. *Probitas, fidesque coniugis, mores, pudor,*
Placeant marito. sola perpetuo manent,
Subiecta nulli, mentis atque animi bona.
[h] *Florem decoris* singuli carpunt dies.
NE. [i] *Omnes in unam contulit laudes Deus,*
Talemque nasci Fata voluerunt mihi.
SE. *Recedat à te, temerè ne credas, amor.*
NE. *Quem submovere* [k] *fulminis dominus nequit,*
Cæli tyrannum, sæva qui penetrat [l] *freta,*
[m] *Ditisque regna, detrahit Superos polo.*
SE. *Volucrem esse Amorem fingit, immitem Deum,*
Mortalis error, armat & telis manus,
Arousque sacros miscuit sævâ face;
Genitumque credit Venere, Vulcano satum.
Vis magna mentis, blandus atque animi calor,
Amor est; iuventâ gignitur; luxu, otio
Nutritur, inter Lætæ Fortunæ bona.
Quem si fovere atque alere desistas, cadit,
Brevique vires perdit extinctus suas.
NE. [n] *Hanc esse vitæ maximam caussam reor,*
Per quam voluptas oritur: interitu caret,
Cùm procreetur semper humanum genus
Amore grato, [o] *qui truces mulcet feras.*
[p] *Hic mihi iugales præferat tedas Deus,*
[*] *Ingetque nostris igne Poppeam toris.*
SE. *Vix sustinere posset hos thalamos dolor*
Videre populi: sanctæ nec pietas sinat!

[c] Octavia sup. vers. 216.
[d] Messalina vulgatum illud protibulum suspectam mihi reddit Octaviam & prolem incertam. *expectas ut tractet mater honestos, Aut alios mores quam quos habet?*
[e] Vbi verecundia impedit quo minus amorem ostendat suum.
[f] Quo ultienis genere suum mei contemptum referre statui.
[g] Cui tres illæ Deæ cedant, ut quondam duæ Veneri sub Paride iudice.
[h] *Forma bonum fragile, &c. Carpitur & spacio fit minor ipsa suo.*
[i] Huic (teste Tacito) cuncta alia fuere præter honestum animum: forma, opes, ingenium, sermo comis, &c.
[k] Iup vid. Hippol. vers. 185. unde hæc.
[l] Nereides, Thetis, Tethys, atque ipse *flagrat Neptunus in undis.* Hippol. vers. 333.
[m] In Proserpinam.
[n] Vt sui simile generet.
[o] *Omne adeò genus in terris hominumque ferarumque Et genus aquoreum, pecudes pictaque volucres In furias ignemque ruunt.* Hippol. v. 337.
[p] Cupido mihi auspex præferat faces nuptiales: vide Theb. v. 263. & 507.
[*] Al. *Ingatque.*

NE. *Prohibebor unus* q *facere, quod cunctis licet?*
SE. r *Maiora populus semper à summo exigit.*
NE. *Libet experiri, viribus fractus meis*
An cedat animis temerè conceptus favor.
SE. *Obsequere potiùs civibus placidus tuis.*
NE. *Malè imperatur, cùm regit vulgus duces.*
SE. *Nihil impetrare cùm valet, iustè dolet.*
NE. *Exprimere ius est,* s *ferre quod nequeunt preces.*
SE. t *Negare durum est.* NE. *Principem cogi nefas.*
SE. u *Remittat ipse.* NE. *Summa sed vitium ferat.*
SE. *Levis atque vana.* NE. *si licet, multos notat.*
SE. *Excelsa metuit.* NE. *non minùs carpit tamen.*
SE. *Facilè opprimetur. merita te* x *Divi patris,*
Ætasque y *frangat coniugis, probitas, pudor.*
NE. *Desiste tandem iam gravis nimium mihi,*
Instare, liceat facere quod Seneca improbat.
Et ipse z *populi vota iampridem moror,*
Cùm portet utero pignus, & partem mei.
Quin destinamus proximam thalamis diem?

q Repudiare uxorem?
r A principibus in sublimi speculâ atque in oculis omnium positis expectant alij ingens viræ & morum exemplar, multa itaque sibi permittit populus quæ tamen principi nequaquam permittit.
s Al. *furor.*
s Alij ferro. Ios. Scaliger leg. *facere quod nequeunt.* hac mente. Quid faciunt preces? eblandiuntur. Quid ferrum? exprimit. Vis adhibenda, ubi preces locum non habent.

t Lips. *Necare*, hoc enim minatus Nero in versu anteriore. Sed cùm populus Octaviæ favens, unam cervicem non habeat, quomodo necari totus queat, non video; itaque cùm sciam rarò principes aliquid negasse populo agminatim petenti; putarim Senecam instillare Neroni, ne se huic opponat multitudini: quam sententiam planè approbat versus sequens *Remittat ipse*, &c. u Ipse princeps cedat aliquantulum de iure suo: etsi flecti reges, quàm vinci non minùs turpe existiment. Hip. v. 736. x Claudij patris Octaviæ, qui te adoptavit. y Animum tuum avertat à Poppea. z Desiderantis ex me prolem legitimam quæ firmet etiam imperium.

ACTVS TERTIVS.

AGRIPPINA.

Ab inferno prodit Agrippina dira aussex faces exitiales præferens nuptijs Poppæa & Neronis, cuius mortem prædicit.

a *Tellure ruptâ Tartaro gressum extuli,*
b *Stygiam cruentâ præferens dextrâ facem*
Thalamis scelistis. c *nubat his flammis meo*
Poppea gnato iuncta, quas vindex manus
Dolorque matris c *vertet ad tristes rogos.*

a In scena exiliebant umbræ scalis Charonijs.
b Funestam, exitialem. Med. vers. 16.
c Vertat nuptialem facem in feralem & funebrem. sup. vers. 260.

a *Manet*

d *Manet inter umbras impiæ* e *cædis mihi*
Semper memoria, manibus nostris grauis
Adhuc inultis, reddita & meritis meis
Funesta merces puppis, & pretium f *imperij*
Nox illa, qua naufragia g *deflaui mea.*
h *Comitum necem, natique crudelis nefas*
Deflere, votum fuerat, haud tempus datum est.
Lacrymis, sed ingens scelere geminauit nefas
Perempta ferro, fœda vulneribus, i *sacres*
Intra penates spiritum effudi grauem
Erepta pelago: sanguine extinxi meo
Nec odia gnati. k *sæuit in nomen ferus*
Matris tyrannus: obrui meritum cupit.
l *Simulacra, titulos destruit, mortis metu,*
Totum per orbem, m *quem dedit pœnam in meam*
Puero regendum noster infelix amor.
Extinctus vmbras agitat infestus meas
Flammisq; vultus noxios n *coniux petit,*
Iustat, minatur, imputat o *fatum mihi*
Tumulum p *gnati: poscit* q *auctorem necis.*
Iam, parce, dabitur. tempus haud longum peto.
Vltrix Erinnys impio dignum parat
Letum tyranno; r *verbera, &* s *turpem fugam,*
Pœnasq; queis & t *Tantali vincat sitim,*
u *Dirum laborem Sisyphi,* x *Tityi alitem,*
y *Ixioniſque membra rapientem rotam.*
Licèt exstruat marmoribus, atque auro tegat
Superbus aulam; limen armatæ ducis
Seruent cohortes; mittat immensas opes
z *Exhaustus orbis;* a *supplices dextram petant*
Parthi cruentam; regna, diuitias ferant:
Venie. dies tempusque, quo reddat suis
Animum nocentem b *sceleribus,* c *iugulum hostibus,*

d *Cura nunquam ipsa in morte relinquunt.* v. 615. Oedip.
e Sup. v. 306.
f Neroni meâ operâ parti. sup. v. 327.
g V. 325. sup.
h Crepcrij Galli, & Aceroniæ.
i In villâ Augustâ Lucrini lacus.
k Natalem Agrippinæ inter nefastos referri dies à Senatu impetrauerat Nero, statuas demolitus, nomen & titulos vbique ipsam; eius memoriam delere conabatur.
l Mortem ijs minatus quicunq; mei simulachra habuerint.
m Cuius orbis imperium ego infelix illi dedi vt & mihi vitâ eripere posset.
n Claudius.
o Al. *fatum mihi Tumulumq; gnati poscit auctorem necis.* Quæ lectio historiam respicit. Mors enim eius celata est dilataque sepultura donec circa successorem omnia ordinarentur.
p Britannici.
q Neronem.
r Vbi desciuisse Galbam & Hispanias cognouit collapsus diu inter mortuos iacuit; ut resipuit, capite conterberato actum de se pronunciauit. s Hostis à senatu iudicatus & quæsitus ut puniretur more maiorum, nudo pede & tunicatus conscenso equo fugit ad Phaontis suburbanum, in quod vt etiam introiuit quadrupes per effossæ cauernæ angustias receptus est. t. Thyest. v. 152. Nero autem dum clandestinus ad villam introitus pararetur, aquam ex subiectâ lacunâ potaturus manu hausit, *& hac inquit est decocta Neronis.*
u Hippol. vers. 1126. x Hippol. vers. 1220. y Herc. Fu. vers. 749. z Exactionibus. a Quod non fecerunt rebellantes autem Armeniam inuaserunt.
b Supplicijs quæ tantis sceleribus debentur. c Vbi appropinquasse equites audijt, quibus præceptum vt viuum eum attraherent, ferrum trepidanter iugulo adegit.

d Fugientibus custodibus nec reperto cuius manu periret pereussore, *Ergo* inquit *nec amicum habeo nec inimicum.*

e Fame & siti interpellante, panem quidem sordidum oblatum aspernatus est, aquæ autem tepidæ aliquantum bibit.

f *Emph.* I me non ablegandus al. *necum occidisses*, id est, mihi commortuus fuisses infans & innocens.

g Infelix Britannici nouerca, Claudij coniux, Neronis mater.

d *Desertus, & destructus, & e cunctis egens.*
Heu, quò labor, quò vota ciderunt mea!
Quò te furor prouexit attonitum tuus,
Et fata, gnate? cedat vt tantis malis
Genetricis ira, quæ tuo scelere occidit!
Vtinam antequàm te parvulum in lucem edidi,
Alitique, sæuæ nostra lacerassent feræ
Viscera! sine vllo scelere, sine sensu innocens
f *Meus occidisses: iunctus atque hærens mihi,*
Semper quietam cerneres sedem Inferûm,
Proauos, patremque, nominis magni viros.
Quos nunc pudor, luctusque perpetuus manet
Ex te nefande, meque, quæ talem tuli.
Quid tegere cessо Tartaro vultus meos,
g *Nouerca, coniux, mater infelix meis?*

OCTAVIA. CHORVS.

Octauia dissimulatâ tristitiâ fiorentem sibi pop. orat, ne de uortum sui lugeat. Chorus tamen ipsius vicem dolet.

h Principis nuptiali, geniali.

i Poppea. sup. v. 102.

k *Certè soror*, inquit Iuno. vid. Her. Fu. 1. v.

l Sed vnde tibi, O demens Octauia vitæ spes fi ad memoriam reuocâ. is Claudium patrem meum, Neronis socerum, & Appium Silanum patrem Iunij Silani mihi desponsi. & pro victimâ nuptiali cæsi. sup. vers. 144. a Nerone ad firmandas nuptias trucidatos; idem te manet lethum seruatam victimam in hunc nuptiarum diem. Raphelengius ex fide eodicum Ortelij legit *Scelerum diri, &c.*

P *Arcite lacrymis vrbis* h *festo*
Lætoque die; ne tantus amor,
Nostri quæ fauor Principis acres
Suscitet iras, vobisque ego sim
Caussa malorum. non hoc primùm
Pectora vultus mea senserunt.
Grauiora tuli. dabit hic nostris
Finem curis vel morte dies.
Non ego sæui cernere cogar
i *Coniugis ora:*
Non inuisos intrare mihi
Thalamos famulæ. k *soror Augusti,*
Non vxor, ero.
Absint tantùm tristes pœnæ,
Lætique metus, l *soceróm diri*
Miseranda viri potes hæc demens
Sperare memor? hos ad thalamos
Seruata diu, victima tandem
Funesta cades. sed quid patrios
Sæpe penates respicis vdis
Confusa genis? propera tectis
Efferre gradus: linque cruentam
Principis aulam.

CHO.

CHO. *En illuxit suspecta diu*
Fama toties iactata dies!
Cessit thalamus m *Claudia diri*
Pulsa Neronis,
Quos iam vltrix Poppea tenet,
Cessat pietas dum nostra, graui
Compressa metu, segnisque dolor.
Vbi Romani vis est populi?
Fregit claros quae saepe n *duces;*
Dedit inuictae leges patriae,
Fasces dignis ciuibus olim;
Iussit bellum, pacemque; feras
Gentes domuit; captos reges
Carcere clusit? grauis en oculis
Vndique nostris iam Poppeae
Fulget imago iunctа Neroni:
° Affigat humo violenta manus
Similes nimium vultus dominae:
Ipsamque toris detrahat altis:
Petat infelix mox & flammis
Telisque p *feri Principis aulam.*

m Octauia Claudij filia.

n Siphacen, Persen, Iugurtham, Herodem, &c.

° Lege *Affigat* vt inf. vers. 786. id est, Quin Poppeae has imagines manus nostra illidat.

p Tyranni, Neronis.

ACTVS QVARTVS.

NVTRIX. POPPEA.

Territa in somno Poppea nutrici narrat somnium; quam illa vana somnium eludens interpretatione solatur.

Quò trepida gressum coniugis thalamis tui
Effers, alumna? quodue secretum petis
Turbata vultu? cur genae fletu madent?
Certè petitus precibus & votis dies
Nostris refulsit. Caesari iuncta es tuo
Taeda iugali. quem tuus cepit decor,
Et q *culpa Senecae; tradidit vinctum tibi*
Genitrix amoris r *maximum numen Veneris.*
O qualis, altos quanta pressisti s *toros*

q Quaenam haec Senecae culpa? an quod dissuadendo Neronem, proterui iuuenis eò magis accendebat animum? an (quod solent delicta discipulorum conferre in magistros) arguitur Seneca non tam erudijsse indolem Neronis quàm armasse saeuitiam? an Senecam mortis Agrippinae insimulat, quae vna maximè his nuptijs obstabat? Namque & Senecae crimini datum scribit Dion quod Agrippinae congrederetur, deinde Neronem ad caedem eius incitasse ut suspicionem hanc à se deriuaret. *prima ratio personae conuenientior, caetera validiores.* r μεγαλη δαιμων ὁ Κυπρις, ἀφροδιτη γαρ θεος.

s Discubitorios.

Residens in aula! vidit attonitus tuam
Formam Senatus, tura cùm Superis dares,
Sacrasque grato spargeres aras mero,
Velata summum flammeo tenui caput.
Et ipse lateri iunctus atque hærens tuo
Sublimis inter ciuium læta omina
Incessit; habitu atque ore lætitiam gerens
Princeps superbo talis emersam freto
Spumante Peleus coniugem accepit Thetin.
Quorum toros celebrasse Cœlestes ferunt,
Pelagique numen omne consensu pari.
Quæ subita vultus causa mutauit tuos?
Quid pallor iste, quid ferant lacrymæ, doce.
POP. *Confusa tristi proximæ noctis metu*
Visuque, nutrix, mente turbatâ feror,
Defecta sensu. læta nam postquam dies
Sideribus atris cessit, & nocti polus,
Inter Nerónis iuncta complexus mei
Somno resolutor; nec diu placidâ frui
Quiete licuit: visa nam thalamos meos
Celebrare turba est mœsta; resolutis comis
Matres Latinæ flebiles planctus dabant;
Inter tubarum sæpe terribilem sonum
Sparsam cruore coniugis genitrix mei
Vultu minaci sæua quatiebat facem:
Quam dum sequor, coacta præsenti metu,
Dilucta subitò patuit ingenti mihi
Tellus hiatu: læta quo præceps, toros
Cerno iugales pariter & miror meos,
In queis resedi fessa. venientem intuor
Comitante turbâ coniugem quondam meum,
Gnatumq; properat petere complexus meos
Crispinus, intermissa libare oscula.
Irrumpit intra tecta cùm trepidus mea,
Ensemque iugulo condidit sæuum Nero.
Tandem quietem magnus excussit timor:
Quatit ora & artus horridus nostros tremor,
Pulsatque pectus: continet vocem timor,
Quam nunc fides pietasq; produxit tua.

c In nuptijs aquæ & ignis sacramenta adhibita quæ calorem & humorem ad fœtum denotarent, hinc faces & thura, necnon vini libatio. neque enim vxor nisi peractis sacrificijs ducebatur.

d Velamento luteo seu rubeo quo nouas nuptas tegi moris erat pudoris gratia. vel subiectionis symbolum.

e Vid Med. v. 58.

f Πέπλοισι δὲ κυδαίνουσι θεῶν γενέθλη Αὐτομέδοντος ἀγώνιον λευκὸν λέχος Ἀμφιτρίτης, &c. Coluth.

g Quod in luctu fieri solet. Troad. 82

h Neronis mater Agrippina.

i Sup. Sup. v. 585.

k Huc ego delata præceps.

l Crispinum equitem Romanum.

m Rufium Crispinum Poppææ gnatum quem impuberem adhuc, quia ferebatur ducatus & imperia ludere, mergendum mari dum piscaretur, seruis ipsius demandauit Nero.

f Coniux, al leg. *Pristinum*, al. *Festinum*. g Noua illa apud inferos. Lips. *meum* scilicet Nero. Kapheleng. *nec Ensemque iugulo*. h *Vox fanicbus hæsit.*

Heu

Hei quid minantur Inferum Manes mihi,
Aut quem cruorem coniugis vidi mei?
NVT. *Quæcunq; mentis agitat infestus vigor,*
Ea per quietem sacer & arcanus k *refert*
Vultusque sensus. coniugem, thalamos, rogos,
Vidisse te miraris, amplexu novi
Hæres meritis? l *sed movent læto die*
Pulsata palma pectora, & fusæ comæ.
Octaviæ lugubria planxerunt sacros
Intra penates m *fratris, &* n *patrium larem.*
Fax illa, quam secuta es, o *Auguste manu*
Prælata, clarum nomen invidiâ tibi
Partum nominatur. p *Inferûm sedes toros*
Stabiles futuros spondet æternæ domus.
Iugulo quòd ensem condidit q *Princeps tuus;*
Bella haud movebit, pace servum teget.
Recollige animum, recipe lætitiam, precor,
Timore pulso. redde te thalamis tuis.
POP. *Delubra & aras petere constituì sacras,*
Cessis r *litare victimis numen* s *Deûm,*
Ut expientur noctis & somni minæ,
Terrorque in hostes vedeat attonitus meos.
Et vota pro me suscipe, & precibus pijs
Superos adora, t *manet ut præsens metus.*

k ἀνῆκτυμεν γὰρ ἔρ-
γον ὅπερ τυλεῖ τὶς
ἐν ὕπνῳ, νυκτὶ δὲ
κἀνει. *Somnia nam*
curas referunt noctu
rna diurnas.
k Reducit ad phantasiam.
l Populi autem planctus super Octaviæ divortio tibi in somno repræsentarus est.
m Neronis.
n Claudij.
o Agrippinæ.
p Terra, cùm sit immobilis. *vel* inferni leges cùm æternæ sint.
q Nero. al. legunt, *tuo*, scilicet iugulo.
r Romani molâ salsâ, Græci vivo flumine nocturnos terrores expiabant,
s ἀλεξικάκων, deorum Auertruncorum; Iovis prodigialis, Apollinis, Telluris; Heroum, ut Herculis Castoris & Pollucis, &c. qui placati infausta somniorum omina credebantur avertere.
t Defluat, abeat, à *mano* : *as.*

CHORVS.

Laudat Chorus Poppeæ formam.

SI vera loquax fama Tonantis
Furta u *& gratos* x *narrat amores;*
Quem modò Ledæ pressisse sinum
Tectum plumis pinnisque ferunt;
Modò per fluctus raptam Europen
Taurum tergo portasse trucem;
Quæ regit, & nunc deseret astra,
Petet amplexus, Poppea, tuos;
Quos & Ledæ præferre potest:

u Furtivos amores stupra.
x A fronte quidem gratos, bellos ac mellitos primùm; μελανέσυς & γλυκυπίκρας quorum exitus amarus super aloën & absynthium.

y Hippol. 299. v. z Hipp. v. 362. a Ord. Deseret astra quæ nunc regit & petet tuos amplexus O Poppea.

b Cui novitatem rei stupenti in gremium per aureum impluvium cecidit. sup. v. 104

Et tibi quondam, b cui miranti
Fulvo Danaë fluxit in auro.
Formam Sparte iactet c alumnæ,
Licet, & d Phrygius c præmia pastor;
Vincet vultus hęc f Tyndaridos, 765
g Qui moverunt horrida bella,
Phrygiæque solo regnà dedêre.
Sed quis gressu ruit attonito?
Aut quid pectore portat anhelo?

c Helenes, candidæ quidem utpote Iove cygno genitæ, teneræ utpote ovo exclusæ.
d Paris.
e Helenam.
f Helenæ Tyndari putativæ filię. g Qui vultus moverunt hor. bell.

NVNCIVS. CHORVS.

Motum populi nunciat ob repudiatam Octaviam nuptiasque Poppęa.

h Quotquot stationis Palatini milites estis.
i Propter insolentiam σωματοφυλάκων. Raphelengius emendat *Excubat.*
k Palatium.
l Prætecti vel tribuni Prætoriani festini ducunt cohortes suas ad præsidia urbis.
m Nec populi etiam victi furor & motus cedit
n Multitudo populi.
o Reddere Octaviæ penates Claudij & Neronis nuptias.
p Indignatio ex his nuptijs.
q κρεμαστήρια, restis & laqueis ex alto deiecta. descendunt statuæ restemque sequuntur.
r Circumdate.

h QVicumque tectis miles i exsultat ducis, 770
Defendat k aulam, cui furor populi imminet.
l Trepidi cohortes, ecce, Prætecti trahunt
Præsidia ad urbis; m victa nec cedit metu
Concepta rabies temerè; sed vives capit.
CHO. *Quis iste mentes agitat attonitus furor?* 775
NVN. *Octaviæ furere perculsa n agmina,*
Et efferata per nefas ingens ruunt.
CHO. *Quid ausa facere, quove consilio, doce.*
NVN. *o Reddere penates Claudiæ Divi parant,*
Torosque fratris, debitam partem imperij. 780
CHO. *Quos iam tenet Poppea concordi fide?*
NVN. *p Hic urit animos pertinax nimium furor,*
Et in furorem temerè præcipites agit.
Quæcunque claro marmore effigies stetit,
Aut ære fulgens ora Poppęę gerens, 785
Afflicta vulgi manibus, & sęvo iacet
Eversa ferro. membra per partes trahunt
q Diducta laqueis: obruunt turpi die
Calcata cœno. verba conveniunt feris
Immista fictis, quę timor recipit meus. 790
r Sepire flammis Principis sedem parant,
Populi nisi iræ coniugem reddat novam,
Reddat penates Claudię victus suos.
Vt noscat ipse civium motus, meâ
Voce, haud morabor iussa Prætecti exsequi. 795
CHO. *Quid fera frustra bella movetis?*

Invicta

Invicta gerit tela Cupido,
Flammis vestros obruet ignes:
[f] *Quibus extinxit fulmina sæpe,*
Captumque Iovem cœlo traxit.
[t] *Læsi tristes dabitis pœnas*
[i] *Sanguine vestro. non est patiens*
Fervidus iræ facilisque regi.
[u] *Ille* [x] *ferocem iussit Achillem*
Pulsare lyram; fregit [y] *Danaos;*
Fregit [z] *Atridem; regna evertit*
Priami; claras diruit urbes.
[a] *Et nunc animus, quid ferat, horret,*
Vis immitis violenta Dei,

[f] *Ille suis sevos compescuit ignibus ignes sæpe Jovis.*
[t] Offensi Neronis. *vel* vos læsi dab. itaque alij leg. *Læsi.*
[i] Amor.
[u] Amor.
[x] Propter ereptam Briseida iratum. Troad. v. 225. *vel simpl.*
[y] Dicuno bello Troiam expugnantes receperandæ Helenæ gratiâ. [z] Agamem. vers. 181. [a] Timeo ne amantis Neronis ira sævum quid moliatur.

ACTVS QVINTVS.

NERO. PRÆFECTVS.

Æstuans irâ Nero propter tumultum populi, in ipsum sæviri iubet, & Octaviam veluti motus causam, deportatam in Pandatariam interfici.

O *Lenta vimium militis nostri manus,*
Et ira patiens post [b] *nefas tantum mea;*
Quod non cruor civilis accensæ faces
Extinguit in nos; cæde nec populi madet
[c] *Funerea Roma, quæ viros tales tulit!*
Admissa sed iam morte puniri parum est,
[d] *Graviora meruit impium plebis scelus.*
Et [e] *illa, cui me civium subicit furor,*
Suspecta coniux & soror semper mihi,
Tandem dolori spiritum reddat meo,
Iramque nostram sanguine extinguat suo.
[f] *Mox tecta flammis concidant urbis meis:*
Ignes, ruinæ, noxium populum premant,
Turpisque egestas, sæva cum luctu fames.
[z] *Exsultat ingens seculi nostri bonis*
Corrupta turba: nec capit clementiam
Ingrata nostram, ferre nec pacem potest,
Sed inquieta rapitur, hinc audaciâ,
Hinc temeritate fertur in præceps suâ.
Malis domanda est, & gravi semper iugo

[b] Motum pop.
[c] Funeribus opleta.
[d] Mox. v. 831.
[e] Octavia.
[f] Hoc postea fecit incendiarius Imperator, & sævientem iam per sex dies septemque noctes ignem ac incendium ipse è turri Mæcenatianâ prospectans lætus flammæ pulchritudine ἀλωσιν Ilij in illo suo scenico habitu decantavit.
[g] Luxuriat (scilicet) ex clementia principis (tyranni) nec patitur longæ pacis mala.

Premenda

Premenda, ne quid simile tentare audeat,
Contraque h *sanctos coniugis vultus meæ*
Attollere oculos. fracta per pœnas metu
Parere discet Principis i *nutu sui.*
Sed adesse cerno, k *rara quem pietas* k *virum*
Fidesque castris nota præposuit meis.
PR. *Populi furorem cæde paucorum, diu*
Qui restiterunt temerè, compressum l *affero.*
NE. *Et hoc* m *sat est?* n *sic miles audisti ducem?*
Compescis? hæc vindicta debetur mihi?
PR. *Cecidêre motus impij ferro duces.*
NE. o *Quid illa turba, petere quæ flammis meos*
Ausa est penates, Principi legem dare,
Abstrahere nostris coniugem caram toris,
Violare, quantum licuit, incestâ manu
Et voce dirâ, debitâ pœnâ vacat?
PR. p *Pœnam dolor constituet in cives tuos?*
NE. *Constituet, ætas nulla quam famæ eximat.*
PR. q *Quam temperet non ira, non noster timor?*
NE. r *Iram expiabit prima quæ meruit meam.*
PR. *Quam poscat, ede; nostra ne parcat manus.*
NE. *Cædem* s *sororis poscit, & divum caput.*
PR. *Horrore victum trepidus adstrinxit rigor.*
NE. *Parcre dubitas?* PR. *Cur meam damnas fidem?*
NE. *Quòd parcas hosti.* PR. t *Fœmina hoc nomen capit?*
NE. u *Si scelera cepit.* PR. *Estne qui sontem arguat?*
NE. *Populi furor.* PR. *Quis regere dementes valet?*
NE. *Qui concitare potuit.* PR. * *Haud quemquam reor.*
NE. x *Mulier, dedit natura cui pronum malo*
Animum, ad nocendum pectus instruxit dolis;
Sed vim negavit, ut ne inexpugnabilis
Esset, sed ægras frangeret vires timor,
Vel pœna; quæ tam sera y *damnatam premit,*
Diu nocentem. tolle consilium, ac preces;
Et imperata perage. y *devectam rate*
Procul in z *remotum litus interimi iube.*
Tandem ut resedat pectoris nostri * *tumor.*

CHORVS.

h Augustos.
i Natui.
k Tigillinum præfectum prætorio; æqualem Imperatori pietate.
l Annuncio.
m Paucorumne cæde?
n Sic executus es Imperatoris mandatum?
o Cur non & nota turba quæ petere flammis ausa est, &c. pro merito pœnas motus dedit?
p Annè iratus pœnas exiges?
q Constituesne pœnas cui non ira, non timor noster ponat modum?
r Illa prima expiabit iram meam quæ meruit.
s Octaviæ.
t Hostisne nomen in fœminam cadit?
u Si scelera caput, & nomen hostis.
* Lipsius legit *Haud quaquam reor mulier*, extrita personâ Neronis.
x Mulier potuit, cui mala mens, malus animus. *vel* Octaviam intellige.
y Octaviam.
z Pandatariam insulam in sinu Caietano. infr. vers. 961.
* Al. leg. *timor.*

CHORVS. OCTAVIA.

Chorus pernicioſum multis fauorem populi fuiſſe ait. mox dura fata mulierum domum Cæſarem commemorat.

O *Funeſtus multis populi*
Diruſque fauor! qui, cùm flatu
Vela ſecundo ratis impleuit,
Vexitque [a] *procul; languidus idem*
Deſeris alto ſæuoque mari.
Fleuit [b] *Gracchos miſeranda* [c] *parens,*
Perdidit ingens quos plebis amor.
Nimiuſq; fauor, [d] *genere illuſtres,*
Pietate, fide, [e] *linguâ claros,*
Pectore fortes, [f] *legibus acres.*
Te quoque, [g] *Liui, ſimile leto*
Fortuna dedit; quem neque [h] *faſces*
Texêre ſui, nec tecta domus.
Plura referre prohibet præſens
Exempla dolor. modò [i] *cui patriam*
Reddere ciues, aulam, & fratris
Voluëre toros; nunc ad pœnam
Letumque trahi, flentem, miſeram
cernere poſſunt. Bene paupertas
Humili tecto contenta latet.
Quatiunt altas ſæpe procellæ
Aut euertit fortuna domos.
Oc. *Quo me trahitis? quodue tyrannus*
Aut exilium [k] *regina iubet;*
Si mihi vitam fracta remittit
Tot iam noſtris euicta malis;
Si cæde meâ cumulare parat
Lucius noſtros; inuidet etiam
Cur in patria mihi ſæua mori?
Sed iam ſpes eſt nulla ſalutis,

[a] A litore in altum.
[b] Tiberium & Caium Gracchos viros populares, qui cùm Tribuni plebis leges Agrarias reducerent, patriciorum, quibus illæ leges ingratæ, odium incurrebant ſuamque perniciem. illeà P. Naſica in concione, hic vbi Capitolinum montem occupaſſet, Opimij cos. iuſſu occiſus. Al. *gnatos.*
[c] Cornelia.
[d] T. Gracchi Sempronij & Corneliæ è Scipionum familia oriundos.
[e] Eloquentiâ impenſè laudatos.
[f] Agrariarum legum ſeu plebiſcitorum auctores acerrimos.
[g] Livi Druſe. qui Trib. pleb. conatus Senatum cum plebe in concordiam reducere, iudicia ut æquâ parte penes ſenatum eſſent & equites lege tulit, quocirca Senatui offenſus domi ſuæ, incertum à quo, interfectus eſt. alij leg. *Leuir*, & Scipionem Africanũ minorem intelligunt. alij *Lenũ* & fortunæ tribuunt: rectiùs *Liui.*
[h] Magiſtratus dignitas. nulli enim tribunis hiſtores. & hæc dictio magis Scipionem reſpicere videtur, qui & domi ſuæ mortuus repertus eſt. nec tamen de Liuio Druſo muto ſententiam.
[i] Octauiam, cui. &c. ciues cernere poſſunt trahi.
[k] Fortuna, quæ regina, hera, domina, cui omnia accepta, omnia expenſa feruntur, & in tota ratione mortalium ſola vtramq; paginam facit. *vel* de Poppea intellige, cùm dixerit priùs, *tyrannus*, id eſt, Nero.

Fratris

[l] Sutilem illam, quam in matris exitium commentus est Nero frater meus. sup. v. 307.

Fratris cerno miserenda[l] ratem.
Hæc est, cuius vecta carinâ
Quondam genitrix, nunc & thalamis
Expulsa soror miseranda vehar;
Nullum Pietas nunc numen habet,
Nec sunt Superi, regnat mundo
Furius[m] Erinnys.
Quis mea dignè deflere potest
Mala? quæ lacrymis nostris quæstus
Reddet[n] Aëdon? cuius pinnas
Vtinam misitæ mihi Fata darent!
Fugerem luctus ablata meos
Penna volucri, procul & cœtus
Hominum tristes, cædemque feram.
Sola in vacuo nemore, & tenui
Ramo pendens, querulo possem
Gutture mœstum fundere murmur.
CHO.[o] Regitur fatis mortale genus;
Nec sibi quidquam spondere potest
Firmum & stabile:
Per quæ casus volvit varios
Semper nobis metuenda dies.
Animum firment exempla tuum
Iam multa, domus
Quæ vestra tulit. quid sævior est
Fortuna tibi? tu mihi primùm
Tot natorum memoranda parens,
Nata Agrippæ, nurus Augusti,
Cæsaris vxor, cuius nomen
Clarum toto fulsit in orbe;
Vtero toties enixa gravi
Pignora pacis:[t] mox exilium,
Verbera, sævas passa catenas,
Funera, luctus: tandem letum
Cruciata diu, felix thalamis
Liuia Drusi; natisque ferum

[m] Furiis Erinnys. Agam. vers. 82.

[n] Aëdon. Agam. à versu. 665. & Her. Oet. à versu. 190.

[o] Oedip. v. 980.

[p] Cæsarea.

[q] Agrippina, M. Agrippæ & Iuliæ filia, nurus Tiberij Augusti Germanico coniugi nouem liberos peperit.

[r] Amoris coniugalis & priuati pignora pacisque publicæ stabilimenta, vt quæ imperij successionem firment.

[s] Hanc, post mortem Germanici nullo sermone dignatus est Tib. mox inter cœnam porrecta à se poma gustare non ausum vocare desijt; deinde Pandateriam relegauit, conuitiantique per Centurionem oculum excussit. Rursus inediâ mori destinanti per vim ore diducto cibum insulciri iussit. Postremò voluntariâ inediâ absumptam criminosissimè fuit insectatus, diem illius natalem inter nefastos referendum impetrauit, & cadauer in Gemonias proijci iussit. [t] Liuia Drusi vxor quia mariti Drusum interfici curârat, Tiberij, cuius nurus erat, neq; tormentis neq; supplicio parcentis, iussu interfecta fuit.

Ruit

Ruit in facinus, pœnamque suam.
ª Iulia matris fata secuta est:
Post longa tamen tempora ferro
Cæsa est, quamvis crimine nullo.
Quid non potuit quondam ˣ genitrix
Tua, quæ rexit Principis aulam,
Cara ʸ marito; ᶻ partuque potens?
Eadem ª famulo subiecta suo
Cecidit diui militis ense.
ᵇ Quid cui licuit regnum in cœlum
Sperare, parens tanta Neronis?
Non funesta violata manu
Remigis ante, mox & ferro
Lacerata diu, sæui iacuit
Victima nati?
OC. *ᶜ Me quoque tristes mittet ad Vmbras*
Ferus, & Manes, ecce, tyrannus.
Quid iam frustra miseranda moror?
Rapite ad letum, queis ius in nos
Fortuna dedit. testor Superos. ᵈ
ᵈ Quid agis, demens? parce precari,
Queis inuisa es, numina Diuûm.
Tartara testor, Erebique ᶜ deas
Scelorum vltrices, & te, genitor,
Dignum ᶠ tali morte & pœnâ:
Non inuisa est mors ista mihi.
Armate ratem, date vela fretis,
Ventisq; petat puppis vector.
Tandem ᵍ Phariæ litora terræ.
CHO. *Lenes auræ, Zephyrique leues,*
Teclam quondam nube æthereâ
Qua vexistis raptam ʰ sæuæ
Virginis aris Iphigeniam;
Hanc quoque tristi procul à pœnâ
Portate, precor, templa ad ʰ Triuiæ.
Vrbe est nostrâ mitior ⁱ Aulis,

ª Iulia Drusi filia; matris Liuiæ fata secuta crimine incerto nec defensione vllâ datâ à Claudio in exilium pulsa, mox cæsa est.
ˣ Messalina.
ʸ Claudio.
ᶻ Britannici prius Germanici dicti, tuique.
ª C. Silio cui nupsit sup. v. 16. vel Narcisso liberto, *Iussit Cæsar cui Claudius omnia, cuius Paruit imperio coniugis occidere iussus.*
ᵇ Quid Agrippina, quæ consecrationem & *deos Diuos* sperare potuit, ut quæ Augusta Claudij coniux, Neronisque mater, non & illa primùm mersa, mox cæsa, &c? Sup. v. 306.
ᶜ Sup. vers. 104.
ᵈ Elegans Aposiopesis. cùm sup. v. 901. dixerit superos non esse, nec curare pietatem numina.
ᵉ Furias. Med. 965.
ᶠ Veneno extingui ab Agrippina quòd Messalinam interfici iusserat, Agrippinam duxeras.
ᵍ Fieri potuit ut mulier consternata se iussu Neronis in Ægyptiam Pharum pro Pandataria deportandam crederet. *vel* quòd ipsa Pandataria vicina Capreis dicta est Pharia terra, vt & Sicilia & regnum Neapolitanum cuius Pandataria pars Pharus dicta Vnde al. legut. *Pandatariæ litoræ terræ.*
ʰ Dianæ Fisceli dis, quæ Iphigeniæ victimæ loco ceruam substituit: suis Iphigeniâ sacris præpositâ. Troad. vers. 161.
ⁱ Agam. 571. vbi pro Iphigenia mactata est.

Et [k] *Maurorum barbara tellus.*
[l] *Hospitis illic cæde litatur*
Numen Superûm: ciuis gaudet
Roma cruore. 970

[k] Propter Antæum. Herc. Oet. v. 24. vel Busiridis aras Herc. Fu. v. 484. quæ in Ægypto quidem, sed & illa

Africæ portio, neque enim nouum est Afros omnes dici Mauros. vel propter Heliopolitas, vel denique simpliciter propter Maurorum barbariem. Lipsi. è coniectura legit *Taurorum* intelligitq; Dianæ apud Tauros in Scythia aram; idque propter sequentia, dicit enim — Illic hospites, Romæ ciues immolantur. Româ itaque Aulis mitior & Taurica.

FINIS.

BRITISH 7 NO 72 MUSEUM

INDEX RERVM MAXIME MEMORABILIVM.

A

ABsyrtus à Medea sorore discerptus *Med. vers.* 44.
Acheron *Agam. vers.* 12
Achelöus *H. Oet.* 300
Achilles, cuius filius *Troad.* 173. latuit in Scyro *ibid.* 204. detectus ab Vlysse *ibid.* 213. à Paride interfectus *ibid.* 345
Actæon *Oed.* 751
Adamantina solida quæque dicta *H. Fu.* 807
Æacus, iudex infernus *H. Fu.* 733
Ægæum mare *Theb.* 313
Ægeus *Hip.* 1160
Aër corruptus *Oed.* 36
Aër purus *Oed.* 232
Æs in magicis usitatum *Med.* 721
Æs Corinthium *Med.* 795
Æternitas Stoicorum. *Tro.* 402
Æther, summus deus *H. Fu.* 1053
Æthiopes bini *H. Fu.* 38
Ætna Encelado impositâ *H. Fu.* 80 & 105
Agaue *Theb.* 7. *Oed.* 616
Agreste numen, Diana *Hip.* 404
Agrippina à Nerone cædi iussa *Oet.* 306. & 360
Aiax Telamonis *Ag.* 208
Aiax Oilei *Med.* 661
Alani *Thy.* 628
Alceſtis *Med.* 662
Alcides cur dictus Hercules *H. Fu.* 356
Alcyones *Ag.* 674
Alpheus, cur sacer. *Thyest.* 116
Althea Meleagrum fil. interfecit *Med.* 779. & 664
Amalthea capra *Med.* 313
Amazones *Hip.* 397. & 574
Amor cur neſciat modum *Med.* 398
Amor philtris non cogitur *H. Oet.* 452
Amphion *H. Fu.* 261 & 914. *Theb.* 566. *Oed.* 612
Ancæus ab apro interfectus *Med.* 644
Anguipedes gigantes *H. Oet.* 169
Anima, in cœlis priùs, Platonicè *H. Fu.* 960
Animam interire. Epicuricè *Tro.* 370
Animam ore legere *H. Oet.* 1342
Antæus *H. Oet.* 24
Antiopa *H. Fu.* 915. *Hip.* 225. & 396
Antipodes *Hip* 929. *Oed.* 1017
Aper Ætoliam vaſtans *Tro.* 315
Aphidnæ *Hip.* 24
Apollo pavit Admeti greges *Hip.* 295
Aquila Rom. *Theb.* 390
In Aquis perire, cur grave antiquis *Ag.* 506
Aras tangere *H. Fu.* 875
Araxes *Oed* 428
Arcades, cur lunâ antiquiores *Hip.* 753
Arces regum *Thy.* 453. 640
Arctos sublimis *H. Fu* 6. *vide* Vrſæ
Arenæ an numerus desit *Med.* 403
Areopagus *H. Fu.* 1142
Argiva Iuno *Ag.* 340
Argo, unde dicta *Med.* 238
Argus carina cur vocalis *Med.* 349
Argonautæ

Argonautæ *Med.*228
Ariadna *Hip.*757. *Oct.*488. & 457
Aries, regni fatum *Thyeſt.*222
Aſtræa *Thyeſt.*855
Aſtyanax *Troad.*307
Athenienſes, indigenæ *Hip.*897
Athenis unde nom. *H.Fu.*912 *H p.* 108
Atiantides *H. Fa.*11
Atlas *H.Oet.*1599
Atrum Chaos *Ag.*481
Attica, unde *H Fu.*1163
Avernus *H p.*1195
Augiæ ſtabulum *H Fu.*247
Auſpicia *Troad.*861. *Thyeſt.*615
Auſpices. nuptijs infauſtis Furiæ *Med.*16. & *Oct.*23

B

BAcchus raptus à Tyrrhenis *Oed.* 449. idem cum ſole *Hip.* 751. *Oed.* 405. in leonem. *H. Fu.* 456. Cur intonſus. *Hip.* 751. Cur cornutus. *Hippol.*753. Indiæ victor *Oct.*114. 425
Bacchi currum trahunt leones, tigres, lynces *Oct.*425. *Hip.*753 *Med* 85
Baſſarides *Oct.*432
Belides *H. Fu.*498.755
Bellona *Agam.*81
Biſtonij *H. Fu.*225
Bœotia, unde dicta. *Oct* 721
Boötes *Med.*315
Immunis aquis *Ag.*69
Briſeis *Troad.*150. & 221
Britannicus veneno extinctus *Oct* 44
Bucina *Thyeſt.*797
Buſiris *H. Fu* 484
Buſtum 661

C

CAdmus Tyrius *H. Fu* 916. *Oct.* 712. interfector ſerpentem *Oct.*736. mutatus in anguem *H.Fu.*392
Cadmei ſerpentis dentes *H. Fu.*359 *Oct.* 730
Canicula *Oct.*39
Cancer & Capricornus *Thyeſt.*852
Carcheſion *Oct.*456
Caſpiæ portæ *Thyeſt.*373
Caſpij montes *H.Fu.*1209
Caſſandra *Troad.* 34. & 966
Caſtor equis bonus *Hip.* 807. *Med.* 88
Centauri *H.Fu.*777. *H.Oet.*497
Cerberus, Plutonis canis, unde, *Oct.* 171. rerum terminus, id eſt, mors *H. Fu.*289. cur triceps *ibidem*
Cereris ſacra *H.Fu.* 302. & 844
Chaos *H.Fu.*629
Chimæra *Med.*827
Chiron *H.Fu.*570. *Thy.*852. *Tro.*830
Chordæ *Agam.*345
Choreæ in ſacris *H.Fu.*878
Chryſeis *Tro.*222. *Agam.*173
Cicadas aureas cur geſſerint Athenienſes *Hip.*897
Cineres ore ſcrutari *Troad* 810
Cirrha *Oed.* 269
Claſſica *Thyeſt.*372
Cocytus *H.Fu.*685. *Ag.*13
Cœlebs, unde *Hippol.* 230
Cœleſtium corporum harmonia *H. Oet.* 1436
Color noctis malus *H.Fu.* 861
Cometes *Oct.*228
Corinthus *Thy.*617. *Oed* 500
Cornua ceu bucinæ *Thy.*572
Coronæ cur in convivijs *Thy.*944
Coronæ plectiles, ſutiles, pactiles *Agam.*357
Corus *Thyeſt.* 576
Corybantes *H.Oet.*1877
Cretes peritiſſimi ſagittarij. *Hip.*812
Crines in funere laniare *Hip.*1176
Cui bono ſcelus, ille nocens *Medea* 276. & 500
Cupido geminus *Hip.*274. *Oed.*282
Cura, unde *Med.*547
Curetes *H.Oet.*1896
Cyaneæ vi. Symplegades.
Cybele turrita *Ag.*682
Cyclades *Thyeſt.* 593
Cyclopea mœnia &c. *H. Fu.*996
Cycnus *Troad.*180
Cygnus an morti vicinus canat *Hip.* 301
Cynoſura Sidonijs obſervata *Med.* 697

D

DAcæ *Thy.*369
Dædalus *Hip.*118. *Oed.*898
Danaides. v. Belides

Decimus

Decimus fluctus *Ag.*495
Delos inſ. fluctuans *H.Fu.*15
Delphines ſaltantes tẽpeſtatis prognoſtica *Ag.*434
Deucalionis diluvium *Tro.* 1037
Diadema *Thy.*542
Diana cut triformis *Hip.*411
Dictynna *Med* 734
Dij coniugales, qui *Med* 1
Dij ferales *Med* 739
Dij Averrunci *Oct.*747
Dij utriuſque ſexus ſunt *H. Fu.* 384
Dij topici *Ag.*388
Dijs ſuperis & inferis ſacra *Oed.*549
Diomedes Thraciæ rex *H.Fu.*225
Diomedes Vlyſſis comes *Tro.* 38
Dirce *Theb.*30.& 126.*Med.*31
Dodonæa quercus *Med.*349.*H.Oet.* 1623
Domina pro uxore *Ag.*261
Dõa Dijs ſuſpenſa *Thyeſt.*657
Dryades *H.Oet.*1053

E

ECho *Tro.*107
Edonij *Oed.*433
Electra cur dicta, quæ prius Laodice *Ag.*96
Elei ludi *H. Fu.* 839
Eleuſina *H. Fu.*301
Encelados Ætnæ ſuppoſitus *H. Fu.* 80
Entheis & ebrijs geminum viſus obiectum *Ag.*721
Entheos *Oed.*628
Ephebi comam alebant *H Fu.*852
Ephemeron herba *Med.*270
Epidaurius deus *Hip.* 1019
Epithalamium *Med.*108
Equus durateus *Ag.*600
Equus Troiæ fatalis *Ag* 621
Erebus *Troad.*176
Erinnys *Ag.*22.vide *Furiæ*
Erycina *Hip.*198
Eryſipelas *Oed.* 187
Eryx *H.Fur.*482. mons. *Med.*706
Eteſiæ *Thyeſt.*128
Eumenides *H.Fu.* 87
Eurypus *H.Fu.*377
Eurytheus propere natus *H. Fur.* 829
Euxinus pontus,unde dictus *Agam.* 65

F G

Euxinus cur ceteris dulcior *Med.*213
Exta *Thyeſt.*703
Extorum caput, partes, ſiſſum *Oed.* 355

F

FAces nuptiales *Thab.*263. & 507. *Med.*112.& 38
Faſces *Hip.*979
Fato omnia ſubijciuntur *Oed.* 980
Favere linguâ *Med.*58
Feralis *H.Fu.*1145
Feſcenninus *Med.*113
Fibræ *Thyeſt.*754
Flamma è puppi regia *Ag.*422
Flammeum *Oct.*692
Fœdus *Theb.*382
Fontes,cur ſacri *Thy.*115
Fores crepuere *H.Oet.*254
Forma bonum fragile *Hip.*758
Fornido, retis genus *Hip.*46. *Oed.* 757
Fortitudini vbi locus *Med* 160.& 166
Fronti nulla fides *Hip.*915
Frigidâ refoventurλάσιαψύχοι. *Agam.*781
Fulmen cur triſulcum *Thyeſt.* 1086. *H.Oet.* 1993
Fulmina varia *Her. Oet.*847. *Thyeſt.* 1079
Fulmineus leo *Ag.*824
Funus,quid *Troad.*601
Furiæ,anguibus crinitæ *H.Fur.*132. *Thy.*97.*Med.*14

G

GÆſa *Hip.*180
Gæruli *Hip.*49
Galearum criſtæ *Hip.*546
Galli ſacerdotes Cybeles *Ag.*680. *Med.*806
Geloni *Oed.*473
Gemini *Thy.*831
Generis ſacra *H.Fu* 1245
Genialis torus *Med.*1
Genius *ibid.*
Gentile poculum *Thy* 985
Genua miſericordiæ ſedes *Tro* 680
Gigantes *Thy* 1080
Gorgones *Med.*829
Gracchi *Oct.*872

H

HArpyiæ *Thy.* 153. à Zethe & Calai fugatæ *Med.*781
Hecate, unde dicta *Hip.*411
Hecates turba *Oed.*569. *Med.*839
Hector *Tro.*126
Hector raptatus bigis Ach. *Troad.* 742
Hecuba in canem *Troad.*978
Hedeiâ cur Bachus coronatus *Oed.* 414
Helice Graijs obſervata *Med.* 696. *H. Fu.*6.
Helle *Thyeſt.*849. *Troad.*1024
Helleſpontus *Theb* 611
Heniochi *Thy.*1046
Hercius Iupiter unde *Tro.*45
Herculis geſta *H.Fu* 214. *H.Oet.*15. Angues gemini iu cunis colliſi. *ibid.* Cerva. *Her. Fu.* 221. Sagittæ certæ. *H.Fu.*989. Sagittæ ad cap. Troiam. *Tro* 133. Opera in gigantes. *H.Fu.* 414. ſervivit Omphale. *H. Fu.*465. vitiavit L. Theſpij filias, & Iolen. *H.Fu.*477. æquavit numerum deorum *Ag.*813
Hercynia ſylva *M.d* 713
Heſperidum horti *H Fu.*234
Heſperus *Hip.*748. *Med.* 71. *Ag.*813
Hexametri inventio *Oed.*232
Hippodamia *Thyeſt* 138
Hippolyte *H.Fu.*245. 542
Hippolytus, primò Demophon dictus, poſtea Virbius *Hippol.*179
Horoſcopus *Oed.*988
Horripilatio, unde *H.Oet.*717
Hoſtiæ auratæ. &c. *Oed.*137
Hyades *Thy.* 851. *Med.*813
Hydaſpes *Med.*724. *H.Oet.*628
Hydra *H. Fu.*240
Hylas *Med.*619
Hymenæus *Theb.*262. *Med.*67
Hymettus *Hip.*23
Hyrcania *Hip.*70

I

IAcchus *Oed.*437
Iaſon, tauros, drac. & devicit *Med.*466
Iaſonis & Medeæ nuptiæ, ubi celebratæ *Med.*481
Icarus *Oed.*893. *H.Oet.*656
Idmon *Med.*652
Iecur amoris ſedes cur. *H. Oet.*178
Ilium dijs conditum *Tro* 479. *Aga.* 645
Impoſſibiles conditiones negant *H.Fu.*373. *Thy* 475
Impotens *H Fu.*737
Inarime Typhoëo iniecta *Thy.* 807
Indus Phœbo propior *Thyeſt.*603. *Oed.*122
Inferi in mundi centro crediti *H. F.* 830
Inferiæ *Theb.* 172. *Tro.*374
Ino *Theb.*23. *Oed.*445
Inſania ex melancholiâ *H.Fu.*953
Interim pro interdum *H. Oet* 486
Iolcos *Troad.*117
Ioui in montibus ſacra fiebant. *H. Oet.*783
Iphigenia cæſa. *Tro.*161. *Oct.*906
Iris *Oedip.*315
Iſthmos Corinthiacus *H.F.*335
Iudices inferni *H.Fu.*732
Iuno Lucina *Med.*2
Iuno τροπαία *Ag.*342
Iupiter, unde dictus *H.Oet.*750
Iupiter cygnus *Hip.*399
Iup. taurus *Hip.*102
Iup. imber aureus *Oct.*203
Ixion *H. Fu.*749

L

LAbyrinthus *Hip.*647
Lacenæ *Med.*76
Læva pars cœli *Thyeſt.*595
Λαμπαδηδρομία *Ag.*347
Laomedontis perfidia *Tr.*131. & 726
Lares *Thy.* 981. *Tro.*643
Laurus, fatidica *Oed.*16
Laurus victoriæ ſignum *Ag.*383
Lemniadum ſcelus *Ag* 560
Leo Nemeæus *H.Fu.*83. & 223
Lesbium vinum *Oed.*496
Lethe *H.Fu.*291. & 679
Libamina *Thyeſt.*981
Litatum mare *Ag* 571
Livia Tiberij iuſſu interfecta *Oct.*932
Livius Druſus Domi ſuæ cæſus *Oct.* 877
Loimios Apollo *Oed.* 109

Loxias Apollo *Oed.*114
Lucernę in convivijs *Thy.*905
Lucifer *Hip.*747
Luci Bacchi *H.Fu.*1286
Lucina *Med.*2
Lucretia à Tarq. violata *Oct.*296
Luctus formula. *Tro.*83
Luna Endymionis formâ capta. *Hip.*308
Luna veneficiorum præses *Med.*728
Luna incantata *Hip.*420
Luna auxiliata ære *Hip.*789 *Med.*794
Luna lucet lumine à sole mutuo *Med.*67
Lunæ bigæ *Ag.*812
Lustrum *H.Fu.*840
Luxus taxator *Thyest.*455
Lycormas idem qui Euenus. *H.Oet.*596
Lycurgus Thracum rex. *H.Fu.*902 *Oed.*471
Lyæus *Oed.*508
Lymphati *Med.*386
Lyncous *Med.*232

M

Machinę πολιορκητικαὶ *Th.*385
Magiæ vis, ritus *Med.*753
Mæander *H.Fu.*683. *Hip.*14
Mænas *Oed.*436
Mare tacitum *H.Fu.*535
Mare Adriaticum *Thy.*362
Mare Erythræum ceu rubrum *H.Fu.*90 *Thy.*370
Massagetæ *Oed.*470
Medeæ scelera *Hip.*561
Media, vnde dicta. *Medea* 709
Megæra *H.Oet.*1005
Meleager à matre extinctus *Med* 644. & 779
Memnon *Tro.*10
Menses lunares *Theb.*530
Messalina *Oct.*25
Minyiæ *Med.*23
Minotaurus *Hip.*616.688
Misericordiæ sedes, &c. *Tro.*683
Mitra *H.Fu.*470
Modi Phrygij, &c. *Tro.*798
Monumentum *Tro* 661
Mopsus vates *Med.*651
Mopsopia *Hip.*820
Mortuis oculos componendi mos *Tro* 786
Mors non timenda *H.Fu.*425. & 1026. *Thy.*367. & 440
Mors miseris neganda *H.Fu.*512 *Med.*1016. *Ag.*989
Myrrha *H.Oet.*196
Myrtilus. *Thy.*138.658
Myrtus cur Veneri sacra. *Oct.*539
Mystæ Cereris. *H.Fu.*846
Mysteria Bacchi *Oed.*531

N

Naues Græcorum, an mille *Ag.*169
Nauplius *Med.*659. *Ag.*513
Naufragatio prima. *Med.*318
Nebris *Oed.*438
Necromantia *Oed.*393
Neoptolemus Deidamiæ filius *Tro.*340
Neptunus pater rerum *Oed.*265
Nero Romam incendit *Oct.*821
Neronis mors *Oct.*625
Nigra ilex *Thy.*653
Nigredo poetis coloris priuatio *Hip.*345
Niobe. *H Fu.*389. *Oed.*613. *Med.*952. *Ag.*370
Noctis stationes *Tro.*436
Noctium fidus *Med* 749
Nouenarius numerus cur perfectissimus *Med.*771
Numerus plur pro singulari. *Theb.*369. *Tro.*567. *Med.*1005. *H.Fu.*1185 *Ag.*192
Nuncij se excusant. *Tro* 512
Nuptiale carmen *Med.*103
Nuptialia sacramenta, Aqua & Ignis *Oct.*690
In Nuptijs ianuæ coronatæ. *Theb.* 57
Nyctileus *Oed.*492
Nysa *Oed.*404

O

Occupare scelus *Ag.*191. *Thy.*203 *H Oet.*435
Oculi ignei *H.Fu.*1011. *Tro.*1146.
Oculis cur forma orbicularis *Oed.* 967

Oedipus, vnde dictus *Oed.813*
Oenomaus *Thyest.138*
Oestrum. *Oed.443*
Olea, Athenienſis *H.Fu.912*
Olenia capella, ſi dus *Med.113*
Olympici ludi *Thy.29*
Olympias *H.Fu.840*
Ophiuchus *Med.697*
Ophionius *Oed 485*
Opimus *H.Fu 908*
Orgia *Oed.421*
Orion *H. Fu 11*
Orpheus. *H.Fu.570. Med. 229. & 625*
Orpheus à Thracijs mulierib. diſcerptus *Med.630*
Oſſa defunctorum componendi mos *Troad 797. H.Oet.1755*

P

PAean *H.Oet.91*
Pallas *H.Fu.900*
Paphia Venus *Oed.539*
Parcæ *H. Fu.558. Oed.982*
Parnaſſus, vnde dictus *Oed.217*
Parrhi fuga *Thyeſt.383. Med.709*
Paſiphaë *Hip.112 & 886*
Peleus exulat *Med.617*
Pelias à filiabus cæſus. *Med.256*
Pelops à patre cæſus. *Thyeſt. 143*
Pe'æ. *Med.214. Ag.216*
Penates qui *Thyeſt.773*
Penthesilea *Tro.241*
Pentheus *Theb.17 Oed.442. & 618*
Perſeis *Med.813*
Pes veli *Med.122*
Peſtis cauſæ *Oed 26*
Paſte cur pereant pecudes prius quàm homines *Oed.133*
Philomela. *H.Fu.145. Ag 665. H.Oet 191*
Phineus *Thyeſt.153*
Phlegethon *Thyeſt.75*
Phœbas *Oed.231. Med 86*
Phyſeter *Hip.1020.*
Phryxi vellus *Troad.1024. Med.179*
Pirene fons *Med.744*
Piſtris *Hip.1026*
Pleiades *Med 96*
Poculum gentile *Thyeſt.980*
Poculum boni genij *Thy 913*
Pœni, vnde *Hip.348*
Poli vertuntur *Hip 960*
Polus deterior, niger, Antarct. *H.Fu.606. & 1103. Agam.730*
Populus Herculi ſacra *H Fu 892*
Portenta mala *Thyeſt.666. Oed. 74*
Præſtites dij *H.Fu.355*
Præſides *Thyeſt1099*
Priamus *Troad.129. Ag.550*
Priami liberi *Troad.32*
Procax *Agam.207*
Procruſtes *Thy.1047*
Prætides *Oed 486*
Prometheus *H.Fu.1108*
Promethei herba *Med.797*
Proſerpina rapta *H Fu. 658*
Proteus *Hip.1200*
Purpura Tyria *Thy.344*
Pyra *Troad 641*
Python *H. Fu.454. Med.699*
Pyrrhus Neopt. μεσαπάτης. *Ag.630*

Q

QVæſitor *Agam.24*
Quirites *Thy.394*

R

REgna tria, Iouis, Nept. Plut. *H Oet.1164*
Rex pro diuite patrono *H. Fu.163*
Rhadamanthus *H. Fu.733*
Rogus *Thyeſt.745*
Rogus, quid *Troad. 661*
Roſtrum *Thy.499*

S

SAcrum piaculare *Oed.316*
Sacerdotes Cybeles & Bellonæ in ſacris ſe cultris ſauciabant *Med.806. Agam.683*
Sanguis, cur ater. *Oed.189*
Sarmatæ *H.Fu 528*
Saturnus παιδοφαγήτης *H.Fu. 419. & 963*
Scæa porta, vnde dicta *Tro.1066*

Scinis *Hip.*1164 & 1218
Scironia saxa *Hip.*1020
Scylla *Thy.*577. *Med.*350
Scythæ vagi *H. Fu.*532
Seneca è Corsica reuocatus *Oct.* 32
Sepulchrum, quid *Tro.*661
Sepulchra violare nefas *Tro.*639
Seres *Thy.*378
Serpens cœlestis Arctous *Med.* 693
Seruus, vnde *Tro.*331
Sicilia olim Italiæ coniuncta *H.Oet.* 80
Signa tria *Theb.*414
Simulachra sola petunt inferos *H.Oct.*1706
Simulachra omnium apud inferos *H. Fu.*776
Siniſtra, infausta *Med.*680
Siniſtra cœli pars *Thy.*595
Sirenes *Med.*335 *H.Oet.*189
Sirius *Oed.*41
Sisyphus *Hippol.*1226
Smintheus Apollo, cur *Ag.*173
Sol ſuperùm parens *Thy.*787
Sol è montibus *H. Fur.*132
Sol è mari *H. Fu.*25
Sol & ſtellæ Stoicis dij *Thy.*890 *Med* 672
Solicitare deos *Med.*171
Somnia referunt curas diurnas *Oct.* 730
Somnia ſub manè certiora *Tro.*167
Somnus *H.Fu.*1065
Sors tertia, ſecunda, &c. *H.Fu* 598 607. & 823
Sortiri iudicia *H.Fu.*731
Spolium, quid. *Tro.*988
Stadium, vnde *Thy.*123. *Hip.*846
Stella cadens *Theb.*431. *Hip* 736
Stymphalides *H.Fu.*823
Styx, iusiurandum deorum *H.Fu.* 711
Summanus *Oed.*559
Suppara *Med.*328
Supponere cultros in sacris *Thyeſt.* 692
Symplegades *H.Fu* 1220 *Med.*341
Syrtes *H.Fu.*422

T

TAcnarus *H.Fu.*586
Talio *H.Fu* 226
Tantali pœna *Thyeſt* 152
Tartarus *Hip.*842
Taurus Cretenſis *Thy.*827
Taurus Marathonius *Hip.*1093
Taurus Ioui non immolatur *H.Fu.* 299. *Med.*60
Tauri igniuomi *Med.*240
Tenebris an ſit color *H.Fu.*861. *Thy* 824
Terra nauigantibus recedit *Med.* 303. *Ag.*439. *Tro.*1046
Terrâ nati *Med.*169
Terra premat grauis vel leuis *Hip.*1274
Terminus *Hip.*536
Terque quaterque *Hip.*691
Textoriæ artes à Pallade inuentæ *Hip.*102
Thebani, cur ſtirps inuicta *Oed.*123
Thebani non in expeditione Troiana *Agam.*313
Theſei tria vota *Hip.*946
Theſeus ab inferis liberatus *H.F.* 805
Theſpiades *H.Fu.*477 *H.Oet.*369
Thule *Med.*379.
Tityus *Hip* 1228
Toxicum *Med* 710
Torpentes lacus *Hip.*1197 *H.Fu.*585 & 713
Tomos, vnde *Med.*133
Tonantes dij, qui *Med* 59
Tonat ſerenus dies *Thy.*262
Tonitru fulmine non prius *H.Oet.* 226
Tonitru *Med.*533
Trachyn *H.Oet.*135 *Troad.*816
Trieterica *H.Oet.*690
Triſtes lacus *Agam.*12 *Troad.*199
Triptolemi dona *Hip.*8
In Triumpho ducti *Tro.*148

V

Troia propriè regio in qua Ilium *Tro.4*
Troia bis capta *Troa.131*
Trophæa *Tro.147*
Troianus ludus cen certamen *Tro.* 776
Tuba *Thy.572*
Tulliæ scelus impium *Oct.300*
Tyndaridę *H.Fu.1455*
Typhoëus *Thy.807*
Typhoëus discors, quid *Med.772*
Tyrrheni in Delphines *Oed.458*

V

VAticinij spiritus, vnde *Oed.271*
Venus eum Marte deprehensa *Hip.123*
Venus orta mari *Hip.273*
Vidua, absente viro *Hip.Ag.154*
Vinum sacris adhibitum *Thy.685*
Virgines in publicum non prodibant *Ag.948*
Virginis à patre cæsa *Oct.192*
Viscera *Thy 763*
Vitta in sacris *Thy. 84*
Vitta nuptialis *Theb 508*
Vmbræ solis ortum morantur *Thyest.* 119. *Ag 55*
Vmbras corporibus negat *H. Fur.* 884
Vmbræ maiores notis apparent *Thy.671. Oed.175*
Vncti in comportationibus *Thyest.* 945
Vrbana vita *Hip.485*
Vrna *H.Fu.190*
Vriæ Arcades *H Fu. 129*
Vriæ non tinguntur æquore *Thyest.* 476
Vstrina *Troad.661*
Vua apum *Oed.602*

Z

ZEtes & Calais *Med.231*
Zethus *H.Fu.915. Theb.20. Oed.* 611
Zodiacus *Thyest.838*

FINIS.

BRITISH MUSEUM 7 NO 72